عزیز التفاسیر

د قرآن کریم پښتو ترجمه او تفسیر

ابو حذیفه
مولوي سلطان عزیز عزیز عفي الله عنه

ناشر
دار الکنوز العلمیة

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

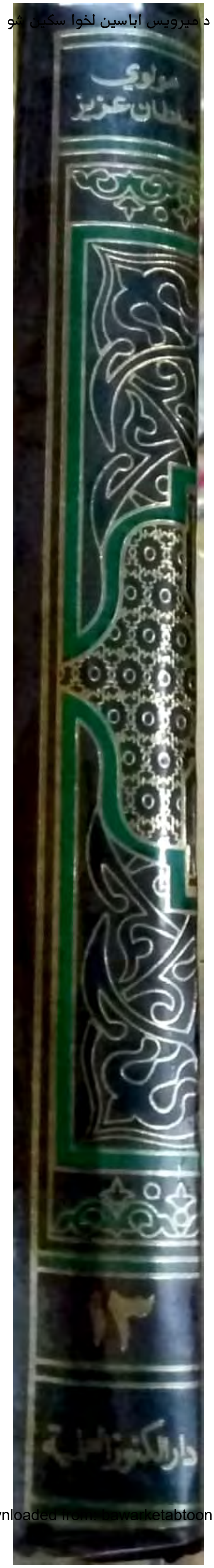

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

﴿ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ (٤١) ﴾ [حم السجدة]

او بېشکه دا ذکر (قرآن) هرومرو کلک (قوي) کتاب دی

عزيز التفاسير

د قرآن کريم پښتو ترجمه او تفسير

د "النبأ" څخه تر "الناس" پورې ټول سورتونه،
موضوعي محتويات، د احاديثو او آثارو فهرست،
د شعرونو فهرست او د مصادرو او مراجعو فهرست

ديارلسم ټوک

مولوي سلطان عزيز (عزيز) أبو حذيفه عفى الله عنه
حسن خېل مومند، د نجم المدارس پخواني استاذ

ناشر: دار الكنوز العلمية

Downloaded from: bawarketabtoon.com

بسم الله الرحمن الرحيم

- د دې کتاب ليکنه د الله ﷻ په توفيق په دار الهجرة (پېښور - پاکستان) کې په ۱٤۱۱/۲/۳ هـ ق = ۱۳٦۹/٦/۲ هـ ش نېټه د جمعې د شپې په دوه بجو پيل، او په ۱٤۲٦/٤/۱۲ هـ ق = ۱۳۸٤/۱/۳۱ هـ ش نېټه پای ته ورسيده.
- په ۱٤۲۹/۱/۱ هـ ق= ۱۳۸٦/۱۰/۲۰ هـ ش نېټه يې بيا کتنه، تصحيح او ډيزاين ترسره شوه او د الله ﷻ په فضل چاپ ته چمتو شو.
- له شروع نه تر پايه ورباندې اوولس کاله، څلور مياشتې او اوولس ورځې تېرې شوې، البته په دې حساب کې هره مياشت د ديرشو ورځو په لحاظ نيولې شوې ده.
- کمپوز: مولوي تبيان الحق عزيز حقاني. تصحيح: قاضي اسامه عزيز. د (دکتور اظهار الحق عزيز، نبراس الحق عزيز او حذيفه عزيز) په همکارۍ. ډيزاين: نبراس الحق عزيز. د حذيفه عزيز په همکارۍ.

څلورم چاپ

۱٤۳۷ هـ ق / ۱۳۹۵ هـ ش

د دې کتاب ټول حقوق محفوظ دي

د اړيکو پتې:

۱) برېښناليک: azizultafasir@gmail.com

۲) ګرځنده تلفون: (۰۰۹۲۳۰۰۵۸۴۶۳۵۱)، (۰۰۹۲۳۱۶۵۲۷۹۳۰۳)

د لاسته راوړلو پتې:

۱) رشيديه کتب خانه، کابل، افغانستان.

ګرځنده تلفون: (۰۷۷۱۹۶۱۰۲۸)، (۰۷۹۰۹۶۲۸۰۷)

۲) رشيديه کتب خانه، صدف پلازه، محله جنګي، د قصه خواني شاته، پېښور، پاکستان.

تلفون: (۰۹۱۲۵٦۵۵۳۸)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

Downloaded from: bawarketabtoon.com

النبأ (۷۸)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (النَّبَأ) د همدې سورت په لومړي ايت کښې نازل شوی دی او دا سورت په همدې نامه سره د نورو سورتونو څخه جدا شوی دی.

۲_ دا سورت د مکي سورتونو څخه دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[1].

۳_ ټول ايتونه يې پوره څلوېښت (۴۰) ايتونه دي[2].

۴_ د ټولو کلماتو شمېر يې يو سلو درې اوياوو (۱۷۳) کلمو ته رسېدلی دی[3].

۵_ د حرفونو شمېر يې اوه سوه او اوياوو (۷۷۰) حرفونو ته پورته شوی دی[4].

۶_ په دې سورت کښې د نورو مکي سورتونو غوندې عقيدوي مطالب نازل شوي دي لکه د بعث بعد الموت او جنت او دوزخ او داسې نورو بيان.

۷_ څرنګه چې دا سورت (النَّبَأ) او وړاندېنی سورت (الْمُرْسَلات) دواړه مکي سورتونه دي نو په محتوياتو کښې سره ډېره تشابه او تناسب لري. د مثال په توګه: هلته د ﴿ لِيَوْمِ ٱلْفَصْلِ ﴾ کلمې په اجمال سره نزول موندلی وه او دلته پوره تفصيل ورکړی شوی دی او داسې نور.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ۝١ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ۝٢ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ۝٣ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٤ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝٥ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (ای پيغمبره!) مشرکان (له تا نه د ملنډو په توګه) د څه شي په هکله پوښتنه کوي؟

[۲] (دوی له تا نه) د يوه ډېر مهم (او) عظيم الشان خبر په هکله (پوښتنه کوي).

[۳] هغه عظيم الشان خبر په کوم کښې چې مشرکان اختلاف خپلوونکي دي (چې څينې ترې بالکل انکاري دي او څينې پکښې شک او شبه کوي).

[۴] دغسې نه ده (لکه چې مشرکان خيال کوي) ژر دی چې هغوی به پوه شي (او خپله غلطي به ورته څرګنده شي).

[۵] بيا (وايم چې) دغسې نه ده (لکه چې مشرکان خيال کوي) ژر دی چې هغوی به پوه شي.

(۱) تفسير البغوي ج۴ ص۴۳۶
(۲) تفسير الطبري ج۳۰ ص۱
(۳) تفسير الخازن ج۶ ص۴۳۸
(۴) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۹۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ارتباط

۱ـ د وړاندېنې سورت (الْمُرْسَلات) په وروستنیو ایتونو کښې مشرکانو (کفارو) ته د هغوی د خط السیر د کبله اخطار او تهدید ورکړی شوی وه، او په دې ایتونو کښې د هغوی د خط السیر یوې کړۍ ته اشاره شوې ده چې په تعجب سره د قیامت د قیام څخه پوښتنې کوي.

توضیحات

۲ـ په دې مقام کښې باید لاندې نکات په نظر کښې وساتل شي:

الف: د ﴿ عَمَّ ﴾ کلمه په اصل کښې "عَنْ مَا" وه چې د "مَا" توری د استفهام دپاره دی او "ا" یې د تخفیف د کبله لوېدلی دی او په "م" کښې یې د "ن" توری مدغم شوی دی، نو "عَمَّ" ترې جوړ شوی دی. خو د "ما" کلمه دلته مبهمه ده چې په دوهم ایت کښې تفسیره شوې ده.

ب: د ﴿ يَتَسَآءَلُونَ ﴾ په مستتر ضمیر کښې علماوو کرامو متعدد احتمالات لیکلي دي[1]، موږ ته پکښې غوره بریښي چې دا به مشرکانو ته راجع وي چې مقام ورباندې دلالت کوي.

ج: د ﴿ يَتَسَآءَلُونَ ﴾ کلمه د "تفاعل" د باب څخه ده چې یو تربله د پوښتنو کولو معنی ورکوي، خو په دې مقام کښې د مجردو خاصیت لري او په یو طرفه پوښتنه باندې دلالت کوي[2]. هغه دا چې: مشرکانو به د ملنډو او مسخرو په توګه د قیام په هکله د نبي کریم ﷺ په حضور کښې پوښتنه مطرحه کوله خو اصلي مطلب به یې تکذیب وه.

په همدې مضمون باندې په بل ایت کښې صراحت نازل شوی دی چې: ﴿ يَسْئَلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ﴾ [الأعراف: ۱۸۷] او [النازعات: ۴۲] یعنې ای پیغمبره! مشرکان ستا څخه د قیامت په هکله پوښتنه کوي چې قیام به یې څه وخت صورت ونیسي؟

د: په ﴿ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ﴾ کښې د "عَنْ" توری په مقدرې "يَسْأَلُونَكَ" کلمې پورې تعلق نیسي[3]، او د "نَبَأ" کلمه د یوه عظیم الشان خبر دپاره وضعه شوې ده کوم چې یقیني وي او د دروغو احتمال پکښې شتون ونه لري[4]. خو په دې مقام کښې دغه د "نَبَأ" کلمه د قیامت د خبر څخه عبارت ده لکه چې راتلونکي ایتونه ورباندې دلالت کوي او تحقق یې یقیني دی.

نو په دې ایت کښې د اولني ایت پوښتنه جوابه شوې ده چې مشرکان د څه شي په هکله سوال کوي.

هـ: که څوک وایي چې: مشرکان خو د خرمې د قیامت د قیام څخه انکاري دي او په انکار کښې تول متفق دي (اختلاف پکښې نه لري) حال دا چې د ﴿ ٱلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴾ ایت څخه د هغوی اختلاف معلومېږي؟

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۰

(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۷

(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۴

(۴) مفردات الراغب ص۵۰۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مونږ وايو چې: د ايت شريف معنى دا ده چې ځيني مشركان د قيامت د قيام څخه انكاري دي او ځينو نورو پكښې شک (شبه) ځپله كړې ده[۱]، نه دا چې ځيني ترې انكاري دي او ځيني ورباندې باور لري، ترڅو اعتراض وارد شي.

و: د "كَلَّا، كَلَّا" دواړه كلمې هره يوه د دې دپاره وضعه شوې ده چې مخاطب د وړاندينې قول او يا فعل څخه منعه كړي، نو ته به وايې چې "إِنْتَهِ لَا تَفْعَلْ" دپاره وضعه شوې ده، يعنې د دغه كار يا قول څخه منعه شه، دا مه كوه[۲]. په دې مقام كښې وړاندينى قول د مشركانو هغه پوښتنه ده كومه به چې هغوى د قيامت د قيام په هكله د ملنډو او مسخرو په توګه مطرحه كوله، كومې ته چې په لومړي ايت كښې اشاره شوې ده.

ز: د ﴿ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴾ ايت د زيات تاكيد دپاره دوه ځله نازل شوى دى. يعنې: دغسې نه ده چې قيامت به قائم نه شي (لكه چې مشركان خيال كوي) ډېر ژر دى چې مشركان به د خپل تكذيب په غلطۍ پوه شي، بيا هم وايم چې مشركان به ډېر ژر پوه شي او په خپل تكذيب به پښېمانه شي.

﴿ أَلَمْ نَجْعَلِ ٱلْأَرْضَ مِهَٰدًا ۝٦ وَٱلْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝٧ وَخَلَقْنَٰكُمْ أَزْوَٰجًا ۝٨ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝٩ وَجَعَلْنَا ٱلَّيْلَ لِبَاسًا ۝١٠ وَجَعَلْنَا ٱلنَّهَارَ مَعَاشًا ۝١١ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝١٢ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ۝١٣ وَأَنزَلْنَا مِنَ ٱلْمُعْصِرَٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ۝١٤ لِّنُخْرِجَ بِهِۦ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝١٥ وَجَنَّٰتٍ أَلْفَافًا ۝١٦ ﴾

[۶] ايا مونږ (ستاسو دپاره) ځمكه زانګو (فرش) نه ده ګرځولې؟

[۷] او غرونه مو (پرې) موږې (ميخونه نه دي ګرځولي)؟

[۸] او تاسو مو (د يوې نطفې څخه) جوړې جوړې (نارينه او ښځينه) پيدا كړي ياست.

[۹] او ستاسو خوب مو (ستاسو دپاره) ارام (او راحت) ګرځولى دى.

[۱۰] او شپه مو (درته) لباس (پټوونكې) ګرځولې ده.

[۱۱] او ورځ مو (درته د) معيشت (د موندلو وخت) جوړه كړې ده.

[۱۲] او ستاسو د پاسه مو اوه كلک (محكم اسمانونه) جوړ كړي دي.

[۱۳] او ډېره روښانه (پرقېدونكې) ډيوه مو (درته په اسمانونو كښې) پيدا كړې ده.

[۱۴] او د وريځو څخه مو ډېرې بهېدونكې (ورېدونكې) اوبه نازلې كړې دي.

[۱۵] (البته) د دې دپاره چې په همدغو اوبو سره (د ځمكې څخه) دانې او وابښه راوباسو.

[۱۶] او (هم پرې) ګڼ باغونه (راوباسو).

---

(۱) تفسير الكشاف ج۴ ص۶۸۴
(۲) لسان العرب ج۱۵ ص۲۳۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د څو نعمتونو ذکر نازل شوی دی چې د یو پلوه نعمتونه دي او د بله پلوه د الله ﷻ د کامل قدرت روښانه دلایل دي، چې حاصل یې داسې راځېږي:

ای بندګانو! الله ﷻ کامل قدرت لري چې مړي بېرته راژوندي کړي او قیامت قائم کړي، نو تاسو د قناعت خپلولو دپاره لاندې مطالب په نظر کښې ونیسئ:

۱ـ ایا مونږ تاسو ته ځمکه د ارام اخستلو دپاره مساعده نه ده ګرځولې چې غرونه مو ورباندې د مېخونو په توګه نصب کړي دي او د اضطراري حرکت مخه یې ورته بنده کړې ده او تاسو ورباندې ارام ژوند تېروئ لکه څنګه چې ماشومان په زانګو کښې ارام پراته وي؟، که نه تاسو به ورباندې استوګنه نه وی کړې.

۲ـ مونږ د خپل کامل قدرت په بنیاد د یوې نطفې څخه تاسو جوړې جوړې (نارینه او ښځینه) پیدا کړي یاست، ترڅو یو تربله د خوشالۍ او محبت ژوند وکړئ.

۳ـ ستاسو دپاره مو خوب ارام بښونکی ګرځولی دی چې ستوماني مو پرې د منځه ځي او عقل مو پرې تېزېږي.

۴ـ ستاسو دپاره مو شپه لباس او پرده جوړه کړې ده چې مناسبو کارونو ته پکښې صورت ورکوئ، او ورځ مو درته روښانه ګرځولې ده چې کار او کسب پکښې وکړئ او خپلو خانونو ته پکښې د روزۍ موندلو او ارتیاوو پوره کولو بندوبس وکړئ.

۵ـ ای بنیادمانو! مونږ ستاسو دپاره قوي اسمانونه پیدا کړي او درولي دي چې د چترۍ په ډول ستاسو په سرونو باندې د پاسه بې ستنو ولاړ دی، چې نه پکښې چاود او درز موجودیت لري او نه یې د راپرېوتلو خطر شته.

۶ـ مونږ ستاسو دپاره لمر پیدا کړی دی چې د یوې عظیم الشاني ډیوې غوندې ستاسو دپاسه طلوع او غروب کوي.

۷ـ مونږ ستاسو دپاره د وریځو څخه بهېدونکې اوبه نازلې کړې دي چې د څاڅکو په شکل درباندې وربېږي.

البته دا د دې دپاره چې: مونږ په همدغو اوبو سره د ځمکې څخه ستاسو د خوراک دپاره ډول ډول حبوبات (دانې) او ستاسو د څارویو د خوراک دپاره ډول ډول نباتات (ګیاوې) او واښه راوباسو، او هم په همدغو اوبو سره تاسو ته د میوجاتو رنګ په رنګ او ګڼ باغونه رازرغون کړو او ستاسو احتیاجات ورباندې پوره کړو.

۸ـ نو ای بنیادمانو! ایا مونږ د مړو په بیا راژوندي کولو او د قبرونو څخه یې په راوچتولو باندې قدرت نه لرو؟ ایا ذکر شوي ټول انتظامات بې حکمته او عبث دي چې په پای کښې نه تصفیه لري او نه محاسبه؟

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضیحات

په دې مقام کښې د لاندې لغاتو معناوې ولولئ:

۱_ په ﴿ وَٱلْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴾ کښې د "أَوْتَاد" کلمه د "وَتَد" _لکه "شَرَف"_ جمعه ده او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [ص:۱۲] ایت لاندې لیکلي دي چې "وَتَد" موږې (مېخ) ته ویل کېږي، نو ځرنګه چې په غرونو سره د ځمکې اضطرارې حرکت درولی شوی دی نو تشبیهًا د (أَوْتَاد) مېخونو او موږیو په نامه یاد شوي دي.

۲_ په ﴿ نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴾ کښې د "سُبَات" کلمه د [الفرقان:۴۷] ایت لاندې توضیح شوې ده _والحمد لله ﷻ_ چې د راحت او ارام نیولو دپاره وضعه شوې ده. خوب ته دغه لقب ځکه ورکړی شوی دی چې په خوب سره ستوماني د منځه ځي او سړی د راحت او ارام احساس کوي لکه چې عرب وايي: "اَلنَّوْمُ رَاحَةُ الْبَدَنِ وَزِيَادَةُ الْعَقْلِ" یعني خوب چې دی د بدن راحت دی او د عقل زیادت دی.

۳_ په ﴿ سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴾ کښې د "وَهَّاج" کلمه د "وَهَج" _لکه "شَرَف"_ ځخه اشتقاقه شوې ده چې د رڼا او حرارت موندلو معنی ورکوي[۱]. یعني مونږ په اسمانونو کښې ستاسو دپاره د لمر سترګه داسې عظیم الشانه ډیوه ګرځولې ده چې د حرارت او رڼا دواړو درلودونکې ده او تاسو د دواړو ځخه ګټې اوچتوئ.

۴_ په ﴿ مِنَ ٱلْمُعْصِرَاتِ مَآءً ثَجَّاجًا ﴾ کښې د "مُعْصِرَات" کلمه د هغو وریځو په معنی ده په کومو کښې چې باران شتون لري[۲]. په همدغې معنی سره عبد الله بن عباس رضي الله عنهما هم تفسیره کړې ده[۳].

او د "ثَجَّاج" کلمه د "ثَجّ" _لکه "مَدّ"_ ځخه اشتقاقه شوې ده چې د بهېدلو او بهولو معنی ورکوي[۴]، لکه چې د نبي کریم ﷺ ځخه یو ځل پوښتنه وشوه چې د حج په مناسکو کښې کوم یو منسک بهتر دی؟ هغه ﷺ جواب ورکړ چې: «اَلْعَجُّ وَالثَّجُّ»[۵] یعني په تلبیه ویلو سره اواز اوچتول، او د هدایاوو (قربانیو) وینې بهول (او بهېدل).

نو د ایت شریف مضمون داسې راځېږي چې: مونږ ستاسو دپاره د وریځو ځخه ډېرې بهېدونکې اوبه نازلې کړې دي چې په شپېو شپېو دربانده وربږي.

۵_ په ﴿ وَجَنَّٰتٍ أَلْفَافًا ﴾ کښې د "أَلْفَاف" کلمه د "لِف" جمعه ده چې په اصل کښې "لِفْف" _لکه "جِذْع"_ وه، دغه کلمه د ګڼو او ډېرو ونو معنی ورکوي[۶].

---

(۱) مفردات الراغب ص۵۷۲
(۲) لسان العرب ج۴ ص۵۷۷
(۳) الدر المنثور ج۸ ص۳۹۰؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۶۲
(۴) النهایة في غریب الحدیث والاثر ج۱ ص۲۰۷
(۵) جامع الترمذي ج۱ ص۱۷۰
(۶) القاموس المحیط ج۴ ص۱۵۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ
السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا
﴿٢١﴾ لِّلطَّاغِينَ مَآبًا ﴿٢٢﴾ لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾ إِلَّا
حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
كِذَّابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

[١٧] بېشکه د فیصلې (قیامت) ورځ چې (د الله تعالی په نزد) ټاکلې (مقرره) ده.

[١٨] (دا به) په هغې ورځ (صورت ونیسي) چې په شپېلۍ کښې پو کې وکړی شي نو تاسو به ټولې ډلې ډلې (موقف ته) راشئ.

[١٩] او آسمان به پرانستلی شي نو دروازې دروازې (سوري سوري) به وګرځي.

[٢٠] او غرونه به له ځایونو ځنې (ځنځه) روان کړی شي نو سراب (شګوګل) به جوړ شي.

[٢١] یقیناً دوزخ چې دی (د جنت لار د پرښتو څارنځای) دی (چې څکاره پکښې څاري).

[٢٢] (دوزخ چې دی) د سرکښانو ځای او د بېرته ورګرځېدلو ځای دی.

[٢٣] (په داسې حال کښې) چې اوږدې زمانې (ډېرې ورځې همېشه) به په هغه کښې (سرکښان) اېسار پراته وي.

[٢٤] نه به په هغه کښې سړه هوا څکي او نه د څښلو سوړ شی (دا سوړې اوبه).

[٢٥] مګر (هغه به) توده توده (ګرمې) اوبه او (د دوزخیانو) زوې او وینې (څښي او خوري).

[٢٦] (دغه جزا به سرکښانو ته ورکړه شي) موافقه جزا.

[٢٧] یقیناً سرکښان چې دي د حساب څخه نه ویرېدل (او نه یې هیله کوله).

[٢٨] او زموږ آیتونو ته د دروغو نسبت کوي ټکنګ دروغ (چې بالکل یې باور او عقیده نه ساتله).

[٢٩] او هر شی د لیک د حیثه (موږ شمېرلی دی) شمېرلی مو دی (لیکلی مو دی).

[٣٠] نو ای سرکښانو د جزا مزه وڅکئ چې موږ به هیڅکله تاسو ته زیات نه کړو مګر عذاب (نو به په عذاب کښې پاسته).

ارتباط او د مطلب خلاصه

په دې آیتونو کښې د کامل قدرت د بیان څخه وروسته د قیامت د ورځې په څه کیفیاتو باندې رڼا اچول شوې ده او هم پکښې د کفارو څه حالونو ته اشاره شوې ده چې حاصل یې داسې راځي:
ای پیغمبره! په خپل امت باندې د قیامت په ارتباط لاندې مطالب قرائت کړه:

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱_ الله ﷻ دنیا بې حکمته نه ده پیدا کړې چې په پای کښې به تصفیه ونه لري، او نه یې قدرت کمزوری دی چې قیامت به قائم نه کړی شي. نو د قیامت قیام د دې کبله وروسته کړی شوی دی چې ټاکلی وخت یې نه دی رارسېدلی، دغه ټاکلی وخت یوازې الله ﷻ ته معلوم دی او بس.

۲_ کله چې د قیامت د قیام دپاره شپېلۍ ووهله شي، نو تاسو به _ای خلکو_ ډلې ډلې د محشر میدان ته راشئ او د فیصلې په ډګر کښې به ودرېږئ.

په دغې ورځ کښې به اسمان وچوي او لارې لارې (دروازې دروازې) به وګرځي او پرښتې به ترې ښکته شي، ټول به سورې سورې شي. په دغې ورځ کښې به غرونه د خپلو ځایونو څخه روان کړی شي او په هوا کښې به تیت پرک جوړ شي، چې په لومړي وخت کښې به د شګوګل غونډې په سترګو لیدلی کېږي او د غرونو شکل به ولري حال دا چې په حقیقت کښې به یې واقعیت د لاسه ورکړی وي او هیڅ موجودیت به نه لري.

۳_ ای پیغمبره! په دغې ورځ کښې به د کفارو او مشرکانو حالت ډېر بد او ناکاره وي. د مثال په توګه:

الف: په دغې ورځ کښې به د هغوی دپاره دوزخ د ترصد او څارنې ځای وګرځي چې پرښتې به یې ترصد کوي او د څارنې په بنیاد به یې پکښې ورټېل وهي. او دا ځکه چې:

ب: دوزخ د سرکښانو دپاره د بېرته ورتاوېدلو ځای دی چې یو کس به یې هم د دغه ځای څخه وړاندې تېر نه شي او ټول به پکښې وروغورزولی شي.

ج: کفار به په دوزخ کښې په عمرونو عمرونو او زمانو سره اوسېدونکي او ایسارېدونکي وي چې هیڅکله به ترې رابهر نه کړی شي او نه به یې هلته تعذیب انتهاء ولري.

د: کفار به هلته نه سړه هوا موندلی شي او نه به هلته د یخو اوبو څکه کولی شي، مګر هلته به خوټېدونکې اوبه د څښلو دپاره ورکولی کېږي او د دوزخیانو د زوو او خیرو او هم د هغوی د زخمونو د نوونو خوراک به ورکولی کېږي.

۴_ ای پیغمبره! دغه جزا د کفارو دپاره د هغوی د کړو وړو سره موافقه او مناسبه جزا ده. ځکه:

الف: یقینًا په دنیا کښې کفار د حساب کتاب څخه نه ډارېږي بلکې نه ورسره د محاسبې د صورت نیولو خیال شته او نه ورباندې عقیده لري.

ب: نو زمونږ ایتونو ته د دروغو نسبت کوي او په ډېر سخت تکذیب سره یې تکذیبوي.

ج: حال دا چې مونږ هر شی برسېره په خپل ازلي علم باندې د لیک د حیثه هم شمېرلی دی او په اعمالنامو کښې مو لیکلی دی، ترڅو په دقت او انصاف سره محاسبه کړی شي.

۵_ ای پیغمبره! په دغې ورځ کښې به کفارو ته وویلی شي چې: ای کفارو! د خپلو کړو وړو سزا وڅکئ او مزه یې واخلئ او هم پوه شئ چې دغه عذابونه دائمي دي چې مونږ به هیڅکله تاسو ته زیات نه کړو مګر عذاب.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضیحات

۱ـ د ﴿ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴾ جمله په لاندې دوه وو ډولونو سره تفسیره کېدلی شي:

الف: د قیامت په ورځ به هر امت د خپل-خپل پیغمبر سره د حساب کتاب دپاره حاضر شي.

همدې مضمون ته په بل ایت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ يَوْمَ نَدْعُواْ كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَـٰمِهِمْ ﴾ [الإسراء: ۷۱] یعنې هغه ورځ یاده کړه چې مونږ هره ډله خلک د خپل امام (پیغمبر) سره د محاسبې میدان ته وبلو.

ب: په دغې ورځ کښې به مجرمان او هم متقیان په مختلفو ډلو سره ووېشلی شي او هره یوه ډله به لمبر په لمبر دوزخ یا جنت ته سوقېږي.

همدې مضمون ته د "الزُّمَر" سورت په وروستنیو ایتونو کښې اشاره شوې ده.

"فتحة" څه معنی؟

۲ـ په ﴿ وَفُتِحَتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتْ أَبْوَٰبًا ﴾ کښې د "فُتِحَتْ" کلمه د "فَتْحَة" ـلکه "رَحْمَة"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د درز او چاود معنی ورکوي[1]. یعنې اسمان به وچوي او درزونه (وتونه) به پکښې صورت ونیسي نو ټول به ورونه او سوري سوري شي.

دې مضمون ته په نورو ایتونو کښې هم اشاره شوې ده لکه چې فرمایي: ﴿ إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنفَطَرَتْ ﴾ [الإنفطار: ۱] یعنې کله چې اسمان وچوي او ټوټې ټوټې شي.

۳ـ دا د یو پلوه، او د بله پلوه په ﴿ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴾ کښې د "سَرَاب" کلمه د الله ﷻ په توفیق د [النور: ۳۹] ایت لاندې تشریح شوې ده چې د اوبو هغه خیالي صورت ته وضعه شوې ده کوم چې لیدونکي ته په نظر ورځي خو واقعیت نه لري.

په دې مقام کښې په غرونو باندې د "سَرَاب" اطلاق د دې کبله شوی دی چې په دغه وخت کښې به لیدونکي ته غرونه منجمد (په خپلو حالانو باقي) برېښي حال دا چې هغه به د وریځې په شان په حرکت کښې وي او د خپلو ځایونو څخه به هوا ته اوچت شوي وي. همدې مضمون ته په [النحل: ۸۸] ایت کښې اشاره شوې ده.

د "مِرْصَاد" معنی

۴ـ په ﴿ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴾ کښې د "مِرْصَاد" کلمه د "رَصَد" ـلکه "شَرَف"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د ترقب او څارنې معنی ورکوي[2]، او دا کلمه د "مِفْعَال" په وزن ده چې دغه وزن په لاندې دریوو معناوو کښې استعمالېږي[3]:

---

(۱) لسان العرب ج۲ ص۵۴۰
(۲) مفردات الراغب ص۲۰۱
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۱۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: د آلې دپاره، لکه "مِنْصَار" يعنې د نصرت آله.
ب: د مکان دپاره، لکه "مِضْمَار" يعنې د آسونو د څغلولو ځای يا لکه "ميقات" د احرام د تړلو ځای.
ج: د صفت مشبه د مبالغې دپاره، لکه "مِكْرَام" يعنې د ډېر کرامت درلودونکی.
ذکره شوې کلمه په دې مقام کښې علماوو کرامو په وروستنيو دوارو معناوو سره تفسيره کړې ده[1]. هغه دا چې:
اول: دا کلمه د هغې لارې نوم دی کومه چې د دوزخ د پاسه پرته ده او جنت ته تېره شوې ده، کومې ته چې د صراط د پله لقب هم ورکړی شوی دی، کومې ته چې په [مريم: ۷۱] ايت کښې اشاره شوې ده. يعنې يقينًا دوزخ چې دی د جنت لاره ده چې بله لاره نه لري، نو هيڅوک جنت ته نه شي داخلېدلی ترڅو چې په دغې لاره باندې تېر نه شي، حال دا چې په دغې لاره باندې د مؤمنانو څخه په غير بل څوک نه شي تېرېدلی.
دوهم: دا کلمه دلته د مبالغې په توګه د دوزخ دپاره صفت مشبه ګرځولې شوې ده. يعنې دوزخ د کفارو په ارتباط ډېر زيات څارونکی او ډېر انتظار ويستونکی دی چې خپل ځان ته يې ورکش کړي او په خپله ګېډه کښې يې معذب کړي، او هم دلته د دوزخ خازنان د کفارو او سرکښانو څارنه کوي او د ورتېل وهلو انتظار يې کوي.

"أَحْقَاب" څه معنی؟

۵_ که څوک وايي چې: په ﴿ لَّٰبِثِينَ فِيهَآ أَحْقَابًا ﴾ کښې د "أَحْقَاب" کلمه د "حُقْب" _لکه "شُغُل"_ جمعه ده، او لکه څنګه چې د [الکهف: ۶۰] ايت لاندې ورته اشاره شوې ده، دغه کلمه علماوو کرامو د څو کلونو په مجموعې باندې ترجمه کړې ده لکه اتيا کاله او يا داسې نور[2].
نو پوښتنه دا ده چې ايا د دغو معناوو څخه د دوزخ د عدم دوام وړمه نه اوچتېږي چې د څو احقابو د تېرېدلو څخه وروسته به د کفارو تعذيب ختم شي او تر ابده پورې به ادامه ونه لري؟
مونږ وايو چې: ذکره شوې احتمالي وړمه به په هغه وخت کښې د څه اعتبار قابله وی چې د دوزخ په ابديت باندې صراحت نه وی نازل شوی، او پوره واضحه ده چې د صراحت په مقابل کښې احتمال هيڅ ارزښت نه لري. د مصرحاتو لاندې مثالونه ولولئ:
الف: د ذکرې شوې مجموعې د وروستني ايت مضمون دا دی چې: ای کفارو دوزخيانو! مونږ به تاسو ته هيڅکله زيات نه کړو مګر عذاب (چې نه به د عذاب تخفيف مونده کړئ او نه د عذاب څخه خلاصون او نه نجات).

(۱) تفسير القرطبي ج۱۹ ص۱۷۷؛ اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۱۰۳؛ القاموس المحيط ج۲ ص۳۴۳
(۲) تفسير ابن کثير ج۴ ص۴۶۳؛ القاموس المحيط ج۱ ص۲۷۷؛ تفسير القرطبي ج۱۹ ص۱۷۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: الله ﷻ فرمايلي دي چي: ﴿ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَإِنَّ لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ خَـٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ﴾ [الجن: ۲۳] يعني او هرڅوک چي د الله ﷻ او د ده ﷺ د پيغمبر ﷺ څخه (عقيدوي) عصيان وکړي نو يقيناً هغه لره د دوزخ اور دی چي دوی به پکښې همېشه وي همېشه.

همدا د اهل السنت والجماعت عقيده ده، که څوک په همدې موضوع کښې اوږد بحث غواړي نو ځينو اوږدو کتابونو ته[1] دې مراجعه وکړي.

"غسّاق" څه معنی؟

۶ـ په ﴿ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴾ کښې د "غسّاق" کلمه د الله ﷻ په توفيق د [ص: ۵۷] ايت لاندې توضېح شوې ده چي د دوزخيانو د زوو او خيرو معنی ورکوي، نو بيا توضيح کولو ته اړتيا نه ګورو.

﴿ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَآئِقَ وَأَعْنَـٰبًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّ ٰبًا ﴿٣٥﴾ جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَّبِّ ٱلسَّمَـٰوَ ٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ٱلرَّحْمَـٰنِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ صَفًّا ۖ لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَـٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَ ٰلِكَ ٱلْيَوْمُ ٱلْحَقُّ ۖ فَمَن شَآءَ ٱتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ مَـَٔابًا ﴿٣٩﴾ إِنَّآ أَنذَرْنَـٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَـٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَ ٰبًۢا ﴿٤٠﴾ ﴾

[۳۱] يقيناً خاص د متقيانو (مؤمنانو) دپاره (د الله ﷻ په نزد) د بريالیتوب ځای دی.

[۳۲] (يا په بل عبارت: دوی ته) د ميوجاتو باغچې او (ډول ډول) انګور دي.

[۳۳] او (هم ورته) انار تيونو والا همزولې (پېغلې) دي.

[۳۴] او (هم ورته) د شرابو ډک ګيلاسونه (او پيالې) دي.

[۳۵] نه به په جنت کښې چټي (بېکاره) خبرې اوري او نه دروغيني خبرې.

[۳۶] ستا د رب ﷻ د پلوه (به دغه نعمتونه متقيانو ته) د جزا په توګه (ورکړی شي) بنه کافي ورکړه (بنه غټه پوره جزا).

[۳۷] چې (ستا رب ﷻ) د اسمانونو او ځمکو او هغو (مخلوقاتو) رب دی کوم چې د اسمانونو او ځمکو ترمنځ (موجود) دي، (او) چې ډېر مهربان دی، (او) چې ستا د رب ﷻ د پلوه مخلوقات د خطاب مالکان نه دي (د خبرو کولو توان نه دی ورکړی شوی).

---

[1] شرح العقيدة الطحاوية لأبي العز الدمشقي ص۶۲۴؛ حادي الأرواح إلى بلاد الأفراح لابن القيم الجوزية ص۲۵۴، ۲۷۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۳۸] (دوی) په هغې ورځ کښې (د خطاب توان نه لري) په کومه کښې چې جبرائیل ﷺ او نورې پرښتې صفونه صفونه ودریږي، دوی به (د شفاعت دپاره) خبرې نه کوي مگر د هغه چا دپاره د کوم دپاره چې ورته ډېر مهربان الله ﷻ اجازه ورکړي او (کوم) چې (په دنیا کښې) حقه خبره ویلي وي (د توحید په کلمه قائل وي).

[۳۹] (ای پیغمبره!) دغه (د قیامت ورځ) حقه ورځ ده (هیڅ شک پکښې نشته).

نو هرڅوک چې خپل رب ﷻ ته د بېرته ورگرځېدلو د ځای د نیولو اراده لري (نو هغه دې په همدغه قرآن کریم باندې لاره ونیسي).

[۴۰] (ای خلکو!) یقینًا مونږ تاسو د نژدې (اُخروي) عذاب څخه ډاروو، (البته) په هغې ورځ کښې چې هر سړی (کافر وي او که مؤمن) هغه کړه وړه وگوري کوم یې چې دواړو لاسونو وړاندې استولي وي، او (هم په هغې ورځ کښې چې) کافر انسان به ووایي چې: ای کاش چې زه خاورې وی (او یا خاورې گرځېدلی وی).

ارتباط او توضیحات

۱ـ په دې ایتونو کښې د وړاندېنیو ایتونو مضمون تعقیب شوی دی چې د مؤمنانو د څه اخروي حالاتو په شمول د قیامت د ورځې په څېنو کیفیاتو باندې رڼا اچولې شوې ده.

۲ـ په دې مقام کښې باید د لاندې لغاتو معناوې په یاد وساتلی شي:

الف: په ﴿ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴾ کښې د "مَفَازً" کلمه د اسم ظرف صیغه ده چې د "فَوْزٌ" ـلکه "قَوْلٌ"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د کامیابۍ معنی ورکوي، او راتلونکي څو ایتونه د همدغې کلمې تفسیر واقع شوي دي.

ب: په ﴿ حَدَآبِقَ وَأَعْنَـٰبًا ﴾ کښې د "حَدَائِقَ" کلمه د "حَدِيْقَةٌ" جمعه ده، چې د الله ﷻ په توفیق د [النمل: ۶۰] ایت لاندې تشریح شوې ده چې د هغه باغ معنی ورکوي کوم چې په دېوال سره احاطه کړی شوی وي.

ج: په ﴿ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴾ کښې د "كَوَاعِبَ" کلمه د "كَاعِبٌ" جمعه ده، "كَاعِبٌ" د هغې پیغلې لقب دی د کومې تیونه چې د انارو غوندې راوتلي وي[۱] او زوړند شوي نه وي.

د: په همدې عبارت کښې د "اَتْرَابٌ" کلمه د "تِرْبٌ" ـلکه "دِهْنٌ"ـ جمعه ده او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [صٓ: ۵۲] ایت لاندې ښه شرحه کړې ده چې دا کلمه د "همزولو ښځو" څخه عبارت ده.

هـ: په ﴿ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴾ کښې د "دِهَاقٌ" کلمه د هغه لوښي دپاره وضعه شوې ده کوم چې تر څنډو پورې ډک وي[۲]. یعنې الله ﷻ د متقیانو (مؤمنانو) دپاره د کامیابۍ ځای ټاکلی دی.

---

(۱) مفردات الراغب ص ۴۵۰

(۲) لسـان العرب ج ۱۰ ص ۱۰۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یا په بل عبارت: الله ﷻ به هغوی ته د مختلفو میوجاتو باغچې او د رنګارنګ انګورو باغونه ورکړي، او هم ورته الله ﷻ همزولې پېغلې حورې او د شرابو څخه ډکې پیالې تیارې کړې دي.

و په ﴿ عَطَآءً حِسَابًا ﴾ کښې د "حِساب" کلمه د کافي او بس کېدونکي معنی ورکوي[1]. یعنې ستا د رب ﷻ د پلوه په متقیانو ته داسې ورکړه جزا وګرځولی شي کومه چې ښه پوره کافي او بس وي.

یو تفسیري تحلیل

۳_ په ﴿ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴾ کښې د ﴿ لَا يَمْلِكُونَ ﴾ مستتر ضمیر تولو مخلوقاتو ته راجع دی په کومو باندې چې په عین ایت کښې د ﴿ رَّبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴾ کلمات دلالت کوي. او په ﴿ مِنْهُ ﴾ کښې د "مِن" توری په ﴿ لَا يَمْلِكُونَ ﴾ پورې تعلق نیسي او ضمیر یې په ﴿ رَّبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ﴾ کښې ﴿ رَبِّ ﴾ ته راجع دی[2]. یعنې په دغې ورځ کښې به د الله ﷻ د پلوه مخلوقاتو ته د خطاب (او خبرو کولو) قدرت ورنه کړی شي.

دې مضمون ته په بل ایت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ ﴾ [طه: ۱۰۸] یعنې په دغې ورځ کښې به ټول اوازونه د ډېر مهربان الله ﷻ د ډار د کبله چپ (غلي) کړی شي.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په یاد ولرئ چې د قیامت په ورځ د حالاتو او اشخاصو په تفاوت سره خبرې کول او نه کول دواړه صورت نیسي. د ښه وضاحت دپاره لاندې مثالونه ولولئ:

الف: دغه ایت ـ چې بحث پکښې روان دی ـ دلالت کوي چې هیڅوک به په دغې ورځ کښې د خبرو کولو توان او قدرت ونه لري.

ب: په یوه اوږده حدیث کښې نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ إِلَّا الرُّسُلُ»[3] یعنې په صراط باندې د تېرېدلو په وخت کښې به هیڅوک خبرې نه کوي مګر پیغمبران، چې سلامتي به غواړي چې: ای الله! خیر کړې.

ج: د کفارو د خولو څخه الله ﷻ حکایت کړی دی چې: ﴿ رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا ﴾ [السجدة: ۱۲] یعنې ای زمونږ ربه! مونږ ولیده او واموورېده (د اسلام دین حق دی) نو مونږ بېرته (دنیا ته) ورتاو کړه چې صالح عمل وکړو (او د توحید عقیده خپله کړو).

د "رُوح" معنی

۴_ په ﴿ يَوْمَ يَقُومُ ٱلرُّوحُ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ صَفًّا ﴾ کښې د "رُوح" کلمه علماوو کرامو په ګڼو معناوو سره تفسیره کړې ده چې تقریبًا اتو معناوو ته رسېږي[4]، خو بهتره دا ده چې دلته ترې جبرائیل ؑ مراد

---

(۱) القاموس المحیط ج۱ ص۶۳۷

(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۱۹

(۳) صحیح مسلم ج۱ ص۱۰۱

(۴) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۶۵؛ زاد المسیر ج۸ ص۱۶۷؛ اضواء البیان ج۹ ص۱۵؛ تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۱۸۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

شي، لکه چې په همدغه لقب باندې په لږ تفاوت سره په بل ایت کښې یاد شوی دی چې: ﴿ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ ﴾ [الشعراء:۱۹۳] یعنې قرآن کریم امانتګرې پرښتې نازلې کړی دی.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په ذکر شوي عبارت کښې د "صَفّ" کلمه مصدر ده چې په جمعې باندې یې هم اطلاق کېږي او په دې مقام کښې همدغه جمعي معنی مراده ده[۱]، چې په بل ایت کښې ورباندې تقریبًا صراحت نازل شوی دی چې: ﴿ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴾ [الفجر: ۲۲] یعنې او د قیامت په ورځ به ستا رب ﷻ په بلا کیف شان سره راشي، او پرښتې به هم صفونه صفونه (راشي).

یو بل تفسیري تحلیل

۵ـ په ﴿ لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴾ کښې چې مونږ ته کوم تحلیل غوره برېښي هغه په لاندې ټکو کښې راخلاصه کېږي:

الف: په ﴿ لَّا يَتَكَلَّمُونَ ﴾ کښې مستتر ضمیر هغې مرجع ته راجع دی کومې ته چې په وړاندې ایت کښې د ﴿ لَا يَمْلِكُونَ ﴾ مستتر ضمیر راجع وه. خو دومره تفاوت لري چې هلته مطلق خبرې مطرحې وې او دلته هغه خبرې مطرحې دي کومې چې د شفاعت کولو پورې ارتباط لري.

ب: د "إلا" په توري سره د مقدرې "لِلشَّفَاعَةِ" د کلمې څخه استثناء صورت نیولی دی.

ج: د ﴿ مَنْ أَذِنَ لَهُ ﴾ سره د "ل" توری مقدر دی او په "قَالَ" کښې همدغه "مَن" ته ضمیر راجع دی[۲]، نو ته به وایې چې داسې عبارت نازل شوی دی: "لَا يَتَكَلَّمُونَ لِلشَّفَاعَةِ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَانُ لِأَحَدٍ وَقَالَ صَوَابًا" یعنې د قیامت په ورځ به ټول مخلوقات د شفاعت کولو دپاره خبره نه کوي مګر د هغه کس د شفاعت دپاره به خبرې کولی شي د کوم دپاره چې ډېر مهربان الله ﷻ (چا ته) اجازه ورکړې او هم همدغه کس په دنیا کښې حقه خبره کړې وي (د توحید کلمه یې په رښتیا سره ویلې وي).

مونږ ذکر شوی تحلیل د دې کبله غوره کړ چې په همدې مضمون باندې په [طه:۱۰۹] ایت کښې لږ څه واضحه کلمات نازل شوي دي. نو هیله ده چې هلته یو ځل مراجعه وکړی شي.

هېر مو نه شي

۶ـ په دې مقام کښې باید لاندې مطالب هېر نه کړی شي:

الف: په ﴿ إِنَّآ أَنذَرْنَٰكُمْ ﴾ کښې د "كُمْ" په کلمې سره آن د قیامت تر ورځې پورې ټول خلک مخاطب ګرځولی شوي دي[۳].

---

(۱) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۱۱۸
(۲) حاشیه الشیخ زاده علی تفسیر البیضاوي ج۴ ص۶۱۰
(۳) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۱۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: په ﴿ عَذَابًا قَرِيبًا ﴾ سره أخروي عذاب مطلب دی چې نږدې را روان دی بلکې هر يو راتلونکی کار نږدې وي[۱].

ج: په ﴿ يَوْمَ يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ ﴾ کښې د ﴿ يَوْمَ ﴾ کلمه د ﴿ عَذَابًا قَرِيبًا ﴾ دپاره ظرف ده[۲].

د: د ﴿ يَـٰلَيْتَنِى كُنتُ تُرَٰبًۢا ﴾ جمله مفسرينو کرامو په لاندې دوه وو معناوو سره تفسيره کړې ده[۳]:

اول: کله چې د انسان او پيري څخه په غير د قيامت په ورځ د نورو ساکښانو ترمنځ يو تربله بدله واخستله شي او بيا د الله ﷻ په امر ټول خاورې وګرځي، نو په دغه وخت کښې به کافر انسان آرزو وکړي چې: ای کاش! چې زه هم خاورې ګرځېدلی وی.

دوهم: هر کافر انسان به د قيامت په ورځ آرزو وکړي چې ای کاش چې زه بالکل نه وی مبعوث شوی (په خاورو کښې ميده ميده پټ پاتې شوی وی) او يا بالکل د خاورو څخه نه وی خلق کړی شوی او په دنيا کښې مې هيڅ موجوديت نه وی درلودلی.

په همدې ځای د "النَّبَأ" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق پای ته ورسېد.

اللّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ.

۱۴۲۵/۱۱/۱۶ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۰/۸ هـ ش.

(۱) تفسير القرطبي ج۱۹ ص۱۸۸

(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۲۲

(۳) تفسير البغوي ج۴ ص۴۴۰؛ تفسير ابن کثير ج۴ ص۴۶۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

النازعات (۷۹)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (النّازِعَات) د همدې سورت په لومړي ایت کښې نازل شوی دی.
۲ـ دا سورت مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].
۳ـ د دې سورت ټول ایتونه شپږ څلوېښت (۴۶) دي[۲].
۴ـ د کلماتو شمېر یې یو سلو اویا (۱۷۰) دی[۳].
۵ـ د تورو شمېر یې اوه سوه او یو دېرش (۷۳۱) دی[۴].
۶ـ د دې سورت محتویات هم د نورو مکي سورتونو غوندې او په تېره بیا د وړاندېني سورت (النّبَأ) په شان په عقیدوي احکامو مشتمل دي، لکه د بعث بعد الموت اثبات او داسې نور.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرْقًا ۝١ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشْطًا ۝٢ وَٱلسَّٰبِحَٰتِ سَبْحًا ۝٣ فَٱلسَّٰبِقَٰتِ
سَبْقًا ۝٤ فَٱلْمُدَبِّرَٰتِ أَمْرًا ۝٥ يَوْمَ تَرْجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ ۝٦ تَتْبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ۝٧ قُلُوبٌ
يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝٨ أَبْصَٰرُهَا خَٰشِعَةٌ ۝٩ يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى ٱلْحَافِرَةِ ۝١٠ أَءِذَا
كُنَّا عِظَٰمًا نَّخِرَةً ۝١١ قَالُوا۟ تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ۝١٢ فَإِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ وَٰحِدَةٌ ۝١٣ فَإِذَا
هُم بِٱلسَّاهِرَةِ ۝١٤ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر بارحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] په شدت سره د (کفارو د ارواګانو) راکشوونکو پرښتو په ټولګیو سره سوګند دی، په شدت سره راکشول (رابنکودل).

[۲] په نرمۍ سره د (مؤمنانو د ارواګانو) د راویستونکو پرښتو په ټولګیو سره سوګند دی، په نرمۍ سره راویستل.

[۳] (د اوامرو په اجراء کښې) د تیزي کوونکو پرښتو په ټولګیو سره سوګند دی، تېزي کول.

[۴] نو (د الله ﷻ اطاعت ته) د پرښتو په وړاندې کېدونکو ټولګیو سره سوګند دی (اطاعت ته) وړاندې کېدل.

---

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۱۸
(۲) تفسير الطبري ج۳۰ ص۲۷
(۳) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۱۲۱
(۴) تفسير الخازن ج۶ ص۴۴۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۵] نو په کارونو کښې د تدبير كوونكو پرښتو په ټولګيو سره سوګند دی. (په دغو ټولو ټولګيو سره سوګند دی چې هرومرو او ضرور به تاسو د مرګ څخه وروسته بیا ژوندي کړی شئ).
[۶] (البته) په هغې ورځ چې کله لړزېدونکی اواز ولړزېږي (اوله شپېلۍ ووهله شي).
[۷] (بيا) همدغه اواز په (بل) لړزونکي اواز سره تعقیب کړی شي (دوهمه شپېلۍ ووهلی شي).
[۸] په دغې ورځ کښې به زړونه (خلک) ډېر وارخطا (او مضطرب) وي.
[۹] (او) د زړونو (خلکو) سترګې به ذليله (او ښکته) وي.
[۱۰] (ای پیغمبره!) مشرکان وايي چې: ايا يقيناً مونږ ضرور په اولنۍ لاره کښې ورګرځول شوي ياستو (بيا ژوندي کېدونکي ياستو)؟.
[۱۱] ايا کله چې مونږ وراسته هډوکي شو (هم دا کار کېدونکی دی)؟
[۱۲] مشرکان (د ملنډو په توګه) وايي چې په دغه وخت کښې دغه بعثت (ژوندي کېدل) زيانمند کرت (تاوېدل) دي.
[۱۳] نو يقيناً دا (د مرګ څخه وروسته راژوندي کېدل) فقط يوه کړيکه (د شپېلۍ دوهم ځل) يو اواز دی.
[۱۴] نو په دغه وخت کښې به ټول مړي د ځمکې پر مخ (ولاړ) وي (د ګېډې څخه به يې را بهر شوي وي).

ارتباط او توضيحات

۱ــ وړاندېنۍ سورت (النَّبَأ) د قيامت د ورځې په دلايلو باندې مشتمل وه او په وروستنيو ايتونو کښې يې څه اخروي کيفياتو ته اشاره شوې وه. دا سورت په هغو سوګندونو باندې پيل شوی دی په کومو باندې چې د همدغې ورځې اثبات صورت نيسي.

۲ــ په دې مقام کښې الله ﷻ د قيامت د اثبات دپاره پنځه سوګندونه په پنځو کلماتو (النَّازِعَات، النَّاشِطَات، السَّابِحَات، السَّابِقَات، الْمُدَبِّرَات) سره ياد کړي دي چې څه لنډه شرحه يې په لاندې کرښو کښې ولولئ:

الف: په اولنيو څلورو کلمو کښې علماء کرام اختلاف لري چې دا کلمات د پرښتو د ټولګيو څخه عبارت دي، يا د بادونو څخه يا د ببرېو او آسونو څخه او يا د نورو شيانو څخه؛ که څوک غواړي چې تفصيلوار يې ولولي نو اوړدو کتابونو[۱] ته دې مراجعه وکړي. مګر په پنځمه کلمه (الْمُدَبِّرَات) کښې ټول علماء کرام تقريباً متفق دي چې دا د پرښتو د ټولګيو څخه عبارت ده[۲]، کوم چې په دنيا کښې د الله ﷻ په امر د کارونو په اجراء باندې بوخت دي، کومو ته چې په [السجدة:۵] ايت کښې اشاره شوې ده.

---

(۱) زاد المسير ج۸ ص۱۶۹؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۳؛ تفسير القرطبي ج۱۹ ص۱۹۰؛ أضواء البيان ج۹ ص۲۲
(۲) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۳۸۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: که څه هم د بدلیت په لحاظ د اولنیو څلورو وارو کلمو د هرې یوې څخه متعددې معناوې اراده کېدلی شي مگر بهتره دا ده چې د دغو څلورو وارو کلمو څخه هم د پرښتو ټولگي اراده کړی شي، ترڅو د پنځو وارو کلمو مفاهیم سره بنه پوره تناسب ولري.

ج: د "الصّافات" سورت په لومړنیو ایتونو کښې یو سوال جواب تېر شوی دی ـوالحمد لله ـ چې په دې مقام کښې یې تطبیق بې گټې نه دی، هیله ده چې هلته یو ځل مراجعه وکړی شي.

د: په ﴿ وَٱلنَّـٰزِعَـٰتِ غَرْقًا ﴾ کښې د "نازِعَات" کلمه د "نزَع" ـلکه "ضَرَب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د کشولو او رابنکودلو معنی ورکوي[۱]، او د "غَرْق" کلمه اسم مصدر ده چې د "اغْرَاق" دپاره وضعه شوې ده[۲]، "اغْرَاق" دې ته وايي چې د یوه عمل په اجراء کښې په انتهاء سره کوښښ وکړی شي[۳]. یعنې د پرښتو په داسې ټولگیو باندې سوگند دی چې د کفارو ارواگانې د مرگ په وخت کښې په شدت سره راکاږي او په راکشولو کښې یې ډېره زیاته مبالغه او سختي کوي.

هـ: په ﴿ وَٱلنَّـٰشِطَـٰتِ نَشْطًا ﴾ کښې د "نَشط" کلمه په ارامۍ او سهولت سره د یوه شي راکشولو ته وضعه شوې ده[۴]، چې د "نزَع" په مقابله معنی باندې دلالت کوي. یعنې د پرښتو په داسې ټولگیو باندې سوگند دی کومې چې د مؤمنانو ارواگانې د مرگ په وخت کښې په ډېره ارامۍ او نرمۍ سره قبض کوي، په نرمۍ سره قبض کول.

و: په ﴿ وَٱلسَّـٰبِحَـٰتِ سَبْحًا ﴾ کښې د "سَبْح" کلمه په اوبو کښې د تېز مزل دپاره وضعه شوې ده[۵] خو دلته ترې په تېزۍ او تلوار سره د اوامرو سرته رسونه مطلب ده. نو دلته د پرښتو په داسې ټولگیو سره سوگند یاد شوی دی کوم چې د اوامرو په اجراء کښې دومره تېزي او تلوار خپلوي، ته به وایې چې په نرمو اوبو کښې تلل کوي.

ز: په ﴿ فَٱلسَّـٰبِقَـٰتِ سَبْقًا ﴾ کښې هم د پرښتو داسې ټولگي مراد دي چې په اطاعت کښې سبقت درلودونکي دي[۶] حتی چې بالکل د عدم اطاعت او عصیان استعداد نه لري.

ح: د دغو پنځو وارو سوگندونو جواب مقدر دی چې مونږ ترې په "لَتُبْعَثُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ" سره تعبیر کولی شو، او وروستني ایتونه یې په تقدیر باندې دلالت کوي.

ط: ذکر شوي پنځه واړه سوگندونه په حقیقت کښې د همدغه جواب دپاره دلایل دي. ځکه که بالفرض بعث بعد الموت واقع کېدونکی نه وی او دنیا بې حکمته (عبثه) پیدا شوې وی چې په پای کښې یې محاسبه او تصفیه نه درلودی، نو ذکرو شوو انتظاماتو به هم صورت نه وی نیولی.

---

(۱) مفردات الراغب ص۵۰۸
(۲) القاموس المحیط ج۳ ص۲۰۰
(۳) لسان العرب ج۱۰ ص۲۸۶
(۴) مفردات الراغب ص۵۱۵
(۵) مفردات الراغب ص۲۲۶
(۶) البحر المحیط ج۱۰ ص۳۹۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "رَاجِفَة" او "رَادِفَة" معناوې

۳_ په ﴿ يَوۡمَ تَرۡجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ ﴾ کښې د "رَاجِفَة" کلمه د ځړقوونکې او اضطراب ورکوونکې زلزلې دپاره وضعه شوې ده[۱]، خو په دې مقام کښې ترې لومړنۍ شپېلۍ مطلب ده[۲]، کومه چې د همدغې سختې زلزلې سبب جوړېږي چې ټول خلک به ورسره مړه شي.

نو په ﴿ تَتۡبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ﴾ کښې د "رَادِفَة" کلمه دلته د دوهمې شپېلۍ معنی ورکوي کومه چې د اولنۍ شپېلۍ په تعقیب صورت نیسي په کومې سره به چې ټول مړي بېرته راژوندي شي.

۴_ پاتې شوه دا خبره چې د ذکرو شوو دواړو شپېلیو ترمنځ به څومره وخت صورت ونیسي نو د دې په هکله نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ»[۳] یعنې د دواړو شپېلیو (رَاجِفَة، رَادِفَة) ترمنځ به څلوېښت جدایي صورت ونیسي. خو اضافه وضاحت یې نه دی ورکړی چې دغه څلوېښت به ورځې وي که میاشتې او که کلونه، والله ﷻ أعلم.

د "وَجِيف" معنی

۵_ په ﴿ قُلُوبٞ يَوۡمَئِذٖ وَاجِفَةٌ ﴾ کښې "وَاجِفَة" کلمه د "وَجِيف" _لکه "وَعِيْد"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د اضطراب او زیاتې وارخطایۍ معنی ورکوي[۴]. یعنې په دغې ورځ کښې چې مړي بېرته راژوندي شي نو زړونه (خلک) به ډېر زیات وارخطا وي او د ډېرزیات اضطراب څخه به یې سترګې ذلیله ګرځېدلې وي.

د "حَافِرَة" معنی

۶_ په ﴿ يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرۡدُودُونَ فِي ٱلۡحَافِرَةِ ﴾ کښې د "حَافِرَة" کلمه د هغې لارې دپاره وضعه شوې ده په کومه باندې چې څوک راغلي وي[۵] چې په دې مقام کښې ترې ژوند مطلب دی[۶]. یعنې کفار د استهزاء او تعجب په توګه وایي چې: ایا مونږ هرومرو هغې لارې ته بېرته ستانه کړی شوي یاستو په کومه چې یو ځل تېر شوي یاستو؟ ایا مونږ به د قیامت په ورځ بیا ژوندي کړی شو لکه څنګه چې نن ورځ ژوندي یاستو؟

د مشرکانو قوي استدلال او د هغه رد

۷_ په ﴿ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمٗا نَّخِرَةٗ ﴾ کښې د "نَخِرَة" کلمه د هغو هډوکو لقب دی کوم چې وراسته شوي

(۱) مفردات الراغب ص۱۹۴
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۴۲
(۳) صحیح البخاري ج۲ ص۷۱۱
(۴) القاموس المحیط ج۴ ص۵۷۸
(۵) لسان العرب ج۴ ص۲۰۵
(۶) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۲۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

او زاره شوي وي(۱)، نو دلته هغه استدلال راحکایت شوی دی کوم چې مشرکانو ته د خپلې کفري عقیدې د اثبات دپاره ډېر زیات قوي برېښېد. یعنې مشرکان وایي چې: ایا کله چې مونږ وراسته او میده میده هډوکي وګرځو نو بیا به هم مونږ راژوندي کړی شو؟!

په همدې ارتباط په یوه حدیث کښې نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «يَأْكُلُ التُّرَابُ كُلَّ شَيْءٍ مِنَ الْإِنْسَانِ إِلَّا عَجْبَ ذَنَبِهِ»(۲) یعنې د انسان (مړي) څخه هر شی خاورې خوري او محوه کوي یې مګر هغه هډوکي نه خوري او نه یې محوه کوي کوم چې "عَجْبُ الذَنَب" نومېږي، کوم چې د هر انسان په لکلمې کښې د اورې د دانې په اندازه کوچنی دی، د کوم پوري به چې د بیا ژوندي کېدلو په وخت کښې د بنیادم نور هډوکي او نورې برخې نښلي او په نتیجه کښې به ترې انسان جوړېږي.

مشرکانو به د استهزاء (ملنډو) په توګه دا هم ویلې چې: که دغه کار رښتیا وی نو دا خو به ډېر زیانمند او تاواني کرت (وار) وي چې مونږ به ورسره مخامخ شو.

۸ـ د مشرکانو د استدلال رد ته دلته داسې اشاره شوې ده چې:

الف: د ﴿ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴾ غوندې یوه جمله وړاندې په [الصافات:۱۹] ایت کښې نازله شوې ده، او هلته د الله ﷻ په توفیق شرحه شوې ده چې د "هِيَ" ضمیر پکښې "بعثة" ته راجع دی په کوم باندې چې مقام دلالت کوي، او د ﴿ زَجْرَة ﴾ کلمه د کړیکې (اواز) معنی ورکوي.

ب: په ﴿ فَإِذَا هُم بِالسَّاهِرَةِ ﴾ کښې د "سَاهِرَة" کلمه د ځمکې د مخ دپاره وضعه شوې ده(۳).

یعنې ای مشرکانو! تاسو بیا راژوندي کول بعید او نه کېدونکي مه ګڼئ، دغه کار الله ﷻ ته ډېر اسان دی، دا کار بل شی نه دی مګر په شپېلۍ کښې فقط یوه کړیکه او یو اواز دی، نو د دغې کړیکې او اواز سره سم به ټول مړي د ځمکې د ګېډې څخه را اوچت شي او د ځمکې په مخ به ودرېږي.

﴿ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ ۝١٥ إِذْ نَادَىٰهُ رَبُّهُۥ بِٱلْوَادِ ٱلْمُقَدَّسِ طُوًى ۝١٦ ٱذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ ۝١٧ فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ ۝١٨ وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ ۝١٩ فَأَرَىٰهُ ٱلْءَايَةَ ٱلْكُبْرَىٰ ۝٢٠ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۝٢١ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ۝٢٢ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ۝٢٣ فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَىٰ ۝٢٤ فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلْءَاخِرَةِ وَٱلْأُولَىٰٓ ۝٢٥ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَىٰٓ ۝٢٦ ﴾

---

(۱) مفردات الراغب ص۵۰۶
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۲ ص۵۸
(۳) لسان العرب ج۴ ص۳۸۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۱۵] (ای پیغمبره!) ایا تاته د موسی ﷺ خبره (قیصه) درغلې ده؟ (هو! درته درغلې ده).

[۱۶] (هغه وخت یاد کړه) کله چې موسی ﷺ ته خپل رب ﷻ (په بلا کیفه توګه) په مقدس میدان (وادي) کښې اواز وکړ، کومه چې "طُوًى" نومېږي. (هغه دا چې):

[۱۷] (ای موسی!) فرعون ته (د یو پیغمبر په حیث) لاړ شه (او سمې لارې ته یې دعوت کړه) یقینًا نوموړی سرکشي کوي (او د شرعي چوکاټ څخه وړاندې تېرېږي).

[۱۸] نو (په نرمۍ سره ورته) ووایه چې: ایا ته میل (او رغبت) لرې چې (خپل خان د شرکیاتو څخه) پاک کړې؟

[۱۹] او (ایا دېته تیار یې) چې تاته زه د خپل رب ﷻ په لور لارښوونه وکړم، چې ته (د خپل رب ﷻ څخه) وېدار شې (او سمه لاره خپله کړې)؟.

[۲۰] (موسی ﷺ فرعون ته ورغی) نو (د نورو معجزاتو په شمول) لویه معجزه (د همسا اژدها) یې هم ورښودله (او خپل نبوت یې ورته اثبات کړه).

[۲۱] نو هغه موسی ﷺ تکذیب کړ (چې ته جادوګر یې) او عصیان یې خپل کړ (ایمان یې وربانديې رانه ووړ).

[۲۲] بیا یې (ورته) شا کړه کوښښ یې وکړ (چې د نبوت مخه یې بنده کړي).

[۲۳] نو (جادوګران او نور خلک) یې راغونډ کړل نو په لوړ اواز سره یې غږ وکړ.

[۲۴] نو ویې ویلې چې: زه ستاسو ډېر لوی پالونکی یم (تاسو بل معبود نه لرئ).

[۲۵] نو الله ﷻ فرعون (او فرعونیان) د آخرت په عذاب سره ونیو او هم د دنیا (په عذاب سره. په دواړو کښې یې په غضب اخته کړ).

[۲۶] یقینًا په دغې (نیونه) کښې د هغه چا دپاره هرومرو د عبرت لوی درس دی کوم چې (د الله ﷻ څخه) ډارېږي (غواړي چې ترې وېدار شي).

ارتباط او د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د قیامت د دلایلو څخه وروسته د موسی ﷺ او د فرعون قیصې ته اشاره شوې ده چې د یو پلوه پکښې د نبي کریم ﷺ تسلي نغښتې ده او د بله پلوه پکښې عنادي کفار تهدید شوي دي نو حاصل یې داسې راخېژي:

ای پیغمبره! ایا تاته د موسی ﷺ د قیصې څه خبر درغلی دی ترڅو ترې د خپل خان دپاره د تسلۍ ارشاد ترلاسه کړې؟ چې په اجمالي توګه داسې پیل شوه:

۱ ـ هغه وخت چې موسی ﷺ ته خپل رب ﷻ د طور د غره ترڅنګ په مقدس ځای کښې ـ چې طوی نومېږي ـ بلا کیف اواز سره وحې وکړه.

۲ ـ په دغه مقام کښې الله ﷻ موسی ﷺ ته د نبوت تاج ورپه سر کړ او امر یې ورته وکړ چې:

الف: ته فرعون ته لاړ شه او حق دین ته یې دعوت کړه، نوموړی ښه پوره سرکشه او عنادي کافر دی، دعوت ورته ضرور دی.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: فرعون ته په نرمۍ سره دعوت پیل کړه او ورته ووایه چې: ای فرعونه! ایا ته دې خبرې ته رغبت لرې چې د کفریاتو څخه پاک او تزکیه شې چې دنیا او آخرت دې دواړه سم شي؟ ایا ته مینه لرې او دېته تیار یې چې زه تاته سمه لاره وښیم ترڅو ورباندې خپل رب ﷻ ته ورسېږې او د شیطان د اندیوالۍ څخه خپل ځان خلاص کړې؟.

۳ـ موسی ﷺ د ذکر شوي ارشاد په بنیاد فرعون ته ورغی او د هغه په دعوت یې پیل وکړ، چې د خپل نبوت د اثبات دپاره یې ورته د نورو معجزاتو په شمول دېره لویه معجزه هم وروښودله چې د خپلې همسا څخه یې ورته په خارق العاده توګه اژدها جوړ کړ. موسی ﷺ د نوموړي څخه وغوښتل چې: ما د یوه پیغمبر په حیث وپېژنه او توحید خپل کړه او بني اسرائیل زما سره پرېږده چې زه یې خپل وطن (شام) ته ستانه کړم.

۴ـ خو فرعون د موسی ﷺ یوه خبره هم ونه منله، چې د جادوګر په نامه یې وباله او د بني اسرائیلو خوشې کولو ته چمتو نه شو او عصیان یې خپل کړ.

۵ـ نو د همدې کبله یې د موسی ﷺ دعوت ته شا وروګرځوله او کوښښ یې وکړ ترڅو یې په جادوګرانو سره مقابله وکړي. نو:

الف: د خپل ټول قلمرو څخه یې جادوګران راغونډ کړل او د مقابلې دپاره یې ورته د جشن ورځ وټاکله ترڅو ټول خلک د مقابلې ننداره وکړي.

ب: نو جادوګران او عام وګړي یې په لوړ اواز سره ټول مخاطب وګرځول چې: ای خلکو! تاسو ټول خبر شئ چې زه ستاسو لوی رب او لوی پالونکی یم، نو پام کوئ چې موسی ﷺ تاسو بې لارې نه کړي او د دین دغه لوړه طریقه مو د منځه یونسي په کومه باندې چې تاسو روان یاست.

ج: نو کله چې د فرعون عصیان او تکبر اوج ته ورسېد نو الله ﷻ په اخروي عذاب باندې علاوه په دنیاوي عذاب سره هم ونیوه او د قلزم په بحیره کښې یې د خپلو لښکرو سره غرق کړ.

۶ـ اې پیغمبره! بې شکه په دغې قیصه او دغه خبر کښې برسېره پر دې چې ستا دپاره پکښې د تسلۍ او اطمنان ټکی موجودیت لري، د قیامت تر ورځې پورې پکښې د هغه چا دپاره هم هرومرو د عبرت درس نغښتی دی کوم چې د خپل رب ﷻ څخه ډارېږي او غواړي چې سمه لاره مونده کړي (په عناد باندې کلک پاتې نه شي).

توضیحات

۱ـ د موسی ﷺ او د فرعون قیصه په نورو سورتونو کښې ښه تفصیلواره نازله شوې ده لکه "طه" سورت او نور، نو هیله ده چې د زیات بیان غوښتونکي هملته مراجعه وکړي.

یو نحوي تحلیل

۲ـ په ﴿ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ ﴾ کښې د "إلی" توری په مقدرې کلمې پورې تعلق نیسي چې مونږ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ترې په "مَيل" سره تعبير كولى شو، دغه مقدره كلمه مبتدا ده او د "لَكَ" كلمات د خپل متعلق په ملحوظ يې خبر دى(۱). يعني اى فرعونه! ايا تاته د خپل ځان د تزكيه كولو او د كفرياتو څخه د پاكولو څه ميل او رغبت ثابت دى؟

دوه ډوله تفسير

۳ـ په ﴿ فَأَخَذَهُ ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلْآخِرَةِ وَٱلْأُولَىٰٓ ﴾ كښې د "الآخِرَة" او "الأولَى" دواړه كلمې مفسرينو كرامو په لاندې دوه وو ډولونو سره تفسيرې كړې دي او څه لرې نه ده چې د بدليت په لحاظ دواړه اراده كړى شي چې څه منافات سره نه لري:

الف: اكثره علماء كرام وايي(۲) چې: د ﴿ وَٱلْأُولَىٰٓ ﴾ څخه د فرعون هغه خبره مطلب ده كومه چې الله ﷻ د هغه د خولې څخه راحكايته كړې ده چې: ﴿ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِى ﴾ [القصص: ۳۸] يعني زه ستاسو دپاره د خپل ځان څخه په غير په بل معبود باندې علم نه لرم. او د ﴿ ٱلْآخِرَةِ ﴾ څخه يې همدغه خبره ﴿ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلْأَعْلَىٰ ﴾ مراده ده، په كومه كښې چې بحث روان دى.

دوى وايي چې: د فرعون د ذكرو شوو دواړو خبرو ترمنځ څلويښت (۴۰) كاله فاصله وه(۳). يعني الله ﷻ فرعون د وروستنى خبرې او رومبنى خبرې (د دواړو) په عذاب سره ونيو او هلاک يې كړ.

ب: ځينې علماء كرام وايي چې: د ﴿ ٱلْآخِرَةِ ﴾ څخه اخروي عذاب او د ﴿ وَٱلْأُولَىٰٓ ﴾ څخه دنياوي عذاب مراد دى(۴). يعني الله ﷻ نوموړى فرعون په دنيا كښې د قلزم په بحيره كښې غرق كړ او په آخرت كښې يې ورته ګرم دوزخ تيار كړى دى، نو په دواړو عذابونو باندې يې اخته كړ.

﴿ ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُ ۚ بَنَىٰهَا ۝٢٧ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّىٰهَا ۝٢٨ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَىٰهَا ۝٢٩ وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ ۝٣٠ أَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعَىٰهَا ۝٣١ وَٱلْجِبَالَ أَرْسَىٰهَا ۝٣٢ مَتَٰعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَٰمِكُمْ ۝٣٣ ﴾

[۲۷] (اى مشركانو!) ايا تاسو د پيدايښت د حيثه ډېر سخت ياست يا اسمان (ډېر سخت دى)؟ الله ﷻ اسمان جوړ كړى دى (داسې چې):

[۲۸] د اسمان چت يې اوچت (پيدا) كړى دى، نو برابر كړى يې دى (هيڅ نقص پكښې نشته).

[۲۹] او د اسمان شپه يې تياره ګرځولې ده، او د اسمان ځانښت (ورځ) يې ويستلې ده (رڼا كړې ده).

---

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۲۹
(۲) تفسير القرطبي ج۱۹ ص۲۰۲؛ اضواء البيان ج۹ ص۳۰؛ تفسير الطبري ج۳۰ ص۴۱
(۳) الدر المنثور ج۸ ص۴۱۰
(۴) تفسير ابن كثير ج۴ ص۴۶۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۳۰] او ځمکه (یې خوره کړې ده) د دغه (اسمان د پیدا ایښت) څخه وروسته یې خوره کړې ده.

[۳۱] چې د ځمکې څخه یې د دې اوبه راویستلې دي (پکښې بهولې یې دي) او د دې څرځای یې هم (ترې راویستلی دی او پکښې تیار کړی یې دی).

[۳۲] او غرونه (یې په ځمکه باندې نصب کړي دي) نصب کړي یې دي.

[۳۳] (الله ﷻ ذکرو شوو ټولو کارونو ته) ستاسو د ګټې دپاره او هم ستاسو د څارویو (د ګټې دپاره صورت ورکړی دی).

ارتباط او د مطلب خلاصه

په وړاندېنیو ایتونو کښې د دې زمانې فراعنه د پخوانیو فراعنه وو په عاقبت سره تهدید شوي وه، او په دې ایتونو کښې د څو نعمتونو ذکر نازل شوی دی چې په عین حال کښې د کامل قدرت مثالونه هم دي ترڅو هغوی ته پوښتنې متوجه شي. نو حاصل یې داسې راځېږي چې:

ای مشرکانو! کله چې تاسو د بعث بعد الموت څخه انکاري یاست نو تاسو د لاندې پوښتنو دپاره څنګه جوابونه درلودلی شئ:

۱_ ایا تاسو د پیدا ایښت د حیثه کلک (سخت) یاست او که اسمان کلک او سخت دی؟ چې څه کیفیات یې دا دي:

الف: الله ﷻ اسمان بې ستنو پیدا کړی دی، ایا دا کار د کامل قدرت نښه نه ده؟

ب: الله ﷻ اسمان پوره هسک او لوړ پیدا کړی دی چې په هیڅ کښې یې د ورختلو توان نشته، نو ډېر اوچت چت یې ګرځولی دی.

ج: الله ﷻ اسمان په ډېر ښه کیفیت سره پیدا کړی او برابر کړی دی او هم یې د لمر او سپوږمۍ په شمول په ډېرو ستورو باندې ښایسته کړی دی، نه یې په رنګ کښې د ګوتې د ایښودلو ځای شته او نه په جوړښت کښې.

د: الله ﷻ په اسمان کښې ډېره لویه ډیوه پیدا کړې ده چې په څلیرشتو ساتونو کښې یو ځل طلوع او غروب کوي، نو په طلوع سره یې ورځ پیدا کیږي او په غروب سره یې شپه، حال دا چې دغه (د شپې او ورځې بدلون رابدلون) د قیامت تر ورځې پورې ادامه لري او هیڅوک یې د مخنیوي توان نه لري.

۲_ ای مشرکانو! ایا تاسو د پیدا ایښت د حیثه سخت او ګران یاست او که ځمکه سخته او ګرانه ده، چې الله ﷻ د اسمان د پیدا کولو څخه وروسته هواره او خوره وره کړه، او په دغو کیفیاتو باندې یې مشتمله هم وګرځوله:

الف: په ځمکه کښې یې د همدې ځمکې څخه اوبه جاري کړې چې پکښې بهېږي، نو سیندونه او چینې یې پکښې روانې کړې او دریابونه یې پکښې پیدا کړه.

ب: په ځمکه کښې یې تخمونه وشیندل او ډول-ډول نباتات یې پکښې زرغون کړل، او هم یې

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د ښه پرېمانه څرخایونو درلودونکې وګرځوله.

ج: په ځمکه باندې یې غرونه نصب کړل چې د هغې اضطراري حرکت یې ودراوه او د سکونت دپاره یې قابله وګرځوله.

۳_ نو ای خلکو! ای مشرکانو! ایا الله ﷻ ذکر شوي کارونه ستاسو د استفادې او معیشت دپاره نه دي ترسره کړي؟

یقینًا الله ﷻ اسمان او ځمکه په ذکرو شوو کیفیاتو سره د دې دپاره مشتمل ګرځولي دي ترڅو ترې تاسو د خپل معیشت او هم د خپلو څارویو د معیشت دپاره ګټه اوچته کړئ.

۴_ نو ای مشرکانو! ایا هغه اقدس ذات ﷻ چې په ذکرو شوو تکویناتو باندې کامل قدرت لري، په بعث بعد الموت باندې قدرت نه لري؟ ایا دغو ټولو انتظاماتو ته یې بې حکمته او په عبثه توګه صورت ورکړی دی چې په ترڅ کښې به هیڅ تصفیه ونه لري؟

توضیحات

۱_ په ﴿ رَفَعَ سَمْكَهَا ﴾ کښې د "سَمْك" کلمه دلته د "سَقف" معنی ورکوي[۱]، چې په بل ایت کښې ورباندې صراحت نازل شوی دی چې: ﴿ وَٱلسَّقْفِ ٱلْمَرْفُوعِ ﴾ [الطور:۵] یعنې په اوچت کړی شوي چت باندې سوګند دی (چې د اسمان څخه عبارت دی).

نو د ذکرې شوې کلمې اضافت "ها" ته بیاني دی. یعنې الله ﷻ هغه چت کوم چې د اسمان څخه عبارت دی، اوچت پیدا کړی دی.

۲_ پاتې شوه دا خبره چې اسمان د ځمکې څخه څومره اوچت دی، نو د دې دپاره د نبي کریم ﷺ د یوه حدیث دغه ټوټه ولولئ چې: «بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ»[۲] یعنې ستاسو ترمنځ (ای انسانانو!) او د اسمان ترمنځ د پنځه سوو (۵۰۰) کالو د مزل فاصله ده، همدارنګه د یو اسمان څخه تر بل اسمانه پورې فاصله همدومره ده آن تر اوم اسمانه پورې.

د "اِغْطَاش" معنی

۳_ په ﴿ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا ﴾ کښې د "أَغْطَشَ" کلمه د "اِغْطَاش" _لکه "اِكْرَام"_ څخه اشتقاقه شوې ده، "اِغْطَاش" دېته وايي چې یو شی تیاره وګرځولی شي[۳]. یعنې الله ﷻ د اسمان شپه تیاره ګرځولې ده.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په ﴿ لَيْلَهَا ﴾ او ﴿ ضُحَىٰهَا ﴾ کښې د شپې او څاښت (ورځې) اضافتونو څکه اسمان ته صورت نیولی دی چې د شپې او ورځې دپاره د لمر پرېوتل او د لمر ختل سبب ګرځي حال دا چې د لمر سترګه په اسمان کښې موقعیت لري.

---

(۱) القاموس المحیط ج۲ ص۶۱۶
(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۱۶۵
(۳) لسان العرب ج۶ ص۳۲۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "دَحْو" معنی

۴_ په ﴿ وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ ﴾ کښې د "دَحی" کلمه د "دَحْو" _لکه "ضَرْب"_ څخه اشتقاق شوې ده، "دَحْو" د یوه شي د خورولو او غوړولو معنی ورکوي[۱]. یعنې الله ﷻ د دغو (شیانو) څخه وروسته ځمکه خوره کړه. نو د دغه ایت دپاره وروستني دواړه ایتونه ﴿ أَخْرَجَ ﴾، ﴿ وَٱلْجِبَالَ ﴾ تفسیر واقع شوي دي.

یادونه

۵_ د الله ﷻ په توفیق د [حمٓ السجدة:۹_۱۱] ایتونو لاندې ښه تحقیقي بحث تېر شوی دی چې د اسمان پیدا کول مخکښې دي او که د ځمکې، نو هیله ده چې علاقمندان هملته مراجعه وکړي.

﴿ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ ٱلْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَن طَغَىٰ ﴿٣٧﴾ وَءَاثَرَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ ٱلْجَحِيمَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ وَنَهَى ٱلنَّفْسَ عَنِ ٱلْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ ٱلْجَنَّةَ هِىَ ٱلْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَىٰهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَىٰهَآ ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَىٰهَا ﴿٤٥﴾ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا ﴿٤٦﴾ ﴾

[۳۴] نو کله چې ډېره لویه غمیزه (قیامت) راشي.

[۳۵] په داسې ورځ کښې چې هر انسان خپل هغه کړه وړه یاد کړي کوم یې چې (په دنیا کښې) کوښښ کړی وي (او عملي کړي یې وي).

[۳۶] او چې دوزخ هغه چا ته ښکاره کړل شي کوم چې لیدل کوي (نو خلک به په دوه وو ګروپونو ووېشلی شي).

[۳۷] نو هر چې هغه څوک دی کوم چې سرکشي کړې وي (او کفر یې غوره کړی وي).

[۳۸] او نږدې (او حقیر) ژوند یې (په اخروي ژوند باندې) غوره کړی وي.

[۳۹] نو یقیناً دوزخ چې دی همدا دوزخ (د دغو کسانو دپاره) استوګنځای دی.

[۴۰] او هر چې هغه څوک دی کوم چې د خپل رب ﷻ (په حضور کښې) د درېدلو څخه ډارېږي او (هم) خپل نفس د (غیر مشروعو) خواهشاتو څخه منعه کوي.

[۴۱] نو یقیناً جنت چې دی همدا جنت (د دغو کسانو دپاره) استوګنځای دی.

---

(۱) لسان العرب ج۱۴ ص۲۵۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۴۲] (ای پیغمبره!) مشرکان ستا څخه د قیامت په هکله پوښتنه کوي چې قیام (او وقوع) به یې څه وخت وي؟

[۴۳] د قیامت د یادولو څخه ته په څه کښې یې؟ (تاته څه معلومات دي؟ ته څه خبر یې؟).

[۴۴] (فقط) ستا رب ﷻ ته د قیامت (علم او خبر) منتهي دی (بل څوک پرې علم او خبر نه لري).

[۴۵] یقینًا ته چې یې د هغه چا ډاروونکی یې کوم چې د قیامت (د مشکلاتو) څخه ډارېږي (او غواړي چې تیاري ورته ونیسي).

[۴۶] په کومه ورځ چې مشرکان (د بعث بعد الموت منکران) قیامت وګوري نو (خپل خانونه به ورته داسې ښکاره شي) لکه چې یقینًا دوی (په دنیا کښې) ځنډ نه وي کړی مګر یو ماښام یا د همدې ماښام یو سبا.

ارتباط او د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د دلایلو څخه وروسته هغه کسان تهدید شوي دي کوم چې د قیامت د ورځې څخه منکر دي او په دلایلو سره قناعت نه کوي. نو حاصل یې داسې راځېږي:

ای پیغمبره! په خپل اُمت باندې د تهدید دپاره د قیامت څه حالات قرائت کړه هغه دا:

۱ـ چې کله قیامت قائم شي او لاندې پېښې رامنځته شي:

الف: دوهمه شپېلۍ ووهله شي او ډېر لوی آفت او لوی غم راشي حتی چې هرڅوک د حالاتو په تفاوت سره په اندېښنو کښې ډوب شي.

ب: چې هغه ورځ صورت ونیسي په کومه کښې چې هر بنیادم هغه څه ورپه یاد کړي کوم یې چې په دنیا کښې اجراء کړی وي، برابره خبره ده چې ښه وي او که بد.

ج: چې دوزخ هر لېدونکي ته څرګند شي او د هر چا علم وریاندې د علم الغیب د مرتبې څخه د علم المشاهدې درجې ته ورسېږي.

نو ټول خلک به دوه ډلې شي، یوه به یې أهل النّار وي او بله به یې أهل الجنّة.

۲ـ د ذکرو شوو دواړو ډلو هرې یوې څه حالات دا دي چې:

الف: هر چا چې په دنیا کښې سرکشي خپله کړې وي او د پیغمبر ﷺ د ارشاداتو څخه انکاري ګرځېدلی وي، بلکې نژدې او حقیر ژوند ته یې په راتلونکي او عزیز ژوند باندې ترجیح ورکړې وي، چې دنیاوي ژوند یې غوره کړی وي او اخروي ژوند ته یې شا اړولې وي، نو د دغسې کسانو دپاره د استوګنې ځای دوزخ دی چې تل به پکښې پاتې وي.

ب: او هر هغه څوک چې د خپل رب ﷻ په حضور کښې د دریدلو څخه ډارېږي او خپل نفس د خواهشاتو او شیطاني غوښتنو څخه منعه کړي (په دنیا باندې آخرت ته ترجیح ورکړي)، نو د دغو کسانو دپاره استوګنځای جنت دی چې همېشه به پکښې اوسېږي.

۳ـ ای پیغمبره! مشرکان ستا څخه د قیامت په هکله د استهزاء په توګه پوښتنه کوي چې دا به کله قائم شي او څومره وخت ورته پاتې دی؟ حال دا چې:

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: تاته د قیامت د قیام وخت څه معلوم دی چې کله به قائم شي؟. تاته په دې هکله هیڅ وحې او ذکر نه دی درنازل شوی او نه تا د دغه ډول معلوماتو حاصلولو هڅه کړې ده، بلکې دغه علم فقط ستا په رب ﷻ پورې منتهی کېږي او خاص همده ﷻ پورې اختصاص لري. نو په دې هکله تاته پوښتنه راجع کول عبث کار دی.

ب: یقیناً ته د پیغمبرانو د جملې څخه یو پیغمبر یې، نو ته د هغه چا دپاره ډاروونکی یې کوم چې د قیامت د مشکلاتو څخه ډارېږي او غواړي چې تیاري ورته ونیسي.

۴ـ ای پیغمبره! نن ورځ مشرکانو ته قیامت لرې برېښي او تاته پوښتنې راجع کوي چې کله به قائم شي، خو چې کله قائم شي او دوی یې په خپلو غړولو سترګو وګوري نو خپل خانونه به ورته داسې وبرېښېږي لکه چې په دنیا کښې یې ډېر لږ وخت تېر کړی وي لکه یو بېګا وخت یا یو سبا وخت (فقط نیمه ورځ).

توضیحات

۱ـ په ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلْكُبْرَىٰ﴾ کښې لاندې ټکو ته توجه په کار ده:

الف: د "إِذَا" په جواب کښې خو علماوو کرامو متعدد احتمالات لیکلي دي[۱]، خو په ټولو کښې مونږ ته دا غوره برېښي چې جواب یې مقدر دی چې په "اِنْقَسَمَ النَّاسُ إِلَى قِسْمَيْنِ" سره ترې تعبیر کېدلی شي. په همدې تقدیر باندې وروستني ایتونه دلالت کوي.

ب: د ﴿ٱلطَّآمَّةُ﴾ کلمه د "طُمُوم" ـ لکه "قُتُول" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "طُمُوم" دېته وایي چې یو شی دومره ډېر او زیات شي چې په بل شي باندې د پاسه شي او د خپل اثر لاندې یې واقع کړي[۲].

ج: په دې مقام کښې د ﴿ٱلطَّآمَّةُ﴾ کلمه د قیامت د ورځې څخه عبارت ده[۳]، شاید دغه لقب به دغې ورځې ته د دې کبله ورکړی شوی وي چې دا ډېره غم لرلې ورځ ده، حتی چې په دغې ورځ کښې به ټول خلک د غمونو او اندېښنو لاندې واقع شي.

نبي کریم ﷺ په یوه اوږده حدیث کښې فرمایلي دي چې: «فَيَبْلُغُ النَّاسُ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ وَلَا يَحْتَمِلُونَ»[۴] یعنې نو د قیامت په ورځ به خلکو ته د غم او اندېښنو څخه دومره اندازه ورسېږي چې دوی به یې طاقت نه لري او تحمل به یې نه شي کولی، نو د لوی شفاعت په موندلو پسې به هڅې پیل کړي.

د ذکرو شوو ټکو په ملحوظ د ایت شریف مضمون هغسې راخېژي کوم ته چې وراندې د مطلب په خلاصه کښې اشاره شوې ده.

---

(۱) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۱۴۶؛ البحر المحیط ج۱۰ ص۴۰۱
(۲) لسان العرب ج۱۲ ص۳۷۰
(۳) الدر المنثور ج۸ ص۴۱۲
(۴) جامع الترمذي ج۲ ص۶۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "عَشِيَّة" او "ضُحَىٰ" معناوې

۲ـ په ﴿إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ كښې د ﴿عَشِيَّةً﴾ د كلمې څخه په دې مقام كښې د ورځې هغه برخه مطلب ده كومه چې د زوال څخه پيل كېږي او د لمر په غروب باندې ختمېږي، چې موږ ترې په "ماښام" سره تعبير كولی شو. او د "ضُحَىٰ" څخه دلته د ورځې هغه برخه مراد ده كومه چې د لمر په راختلو سره پيل كېږي او په زوال سره اختتام مومي، څه لږ نه ده چې موږ ترې په "څاښت" سره تعبير وكړو.

دا د يو پلوه، او د بل پلوه په ﴿ضُحَاهَا﴾ كښې د "ها" ضمير د ﴿عَشِيَّةً﴾ كلمې ته راجع دی. يعنې كفارو ته به د قيامت په ورځ خپل ټول دنياوي عمر د ماښام په اندازه او يا د همدغې ورځې د وړاندېنۍ برخې سبا (څاښت) په اندازه څرگند شي.

همږمو نه شي

۳ـ په همدې ارتباط (چې د قيامت په ورځ به كفارو ته خپل ټول دنياوي عمرونه ډېر لږ ښكاره څرگند شي) د [يونس:۴۵] ايت لاندې ـ د الله ﷻ په توفيق ـ بحث تېر شوی دی، نو هيله ده چې هملته يو ځل مراجعه وكړی شي.

د الله ﷻ په توفيق د "النَّازِعَات" سورت ترجمه او تفسير پای ته ورسېد.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ خَافُوا مَقَامَ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

۱۴۲۵/۱۱/۲۲ هـ ق ـ ۱۳۸۳/۱۰/۱۴ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

عبس (۸۰)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت لومړنۍ کلمه ﴿ عَبَسَ ﴾ د همدې سورت نوم ګرځولې شوې ده.
۲_ دا سورت هم مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].
۳_ د دې سورت ټول ایتونه دوه څلوېښت (۴۲) دي[۲].
۴_ د کلماتو شمېر یې دېرشو (۳۰) ته رسېدلی دی[۳].
۵_ د حرفونو ټول شمېر یې پنځه سوه څلوېښتو (۵۴۰) حرفونو ته اوچت شوی دی[۴].
۶_ دا سورت ﴿ عَبَس ﴾ هم د نورو مکي سورتونو غوندې د عقیدوي احکامو سره زیات تړاو لري او د توحید دلایلو او د قیامت حالاتو ته پکښې اشاره شوې ده.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾ أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ ﴿٢﴾ وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾ أَوۡ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ
ٱلذِّكۡرَىٰٓ ﴿٤﴾ أَمَّا مَنِ ٱسۡتَغۡنَىٰ ﴿٥﴾ فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾ وَمَا عَلَيۡكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن
جَآءَكَ يَسۡعَىٰ ﴿٨﴾ وَهُوَ يَخۡشَىٰ ﴿٩﴾ فَأَنتَ عَنۡهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾ كَلَّآ إِنَّهَا تَذۡكِرَةٞ ﴿١١﴾ فَمَن شَآءَ
ذَكَرَهُۥ ﴿١٢﴾ فِي صُحُفٖ مُّكَرَّمَةٖ ﴿١٣﴾ مَّرۡفُوعَةٖ مُّطَهَّرَةِۭ ﴿١٤﴾ بِأَيۡدِي سَفَرَةٖ ﴿١٥﴾ كِرَامِۭ بَرَرَةٖ ﴿١٦﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] پیغمبر ﷺ تنده تروه کړه او مخ یې تاو کړ.
[۲] (البته) د دې کبله چې یو ړوند (صحابي ﷺ) ورته ورغی (او خبرې یې ورپرې کړې).
[۳] (ای پیغمبره!) ته څه شي پوه کړې؟ شاید دا (ړوند صحابي ﷺ) ښه پاک شي (خپل ځان تزکیه کړي).
[۴] یا (ستا د ارشاداتو څخه) پند واخلي نو همدا پند ورته ګټه ورسوي.
[۵] هر چې هغه څوک دی کوم چې (ستا د ارشاداتو څخه) استغناء خپله کړې ده.
[۶] نو ته هغه ته غوږ ږدې (خبرې یې اورې او مخ ور اړوې).
[۷] حال دا چې په تا باندې (د دې خبرې هیڅ پړه) نشته چې همدا کس پاک نه شي (او خپل ځان تزکیه نه کړي).

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۲۸
(۲) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۵۰: تفسیر البغوي ج۴ ص۴۴۶
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۴۵۵
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۱۵۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۸] او هر چې هغه څوک دی کوم چې تاته په داسې حال درځي چې تلوار کوي (او درځغلي).
[۹] حال دا چې هغه (د خپل رب ﷻ څخه) ډاريږي.
[۱۰] نو ته د هغه څخه مشغولتيا غوره کوې (او د خبرو څخه يې مخ اړوې).
[۱۱] دغسې کار (بيا) مه کوه! يقيناً دا قرآن کريم سوچه پند دی.
[۱۲] نو د هر چا چې خوښه شي هغه به ترې ګټه اوچته کړي.
[۱۳] (دا قرآن کريم) په داسې معززو صحيفو کښې (ثبت) دی.
[۱۴] چې عالي شان ورکړی شوې دي (او د ناپاکه لاسونو څخه) پاکې ساتلې شوې دي.
[۱۵] (د لوح محفوظ څخه) د داسې ليکونکو پرښتو په لاسونو سره (ليکلی شوی دی).
[۱۶] چې عزتمندې (او) صادقې (اطاعت کوونکې) دي.

ارتباط او شان نزول

په دې ايتونو کښې د وړاندېني سورت (النَّازِعَات) تقريباً د وروستني ايت ﴿ إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخۡشَىٰهَا ﴾ دپاره يو مثال نازل شوی دی کوم چې د شان نزول په قيصه کښې ښه پوره واضحه شوی دی هغه دا چې:

د عائشې (أُم المؤمنين) رضي الله عنها د روايت په بنياد[۱]، يو په سترګو معذور صحابي (عبد الله بن ام مکتوم رضي الله عنه) نبيّ کريم ﷺ ته ورغلی وه او عرض يې کړی وه چې: ای د الله رسوله! ماته څه اسلامي ارشادات رازده کړه. په دغه وخت کښې نبي کريم ﷺ د مشرکانو يوه مشر ته په دعوت مشغول وه او تمه يې درلوده چې که دغه مشر اسلام قبول کړي نو ډېر خلک به په اسلام مشرف وګرځي، نو د همدې کبله يې د ذکر شوي صحابي څخه مخ واړاوه او مبارک تندی يې لږ څه تریو کړ او خپلو دعوتي خبرو ته يې ادامه ورکړه. کله چې ذکر شوي صورت حال ختم شو او نبي کريم ﷺ د کور په لور روان شو نو ذکر شوي ايتونه نازل شوه[۲].

د مطلب خلاصه

۱ـ يعني پيغمبر ﷺ د دې کبله تندی تروه کړه او مخ يې بل طرف ته واړاوه چې هغه ړانده صحابي رضي الله عنه ترې د اسلامي ارشاداتو په هکله پوښتنه وکړه کوم چې قيامت ته تياری نيسي او خپل ځان اسلامي ارشاداتو ته اړ ګڼي.

۲ـ ای پيغمبره! ته د دغه ړانده صحابي رضي الله عنه په حالت باندې څه شی پوه کړې، تاته څه معلومات وه، شايد چې همدغه صحابي رضي الله عنه ستا په ارشاداتو خپل ځان تزکيه کړي او يا يې زده کړي او په راتلونکي کښې ترې ګټه اوچته کړي او عمل پرې وکړي.

---

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۰
(۲) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۳۱؛ سيرت ابن هشام ج۱ ص۳۸۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳ـ ای پیغمبره! ستا دغه کار څکه خلاف الأولی او نه بهتر دی چې:

الف: څوک چې ستا د ارشاداتو څخه خپل ځان بې پروا ګڼي نو ته هغه ته زیاته توجه کوې او ورته په تمه یې چې خپل ځان به تزکیه کړي او ایمان به راوړي، حال دا چې د نوموړي د کفریاتو پړه په تاباندې نه پربوځي.

ب: بالمقابل څوک چې ستا ارشاداتو ته په محبت او تلوار سره درځغلي چې زده یې کړي، تا هغه ته تندہ تروه کړه او خپله توجه دې ترې بل چا ته واړوله.

۴ـ ای پیغمبره! دغه ډول کړنلاره ګټوره نه ده، د بل ځل ارتکاب څخه یې ډډه وکړه. او دا څکه چې:

الف: دغه ایتونه بلکې د قرآن کریم ټول ایتونه پند او عبرت دی، چې تاته یې فقط د ابلاغ مسئولیت درپه غاړه دی او بس. نو هرڅوک چې ترې ګټه اوچتول غواړي هغه دې ترې ګټه اوچته کړي که نه نو پخپله به ترې محروم پاتې شي.

ب: دا ایتونه بلکې د قرآن کریم ټول ایتونه په معززو صحیفو کښې ثبت او درج دی، کومې چې د الله ﷻ په نزد د عالي شان درلودونکې دي او د شیطانانو او جوګیانو د لاس وهنې څخه پاکې ساتلې شوې دي.

ج: دا سورت بلکې د قرآن کریم ټول سورتونه د معززو او اطاعت کوونکو او لیکونکو پرښتو په لاسونو سره د لوح محفوظ څخه رالیکلې شوي دي او په تاباندې درنازل کړی شوي دي.

لنډه دا چې: د قرآن کریم عزت او کرامت د خلکو د ایمان راوړلو پورې څه توقف نه لري، او د دوی په عدم ایمان سره نه توهینیږي.

توضیحات

۱ـ د ټولو مفسرینو کرامو په اجماع سره د ﴿ عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴾ دواړه مستتر ضمیرونه نبي کریم ﷺ ته راجع دي او په ﴿ ٱلْأَعْمَىٰ ﴾ سره عبد الله بن أم مکتوم ؓ مراد دی[۱]. یا په بل عبارت: د تندې تریوونکی نبي کریم ﷺ وه او پوښتنه کوونکی دغه صحابي ؓ وه، چې تفصیل یې وړاندې په شان نزول کښې تېر شو.

سوال جواب

۲ـ که څوک وایي چې: د څه حکمت په بنیاد الله ﷻ په دغو ټولو ایتونو کښې خپل پیغمبر ﷺ یوازې په اولني ایت کښې مخاطب ونه ګرځاوه او د ﴿ عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴾ په عوض یې "عَبَسْتَ وَتَوَلَّيْتَ" نازل نه کړ؟

مونږ وایو ـ والله ﷻ اعلم ـ چې: په دغو دواړو کلمو کښې لږ څه عتاب مرموز وه او خطاب پرې

(۱) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۵۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دېر ستغ او دېر تريخ تمامېده، نو الله ﷻ ورباندې خپل معزز پيغمبر ﷺ مخاطب ونه ګرځاوه، ترڅو ونه زورېږي. خو څرنګه چې د عدم خطاب څخه هم د څه تريخوالي وړمه پورته کېده نو په نورو ايتونو کښې الله ﷻ د دغه لږ تريخوالي مخه هم ونيوه او په خطاب سره يې نازل کړ.

"صدى" څه معنى؟

۳_ په ﴿ فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ ﴾ کښې د "تَصَدّٰى" کلمه اصلاً د "صَدی" _لکه "عَصی"_ څخه اشتقاقه شوې ده، او مونږ د [الأنفال:۳۵] ايت لاندې ليکلي دي چې د "صَدى" کلمه د خپل اواز انعکاس ته وضعه شوې ده چې په پښتو کښې ورته انګې وايي.

خو په دې مقام کښې مفسرينو کرامو په مخ وراړولو او غوږ ايښودلو سره معنى کړې ده[۱]، يعني ته د هغه چا خبرې ته غوږ ږدې کوم چې نه خپل ځان تزکيه کوي او نه ورته اميد شته چې ستا د ارشاداتو څخه ګټه اوچته کړي.

سوال جواب

۴_ که څوک وايي چې: ظاهره دا ده چې په ﴿ كَلَّآ إِنَّهَا ﴾ کښې د "هَا" ضمير قرآن کريم ته راجع دی، نو د څه حکمت په بنياد "إنّه" نازل نه شو ترڅو يې په ﴿ ذَكَرَهُۥ ﴾ کښې د مذکر ضمير سره بنه تناسب صورت نيولی وی؟

مونږ وايو چې: که څه هم ځينو علماوو کرامو د دغې پوښتنې دپاره څه نور جوابونه کړي دي[۲]، خو موږ ته بهتره بربښي چې دغه ضمير ﴿ إِنَّهَا ﴾ د خبر ﴿ تَذْكِرَةٌ ﴾ د مطابقت په ملحوظ موئث نازل شوی دی[۳].

صحيفې يعنې څه؟

۵_ په ﴿ فِى صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴾ کښې د ﴿ صُحُفٍ ﴾ کلمه علماوو کرامو په متعددو معناوو سره تفسيره کړې ده، لکه لوح محفوظ، د پخوانيو پيغمبرانو صحيفې او داسې نور[۴].

خو بهتره دا ده چې دلته به هغه صحيفې مرادې وې کومې به چې د لوح محفوظ څخه پرښتو راليکلې او په نبي کريم ﷺ باندې به يې قرائت کولې او نازلولې. په همدې معنى باندې د ﴿ بِأَيْدِى سَفَرَةٍ ۝ كِرَامٍۭ بَرَرَةٍ ﴾ ايتونه دلالت کوي.

نو همدغه صحيفې د هغو صفاتو درلودونکې هم دي د کومو چې لوح محفوظ درلودونکی دی کومو ته چې په [الواقعة:۷۷_ ۸۰] ايتونو کښې اشاره شوې ده.

(۱) تفسير البغوي ج۴ ص۴۴۷
(۲) البحر المحيط ج۱۰ ص۴۰۸؛ تفسير الکشاف ج۴ ص۷۰۲
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۴۱
(۴) زاد المسير ج۸ ص۱۸۲؛ تفسير القرطبي ج۱۹ ص۲۱۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "سَفَرَة" او "بَرَرَة" معناوي

۶ـ په ﴿ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴾ کښې د ﴿ سَفَرَةٍ ﴾ کلمه د "سَافِر" جمعه ده چې د ليکونکي په معنی ده[۱]، او په ﴿ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴾ کښې د ﴿ بَرَرَةٍ ﴾ کلمه د "بَار" جمعه ده چې د صادق او مطيع معنی ورکوي[۲]. يعني دغه قرآن کريم د لوح محفوظ څخه د داسې پرښتو په لاسونو سره ليکلی شوی دی کومې چې معززې او صادقې او هم د الله ﷻ اطاعت کوونکې دی.

﴿ قُتِلَ ٱلْإِنسَـٰنُ مَآ أَكْفَرَهُۥ ۝١٧ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُۥ ۝١٨ مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ ۝١٩
ثُمَّ ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ ۝٢٠ ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقْبَرَهُۥ ۝٢١ ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ ۝٢٢ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ
أَمَرَهُۥ ۝٢٣ فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَـٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ ۝٢٤ أَنَّا صَبَبْنَا ٱلْمَآءَ صَبًّا ۝٢٥ ثُمَّ شَقَقْنَا
ٱلْأَرْضَ شَقًّا ۝٢٦ فَأَنۢبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝٢٧ وَعِنَبًا وَقَضْبًا ۝٢٨ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝٢٩ وَحَدَآئِقَ
غُلْبًا ۝٣٠ وَفَـٰكِهَةً وَأَبًّا ۝٣١ مَّتَـٰعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَـٰمِكُمْ ۝٣٢ ﴾

[۱۷] کافر انسان (په معنوي هلاک سره) هلاک کړی شوی (ملعون کړی شوی) دی (چې تدبر نه کوي چې): څه شي کافر ګرځولی دی (په کافر کېدلو کښې وربانديې څه باعث دی)؟

[۱۸] الله ﷻ انسان د څه شي څخه پيدا کړی دی؟.

[۱۹] (الله ﷻ نوموړی) د نطفې څخه (پيدا کړی دی) پيدا کړی يې دی، نو هغه يې (د هغه ټول کړه وړه يې) په اندازه کړي دي.

[۲۰] بيا يې ورته (د خير او شر) لاره اسانه کړې ده (او ورته ښودلې يې ده).

[۲۱] بيا الله ﷻ د انسان روح قبض کوي نو (په ځمکه کښې) يې د دفن کولو ارشاد فرمايي.

[۲۲] بيا چې کله يې اراده وشي نو (بېرته) يې راژوندی کوي.

[۲۳] (په دلايلو کښې د عدم تدبر خبره) مردوده ده چې کافر انسان هغه حکم اداء نه کړ په کوم سره چې ورته الله ﷻ امر کړی وه (چې د تدبر څخه کار واخلي).

[۲۴] نو انسان دې خپل خوراک ته وګوري (چې):

[۲۵] يقيناً مونږ (د دوی د سرونو) د پاسه په عجيبو توبولو سره اوبه توبوو (باران وروو).

[۲۶] بيا (په همدغه باران سره) ځمکه څيرې کوو څيرې کول.

[۲۷] نو په ځمکه کښې (وربانديې) دانې رازرغونوو.

[۲۸] او انګور او سبزيجات هم.

---

(۱) لسان العرب ج۴ ص۳۷۰

(۲) القاموس المحيط ج۱ ص۲۴۶؛ تفسير البغوي ج۴ ص۴۴۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۲۹] او زیتون او د کجورو ونې هم.
[۳۰] او گڼې (لویې) باغچې هم.
[۳۱] او میوجات او (د څارویو) شنه واښه هم.
[۳۲] (ذکر شوې ټول شیان مو) ستاسو او ستاسو د څارویو د استفادې دپاره (رازرغون کړه).

ارتباط او د مطلب خلاصه

په وړاندېنیو ایتونو کښې دې ته هم اشاره شوې وه چې مشرکانو د اسلامي ارشاداتو څخه استغنا، څپله کړې ده او په شرکي دریغ باندې کلک ولاړ دي. په دې ایتونو کښې په هغوی باندې پره اچولې شوې ده چې د څپلې عقیدې د تصحیح دپاره د توحید د دلایلو څخه استفاده نه کوي او څپل خانونه یې ورباندې رانده او کانه اچولي دي. نو حاصل یې داسې راځېږي:

۱_ کافر انسان دې ووژلی شي او د الله ﷻ د رحمت څخه دې لرې وگرځولی شي چې په کفر باندې څومره کلک دی او څه شي ورباندې دومره کلک کړی دی؟

۲_ ایا کافر انسان څپل ځان ته نه گوري چې الله ﷻ د څه شي څخه پیدا کړي دي؟ الله ﷻ د حقیرې نطفې څخه پیدا کړی دی، نو که نوموړی څپل اصلیت ته په څیر سره وگوري نو په کفر باندې به دومره کلک پاتې نه شي لکه څومره چې یې پرې کلک دی، او د تکبر څخه به لاس واخلي.

۳_ په دې باندې علاوه د انسان ټول حالات د استدلال قابل دي. د مثال په توگه:

الف. الله ﷻ انسان د نشت څخه پیدا کړ او موجودیت یې ورېبرزو کړ.

ب. د نوموړي اندامونه یې په یوه مېچ پیدا کړه چې دواړه لاسونه، دواړه پښې، دواړه سترگې او دواړه غوږونه یې ورته په یوه اندازه جوړ کړل او هم یې د نوموړي روزي او نور کره وړه ورته لا په هغه وخت کښې په اندازه کړل په کوم وخت کښې یې چې د مور په گېډه کښې موجودیت درلود.

ج. بیا ورته الله ﷻ لاره هواره کړه او د مور د گېډې څخه یې دنیا ته رابهر کړ، او هم یې ورته په دنیا کښې د ښې لارې او بدې لارې پېژاندل اسان کړل چې عقل یې ورکړ او پیغمبران او کتابونه یې ورولېږل

د: بیا تر ټاکلې نېټې وروسته الله ﷻ د نوموړي روح قبض کوي او د ځمکې په گېډه کښې یې داخلوي او ارشاد کوي چې په قبر کښې دې دفن کړی شي، نه دا چې کالبوت یې د نورو ساکښانو غونډې د ځمکې په مخ وغورزولی شي او دفن نه کړی شي

۴_ کله چې قیامت قائم شي نو الله ﷻ به نوموړی د ځمکې د گېډې څخه په ناڅاپي توگه را اوچت کړي او د دوهم ځل دپاره به یې ژوندی کړي.

۵_ لنډه دا چې هغه تکلاره سمه نه ده او د رد قابله ده کومه چې کافر انسان څپله کړې ده، چې د انفسي دلایلو څخه هم د څپلې عقیدې د تصحیح دپاره کار نه اخلي او هغه ارشادات نه ادا، کوي او نه یې اداء کړي دي په کومو سره چې ورته الله ﷻ امر کړی دی چې د عقل څخه کار واخلي او څپل رب ﷻ په وحدانیت سره وپېژني

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۶_ په انفسي دلايلو باندې علاوه د عقيدې د تصحيح دپاره ښه پرېمانه افاقي دلايل هم شته نو د هر څه څخه وړاندې بايد انسان خپل خوراک ته وګوري چې الله ﷻ ورته په څومره کامل قدرت سره او په څومره کامل تدبير سره تيار کړی دی. چې:

الف: مونږ د بل طرفه نه بلکې د اسمان د طرفه اوبه نازلوو او داسې پرېمانه وربښت ورږو، ته به وايې چې اوبه راوړېږي نه بلکې راتويېږي.

ب: بيا مونږ په همدغو باراني اوبو سره ځمکه چوږو او په عجيب کيفيت سره ترې نباتات او شنيلي راټوکوو لکه خوراکي داني، انګور، زيتون، د کجورو ونې، لوړ او ګڼ باغونه او باغچې او بالآخره ميوجات او واښه.

دا ټول د دې دپاره د ځمکې څخه راوباسو چې تاسو ترې د خپلو ځانونو دپاره استفاده وکړئ او هم ورباندې د خپلو څارويو روزنه وکړئ.

توضيحات

۱_ په ﴿ قُتِلَ ٱلۡإِنسَٰنُ ﴾ کښې د ﴿ قُتِلَ ﴾ کلمه عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په "لعن" سره تفسيره کړې ده[۱]. يعنې په کافر انسان باندې دې د الله ﷻ لعنت وي او په معنوي هلاک سره دې هلاک وي چې په دلايلو کښې تفکر نه کوي او يا کافر انسان دې په معنوي هلاک سره هلاک (ملعون) کړی شي.

د "تقدير" د کلمې تفسير

۲_ په ﴿ فَقَدَّرَهُۥ ﴾ کښې د "قدّر" کلمه د "تقدير" څخه اشتقاقه شوې ده چې د اندازه کولو معنی ورکوي، خو دلته مفسرينو کرامو په لاندې دوه وو ډولونو سره تفسيره کړې ده:

الف: الله ﷻ د انسان اندامونه متناسب او په اندازه پيدا کړي دي[۲].

ب: الله ﷻ د انسان ټول کړه وړه په ازل کښې او بيا په هغه وخت کښې اندازه کړي او ليکلي دي کله چې نوموړی د مور په ګېډه کښې جنين وه[۳].

۳_ که څه هم ذکر شوي دواړه تفسيرونه سره څه منافات نه لري او د بدليت په لحاظ دواړه اراده کېدلی شي خو مقام ته په کتلو سره دوهم تفسير غوره برېښي چې بحث په انسان کښې راروان دی او د اندامونو تناسب او اندازه په انسان پورې اختصاص نه لري، ټول مخلوقات پکښې شريک دي.

دوه ډوله تفسير

۴_ د ﴿ ثُمَّ ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ ﴾ ايت شريف علماوو کرامو په لاندې دوه ډوله تفسير کړی دی:

---

(۱) تفسير البغوي ج۴ ص۴۴۸
(۲) تفسير ابي السعود ج۹ ص۱۱۰
(۳) تفسير ابن کثير ج۴ ص۴۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: دلته د لارې څخه د تولد لاره مطلب ده[۱]. یعنې بیا الله ﷻ انسان ته د مور د ګېډې څخه د بهر راوتلو لاره اسانه کړه.

ب: دلته د لارې څخه د ښو او بدو د پېژاندلو لاره مراده ده[۲]. یعنې بیا الله ﷻ انسان ته د ښو او بدو د لارې پېژاندل هم اسان وګرځول چې عقل یې ورکړ او شریعت یې ورنازل کړ.

که څه هم دغه دواړه تفسیرونه سره په خپل منځکښې څه منافات نه لري او د بدلیت په اعتبار سره د دواړو اراده کول هم ښه کار دی، مګر د مقام په لحاظ دوهم تفسیر غوره برېښي. او دا ځکه چې د یو پلوه خبره په انسان کښې را روانه ده او د تولد د لارې اسانول په ده پورې اختصاص نه لري او د خیر او د شر د لارې پېژاندل ورپورې اختصاص لري، او د بله پلوه په همدې مضمون باندې په بل ایت کښې صراحت نازل شوی دی چې د ﴿ وَهَدَيْنَٰهُ ٱلنَّجْدَيْنِ ﴾ [البلد: ۱۰] یعنې او مونږ انسان ته دوه لارې وښودلې.

"اقبار" څه معنی؟

۵ـ په ﴿ فَأَقْبَرَهُۥ ﴾ کښې د "أَقْبَرَ" کلمه د "اِقْبَار" ـ لکه "اِكْرَام" ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د دفنځای د ټاکلو معنی ورکوي[۳]. یعنې الله ﷻ د انسان دپاره ځمکه د ښخولو ځای وګرځوله، که نه نو د ځمکې په مخ به یې په کالبوت باندې مچانو او مرغانو مېلې جوړولی، نو ته به وایې چې ځمکه د انسان دوهمه مور ده چې د قیامت په ورځ به یې د ګېډې څخه د دوهم ځل دپاره رااوچتېږي.

هېر مو نه شي

۶ـ هېر مو نه شي چې په ﴿ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ أَمَرَهُۥ ﴾ کښې په "كَلَّا" سره هغه خبره رده شوې ده په کومه باندې چې مقام دلالت کوي هغه دا چې: کافر انسان د انفسي دلایلو څخه هم ګټه نه اوچتوي.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه همدغه متصله جمله ورته تفسیر واقع شوې ده چې د "مَا" کلمه پکښې د همدغې ردې شوې خبرې څخه عبارت ده.

یعنې دغه خبره په ځای نه ده چې کافر انسان د خپلې عقیدې د سمولو دپاره اقلاً د انفسي دلایلو څخه هم کار نه دی اخستی، نو د همدې کبله یې هغه مکلفیت نه دی اداء کړی په کوم سره چې الله ﷻ مامور ګرځولی وه چې د عقل څخه کار واخلي او په دلایلو کښې تدبر وکړي.

د څو لغاتو معناوې

۷ـ په دې مقام کښې باید د لاندې څو لغاتو معناوې په ذهن کښې وساتلې شي:

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۳۳

(۲) اضواء البیان ج۹ ص۵۵

(۳) لسان العرب ج۵ ص۶۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: په ﴿ أَنَّا صَبَبْنَا ٱلْمَآءَ صَبًّا ﴾ کښې د "صَبّ" کلمه د پاسه د اوبو توېولو دپاره وضعه شوې ده[۱]. يعنې موږ د انسانانو د سرونو د پاسه په عجيب کيفيت سره ښې پرېمانه اوبه راتويه وو، چې د څاڅکو په شکل دي، نه د ناوې په شکل چې دوی ته په ضرر تمامې شي.

ب: په ﴿ وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴾ کښې د "قَضْب" کلمه د هغه نبات (شنېلي) نوم دی کوم چې اومه (خام) خوړل کېږي[۲]، لکه پياز، گندنه، کشنيز، کاوو او داسې نور.

ج: په ﴿ وَحَدَآئِقَ غُلْبًا ﴾ کښې د "غُلْب" کلمه د "غَلْبَاء" ـ لکه "شُرَفَاء" ـ جمعه ده، "غَلْبَاء" د هغې باغچې دپاره لقب دی کومه چې گڼې او لوړې ونې ولري[۳].

د: په ﴿ وَفَٰكِهَةً وَأَبًّا ﴾ کښې د "أَبّ" کلمه د هغو وښو او شنيليو نوم دی کوم چې د څارویو خوراک دی[۴].

﴿ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ ﴿٣٣﴾ يَوْمَ يَفِرُّ ٱلْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَفَرَةُ ٱلْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾ ﴾

[۳۳] نو کله چې غوږونه کڼوونکی اواز راشي! (او قيامت قائم شي، نو هرڅوک به فقط په خپل خان باندې مشغول وگرځي).

[۳۴] (البته) په داسې ورځ کښې چې سړی به د خپل ورور څخه تښتي (مخ به ترې اړوي).

[۳۵] او د خپلې مور او د خپل پلار څخه هم.

[۳۶] او د خپلې مېرمنې او خپلو ځامنو څخه هم.

[۳۷] (او دا ځکه چې) په دغې ورځ کښې به د خلکو څخه هر سړي ته داسې حالت ورپېښ وي چې (د نورو د حالاتو څخه) به يې بې پروا کړی وي.

[۳۸] په دغې ورځ کښې به ځينې مخونه (د ايمان په رڼا) روښانه وي.

[۳۹] خندېدونکي (او) خوشاله به وي.

[۴۰] او ځينې مخونه به په دغې ورځ کښې داسې وي چې گردونه به ورباندې (پراته) وي.

[۴۱] (او) توروالي به احاطه کړي (پټ کړي) وي.

---

(۱) مفردات الراغب ص ۲۸۰

(۲) مفردات الراغب ص ۴۲۱؛ تفسير الطبري ج ۳۰ ص ۵۷

(۳) القاموس المحيط ج ۳ ص ۴۰۸؛ تفسير ابن کثير ج ۴ ص ۴۷۲

(۴) لسان العرب ج ۱ ص ۲۰۴؛ الدر المنثور ج ۸ ص ۴۲۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۴۲] دغه (تور مخي کسان) چې دي همدوی کفار (او) فاجران دي.

د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د سمې عقیدې ضرورت او د همدغې عقیدې مرتبو اثراتو ته اشاره شوې ده چې حاصل یې داسې راځېږي:

۱ـ ای پیغمبره! کله چې په شپېلۍ کښې کیوونکی اواز وکړی شي نو هرڅوک به په خپل ځان مشغول شي او د خپل ځان د نجات موندلو په غم کښې به ډوب شي، ته به وایې چې د دغه غم په وجه د نورو ټولو خبرو څخه کوڼ دی او بل هیڅ خبره نه اوري.

۲ـ نو په دغې ورځ کښې به په همدغه بنیاد هر سړی د خپلو نژدې اقاربو څخه تښتي او هیڅ پروا به ورباندې نه لري، یا په بل عبارت: هر سړی به د خپل ورور، خپلې مور، خپل پلار، خپلې مېرمنې او هم د خپلو ځامنو او لورګانو څخه ځان په څنګوي، ځکه چې په دغې ورځ کښې به هرڅوک او هر سړی د داسې حالت سره مخامخ وي چې د خپلوانو د حالاتو څخه به یې بې غمه کړی وي او یوازې د خپل ځان په غم به یې اخته کړي وي.

۳ـ ای پیغمبره! په دغې ورځ کښې به خلک په دوه وو ګروپونو باندې ووېشلی شي چې: د ځینو کسانو مخونه به ځلېدونکي او خندېدونکي او خوشاله وي چې د دوزخ څخه به یې نجات موندلی وي، او بالمقابل ځینې نور کسان او نور مخونه به په دغې ورځ کښې خړ پړ او په ګردونو باندې پټ وي چې توروالي به احاطه کړي وي او د غمونو نښې به پکښې د ورایه څرګندې وي، نو دغه دوهم ګروپ کسان به بل څوک نه وي بلکې دوی به د قیامت څخه انکار کوونکي کفار او د حد څخه تجاوز کوونکي فاجران وي.

توضیحات

۱ـ په ﴿ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ ﴾ کښې د "إِذَا" کلمه شرطیه ده او جواب یې مقدر دی چې مونږ تري په "اِشْتَغَلَ كُلُّ إِنْسَانٍ بِنَفْسِهِ" سره تعبیر کولی شو[۱]، په همدغه مقدر جواب باندې متصل ایتونه دلالت کوي.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په همدغه ایت کښې د "صَاخَّة" کلمه د شدید (تېز) اواز دپاره وضعه شوې ده کوم چې د ډېر شدت او تېزوالي د کبله د اورېدونکو غوږونه کڼوي[۲]، خو په دې مقام کښې ذکره شوې کلمه د قیامت د ورځې څخه کنایي ده[۳]. شاید چې دغې ورځې ته به ذکر شوی لقب د دې کبله ورکړی شوی وي چې په دغې ورځ کښې به هرڅوک په غم کښې ډوب وي، ته به وایې چې د بلې هرې یوې خبرې څخه کوڼ دی او هیڅ یې نه اوري.

---

(۱) البحر المحیط ج۱۰ ص۴۱۰

(۲) لسان العرب ج۳ ص۳۳؛ القاموس المحیط ج۲ ص۸۰۲

(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۴۸؛ المحرر الوجیز ج۱۶ ۲۳۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یعني کله چې دوهمه شپېلۍ ووهلی شي او قیامت قائم شي نو هر انسان به په خپل ځان مشغول وګرځي.

هېر مو نه شي

۲_ په ﴿ يَوْمَ يَفِرُّ ٱلْمَرْءُ ﴾ کښې د ﴿ يَفِرُّ ﴾ کلمه د "فرار" څخه اخستلې شوې ده چې د تښتېدلو معنی ورکوي. که څه هم ځینو مفسرینو کرامو د دغه فرار دپاره متعددې غیر متبادرې وجې لیکلې دي[1] خو هېر مو نه شي چې مونږ ته بهتره برېښي چې په دې مقام کښې "فرار" د اعراض او عدم التفات څخه کنايي دی[2]. د ښه وضاحت دپاره لاندې ټکي ولولئ:

الف: د قیامت په ورځ داسې حالت هم راتلونکی دی چې آدم ﷺ او نوح ﷺ به هم د «نَفْسِي نَفْسِي» کلمات تکراروي[3] یعني زه فقط د خپل ځان د نجات غوښتونکی یم.

ب: یوه ورځ نبي کریم ﷺ د قیامت د حالاتو په بیان کښې وفرمایل چې: په دغې ورځ کښې به ټول خلک پښې لوڅې، بربنډ او ناسنته حشر کړی شي.

نو یوې ښځې پوښتنه وکړه چې: ایا په دغې ورځ کښې به زمونږ ځینې کسان د نورو عورتونه ګوري؟ نبي کریم ﷺ د ذکر شوې ایت په قرائت سره جواب ورکړ[4] چې: ای فلانکۍ! په دغې ورځ کښې به د خلکو د جملې څخه هر سړي ته داسې حال وي چې (د کتلو څخه) به یې بې پروا کړی وي.

یادونه

۳_ په دې ایتونو کښې چې کوم مضمون ته اشاره شوې ده، هغه ته ورته مضمون د [المعارج: ۱۱ _۱۴] ایتونو کښې هم نازل شوی دی چې یو ځل کتل یې ګټور دي.

په همدې ځای د "عَبَسَ" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو والحمد الله ﷻ.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ وُجُوهُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُسْفِرَةٌ ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ.

۱۴۲۵/۱۱/۲۸ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۰/۲۰ هـ ش.

---

۱) تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۲۲۴

۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۴۹. تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۱۳

۳) صحیح البخاري ج۱ ص۴۷۰

۴) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

التکویر (۸۱)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت (التَّكوِيرِ) په نامه باندې د همدې سورت په لومړني ايت کښې د ﴿ كُوِّرَتْ ﴾ کلمه مشتمله ده چې په همدې نامه سره دا سورت د نورو سورتونو څخه جدا شوی دی.

۲_ دا سورت د مفسرينو کرامو په اجماع سره مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۳_ د دې سورت ټول ايتونه فقط نهه ويشت (۲۹) دي[۲].

۴_ او ټولې کلمې يې يو سلو څلورو (۱۰۴) کلمو ته رسيږي[۳].

۵_ بالآخره د حرفونو شمېره يې څلور سوه او څلور دېرشو (۴۳۴) ته پورته شوې ده[۴].

۶_ د دې سورت محتويات د نورو مکي سورتونو غوندې په عقيدوي احکامو باندې څرخيږي خو د قيامت د حالاتو په بيان او د قرآن کريم د حقانيت په اثبات باندې پکښې زيات ټينګار شوی دی.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ إِذَا ٱلشَّمۡسُ كُوِّرَتۡ ۝١ وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتۡ ۝٢ وَإِذَا ٱلۡجِبَالُ سُيِّرَتۡ ۝٣ وَإِذَا
ٱلۡعِشَارُ عُطِّلَتۡ ۝٤ وَإِذَا ٱلۡوُحُوشُ حُشِرَتۡ ۝٥ وَإِذَا ٱلۡبِحَارُ سُجِّرَتۡ ۝٦ وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ
زُوِّجَتۡ ۝٧ وَإِذَا ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ سُئِلَتۡ ۝٨ بِأَيِّ ذَنۢبٖ قُتِلَتۡ ۝٩ وَإِذَا ٱلصُّحُفُ نُشِرَتۡ ۝١٠
وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتۡ ۝١١ وَإِذَا ٱلۡجَحِيمُ سُعِّرَتۡ ۝١٢ وَإِذَا ٱلۡجَنَّةُ أُزۡلِفَتۡ ۝١٣ عَلِمَتۡ نَفۡسٞ
مَّآ أَحۡضَرَتۡ ۝١٤ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] کله چې لمر بې نوره کړی شي.

[۲] او کله چې ستوري خړ پړ وګرځولي شي.

[۳] او کله چې غرونه (د خپلو ځايونو څخه) روان کړی شي.

[۴] او کله چې د لسو مياشتو حملدارې (ورلې) اوښې وتالولی شي (خوشې کړی شي).

[۵] او کله چې وحشي ځناوران (د انسانانو سره) غونډ کړی شي.

---

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۳۷

(۲) تفسير البغوي ج۴ ص۴۵۰

(۳) تفسير الخازن ج۶ ص۴۶۱

(۴) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۲۷۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۶] او کله چې دریابونه وسوزولی شي (یا ګډوډ کړی شي).
[۷] او کله چې ارواګانې (د خپلو کالبوتونو سره) جوړه کړی شي.
[۸] او کله چې ژوندۍ ښخه کړی شوې انجلۍ وپوښتله شي.
[۹] چې د کومې ګناه په سبب وژلې شوې ده؟.
[۱۰] او کله چې اعمالنامې وغوړلی شي (او حساب کتاب پیل شي).
[۱۱] او کله چې اسمان د پوست کړی شوې ګډې غوندې تک سور وګرځولی شي.
[۱۲] او کله چې دوزخ سوزوونکی (لمبې) وګرځولی شي.
[۱۳] او کله چې (مؤمنانو ته) جنت نژدې کړی شي.
[۱۴] (کله چې ذکر شوي ټول کارونه وکړی شي) نو هر نفس (هر کس) به په هغو کړو وړو (ښه وي او که بد وي) پوه شي کوم یې چې (د محشر میدان ته) حاضر کړي وي (وړاندې یې رالېږلي وي).

ارتباط او توضیحات

۱ـ د وړاندېنۍ سورت (عَبَس) وروستني ایتونه د قیامت د حالاتو په بیان باندې مشتمل وه، او د دې سورت (التَّكْوِير) په اولنیو ایتونو کښې همدغه موضوع تعقیبه شوې ده او په څه علاماتو او څه کیفیاتو یې رڼا اچولې شوې ده.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأْيُ عَيْنٍ فَلْيَقْرَأْ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ وَإِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ وَإِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ»[۱] یعنې هر چا ته چې دا خبره خوشالي وربښې چې د قیامت ورځې ته داسې وګوري لکه چې یقینًا په سترګو سره یې لیدلي وي نو هغه دې د التکویر، الانفطار او الانشقاق سورتونه قرائت کړي (چې ښه پوره پکښې شرحه شوې ده).

۲ـ په دې مقام کښې د "إِذَا" دولسو کلمو نزول موندلی دی، چې د هرې یوې کلمې سره هغه فعل مقدر دی په کوم باندې چې وروسته د تفسیر په توګه صراحت نازل شوی دی[۲]. د مثال په توګه: ته به وایې چې ﴿ إِذَا ٱلشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴾ داسې نازل شوی دی چې: "إِذَا كُوِّرَتِ الشَّمْسُ كُوِّرَتْ". نو دلته په حقیقت کښې دولس شرطیه جملې نازلې شوې دي چې د دولسو واړو دپاره [۱۴] ایت ﴿ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّآ أَحْضَرَتْ ﴾ جواب واقع شوی دی[۳].

یعنې کله چې ذکر شوي دولس کارونه تحقق ومومي نو هرڅوک به په خپلو هغو کړو وړو پوه شي کوم یې چې په دنیا کښې عملي کړي وي او د محشر میدان ته یې حاضر کړي وي (نو هر چا ته به خپل وزن ښه معلوم شي).

هو! په کومه زمانه کښې چې ذکر شوي دولس شیان تحقق ومومي هغه اوږد وخت دی چې د اولنی

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۱
(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۵۰
(۳) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۱۸۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

شپېلی څخه لږ وړاندې پیل کېږي او په هغه وخت باندې ختمېږي په کوم کښې چې حسابات تصفیه شي او هر چا ته د دوزخ یا جنت لاره وښودله شي.

"تَکْوِیر" څه معنی؟

۳ـ په ذکر شوي عبارت کښې د ﴿ کُوِّرَتْ ﴾ کلمه د "تَکْوِیْر" ـلکه "تَکْرِیْم"ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "تَکْوِیْر" دې ته وایي چې یو شی غونډ کړی شي او د پګړی د ولونو غونډې ونغاړل شي[۱]، خو په دې مقام کښې علماوو کرامو په متعددو معناوو سره تفسیر کړی دی[۲] لاندې مثالونه يې ولولئ:

الف: کله چې لمر بې نوره کړی شي او رڼا يې محوه کړی شي[۳].

ب: کله چې لمر د خپله ځایه راوغورزولی شي او کار ته يې خاتمه ورکړی شي[۴].

ج: کله چې لمر بېرته تاو کړی شي او د مغرب څخه وریاندې طلوع وکړی شي[۵].

تبصره

۴ـ که څه هم مونږ ته داسې برېښي چې د ﴿ کُوِّرَتْ ﴾ ذکرې شوې معناوې سره څه منافات نه لري نو څه لرې نه ده چې د بدلیت په لحاظ ټولې اراده کړی شي والله ﷻ أعلم بحقیقة المراد؛ مګر ځینو علماوو کرامو لیکلي دي چې په دغو ایتونو کښې اولنی شپږ نښې به په دنیا کښې صورت ونیسي او خلک به يې په غړولو سترګو سره وګوري او پاتې شپږ نښې به د قیامت په ورځ تحقق ومومي[۶]. نو نظر دغه قول ته د ﴿ کُوِّرَتْ ﴾ د کلمې درېم تفسیر غوره برېښي چې د مغرب څخه د لمر طلوع خو د خلکو د نظر لاندې صورت نیسي او بس (اولنی او دوهم تفسیر د خلکو د مرګ څخه وروسته تحقق مومي).

"کُدُورَة" څه معنی؟

۵ـ په ﴿ وَإِذَا ٱلنُّجُومُ ٱنكَدَرَتْ ﴾ کښې د "انکَدَرَ" کلمه اصلاً د "کُدُورَة" ـلکه "رُطُوبَة"ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "کُدُورَة" د خړوالي معنی ورکوي[۷]. یعنې کله چې ستوري خړ شي او رڼا يې د خپله زوره ولوېږي او تغیر ومومي.

خو ځینو علماوو کرامو ذکره شوې کلمه په ﴿ وَإِذَا ٱلْكَوَاكِبُ ٱنتَثَرَتْ ﴾ [الإنفطار:۲] کښې د ﴿ ٱنتَثَرَتْ ﴾ سره مرادفه ګڼلې ده[۸]، یعنې او کله چې ستوري راودوړېږي او راتوی شي.

---

(۱) لسان العرب ج۵ ص۱۵۵ : مفردات الراغب ص۴۶۰
(۲) زاد المسیر ج۸ ص۱۸۸
(۳) صحیح البخاري ج۱ ص۴۵۴
(۴) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۷۵
(۵) أضواء البیان ج۹ ص۶۲
(۶) الدر المنثور ج۸ ص۴۲۷: تفسیر البغوي ج۴ ص۴۵۲
(۷) مفردات الراغب ص۴۴۴
(۸) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۶۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "عِشَار" معنی

۶_ په ﴿وَإِذَا ٱلْعِشَارُ عُطِّلَتْ﴾ کښې د "عِشَار" کلمه د "عُشَرَاء" _لکه "نُفَسَاء"_ جمعه ده، دا د هغې باردارې اوښې نوم دی د کومې په حمل (بَار) باندې چې لس میاشتې تېرې شوې وې او نژدې وې چې جونګی وزېږوي او خپلو مالکانو ته شوده ورکړي[۱].

په دې مقام کښې ځینو مفسرینو کرامو ذکره شوې کلمه په متعددو غیر متبادرو معناوو سره تفسیره کړې ده[۲] که څوک یې د لوستلو شوق لري نو هملته دې مراجعه وکړي، خو کومه معنی چې د سلفو صالحینو څخه نقل شوې ده[۳] او د مقام سره هم توافق لري هغه دا ده چې ذکره شوې کلمه په خپله لغوي معنی سره تفسیره کړی شي. یعنې کله چې د قیامت ابتدایي حالت څرګند شي او فتنې او ستونزې زیاتې شي حتی چې ذکرې شوې معززې اوښې هم د خپلو خاوندانو د حفاظت او څارنې لاندې نه وي او معطلې پاتې وي، همدارنګه به په دغه وخت کښې خلک خپلو نورو معززو مالونو ته هم توجه نه کوي.

په همدغه تفسیر باندې د نبي کریم ﷺ یو حدیث هم د اشارې په توګه دلالت کوي چې فرمایلي یې دي چې: یو ځل د یوې رمې څخه لېوه (شرمخ) ګډه وتښتوله، کله چې ترې د رمې شپونکي وژغورله نو لېوه شپونکي ته مخ ورواړاوه او ورته یې وویلې چې: «مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي»[۴] یعنې ای شپونکیه! د دغو ګډو شپونکی به د لېوانو په ورځ څوک وي په کومه ورځ چې زما څخه پرته بل شپونکی ونه لري؟ (په کومه ورځ چې خلک په فتنو اخته وي او ګډې یې لېوانو ته پرېښې وي).

سوال جواب

۷_ که څوک وایي چې: ایا د ذکر شوي ایت شریف دپاره نني زمانه مصداق نه شي جوړېدلی چې اوښان او نور بارګیر معطل پاتې دي او ځای یې تخنیکي وسائلو نیولی دی؟

مونږ وایو چې: د دغه ډول مفهوم اخستل د مقام سره هیڅ تناسب نه لري ځکه چې:

د مقام مفهوم دا دی چې خلک به د قیامت په قرب کښې د داسې غمونو او مشکلاتو سره مخامخ شي چې معزز مالونه (لکه اورلي اوښې) به یې د نظره غورزېدلې وي. لکه چې یو پښتون شاعر وایي[۵]:

دا دستور دی چې لوی غم په سرې ورشي :: نور غمونه یې هڅه شي تر پښو لاندې

---

(۱) لسان العرب ج۴ ص۵۷۲
(۲) تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۲۲۸
(۳) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۷۶
(۴) صحیح البخاري ج۱ ص۵۱۷: صحیح مسلم ج۲ ص۲۷۴
(۵) د عبد الرحمن مومند دیوان ص۲۰۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

حال دا چې نن ورځ اوبښان او نور بارګیر څاروي معطل پاتې دي خو تعطیل یې د مشکلاتو د کبله صورت نه دی نیولی بلکې د دې کبله چې چندان ډېره اړتیا ورته نشته.

دا به هم مشکل وخت وي

۸ـ په ﴿ وَإِذَا ٱلْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴾ کښې هغه مشکل وخت ته اشاره شوې ده په کوم کښې به چې وحشي (ساراني) څاروي د انسانانو څخه نفرت نه خپلوي.

یا په بل عبارت: زمریان او لېوان (شرمخان) او انسانان به سره مشکلات یو ځای کړي او د دواړو جانبو څخه به نفرت بالکل هېر شي.

نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ»[1] یعنې د قیامت اولنۍ نښه یو اور دی چې خلک به د مشرق څخه مغرب ته ورغونډ کړي.

نو شاید چې دغه اور به وحشي ساکښان هم د انسانانو سره یو ځای د مشرق څخه مغرب طرف ته سوق کړي او ورسره به یې غونډ کړي، والله ﷻ اعلم.

د "سجر" معنی

۹ـ په ﴿ وَإِذَا ٱلْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴾ کښې د ﴿ سُجِّرَتْ ﴾ کلمه په اصل کښې د "سَجْر" ـلکه "ضَرْب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې علماوو کرامو په لاندې دوه وو معناوو سره تفسیره کړې ده:

الف: "سَجْر" د اور بلولو ته وایي لکه چې څوک په تنور کښې اور بل کړي[2]. یعنې او کله چې په دریابونو باندې اور بل کړی شي.

همدې مضمون ته په بل ایت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ وَٱلْبَحْرِ ٱلْمَسْجُورِ ﴾ [الطور:۶] یعنې او په اور بل کړی شوي دریاب باندې سوګند دی.

ب: "سجر" د اوبو تویولو معنی ورکوي[3]. یعنې او کله چې دریابونه یو په بل کښې ورتوی شي او یو دریاب ترې جوړ شي.

همدا مضمون په راتلونکي سورت کښې راروان دی چې: ﴿ وَإِذَا ٱلْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴾ [الإنفطار:۳] یعنې او کله چې دریابونه سوري او وچولی شي چې خوږې اوبه او تروې اوبه سره ګډې وډې شي.

"نُفُوس" څه معنی؟

۱۰ـ په ﴿ وَإِذَا ٱلنُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴾ کښې د "نُفُوس" کلمه په دې مقام کښې مفسرینو کرامو په

---

(۱) صحیح البخاري ج۲ ص۱۰۵۴
(۲) لسان العرب ج۴ ص۳۴۶
(۳) القاموس المحیط ج۲ ص۵۲۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

لاندې معناوو سره تفسیره کړې ده[۱].

الف: "نُفوس" دلته د ارواګانو (ارواحو) معنی ورکوي. یعنې او کله چې ارواګانې د خپلو بدنونو سره ضمیمه کړی شي او مخلوقات راژوندي کړی شي.

ب: دلته "نُفوس" د اشخاصو څخه عبارت دی. یعنې او کله چې اشخاص د خپلو خپلو سیالانو سره جمعه کړی شي او د نېکانو او بدانو بېلې بېلې ډلې تشکیلې کړی شي.

همدغه مضمون ته په [الواقعة:۷_ ۱۰] ایتونو کښې اشاره شوې ده.

سوال جواب

۱۱_ که څوک وایي چې: د ﴿وَإِذَا ٱلْمَوْءُۥدَةُ سُئِلَتْ﴾ مضمون دا دی چې د قیامت په ورځ به ژوندۍ خښې کړی شوې انجلۍ ته پوښتنه راجع کړی شي چې په څه ګناه وژلې شوې وه؟، نو په دغې پوښتنه کښې څه حکمت دی؟

مونږ وایو چې: دا پوښتنه په حقیقت کښې قاتلینو ته راجع ده خو د توبیخ او تخجیل دپاره به ورباندې مقتوله انجلۍ مخاطبه کړی شي.

د دغې پوښتنې یوه نظیر ته په بل ایت کښې هم اشاره شوې ده چې: ﴿يَوْمَ يَجْمَعُ ٱللَّهُ ٱلرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَآ أُجِبْتُمْ﴾ [المائدة:۱۰۹] یعنې هغه ورځ یاده کړه چې الله ﷻ پیغمبران راغونډ کړي نو ورته ووایي چې هغه کوم شی دی چې تاسو ورباندې (په دنیا کښې د خپلو قومونو دپلوه) جواب کړی شوي یاست؟ (ایا ستاسو دعوت یې قبول کړ او که رد یې کړ؟).

دا د یو پلوه، او د بله پلوه د همدې ایت پورې اړوند ښه خوندور مطالب د [النحل:۵۶_ ۶۰] ایتونو لاندې تېر شوي دي ـ والحمد لله ﷻ، نو هلته یو ځل مراجعه کول ښه کار دی.

د "کشط" معنی

۱۲_ په ﴿وَإِذَا ٱلسَّمَآءُ كُشِطَتْ﴾ کښې د ﴿كُشِطَتْ﴾ کلمه د "کَشْط" ـ لکه "ضَرْب" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، د "کَشْط" کلمه د ګډې د پوستکي ویستلو دپاره وضعه شوې ده[۲]. یعنې او کله چې اسمان تک سور رنګی وګرځولی شي لکه چې ګډه د پوسته کړی شوې وي.

همدغه مضمون ته په بل ایت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿فَإِذَا ٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَٱلدِّهَانِ﴾ [الرحمن:۳۷] یعنې نو کله چې اسمان وچوي نو د سرې څرمنې غوندې تک سور (ګلابي رنګی) جوړ شي.

﴿فَلَآ أُقْسِمُ بِٱلْخُنَّسِ ﴿١٥﴾ ٱلْجَوَارِ ٱلْكُنَّسِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَٱلصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ

(۱) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۷۶؛ تفسیر الطبري ج۳۰ ص۶۹
(۲) مفردات الراغب ص۴۴۹؛ تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

﴿١٨﴾ إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِى قُوَّةٍ عِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ
﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ رَءَاهُ بِٱلْأُفُقِ ٱلْمُبِينِ ﴿٢٣﴾ وَمَا هُوَ عَلَى ٱلْغَيْبِ
بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَٰنٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ
﴿٢٧﴾ لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾

[۱۵] نو د غسې نه ده (لکه چې مشرکان خیال کوي) زه (د ورځې) په داسې پټېدونکو ستورو باندې سوګند یادوم.

[۱۶] چې تېز تلونکي (او د شپې) په خپلو ځایونو کښې قرار نیوونکي دي (چې په سترګو ښکارېږي).

[۱۷] او په شپه باندې هم کله چې نرۍ تیاره (مابنام) شي.

[۱۸] او په سبا باندې هم کله چې سا واخلي (او په اُفق کښې خور وور شي).

[۱۹] چې یقیناً دا (قرآن کریم) هرومرو د کرامت والا لېږلي شوي پرښتې قول دی.

[۲۰] داسې پرښته چې د عرش العظیم د خاوند (الله ﷻ) په نزد عزت (او مرتبه) درلودونکې ده.

[۲۱] چې (په اسمانونو کښې) اطاعت کړی شوې (او هم) پوره امانتګره ده (البته چې دغه پرښته د جبرائیل ﷺ ځخه عبارت ده).

[۲۲] او (هم سوګند دی) چې (ای مشرکانو!) ستاسو اندیوال (محمد ﷺ لیونی نه دی (لکه چې تاسو وریاندې تور لګوي).

[۲۳] او یقیناً محمد ﷺ په ځرګند اُفق کښې جبرائیل ﷺ لیدلی هم دی.

[۲۴] او محمد ﷺ په غیبو باندې بخیل (شوم) هم نه دی (چې ستاسو ځخه وریاندې شکرانه وغواړي).

[۲۵] او دا (قرآن کریم) د رټلي شوي شیطان قول هم نه دی (لکه چې تاسو وریاندې اتهام لګوئ).

[۲۶] نو (ای مشرکانو!) تاسو کومې خوا ته روان یاست؟ (ایا تاسو د عقل ځخه کار نه اخلئ؟).

[۲۷] دا (قرآن کریم) نه دی مګر (تر قیامته پورې) د ټولو عالمونو دپاره پند (او نصیحت) دی.

[۲۸] (البته) د هغه چا دپاره کوم چې ستاسو د جملې ځخه خوښوي چې په سمه لاره باندې لاړ شي (همدوی ترې ګټه اوچتوي).

[۲۹] او تاسو په سمه لاره باندې تلل نه خوښوئ مګر هله چې الله ﷻ اراده وکړي (او توفیق درکړي) چې د ټولو عالمونو رب دی.

ارتباط او د مطلب خلاصه

په وړاندېنیو ایتونو کښې د قیامت د ورځې د ځه حالاتو بیان نازل شوی وه، او په دې ایتونو

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کښې د قرآن کریم حقانیت ته اشاره شوې ده کوم چې د ذکرې شوې ورځې دپاره لاربنود دی. نو حاصل یې داسې راځېږي:

۱ـ نو کله چې قیامت ضرور قائمېدونکی دی او حساب کتاب راتلونکی دی نو په قرآن کریم باندې د مشرکانو تورونه بالکل دروغ دي. او دا څکه چې:

الف: زه په ستورو باندې سوګند یادوم کوم چې د ورځې په رڼا کښې پټېدونکي دي، کوم چې په عین حال کښې په تېزۍ سره روان دي او د شپې د پلوه په خپلو - خپلو ځایونو کښې قرار نیوونکي او څرګندېدونکي دي.

ب: او همدارنګه په شپه باندې سوګند یادوم چې کله د نرۍ تیارې درلودونکې وګرځي (چې یا شروع شي او یا پای ته ورنژدې شي).

ج: او همدارنګه په سبا باندې سوګند یادوم چې کله سا واخلي او ښه رڼا شي.

یا په بل عبارت: زه په ذکرو شوو شیانو باندې سوګند یادوم چې: دا قرآن کریم د جوګي کلام نه دی لکه چې مشرکانورباندې تهمت لګوي، بلکې دا د یوې پرښتې (جبرائیل ﷺ) کلام دی.

البته د دې حیثه نه چې دا یوه پرښته ده بلکې د دې حیثه چې دا د الله ﷻ د پلوه یوه معززه رالېږلې شوې پرښته ده چې د الله ﷻ کلام څمکې ته رانښکته کړي، چې څه نور صفات یې دا دي:

اول: دا پرښته (جبرائیل ﷺ) د ډېر زیات جسماني او روحاني قوت درلودونکې ده چې هیڅوک په هغه امانت کښې د مداخلې توان نه لري کوم چې دغه پرښته ﷺ د خپله څانه سره ښکته کوي.

دوهم: جبرائیل ﷺ د عرش العظیم د خاوند (الله ﷻ) په نزد د لوړې رتبې درلودونکی دی. یا په بل عبارت: الله ﷻ د خپل لوړ کتاب (قرآن کریم) د نازلولو دپاره لوړ رتبه پرښته غوره کړې ده.

دریم: دغه جبرائیل ﷺ په اسمانونو کښې او د پرښتو په مقامونو کښې اطاعت کړی شوی دی او په ټولو پرښتو باندې آمر دی.

څلورم: په دې باندې علاوه، جبرائیل ﷺ (قرآن کریم نازلوونکی) ډېر زیات امانتګر دی چې په امانت کښې د یوې ذرې په اندازه خیانت هم نه خپلوي.

۲ـ ای مشرکانو! همدارنګه زه په ذکرو شوو دریوو شیانو باندې سوګند یادوم چې هغه کس (محمد ﷺ) نه لیونی دی او نه جوګی دی، چا چې په تاسو کښې ډېر عمر تېر کړی دی او تاسو یې ښه پوره پېژنئ، په چا باندې چې دا قرآن کریم جبرائیل ﷺ نازل کړی دی.

۳ـ ای مشرکانو! دا قرآن کریم څه د خوب لیدل هم نه دي، بلکې محمد ﷺ هغه پرښته (جبرائیل ﷺ) په خپلو غړولو سترګو په خپله اصلي څېره لیدلې هم ده کومې چې الله ﷻ د پلوه ورباندې قران کریم نازل کړی دی. دغو لیدلو د اسمان په شرقي څرګند اُفق کښې یو ځل صورت نیولی دی او محمد ﷺ ښه پوره پېژاندلی هم ده چې دا د الله ﷻ د پلوه رالېږلې شوې ده.

۴ـ ای مشرکانو! محمد ﷺ په همدغې غیبي وحې (قرآن کریم) باندې بخیل او شوم هم نه دی چې ستاسو څخه ورباندې د جوګیانو غوندې څه ګټه وته غواړي او په تاسو باندې یې ورکول درانده

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

تمامېږي. تاسو كوم طرف ته روان یاست؟ ایا تاسو جوګیان نه دي لیدلي؟ ایا جوګیان چا ته پرته د خه ګټې وټې د خه شي څرګندونه کوي؟.

۵_ لنډه دا چې دا قرآن کریم نه د جوګیانو کلام دی او نه د رټل شوي شیطان کلام دی بلکې د داسې ارشاداتو مجموعه ده چې د قیامت تر ورځې پورې د ټولو عالمونو دپاره پند او لارښود دی.

البته هغه خلک ترې استفاده کوي کوم چې د سمې لارې د موندلو هڅه کوي او په همدې پسې زیار وباسي، کوم چې تعصب نه وي نیولی او انصاف یې د لاسه نه وي ورکړی.

۶_ ای مشرکانو! او ای بنیادمانو! تاسو واورئ چې: تاسو ترهغه نه شئ کولی چې د قرآن کریم څخه استفاده وکړئ او په سمه لاره باندې روان شئ ترڅو چې الله ﷻ (چې د ټولو عالمونو رب دی) ستاسو د هدایت اراده وکړي او تاسو ته توفیق درکړي.

توضیحات

۱_ په دې مقام کښې لاندې ټکو ته توجه په کار ده:

الف: د ﴿ فَلَآ أُقۡسِمُ ﴾ غوندې یوه جمله په [الواقعة:۷۵] ایت کښې نازله شوې ده چې مونږ پکښې د الله ﷻ په توفیق هملته مناسب تحقیق کړی دی، بیا تحقیقولو ته یې څه اړتیا نه وینو.

ب: په ﴿ بِٱلۡخُنَّسِ ۝ ٱلۡجَوَارِ ٱلۡكُنَّسِ ﴾ کښې د "خُنَّس" کلمه د "خَانِس" جمعه ده چې د "خُنُوس" _لکه "قُتُول"_ څخه اشتقاقه شوې ده، "خُنُوس" پټېدلو او بېرته په شا تللو ته ویل کېږي[۱]. د همدغه مصدر څخه په [الناس:۴] ایت کښې د ﴿ ٱلۡخَنَّاسِ ﴾ کلمه هم اشتقاقه شوې ده او د شیطان دپاره لقب ګرځولی شوې ده چې نوموړی د الله ﷻ د نامه په اورېدلو سره مخ بېرته په شا تښتي.

ج: په همدغه عبارت کښې د "جَوَار" کلمه د "جَارِيَة" جمعه ده او د "جَرْيٌ" _لکه "رَمْيٌ"_ څخه یې اشتقاق موندلی دی، "جَرْيٌ" چټک او تېز حرکت ته ویل کېږي[۲].

د: په همدغه عبارت کښې د "كُنَّس" کلمه د "كَانِس" _لکه "ضَارِب"_ جمعه ده او د "كَنْس" _لکه ضَرْب"_ څخه مشتقه شوې ده، "كَنْس" دې ته ویل کېږي چې هوسۍ یا ګوړا خر په خپل پنډغالي کښې قرار ونیسي[۳].

هـ: مفسرینو کرامو په دې موضوع کښې ډېر اوږد بحث کړی دی چې په دغو درېوو کلمو ﴿ بِٱلۡخُنَّسِ ۝ ٱلۡجَوَارِ ٱلۡكُنَّسِ ﴾ سره کوم شیان مطلب دي[۴]؟، یا په بل عبارت: دلته الله ﷻ په کومو شیانو باندې سوګند یاد کړی دی چې د ذکرو شوو درېوو صفاتو درلودونکي دي؟.

که څوک یې په تفصیل سره د لوستلو شوق لري نو همدلته دې مراجعه وکړي.

---

(۱) لسان العرب ج۶ ص۷۱
(۲) مفردات الراغب ص۹۰
(۳) القاموس المحیط ج۴ ص۸۷
(۴) التفسیر الکبیر ج۳۱ ص۷۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مګر مونږ ته ظاهره برېښي چې دلته به ستورې مطلب وي[۱]، کوم چې د ورځې د لیدونکو څخه پټېږي او په عین حال کښې په تېزۍ سره حرکت کوونکي دي او بالآخره په شپه کښې د لیدونکو په نظر کښې په خپلو خپلو ټاکلو شوو ځایونو کښې قرار لري.

و: مونږ ښکه دغه ډول تفسیر خوښ کړ چې د دغو ایتونو مضمون د "النَّجْم" د سورت اولنیو ایتونو ته ورته دی او هلته په ستورو سره په سوګند باندې صراحت نازل شوی دی نو غالبه دا ده چې دلته به هم همدغه ډول سوګند مراد وي.

ز: که څوک وایي چې: د څه حکمت په بنیاد په دې ایتونو کښې د جبرائیل ﷺ یو ځل لیدلو ته اشاره شوې ده چې ﴿ وَلَقَدْ رَءَاهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴾، حال دا چې هلته یې دوه ځله لیدلو ته اشاره شوې ده؟

مونږ وایو چې: دا سورت د معراج څخه پخوا نازل شوی دی[۲]، حال دا چې د جبرائیل ﷺ دوهم ځل لیدلو د معراج په شپه په "سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى" کښې صورت نیولی دی.

ح: په ﴿ وَالَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴾ کښې د ﴿ عَسْعَسَ ﴾ کلمه د "عَسْعَسَة" ـ لکه "دَحْرَجَة" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، چې د کمزورې تیارې معنی ورکوي، او پوره واضحه ده چې د شپې تیاره یا په شروع (ماښام) کښې او یا په اختتام (سهار) کښې کمزورې وي[۳].

نو که څه هم د همدې کېله ذکره شوې کلمه علماوو کرامو د اضدادو څخه ګڼلې ده او د شپې په شروع او هم د شپې په اختتام دواړو سره یې تفسیره کړې ده[۴] خو مونږ ته د اولنۍ معنی اراده کول غوره برېښي او دا ځکه چې دوهمه معنی په راتلونکي ایت کښې پرته ده.

ط: په ﴿ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴾ کښې د "صُبْح" کلمه د سبا یا د ورځې د اول وخت معنی ورکوي چې په عربي محاوره کښې په لاندې دوه وو ډولونو سره ویشلی کېږي:

اول: یو "صُبح کاذب" یا "دروغژن سبا" دی چې په اُفق کښې اول ځل نهغه نرۍ رڼا ښکاره شي او لا خوره شوې نه وي.

دوهم: بل "صُبح صادق" یا "ریښتینی سبا" دی چې په اُفق کښې همدغه نهغه نرۍ رڼا خوره شي او د سهار د لمانځه وخت پیل شي.

ي: په دې مقام کښې د "الصُّبْح" څخه همدغه صادق سبا مطلب دی[۵] چې د شپې تیاره پکښې کمزورې ګرځي او د سهار رڼا لږ څه سا اخلي او په خورېدلو پیل کوي.

یا: د پورتنیو ټکو په ملحوظ د ایتونو مضمون هغسې راڅرګندیږي لکه څنګه چې ورته د مطلب په خلاصه کښې اشاره شوې ده.

---

(۱) اضواء البیان ج۹ ص۷۱؛ المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۴۲

(۲) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۸۰

(۳) مفردات الراغب ص۳۳۶؛ لسان العرب ج۶ ص۱۳۹

(۴) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۱۸

(۵) روح المعاني ج۳۰ ص۵۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یب: بالآخره، که بالفرض المحال قرآن کریم حقاني کتاب نه وی او محمد ﷺ په حقه پیغمبر نه وی لکه څنګه چې مشرکان خیال کوي او اتهام لګوي، نو ټوله دنیا به عبثه پیدا شوې وی او اسماني انتظاماتو به هیڅ صورت نه وی نیولی.

په دغو سوګندونو کښې څه شي ته اشاره ده؟

۲ـ په دې باندې علاوه څه لرې نه ده چې په ذکرو شوو سوګندونو کښې لاندې مطالبو ته هم اشاره وي:

الف: چې په ﴿ بِٱلْخُنَّسِ ۝ ٱلْجَوَارِ ٱلْكُنَّسِ ﴾ کښې دې ته اشاره وي چې: ای مشرکانو! د قرآن کریم حالت د ستورو غوندې دی چې د شپې څرګندېږي او د ورځې د نظره پټېږي، ته به وایې چې بالکل محوه شوه او د منځه لاړه یا متوقف شوه او ځای په ځای ودرېده، خو په عین وخت کښې په پټه سره د ډېرې تېزۍ په حال کښې روان وي، نه محوه شوي وي او نه متوقف دي.

قرآن کریم هم مخ په ترقۍ روان دی چې حرکت یې ستاسو د نظر لاندې نه واقع کېږي، لږ وروسته به ستاسو تر نظر لاندې راشي چې اوج ته ورسېږي.

ب: په ﴿ وَٱلَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴾ کښې د کفارو موقت قوت او موقت زور ته اشاره ده چې مخ په زوال روان دی، لکه څنګه چې په ماښام کښې په کراره-کراره شپه پخېږي او تیاره زیاتېږي همدارنګه به د هغوی زور هم د خاورو سره خاورې شي.

ج: په ﴿ وَٱلصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴾ کښې د نبي کریم ﷺ حالت ته اشاره ده چې د نبوت رڼا یې مخ په خورېدلو روانه ده، لکه چې د سهار رڼا سات په سات زیاتېږي او خورېږي، لږ وخت وروسته به وربانډې ټوله دنیا رڼا شي.

"ضِنَّة" څه معنی؟

۲ـ په ﴿ وَمَا هُوَ عَلَى ٱلْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴾ کښې د "ضَنين" کلمه د "ضِنَّة" ـلکه "عِزَّة"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د شومتیا او بخل معنی ورکوي[1]. یعني محمد ﷺ د وحې په ابلاغ باندې بخل (شومتیا) خپلوونکی نه دی چې د جوګیانو غوندې وربانډې شکرانه وغواړي او خپله ګټه وته په نظر کښې ونیسي.

د "التَّكْوِيْر" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ وَفَّقْتَهُمْ إِلَى مَا تُحِبُّ وَتَرْضَى.

۱۴۲۵/۱۲/۵ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۰/۲۶ هـ ش.

[1] مفردات الراغب ص۳۰۸؛ لسان العرب ج۱۳ ص۲۶۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الانفطار (۸۲)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم هغه مصدر (انفطار) ګرځولی شوی دی د کوم څخه چې د همدې سورت په لومړني ایت کښې د ﴿ ٱنفَطَرَتْ ﴾ کلمه اشتقاقه شوې ده.

۲_ دا سورت هم ټول مکي دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[1].

۳_ د دې سورت ټول ایتونه نولسو (۱۹) ته رسېږي[2].

۴_ د کلماتو شمېر یې اتیا (۸۰) کلمې دي[3].

۵_ د تورو شمېر یې درې سوه اوه ویشت (۳۲۷) توري دي[4].

۶_ دا سورت (الانفطار) د نورو مکي سورتونو او په تېره بیا د وړاندېني سورت (التکویر) په څېر عقیدوي احکام ډېر بیانوي او د قیامت د ورځې حالاتو او علاماتو ته پکښې اشاره شوې ده.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنفَطَرَتْ ۝١ وَإِذَا ٱلْكَوَاكِبُ ٱنتَثَرَتْ ۝٢ وَإِذَا ٱلْبِحَارُ فُجِّرَتْ ۝٣ وَإِذَا ٱلْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ۝٤ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ۝٥ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلْكَرِيمِ ۝٦ ٱلَّذِى خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ۝٧ فِىٓ أَىِّ صُورَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ۝٨ كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ۝٩ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَٰفِظِينَ ۝١٠ كِرَامًا كَٰتِبِينَ ۝١١ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝١٢ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] کله چې اسمان وچوي (درې وړې شي).

[۲] او کله چې ستوري راودورېږي (او تیت پرک شي).

[۳] او کله چې دریابونه (یو بل ته) وروشکولی شي (او خوږې اوبه او تروې اوبه سره ګډې وډې شي).

[۴] او کله چې قبرونه په بل مخ واړولی شي (او مړي ترې ژوندي را اوچت کړی شي).

[۵] نو (په دغه وخت کښې به) هر نفس (هرڅوک) په هغه شي باندې پوه شي (او خبر به شي) کوم یې چې وړاندې لېږلی وي او (یا) یې وروسته پرېښي وي (برابره خبره ده چې ښه وي او که بد وي).

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۴۵

(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۵۵

(۳) تفسیر الخازن ج۱۶ ص۴۶۷

(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۱۹۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۶] ای (کافره!) انسانه! ته په خپل کریم رب ﷻ سره څه شي تېر ویستلې (چې کفر دې په دائمي توګه غوره کړ)؟.

[۷] (البته) په خپل هغه رب ﷻ سره چې ته یې (د نطفې څخه) پیدا کړې نو اندامونه یې درجوړ کړه نو اندول یې دربرابر کړ.

[۸] (په خپل هغه رب ﷻ سره) چې په ډېرو څېرو (او بڼو) کښې یې په هغې څېره (او بڼه) تاته پیوند درکړ کومې ته یې چې اراده وشوه (په خپله خوښه یې په انساني شکل جوړ کړې).

[۹] (ای انسانه!) دا غولېدنه مناسب کار نه دی، بلکې تاسو (په دغې غولېدنې باندې علاوه) د جزا تکذیب کوئ (د قیامت د قیام څخه منکر یاست).

[۱۰] حال دا چه یقینا په تاسو باندي (دخپل رب ﷻ د پلوه) ساتونکي پرښتې (تاکلې شوې) دي.

[۱۱] (داسي پرښتي) چې دکرامت والا (او) لیکونکې دي (ظلم او تیری نه کوي).

[۱۲] چې په هغو ټولو کړو وړو پوهېږي کوم چې تاسو یې کوئ (برابره خبره ده چه عقیدوي وي او که عملي).

د مطلب خلاصه

د دې سورت (الانْفِطَار) په ذکرو شوو ایتونو کښې د وړاندېني سورت (التَّکْوِیْر) مضامین تعقیب شوي دي او د قیامت د ورځې د څه علاماتو او څه کیفیاتو بیان پکښې نزول موندلی دی چې حاصل یې داسې راځېږي:

۱ـ کله چې لاندې کارونه صورت ونیسي:

الف: چې اسمان وچوي او قوي نظام یې درې ورې شي.

ب: چې ستوري راودورېږي او تیت پرک راتوی شي او خواره واره شي.

ج: چې دریابونه سره خلط ملط شي او خوږې اوبه یې د ترخو اوبو سره ګډې وډې شي او کومه غیر محسوسه (قدرتي) پرده یې چې ترمنځ حائله ده هغه محوه شي.

د: چې قبرونه سرچپه او په بل مخ کړی شي او ټول دفن کړی شوي مړي بېرته ژوندي رااوچت شي.

نو په دغه وخت کښې به هرڅوک په خپلو هغو کړو وړو پوه شي او وریاندې خبر به کړی شي کوم یې چې د خپله مرګه وړاندې لېږلي وي او کوم یې چې د خپل مرګ څخه وروسته پرېښی وي، چې د نېکو یا بدو بنیاد یې ایښی وي.

۲ـ ای بنیادمه! کله چې ته ډېره سخته ورځ (قیامت) په مخکښې لرې نو په تاباندې څه باعث دی چې دغې ورځې ته تیاری نه نیسې او بالکل ترې غافل یې، چې په خپل کریم رب ﷻ باندې دی کفر غوره کړی دی؟! حال دا چې:

الف: ته خپل رب ﷻ د نطفې څخه پیدا کړې او د موجوداتو په قطار کښې یې ودرولې: ایا تا خپل ځان پخپله پیدا کړی دی؟!

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: تاته خپل رب ﷻ روغ رمټ اندامونه دروبښل او ستا د بدن ټولې پرزې يې په کار واچولې، او ستا د موجوديت (ژوند) په خدمت کښې يې لګيا کړې.

ج: ستا د اندامونو ترمنځ يې انډول مراعات کړ چې مثلاً دواړه پښې، دواړه لاسونه، دواړه سترګې او دواړه غوږونه يې په يوې اندازې سره درجوړ کړه.

د: تاته خپل رب ﷻ ښه ښايسته څېره او ښه درکړه او ښه ډولي قامت يې دروباښه، او په دوه وو پښو يې روان کړې.

لنډه دا چې د زښتو ډېرو څېرو څخه ستا رب ﷻ تاته په هغې څېره او ښه کښې پيوند درکړ کومې ته يې چې اراده شوې وه، نو تا خپل ځان ته په خپله څېره او ښه نه ده خوښه کړې. که ستا د رب ﷻ اراده شوې وی نو د خره يا خنزير څېره به يې درکړې وی.

هـ: ای انسانه! د دغو نعمتونو غوښتنه دا ده چې ته خپل رب ﷻ په ټولو عالي نومونو سره وپېژنې لکه رحيم او کريم، يا لکه قهار او جبار. بايد ته د خپل رب ﷻ په رحميت او کريميت باندې ونه غولېږې.

خو تاسو دغه مناسب کار نه کوئ بلکې د جزا ورځې ته د دروغو نسبت کوئ او د خپل رب ﷻ قهاريت او جباريت مو هېر کړې دی، حال دا چې ستاسو د رب ﷻ د پلوه په تاسو باندې ستاسو د ټولو کړو وړو ساتونکې او ثبت کوونکې او د کرامت والا ليکونکې پرښتې مقررې کړی شوې دي چې ستاسو هر قول او فعل ليکي او په هغه شي باندې پوهېږي کوم چې تاسو يې کوئ.

و: نو که بالفرض دنياوي ژوند په پای کښې تصفيه نه درلودی او د قيامت د ورځې راتګ دروغ وی لکه چې تاسو ګومان کوئ نو ستاسو رب ﷻ به په تاسو باندې ليکونکې پرښتې نه وی مقررې کړې لکه په څارويو او ځناورو باندې يې چې نه دي مقررې کړې.

توضيحات

۱ـ په ﴿ وَإِذَا ٱلْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴾ کښې د ﴿ فُجِّرَتْ ﴾ کلمه په اصل کښې د "فَجْر" ـلکه "ضَرْب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د يوه شي د پراخه څيرولو او شکولو معنی ورکوي[1]. يعنې او کله چې دريابونه څيرې کړی شي او هغه قدرتي پرده د منځه يووړله شي کومه چې د خواړه درياب او تروه درياب ترمنځ پرته ده، نو دواړه دريابونه به سره ګډ او يو ځای کړی شي.

۲ـ په ﴿ وَإِذَا ٱلْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴾ کښې د ﴿ بُعْثِرَتْ ﴾ کلمې د "بَعْثَرَة" ـلکه "دَحْرَجَة"ـ څخه اشتقاق موندلی دی، "بَعْثَرَة" دې ته وضعه شوی دی چې د ځمکې د ګېډې څخه سره زر او سپين زر راوويستلی شي او مړي تري ژوندي را اوچت کړی شي[2].

---

(۱) مفردات الراغب ص۳۸۷
(۲) لسان العرب ج۴ ص۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

همدې مضمون ته نبي كريم ﷺ په يوه حديث كښې اشاره كړې ده چې: «تَقِيءُ الْأَرْضُ أَفْلَاذَ كَبِدِهَا أَمْثَالَ الْأُسْطُوَانِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ»[1] يعني د قيامت په نژدې وخت كښې به ځمكه د خپل جګر ټوټې چې د سرو زرو او سپينو زرو څخه عبارت دي د ستنو غوندې را قى كړي (رابهر كړي).

۳ـ د ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلۡكَرِيمِ﴾ ايت مضمون ته په بل ايت كښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِٱللَّهِ ٱلۡغَرُورُ﴾ [لقمان:۳۳] يعني او (اى انسانانو!) هرومرو ضرور دې تاسو په الله ﷻ سره غولوونكى (شيطان) ونه غولوي (چې الله ﷻ غفور او رحيم دى تكره شئ د جناياتو مرتكب شئ).

يادونه

۴ـ د ﴿وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ لَحَٰفِظِينَ﴾ په اړه د الله ﷻ په توفيق د [الرعد:۱۱] او [ق:۱۷، ۱۸] ايتونو لاندې څه مطالب تېر شوي دي او د ليكونكو پرښتو په حالاتو باندې څه رڼا اچولې شوې ده، چې په بيا ليكلو سره يې كتاب نه شو اوږدولى.

دا د يو پلوه، او بله پلوه كه څه هم ځينو علماوو كرامو ليكلي دي چې ليكونكې پرښتې په عقيدوې نېكيو او عقيدوي بديو باندې په ترتيب سره په ښه بوى او بد بوى سره پوهېږي[2] خو مونږ ته بهتره برېښي چې دغه پوهه بلاكيفه ده او يوازې الله ﷻ ته معلومه ده چې پرښتې ورباندې په څه ډول سره پوه كوي.

﴿إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٖ ۝١٣ وَإِنَّ ٱلۡفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٖ ۝١٤ يَصۡلَوۡنَهَا يَوۡمَ ٱلدِّينِ ۝١٥ وَمَا هُمۡ عَنۡهَا بِغَآئِبِينَ ۝١٦ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ۝١٧ ثُمَّ مَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ۝١٨ يَوۡمَ لَا تَمۡلِكُ نَفۡسٞ لِّنَفۡسٖ شَيۡـٔٗاۖ وَٱلۡأَمۡرُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ ۝١٩﴾

[۱۳] يقينًا نيكان به (په دغې ورځ) هرومرو په لوى نعمت (دائمي جنت) كښې وي.

[۱۴] او يقينًا فاجران (كفار) به هرومرو په دوزخ كښې وي.

[۱۵] فاجران به دوزخ ته د جزا په ورځ ورداخلېږي (چې دوى ترې انكاري وه).

[۱۶] او فاجران (كفار) به د دوزخ څخه (هيڅ وخت) غائبېدونكي نه وي (تل به پكښې سوزي).

[۱۷] او (اى پيغمبره!) ته څه شي پوه كړې چې د جزا ورځ كومه (او څنګه ورځ) ده؟.

[۱۸] بيا (وايم چې) ته څه شي پوه كړې چې د جزا ورځ كومه (او څنګه ورځ) ده؟.

[۱۹] (هغه داسې ورځ ده چې:) هيڅ كس به بل كس ته د هيڅ شي واک نه لري، او په دغې ورځ كښې به (ظاهري او باطني) فرمان الله ﷻ پورې مختص وي (او بس).

---

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۴۴

(۲) تفسير القرطبي ج۱۹ ص۲۴۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضيحات

۱_ د ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ د جملې مضمون ته په یوه اوږده حدیث کښې اشاره شوې ده چې: یوه ورځ نبي کریم ﷺ د قریشو ټولې کورنۍ وروبللې او د صفا په غونډۍ یې خطابه ورکړه چې: تاسو (د سمې عقیدې او عمل په خپلولو سره) خپل ځانونه د دوزخ څخه وژغورئ ځکه چې: «فَإِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا»[1] یعنې یقینًا زه ستاسو دپاره د الله ﷻ د پلوه د هیڅ شي واکداري نه شم کولی (زما هیڅ شی په اختیار کښې نشته، زه د هیچا ذموار نه یم).

۲_ که څوک وایي چې: ایا دغه ایت او دغه حدیث شفاعت نه نفي کوي؟

مونږ وایو چې: په دې مقام کښې بدون د اجازې شفاعت نفي کړی شوی دی، نه مطلق شفاعت. او همدغه مضمون ته په [غافر:۱٦] ایت کښې هم اشاره شوې ده.

په همدې ځای د "الاِنفِطَار" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق پای ته ورسېد.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الْمَشْفُوعِيْنَ لَهُمْ.

۱۴۲۵/۱۲/۸ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۰/۲۹ هـ ش.

[1] صحیح مسلم ج۱ ص۱۱۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

المطففين(٨٣)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت (الْمُطَفِّفِينْ) لومړنی ایت په خپل نامه باندې مشتمل دی او په همدې نامه سره د نورو سورتونو څخه جدا شوی دی.

۲_ په دې سورت کښې علماء کرام اختلاف لري[1] چې د ځینو په نزد دا سورت مکی دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی، ځینې وایي چې دا مدني دی او د هجرت څخه وروسته نازل شوی دی، او بالآخره ځینې وایي چې دا سورت نه مکي دی او نه مدني دی بلکې د هجرت په سفر کښې نازل شوی دی چې نبي کریم ﷺ د مکې څخه وتلی وه او مدینې منورې ته لا نه وه رسېدلی چې ذکر شوی سورت ورباندې نازل کړی شو.

خو ظاهره دا ده چې دا سورت د مکي سورتونو د جملې څخه دی[2] لکه څنګه چې د همدې سورت څخه وړاندې بېرته سورتونه د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی او مکي سورتونه دي.

۳_ که څوک وایي چې: عبد الله بن عباس رضي الله عنهما د دې سورت د شان نزول په هکله فرمایلي دي چې: «لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ كَانُوا مِنْ أَخْبَثِ النَّاسِ كَيْلًا فَأَنْزَلَ اللهُ سُبْحَانَهُ ﴿ وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ﴾ فَأَحْسَنُوا الْكَيْلَ بَعْدَ ذَلِكَ»[3] یعنې کله چې نبي کریم ﷺ مدینې منورې ته لاړ نو په دغه وخت کښې د مدینې منورې خلک د کیل (پیمانې) د حیثه د ټولو خلکو ناپاک خلک وه نو الله ﷻ د ﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴾ سورت نازل کړ نو هغوی د دې څخه وروسته پیمانه ښه کړه او د خباثت څخه یې لاس واخست.

نو پوښتنه دا ده چې ایا د همدغه حدیث څخه د دې سورت مدنیتوب په اثبات نه رسېږي؟

مونږ وایو چې: د سلفو صالحینو عادت وه چې په مصداق باندې به یې هم د شان نزول اطلاق کاوه[4] او قرائت ته به یې هم کله کله د نزول لقب ورکاوه. نو څه لرې نه ده چې د حدیث معنی دا وي چې د هجرت په وخت کښې د مدینې منورې خلک د دې سورت د ډېرو ښو مصداقاتو څخه وه خو چې کله ورباندې نبي کریم ﷺ ذکر شوي پخوا نازل شوی سورت قرائت کړ نو هغوی د دغه بد عمل څخه ډډه وکړه.

۴_ د دې سورت د ایتونو شمېر شپږ دېرش (۳۶) دی[5].

۵_ د کلماتو شمېر یې یو سلو نهه شپېتو (۱۶۹) کلمو ته رسېږي[6].

۶_ د حرفونو شمېر یې اوه سوه او اتیا (۷۸۰) حرفونو ته پورته شوی دی[7].

---

(۱) زاد المسير ج۸ ص۱۹۹؛ روح المعاني ج۳۰ ص۶۷؛ المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۴۹
(۲) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۸۷
(۳) سنن ابن ماجه ص۱۶۰
(۴) تفسير القاسمي ج۱ ص۲۷؛ تفسير المنار ج۹ ص ۶۴۲
(۵) تفسير البغوي ج۴ ص۴۵۷
(۶) تفسير الخازن ج۶ ص۴۷۰
(۷) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۲۰۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۷ـ د دې سورت محتویات د نورو مکي سورتونو محتویاتو ته ورته دي او د عقیدوي احکامو په محور څرخېږي. شاید چې دلته به د کیل او وزن په ذکر کښې هم دېته اشاره وي چې کله په مالي حق کښې بې عدالتي د قیامت په ورځ د شرمندګۍ سبب دی نو عقیدوي بې عدالتي خو به په هغې ورځ کښې د ډېر لوی شرم او خجالت سبب جوړ شي، چې څوک د الله ﷻ سره په شریک یا په شریکانو درلودلو سره عقیده خپله کړي.

۸ـ په دې سورت (الْمُطَفِّفِين) کښې د وړاندېني سورت (الإنْفِطَار) د ځینو مطالبو څه تفصیل نازل شوی دی چې د نېکانو او بدانو حالات پکښې تشریح شوي دي او د هغه کتاب ساتنځای ته پکښې اشاره شوې ده د کوم په لیکنه باندې چې روزمره پرښتې (كِرَامٌ كَاتِبِين) کار کوي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝١ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝٢ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝٣ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ ۝٤ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ۝٥ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٦ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر بارحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] کم ورکوونکو ته معنوي هلاک (او حسرت) دی.

[۲] (البته) هغو کسانو ته کوم چې کله د خلکو څخه (خپل حق) پیمانه کوي (او یا یې تړي تلي) نو پوره (یې) اخلي.

[۳] او چې کله خلکو ته (حق) ورپیمانه کوي او یا (یې) ورتلي نو کمول کوي (پوره یې نه ورکوي).

[۴] ایا دغه ډله کسان ګومان نه کوي (او نه پوهېږي) چې یقینًا دوی (د ځمکې څخه) راپورته کړی شوي دي (او د خپل رب ﷻ په حضور کښې درېدونکي دي)؟.

[۵] (البته) په ډېره لویه ورځ کښې (چې د قیامت ورځ ده).

[۶] (دوی به هرومرو) په داسې ورځ کښې (مبعوث کړی شي) چې ټول خلک د رب العالمین ﷻ دپاره (د حساباتو د تصفیه کولو په ارتباط) ودرېږي.

ارتباط او توضیحات

۱ـ په دې ایتونو کښې د وړاندېني سورت (الإنْفِطَار) د وروستني ایت مضمون تعقیب شوی دی او د قیامت د ورځې مشکلاتو ته پکښې اشاره شوې ده چې وړه بې انصافي (عملي جنایات) او لویه بې انصافي (عقیدوي جنایات او کفریات) به دواړه هلته تر محاسبې لاندې ونیولی شي.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ځو نکات

۲_ په دې مقام کښې باید لاندې نکات په نظر کښې وساتل شي:

الف: په ﴿ وَيۡلٌ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ﴾ کښې د "مُطَفِّفِين" کلمه د "تَطْفِيف" څخه اشتقاقه شوې ده، "تطفيف" د يوه طفيف او حقير شي رانيولو ته ويل کېږي[۱]. خو په دې مقام کښې ذکره شوې کلمه په متصلو دوه وو ايتونو کښې تفسيره شوې ده.

ب: په ﴿ عَلَى ٱلنَّاسِ ﴾ کښې د "عَلَى" توری د "عَنْ" د توري معنی ورکوي[۲] چې جر ورکوونکي توري يو د بل په ځای کارول کيږي.

ج: د همدغه عبارت سره د "أَوْ اتَّزَنُوا عَنْهُمْ" جمله مقدره ده په کومې باندې چې په ﴿ وَإِذَا كَالُوهُمۡ أَو وَّزَنُوهُمۡ ﴾ کښې د ﴿ أَو وَّزَنُوهُمۡ ﴾ جمله دلالت کوي.

يعنې: د ناچيزه او حقير شي اخستونکو کسانو ته معنوي هلاک او د لويې ورځې حسرت او افسوس دی، کوم چې خپل حق په کيل او وزن کښې پوره اخلي او خلکو ته يې پوره نه ورکوي بلکې ورته کموي يې.

سوال جواب

د: که څوک وايي چې: د دغو دوارو ايتونو د تلاوت په وخت کښې د سړي په ذهن کښې دا پوښتنه راپيدا کېږي چې د خپل حق پوره اخستل هم جنايت دی او د ﴿ وَيۡلٌ ﴾ په وعيد کښې دخل لري؟

مونږ وايو چې: د ايتونو مضمون دا دی چې د خپل حق پوره اخستل د هغه چا دپاره جنايت دی چې دغه کار ته په خپل ځان پورې اختصاص ورکوي حال دا چې د بل چا د حق په تنقيص باندې اخته وي.

همدې مضمون ته نبي کريم ﷺ داسې اشاره کړې ده چې: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ»[۳] يعنې ستاسو يو کس به ترهغه کامل مؤمن جوړ نه شي ترڅو چې د خپل ورور دپاره هغه شی خوښ کړي کوم چې د خپل ځان دپاره يې خوښوي.

ه: نبي کريم ﷺ د ﴿ يَوۡمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴾ ايت په تفسير کښې فرمايلي دي چې: «حَتَّى يَغِيبَ أَحَدُهُمْ فِي رَشْحِهِ إِلَى أَنْصَافِ أُذُنَيْهِ»[۴] يعنې د قيامت ورځ ډېره سخته ورځ ده آن تردې چې د خلکو يو کس به د خپلو دوارو غوږونو تر نيمايي برخو پورې په خپلو خولو کښې ډوب وي.

و: که څوک وايي چې: پوره واضحه ده چې په پيمانه او تله کښې په تګی سره لږ مال سپمولی

---

(۱) لسان العرب ج۹ ص۲۲۳
(۲) التفسير الكبير ج۳۱ ص۸۸؛ زاد المسير ج۸ ص۲۰۰؛ القاموس المحيط ج۳ ص۲۰۶
(۳) صحيح البخاري ج۱ ص۶
(۴) صحيح البخاري ج۲ ص۷۳۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کېږي، نو ځه حکمت په بنیاد الله ﷻ د لږ حرام مال په اخستلو سره سخت وعید نازل کړ؟

مونږ وایو چې: د دغه سخت وعید په نزول کښې دې ته اشاره ده چې د لږ او حقیر مال رانیوونکي کسان هیڅکله د ډېرو حرامو مالونو په خوړلو باندې دریغ نه کوي که لاس یې ورباندې بر شي.

دغه مضمون ته د یهودانو په ارتباط په [آل عمران:۷۵] ایت کښې اشاره شوې ده.

او یوه فارسي ژبې شاعر په خپلو اشعارو کښې څومره ښه خای په خاي کړی دی چې:

گربه مسکین اگر پر داشتي :: تخم گنجشک از جهان برداشتي

هیچ کس را گرد خود نه گذاشتي :: این دو شاخ گاو اگر خر داشتي

یعنې پیشو غریبې که وزرې درلودی نو د چړچنو توخم به یې د ټولې دنیا څخه ویستلی وی، او که بالفرض د غوایه دوه ښکرونه خره درلودی نو هیڅوک به یې د خپل خان شاوخوا نه وی پرېښي.

په دې باندې علاوه که ذکر شوی عمل د دوه وو متجانسو شیانو ترمنځ صورت ونیسي ـ لکه چې په دوارو پیمانو کښې غنم وي او یا د تلې په دوارو پلو کښې جوار وي ـ نو برسېره په بې عدالتۍ باندې سود هم تحقق مومي، حال دا چې د سودخور په هکله د [البقرة:۲۷۶] ایت کښې ډېر سخت وعید نازل شوی دی، او نبي کریم ﷺ هم پکښې سخت وعید ته اشاره کړې ده لاندې دوه مثالونه یې ولولئ:

الف: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «الرِّبَا سَبْعُونَ حُوبًا أَيْسَرُهَا أَنْ يَنْكِحَ الرَّجُلُ أُمَّهُ»[۱] یعنې سود چې دی د گناه د حیثه اویا (۷۰) ډوله دی، اسان سود دا دی چې یو سړی د خپلې مور سره جنسي ارتباط ونیسي.

ب: نبي کریم ﷺ د معراج په یوه اوږده حدیث کښې فرمایلي دي چې: «قَالَ هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرِّبَا»[۲] یعنې زه هلته په داسې قوم باندې ورغلم چې گېډې یې د کوټو غونډې وې او داسې ماران (منگوران) پکښې وه چې د بهرون څخه لیدل کېده. ما پوښتنه وکړه چې ای جبرائیله! دغه کسان څوک دي؟ هغه ﷺ په جواب کښې وویلې چې دغه کسان سود خواره دي.

ز: که څه هم مونږ د هغو ټکیو نومونه نه شو اخستلی او نه راته پکښې معلومات شته د کومو عملي کول چې په پیمانه او تله کښې صورت نیولی شي او ماهر ټکان پرې پوهېږي، خو دومره لیکو چې: ایتونه هر ډول ټکیو ته شمولیت لري او هر ډول ټکي پکښې حرامه ښودلې شوې ده. همدا راز د همدغو ایتونو په استناد د حکمیت په وخت کښې بې عدالتي او زده کوونکو ته د نمراتو په ورکولو کښې بې انصافي او یا داسې نورې نا انډولۍ د همدغه ایت په استناد ټولې حرامې دي.

ح: بالآخره په دې ایتونو کښې مشرکان په غوږ باندې وهلی شوي دي چې: ای مشرکانو! کله چې هغو کسانو ته د قیامت په سخته ورځ کښې د ﴿وَيْلٌ﴾ وعید ټاکلی شوی دی کوم چې په پیمانه او تله کښې بې عدالتي خپلوي، نو تاسو به څنگه د دغه وعید څخه بچ پاتې شئ چې عقیدوي بې

---

(۱) سنن ابن ماجه ص۱٦۴
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۳ ص۲۷۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

انصافي او بې عدالتي مو خپله کړې ده او د خپل رب ﷻ سره مو مخلوقات په عبادت کښې شريکان درولي دي؟!

﴿كَلَّآ إِنَّ كِتَـٰبَ ٱلْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾ كِتَـٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيْلٌ
يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿١١﴾ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَـٰتُنَا قَالَ أَسَـٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا ۖ بَلْ ۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا
كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّآ إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا۟ ٱلْجَحِيمِ
﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَـٰذَا ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّآ إِنَّ كِتَـٰبَ ٱلْأَبْرَارِ لَفِى عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾
وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَـٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾﴾

[۷] دغسې نه ده (چې حسابات به تصفيه نه شي)، يقينًا د فاجرانو (كفارو) كتاب (اعمالنامې) هرومرو په سجين كښې (ساتلې شوي) دي.

[۸] او (اې پيغمبره!) ته څه شي پوه كړې چې سجين څه شی دی؟

[۹] (سجين) مهر كړی شوی كتاب دی (چې هيڅوک پكښې گوتې نه شي وهلی).

[۱۰] په دغې ورځ (قيامت) كښې د تكذيب كوونكو كسانو دپاره معنوي هلاک (او ډېر لوی حسرت) دی.

[۱۱] (البته) هغه تكذيب كوونكي كوم چې د جزا ورځې ته د دروغو نسبت كوي.

[۱۲] او د جزا په ورځې سره تكذيب نه خپلوي مگر هر تجاوز كوونكی ډېر گنهگار (كافر).

[۱۳] چې كله وربانديې زمونږ ايتونه تلاوت كړی شي نو وايي چې (دا) د پخوانيو (عبثې) قيصې دي (د الله ﷻ د پلوه نه دي نازلې شوې).

[۱۴] دغسې نه ده (لكه چې نومړي خيال كوي) بلكې د دغو (منكرانو) په زړو باندې هغو (كفرياتو) زنگ اچولی دی كوم چې همدوی دي چې (په دوامداره توگه) يې كسب كوي.

[۱۵] (بيا وايم) دغسې نه ده، يقينًا دوی (منكران) په دغې ورځ كښې د خپل رب ﷻ (د ديدار) څخه ضرور په پرده كښې پټ كړی شوي دي (د ديدار څخه محروم كړی شوي دي).

[۱۶] بيا يقينًا همدوی دوزخ ته هرومرو داخلېدونكي دي.

[۱۷] بيا به (د تخجيل دپاره ورته) وويلی شي چې: دا هغه (عذاب) دی كوم چې تاسو به يې (په دنيا كښې) تكذيب كاوه (او عقيده به مو وربانديې نه خپلوله).

[۱۸] دغسې نه ده (چې د جناياتو تصفيه به صورت ونه نيسي) يقينًا د نېكانو كتاب (اعمالنامې) هرومرو په عليين كښې (ساتلی شوې) دي.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۱۹] او ته څه شي پوه کړې چې علیین څه شی دی؟

[۲۰] (علیین) مهر کړی شوی کتاب دی (چې هیڅوک پکښې ګوتې نه شي وهلی).

[۲۱] چې (الله ﷻ ته) مقربې پرښتې ورته حاضرېږي (او بس).

د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د وړاندېنیو ایتونو مضمون تعقیب شوی دی چې حاصل یې داسې راځي:

۱ـ ای مشرکانو! دغسې نه ده چې تاسو به د حساب کتاب دپاره مبعوث نه کړی شئ او د تطفیف جزا به ونه ګورئ: او دا څکه چې ستاسو په شمول د ټولو فاجرانو د اعمالو د ثبت کتابونه هرومرو په یوه ځای کښې ساتلې شوي دي کوم چې سجین نومېږي. نو د همدغه ځایه به د قیامت په ورځ د حساباتو د تصفیه کولو دپاره حاضر کړی شي.

ای پیغمبره! ته څه پوه کړې چې سجین څه شی دی په کوم کښې چې د فاجرانو اعمالنامې ساتلې کېږي او د قیامت تر ورځې پورې هلته قرار ورکولی کېږي؟

سِجّین د یوه داسې کتاب نوم دی په کوم باندې چې مهر وهلی شوی دی او هیڅوک پکښې بدلون رابدلون نه شي راوستلی.

۲ـ نو ای پیغمبره! تکذیب کوونکو ته د قیامت په ورځ معنوي هلاک او ډېر حسرت او هم افسوس دی چې د ذکر شوي کتاب په مطابق به ورسره چال چلند وکړی شي. او دا څکه چې:

الف: تکذیب کوونکي (کفار) د جزا د ورځې تکذیب کوي او انکار ترې خپلوي، په کومه ورځ کښې چې مړي راژوندي کېږي او د رب العالمین په حضور کښې د محاسبې دپاره درولی کېږي.

ب: په دغې ورځې باندې تکذیب نه خپلوي مګر هغه کسان کوم چې د شریعت له پولو وتونکي او ډېر غټ ګنهګاران وي او په همدې حالت باندې کلک ولاړ وي.

ج: کوم چې کله ورباندې زمونږ ایتونه قرائت کړی شي نو سمدستي ترې انکار کوي او د عناد په توګه وایي چې: دا ایتونه د الله ﷻ د پلوه نه دي نازل کړی شوي بلکې دا د پخوانیو عبثې او دروغینې قیصې دي چې د خپلو ځانه جوړې کړی شوې دي.

۳ـ ای پیغمبره! دغسې نه ده لکه چې مشرکان خیال کوي او زمونږ په ایتونو د عبثو قیصو نوم ږدي، بلکې د مشرکانو په زړونو باندې هغو کړو وړو زنګ او خیرې اچولې دی کوم چې دوی به کسب کوي او روزمره ورباندې لګیا دي. نو څکه ذکر شوی اتهام لګوي.

۴ـ دغسې نه ده چې دغه کفري او شرکي عقیده به کفارو ته ګټه ورسوي، بلکې دغه به ورته په ډېر زیات ضرر باندې تمامه شي. نو:

الف: په دغې ورځ کښې به کفار د خپل رب ﷻ د دیدار څخه په پرده او حجاب کښې وساتلی شي او بالمقابل مؤمنانو ته به د خپل رب ﷻ دیدار ورعنایت کړی شي او په غړولو سترګو به ورباندې مشرف وګرځولي شي.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: په دې باندې علاوه د ذکرې شوې عقيدې درلودونکي به په دغې ورځ کښې هرومرو دوزخ ته داخلېدونکي وي چې هيڅکله به ترې نجات او خلاصون مونده نه کړي.

ج: بيا به د دوزخ په داخل کښې د روحي تعذيب دپاره هغوی ته وويلی شي چې: دا هغه حقيقت دی په کوم باندې چې تاسو په دنيا کښې په دوامداره توګه تکذيب خپل کړی وه او باور مو ورباندې نه کاوه.

۵_ دغسې نه ده چې حساب کتاب به صورت ونه نيسي او قيامت به قائم نه کړی شي. څکه يقينًا د نېکانو (مؤمنانو) د اعمالو کتابونه د دوی د مرګ څخه وروسته په يوه ځای کښې ساتل کېږي کوم چې عليين نومېږي، نو د همدغه ځايه به د قيامت په ورځ د محاسبې دپاره د حشر ميدان ته يووړل شي ترڅو تصفيه صورت ونيسي.

ای پيغمبره! ته څه شي پوه کړې چې عليين څه شی دی؟ ايا ته عليين پېژنې؟ "عِلِّيّين" د داسې کتاب نوم دی کوم چې مهر کړی شوی دی او د مقربو پرښتو څخه په غير نور هيڅ مخلوق هلته نه شي حاضرېدلی او نه پکښې هلته څوک د ګوتو د وهلو توان لري.

توضيحات

۱_ په دې مقام کښې لاندې ټکو ته توجه په کار ده:

الف: په ﴿ إِنَّ كِتَـٰبَ ٱلْفُجَّارِ ﴾ کښې د ﴿ كِتَـٰب ﴾ کلمه لاندې دوه احتماله درلودلی شي:

اول: چې د دغه کتاب څخه د فاجرانو (کافرانو) هغه اعمالنامې مطلب کړی شي کومې چې روزمره مکرمې پرښتې ليکي، کومو ته چې وړاندې په [الإنفِطَار: ۱۰] ايت کښې اشاره شوې ده[1]. يعنې د فاجرانو (کافرانو) اعمالنامې د هغوی د مرګ څخه وروسته د قيامت تر ورځې پورې په "سِجّين" کښې ثبتېږي او ساتلی کېږي.

دوهم: چې د دغه کتاب څخه د فاجرانو (کافرانو) د نومونو او عملونو کتاب مراد کړی شي کوم چې د همدغه مطلب دپاره خاص ګرځولی شوی دی[2]. يعنې د هغوی نومونه او عملونه په بل کتاب کښې هم ثبت او ليکلی شوي دي کوم چې "سِجّين" نومېږي، نو دغه ليکل به د اعمالنامو په ليکنه باندې علاوه وي.

ب: څه لري نه ده چې ذکر شوي دواړه ډوله کتابونه واقعيت ولري، الله ﷻ په هر شي باندې قادر دی، او هم څه لرې نه ده چې په ايت شريف کښې دواړه د بدليت په لحاظ سره مراد وي.

ج: په ايتونو کښې د ﴿ سِجِّينٍ ﴾، ﴿ سِجِّينٌ ﴾ دواړه کلمې د "سَاجِن" دپاره د مبالغې صيغې دي چې د "سَجْن" _لکه "ضَرْب"_ څخه اشتقاقي شوې دي[3] نو هره يوه کلمه د "ډېر بندوونکي" معنی ورکوي.

---

(۱) تفسير الطبري ج۳۰ ص۹۲؛ الدر المنثور ج۸ ص۴۴۴؛ تفسير الخازن ج۶ ص۴۷۲

(۲) تفسير تبصير الرحمن ج۲ ص۳۹۳

(۳) حاشيه الشيخ زاده على تفسير البيضاوي ج۴ ص۶۳۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د دغه ډول کلمو څخه د "فِسِّيق" کلمه هم ده چې د "فَاسِق" دپاره د مبالغې صيغه ده او د "فِسْق" ـلکه "عِلْم"ـ څخه يې اشتقاق موندلی دی او په "ډېر فاسق" سره معنی کېږي.

خو د ذکرو شوو ايتونو څخه څرګندېږي چې د "سِجِّين" کلمه په شريعت کښې د هغه کتاب دپاره نوم ګرځولی شوی ده کوم ته چې د همدې توضيح د "الف" په بند کښې اشاره شوې ده، کوم چې د اوو ځمکو لاندې موقعيت لري[۱].

د: په ﴿ كِتَٰبٌ مَّرْقُومٌ ﴾ کښې د ﴿ مَّرْقُومٌ ﴾ کلمه د "رَقْم" ـلکه "شَرَف"ـ څخه اشتقاق شوې ده چې د مهر او ختم معنی هم ورکوي[۲] او په دې مقام کښې همدغه معنی مراده ده. يعني "سِجِّين" داسې کتاب دی چې مهر کړی شوی دی او هيڅوک پکښې ګوتې نه شي وهلی.

هـ: مونږ ته داسې برېښي ـوالله ﷻ اعلمـ چې په شريعت کښې په هغه ځای باندې هم د "سِجِّين" اطلاق کېږي کوم چې ـد عبد الله بن عباس رضي الله عنهما د روايت په مطابقـ د اوو ځمکو لاندې موقعيت لري او د قيامت تر ورځې پورې پکښې د کفارو ارواګانې بندې ساتلې کېږي[۳]. البته چې د خپلو کالبوتونو سره به څه ناڅه تعلقات او ارتباط لري، چې الله ﷻ په هر شي باندې د کامل قدرت درلودونکی دی.

و: خو خينو مفسرينو کرامو ليکلي دي چې په "سِجِّين" کښې لکه څنګه چې د کفارو اعمالنامې ساتلی کېږي همدارنګه پکښې د مرګ څخه وروسته د دوی ارواګانې هم بندې ساتلې کېږي[۴]، والله ﷻ أعلم بحقيقة الحال وإليه المرجع والمآل.

"رَيْن" څه معنی؟

۲ـ په ﴿ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم ﴾ کښې د ﴿ رَانَ ﴾ کلمه د "رَيْن" ـلکه "بَيْع"ـ څخه اشتقاق شوې ده. په کلک زنګ او خيرې سره د يوه شي پټېدل د "رَيْن" په نوم يادېږي[۵]. يعني دغسې نه ده چې زمونږ ايتونه دروغينې قيصې دي بلکې د کفارو او مشرکانو په زړونو باندې د خپلو کفرياتو او جناياتو زنګ او خيرې غلبه کړې ده او داسې يې ورته پټ کړي دي چې د ايمان راوړلو استعداد يې پکښې د منځه وړی دی.

دغه مضمون ته نبي کريم ﷺ داسې اشاره کړې ده چې: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ فَإِنْ زَادَ زَادَتْ فَذَلِكَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللهُ فِي كِتَابِهِ»[۶] يعني

(۱) تفسير ابن كثير ج۴ ص۴۸۵
(۲) لسان العرب ج۱۲ ص۲۴۹
(۳) الدر المنثور ج۸ ص۴۴۳
(۴) تفسير المظهري ج۱۰ ص۲۲۱
(۵) لسان العرب ج۱۳ ص۱۹۲؛ تفسير القاسمي ج۱۷ ص۹۲
(۶) سنن ابن ماجه ص۳۱۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یقینًا کله چې مؤمن بنیادم ګناه وکړي یوه ګناه، نو دغه ورته په زړه کښې تک تور ټکی (داغ) وګرځي، نو که توبه یې وویستله او د ګناه څخه یې لاس واخست او مغفرت یې وغوښت نو زړه یې سوان شي (او ذکر شوی تور ټکی محوه شي) او که په ګناه کښې یې زیادت وکړ نو تور ټکی هم نور اضافه شي (د ګناه په تکرار سره زیاتېږي آن تردې چې ټول زړه یې احاطه کړي) نو دغه کیفیت هغه "ران" دی کوم چې الله ﷻ په خپل کتاب (قرآن کریم) کښې ذکر کړی دی.

په همدې اړه د الله ﷻ په توفیق د [البقرة:۷] ایت لاندې بنه مفصل بحث تېر شوی دی، چې یو ځل کتل به یې د دې مقام د وضاحت دپاره په ګټه تمام شي.

د الله ﷻ دیدار حق دی

۳_ د ﴿ إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ ﴾ څخه د اشارې په توګه څرګندېږي چې الله ﷻ به جنتیانو ته خپل دیدار ورعنایت کړي ـ اللهم اجعلنا منهم ـ او دا څکه چې په دغې ورځ کښې به د کفارو محجوبیت د روحي تعذیب او سزا په توګه صورت ونیسي حال دا چې هلته به مؤمنان د روحي تعذیب او سزا څخه هم بچ وي نو ضرور به د دوی د سترګو څخه پرده لرې کړی شي که نه نو د کفارو سره به یو برابر وګرځي.

خو په همدغې اشارې باندې د [القیامة:۲۳] ایت کښې صراحت نازل شوی دی او مونږ د الله ﷻ په توفیق په همدې موضوع باندې د [الأنعام:۱۰۳] او [یونس:۲۶] ایتونو لاندې څه رڼا اچولې ده. نو هیله ده چې د څه نور تفصیل دپاره هملته مراجعه وکړی شي.

څو نکات

۴_ په دغو وروستنیو ایتونو کښې لاندې نکات په ذهن کښې ساتل په کار دي:

الف: لکه څنګه چې وړاندې ﴿ كِتَٰبَ ٱلْفُجَّارِ ﴾ د دوه وو معناوو احتمال درلود همدارنګه ﴿ كِتَٰبَ ٱلْأَبْرَارِ ﴾ هم د دوه وو معناوو احتمال لري، چې یا ترې اعمالنامې مرادې کړی شي او یا بل کوم خاص کتاب. او څه لرې نه ده چې دواړه واقعیت ولري.

ب: د ﴿ عِلِّيِّينَ ﴾ کلمه د "عِلّي" جمعه ده چې د ادغام څخه وړاندې "عِلّيو" ـ لکه "سِجّين" یا لکه "بِطّيخ" ـ وه[1]. دا د مبالغې صیغه ده او د "عُلُوّ" ـ لکه "ضَرْبٌ" ـ څخه اشتقاقه شوې ده ، چې د لوړوالي معنی ورکوي.

ج: د "عِلّيين" کلمه د نحویت په لحاظ په رفعي حالت کښې "عِلّيون" لوستله کېږي او په نصبي او جري دواړو حالتونو کښې "عِلّيين" قرائت کېږي. دغه کلمه په شریعت کښې په خپله اصلي معنی باندې پاتې نه ده بلکې د "كِتابُ الأَبْرار" دپاره نوم ګرځولی شوې ده[2].

---

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۷۴
(۲) لسان العرب ج۱۵ ص۹۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د: په شریعت کښې د دغې کلمې په هغه مقام باندې هم اطلاق کېږي په کوم کښې چې د
مؤمنانو ارواګانې قرار لري(۱) البته چې د همدې مقام څخه به په عین حال کښې خپلو قبرونو ته او
هم د شنو مرغانو په جوجورو کښې جنتونو ته خي راخي.

هـ: نبي كريم ﷺ په يوه اوږده حديث كښې فرمايلي دي چې: «...فَيُشَيِّعُهُ مِنْ كُلِّ سَمَاءٍ مُقَرَّبُوهَا إِلَى السَّمَاءِ الَّتِي تَلِيهَا حَتَّى يُنْتَهَى بِهِ إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ»(۲) يعني د مؤمن د روح سره د هر اسمان څخه مقربې پرښتې تر هغه اسمانه پورې مشايعت (ملګرتيا) کوي کوم چې ورته نژدې وي آن تردې چې د مؤمن روح اُووم اسمان ته ورسېږي (البته چرته چې عليين موقعيت لري).

نو د همدې حديث په استناد په ﴿ يَشْهَدُهُ ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴾ كښې د ﴿ ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴾ د كلمې څخه د هر اسمان مقربې پرښتې مطلب دي.

﴿ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِى وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ
ٱلنَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾ خِتَٰمُهُۥ مِسْكٌ ۚ وَفِى ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ
ٱلْمُتَنَٰفِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ
ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ كَانُوا۟ مِنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا۟ بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾
وَإِذَا ٱنقَلَبُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَهْلِهِمُ ٱنقَلَبُوا۟ فَكِهِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾
وَمَآ أُرْسِلُوا۟ عَلَيْهِمْ حَٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَٱلْيَوْمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنَ ٱلْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾ عَلَى
ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ ثُوِّبَ ٱلْكُفَّارُ مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ ﴾

[۲۲] يقيناً ابرار (نېكان) به (د قيامت په ورځ) په ډېر لوی نعمت كښې وي.

[۲۳] چې په پاچايي تختونو باندې به په داسې حال كښې (ناست) وي چې (جنتي نعمتونو ته) به ګوري (او هم به د خپل رب ﷻ ديدار كوي).

[۲۴] (ای كتونكيه!) ته به يې په مخونو كښې د لوی نعمت تازګي پېژني (او د ورايه به درته پكښې ښكارېږي).

[۲۵] نېكان به (هلته) د مهر كړی شوو شرابو څخه (په ورځښلو) خړوبولي كېږي.

[۲۶] چې ختم (پای) به يې (خيری نه بلكې) مشک وي، او په دغو (نعمتونو) كښې دې نو رغبت كوونكي رغبت وكړي (د خپل خان دپاره دې وكتي).

(۱) القاموس المحيط ج۳ ص۳۰۵

(۲) مسند احمد بن حنبل ج۶ ص۴۱۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۲۷] او د دې (شرابو) سره ګډ کړی شوي (شراب) به د تسنيم (د چينې) څخه وي.

[۲۸] په (تسنيم سره مونږ) د شرابو داسې چينه (اراده کوو) چې مقرب بندګان به د هغې څخه (پرته د ګډونې سوچه شراب) څښي.

[۲۹] يقيناً هغه کسان کومو چې جرم (کفر) غوره کړی دی د هغو کسانو څخه (نن ورځ) خاندي (او مسخرې وربانديې کوي)، کومو چې ايمان راوړی دی (او پاخه ايمانداران دي).

[۳۰] او کله چې هغوی په دوی باندې تېرېږي نو يو تربله سترګکونه وهي (د ملنډو دپاره اشارې کوي).

[۳۱] او کله چې هغوی (کفار) خپلو کورونو ته ورګرځي نو په داسې حال کښې ورګرځي (چې په ذکر شوي کار باندې) خوشالېدونکي وي (او پرې پښېمان نه وي).

[۳۲] او کله چې هغوی (کفار) مؤمنان وګوري نو (ګوته ورته نيسي او) وايي چې يقيناً دغه ډله خلک ګمراهان دي.

[۳۳] حال دا چې په مؤمنانو باندې کفار د ساتونکو په حيث نه دي لېږلي شوي (چې د لارې د سوالي او کوږوالي پوښتنه به يې دوی ته راجع کړی شي).

[۳۴] نو نن ورځ (په قيامت کښې) به هغه کسان د کفارو څخه خاندي (ملنډې به وربانديې وهي) کومو چې ايمان راوړی دی (او په ايمان باندې مړه شوي دي).

[۳۵] (البته) په داسې حال کښې (به ورپورې خاندي) چې په پاچايي تختونو باندې به ناست وي (او خپلو نعمتونو او د هغوی عذابونو ته) به ګوري.

[۳۶] (بيا به مؤمنانو ته وويلی شي چې) ايا کفارو ته د هغو کارونو جزا ورکړی شوه (او انتقام ترې واخستل شو) کوم چې دوی (په دنيا کښې) وه چې کول به يې؟.

د مطلب خلاصه

په وړاندېنيو ايتونو کښې د قيامت څه حالاتو ته اشاره شوې وه چې د هر چا حسابات به پکښې تصفيه کړی شي، او په دې ايتونو کښې د تصفيې د نتيجې بيان ته اشاره کېږي. نو حاصل يې داسې راځېږي:

۱ـ ای پيغمبره! په دغه ورځ کښې به ابرار (نېکان) هرومرو په ډېر لوی عظيم الشان نعمت کښې استوګنه ولري. د مثال په توګه:

الف: نېکان به په ښايسته پاچايي تختونو باندې ناست وي او په عين حال کښې به د يو پلوه د خپل رب ﷻ په ديدار باندې سرلوړي کړی شوي وي او د بله پلوه به په خپلو خدمتګارانو او جنتي ماڼيو کښې کتل راکتل کوي.

ب: د هغوی مخونه به د نعمتونو په تازګۍ کښې د ورايه پېژاندل کېږي، ته به د هغوی په مخونو کښې خوشالي ګوري او پوښتنې ته به څه اړتيا نه ليده کېږي.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ج: هغوی ته به د غلمانو د پلوه د "رَحِيق" په نوم شراب هم ورځښول کېږي چې تر ځښلو وروسته به په شرابي لوښي (جام) کښې د دنیاوي شرابو غونډې خیرې نه پاتې کېږي بلکې د دغو شرابو پاتې او آخر به جنتي مشک وي.

نو ای پیغمبره! رغبت کوونکي دې د دغو نعمتونو په ګټلو کښې رغبت وکړي او یو دې د بل څخه وړاندې شي، نه د دنیاوي مال په ګټلو کښې.

د: د ذکرو شوو د "رَحِيق" په نوم شرابو سره به د "تَسْنِيم" د شرابو څخه هم څه اندازه ورګډ کړی شوي وي. البته مونږ په "تَسْنِيم" سره د شرابو هغه چینه اراده کوو د کومې څخه به چې مقرب بندګان سوچه شراب څښي چې د بل ډول شرابو سره به نه وي ګډ کړی شوي.

۲_ ای پیغمبره! د ذکرو شوو نعمتونو خاوندان مؤمنان دي، او هغه مجرمان (کفار) نه دي د کومو څه حالات چې په دنیا کښې په لاندې ډول سره وه:

الف: دوی به په مؤمنانو پورې خندا کوله او حقیر او سپک به ورته برېښېدل.

ب: کله به چې همدغه مجرمان په مؤمنانو باندې تېرېدل او د دوی حالت به یې کتل نو یو تر بله به یې د دوی په هکله سترګکونه وهل او په سترګو او وروځو به یې ورته اشارې کولې.

ج: بیا به چې کله همدغه مجرمان خپلو کورونو ته ستانه شول نو د ډېرې خوښۍ په حال کښې به ستنېدل او پر خپلې تحقیري او توهیني کړنلارې به نه پښېمانه کېدل.

د: کله به یې چې مؤمنان ولیدل نو برسېره په توهیني اشارو باندې به یې په خپلو منځو کښې مؤمنانو ته ګوته نیوله او ویلې به یې چې: دغه ډله بې لارې ډله ده چې سمه لاره یې پرېښې ده په کومې باندې چې مونږ روان یاستو.

۳_ ای پیغمبره! مجرمان او کفار په تحقیر آمیزه توګه مؤمنانو ته د ګمراهانو لقب ورکوي چې سمه لار یې غلطه کړې ده، حال دا چې د دوی د لارې سموالی او ناسموالی په هغوی پورې څه اړه نه لري، او نه ورباندې هغوی مقرر کړی شوي دي چې هلئ زر شئ تاسو دغه کسان په سمه لاره برابر کړئ. هغوی باید د خپلو ځانونو د لارې په سموالي کښې هڅې وکړي.

یا په بل عبارت: دا د پیغمبرانو کار دی چې د چا تګلاره سمه وګڼي او د چا تګلارې ته د غلطې تګلارې لقب ورکړي او بس.

۴_ ای پیغمبره! د قیامت په ورځ به حالات بالعکس وي، چې مؤمنان به په هغو کسانو پورې خاندي کومو چې کفر غوره کړی دی او ورته به وایي چې:

ای کفارو! تاسو ډېر بې عقله خلک یاست چې باقي نعمتونه مو په فاني نعمتونو باندې خرڅ کړه او خپله ګټه او تاوان مو ونه شو سنجولی.

البته چې مؤمنان به په کفارو باندې په داسې حال کښې خاندي او مسخرې به ورباندې کوي چې په پاچايي تختونو باندې به ناست وي او په خپلو نعمتونو او باغونو کښې به بنکته پورته ګورې.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

راګوري، او هم به يې د کفارو ډول- ډول عذابونه په نظر کښې نيولي وي چې دا هغه کسان دي کومو به چې په مونږ باندې په دنيا کښې خندل او مسخرې به يې راباندې کولې.

۵ـ په دغه وخت کښې به مؤمنان مخاطب کړی شي چې: ای مؤمنانو! ايا کفارو ته د هغه جنايت جزا ورکړی شوه د کوم چې دوی په دنيا کښې مرتکب شوي وه چې په تاسو پورې به يې خندنې کولې؟ ايا تاسو ترې د خندا انتقام واخست؟ ايا دا خندا د هغې خندا جزا ده؟.

توضيحات

۱ـ د ﴿ عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴾ ايت په دوه وو ډولونو سره تفسير کړی شوی دی[۱]، چې د بدليت په لحاظ د دواړو اراده کول هم څه باک نه لري. هغه دا:

الف: يعنې نېکان (مؤمنان) به د کفارو په شان د خپل رَب ﷻ د ديدار څخه محجوب (په پرده کښې) نه وي بلکې په پاچايي تختونو باندې به ناست وي او د خپل رب ﷻ په ديدار به سرلوړي وګرخولی شي.

په دې تفسير سره دغه ايت د وړاندېني [المطففين:۱۵] ايت سره تړلی ګرځي.

ب: يعنې مؤمنان (نېکان) به په داسې حال په پاچايي تختونو باندې ناست وي چې خپلو خدمتګارانو او خپلو ورکړی شوو نعمتونو ته به ګوري.

په همدې مضمون باندې د [الدهر:۱۹] ايت لاندې د احاديثو په رڼا کښې ښه پوره رڼا اچولې شوې ده، والْحَمْدُ لله ﷻ.

د "رَحِيق" د کلمې معنی

۲ـ په ﴿ رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ۝ خِتَـٰمُهُۥ مِسْكٌ ﴾ کښې د ﴿ رَّحِيقٍ ﴾ کلمه د صافو شرابو دپاره وضعه شوې ده چې نور مشتقات نه لري[۲]، او د ﴿ مَّخْتُومٍ ﴾ کلمه پکښې د "خِتَام" څخه اشتقاقه شوې ده چې د هر مشروب آخر د "خِتَام" په نامه يادېږي[۳]. يعنې جنتيان به په داسې شرابو سره خړوبولی کېږي چې په يوه شي سره به ختمېږي او آخر ته به رسېږي چې هغه شی د مشکو څخه عبارت دی، نو د دنياوي شرابو غوندې به يې په آخر کښې خيرې نه پاتې کېږي.

همدغه شراب نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې ذکر کړی دی چې: «وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ سَقَى مُسْلِمًا عَلَى ظَمَإٍ سَقَاهُ اللهُ ﷻ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ»[۴] يعنې او هر مسلمان چې بل مسلمان ته د تندې په حال کښې (اوبه) ورڅښوي نو الله ﷻ به هغه ته د "رَحِيق مَخْتُوم" څخه شراب ورڅښوي.

---

(۱) تفسير ابن کثير ج۴ ص۴۸۶
(۲) مفردات الراغب ص۱۹۶
(۳) لسان العرب ج۱۲ ص۱۶۴؛ الدر المنثور ج۸ ص۴۵۱؛ تفسير الطبري ج۲۰۴ ص۱۰۷
(۴) سنن ابي داوٗد ج۱ ص۲۳۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د جنتي شرابو چینه (تسنیم)

۳_ په ﴿ وَمِزَاجُهُۥ مِن تَسْنِيمٍ ۝ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا ٱلْمُقَرَّبُونَ ﴾ کښې د ﴿ تَسْنِيمٍ ﴾ کلمه د "سنام" _لکه "سراب"_ څخه اشتقاقه شوې ده کوم چې د اوښ د بوکان معنی ورکوي[۱] او لوړوالي ورسره لازم دی، خو په دې مقام کښې د خاصو جنتي شرابو د چینې نوم دی[۲] کومه چې په متصل ایت کښې تفسیره شوې ده.

یعنې د رحیق مختوم سره به د یوې خاصې عالي چینې څه شراب خلط او ګډ کړی شوي وي. البته مونږ داسې چینه اراده کوو د کومې څخه به چې مقرب بندګان بدون د خلطه سوچه شراب څښي.

د ایتونو مصداق

۴_ په هره زمانه کښې چې لاندې کارونه رامنځته شي نو د [المطففین:۲۹_ ۳۳] ایتونو مصداق تحقق پیدا کوي:

الف: چې بدعتونه زیات شي او شریعت تر پښو لاندې کړی شي.

ب: چې ډلې ټپلې ډېرې شي او هرڅوک په خپله خوښه کړې لاره باندې روان شي.

ج: چې د حق ملګري لږ یا ورک شي او د باطل ملګري ډېر شي.

د: چې خلک دنیاوي شهواتو پسې څغلي او آخرت هېر کړي.

ه: چې د دین څخه د اور سکروټه جوړه شي، دیندارانو ته د هره پلوه ګوانښ متوجه وي او بې دینه خلک بې خطره ژوند کوي.

و: چې خلک دنیاوي مالونه خپل اصلي هدف وګرځوي او ټول فکر یې په خوراک او څښاک کښې انحصار ولري.

ز: چې عالم ته د جاهل لقب ورکړی شي او په متقیانو پورې خندنې وشي، بالمقابل جاهلان د علماوو په نامه یاد شي او د هوښیارانو لقب ورکړی شي.

ح: چې ډمبازي زیاته شي او مینه وال یې ډېر شي.

ط: چې نارینه او زنانه په محفلونو او تعلیمي ځایونو کښې یوځای شي او حیا د منځه لاړه شي.

ي: چې هرڅوک خپل لوړوالی د بل په تنقیص کښې ګوري.

یا: بالآخره چې د جهاد مینه د زړونو څخه ووځي او خلک د کفارو په دوستۍ او انډیوالۍ باندې ویاړي، او داسې نور.

پورتني کارونه په افغانستان کښې د څه وخت څخه راپه دېخوا پیل شوي دي، نو الله ﷻ دې فضل وکړي چې آخر به یې لا په څه شي تمامېږي؟!.

اللهم اید المسلمین والمجاهدین في جمیع اقطار العالم، آمین یا رب العالمین.

---

(۱) القاموس المحیط ج۲ ص۶۳۱

(۲) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۸۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

هېر مو نه شي

۵ـ هېر مو نه شي چې که څه هم د ﴿ عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴾ ایت غوندې بل ایت هم په همدې مجموعه کښې وړاندې تېر شوی دی چې په لومړی توضیح کښې یې مونږ ـ د الله ﷻ په توفیق ـ دوه ډوله تفسیر ذکر کړی دی.

خو په دې مقام کښې د هغو دواړو تفسیرونو څخه فقط دوهم تفسیر مراد دی ـ والله ﷻ اعلم ـ ، ځکه چې دلته ورسره وړاندینی متصل ایت په نظر کښې نیولی کېږي. یعنې مؤمنان به په پاچایي تختونو باندې په داسې حال ناست وي چې خپلو نعمتونو او د کفارو عذابونو (دواړو) ته به ګوري او د انتقام په توګه به ورپورې خاندي.

په همدې ځای باندې د "الْمُطَفِّفِين" سورت ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُوم.

۱۴۲۵/۱۲/۱۷ هـ ق = ۱۳۸۳/۱۰/۹ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الانشقاق (٨٤)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د کوم مصدر (الانْشِقَاق) څخه چې د دې سورت په لومړي ایت کښې د ﴿ ٱنشَقَّتْ ﴾ کلمه اشتقاقه شوې ده همغه مصدر د همدې سورت دپاره نوم ګرځولی شوی دی.

۲ـ دا سورت د علماوو په اتفاق سره مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه پنځه ویشت (۲۵) دي[۲].

۴ـ د کلماتو شمېر یې یو سل او اُوه (۱۰۷) دی[۳].

۵ـ د حرفونو شمېر یې څلورو سوو او دېرشو (۴۳۰) حرفونو ته رسېږي[۴].

۶ـ په وړاندېني سورت (الْمُطَفِّفِين) کښې د اعمالنامو د مقر ذکر نازل شوی وه چې یا به "سِجِّین" وي او یا به "عِلِّیّین" وي، او په دې سورت کښې د همدغو اعمالنامو ذکر ته اشاره شوې ده چې د قیامت په ورځ به د خپل مقر څخه د محاسبې دپاره د محاسبي مقام ته وړاندې کړی شي.

۷ـ دا سورت د نورو مکي سورتونو غوندې په عقیدوي ارشاداتو پورې زیات تماس نیسي خو د بعث بعد الموت بیان ته پکښې ډېر تفصیل ورکړی شوی دی.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ (١) وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ (٢) وَإِذَا ٱلْأَرْضُ مُدَّتْ (٣) وَأَلْقَتْ مَا
فِيهَا وَتَخَلَّتْ (٤) وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ (٥) يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا
فَمُلَٰقِيهِ (٦) فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ (٧) فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا (٨)
وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا (٩) وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ ظَهْرِهِۦ (١٠) فَسَوْفَ يَدْعُوا۟
ثُبُورًا (١١) وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا (١٢) إِنَّهُۥ كَانَ فِىٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا (١٣) إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ (١٤)
بَلَىٰٓ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرًا (١٥) ﴾

د ډېر مهربان (او) د ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] کله چې اسمان وچوي.

[۲] او د خپل رب ﷻ (تکویني امر) ته غوږ ونیسي (په چاودېدلو کښې یې اطاعت وکړي) حال

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۶۰
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۶۳
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۴۷۸
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۲۲۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دا چې (د خپل رب ﷻ اطاعت ته) لایق ګرځولی شوی دی.

[۳] او کله چې ځمکه خوره کړی شي (او لوړې ژورې یې هوارې کړی شي).

[۴] او (هم) هغه شیان بهر راوغورزوي کوم چې پکښې (پټ) دي، او (د ټولو څخه) خالي شي.

[۵] او (هم چې کله ځمکه په خالي کېدلو کښې) د خپل رب ﷻ (تکویني امر) ته غوږ کېږدي (اطاعت یې وکړي) حال دا چې (د خپل رب ﷻ اطاعت ته) لایقه ګرځولې شوې ده. (نو په دغه وخت کښې به هر څوک په خپلو وړاندېنیو او وروستنیو کړو وړو باندې پوه شي).

[۶] ای بنیادمه! یقینًا ته خپل رب ﷻ ته (تر ملاقاته او مرګه پورې) ډېر زیار ویستونکی یې زیار ویستل، نو (بیا د همدغه) خپل زیار سره ملاقي کېدونکی یې. (هغه دا چې):

[۷] نو هر هغه څوک چې عملنامه یې ورته په خپل ښي لاس ورکړی شي.

[۸] نو ژر ده چې محاسبه به ورسره وکړی شي اسانه محاسبه (چې مغفرت به ورسره ملګری وي).

[۹] او خپل کور کهول ته به (همدغه کس په جنت کښې) خوشاله کړی شوی وروګرځي.

[۱۰] او هر هغه څوک چې عملنامه یې ورته (په کیڼ لاس) د خپلې شا د پلوه ورکړی شي.

[۱۱] نو ژر ده چې (د خپل ځان دپاره) به هلاک (مرګ) وغواړي.

[۱۲] او (هم ژر ده چې) سوزوونکي دوزخ ته به داخل شي.

[۱۳] یقینًا همدغه کس په خپل (دنیاوي) کور کهول کښې خوشاله ګرځولی شوی وه (نو په آخرت کښې د خوشالۍ برخه نه لري).

[۱۴] یقینًا همدغه کس (په دنیا کښې) ګومان کاوه چې هیڅکله به بېرته ونه ګرځي (او بیا به راژوندي نه کړی شي).

[۱۵] هو! (نوموړی به بېرته وګرځي) یقینًا د ده رب ﷻورباندې بینا دی (ټول تیت پرک پرزجات یې ګوري).

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱ـ په دې مقام کښې د شرط دپاره د "إِذَا" څلور کلمې نازلې شوې دي چې د څلورو واړو جواب یو دی خو علماوو کرامو یې په تعین کښې متعدد اقوال کړي دي[۱]، چې مونږ ته یې بهتره دا برېښي چې دلته د جواب دپاره د "عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ" جمله مقدره وګڼله شي، چې په همدې جمله باندې د "الانْفِطَار" په سورت کښې صراحت نازل شوی دی او هم پرې د راتلونکو متصلو ایتونو مضامین دلالت کوي چې هر چا ته به خپله خپله عملنامه ورکړی شي ښه وي او که بده.

د ځو لغاتو معناوې

۲ـ په دې مقام کښې د لاندې لغاتو معناوې ولولئ:

(۱) تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۲۷۰؛ زاد المسیر ج۸ ص۲۰۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: د "أَذِنَتْ" کلمه د "استَمَعَتْ" معنی ورکوي(۱)، او د "حُقَّتْ" کلمه د هغه مصدر (حق) څخه اشتقاقه شوې ده د کوم څخه چې د "حَقِيقٌ" کلمې اشتقاق موندلی دی(۲). يعنې کله چې اسمان وچوي او د خپل رب ﷻ امر ته په چاودېدلو سره غوږ کېږدي او اطاعت يې وکړي، حال دا چې اسمان د دې دپاره لايق ګرځولی شوی دی چې د خپل رب ﷻ تکويني امر ته لبيک ووايي او عملي يې کړي، چې د ده ﷻ د امر څخه نه بغاوت کوي او نه يې ترې بغاوت کول په توان کښې شته.

ب: په ﴿ مُدَّت ﴾ کښې د ځمکې غزولو او هوارولو ته اشاره ده(۳). يعنې کله چې د ځمکې څخه غرونه والوزول شي او لوړې ژورې يې د منځه لاړې شي. همدې مضمون ته په [طه:۱۰۵_۱۰۷] ايتونو کښې اشاره شوې ده.

ج: په ﴿ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا ﴾ کښې د "مَا" کلمه د ځمکې د خزانو او مړو څخه کنايه ده کوم چې د ځمکې په ګېډه کښې قرار لري(۴)، چې وړاندې په [الإنفطار:۴] ايت کښې ورته اشاره شوې ده.

يعنې: کله چې ځمکه په خپله ګېډه کښې پټې کړې خزانې او پټ کړي مړي بهر راوغورځوي او ګېډه يې ترې بالکل خالي شي، او هم چې کله ځمکه د دغو کارونو په عملي کولو سره د خپل رب ﷻ تکويني امر ته غوږ کېږدي او اطاعت يې وکړي، حال دا چې ځمکه د دې دپاره لايقه ګرځولې شوې ده چې د خپل رب ﷻ تکويني امر "طَوْعًا أَوْ كَرْهًا" په عمل سره ومني.

نو کله چې ذکر شوي ټول کارونه صورت ونيسي، نو هر چا ته به په محاسبې سره آينه په لاس کښې ورکړی شي چې خپل مخ پکښې وګوري چې جنتي دی او که دوزخي.

د: په ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَٰقِيهِ ﴾ کښې د ﴿ كَادِحٌ ﴾ کلمه د "كَدْح" څخه اشتقاقه شوې ده چې د کوښښ کولو او زيار ويستلو معنی ورکوي(۵).

په همدې عبارت کښې د ﴿ إِلَىٰ رَبِّكَ ﴾ کلمات د "مرګ" څخه کنايي دي او د "لِقَاء" کلمه ورسره مقدره ده، چې مونږ ترې په "إِلَى لِقَاءِ رَبِّكَ" سره تعبير کولی شو(۶).

دا د يو پلوه، او د بل پلوه د ﴿ فَمُلَٰقِيهِ ﴾ کلمې د ضمير په مرجع کښې دوه احتماله شتون لري چې دواړه په اصلي مطلب کښې متحد: دي هغه دا چې: ځينې علماء کرام وايي چې دغه ضمير په ﴿ رَبِّكَ ﴾ کښې د "رَبّ" مبارکې کلمې ته راجع دی(۷)، او ځينې نور وايي چې د ﴿ كَدْحًا ﴾ کلمې ته راجع دی کومه چې ورسره ډېره نژدې ده(۸).

---

(۱) القاموس المحيط ج۱ ص۱۲۷
(۲) لسان العرب ج۱۰ ص۵۱
(۳) تفسير ابي السعود ج۹ ص۱۳۱
(۴) تفسير القرطبي ج۱۹ ص۲۷۰؛ تفسير الخازن ج۶ ص۴۷۸
(۵) مفردات الراغب ص۴۴۳
(۶) تفسير الکشاف ج۴ ص۷۲۶
(۷) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۶۲
(۸) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۱۰۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

يعنې اى بنيادمه! ته د خپل رب ﷻ تر ملاقاته (مرګه) پورې زيار ويستونكى او عمل كوونكى يې، خو ته تر مرګه وروسته ضرور د خپل رب ﷻ سره او يا د خپل عمل او خپلو كړو وړو سره د محاسبې په ډګر كښې پيوسته كېدونكى يې، نور نو ستا خوښه چې نېک كارونه كوې او كه بد.

محاسبه په دوه ډوله ده

۳ـ په ﴿ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴾ كښې دې ته اشاره ده چې د قيامت د ورځې محاسبه په لاندې دوه وو ډولونو سره صورت نيسي:

الف: يوه اسانه محاسبه ده چې په ايت كښې ورباندې صراحت شوى دى. دا ډول محاسبه د هغه چا سره ترسره كيږي كوم ته چې په ښي لاس عملنامه وركړى شي، دا ډول محاسبه په ډېرو احاديثو كښې ښه پوره واضحه شوې ده. د مثال په توګه:

اول: يو ځل عائشې رضي الله عنها د نبي كريم ﷺ څخه پوښتنه وكړه چې اسانه محاسبه كومه يوه ده؟ نبي كريم ﷺ جواب وركړ چې: «أَنْ يَنْظُرَ فِي كِتَابِهِ فَيَتَجَاوَزَ عَنْهُ»[1] يعني اسانه محاسبه دا ده چې الله ﷻ د بنده عملنامه فقط وګوري او څه (جنايات) چې پكښې شتون ولري د هغو څخه ورتېر شي.

دوهم: نبي كريم ﷺ په يوه حديث كښې فرمايلي دي چې: «...فَإِنِّي قَدْ سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَإِنِّي أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ فَيُعْطَى صَحِيفَةَ حَسَنَاتِهِ»[2]. تفصيل يې دا دى چې: د قيامت په ورځ به يو بنده خپل رب ﷻ ته په بلا كيفه توګه نژدې كړى شي، نو الله ﷻ به يې وپوښتي چې ايا دغه (جنايات) پېژنې؟ (كوم يې چې په عملنامه كښې ليكلي شوي وي). بنده به په خپلو جناياتو باندې اقرار وكړي چې: هو، اى زما ربه! (ما دغه جنايات كړي دي). نو الله ﷻ به ورته ووايي چې ما په دنيا كښې دغه (جنايات) په تا باندې پټ كړي وه او نن ورځ يې درته ښښنه كوم.

نو د نوموړي بنده د نېكيو اعمالنامه به (په ښي لاس) وركړى شي.

ب: بله سخته محاسبه ده چې ټكي په ټكي پكښې بدله او سزا صورت ونيسي او عفوه (مغفرت) او تېرېدنه پكښې تحقق ونه لري، دا ډول محاسبه د هغه چا محاسبه ده كوم ته چې اعمالنامه په چپ لاس سره وركړى شي، چې نبي كريم ﷺ ورته په يوه حديث كښې داسې اشاره كړې ده چې: «وَمَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ»[3] يعني او د هر چا سره چې په محاسبه كښې مناقشه (سختي) وكړى شي نو هغه (په معنوي هلاک سره) هلاک شو.

دلته د "أهل" د كلمې تفسير

۴ـ علماوو كرامو په ﴿ وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ﴾ كښې د "أهل" كلمه په دنياوي مېرمنو[4] يا

---

(۱) مسند احمد بن حنبل ج۹ ص۳۰۳
(۲) صحيح مسلم ج۲ ص ۳۶۰
(۳) صحيح البخاري ج۲ ص۷۳۶؛ جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۱
(۴) تفسير القرطبي ج۱۹ ص۲۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په جنتي مېرمنو سره[۱] تفسيره کړې ده، برابره خبره ده چې حورې وي او که بنيادماني وي.

که څه هم دغه دواړه تفسيرونه سره څه منافات نه لري او د بدليت په لحاظ دواړه هم اراده کېدلی شي خو بهتره داده چې ذکره شوې کلمه په دې مقام کښې په جنتي مېرمنو سره تفسيره کړی شي، ځکه په دې تفسير سره دغه ايت شريف د راتلونکي ايت شريف ﴿ إِنَّهُۥ كَانَ فِىٓ أَهْلِهِۦ مَسْرُورًا ﴾ سره په ځرګنده توګه مقابل واقع کېږي، هغه دا چې: اصحاب الشمالو په دنياوي کورونو او کهولونو کښې خوشالي تېره کړې ده او اصحاب اليمين به په اُخروي کورونو او کهولونو کښې د خوشالۍ خاوندان وګرځي.

همدې مضمون ته په بل ايت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَـٰتِكُمْ فِى حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنْيَا ﴾ [الأحقاف: ۲۰] يعنې د قيامت په ورځ به کفارو ته وويلی شي چې تاسو خپل لذتونه (او د ښو اعمالو ثمرات) په خپل نژدې (او حقير) ژوند کښې بېولي (تېر کړي) دي (نو دلته تاسو برخه نه لرئ).

په ياد ولرئ

۵ـ په ياد ولرئ چې کافر ته به د قيامت په ورځ عملنامه په چپ (کيڼ) لاس کښې ورکړه شي لکه چې په [الحاقة:۲۵] کښې ورباندې صراحت نازل شوی دی، او په عين حال کښې به دغه ورکړه د شا د پلوه صورت ونيسي لکه چې په دې مقام کښې ورباندې د ﴿ وَرَآءَ ظَهْرِهِۦ ﴾ کلمات دلالت کوي، چې علماوو کرامو په لاندې دولونو سره تفسير کړی دی[۲]:

الف: د کافر دواړه لاسونه به شاته تړلي وي[۳].

ب: د کافر ښی لاس به په غاړه کښې غوراب ګرځولی شوی وي، او چپ (کيڼ) لاس به يې شا پلو ته اړولی شوی وي.

دا د يو پلوه، او د بله پلوه په ﴿ فَسَوْفَ يَدْعُواْ ثُبُورًا ﴾ کښې د "ثُبور" کلمه د الله ﷻ په توفيق د [الفرقان:۱۳] ايت لاندې معنی شوې ده چې د هلاک او حسرت دپاره وضعه شوې ده.

يعنې چا ته چې عملنامه په کيڼ لاس د شا د پلوه ورکړه شي نو نوموړی به ډېر ژر د خپل ځان دپاره هلاک او مرګ وغواړي او د حسرت چيغه به اوچته کړي او سوزوونکي اور ته به داخل شي.

"حور" څه معنی؟

۶ـ په ﴿ إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ ﴾ کښې د ﴿ يَحُورَ ﴾ کلمه د "حور" ـلکه "قول"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د بېرته ګرځېدلو معنی ورکوي[۴]. يعنې د چپ لاس د عملنامې خاوند په دنيا کښې ګومان

(۱) تفسير البغوي ج۴ ص۴۶۴؛ الدر المنثور ج۸ ص۴۵۷
(۲) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۶۳
(۳) تفسير الطبري ج۳۰ ص۱۱۷؛ روح المعاني ج۳۰ ص۸۰
(۴) صحيح البخاري ج۲ ص۷۳۶؛ مفردات الراغب ص۱۳۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کاوه چې هیڅکله به تر مړه کېدلو او تیت پرک کېدلو وروسته بېرته ونه ګرځي او د دوهم خل دپاره به ژوندي نه کړی شي. دغسې نه ده، بلکې یقیناً بېرته به نوي ژوند ته وروګرځي ځکه چې د دوی رب ﷻ یې په ټولو شیندلو شوو اجزاوو باندې ښه بینا دی چې یو جزء یې هم ترې نه شي پټېدلی، نو هرومرو ټول اجزاء به یې یو خل بیا راغونډ کړي او یو خل بیا به ترې بنیادم جوړ کړي.

﴿ فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَ ۩ ﴿٢١﴾ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾ وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونِۭ ﴿٢٥﴾ ﴾

[۱۶] نو نه (دغسې نه ده چې تصفیه به ونه شي) زه په شفق باندې سوګند یادوم.

[۱۷] او په شپه او په هغو شیانو باندې هم کوم چې شپه یې (په خپله تیاره کښې) راغونډوي.

[۱۸] او په سپوږمۍ باندې هم (سوګند یادوم البته) کله چې غونډه (پوره) شي.

[۱۹] چې هرومرو ضرور به تاسو د یوه حالت څخه وروسته په بل حالت باندې سواره شئ (او وار په وار به ورسره پیوسته شئ).

[۲۰] نو کفارو (او مشرکانو) ته څه دلیل دی (څه وجه لري) چې ایمان نه راوړي؟

[۲۱] او چې کله ورباندې قرآن کریم تلاوت کړی شي (الله ﷻ ته په إخلاص) سجده نه کوي (او د عبادت څخه یې څنګ کوي).

[۲۲] (وجه نه لري) بلکې هغه کسان (عناداً) تکذیب کوي کومو چې کفر غوره کړی دی.

[۲۳] او الله ﷻ په هغو شیانو باندې (هم) ډېر ښه پوهېږي کوم چې تکذیب کوونکي یې (په زړونو کښې) ساتي (نو مطابقه سزا به پرې ورکړي).

[۲۴] نو ته تکذیب کوونکو ته په دردناک عذاب سره زیری ورکړه.

[۲۵] مګر هغه کسان کومو چې ایمان راوړی دی او نېک عملونه یې کړي دي دوی لره (د الله ﷻ په نزد) نه پرې کېدونکی اجر (ټاکلی شوی) دی.

ارتباط او د مطلب خلاصه

په وړاندېنیو ایتونو کښې څه أُخروي حالاتو ته اشاره شوې وه او په دې ایتونو کښې په هغو څو شیانو باندې سوګندونه یاد شوي دي کوم چې د همدغو حالاتو تحقق او واقع کېدل په اثبات رسوي. نو حاصل یې داسې راځېږي:

۱ـ نو ای انسانانو! دغسې نه ده چې تاسو به د ذکرو شوو أُخروي حالاتو سره مخامخ نه شئ: زه په دغو شیانو باندې سوګند یادوم:

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: زما دې په شفق باندې سوګند وي کوم چې د ماښام په وخت کښې موجود وي او بیا ډېر ژر د زوال سره مخامخ کېږي.

ب: زه په شپه سوګند یادوم، هغه چې د ورځې رڼا د منځه وړي او د تورې تیارې حالت په دنیا باندې خوروي، او تر څه وخته وروسته د منځه ځي.

ج: زه په هغو شیانو باندې سوګند یادوم کوم چې د ورځې په ځمکه کښې خواره واره ګرځي او په شپه کښې بېرته راغونډېږي، ته به وایې چې د لوی تجیر لاندې قرار نیسي، او همدا حالت وربانديې په دوامداره توګه ورځي.

د: زه په سپوږمۍ باندې سوګند یادوم چې کله د نریوالي څخه غټه شي او په ورو ورو کمال ته ورسېږي.

په دغو ټولو شیانو باندې سوګند دی چې: ای انسانانو! تاسو هم ضرور د دغو شیانو غوندې تغیر موندونکي یاست او په یوه حالت باندې پاتې کېدونکي نه یاست. نو تاسو به د ځینو حالاتو څخه ښکته کېږئ او په ځینو نورو حالاتو باندې به سورېږئ، چې د دغو دنیاوي ټولو حالاتو د تېرېدلو په تعقیب به د اُخروي حالاتو سره مخامخ شئ، دغه حالات هم ستاسو څخه لرې نه دي.

۲_ ای پیغمبره! کله چې انسانان د قیامت د مشکلاتو سره ضرور مخامخ کېدونکي دي نو دوی ته څه وجه ده چې د خپلو ځانونو دپاره د نجات لاره نه لټوي چې ایمان راوړي او د توحید عقیده خپله کړي؟ په دوی باندې څه باعث دی چې کله ورباندې قرآن کریم قرائت کړی شي او د الله ﷻ د عبادت دعوت ورکړی شي نو دوی اجابت نه خپلوي چې سجده ورته وکړي او نه ورته (د شرکیاتو څخه خالي) عبادت کوي؟

۳_ د کفارو سره په کفر باندې د کلکو درېدلو دپاره هیڅ معقول دلیل نشته بلکې دوی پرته له دلیله د قرآن کریم تکذیب کوي او شرکي (کفري) عقیدې ته ادامه ورکوي. حال دا چې الله ﷻ په هغو ټولو شیانو باندې ډېر ښه پوهېږي کوم چې دوی یې په زړونو کښې پټ ساتي، هغه دا چې دوی محض عناد نیولي دي او باطله تګلاره یې کلکه کړې ده.

۴_ نو ای پیغمبره! ته دغو عنادیانو ته په دردناک عذاب سره زیری او خبر ورکړه، چې هرومرو به وربانديې نازل کړی شي او د تېښتې لاره به ترې مونده نه کړي.

۵_ مګر هغو کسانو دپاره د الله ﷻ په نزد نه پرې کېدونکي او بې انتهاء اجرونه او ثوابونه ټاکلي شوي دي کومو چې ایمان راوړی دی او نېک اعمال یې ورسره ضمیمه کړي دي.

توضیحات

۱_ په ﴿ فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ ﴾ کښې د ﴿ فَلَآ أُقۡسِمُ ﴾ کلمات وړاندې د [الواقعة:۷۵] ایت کښې هم نازل شوي دي چې هملته پکښې د الله ﷻ په توفیق څه مناسبه شرحه تېره شوې ده، چې بیا شرحه کولو ته یې څه اړتیا نه ګورو.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

څو مطالب

۲ـ په دې مقام کښې باید لاندې مطالب په ذهن کښې وساتل شي:

الف: په ﴿ بِٱلشَّفَقِ ﴾ کښې د "شفق" کلمه هغه سوروالي ته ویل کېږي کوم چې د لمر د لوېدلو څخه وروسته په غربي افق کښې تر څه وخته پورې موجود وي او بیا له منځه ځي[۱].

ب: په ﴿ وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ ﴾ کښې د ﴿ وَسَقَ ﴾ کلمه د "وَسق" ـلکه "ضَرب" ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د غونډولو معنی ورکوي.

او د "مَا" کلمه پکښې عامه ده چې هغو ټولو مخلوقاتو ته شامله ده کومو ته چې شپه شمولیت لري او په خپله تیاره کښې یې راغونډوي[۲].

د همدغه مطلب څخه په بل ایت کښې داسې تعبیر نازل شوی دی چې: ﴿ فَلَآ أُقۡسِمُ بِمَا تُبۡصِرُونَ ۝ وَمَا لَا تُبۡصِرُونَ ﴾ [الحاقة:۳۸، ۳۹] یعنې نو داسې نه ده، زه په هغو شیانو سوګند یادوم کوم چې تاسو یې ګورئ او په هغو شیانو باندې هم کوم چې تاسو یې نه ګورئ.

ج: په ﴿ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ ﴾ کښې د ﴿ ٱتَّسَقَ ﴾ کلمه د "اتّساق" څخه اشتقاق شوې ده چې په اصل کښې "اِوْتِساق" ـلکه "اِکْتِساب" ـ وه او د غونډېدلو او پوره کېدلو معنی ورکوي[۳].

د: په ﴿ لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ ﴾ کښې د ﴿ لَتَرۡكَبُنَّ ﴾ کلمې د "رُکوب" ـلکه "قُتول" ـ څخه اشتقاق موندلی دی چې د سورېدلو دپاره وضعه شوې ده خو دلته ترې پیوستون مراد دی.

ه: په همدې عبارت کښې د ﴿ طَبَقًا ﴾ کلمه په ﴿ لَتَرۡكَبُنَّ ﴾ سره منصوبه ګرځېدلې ده او د "عَن" توری پکښې د "بَعْدَ" معنی ورکوي[۴]، او هم د "طَبَق، طَبَق" دواړه کلمې هره یوه د حالت څخه عبارت ده[۵].

و: یعنې ای بنیادمانو! لکه څنګه چې ذکر شوي څلور شیان (په کومو باندې چې سوګندونه یاد شوي دي) په یوه حالت باندې پاتې کېدونکي نه دي، همدارنګه به تاسو هم د مرګ څخه وروسته په یوه حالت باندې پاتې نه شئ او وار په وار به د مختلفو حالاتو سره مخامخ وګرځئ لکه د نکیر منکر سوال جواب، بیا ژوندي کېدل، د حساباتو تصفیه او نور.

ز: که څه هم په ایتونو کښې په قصدي توګه د أخروي حالاتو بدلون رابدلون مطلب دی چې خبره په همدې حالاتو کښې راروانه ده، مګر د اشارې په توګه ترې د دنیاوي حالاتو اختلاف هم معلومېږي چې انسان د نطفې د حالت څخه تر بوډاتوب او مرګه پورې د زېنتو ډېرو حالاتو سره

(۱) لسان العرب ج۱۰ ص۱۸۰
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۱۰۶
(۳) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۸۹
(۴) روح المعاني ج۳۰ ص۸۲
(۵) لسان العرب ج۱۰ ص۲۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مخامخ کېږي چې د یوه حالت څخه کوزېږي او په بل حالت باندې سورېږي لکه غم، خوشالي، روغتیا، بیماري، غنا، فقر، خندا، ژړا او داسې نور.

د تلاوت دیارلسمه سجده

۳ـ په ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ ٱلْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُونَ۩﴾ کښې د قرآن کریم د تلاوت دیارلسمه (۱۳) سجده ده د کومې په اړه چې ابو هریره ﷺ په خپل یوه حدیث کښې ویلي دي چې: «سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ ﷺ فَلَا أَزَالُ أَسْجُدُ فِيهَا حَتَّى أَلْقَاهُ»(۱) یعنې ما په دغې سجدې سره (په لمانځه کښې) د ابو القاسم ﷺ پسې سجده کړې ده نو زه به همېشه یم چې په دې سورت (الإنْشِقَاق) کښې به د تلاوت سجده کوم ترڅو چې د پیغمبر ﷺ سره (د مرګ په سبب) ملاقي (پیوسته) شم.

د تلاوت د سجدې پورې اړونده وضاحتونه د الله ﷻ په توفیق د [الأعراف:۲۰۶] ایت لاندې تېر شوي دي.

"إِيْعَاء" څه معنی؟

۴ـ په ﴿بِمَا يُوعُونَ﴾ کښې د ﴿يُوعُونَ﴾ کلمه په اصل کښې "يُوعِيُون" ـ لکه "يُكْرِمُون" ـ وه او د "إِيْعَاء" ـ لکه "إِكْرَام" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "إِيْعَاء" دې ته وایي چې څوک یو شی د ساتنې دپاره په لوښي (وعاء) کښې واچوي(۲).

خو په دې مقام کښې ترې هغه قلبي کیفیات مراد دي چې کفار او مشرکان یې د مؤمنانو په هکله په کفري عقیدې باندې علاوه پټ ساتي لکه کینه، عداوت، عناد، چلونه او داسې نور.

یو نحوي تحلیل

۵ـ په ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ کښې د "إِلَّا" توری د منقطعې استثناء دپاره دی چې مستثنی منه یې په ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ کښې د "هُمْ" کلمه ده کومه چې کفارو او مشرکانو ته راجع ده(۳). یعنې هغوی ته په دردناک عذاب سره خبر ورکړه مګر هغو کسانو چې ایمان راوړی دی او نېک اعمال یې ورسره ملګري کړي دي نو د دوی دپاره د الله ﷻ په نزد نه پرې کېدونکی او نه ناقص کېدونکی اجر ټاکلی شوی دی.

په همدې ځای باندې د الله ﷻ په توفیق د "الإنْشِقَاق" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ يَنْقَلِبُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ مَسْرُورِيْنَ.

۱۴۲۵/۱۲/۲۰ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۱/۱۱ هـ ش.

---

(۱) صحیح البخاري ج۱ ص۱۴۷
(۲) مفردات الراغب ص۵۶۵
(۳) تفسیر الکشاف ج۴ ص۷۲۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

البروج (۸۵)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت په نامه (البروج) باندې د همدې سورت اولنی ایت مشتمل دی، او په همدې نامه سره د نورو سورتونو څخه جدا شوی دی.

۲_ دا سورت مکی سورت دی[۱] او د هجرت څخه وړاندې په هغه وخت کښې نازل شوی دی کله چې مشرکانو په مؤمنانو باندې ډېر زیات ظلم او تېرې ته لاس اچولی وه.

۳_ د دې سورت د ایتونو شمېر دوه ویشت (۲۲) دی[۲].

۴_ د کلماتو شمېر یې یو سلو نهو (۱۰۹) کلمو ته رسېدلی دی[۳].

۵_ د حروفو تعداد یې څلور سوه او اته پنځوسو (۴۵۸) ته پورته شوی دی[۴].

۶_ په دې سورت کښې د نورو مکي سورتونو غوندې د عقیدې په تصحیح او ساتنې باندې ټینګار شوی دی او په همدې اړه مؤمنانو ته حوصله ورکړه شوې ده.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَٱلْيَوْمِ ٱلْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾ قُتِلَ أَصْحَٰبُ
ٱلْأُخْدُودِ ﴿٤﴾ ٱلنَّارِ ذَاتِ ٱلْوَقُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ
بِٱلْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُواْ مِنْهُمْ إِلَّآ أَن يُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ ﴿٨﴾ ٱلَّذِى لَهُۥ
مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] په اسمان باندې سوګند دی چې د ستورو خاوند (درلودونکی) دی.

[۲] او په وعده کړی شوې ورځې (قیامت) باندې (هم سوګند دی).

[۳] او د جمعې ورځې او د عرفې په ورځې باندې (هم سوګند دی، چې یقینًا د مؤمنانو سره به نصرت وکړی شي).

[۴] د خندق ملګري وژلی شوي (لعنت کړی شوي) دي.

[۵] (یا په بل عبارت:) د داسې اور (ملګري) چې د ډېرو خاشاکو خاوند وه.

[۶] (البته) چې کله د خندق ملګري په اور باندې (د خندق شاوخوا) ناست وه.

(۱) تفسیر الطبري ج ۳۰ ص ۱۲۷
(۲) تفسیر البغوي ج ۴ ص ۴۶۶
(۳) تفسیر الخازن ج ۶ ص ۴۸۲
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج ۲۰ ص ۲۴۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۷] حال دا چې دوی په هغو عذابونو باندې حاضر وه کوم چې دوی په مؤمنانو باندې ترسره کول (د دوی تر نظر لاندې وه خو رحم یې ورباندې نه کاوه).

[۸] د خندق ملګرو د مؤمنانو څخه د عیب په نظر نه کتل مګر دېته چې دوی په الله ﷻ سره ایمان راوړی وه چې د کلکې ارادې خاوند (او) د ستاینو څښتن دی.

[۹] هغه الله ﷻ چې همده ﷻ ته د اسمانونو او ځمکو پاچایي (واکداري) ده. او الله ﷻ په هر شي باندې د حضور درلودونکی دی (چې هیڅ شی ترې غائب نه شي ګرځېدلی).

ارتباط او د مطلب خلاصه

د وړاندېنۍ سورت د وروستنیو ایتونو په مضامینو کښې دا مضمون هم شامل وه چې کفار په خپلو زړونو کښې ـعلاوه په کفر باندېـ د مؤمنانو په ارتباط کینه، عداوت، حسد، بې رحمي او نور بد خاصیتونه هم پټ ساتي.

په دې ایتونو کښې د پخوانیو اُمتونو یوې قیصې ته اشاره شوې ده، په کومه کښې چې د کفارو بد خاصیتونه ښه پوره ښه ډاګه شوي دي چې حاصل یې داسې راځېږي:

۱ ـ په لاندې څلورو شیانو باندې سوګند دی چې هرومرو او ضرور به الله ﷻ مؤمنانو ته په کفارو باندې غلبه ورکړي او په دنیا او آخرت کښې به ورته په هغوی باندې نصرت وربه برخه کړي.

الف: په اسمان باندې سوګند دی کوم چې د بې شماره او زېښتو ډېرو ستورو درلودونکی دی په کومو کښې چې د الله ﷻ څخه پرته هیڅوک تصرف نه شي کولی، او کوم چې هر یو په خپل محور باندې روان دی او هیڅکله د ټکر سره نه مخامخ کېږي.

ب: په موعوده ورځ (قیامت) باندې سوګند دی چې هر څوک به پکښې د خپلو کړو وړو د سزا یا جزا سره مخامخ شي.

ج: د جمعې په ورځ سوګند دی کومه چې د مؤمنانو په قوت باندې شهادت ورکوي، په کومه کښې چې مؤمنان د خپل رب ﷻ په عبادت باندې راغونډېږي.

د: د عرفې په ورځ باندې سوګند دی په کومه کښې چې مؤمنان ډېره لویه عظیم الشانه عبادتي اجتماع تشکیلوي.

۲ ـ ای پیغمبره! ستا دښمنان (کفار او مشرکان) به داسې مقهور او ملعون وګرځي لکه څنګه چې د خندقونو خاوندان ملعون او مقهور ګرځېدلي دي چې څه تفصیل یې دا دی:

الف: دغو خلکو د اور داسې خندقونه تیار کړي وه چې د ډېر اور درلودونکي وه او ډېرې غټې لمبې ترې اوچتېدلې او زېښت ډېر خاشاک یې درلوده.

ب: دغه کسان د اور په شاوخوا کښې په بې خطره ځایونو کښې د ننداري دپاره ناست وه او په دغو خندقونو کښې یې د مؤمنانو ورغورزول په خپلو سترګو سره لیده او مزه یې ترې اخستله.

یا په بل عبارت هغوی په مؤمنانو باندې هیڅ زړه سوی نه درلود او نه یې پرې ترحم کاوه، چې د دوی د نظر لاندې سوزېدل او کباب کېدل.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ج: مؤمنانو نور هیڅ ګناه نه درلوده چې د دغه تعذیب سره یې مخامخ کړي وه پرته د دې چې په الله ﷻ باندې یې ایمان راوړی وه داسې الله ﷻ چې د ټولو ستاینو درلودونکی دی او هم د کلکې ارادې خاوند دی چې د همده ﷻ څخه په غیر نه بل څوک د ستاینې وړ دی او نه د ده ﷻ د ارادې په وړاندې څوک څنډ واقع کېدلی شي.

د: بلکې په همدې الله ﷻ پورې د اسمانو او ځمکو واکداري اختصاص لري او د همده ﷻ څخه په غیر پکښې هیڅوک د تصرف توان نه لري.

او په دې باندې علاوه الله ﷻ په هر شي باندې د حضور درلودونکی دی چې هیڅ شی ترې غائب نه شي جوړېدلی.

توضیحات

۱_ د دې سورت د لومړنیو دریوو ایتونو په ارتباط لاندې ټکو ته توجه په کار ده:

الف: په ﴿ وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡبُرُوجِ ﴾ کښې د "بُرُوج" کلمه د الله ﷻ په توفیق د [الحجر:۱۶] ایت لاندې پوره څېړل شوې ده چې د ستورو معنی ورکوي.

ب: ټول مفسرین کرام سره متفق دي چې په ﴿ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡمَوۡعُودِ ﴾ کښې د وعده کړی شوې ورځې څخه د قیامت ورځ مطلب ده په کومه کښې به چې هرڅوک د خپلو کړو وړو سزا یا جزا وګوري.

ج: د ﴿ وَشَاهِدٖ وَمَشۡهُودٖ ﴾ په تفسیر کښې مفسرینو کرامو ګڼ شمېر اقوال کړي دي چې تقریبًا څلوریشتو (۲۴) قولونو ته رسېږي[1]، خو ډېر غوره تفسیر هغه دی کوم چې ماثور دی او د نبي کریم ﷺ څخه روایت شوی دی چې فرمایلي یې دي: «الْيَوْمُ الْمَوْعُودُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَالْيَوْمُ الْمَشْهُودُ يَوْمُ عَرَفَةَ وَالشَّاهِدُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ»[2] یعني موعوده ورځ د قیامت ورځ ده او مشهوده ورځ د عرفې ورځ ده او (بالآخره) شاهده ورځ د جمعې ورځ ده.

د: شاید چې د عرفې ورځې ته به د "مَشۡهُود" لقب د دې کبله ورکړی شوی وي چې دغې ورځې ته د حج په موسم د عرفات د غونډۍ ترڅنګ د مؤمنانو ډېره غټه اجتماع ورحاضرېږي.

او د جمعې ورځ به ځکه د "شَاهِد" په نوم یاده شوې وي چې د دغې ورځې خاص لمونځ د مؤمنانو په مستقل حکومت باندې شهادت ورکوي. د همدې کبله دغه خاص لمونځ په اول ځل په مدینه منوره کښې اداء کړی شو چرته چې د دغه حکومت اولنی بنیاد اېښودلی شوی دی چې پوره تفصیل یې د [الجمعة:۹] ایت لاندې تېر شوی دی، والحمد الله ﷻ.

هـ: که څه هم د ایتونو د نزول په وخت کښې مؤمنانو نه د عرفات د غونډۍ ترڅنګ شرعي مستقله اجتماع کولی شوه او نه یې په مکه معظمه کښې د جمعې لمونځ اداء کړی وه، مګر الله ﷻ

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۲۱۶؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۹۲
(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ورته په همدغه کمزوري حالت کښې بشارت ورکړ او څه موده وروسته یې د معجزې په توګه دغه بشارت ته تحقق ورکړ چې مؤمنان یې د استقلال خاوندان وګرځول چې د جمعې لمونځ یې پرته له کوم ګواښ څخه په مدینه منوره کښې اداء کړ، او هم یې په حجة الوداع کښې د عرفات ترڅنګ د شریعت په مطابق لویه اجتماع جوړه کړې شوه.

و: د ذکرو شوو څلورو واړو سوګندونو جواب مقدر دی[1]، په کوم باندې چې د سوګندونو کلمات دلالت کوي د کوم څخه چې مونږ په "لَيَنصُرَنَّ اللهُ الْمُؤمِنِينَ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَهُمْ" سره تعبیر کولی شو. یعنې په ذکرو شوو شیانو باندې سوګند دی چې هرومرو ضرور به الله ﷻ د مؤمنانو سره په کفارو باندې نصرت وکړي او د هغوی د اذیتونو په مقابل کښې به یې قدمونه محکم او ټینګ وګرځوي چې په همدې مضمون باندې په [محمد: ۷] ایت کښې صراحت شوی دی.

"اُخدُود" څه معنی؟

۲_ په ﴿ قُتِلَ أَصْحَٰبُ ٱلْأُخْدُودِ ﴾ کښې د "اُخدُود" کلمه مفرده ده چې جمعه یې "أَخادِيْد" ده. دا د هغې ژورې کندې (خندق) نوم دی کوم چې په ځمکه کښې په مستطیل شکل سره وکنودل شي[2].

او په ﴿ ذَاتِ ٱلْوَقُودِ ﴾ کښې د "وَقُود" کلمه (د "و" په زور سره) د هغو خاشاکو دپاره وضعه شوې ده په کومو باندې چې اور بلېږي[3] او د "و" په پېښ سره (وُقُود) د اور بلولو معنی ورکوي[4].

یعنې د دې زمانې عنادي کفار به هم په دنیا او آخرت کښې ملعون او مغلوب وګرځولی شي لکه څنګه چې په پخوانیو زمانو کښې د خندق ملګري ملعونان او مغلوبان ګرځولي شوي وه.

د اصحاب الاخدود قیصه

۳_ د دغې قیصې په ارتباط ځینو مفسرینو کرامو ډېر اوږده بحثونه لیکلي دي[5]، مونږ د لنډون په غرض دلته د هغو ټکو په ذکر باندې اکتفاء کوو کوم مو چې د نبي کریم ﷺ د احادیثو[6] څخه راغونډ کړي دي هغه دا چې:

الف: یوه هلک د یوه راهب په لارښوونه د وخت کفري او شرکي عقیده پرېښودله او د عیسی ﷺ دین یې قبول کړ چې تر دغه وخت پورې لا محمد ﷺ نه وه مبعوث شوی او ذکر شوی دین منسوخ نه وه ګرځېدلی.

ب: دغه تازه مؤمن هلک یوازې په ایمان راوړلو باندې اکتفاء ونه کړه بلکې خپل حق دین ته یې د دعوت په چلونه باندې هم پیل وکړ چې: ای خلکو! کفري او شرکي عقیده پرېږدئ او هغه

(۱) تفسیر الکشاف ج۴ ص۷۲۹
(۲) لسان العرب ج۳ ص۱۶۰
(۳) مفردات الراغب ص۵۶۶
(۴) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۱۱۰
(۵) روح المعاني ج۳۰ ص۸۸؛ تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۲۸۷_۲۹۳؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۹۵؛ المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۶۹
(۶) صحیح مسلم ج۲ ص۴۱۵، جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۱، مسند احمد بن حنبل ج۹ ص۲۴۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سمه عقیده خپله کړئ کومه چې ما خپله کړې ده، د دغې عقیدې د سموالي او حقانیت یوه نښه دا ده چې هر مریض چې زما عقیده خپله کړي نو زما په دعاء، به ترې الله ﷻ مرض پورته کړي او روغ رمټ به شي.

ج: ډېرو مریضانو ذکر شوی شرط قبول کړ او د مرضونو څخه یې شفاوې موندلې. او د دعوت اثر لا زیات شو او پیروان یې مخ په ډېرېدلو وه.

د: د وخت کافر پاچا په خپله پاچاهۍ باندې ودار شو او د نومورې تازه مؤمن هلک په وژلو باندې یې امر وکړ چې په ډېره بې رحمه طریقه دې ووژل شي ترڅو خلک ترې عبرت واخلي.

ه: نو په همدې بنیاد د پاچا د عسکرو یوې ډلې یوه غره ته وخېژاوه ترڅو یې د یوه لوی کمره څخه ښکته راورغړوي او شهید یې کړي. خو د غره د سره دغه ډله عسکر ټول پخپله راورغښتل او هلک روغ رمټ بېرته راستون شو.

بیا بلې ډلې د غرقولو دپاره نوموړی هلک دریاب ته بوته خو دا ځل هم نتیجه بالعکس شوه چې ټول پخپله غرق شوه او هلک روغ رمټ پاتې شو.

و: بیا دغه مؤمن داعي هلک پاچا مخاطب کړ چې: ای پاچا! که ته غواړې چې ما شهید کړې نو ما په داسې غشي ووله چې زما د رب ﷻ نوم ورباندې یاد کړې او د غشي راخوشې کولو په وخت کښې ووایه چې: «بِسْمِ اللهِ رَبِّ هَذَا الْغُلَامِ» یعنې د الله ﷻ په نامه چې د همدغه هلک رب دی.

ای پاچا! ته دغه کار په یوه غټه اجتماع کښې ترسره کړه چې ټول خلک د دغې صحنې ننداره وکړي.

ز: پاچا همدغسې وکړل او هلک یې شهید کړ.

لنډه دا چې هلک خلکو ته وښودله او په خپل مرګ سره یې ورته څرګنده کړه چې زمونږ رب فقط الله ﷻ دی او بس چې زه یې په نامه سره قرباني شوم. ته به وایې چې نوموړي هلک خپل ځان پخپله شهید کړی وي او استشهادي حمله یې کړې وي.

ح: نو همدغه استشهادي دعوت په عوامو باندې ډېر اثر وغورزاوه نو اکثریت یې د کفري او شرکي عقیدې څخه تېر شوه او توحیدي عقیده یې خپله کړه.

ط: نو پاچا د دې دپاره چې د خلکو د ایمان راوړلو مخه ونیسي یو خندق وکنود او د اوره یې ډک کړ او امر یې وکړ چې که هرڅوک د نوموړي هلک عقیده حقه کڼي او په عیسی ﷺ باندې ایمان راوړي هغه دې په دغه اور کښې کباب کړی شي او سر په ځړې دې پکښې وروغورزولی شي.

د همدغه کفري فرمان په سبب ډېر خلک اور ته په داسې حال ورواچولی شوه چې کفارو یې ننداره کوله او زړه یې وربانډې هیڅ نه سوزېده.

د ایتونو ارشادات

۴ـ په دې مقام کښې د ذکرو شوو ایتونو څخه لاندې ارشادات جوتېږي:

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: د قیامت تر ورځې پورې ټولو مؤمنانو ته عموماً او د ایتونو د نزول د وخت مؤمنانو ته خصوصاً تسلي او ډاډ ورکړی شوی دی چې د تاریخ په اوږدو کښې مؤمنانو ډېر تکالیف او د کفارو د لاسه ډېر ربړې ګاللي دي او د خپل دین څخه نه دي تېر شوي. نو تاسو هم باید په اذیتونو او تکلیفونو باندې صبر وکړئ څکه چې جنت ته وریا نه شئ داخلېدلی.

په همدې مضمون باندې په [البقرة:۲۱۴] ایت کښې صراحت نازل شوی دی.

ب: د دې زماني کفار په غوږ باندې وهلی شوي دي چې:

ای کفارو! د مؤمنانو د زوررولو څخه لاس واخلئ او توحیدي عقیده خپله کړئ، که نه نو نه به په دنیا کښې ښه ورځ وګورئ او نه به په آخرت کښې د خوشالۍ خاوندان جوړ شئ: بلکې په دنیا او آخرت دواړو کښې به د الله ﷻ د رحمت څخه لرې وغورزولی شئ.

په همدې بنیاد ځینو علماوو کرامو لیکلي دي چې په پای کښې د خندق څخه اور اوچت شو او ننداره‌چیان یې وسوزول[1].

ج: څرنګه چې ذکر شوي مؤمن هلک ظالم او کافر پاچا ته د خپل ځان د شهادت طریقه وروښودله، ته به وایې چې خپل ځان یې پخپله د دین د پیاوړتیا او د خپل رب ﷻ د رضامندۍ د لاسته راوړلو دپاره شهید کړ؛ نو د دغه کار په حکایت کښې مؤمنانو ته دا ارشاد نغښتی دی چې صرف د همدغه غرض دپاره په کفارو باندې استشهادي حملې وکړئ، لکه څنګه چې نن ورځ د فلسطین مسلمانان په یهودانو باندې همدغسې حملې جاري ساتي.

په دغه مطلب باندې د الله ﷻ په توفیق د [البقرة:۱۹۵] ایت لاندې څه زیاته رڼا اچولې شوې ده چې یو خل کتل یې بهتر دي.

د: که څه هم د اور خندق ته د وراچولو په وخت کښې مؤمنانو ته جائزه وه چې په کفري کلمه باندې یې د نجات دپاره تلفظ کړی وی مګر هغوی ـ علیهم الرحمة والرضوان ـ په عزیمت باندې عمل وکړ او بهتره لاره یې غوره کړه.

په همدې ارتباط د [آل عمران:۲۸] او د [النحل:۱۰۶] ایتونو لاندې ښه پوره څېړنه تېره شوې ده والحمد لله ﷻ، خو دلته ورباندې وراضافه کوو چې:

نبي کریم ﷺ په خپل یوه حدیث کښې ابو الدرداء ﷺ مخاطب کړی دی چې: «لَا تُشْرِكْ بِاللهِ شَيْئًا وَإِنْ قُطِّعْتَ وَحُرِّقْتَ»[2] یعنې ای أبو الدرداء! ته د الله ﷻ سره (په عبادت کښې) څه شی شریک مه جوړوه اګر که ته پرې کړی شې او (یا) وسوزلی شې.

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَتَنُوا۟ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا۟ فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ

---

(۱) تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۲۹۴

(۲) سنن ابن ماجه ص۲۹۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

عَذَابُ ٱلْحَرِيقِ ﴿١٠﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا
ٱلْأَنْهَٰرُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْكَبِيرُ ﴿١١﴾ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُۥ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾
وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو ٱلْعَرْشِ ٱلْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ
ٱلْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾ بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فِى تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَٱللَّهُ مِن وَرَآئِهِم مُّحِيطٌۢ
﴿٢٠﴾ بَلْ هُوَ قُرْءَانٌ مَّجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِى لَوْحٍ مَّحْفُوظٍۭ ﴿٢٢﴾

[۱۰] یقیناً هغه کسان کوم چې نارینه مؤمنان او زنانه مؤمناني په فتنه کښې اچوي (او تعذیب ورکوي) بیا یې (د دغه کار څخه) توبه هم نه وي ویستلي (چې ورباندې پښېمانه شي)، نو دوی لره د دوزخ عذاب دی او دوی لره د سوزېدلو عذاب دی.

[۱۱] یقیناً هغه کسان کومو چې ایمان راوړی وي او نېک عملونه یې کړي وي (نو) دوی ته (د الله ﷻ په وړاندې) داسې جنتونه دي چې لاندې تري (څلور) لښتي (ویالې) بهېږي، چې دغه ډېره لویه کامیابي ده.

[۱۲] (ای پیغمبره!) یقیناً ستا د رب ﷻ په قوت سره کلک نیول ډېر سخت دي.

[۱۳] یقیناً ستا رب ﷻ همدی ﷻ اول ځل پیدا کول کوي او د (ژوندون) بېرته راګرځول هم کوي.

[۱۴] او همدی ﷻ ډېر بښونکی او ډېر دوستي کوونکی دی.

[۱۵] (ستا رب ﷻ) د لوی عرش څښتن دی.

[۱۶] (ستا رب ﷻ) د هغو (ډېرو) کارونو کوونکی دی د کومو کولو ته یې چې اراده وشي.

[۱۷] (ای پیغمبره!) ایا تاته د لښکرو (د هلاک) خبره درغلې ده؟.

[۱۸] (البته) د فرعون د لښکرو او د ثمودیانو د لښکرو (خبره).

[۱۹] بلکې هغه کسان (بدون د دلیله) په تکذیب کښې (پراته) دي کومو چې کفر غوره کړی دی (او عناداً ورباندې کلک دي).

[۲۰] حال دا چې الله ﷻ د دوی څخه (په علم او قدرت سره) احاطه کړې ده (چې د تښتېدلو هیڅ لاره نه شي درلودلی).

[۲۱] بلکې دا (کتاب) لوستل شوی لوی (عظیم الشان) کتاب دی.

[۲۲] دا (په لوستلو سره نازل شوی کتاب) په لوح محفوظ کښې (ثبت) دی.

د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د وړاندېنیو ایتونو په مضامینو باندې زیاته رڼا اچولې شوې ده چې حاصل یې داسې راخېژي:

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱_ د اصحاب الأخدود په شمول د قیامت تر ورځې پورې هغو کسانو ته د دوزخ عذاب او همدارنګه سوزوونکی عذاب ټاکلی شوی دی کوم چې مؤمنان نارینه او زنانه د ایمان راوړلو د کبله تعذیبوي ترڅو یې کفر ته بېرته ورستانه کړي او مرتدان ترې جوړ کړي.
البته ذکر شوي دواړه عذابونه په آخرت کښې د هغو فتنو اچوونکو دپاره ټاکلی شوي دي کوم چې د دغه کار د کولو څخه وروسته توبه تائب نه شي او د عدم توبې په حال کښې مړه شي (همدغه کفري عقیده د خان سره قبر ته یوسي).
۲_ بالمقابل هغه کسان کومو چې ایمان راوړی وي او نېک اعمال یې ورسره یوځای کړي وي برابره خبره ده چې د ایمان د کبله په فتنه کښې اچولي شوي وي او که ترې بچ پاتې شوي وي، د دې دپاره د الله ﷻ په وړاندې په آخرت کښې داسې باغونه تیار کړی شوي دي چې لاندې ترې څلور ډوله لښتې او ویالې بهېږي.
۳_ ای پیغمبره! فتنه اچوونکو ته برسېره په أخروي عذاب باندې دنیاوي عذاب هم شته البته چې کله ورته ستا د رب ﷻ اراده وشي. او دا ځکه چې:
الف: یقینًا ستا د رب ﷻ نیونه ډېره سخته ده چې هیڅوک او هیڅ شی یې په وړاندې خنډ نه شي جوړېدلی او نه یې څوک مخه بلې خوا ته اړولی شي.
ب: یقینًا ستا رب ﷻ هغه اقدس ذات دی چې د نشت څخه پیدا کول کوي او بیا د مرګ څخه وروسته بل ځل ژوندن بېرته اعاده کوي او مړي د قبرونو څخه ژوندي را اوچتوي.
ج: خو د دې سره-سره ستا رب ﷻ مغفرت کوونکی هم دی چې که څوک د کفریاتو او د فتنو اچولو څخه وروسته توبه تائب جوړ شي نو بښنه ورته کوي.
د: نو په همدې بنیاد ستا رب ﷻ دوستي کوونکی هم دی چې د توبې څخه وروسته د خپلو دښمنانو سره دښمني ته ادامه نه ورکوي.
هـ: ستا رب ﷻ د ډېر لوی عرش خاوند دی نو د توبې قبول او د دښمنۍ ختمول یې د کمزورۍ څخه نمایندګي نه کوي بلکې دا یې په زیاتې مهربانۍ او لطف باندې دلالت کوي.
و: په دې باندې علاوه ستا رب ﷻ د هغه کار کوونکی دی کوم ته چې اراده وکړي نو:
ایا تاته د هلاکو کړی شوو لښکرو خبره در رسېدلې ده؟. یا په بل عبارت:
اول: ایا ته خبر یې چې ستا رب ﷻ فرعونیان څنګه هلاک کړه؟ ایا د دوی مشر (فرعون) د ربوبیت دعوه نه وه کړې او د مؤمنانو په تعذیب کښې مخکښ نه وه؟
دوهم: ایا ته خبر یې چې ستا رب ﷻ د ثمودیانو بنیاد څنګه وویست؟ ایا دوی په خپل صنعتي مهارت سره خپلو خانونو ته نجات ورکړی شو؟.
۴_ ای پیغمبره! ستا د زمانې د کفارو سره نه په خپلو کفریاتو باندې څه دلیل شته او نه د خپل نجات دپاره څه وسائل او توان لري. بلکې پرته له کوم دلیله د قرآن کریم په تکذیب اخته دي. حال

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دا چې: الله ﷻ د دوی په ټولو اطرافو باندې په علم او قدرت سره احاطه کړې ده نو هرومرو به یې په ټاکلي وخت کښې په عذاب مبتلا کړي.

۵ـ لنډه دا چې: قرآن کریم دروغجن کتاب نه دی او نه ورسره دغه لقب تناسب لري بلکې دا په لوست سره نازل شوی عالي شان کتاب دی او په داسې عالي شانه تخته کښې ایښودل شوی دی کومه چې د شیطانانو او جوګیانو د مسه کولو څخه خوندي او محفوظه ده.

توضیحات

۱ـ که څوک وایي چې: په ﴿ فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ ٱلْحَرِيقِ ﴾ کښې د دوزخ عذاب او سوزوونکي عذاب ترمنځ څه توپیر دی؟

مونږ وایو چې: ځینو مفسرینو کرامو ذکر شوي دواړه عذابونه په تاکید باندې حمل کړي دي[1] او ځینو د جهنمي عذاب څخه أخروي عذاب مراد کړی دی او د عذاب الحریق کلمه یې په دنیاوي عذاب سره تفسیره کړې ده[2].

همدارنګه ځینو د اول عذاب څخه زَمْهَرِیر (سوړ دوزخ) اراده کړی دی او دوهم عذاب یې په ګرم دوزخ سره معنی کړې ده[3].

او بالآخره ځینې علماء کرام وایي چې: ﴿ عَذَابُ ٱلْحَرِيقِ ﴾ د ګرم دوزخ په داخل کښې ډېر زیات ګرم اور دی[4]، والله ﷻ اعلم بمراد کتابه العزیز.

څو مطالب

۲ـ په دې مقام کښې باید لاندې مطالب هېر نه کړی شي:

الف: په ﴿ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴾ کښې الله ﷻ د خپل کامل قدرت په مثالونو کښې د "فرعون" هلاک ته اشاره کړې ده چې نوموړی د یو پلوه د ربوبیت دعوه ګیر وه لکه چې په [النازعات:۲۴] ایت کښې وړباندې صراحت نازل شوی دی لکه څنګه چې د اصحاب الأُخدود مشر د ربوبیت مدعي وه[5] او د بله پلوه نوموړی د مؤمنانو په تعذیب کښې هم د أصحاب الأُخدود څخه کم نه وه چې په [ص:۱۲] ایت کښې د ذو الأوتاد (د موږیو خاوند) په لقب یاد شوی دی.

ب: په همدغه ایت کښې الله ﷻ د ثمودیانو هلاک ته هم اشاره کړې ده چې دوی د اصحاب الأُخدود غوندې په دنیاوي ثروتونو باندې ډېر غره وه او په صنعتونو کښې یې زیات مهارت درلود لکه چې په [الشعراء:۱۴۹] ایت کښې ورته اشاره شوې ده.

---

(۱) تفسیر المظهري ج۱۰ ص۲۳۸
(۲) تفسیر القرطبي ج۱۹ ص۲۹۵
(۳) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۲۵۳
(۴) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۳۷
(۵) صحیح مسلم ج۲ ص۴۱۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

خو د دې سره-سره نه فرعونیانو د الله ﷻ د عذاب څخه نجات موندلی کړ او نه ثمودیان د نجات خاوندان وګرځېده. نو ایا د دې زمانې کفار به په نجات بریالي شي؟.

ج: په ﴿ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴾ کښې د "لَوْح مَحْفُوظ" په ارتباط د الله ﷻ په توفیق د [الرعد:۳۹] ایت لاندې ښه پوره څېړنه تېره شوې ده چې بیا څېړلو ته یې څه اړتیا نه ګورو او د [الواقعة:۷۸] ایت لاندې هم پکښې څه بیان تېر شوی دی.

په همدې ځای د الله ﷻ په توفیق د "الْبُرُوج" سورت پښتو ترجمه او تفسیر پای ته ورسېد.

اللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ لَهُمُ الْفَوْزُ الْكَبِير

۱۴۲۵/۱۲/۲۵ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۱/۱۶ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الطارق(٨٦)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (الطَّارِق) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.
۲_ دا سورت د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی او مکي سورت دی[۱].
۳_ د دې سورت د ایتونو شمېر اولسو (۱۷) ته رسېږي[۲].
۴_ د کلماتو شمېر یې دوه اویا (۷۲) کلمو ته رسېدلی دی[۳].
۵_ د حرفونو شمېر یې دوه سوه او نهه دېرش (۲۳۹) حرفونو ته اوچت شوی دی[۴].
۶_ دا سورت د نورو مکي سورتونو غوندې د عقیدوي ارشاداتو څخه بحث کوي خو د قیامت په قیام او د قرآن کریم په حقانیت باندې پکښې زیات ټینګار شوی دی.
۷_ د دې سورت (الطَّارِق) او د وړاندېني سورت (الْبُرُوج) تناسب ډېر واضحه دی چې دواړه مکي سورتونه دي او دواړه په ﴿وَٱلسَّمَآءِ﴾ سره پیل شوي دي.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ وَٱلسَّمَآءِ وَٱلطَّارِقِ ۝١ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلطَّارِقُ ۝٢ ٱلنَّجْمُ ٱلثَّاقِبُ ۝٣ إِن كُلُّ نَفْسٍ
لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝٤ فَلْيَنظُرِ ٱلْإِنسَٰنُ مِمَّ خُلِقَ ۝٥ خُلِقَ مِن مَّآءٍ دَافِقٍ ۝٦ يَخْرُجُ مِنۢ
بَيْنِ ٱلصُّلْبِ وَٱلتَّرَآئِبِ ۝٧ إِنَّهُۥ عَلَىٰ رَجْعِهِۦ لَقَادِرٌ ۝٨ يَوْمَ تُبْلَى ٱلسَّرَآئِرُ ۝٩ فَمَا لَهُۥ
مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝١٠ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر بارحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] په اسمان او په طارق باندې سوګند دی.
[۲] او (ای پیغمبره!) ته څه شي پوه کړې چې طارق څه شی دی؟ (زما ترې څه شی مراد دی؟).
[۳] (طارق چې دی) داسې ستوری دی چې (د تیارې) څېروونکی (او سوری کوونکی) دی.
[۴] (سوګند دی چې) هیڅ نفس (هیڅوک) نه دی مګر (د الله ﷻ د پلوه)ورباندې ساتونکې (پرښته) شته (چې ټول کړه وړه یې لیکي).
[۵] نو انسان دې وګوري (فکر دې وکړي) چې د څه شي څخه پیدا کړی شوی دی؟

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۷۴
(۲) تفسير البغوي ج۴ ص۴۷۲
(۳) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۲۵۹
(۴) تفسير الخازن ج۶ ص۴۸۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۶] انسان د داسې اوبو (نطفې) څخه پیدا کړی شوی دی چې په زغرده (په رحم) کښې توییدونکې دی.

[۷] داسې اوبه چې د ملا د تیر او د سینې د هډوکو د منځ څخه بهر راوځي.

[۸] یقیناً الله ﷻ د انسان په راګرځولو (بیا ژوندي کولو) باندې هرومرو قدرت درلودونکی دی.

[۹] په هغې ورځ کښې (به انسان بیا ژوندی کړی شي) په کومه کښې چې ټول عملونه (ښه وي او که بد) ښکاره ګرځولی کېږي.

[۱۰] نو (په دغه ورځ کښې) انسان ته نه خپل قوت شته او نه ورته کومک کوونکی (شته چې نجات مونده کړي).

ارتباط او د مطلب خلاصه

وړاندینی سورت (الْبُرُوج) په ﴿ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴾ باندې ختم شوی وه او دا سورت (الطَّارِق) چې په کومو ایتونو سره پیل شوی دی په هغو کښې د ﴿ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴾ کلمات هم نازل شوي دي. یعنې برسېره په دې چې د قرآن کریم په شمول هر شی په لوح محفوظ کښې ساتلی شوی دی د انسان ټول کړه وړه هم د "کرام الکاتبین" د پلوه روزمره په اعمالنامو کښې لیکلی کېږي او ساتل کېږي، چې د قیامت په ورځ به د محاسبې دپاره د حشر میدان ته حاضر کړی شي. نو حاصل یې داسې راځېږي:

۱ـ په اسمان باندې سوګند دی او په طارق باندې سوګند دی.

ای پیغمبره! ته څه شي پوه کړې چې دغه (طارق) چې سوګند ورباندې یاد شوی دی څه شی دی؟

دغه (طارق) د داسې ستوري څخه عبارت دی کوم چې د ورځې د پلوه د نظره پټ دی او د شپې د مخې په خپلې رڼا سره تیاره سوری کوي او خپل ځان کتونکو ته ورڅرګندوي.

په دغو دواړو باندې سوګند دی چې هیڅوک او هیڅ نفس نه دی مګر په هغه باندې داسې ساتونکی مقرر دی کوم چې روزمره یې ټول کړه وړه لیکي او د عملنامې په کتاب کښې یې ثبتوي.

۲ـ نو دغه د عملنامې کتاب به هرومرو د قیامت په ورځ د محاسبې دپاره راڅرګند شي او تصفیه به صورت ونیسي. نو هر انسان ته په کار دي چې د بعث بعد الموت څخه انکار ونه کړي، او په خپل ګرېوان کښې سر ښکته کړي او تفکر وکړي چې د الله ﷻ د پلوه نوموړی د څه شي څخه پیدا کړی شوی دی. نو د تفکر په نتیجه کښې به پوه شي چې:

الف: د الله ﷻ د پلوه هر انسان په زغرده د توي کړی شوو اوبو (نطفې) څخه پیدا کړی شوی دی چې په زغرده او تېزۍ سره د ملا او د سینې د هډوکو د منځ څخه جدا کېږي او په رحم کښې قرار نیسي.

ب: که انسان عناد نه وي نیولی په دې باندې به هم پوه شي چې د ذکرو شوو اوبو څخه د انسان پیدا کوونکی هرومرو د قدرت درلودونکی دی چې د مرګه وروسته یې د دوهم ځل دپاره راژوندی کړي او د قبر څخه یې را اوچت کړي.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳ـ ای پیغمبره! دغه پیدا کول او بیا ژوندي کول به ضرور په داسې ورځ کښې صورت ونیسي چې په هغې ورځ کښې به ټول پټ کارونه او ټولې پټې خبرې رالوڅې کړی شي او پرده به ترې پورته کړی شي، او همدارنګه به هر چا ته خپله اعمالنامه په ښي لاس یا چپ لاس سره ورکړی شي.

نو په دغې ورځ کښې به هیڅوک نه قوت ولري چې په خپل زور سره نجات حاصل کړي او نه به ناصر او مرستندوی ولري چې د هغه په زور سره نجات ترلاسه کړی شي.

توضیحات

۱ـ په دې مقام کښې لاندې ټکو ته توجه په کار ده:

الف: دلته د "طَارِق، طَارِقٌ" دواړه کلمې د "طَرَقَ" ـلکه "ضَرَبَ"ـ څخه اشتقاقي دي، چې د ټکولو معنی ورکوي[۱]. د همدې مصدر څخه د "طَرِيْقَة" کلمې هم اشتقاق موندلی دی چې د لارې په معنی ده چې د تلونکو کسانو په پښو سره ټکوله کېږي او "مَطْرُوقَة" (ټکولې شوې) ګرځي[۲].

ب: د شپې راتلونکي کس ته هم "طَارِق" ویل کېږي چې غالبًا دغه کس دېته اړ کېږي چې دروازه وټکوي ځکه چې د شپې دروازې او وروانه بندوي[۳].

دغه کلمه په همدې معنی سره په یوه اورېده حدیث کښې هم استعماله شوې ده چې: «وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ»[۴] یعني یو ځل نبي کریم ﷺ د جبرائیل ؑ د پلوه مخاطب وګرځولی شو چې: ای محمده! ته وایه چې: ای ډېره مهربانه الله! زه په تا سره د هر شپې راتلونکي کس د شر څخه پنا غواړم مګر د هغه شپې راتلونکي کس څخه نه، کوم چې په خیر سره د شپې راتلل کوي (او د خیر او خوشالۍ خبر راوړي).

ج: خو دلته ذکره شوې کلمه په ﴿ٱلنَّجْمُ ٱلثَّاقِبُ﴾ سره تفسیره شوې ده چې: د "ثَاقِبُ" کلمې پکښې د "ثَقَبَ" ـلکه "ضَرَبَ"ـ څخه اشتقاق موندلی دی چې د سورې کولو معنی ورکوي[۵]، شاید چې ستورې ته به دغه لقب د دې کبله ورکړی شوی وي چې په خپلې رڼا سره د شپې تیاره سورې کوئ او خپل ځان څرګندوي (چې سپین ځلېږي).

د: ځینو علماوو کرامو د ﴿ٱلنَّجْمُ ٱلثَّاقِبُ﴾ څخه خاص خاص ستورې اراده کړي دي[۶]، مګر بهتره دا ده چې مطلق ستورې ترې اراده کړی شي ترڅو په استغراق سره ټولو ستورو ته شمولیت ولري چې هر یو ستوری د شپې رڼا ځېروي او په اسمان کښې روڼ ځلېږي.

---

(۱) لسان العرب ج۱۰ ص۲۱۵
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۱۱۷
(۳) البحر المحیط ج۱۰ ص۴۴۸
(۴) مسند احمد بن حنبل ج۵ ص۲۶۸
(۵) القاموس المحیط ج۱ ص۴۱۱؛ لسان العرب ج۱ ص۲۳۶
(۶) تفسیر الخازن ج۶ ص۴۹۰؛ اضواء البیان ج۹ ص۱۵۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

هـ: د ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ ایت د ذکرو شوو دواړو سوګندونو جواب دی[۱]، چې د "لَمَّا" توری پکښې د "إِلَّا" د توري معنی ورکوي[۲]، او په دې معنی سره په [یس:۳۲] ایت کښې هم نازل شوی دی.

و: په همدغه ایت کښې ﴿حَافِظٌ﴾ کلمه عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په "ساتونکې پرښتې" سره تفسیره کړې ده[۳]، نو شاید چې دا به ټولو ساتونکو او لیکونکو پرښتو ته شامله وي.

نو د معنی حاصل به یې داسې راوخېژي چې: په اسمان او هم په اسمان کښې په هغو ځلېدونکي ستورو باندې سوګند دی کوم چې د ورځې هلته پټېدونکی دی او د شپې څرګندېدونکی دی چې هیڅوک نه دی مګر د الله ﷻ د پلوه ورباندې ساتونکې پرښتې مقررې دي چې ټول کړه وړه یې په لیکنې سره په دنیا کښې پټ ساتي خو دغه لیکنه به په آخرت کښې د ستورو غوندې راڅرګنده شي او هیڅوک به ترې انکار خپل نه کړی شي.

درې لغات

۲ـ په ﴿مِن مَّآءٍ دَافِقٍ﴾ کښې د ﴿دَافِقٍ﴾ کلمه د "دَفْق" ـلکه "ضَرْب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "دَفْق" په زغرده د اوبو تویولو ته ویل کېږي، نو د ﴿دَافِقٍ﴾ کلمه د "مَدْفُوق" معنی ورکوي[۴]. یعني هغه اوبه چې په زغرده په رحم کښې توی کړی شوې دي.

او په ﴿بَيْنِ ٱلصُّلْبِ وَٱلتَّرَآئِبِ﴾ کښې د "صُلْب" کلمې په اصل کښې د "صَلَابَة" ـلکه "شَرَافَة"ـ څخه اشتقاق موندلی دی چې کلکوالي او سختوالي ته ویل کېږي.

خو دغه کلمه هغه هډوکي ته هم وضعه شوې ده کوم چې د انسان د ولو د منځ څخه پیل کېږي او تر کوناټیو پورې اوږدېږي[۵]، په کوم پورې چې پوښتۍ نښتې دي چې په پښتو کښې ورته د ملا تیر ویل کېږي.

او په همدغه عبارت کښې د "تَرَائِب" کلمه د "تَرِيبَة" ـلکه "شَرِيفَة"ـ جمعه ده، "تَرِيبَة" د سینې هغو هډوکو ته وضعه شوې ده کوم چې قوسي شکل لري او دواړه سرونه یې د ملا د تیر پورې پیوسته دي[۶].

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په دې مقام کښې علماء کرام په لاندې ډول اختلاف لري:

الف: ځینې وایي چې: د نارینه د نطفې دپاره اصلي مرکز د ملا تیر دی او د زنانه وو د نطفې

(۱) تفسیر الکشاف ج۴ ص۷۳۴
(۲) القاموس المحیط ج۴ ص۱۷۲
(۳) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۱۴۳
(۴) القاموس المحیط ج۴ ص۱۹۴؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۴
(۵) لسان العرب ج۱ ص۵۲۶
(۶) مفردات الراغب ص۷۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مرکز د سینې هغه هډوکي دي په کومو باندې چې غاړکۍ زنګوي[۱].

یعنې د آدم علیه السلام او د حواء رضی الله عنها څخه په غیر نور ټول انسانان هر یو د هغو په زغرده توی کړی شوو اوبو څخه پیدا کړی شوي دي کومې چې د نارینه وو د ملا د تیر څخه او د زنانه وو د سینو د هډوکو څخه راوځي او په رحم کښې د جنین دپاره تومنه ګرځي.

ب: خینې نور وایي چې د نارینه وو او زنانه وو دواړو د نطفو اصلي مرکز د ملا تیر او د سینو هډوکي دي، چې د دواړو نطفې د دغو دواړو څخه راوځي او په رحم کښې سره ګډېږي[۲]، والله ﷻ أعلم بحقیقة الحال وإلیه المرجع والمآل.

"سَرِیْرَةٌ" څه معنی؟

۳ـ په ﴿ یَوۡمَ تُبۡلَى ٱلسَّرَآئِرُ ﴾ کښې د "سَرَائِرُ" کلمه د "سَرِیْرَةٌ" ـلکه "شَرِیْفَةٌ"ـ جمعه ده. "سَرِیْرَةٌ" هر هغه عمل ته وضعه شوې ده کوم چې په دنیا کښې د خلکو څخه په پټه صورت ونیسي، برابره خبره ده چې دغه عمل نېک وي او که بد وي[۳]. یعنې د قیامت په ورځ به ټول پټ اعمال (آن قلبي اعمال هم) راڅرګند کړی شي.

د همدې مضمون دپاره نبي کریم ﷺ په خپل یوه اورده حدیث کښې ډېر ښه مثال ښودلی دی چې: «لِکُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ یَوْمَ الْقِیَامَةِ عِنْدَ اسْتِهِ عَلَى قَدْرِ غَدْرَتِهِ»[۴] یعنې د قیامت په ورځ به د هر ټګمار د کوناټي په سر د هغه د غدر (ټګۍ) په اندازه بېرغ ولاړ وي. (چې ډېر لوړ بېرغ به د ټګ مشر په کوناټي باندې رېږي).

﴿ وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلرَّجۡعِ ۝١١ وَٱلۡأَرۡضِ ذَاتِ ٱلصَّدۡعِ ۝١٢ إِنَّهُۥ لَقَوۡلٞ فَصۡلٞ ۝١٣ وَمَا هُوَ بِٱلۡهَزۡلِ ۝١٤ إِنَّهُمۡ یَکِیدُونَ کَیۡدٗا ۝١٥ وَأَکِیدُ کَیۡدٗا ۝١٦ فَمَهِّلِ ٱلۡکَٰفِرِینَ أَمۡهِلۡهُمۡ رُوَیۡدَۢا ۝١٧ ﴾

[۱۱] په اسمان باندې سوګند دی چې د باران خاوند دی.

[۱۲] او په ځمکه باندې (سوګند دی) چې په نباتاتو سره د چاودېدلو خاونده ده.

[۱۳] چې یقینًا دا (قرآن کریم د حق او باطل) بېلوونکی قول دی.

[۱۴] او چې دا قرآن کریم) ټوقې (او عبث) خبرې نه دي.

[۱۵] یقینًا کفار (د قرآن کریم د محوه کولو دپاره) پټ تدبیر کوي پټ تدبیر کول.

(۱) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۴۱؛ الدر المنثور ج۸ ص۴۷۵؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۹۸
(۲) البحر المحیط ج۱۰ ص۴۵۱
(۳) لسان العرب ج۴ ص۳۵۷
(۴) مسند احمد بن حنبل ج۲ ص۳۰۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۱۶] او زه (هم د کفارو د محوه کولو دپاره) پټ تدبیر کوم پټ تدبیر کول

[۱۷] نو (ای پیغمبره!) ته کفارو ته مهلت ورکړه، دوی ته مهلت ورکړه ډېر لږ وخت (مهلتګی ورکړه).

د مطلب خلاصه او توضیحات

۱_ مونږ د الله ﷻ په توفیق د دې سورت په سریزه کښې لیکلي دي چې په دې سورت کښې د قیامت په قیام او د قرآن کریم په حقانیت ډېر ټینګار شوی دی. څرنګه چې په وړاندې ایتونو کښې اولنی مطلب ختم شو نو په دې ایتونو کښې د دوهم مطلب په بیان باندې پیل وشو.

۲_ په ﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلرَّجۡعِ﴾ کښې د "رَجۡع" کلمه مفسرینو کرامو دلته په باران سره تفسیره کړې ده[۱]، شاید چې دا لقب په ورته د دې کبله ورکړی شوی وي چې د باران ورېنت بیا-بیا صورت نیسي.

۳_ په ﴿وَٱلۡأَرۡضِ ذَاتِ ٱلصَّدۡعِ﴾ کښې د "صَدۡع" کلمه مونږ د الله ﷻ په توفیق د [الحجر:۹۴] ایت لاندې معنی کړې ده چې دغه کلمه په کلک جسم کښې د درز کولو څخه عبارت ده.

خو په دې مقام کښې ترې هغه درز (چاود) مطلب دی کوم چې په ځمکه کښې د نباتاتو په زرغونېدلو سره صورت نیسي چې تبغ ترې بهر راوځي[۲].

۴_ د ﴿إِنَّهُۥ لَقَوۡلٞ فَصۡلٞ ۝ وَمَا هُوَ بِٱلۡهَزۡلِ﴾ دواړه جملې د ذکرو شوو دواړو سوګندونو جواب دی. یعنې په اسمان او ځمکې باندې په ذکرو شوو لحاظونو سره سوګند دی چې:

یقینًا دا قرآن کریم د حق او باطل ترمنځ جدا کوونکی قول او کتاب دی، دا کتاب توقې نه دي او نه د عبثیاتو مجموعه ده، لکه څنګه چې وړاندې د کفارو او مشرکانو د پلوه دغه تهمت تپل کېږي.

همدې مطلب ته نبي کریم ﷺ په یوه اوږده حدیث کښې اشاره کړې ده چې: «هُوَ الْفَصْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ»[۳] یعنې قرآن کریم د باطل څخه د حق جدا کوونکی دی توقې (عبث خبرې) نه دي.

۵_ شاید چې په ذکرو شوو سوګندونو او په ذکر شوي جواب کښې به دېته اشاره وي چې:

الف: لکه څنګه چې د باران په ورېښت او د نباتاتو په زرغونېدلو کښې شک نشته همدارنګه د قرآن کریم په حقانیت کښې هم شک او شبه نشته.

ب: لکه څنګه چې الله ﷻ د اسمان څخه د باران په نازلولو سره د ځمکې د اوسېدونکو مادي ارتیاوې پوره کړې دي همدارنګه یې د قرآن کریم په نزول سره د دوی معنوي او روحي احتیاجات هم کامل ګرځولي دي چې د قیامت تر ورځې پورې د ټولو بندګانو دپاره لاربښود دی.

---

(۱) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۱۲۲: الدر المنثور ج۸ ص۴۷۶
(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۱۰۰
(۳) جامع الترمذي ج۲ ص۱۱۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"رُوَيْد" څه معنی؟

۶ـ په ﴿ فَمَهِّلِ ٱلْكَٰفِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًۢا ﴾ کښې د "مَهِّلْ" او "أَمْهِلْ" دواړه کلمې اصلا د "مُهْلَة" څخه اشتقاقې دي چې لومړنۍ کلمه په دوهمې کلمې سره تاکیده شوې ده[۱].

او د "رُوَيْد" کلمه پکښې د تصغیر صیغه ده چې مکبر اسم یې "رَوْد" ـلکه "ضَرْب"ـ دی چې مصدر دی او د مهلت معنی ورکوي[۲]، خو په دې مقام کښې د ﴿ رُوَيْدًۢا ﴾ کلمه مفسرینو کرامو په "قَلِيلًا" سره تفسیره کړې ده[۳].

یعنې ای پیغمبره! د قرآن کریم د محوه کولو دپاره د کفارو د پلوه د هر پټ تدبیرونه په کار اچولی شوي دي او مونږ د دوی د محوه کولو دپاره پټ تدبیرونه په کار اچوو. نو ته هغوی ته مهلتګی (د لږ وخت) ورکړه او منتظر اوسه چې ترڅو تاته د جهاد امر درنازل کړی شي نو ته به هلته وګورې چې د کفارو پټ تدابیر او چلونه به یې هیڅ په درد دوا نه شي.

په همدې ځای باندې د الله ﷻ په توفیق د "الطَّارِق" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا نُورًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

۱۴۲۵/۱۲/۲۸ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۱/۱۹ هـ ش.

---

(۱) البحر المحیط ج۱۰ ص۴۵۳

(۲) لسان العرب ج۳ ص۱۸۹

(۳) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۷۴؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۹۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الأعلى (٨٧)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (الْأَعْلَی) د همدې سورت په لومړي ایت کښې نازل شوی دی.

۲_ د دې سورت په مکیتوب کښې اختلاف شته خو د البراء بن عازب ﷺ د یوه حدیث[۱] څخه معلومېږي چې دا سورت مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی.

۳_ د علي ﷺ څخه روایت دی چې فرمایلي یې دي: «کَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ یُحِبُّ هٰذِهِ السُّورَةَ»[۲] یعني د الله ﷻ پیغمبر ﷺ چې وه دغه سورت یې ډېر خوښاوه.

د همدې کبله ځینو مفسرینو کرامو د احادیثو په رڼا کښې لیکلي دي چې نبي کریم ﷺ به دغه سورت (غالبًا) د وترو، جمعې او همدارنګه د اخترونو په لمونځونو کښې قرائت کاوه[۳].

۴_ د دې سورت د ایتونو شمېر نولس (۱۹) دی[۴].

۵_ د کلماتو شمېر یې دوه اویا (۷۲) دی[۵].

۶_ او د حرفونو شمېر یې دوه سوه او څلور اتیا (۲۸۴) دی[۶].

۷_ په دې سورت کښې د نورو مکي سورتونو غوندې عقیدوي احکام مطرح شوي دي په تېره بیا په توحید، د آخرت په حقانیت او نبي کریم ﷺ ته پکښې په ارشاداتو باندې ډېر ټینګار شوی دی.

۸_ په وړاندېنې سورت (الطَّارِق) کښې د انسان پیدایښت او د نباتاتو زرغونېدلو ته اشاره شوې وه، په دې سورت (الْأَعْلَی) کښې هم همدغه دوه مطلبه څه ناڅه تشریح شوي دي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى ۝١ ٱلَّذِى خَلَقَ فَسَوَّىٰ ۝٢ وَٱلَّذِى قَدَّرَ فَهَدَىٰ ۝٣ وَٱلَّذِىٓ
أَخْرَجَ ٱلْمَرْعَىٰ ۝٤ فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحْوَىٰ ۝٥ سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰٓ ۝٦ إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ
إِنَّهُۥ يَعْلَمُ ٱلْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ۝٧ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ۝٨ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ ٱلذِّكْرَىٰ ۝٩
سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ۝١٠ وَيَتَجَنَّبُهَا ٱلْأَشْقَى ۝١١ ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ ۝١٢ ثُمَّ لَا
يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ۝١٣ قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ۝١٤ وَذَكَرَ ٱسْمَ رَبِّهِۦ فَصَلَّىٰ ۝١٥ بَلْ تُؤْثِرُونَ

---

(۱) صحیح البخاري ج۲ ص۷۳۶
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۱ ص۲۰۶
(۳) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۴۹۹
(۴) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۷۵
(۵) تفسیر الخازن ج۶ ص۴۹۳
(۶) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۲۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا ﴿١٦﴾ وَٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰٓ ﴿١٧﴾ إِنَّ هَٰذَا لَفِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ ﴿١٨﴾
صُحُفِ إِبۡرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (ای پیغمبره!) د خپل عالي شان رب ﷻ نامه ته (په دوامداره توګه) د پاکی نسبت کوه.

[۲] هغه رب ﷻ چې هر شی یې پیدا کړی دی نو (اندامونه او ضروریات یې) وربرابر کړي دي.

[۳] او هغه رب ﷻ چې هر شی یې په اندازه کړی دی نو لارښودانه یې ورته کړې ده.

[۴] او هغه رب ﷻ چې څرځای یې (د ځمکې څخه) راویستلی دی (نباتات یې رازرغون کړي دي).

[۵] نو (څه وخت وروسته) یې همدا (څرځای) د سیلاب ځګ تور ته مایل سور رنګی ګرخولی دی.

[۶] (ای پیغمبره!) ژر دی چې مونږ به په تا باندې (د قرآن کریم د تکمیله پورې خپل ایتونه) قرائت کړو چې ته به یې نه هېروې.

[۷] مګر هغه ایتونه چې د الله ﷻ اراده وشي (چې موقت یا غیر موقت یې هېر کړې).
یقیناً الله ﷻ په ښکاره شي او په هغه شي باندې پوهېږي کوم چې پټېږي (په ټولو شیانو باندې پوه دی).

[۸] او مونږ تا د اسان شریعت د (اشاعت) دپاره اسانوو (توفیق درکوو).

[۹] نو پند ورکوه (پند ورکولو ته ادامه ورکړه) یقیناً شان دا دی چې ستا پند ورکول ګټه رسوي.

[۱۰] ژر دی چې هغه څوک به ترې پند واخلي کوم (چې د الله ﷻ څخه ډارېږي).

[۱۱] او ستا د پند څخه به بدبخته (عنادي کافر) څنګ وکړي (قبول به یې نه کړي).

[۱۲] هغه (عنادي کافر) چې لوی اور (دوزخ) ته داخلېږي.

[۱۳] بیا به په همدې لوی اور (دوزخ) کښې نه مړ کېږي او نه به (پکښې) ژوندی کېږي.

[۱۴] یقیناً هغه چا بری مونده کړ (کامیاب شو) چې تزکیه (د جنایاتو څخه خلاصون) یې خپل کړ.

[۱۵] او چا چې د خپل رب ﷻ نوم یاد کړ نو (پنځه وخته) لمونځ یې اداء کړ.

[۱۶] بلکې (ای کفارو!) تاسو نژدې (او حقیر) ژوند (په اُخروي ژوند باندې) غوره کوئ.

[۱۷] حال دا چې آخرت (اُخروي ژوند) ډېر بهتر او ډېر دوامدار (باقي) دی.

[۱۸] یقیناً دغه (وړاندې مضمون) ضرور په پخوانیو صحیفو کښې (ثبت) دی.

[۱۹] (البته) د ابراهیم ؑ او د موسی ؑ په صحیفو کښې.

ارتباط او د مطلب خلاصه

د وړاندېنې سورت مضامین په دې تمام شوي وه چې مشرکان غواړي چې په خپلو چلونو او پټو تدبیرونو سره د الله ﷻ د ارادې مخه ونیسي او د قرآن کریم د ترقی په وړاندې خنډ واقع شي، خو

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دوی به په دې موخه کښې بريالي نه شي او چلونه به يې په خپل ضرر تمام شي او معکوسه نتيجه به ورکړي. په دې ايتونو کښې همدغه مضمون تعقيب شوی دی چې حاصل يې داسې راځېږي:

۱ـ ای پيغمبره! هيڅکله به کفار ستا د رب ﷻ د ارادې مخه بنده نه کړی شي نو ته هغوی ته مهلت ورکړه او تر څه وخته پورې يې هلاک ته منتظر اوسه، خو په عين حال کښې د خپل رب ﷻ تسبيحات وايه چې ستا رب ﷻ د عالي او لوړو صفاتو درلودونکی دی، لکه:

الف: ستا رب ﷻ هغه اقدس ذات دی چې هر شی يې پيدا کړی دی او هر شی يې برابر کړی دی او هم يې هر ساکښ ته ضروريات او اندامونه ورتيار کړي دي.

ب: ستا رب ﷻ هر شی په اندازه کړی دی او هر ساکښ ته يې په يو مېچ اندامونه ورکړي دي چې يوه پښه يې ورته د بلې په اندازه ورکړې ده او يو لاس يې ورته هم د بل لاس څخه اوږد نه دی پيدا کړی او نه يې د سترګو او غوږونو او نورو اندامونو ترمنځ څه تفاوت ليده کېږي.

ج: ستا رب ﷻ هر ساکښ ته لاره او طريقه هم ښودلې ده چې د خپلو اندامونو څخه په څه ډول سره استفاده وکړي؟، او په ساکښانو کښې يې بنيادم ته د معنوي او روحي لارې د ښودانې مهرباني هم کړې ده چې عقل يې ورکړی دی او شريعت يې ورنازل کړی دی.

د: ستا رب ﷻ هغه اقدس ذات دی چې د څارويو دپاره يې په ځمکه کښې نباتات رازرغون کړي دي او ځړ خايونه يې پکښې جوړ کړي دي.

ه: خو همدغه تازه او تکه شنه ورشو او ځرځای څه وخت وروسته د اوبو د څګ په شان بې بنياده ګرځوي چې نبات يې پکښې د خزان سره مخامخ کوي او د ځمکې څخه يې راجدا کوي او شين رنګ يې هم په تور او زيړ رنګ سره بدلوي.

۲ـ ای پيغمبره! لکه څنګه چې ستا رب ﷻ د انسانانو مادي او بدني ضروريات ورپوره کړي دي همدارنګه يې د دوی معنوي او روحي ضروريات هم د پامه نه دي غورزولي بلکې د همدې مطلب دپاره يې په تاباندې قرآن کريم درنازل کړی دی او لا درنازلوي يې.

۳ـ دا قرآن کريم اثباتوي چې دا حقاني کتاب دی او زمونږ د پلوه تاته درنازل شوی دی، نو په همدې بنياد يې مونږ په تاباندې قرائت کوو چې ته يې نه هېروې.

يا په بل عبارت: دا قرآن کريم ستا په ذهن کښې مونږ ساتو چې ستا څخه نه هېرېږي مګر هغه چې د الله ﷻ اراده وشي چې منسوخ يې وګرځوي.

يقيناً الله ﷻ په ځرګندو شيانو او په هغو شيانو باندې پوهېږي کوم چې د خلکو د نظره پټ دي، نو د قرآن کريم د حفظ کولو دپاره ورته ستا ظاهري هلې ځلې او قلبي زيار ټول معلوم دي او هيڅ شی ترې پټ نه دی.

۴ـ ای پيغمبره! ژر دی چې مونږ به تا د همدغې ديني لارې د اشاعت دپاره اسان وګرځوو نو توفيق به درکړو چې د يو پلوه به درته قرآن کريم حفظ کړو او د بله پلوه به د ابلاغ او دعوت حوصله دربېرزو کړو.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۵_ نو په همدې بنیاد ته په دعوت او ابلاغ کښې هیڅ قصور مه کوه او خلکو ته پند ورسوه، او دا ځکه چې ستا د پند او وعظ څخه که عنادي کفار ګټه پورته نه کړي نو مؤمنانو ته خو ضرور ګټه رسوي، نو په همدې بنیاد ستا د دعوت په نتیجه کښې خلک لاندې دوه لارې خپلوي:

الف: ژر دی چې هغه کسان به ستا د پند څخه استفاده وکړي کوم چې د الله ﷻ څخه ډارېږي او یا عناد نه وي نیولي او غوارې چې حقه لاره مونده کړي.

ب: بالمقابل ستا د پند او نصیحت څخه هغه څوک ډډه کوي او غوږ ورته نه ږدي کوم چې بدبخته وي او په ازل کښې ورته لیکلی شوي وي چې ډېر لوی اور ته به داخلېږي.

البته چې د دوزخ اور داسې اور دی چې عنادي کفار (دوزخیان) به پکښې نه ژوندي کېږي چې استراحت وکړي او نه به پکښې مړه کېږي چې د عذابه خلاص شي.

۶_ ای پیغمبره! یقیناً هغه چا فلاح او کامیابي مونده کړه کوم چې په همدې قرآن سره او ستا په پند سره د خپل ځان تزکیه وکړي، او په دې باندې علاوه په دوامداره توګه د خپل رب ﷻ نوم یادوي او خپلو لمونځونو ته ادامه ورکوي.

۷_ ای بنیادمانو! په دې کښې هیڅ شک او شبه نشته چې قرآن کریم د نجات لاره ده خو تاسو عناد نیولی یاست چې د خپلو ځانونو دپاره یې دستور العمل نه ګرځوئ بلکې تاسو حقیر او نژدې ژوند غوره کوئ او د آخرت دائمي ژوند د پښو لاندې کوئ. حال دا چې آخرت او د آخرت ژوند ډېر بهتر دي چې همېشه پاتې کېږي او د زوال سره نه مخامخ کېږي.

۸_ ای پیغمبره! دا خبره (چې د خپلو ځانونو تزکیه کوونکي کسان فلاح موندونکي دي) یوازې ستا د امت دپاره اختصاص نه لري بلکې دا خبره پخوانیو ټولو امتونو ته هم شامله ده، نو:

د همدې کبله دغه مطلب په پخوانیو کتابونو کښې هم موجودیت درلود او په پخوانیو صحیفو کښې هم ثبت وه چې هغه د ابراهیم ﷺ او د موسی ﷺ د صحیفو څخه عبارت دي.

توضیحات

۱_ په ﴿ سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ﴾ کښې نبي کریم ﷺ مخاطب کړی شوی دی خو ټول امت ته پکښې تلقین پروت دی چې د الله ﷻ نومونه په پاکۍ سره یاد کړی شي که نه نو الحاد به صورت ونیسي.

په همدې ارتباط د الله ﷻ په توفیق د [الأعراف: ۱۸۰] ایت لاندې بنه مفصل بحث تېر شوی دی.

دا د یو پلوه، او د بل پلوه مونږ د الله ﷻ په توفیق د [الواقعة: ۹۶] ایت لاندې د یوه حدیث په رڼا کښې لیکلي دي چې: کله ذکر شوی ایت شریف نازل شو نو نبي کریم ﷺ امر وکړ چې دغه ایت په سجده کښې وګرځوئ نو د هماغه وخته راپه دېخوا مونږ د سجدې په حالت کښې د خپل رب ﷻ نامه ته د پاکۍ نسبت کوو او وایو چې: "سُبْحَانَ رَبِّيَ ٱلْأَعْلَىٰ".

"حُوَّة" څه معنی؟

۲_ په ﴿ فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحْوَىٰ ﴾ کښې د ﴿ غُثَآءً ﴾ کلمه د الله ﷻ په توفیق د [المؤمنون: ۴۱] ایت

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

لاندې معنی شوې ده چې د سیلاب د هغه خګ څخه عبارت ده کوم چې د اوبو په سر باندې روان وي او د ورستو پاڼو او خیرو څخه یې جوړښت موندلی وي.

او په همدغه ایت کښې د ﴿ أَحْوَىٰ ﴾ کلمه صفت مشبه ده او د "حُوَّة" ـ لکه "قُوَّة" ـ څخه اشتقاقه شوې ده. په عربي ژبه کښې د "حُوَّة" لفظ په لاندې دوه وو معناوو سره استعمالېږي[1]:

الف: هغه تور رنګ چې شنه رنګ ته مایل وي.

ب: هغه سور رنګ کوم چې تور رنګ ته میلان ولري.

په دې مقام کښې دوهمه معنی په زړه پورې ده. او دا ځکه چې خزان شوي نباتات په همدغه رنګ ګرځندېږي. یعنې الله ﷻ هغه اقدس ذات دی چې په ځمکه کښې د شنو نباتاتو په زرغونولو سره د څارویو دپاره څر ځایونه او ورشوګانې تشکیلوي، او په همدغو نباتاتو باندې خزان ورنازلوي چې د سیلاب د خګ په شان یې د بېخه وباسي او توروالي ته مایل په سره رنګ سره یې اړوي.

نِسیان په دوه ډوله دی

۳ـ په ﴿ فَلَا تَنسَىٰٓ ۝ إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ ﴾ کښې د "تَنسَى" کلمه د "نِسْيَان" ـ لکه "غِشْيَان" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، چې په دې مقام کښې یې په لاندې دوه وو صورتونو سره تفسیر کېدلی شي:

الف: یو دائمي نِسیان (هېرول) دي چې د نَسخې معنی ورکوي. یعنې ای پیغمبره! ژر ده چې مونږ په تاباندې خپل ایتونه د قرآن کریم د تکمیل پورې قرائت کړو نو زمونږ ذمواري ده چې ته به قرائت کړی شوي ایتونه نه هېروې (ستا د ذهن څخه به نه اوځي) مګر هغه ایتونه کومو ته چې الله ﷻ د نَسخې اراده وکړي او ستا د ذهن څخه یې وباسي.

دې ډول نسیان ته په ﴿ مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ ﴾ [البقرة:۱۰۶] ایت کښې په ﴿ أَوْ نُنسِهَا ﴾ سره اشاره شوې ده. یعنې مونږ چې د کوم ایت (حکم) نسخه کړو او یا هغه (د یاد درلودونکو څخه) هېر کړو نو په عوض یې د هغه څخه بهتر او یا (اقلا) د هغه مثل حکم نازلوو.

ب: بل موقت نسیان دی چې لږ وخت دوام کوي. یعنې زمونږ ذمواري ده چې ته به قرائت کړی شوي ایتونه نه هیروې مګر هغه ایتونه کومو ته چې الله ﷻ اراده کړې وي چې په موقته توګه یې ستا د ذهن څخه وباسي او لږ وخت وروسته یې بېرته درپه زړه کړي.

دې ډول نسیان ته نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې داسې اشاره کړې ده چې یو ځل یې د یوه سړي څخه قرائت واورېد نو ویې فرمایل چې: «رَحِمَهُ اللهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي آيَةً كُنْتُ نُسِّيتُهَا»[2] یعنې په دغه سړي باندې دې الله ﷻ مهرباني وکړي چې یقیناً ماته یې داسې یو ایت را په یاد کړ چې ما هېر کړی وه.

همدغه مضمون په نورو احادیثو کښې هم روایت شوی دی[3].

(۱) لسان العرب ج۱۴ ص۲۰۶

(۲) مسند احمد بن حنبل ج۹ ص۳۲۸

(۳) صحیح البخاري ج۱ ص۳۶۲ او ج۲ ص۷۵۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سوال جواب

۴_ که څوک وايي چې: د ﴿ فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ ٱلذِّكْرَىٰ ﴾ ایت څخه څرګندېږي چې نبي کریم ﷺ په ابلاغ او تذکیر باندې مطلقًا مکلف نه وه بلکې د مخاطب د استفادې په شرط سره مکلف وه، حال دا چې په بل ایت کښې دغه شرط ته اشاره نه ده شوې چې: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ﴾ [المائدة:۶۷] یعنې ای پیغمبره! ته هغه ارشادات ابلاغ کړه کوم چې تاته د خپل رب ﷻ د پلوه درنازل کړی شوي دي؟

مونږ وایو چې: مفسرینو کرامو د دغه سوال دپاره ډېر جوابونه کړي دي[۱]، خو بهتره دا ده چې په ذکر شوي ایت شریف کښې د "إِنْ" توری د شرط دپاره نه دی ترڅو ذکرشوی اعتراض وارد شي بلکې دغه (إِنْ) د مثقل (إِنَّ) څخه مخفف دی او د "هٗ" ضمیر شان ورسره مقدر دی چې مونږ ترې په "فَذَكِّرْ إِنَّهُ" سره تعبیر کولی شو. یعنې: ای پیغمبره! ژر ده چې مونږ به تاته توفیق درکړو چې اسان شریعت خلکو ته ابلاغ کړې نو ته خپل ابلاغ او تذکیر ته ادامه ورکړه چې یقینًا شان دا دی چې دغه کار خلکو ته ګټه رسوي چې مؤمنان ترې استفاده کوي، او غیر عنادي کفار د تاثیر لاندې واقع کېږي، او په عنادي کفارو باندې د الله ﷻ حجت اتمام ته رسېږي.

دغه جواب څکه بهتر دی چې د یو پلوه ورباندې وروستني ایتونه دلالت کوي چې خلک پکښې په دوه ډلو (نېکبختانو او بدبختانو) باندې وېشلی شوي دي، او د بله پلوه په همدغه مطلب باندې په بل ایت کښې صراحت نازل شوی دی چې: ﴿ وَذَكِّرْ فَإِنَّ ٱلذِّكْرَىٰ تَنفَعُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴾ [الداریات:۵۵] یعنې ای پیغمبره! او ته په دې قرآن کریم سره خپل پند ورکولو ته ادامه ورکړه چې یقینًا پند ورکول مؤمنانو ته ګټه رسوي.

اور په دوه ډوله دی

۵_ په ﴿ ٱلَّذِى يَصْلَى ٱلنَّارَ ٱلْكُبْرَىٰ ﴾ کښې دې ته اشاره ده چې اور په دوه ډوله دی. خو ځینو مفسرینو کرامو دواړه ډوله اورونه په دوزخ کښې ګڼلي دي چې هلته ډېرې طبقې موجودیت لري چې ځینې د ځینو نورو څخه د تفاوت درلودونکې دي[۲]، الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ ﴾ [النساء:۱۴۵] یعنې یقینًا منافقان د اور په ټیټه پایه کښې دي.

مګر مونږ ته بهتره برېښي چې لوی اور به د دوزخ اور وي او وړوکی اور به د دنیاوي اور څخه عبارت وي. لکه چې نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «نَارُكُمْ هَذِهِ الَّتِي تُوقِدُونَ جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ»[۳] یعنې ستاسو دغه اور چې تاسو یې بلوئ (او استفاده

(۱) اللباب في علوم الكتاب ج ۲۰ ص ۲۸۲؛ حاشیه الشیخ زاده علی تفسیر البیضاوي ج ۴ ص ۶۵۰
(۲) روح المعاني ج ۳۰ ص ۱۰۸
(۳) جامع الترمذي ج ۲ ص ۸۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

تري کوئ) د دوزخ د ګرموالي د اویا (۷۰) برخو څخه یوه برخه ده. (هغه اور د دې اور څخه اویا (۷۰) چنده ګرم دی.

نه مرګ او نه ژوند

۶ـ په ﴿ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴾ ایت کښې د کفارو حالت ته اشاره شوې ده چې هلته به همېشه وي، اما د مؤمنانو عاصیانو حالت ته نبي کریم ﷺ په یوه اوږده حدیث کښې داسې اشاره کوي چې: «وَلَكِنْ نَاسٌ أَصَابَتْهُمُ النَّارُ بِذُنُوبِهِمْ أَوْ بِخَطَايَاهُمْ فَأَمَاتَهُمْ إِمَاتَةً حَتَّى إِذَا كَانُوا فَحْمًا أُذِنَ فِي الشَّفَاعَةِ فَجِيءَ بِهِمْ ضَبَائِرَ ضَبَائِرَ»[1] یعنې مګر څه خلک به وي چې د خپلو ګناهونو په سبب او یا د خپلو خطاګانو په سبب به ورته اور ورسېږي نو د (مطابقې سزا ورروسته) به یې مړه کړي آن تردې چې کله په دوزخ کښې سکاره وګرځي نو الله ﷻ به (شفاعت کوونکو ته) په شفاعت کولو کښې اجازه وکړي نو (د دوزخ څخه به) ډلې-ډلې راوستلی شي.

سوال جواب

۷ـ که څوک وایي چې: تاسو د یوه حدیث په رڼا کښې د [مریم:۳۹] ایت لاندې لیکلي دي چې مرګ به د یو حیوان په څېره کښې د دوزخ او د جنت ترمنځ ذبحه کړی شي، نو پوښتنه دا ده چې د مرګ د مړه کېدلو څخه وروسته به عاصیان مؤمنان په دوزخ کښې څنګه مړه کړی شي حال دا چې په دغه وخت کښې به مرګ پخپله مړ شوی او د منځه تللی وي؟

مونږ وایو چې: څه لرې نه ده چې مرګ به هغه وخت د منځه یووړل شي چې کله یو عاصي مؤمن هم په دوزخ کښې پاتې نه وي او سوچه کفار پکښې پراته وي، والله ﷻ أعلم بحقیقة الحال.

دوه حدیثونه

۸ـ د ﴿ بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا ﴾ په ارتباط لاندې دوه حدیثونه د مثال په توګه ولولئ:

الف: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ فَآثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى»[2] یعنې څوک چې خپله دنیا خوښه کړي نو خپل آخرت ته یې ضرر ورساوه، او څوک چې خپل آخرت خوښ کړي نو خپلې دنیا ته یې ضرر ورساوه، نو تاسو په هغه شي باندې کوم چې فنا کېږي هغه شی غوره کړئ کوم چې بقاء لري (په دنیا باندې آخرت غوره کړئ).

ب: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ وَمَالُ مَنْ لَا مَالَ لَهُ وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ»[3] یعنې دنیا د هغه چا کور دی چې (په آخرت کښې) کور نه لري او د هغه چا مال دی چې په آخرت کښې مال نه لري او دنیا ته هغه څوک راغونډول کوي کوم چې (کامل) عقل نه لري.

---

(۱) سنن ابن ماجه ص۳۱۹: صحیح مسلم ج۱ ص۱۰۴: مسند احمد بن حنبل ج۴ ص۱۲
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۷ ص۱٦۵
(۳) مسند احمد بن حنبل ج۹ ص۳۴۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یوه پوښتنه او د هغې جواب

۹_ که څوک وایي چې: په ﴿إِنَّ هَٰذَا لَفِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ﴾ کښې د "هَٰذَا" په کلمې سره څه شي ته اشاره ده؟

مونږ وایو چې: ځینو علماوو کرامو بهتره ګڼلې ده چې په دغې (هَٰذَا) سره به د وړاندېنیو څلورو [الأعلى:۱۴_ ۱۷] ایتونو مضمون ته اشاره وي[1]، یعنې د ابراهیم ﷺ او د موسی ﷺ په صحیفو کښې هم د ذکرو شوو ایتونو مطالبو نزول موندلی وه نو دا مضمون په ټولو شریعتونو کښې اتفاقي دی.

همدې ایتونو ته ورته ایتونه وړاندې په [النجم:۳۸_ ۵۵] کښې هم نازل شوي دي.

ټولې اسماني صحیفې څو دي؟

۱۰_ ځینو علماوو کرامو د ځینو احادیثو په رڼا کښې لیکلي دي چې ټولې اسماني صحیفې پوره سل (۱۰۰) دي چې په لاندې پیغمبرانو علیهم‌السلام باندې نازلې شوې دي[2]:

الف: په شیث ﷺ باندې پنځوس (۵۰) صحیفې نازلې شوې وې.

ب: په ادریس ﷺ باندې دېرش (۳۰) صحیفو نزول موندلی وه.

ج: په ابراهیم ﷺ باندې لس (۱۰) صحیفې نازلې شوې وې.

د: بالآخره، په موسی ﷺ باندې د تورات د نزول څخه مخکښې لسو (۱۰) صحیفو نزول موندلی وه. چې ټولې سل (۱۰۰) صحیفې کېږي، والله ﷻ اعلم.

په همدې ځای باندې د "الْأَعْلَىٰ" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو والحمد لله ﷻ.

اللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ آثَرُوا الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا.

۱۴۲۶/۱/۱ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۱/۲۱ هـ ش.

[1] تفسیر الطبري ج۳۰ ص۱۵۸؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۵؛ روح المعاني ج۳۰ ص۱۱۱؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۰۲

[2] الدر المنثور ج۸ ص۴۸۹؛ تفسیر أبي السعود ج۹ ص۱۵۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الغاشیة(۸۸)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت په نامه (الْغَاشِيَة) باندې د همدې سورت لومړنی ايت مشتمل دی.
۲_ دا سورت مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].
۳_ د دې سورت ټول ایتونه شپږ ويشت (۲۶) دي[۲].
۴_ د کلماتو شمېر یې دوه نوي (۹۲) کلمې دی[۳].
۵_ د دې سورت د حرفونو تعداد درې سوه او يو اتيا (۳۸۱) حرفونو ته پورته شوی دی[۴].
۶_ دا سورت هم د نورو مکي سورتونو غوندې په عقيدوي احکامو پورې ډېر ارتباط نيسي په تېره بيا د قيامت د ورځې حالات او د الله ﷻ د توحيد دلايل پکښې نازل شوي دي.
۷_ په وړاندېنې سورت (الْأَعْلَى) کښې د دوزخيانو او جنتيانو څه أخروي کيفياتو ته اشاره شوې وه او په دې سورت کښې همدغه کيفياتو ته څه تفصيل ورکړی شوی دی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَـٰشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَـٰشِعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلَىٰ نَارًا
حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ﴿٥﴾ لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَلَا
يُغْنِى مِن جُوعٍ ﴿٧﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾ لَّا
تَسْمَعُ فِيهَا لَـٰغِيَةً ﴿١١﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾ وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾
وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] (ای پیغمبره!) ایا تاته د پټوونکې ورځې خبره درغلې ده؟ (هغه دا چې:)
[۲] ځينې مخونه (ځينې کسان) به په دغې ورځ کښې ذليل وي.
[۳] زيار ويستونکي به وي (او) ستومانه کېدونکي به وي.
[۴] ګرم اور ته به داخلېږي.
[۵] د ډېرې ګرمې چينې څخه به څړوبول کېږي.

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۸۶
(۲) تفسير البغوي ج۴ ص۴۷۸
(۳) تفسير الخازن ج۶ ص۴۹۷
(۴) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۲۸۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۶] دوی لره به (هلته) خوراک نه وي مگر ضریع (بدبویه تریخ بوټی).
[۷] چې نه به څربول کوي او نه به د لوږې څخه مخنیوی کوي.
[۸] ځینې مخونه (ځینې کسان) به په دغې ورځ کښې نعمتونه درلودونکي وي.
[۹] چې د خپل کوښښ (نیک عمل) د کبله به خوشاله وي.
[۱۰] په اوچت (لوړ رتبه) جنت کښې به (اوسېدونکي) وي.
[۱۱] چې چټي خبرې به پکښې نه اوري.
[۱۲] په دې جنت کښې به بهېدونکې چینه (بلکې چینې) وي.
[۱۳] په دې جنت کښې به پاچايي اوچت تختونه وي.
[۱۴] (په دې جنت کښې به) د شرابو بې لاستي اېښودلي شوې (تيار) جامونه (گيلاسونه) وي.
[۱۵] او (هم به پکښې) قطار قطار بالښتونه وي.
[۱۶] او (هم به پکښې) غوړولي شوې توشکونه (فرشونه) وي.

ارتباط او توضيحات

۱ـ د وړاندېنې سورت (الْأَعْلَى) د وروستنيو ايتونو په مطالبو کښې دا مطلب هم شامل وه چې دنيا حقيره او فاني ده او آخرت بهتر او باقي دی. په دې ايتونو کښې د همدغه مطلب څه تفصيل نازل شوی دی.

۲ـ په ﴿هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَـٰشِيَةِ﴾ کښې د "غَاشِيَة" کلمه د "غِشَاوَة" ـلکه "كِرَامَة"ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "غِشَاوَة" هغې پردې ته ويل کېږي چې يو شی پټوي[۱]، خو په دې مقام کښې د قيامت ورځ په همدې لقب سره ياده شوې ده[۲].

شايد چې دغه لقب به ورته د دې کبله ورکړی شوی وي چې په دغې ورځ کښې کفار په مشکلاتو سره پټېږي او په مؤمنانو باندې نعمتونه او خوشالۍ احاطه کوي چې په دې سورت کښې دغو دواړو حالاتو ته اشاره شوې ده.

يعنې ای پيغمبره! ايا تاته د قيامت د ورځې څه حالات درغلي دي چې کفار به په مشکلاتو باندې پټوي او مؤمنان به په نعمتونو او خوشاليو سره پټوي؟ (هو، درغلي دي) چې هغه وروسته بيان شوي دي.

۳ـ مفسرينو کرامو د ﴿عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ﴾ دواړه کلمې په دوه ډوله تفسيرې کړې دي چې:

الف: ځينې وايي چې دلته د کفارو دنياوي عمل او دنياوي ستوماني مطلب ده[۳]. يعنې په دغې ورځ کښې به ډېر مخونه (کفار) خوار ذليل وي حال دا چې همدوی په دنيا کښې ډېر عبادت

---

(۱) مفردات الراغب ص۳۷۳
(۲) اضواء البيان ج۹ ص۱۹۸؛ تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۰۲
(۳) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۱۳۴؛ زاد المسير ج۸ ص۲۳۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کوونکي او په عبادتونو کښې ډېر ستوماني ګالونکي وه، چې په آخرت کښې به يې دغه ستوماني هيڅ په درد باندې دوا نه شي. لکه عيسوي راهبان او هندي شيخان (پاپان).

ب: ځينې نور وايي چې: دلته اُخروي زيار ويستل او ستوماني ګالل مراد دي[۱]. يعنې په دغه ورځ کښې به ځينې مخونه (کفار) خوار او ذليل وي او هم به د ستونزمنو کارونو ترسره کوونکي وي چې په خپلو غاړو کښې به د دوزخ زنځيرونه او غورابونه راکاږي او د زقوم د ونې څخه به خوراک کوي او همدارنګه به په دوزخي غرونو باندې ښکته کېږي او پورته کېږي او داسې نور، چې دغه ټول کارونه د ډېرې سختې ستوماني موجبات دي.

تبصره

۴ـ مونږ ته د ايتونو د تفسير په حيث دوهم تفسير غوره برېښي، او دا ځکه چې:

الف: د دغو دواړو کلمو ﴿ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴾ څخه وړاندې کلمه ﴿ خَٰشِعَةٌ ﴾ او وروسته جمله ﴿ تَصۡلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴾ دواړه د ﴿ وُجُوهٌ ﴾ دپاره خبرونه دي نو په کار دي چې ذکرې شوې دواړه منځنۍ کلمې هم د همدغې مبتدأ (وُجُوهٌ) دپاره خبرونه وګڼلی شي.

ب: په دې مقام کښې د ټولو کفارو څخه په ﴿ وُجُوهٌ ﴾ سره تعبير نازل شوی دی حال دا چې ټول کفار خو نه عيسوي راهبان دي او نه هندي شيخان دي بلکې ټول عمر په لهو او لعب کښې مشغوليت او مصروفيت لري.

"آنِيَة" څه معنی؟

۵ـ په ﴿ تُسۡقَىٰ مِنۡ عَيۡنٍ ءَانِيَةٍ ﴾ کښې د ﴿ ءَانِيَة ﴾ کلمه د الله ﷻ په توفيق د [الرحمن:۴۴] ايت لاندې تحليله شوې ده چې د "أَنَي" ـ لکه "رَمَي" ـ څخه اشتقاقه شوې ده او د هغو اوبو دپاره وضعه شوې ده کومې چې په حرارت کښې انتهاء ته رسېدلي وي. يعنې کفار به د دوزخ ډېر ګرم اور ته داخل شي او هلته به د ډېرو زياتو ګرمو خوټېدلو اوبو څخه ورځښولی کېږي.

"ضَرِيع" څه شي ته وايي؟

۶ـ په ﴿ لَّيۡسَ لَهُمۡ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴾ کښې د ﴿ ضَرِيعٍ ﴾ کلمه د يوه بدبويه سور رنګي بوټي نوم دی[۲]، چې په دې مقام کښې علماوو کرامو په ډېرو معناوو سره تفسيره کړې ده[۳]، مګر عبدالله بن عباس رضي الله عنهما وايي چې: "شَجَرٌ فِي النَّارِ"[۴] يعنې دلته ضَرِيع په اور (دوزخ) کښې د يوې ونې نوم دی،

(۱) اضواء البيان ج۹ ص۱۹۰؛ تفسير ابو السعود ج۹ ص۱۴۸
(۲) مفردات الراغب ص۳۰۴
(۳) زاد المسير ج۸ ص۲۳۴
(۴) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۰۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

لکه څنګه چې قرانې "زَقُوم" په دوزخ کښې د یوې ونې نوم دی.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په همدغه ایت کښې د "إِلَّا" توری د حقیقي حصر دپاره نه دی ترڅو اعتراض وارد شي چې د دوزخیانو خوراک خو د [الدخان:۴۴] ایت کښې "زَقُّوم" ښودلی شوی دی.

بلکې دغه توری دلته د اضافي حصر دپاره دی. نو څه لرې نه ده چې د دوزخیانو خوراک به د طبقاتو یا زمانو او یا د اشخاصو په اعتبار سره بدلون مومي[۱] والله ﷻ اعلم.

په همدې ارتباط د [الحاقة:۳۶] ایت لاندې هم څه وضاحت تېر شوی دی، والحمد لله ﷻ.

سوال جواب

۷ـ که څوک وایي چې: په دې کښې څه حکمت دی چې الله ﷻ د ﴿ ضَرِيعٍ ﴾ کلمه په ﴿ لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ ﴾ سره واضحه کړه؟

مونږ وایو چې: د خینو مفسرینو کرامو د قول په بنیاد[۲] کله چې مشرکانو واورېده چې د دوزخیانو خوراک به هلته "ضَرِيع" وي نو د تمسخر په توګه به یې ویلې چې: که مونږ دوزخ ته لاړ شو نو په "ضَرِيع" باندې خو به ښه څاربه شو لکه اوښان چې ورباندې څربېږي، نو الله ﷻ جواب ورکړه چې دغه دوزخي "ضَرِيع" داسې بوټی دی چې نه څربول کوي او نه د لوږې مخه نیسي.

د څو لغاتو معناوې

۸ـ په دې مقام کښې د لاندې لغاتو معناوې ولولې:

الف: که څه هم په ﴿ لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَـٰغِيَةً ﴾ کښې د ﴿ لَـٰغِيَةً ﴾ کلمه د مقدر موصوف (كَلِمَة) دپاره صفت ګرځېدلی شي چې د اسم فاعل صیغه شي[۳]، یعنې ای اورېدونکیه! ته به په جنت کښې چټې وینا نه اورې؛ مګر بهتره دا ده چې د "عَاقِبَة" غوندې د مصدر صیغه وګڼله شي چې د "لَغْو" معنی ورکړي او دا څکه چې په "لَغْو" سره په [الواقعة:۲۵] ایت کښې صراحت نازل شوی دی. یعنې ای اورېدونکیه! ته به په جنت کښې چټې ویل نه اورې.

ب: په ﴿ وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴾ کښې د "أَكْوَاب" کلمه د الله ﷻ په توفیق د [الأحزاب:۷۱] ایت لاندې معنی شوې ده چې نې لاستو ګیلاسونو ته ویل کېږي.

ج: په ﴿ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴾ کښې د "نَمَارِق" کلمه د "نُمْرُقَة" جمعه ده. "نُمْرُقَة" (چې اولنی او دریم توری یې پېښې لري) د بالښت معنی ورکوي[۴].

د: په ﴿ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴾ کښې د "زَرَابِيُّ" کلمه د "زِرْبِيَة" ـلکه "شِرْقِيَة"ـ جمعه ده، چې د توشک

(۱) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۱۳۴؛ روح المعاني ج۳۰ ص۱۱۳
(۲) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۳۲
(۳) البحر المحیط ج۱۰ ص۴۶۳
(۴) القاموس المحیط ج۴ ص۴۴۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

معنی ورکوي[۱]. یعني په جنت کښې غوړېدلي فرشونه او توشکونه دي او دې ته به اړتیا نه پېښېږي چې د یوه ځایه انتقال او په بل ځای کښې وغوړلی شي.

﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾﴾

[۱۷] ایا نو مشرکان اوښانو ته نه ګوري چې (د الله ﷻ د پلوه) څنګه پیدا کړی شوي دي؟

[۱۸] او هم اسمان ته نه ګوري چې څنګه (بې ستنو) اوچت جوړ کړی شوی دی؟

[۱۹] او هم غرونو ته نه ګوري چې څنګه (په ځمکه باندې) نصب کړی شوی دی؟ (چې اضطراري حرکت یې ورته درولی دی).

[۲۰] او هم ځمکې ته نه ګوري چې (د معیشت دپاره) څنګه فرش ګرځولې شوې (او غوړولې شوې) ده؟.

[۲۱] نو (ای پیغمبره!) ته (خلکو ته) دوامداره پند ورکړه چې یقینًا فقط ته پند ورکوونکی یې (او بس).

[۲۲] تهورباندې مسلط کړی شوی نه یې (چې په زور به یې په ایمان باندې مشرف ګرځوې).

[۲۳] مګر هغه څوک چې (ایمان ته) شا کړي او کفر غوره کړي (نو هغوی د الله ﷻ د قدرت لاندې دي).

[۲۴] نو الله ﷻ به یې په لوی عذاب سره معذب وګرځوي (او دوزخ ته به یې ورداخل کړي).

[۲۵] یقینًا خاص مونږ ته د دوی بېرته راګرځېدل دي (د تښتېدلو لاره نه لري).

[۲۶] بیا یقینًا خاص په مونږ باندې د دوی سره محاسبه ده (نو موافق چال چلند به ورسره وکړو).

ارتباط او توضیحات

۱ـ په وړاندېنیو ایتونو کښې د قیامت د ورځې د څه حالاتو بیان نازل شوي وه، او په دې ایتونو کښې د همدغې ورځې څخه انکار کوونکي کسان څه دلایلو ته متوجه کړی شوي دي چې د الله ﷻ په توحید او په کامل قدرت باندې دلالت کوي.

سوال جواب

۲ـ که څوک وایي چې: په دې کښې څه حکمت دی چې الله ﷻ د پرېمانه دلایلو د جملې څخه په

(۱) لسان العرب ج۱ ص۴۴۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دې مقام کښې د دغو څلورو شیانو "اوښ، اسمان، غرونو، ځمکو" په نومونو صراحت نازل کړ؟

مونږ وايو _والله ﷻ اعلم_ چې: دا د دې کبله چې دغه څلور شیان ټولو خلکو ته عمومًا او عربو ته خصوصًا ډېر عام الفهم دي چې هرڅوک ترې په ډېرې اسانۍ سره د خپلې عقيدې د تصحيح دپاره استفاده کولی شي.

په دې مقام کښې دلته ځینو مفسرینو کرامو[1] د اوښ زښت ډېر عجیبه خاصیتونه لیکلي دي که څوک يې د لوستلو شوق لري نو هملته دې مراجعه وکړي.

ماثور تفسير

۳_ په يو حديث کښې راغلي دي چې: يو ځل نبي کريم ﷺ وفرمایل چې: «أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ فَإِذَا قَالُوهَا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ» يعني زه د الله ﷻ د پلوه مامور کړی شوی يم چې د خلکو سره تر هغه وجنګېږم ترڅو دوی د توحيد کلمه (لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ) ووايي (او د دعوت په وړاندې خنډ ونه ګرځي) نو کله چې دوی د توحيد کلمه وويلې (او د دعوت مخه يې پرانستې پرېښودله) نو زما څخه يې خپلې وینې او خپل مالونه په امن کښې وساتل، مګر د همدغې کلمې په حق سره (نيول کېږي چې شرعًا د نيولو کار وکړي)، اما باطني محاسبې به يې په الله ﷻ باندې وي (چې په زړونو پوهېږي).

«ثُمَّ قَرَأَ: ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ﴾»[2] يعني بيا نبي کريم ﷺ د استشهاد دپاره ذکر شوی ايت قرائت کړ.

په همدې ځای د "الْغَاشِيَة" سورت پښتو ترجمه او تفسير ختم شو، والحمد لله ﷻ على ما انعم علينا.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ وُجُوهُهُمْ نَاعِمَةٌ لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ.

۱۴۲۶/۱/۴ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۱/۲۴ هـ ش.

---

(۱) روح المعاني ج ۳۰ ص ۱۱۶؛ تفسير القاسمي ج ۱۷ ص ۱۳۶

(۲) جامع الترمذي ج ۲ ص ۱۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الفجر(۸۹)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (اَلْفَجْر) د همدې سورت لومړنی ایت دی او په همدې نامه سره د نورو سورتونو څخه جدا ګرځولی شوی دی.

۲ـ دا سورت د جمهورو مفسرینو کرامو په نزد مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۳ـ د دې سورت د ایتونو شمېر دېرش (۳۰) دی[۲].

۴ـ ټولې کلمې یې یو سلو نهه دېرش (۱۳۹) کلمې دي[۳].

۵ـ د حرفونو شمېر یې پنځه سوه او پنځه نوي (۵۹۵) حرفونو ته رسېږي[۴].

۶ـ دا سورت په ډېرو مطالبو باندې مشتمل دی. د مثال په توګه:

الف: د عبرت اخستلو دپاره پکښې ځینو پخوانیو هلاکو کړی شوو قومونو ته اشاره شوې ده.

ب: انسان پکښې په دې باندې پوهولی شوی دی چې د مال ورکړه إکرام نه دی او تنګلاسي توهین نه دی بلکې دغه دواړه په دنیا کښې د امتحان دپاره تحقق مونده کوي.

ج: د قیامت د ورځې څه حالاتو او کیفیاتو ته پکښې څه بیان نزول موندلی دی.

۷ـ لکه څنګه چې په وړاندېنۍ سورت (اَلْغَاشِیَة) کښې دېته اشاره شوې وه چې د قیامت په ورځ به خلک په دوه وو ګروپونو باندې وویشلې دارنګه په دې سورت (اَلْفَجْر) کښې هم د خلکو دوه وو ګروپونو ته اشاره شوې ده.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَٱلْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ هَلْ فِى ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِى حِجْرٍ ﴿٥﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] په سبا (سهار) باندې سوګند دی.

[۲] او د (ذو الحجې) په لسو شپو هم (سوګند دی).

[۳] او په جوفت او طاق باندې هم (سوګند دی).

[۴] او په شپه باندې هم (سوګند دی) کله چې لاړه شي (او ختمه شي).

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۲۹۲

(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۸۱

(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۰۲

(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۳۰۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

(چې هرومرو به ستا رب ﷻ د وعد او وعید منکران معذب کړي).

[۵] ایا په دغو شیانو کښې د عقل د څښتن دپاره لوی سوګند شته؟ (ایا دا سوګندونه په وعد او وعید باندې دلالت کوي؟ هو، دا ورباندې کامل دلایل دي).

ارتباط او توضیحات

۱ـ وړاندېنې سورت (الْغَاشِيَة) په وعد او وعید باندې تمام شوی وه او د دې سورت (الْفَجْر) په ذکرو شوو ایتونو کښې د وعید په تحقق باندې سوګندونه یاد شوي دي چې هرومرو او ضرور به صورت نیسي.

۲ـ په ﴿ وَٱلْفَجْرِ ﴾ کښې د "فَجْر" کلمه علماوو کرامو په ګڼو تفسیرونو سره واضحه کړې ده[۱] چې دلته د کومې ورځې په سبا باندې سوګند یاد شوی دی؟، مګر بهتره دا ده چې ذکره شوې کلمه دلته په اطلاق سره پرېښودله شي ترڅو د هرې ورځې سبا ته شامله شي.

همدا مضمون په بل ایت کښې داسې نازل شوی دی چې: ﴿ وَٱلصُّبۡحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴾ [التکویر:۱۸] یعنې او په سبا باندې سوګند دی کله چې سا واخلي (او په اُفق کښې خور شي).

۳ـ په ﴿ وَلَيَالٍ عَشۡرٖ ﴾ کښې د "لَيَالٍ عَشْرٍ" څخه د لوی اختر د میاشتې لومړنۍ لس شپې مطلب دي[۲]. او دا څکه چې نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «إِنَّ الْعَشْرَ عَشْرُ الْأَضْحَى»[۳] یعنې یقیناً په ایت شریف کښې لس شپې د لوی اختر د میاشتې لومړنۍ لس شپې دي. که څه هم دا حدیث معلول (ضعیف) دی[۴]، مګر د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په موقوف حدیث سره تقویه شوی دی چې: «هِيَ اللَّيَالُ الْعَشْرُ الْأُولَى مِنْ ذِي الْحِجَّةِ»[۵] یعنې دا لس شپې د ذي الحجې د میاشتې څخه لومړنۍ لس شپې دي (په دغو لسو شپو باندې سوګند یاد شوی دی).

۴ـ د ﴿ وَٱلشَّفۡعِ وَٱلۡوَتۡرِ ﴾ دواړو کلمو په تفسیر کښې ځینو مفسرینو کرامو د علماوو کرامو شل (۲۰) قوله نقل کړي دي[۶] حال دا چې ټول اقوال پکښې شپږ دېرشو (۳۶) ته رسېږي[۷]، مګر شیخ المفسرین العلامه الطبري علیه الرحمة ذکرې شوې دواړه کلمې په اطلاق سره پرېښې دي[۸]، ترڅو ټولو اشیاوو ته شمولیت ولري، او ټول په سوګند یادولو کښې داخل شي.

مونږ ته همدغه تفسیر غوره برېښي چې په بل ایت کښې ورته داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ فَلَآ

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۲۳۸
(۲) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۱۶۹
(۳) مسند احمد بن حنبل ج۵ ص۷۸
(۴) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۰۶
(۵) الدر المنثور ج۸ ص۵۰۰
(۶) زاد المسیر ج۸ ص۲۳۸
(۷) روح المعاني ج۳۰ ص۱۲۰
(۸) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۱۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ [الحاقة:۳۸، ۳۹] يعني نو دغسې نه ده، زه په هغو شيانو باندې سوګند يادوم چې تاسو يې ګورئ او په هغو شيانو باندې هم چې تاسو يې نه ګورئ.

۵ـ په ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَسۡرِ﴾ کښې د ﴿يَسۡرِ﴾ کلمه چې په اصل کښې "يَسْرِي" ده او د "سُرْيَان" لک "نُقْصَان" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، د تللو معنی ورکوي. دغه معنی جمهورو علماوو کرامو خوښه کړې ده[1].

۶ـ د ذکرو شوو پنځو وارو سوګندونو جواب مقدر دی[2] چې مونږ ترې په "لَيُعَذِّبُ رَبُّكَ الَّذِينَ أَنْكَرُوا الْوَعْدَ وَالْوَعِيدَ" سره تعبير کولی شو. يعني هرومرو به ستا رب ﷻ هغه کسان معذب کړي کوم چې د وعد او وعيد څخه انکار کوونکي دي.

دا د يو پلوه، او د بله پلوه په ﴿هَلۡ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٞ لِّذِي حِجۡرٍ﴾ کښې د ﴿حِجۡرٍ﴾ کلمه د "عقل" څخه عبارت ده، شايد چې دا لقب به د دې کبله عقل ته ورکړی شوی وي چې هوښيار بنيادم د خپل عقل په سبب د جناياتو د ارتکاب څخه منعه کوي او د شريعت په رڼا کښې سمه لاره مونده کوي.

۷ـ نو د ايتونو لنډ مضمون به داسې راوځېږي چې:

ايا په دغو پنځو شيانو کښې د عقل د خاوندانو دپاره د سوګند کولو لياقت شته؟

هو، د عقل خاوندان پوهېږي چې ټول مخلوقات د يوه کامل نظام لاندې چلېږي او په خپل خپل ځای او وخت کښې تحقق مومي. د مثال په توګه:

الف: سهار د هرې شپې په پای کښې راځي نه په منځ کښې.

ب: د هرې مياشتې لس-لس شپې د سپوږمۍ د رڼا په ملحوظ تفاوت لري او هيڅکله د مياشتې د آخر شپې د مياشتې د اول يا د منځ شپې نه شي جوړېدلی او نه په فضيلت کښې برابرې دي.

ج: جوفت او طاق هر يو خپل خپل ځای لري او يو د بل په ځای کښې قرار نه شي نيولی.

د: هره شپه په خپل ټاکلي وخت باندې خې راځي او داسې نور.

نو هوښياران پوهېږي چې دا نظام عبث نه دی چې په پای کښې تصفيه ونه لري، او هم پوهېږي چې وعد او وعيد هرومرو په ټاکلي وخت سره ضرور تحقق مومي.

﴿أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾ إِرَمَ ذَاتِ ٱلۡعِمَادِ ﴿٧﴾ ٱلَّتِي لَمۡ يُخۡلَقۡ مِثۡلُهَا فِي ٱلۡبِلَٰدِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُواْ ٱلصَّخۡرَ بِٱلۡوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرۡعَوۡنَ ذِي ٱلۡأَوۡتَادِ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ طَغَوۡاْ فِي ٱلۡبِلَٰدِ ﴿١١﴾ فَأَكۡثَرُواْ فِيهَا ٱلۡفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيۡهِمۡ رَبُّكَ سَوۡطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلۡمِرۡصَادِ ﴿١٤﴾﴾

---

(۱) اضواء البيان ج۹ ص۳۲۱؛ المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۹۴

(۲) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۱۴۲؛ تفسير ابي السعود ج۹ ص۱۵۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۶] (ای پیغمبره!) ایا ته نه ګورې چې ستا رب ﷻ د عادیانو سره څه کړي دي؟
[۷] (البته د عادیانو هغه قبیله چې) د (خپل نیکه) ارم په نامه (هم یادیږي) کومه چې د لوړو ستنو (او یا د لوړو بنګلو) خاونده وه.
[۸] هغه عادي قبیله چې د دوی غوندې (د الله ﷻ د پلوه) په ښارونو کښې (نور څوک) نه وه پیدا کړی شوي.
[۹] او (ایا ته نه ګوري چې ستا رب ﷻ) د ثمودیانو سره څه ډول چال چلند (کړی) دی؟ هغه ثمودیان چې په وادي القری (خپل تاټوبي) کښې به یې کلکې ډبرې تراشلې (او کوټې به یې پکښې جوړولې).
[۱۰] او (ایا ته نه ګورې چې ستا رب ﷻ) د فرعون (او فرعونیانو) سره څنګه چال چلند کړی دی (البته) داسې فرعون چې د موړیو (قوت یا ظلم) خاوند وه؟.
[۱۱] (ذکرې شوې درېواړه ډلې) هغه کسان وه چې په ښارونو کښې یې طغیان (او سرکشې) خپله کړې وه.
[۱۲] نو ډېر فسادونه یې پکښې خواره کړي وه.
[۱۳] نو ستا رب ﷻ وربانديې د عذاب متروکه ورنازله (وربښکته) کړه.
[۱۴] یقینًا ستا رب ﷻ په څارنځای کښې دی (هر شی د سزا یا جزا دپاره څاري).

د مطلب خلاصه

ای پیغمبره! ته ډاډه اوسه چې ستا د زمانې د عنادي کفارو سره به هم ستا رب ﷻ هغه چال چلند وکړي کوم یې چې د پخوانیو عنادي کفارو سره کړی وه چې په بنیاد ویستونکي عذاب سره یې هلاک کړي دي. یا په بل عبارت:

۱ـ ایا ته نه ګورې او تاته علم نشته چې ستا رب ﷻ د عادیانو سره څه وکړه او څنګه عذاب یې وربانديې ورنازل کړ؟

البته هغه عادیان کوم چې د "ارم" د اولادې څخه وه او ډېر لوړ لوړ قدونه یې درلوده او د ډېرو دنګو-دنګو ماڼیو درلودونکي وه بلکې د خپلې زمانې په ښارونو کښې یې سارې او سیال نه درلود.

۲ـ ایا ته نه ګورې او تاته معلومات نشته چې ستا رب ﷻ د ثمودیانو سره څه وکړه څوک چې دوهمه درجه عادیان وه او هم د هغوی څخه وروسته وربانديې څمکه اباده کړی شوې وه.

دغه دوهمه درجه عادیان په صنعت کښې ډېر وړاندې وه حتی چې په خپل استوګنځای او خپله منطقه کښې به یې ډبرې تراشلې او کورونه او ښارونه به یې پکښې جوړول.

۳ـ بالآخره، ایا تاته د فرعون په حالت باندې علم نشته چې ستا رب ﷻ په څه ډول عذاب باندې اخته کړ؟

حال دا چې نوموړي د یو پلوه د ډېر زیات قوت او ثروت خاوند وه او د بله پلوه ډېر سخت ظالم وه، چې په ډول ډول بې رحمیو سره به یې مومنان تعذیبول او کفر ته به یې کشول.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۴_ ای پیغمبره! د ذکرو شوو قومونو او د دوی د امثالو د هلاکت او د بنیاد ویستلو وجه دا وه چې: دوی په ښارونو کښې سرکشي او بغاوت خپل کړی وه او څوک یې نه پرېښودل چې ستا د رب ﷻ په ورنازل کړی شوي شریعت باندې عمل وکړي نو د همدې کبله یې په ښارونو کښې ډېر زیات فساد خور کړ او د فساد د خورولو په یوه لاره باندې یې هم دریغ ونه کړ، بلکې د فساد د خورولو ټولې حیلې یې په کار اچولې وې.

۵_ د همدې کبله په هغوی باندې ستا رب ﷻ د عذاب متروکه ورښکته کړه او ټول یې ورباندې پوپنا کړه.

یقیناً ستا رب ﷻ د هر شي څارنه کوي او په هر شي باندې مراقبت کوونکي دي چې هیڅ شی ترې نه شي پټېدلی.

۶_ ای پیغمبره! ستا د زمانې کفارو ته په کار دي چې د عناد څخه لاس واخلي او ستا اتباع او پیروي ته غاړې کېږدي، ترڅو د پخوانیو عنادیانو کفارو غوندې د بنیاد ویستونکي عذاب سره مخامخ نه شي.

توضیحات

۱_ د عادیانو، ثمودیانو، فرعونیانو او نورو کفري عنادي ډلو د هلاک قیصې د قرآن کریم په نورو سورتونو کښې وړاندې تېرې شوي دي، هیله ده چې د تفصیل دپاره هملته مراجعه وکړی شي.

څو نکات

۲_ په ﴿ بِعَادٍ ۝ إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ ۝ ٱلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى ٱلْبِلَـٰدِ ﴾ کښې باید لاندې نکات په ذهن کښې وساتل شي:

الف: د ﴿ إِرَمَ ﴾ کلمه مفسرینو کرامو په متعددو معناوو سره تفسیره کړې ده[۱]، لکه:

اول: ځینې وایي چې: د عادیانو په نیکونو کښې یو کس د "إِرَم" په نامه یادېده نو ذکر شوی قوم د خپل نیکه په نامه یاد شوی دی، چې د دوی څخه په [النجم: ۵۰] ایت کښې په ﴿ عَادًا ٱلْأُولَىٰ ﴾ سره تعبیر شوی دی. یا په بل عبارت: د عادیانو یوې قبیلې ته "عَادُ الْأُولَی" یا "عَادُ إِرَم" وایي کومې ته چې هُود ﷺ د پیغمبر په حیث وراستولی شوی وه، او بله قبیله یې د "عَادُ الْآخِرَة" یا "ثمودیانو" په نامه یادېږي کومې ته چې صالح ﷺ د پیغمبر په حیث ورغلی وه کومې ته چې په راتلونکې متصل ایت کښې اشاره شوې ده.

دوهم: ځینې وایي چې: په (عادیانو) کښې یوه خاصه قبیله د "إِرَم" په نامه یادېده کومې چې واکداري درلوده او حاکمه قبیله وه[۲]، په اصطلاح په هغوی کښې شاهي کورنۍ "إِرَم" نومېده.

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۲۴۱؛ روح المعاني ج۳۰ ص۱۲۳
(۲) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۰۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دریم: خو جمهور علماء کرام وايي چې: "اِرَم" د عاديانو د ښار نوم وه چې ډېر لوی ښار وه او په يمن کښې واقع وه[۱].

ب: د "عِمَاد" کلمه لاندې دوه احتماله درلودلی شي چې د بدليت په لحاظ د دواړو معناوو اراده کول هم ښه خبره ده چې په عاديانو باندې ذکره شوې کلمه په دواړو احتمالونو سره صادقېږي:

اول: د "عِمَاد" کلمه د "عِمَادَة" ـ لکه "عِبَادَة" ـ جمعه ده. "عِمَادَة" د مانۍ او تعمير معنی ورکوي[۲].

همدا معنی په بل ايت کښې هم نازله شوې ده چې: ﴿ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴾ [الشعراء: ۱۲۹] يعنې ای عاديانو! او تاسو ډېرې لوړې او دنګې مانۍ جوړوئ، شايد چې تاسو په ځمکه کښې په دائمي توګه اوسېږئ.

دوهم: دا کلمه مصدر ده ـ لکه "قِتَال" ـ او د اوږدوالي دپاره وضعه شوې ده[۳] چې د دغو خلکو قامتونه ډېر لوړ او دنګ وه. همدې معنی ته الله ﷻ اشاره کړې ده چې: ﴿ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ ﴾ [القمر: ۲۰] يعنې عاديان به د هلاک په وخت کښې په ځمکه باندې داسې غورزول کېده لکه چې يقيناً دوی د ېيخه راوتلي د خرما ډډونه وي.

ج: د ﴿ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ ﴾ کلمه د ﴿ إِرَمَ ﴾ د کلمې دپاره يو صفت دی او ﴿ ٱلَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي ٱلْبِلَٰدِ ﴾ يې دوهم صفت دی[۴].

د: که څه هم ځينو مفسرينو کرامو د ﴿ إِرَمَ ﴾ د کلمې دپاره دوهمه معنی خوښه کړې ده[۵]، مګر مونږ ته يې اولنۍ معنی په زړه پورې برېښي. او دا ځکه چې:

دغو دواړو صفاتو يوازې په واکدارې (شاهي) کورنۍ پورې اختصاص نه درلود بلکې ټول عاديان د دې صفاتو درلودونکي وه.

ه: بالآخره په دې مقام کښې ځينو مفسرينو کرامو ليکلي دي چې: "اِرَم" د هغه ښار نوم دی کوم چې د "عاد" يوه زوی (شداد) په درې سوو کالو کښې جوړ کړی وه[۶].

خو دا قيصه د اسرائيلياتو څخه ده او څه حقيقت نه لري[۷]. نو په کار دي چې څوک ورباندې باور ونه کړي، د همدې غرض دپاره ورته مونږ دلته اشاره وکړه.

"جَوب" څه معنی؟

۳ـ په ﴿ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ ﴾ کښې د ﴿ جَابُوا ﴾ کلمه د "جَوْب" ـ لکه "قَوْل" ـ څخه اشتقاقه

---

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۲۹۵
(۲) القاموس المحيط ج۳ ص۳۰۷
(۳) لسان العرب ج۳ ص۳۰۳
(۴) تفسير ابي السعود ج۹ ص۱۵۴
(۵) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۰۷
(۶) تفسير الکشاف ج۴ ص۷۴۸
(۷) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۱۴۴؛ نظم الدرر ج۸ ص۴۱۷؛ روح المعاني ج۳۰ ص۱۲۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

شوې ده چې د پرې کولو معنی و رکوي[۱]، خو په دې مقام کښې د تراشلو څخه کنايي ده چې په بل ایت کښې وربانديې صراحت نازل شوی دی چې: ﴿وَتَنۡحِتُونَ مِنَ ٱلۡجِبَالِ بُيُوتٗا﴾ [الشعراء:۱۴۹] یعني ای ثمودیانو! تاسو د غرونو څخه کوټې تراشئ (او جوړوئ نو د دغه نعمت شکریه وکړئ او توحیدي عقیده خپله کړئ).

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په همدغه ایت کښې د "الْوَاد" کلمه د هغه ځای نوم دی په کوم کښې چې ثمودیان اوسېدل چې د "وَادِي الْقُرَى" په نامه ډېر شهرت لري[۲].

هېر مو نه شي

۴ـ په دې مقام کښې لاندې دوه مطلبونه وړاندې تېر شوي دي، باید چې هېر نه کړی شي:

الف: په ﴿وَفِرۡعَوۡنَ ذِي ٱلۡأَوۡتَادِ﴾ کښې "فِرْعَوْن" ته د "ذِي الأَوْتَاد" لقب ورکړی شوی دی او د [صٓ: ۱۲] ایت لاندې د الله ﷻ په توفیق لیکلی شوي دي چې دغه لقب یا د ډېر قوت څخه نمایندګي کوي او یا د زیات ظلم څخه کنايي دی.

ب: په ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلۡمِرۡصَادِ﴾ کښې د "مِرْصَاد" کلمه د [النبأ: ۲۱] ایت لاندې ښه پوره څرګند شوې ده والحمد لله ﷻ، خو دلته ترې څارنځای مطلب دی[۳] چې په بل ایت کښې ورته داسې اشاره شوې ده: ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ رَّقِيبٗا﴾ [الأحزاب:۵۲] یعني او الله ﷻ په هر شي باندې څارونکی دی چې هیڅ شی ترې نه پټېدلی شي او نه ترې تښتېدلی شي.

﴿فَأَمَّا ٱلۡإِنسَٰنُ إِذَا مَا ٱبۡتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ فَأَكۡرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَكۡرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبۡتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيۡهِ رِزۡقَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّيٓ أَهَٰنَنِ ﴿١٦﴾ كَلَّاۖ بَل لَّا تُكۡرِمُونَ ٱلۡيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلۡمِسۡكِينِ ﴿١٨﴾ وَتَأۡكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكۡلٗا لَّمّٗا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ ٱلۡمَالَ حُبّٗا جَمّٗا ﴿٢٠﴾﴾

[۱۵] نو هر چې انسان دی کله یې چې خپل رب ﷻ امتحان کړي نو عزت ورکړي او نعمتونه ورکړي نو نوموړی وايي چې: ماته خپل رب ﷻ عزت راکړ (چې ما یې لیاقت درلود).

[۱۶] او هر چې (انسان دی) کله یې چې خپل رب ﷻ امتحان کړي نو روزي یې وربانديې تنګه کړي نو نوموړی وايي چې: زه خپل رب ﷻ سپک کړم.

[۱۷] دغسې نه ده (لکه چې تاسو خیال کوئ)، بلکې تاسو (په افعالو کښې هم په غلطه لاره روان یاست) چې یتیم ته عزت نه ورکوئ.

---

(۱) مفردات الراغب ص ۱۰۰
(۲) اضواء البیان ج۹ ص۲۱۵
(۳) البحر المحیط ج ۱۰ ص۴۷۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۱۸] او (همدارنګه) تاسو د مسکین په خوراک ورکولو باندې تېزول نه کوئ (او نه پخپله هغه ته خوراک ورکوئ).

[۱۹] او تاسو ټول مېراث خورئ (او وارثانو ته ټاکلې برخه نه ورکوئ).

[۲۰] او (بالآخره) تاسو مال خوښوئ ډېر خوښول (چې افراطي محبت ورسره لرئ).

د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د وړاندېنیو ایتونو د وروستني ایت په ارتباط د څارنې څرنګوالي ته اشاره شوې ده چې حاصل یې داسې راځي:

ای پیغمبره! نو ته د خپل رب ﷻ د څارنې او مراقبت څو مثالونه په خپل اُمت باندې قرائت کړه هغه دا چې:

۱ـ بنیادم چې دی کله یې چې خپل رب ﷻ په غنا سره د ازمېښت لاندې ونیسي او عزت ورکړي او همدارنګه ورباندې د نعمتونو پرېماني ورنازله کړي، نو په دغه وخت کښې یې امتحان او ازمېښت په زړه کښې نه ګرځي او وایي چې ماته خپل رب ﷻ عزت او پرېمانه نعمتونه ځکه راکړه چې زه یې وړتیا لرم او زما څخه خپل رب ﷻ راضی دی او زما کړه وړه یې خوښ دي.

۲ـ بالمقابل کله یې چې خپل رب ﷻ په فقر او تش لاسۍ سره امتحان کړي او د نعمتونو تنګي ورباندې وروليې، نو په دغه وخت کښې یې هم امتحان د ذهن څخه اوځي او وایي چې: زه خپل رب ﷻ سپک کړم او د بې عزتۍ سره یې مخامخ کړم.

حال دا چې: ای بنیادمه! دغسې نه ده لکه چې ته خیال کوې. او دا ځکه چې:

د الله ﷻ په نزد عزت او ذلت، په تقوی او عدم تقوی پورې ارتباط لري او غنا او فقر دواړه د امتحان په بنیاد صورت نیسي او بس.

۳ـ ای بنیادمانو! ستاسو غلطیا یوازې په اقوالو کښې نه ده بلکې تاسو په افعالو کښې هم د غلطۍ مرتکبین ګرځي او کامیابي مو د لاسه اوځي. مثلاً:

الف. تاسو نه د یتیمانو سره احسان کوئ او نه یې عزت کوئ بلکې د هغوی په عدم احسان او عدم عزت (توهین) کښې اخته یاست.

ب: تاسو نه پخپله فقیرانو او مسکینانو ته خوراک او څښاک ورکوئ او نه بل څوک هڅوئ چې دغه کار وکړي او د الله ﷻ په لار کښې انفاق وکړي.

ج: تاسو د مړو په متروکه مالونو کښې هم د زیات حرص څخه کار اخلئ چې مستحقینو ته مقرره کړې شوې برخه نه ورکوئ بلکې ټول میراثي مال پخپله خورئ او ګېډه ورباندې اچوئ، او په دې لار کښې ډېر زیات زیار وباسئ.

د: لنډه دا چې: تاسو د دنیاوي فاني مال سره ډېره زیاته مینه او محبت لرئ او په راغونډولو کښې یې نه په مشروعه لاره صرفه کوئ او نه غیر مشروعه لاره د پامه غورزوئ، حال دا چې ستاسو

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

تول حالات دمراقبت لاندې دي او تاسو په هر وخت کښې د خپل رب ﷻ د څارنې لاندې یاست چې په وخت سره به د محاسبې سره مخامخ کړی شئ.

توضیحات

۱ـ د اولنیو دواړو ایتونو مضمون ته په بل ځای کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً﴾ [الأنبياء:۳۵] یعنې او مونږ تاسو په شر او خیر (دواړو) سره امتحانول، بیا به تاسو مونږ ته راجع کړی شئ او محاسبه به درسره صورت ونیسي.

د یتیم إکرام څه شی دی؟

۲ـ په ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ﴾ کښې د ﴿لَّا تُكْرِمُونَ﴾ کلمه د "إِكْرَام" څخه اشتقاقه شوې ده، "إِكْرَام" دې ته ویل کېږي چې څوک چا ته داسې ګټه ورسوي چې څه نقصان پکښې نه وي نغښتی[۱]، نو د یتیم سره "إِكْرَام" کول لاندې صورتونه درلودلی شي:

الف: چې یتیم ته خپل حق ورکړی شي او د ده د کمزورۍ څخه بده استفاده ونه کړی شي.

ب: چې برسېره د حق په ورکولو باندې اخلاقي او روزنیزه ګټه هم ورته ورسوله شي.

دغه مضمون په ډېرو احادیثو کښې روایت شوی دی لاندې مثالونه یې ولولئ:

اول: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّجُ حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ الْيَتِيمِ وَالْمَرْأَةِ»[۲] یعنې ای الله! یقینًا زه (په ظالمانو باندې) د دوه وو کمزورو کسانو حق تنګوم (ورباندې یې حراموم) چې یو کمزوری یتیم دی او بله کمزورې زنانه ده.

دوهم: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ»[۳] یعنې د مسلمانانو په کورونو کښې غوره کور هغه دی چې یتیم پکښې وي او احسان ورسره کېږي. او د مسلمانانو په کورونو کښې بد کور هغه دی چې یتیم پکښې وي او بده وضعه ورسره کېږي (اکرام ورسره نه کېږي).

"لَمّ" څه معنی؟

۳ـ په ﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ کښې د "تُرَاث" کلمه په اصل کښې "وراث" وه چې د میراث معنی ورکوي او د "لَمًّا" کلمه پکښې د "جمع" معنی ورکوي[۴]. یعنې تاسو میراث خورئ تول خوراک چې حقدارانو ته پکښې خپل حق نه ورکوئ.

مونږ د الله ﷻ په توفیق د [النساء:۳] ایت لاندې لیکلي دي چې د جاهلیت په زمانه کښې به

---

(۱) مفردات الراغب ص ۴۴۶
(۲) مسند احمد بن حنبل ج ۳ ص ۴۴۰
(۳) سنن ابن ماجه ص ۲۶۲
(۴) لسان العرب ج ۱۲ ص ۵۴۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

زنانه وو او ماشومانو ته په میراث کښې برخه نه ورکوله کېده ځکه چې دواړه توره نه شي وهلی او د دښمن مقابله نه شي کولی، او میراث باید هغه چا ته ورکړی شي چې دغه کار ونه کولی شي.

د "جَمّ" معنی

۴ـ په ﴿ وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴾ کښې د "جَمّ" کلمه د "ډېر" معنی ورکوي هر شی چې وي[۱].
یعنې او تاسو په ډېر افراطي محبت سره مال خوښوئ او مینه ورسره لرئ.
افراطي محبت دې ته ویل کېږي چې آخرت پکښې بالکل هېر کړی شي. یا په بل عبارت: د دنیاوي مال سره افراطي محبت او مینه د دې څخه عبارت ده چې څوک فقط د مال لاسته راوړنه په نظر کښې ونیسي او شریعت بالکل د لحاظ څخه وغورزوي. لکه چې په لاندې احادیثو کښې ورته اشاره شوې ده:

الف: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ مِنَ الْمَالِ بِحَلَالٍ أَوْ بِحَرَامٍ»[۲] یعنې هرومرو به په خلکو باندې داسې زمانه ورشي چې سړی به په هغه شي باندې څه باک (پروا) نه کوي کوم یې چې د مال څخه رانیولی وي چې (دا یې) په حلاله (جائزه) طریقه (رانیولی دی) او که په حرامه (ناجائزه) طریقه (یې ترلاسه کړی دی)؟.

ب: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ فَآثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى»[۳] یعنې څوک چې خپله دنیا په افراطي محبت سره محبوبه وګرځوي نو هغه خپل آخرت ته ضرر ورساوه او څوک چې خپل آخرت خوښ کړي نو خپلې دنیا ته یې ضرر ورساوه نو تاسو په هغه شي باندې چې فنا کېږي هغه شی غوره کړئ چې باقي پاتې کېږي.

﴿ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾ وَجِاْىٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَـٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾ يَقُولُ يَـٰلَيْتَنِى قَدَّمْتُ لِحَيَاتِى ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾ وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَـٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ٱرْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَٱدْخُلِى فِى عِبَـٰدِى ﴿٢٩﴾ وَٱدْخُلِى جَنَّتِى ﴿٣٠﴾ ﴾

[۲۱] (انسان دی په خپل قول او فعل کښې) غلطي نه کوي. (او دا خکه چې:) کله ځمکه پسته (او نرمه) کړی شي، پستول- پستول (ترڅو بنه هواره کړی شي).

---

(۱) القاموس المحیط ج۱ ص۵۳۲
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۳ ص۴۳۲
(۳) مسند احمد بن حنبل ج۷ ص۱۶۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۲۲] او ستا رب ﷻ (په بلا کیفه توګه) راشي او پرښتي هم صفونه- صفونه (راشي).

[۲۳] او په دغې ورځ کښې دوزخ هم (د محشر میدان ته) راوستلی شي (رابنکودلی شي)، په دغې ورځ کښې به انسان پند واخلي (او نصیحت به قبول کړي)، حال دا چې (په دغه وخت کښې به ورته) پند څنګه وي (څه په درد به يې وخوري)؟.

[۲۴] (په دغه وخت کښې به) انسان ووايي چې: ای کاش چې د خپل (دغه) ژوند دپاره مې (د دنیا څخه څه نېک اعمال) وړاندې رالېږلی وي (چې اوس مې د نجات سبب ګرځېدلی وي).

[۲۵] نو په دغې ورځ کښې د الله ﷻ د عذاب غوندې عذاب هیڅوک (چا ته) نه شي ورکولی (او نه د چا توان رسېږي).

[۲۶] او (همدارنګه په دغې ورځ کښې) د الله ﷻ د تړلو غوندې تړل هیڅوک نه شي کولی (بلکې نه څوک عذابول کولی شي او نه تړل).

[۲۷] ای مطمئنه (ارامه) نفسه!.

[۲۸] (د) خپل رب ﷻ (موعد) ته په داسې حال ورستون شه چې ته راضي (او) راضي کړی شوی يې (ته د خپل رب ﷻ څخه راضي يې او خپل رب ستا څخه راضي دی).

[۲۹] نو ته زما (د صالحو) بندګانو (په ډله) کښې داخل شه.

[۳۰] او (هم) زما (تیار کړی شوي) جنت ته ننوځه.

د مطلب خلاصه

ای پیغمبره! ذکر شوی انسان دی په قول او فعل کښې غلطیاوې پرېږدي او د قیامت د سختې ورځې څخه دې وېږدار شي چې:

۱_ دغه سخته ورځ به په هغه وخت کښې صورت ونیسي چې:

الف: کله ځمکه وټکوله شي بنه پوره ټکول، نو هیڅ لوړه ژوره هم پکښې پرېنښودله شي بلکې هواره وګرځوله شي.

ب: کله ستا رب ﷻ د محاسبې او فیصلې دپاره په بلا کیفه توګه راشي.

ج: کله پرښتې صفونه-صفونه (قطارونه قطارونه) ودرېږي.

د: کله دوزخ د حشر میدان ته رابنکودلی شي او کفارو ته په دغې ورځ کښې د ترهیب دپاره راوستلی شي.

نو په دغه وخت کښې به نوموړی انسان پند واخلي او ستا ارشادات به قبول کړي، خو په دغه وخت کښې به يې پند اخستل څه په درد وخوري او په څه درد به يې دوا شي؟.

۲_ د همدې کبله به په دغه وخت کښې ذکر شوی انسان په ډېر حسرت او افسوس سره وايي چې: ای کاش چې ما په دنیا کښې ارشادات او پندونه قبول کړي وی او د خپل دغه ژوند دپاره مې داسې کړه وړه وړاندې را استولي وی چې اوس مې په درد دوا شوي وی او د عذاب څخه وربandې بچ شوي وی.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳_ ای پیغمبره! په دغې ورځ کښې به د دنیا تعذیبوونکي او حبس کوونکي ظالمان او جابران د الله ﷻ د پلوه په تعذیب اخته وي او په حبس به محکوم وي نو هلته به د ده ﷻ د عذاب غوندې عذاب څوک چاته نه شي ورکولی او نه به د ده ﷻ د حبس او تړلو غوندې حبس کول او تړل د چا د لاسه پوره وي، بلکې د ده ﷻ څخه پرته به د هیچا څه شی د واکه پوره نه وي.

۴_ ای پیغمبره! بالمقابل په دغې ورځ کښې به مؤمنان هر یو ډاډه کړی شي او ستا د رب ﷻ د پلوه به مخاطب وګرځولی شي چې: ای مطمئنه نفسه!:

الف: ته د خپل رب ﷻ موعد ته بېرته ورتاو شه او هغه ځای ته چې تاسره یې وعده شوې ده په داسې حال کښې بېرته وروګرځه چې ته د خپل رب ﷻ په نعمتونو باندې ډېر خوښ او خوشاله یې او هم ستا څخه خپل رب ﷻ پوره راضي دی.

ب: ته لاړ شه او زما د مخلصو بندګانو په ډله کښې شامل شه او زما هغه جنت ته ورننوځه کوم چې ما ستا غوندې بندګانو دپاره تیار کړی دی.

توضیحات

۱_ په ﴿ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴾ کښې د "دَكّ" کلمه د ځمکې پستولو او نرمولو ته ویل کېږي[1]، خو په دې مقام کښې ترې د ځمکې هوارول مطلب دي لکه چې په [طه.۱۰۵_ ۱۰۷] ایتونو کښې ورباندې صراحت نازل شوی دی.

د دوزخ راښکودل

۲_ په ﴿ وَجِاْىٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ﴾ کښې د حشر میدان ته د دوزخ راښکودلو ته اشاره ده چې همدغه مضمون د الله ﷻ په توفیق د [الشعراء:۹۱] ایت لاندې د یوه حدیث په رڼا کښې ډېر ښه تفسیر شوی دی، هیله ده چې هلته یو ځل مراجعه وکړی شي.

دلته د "ل" توری څه معنی ورکوي؟

۳_ په ﴿ قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴾ کښې د "ل" توری مفسرینو کرامو په دوه ډوله معنی کړی دی[2] چې دواړه ډوله په اصل مطلب کښې اختلاف نه لري هغه دا چې:

الف: دلته د "ل" توری اجلیه دی، او د "حَيَاة" څخه اُخروي "حَيَاة" مطلب دی. یعنې ای کاش! چې ما د دغه اُخروي ژوند دپاره په دنیا کښې څه داسې کړه وړه مخکښې رالېږلي وی چې اوس مې په درد دوا شوي وی.

ب: دغه د "ل" توری دلته د "وقت" معنی ورکوي او د "حَيَاة" څخه دنیاوي "حَيَاة" مراد دی. یعنې

---

[1] مفردات الراغب ص ۱۷۲
[2] روح المعاني ج ۳۰ ص ۱۲۹؛ تفسیر القاسمي ج ۱۷ ص ۱۵۲؛ البحر المحیط ج ۱۶ ص ۳۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ای کاش! چې ما د خپل دنیاوي ژوند په وخت کښې د اُخروي ژوند دپاره څه شیان مخکښې رالیږلي وی چې اوس مې وربانديې نجات موندلی وی.

یو تفسیري تحلیل

۴ـ په ﴿ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ ۝ وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ ﴾ کښې لاندې تفسیري تحلیل په ذهن کښې ساتل په کار دي:

الف: د ﴿ عَذَابَه ـ وَثَاقَهُۥ ﴾ دواړه کلمې د تشبیهي "ک" په تقدیر سره منصوبې دی.

ب: د دغو دواړو کلمو ضمیرونه (ه، ه) د الله ﷻ څخه کنایي دي. نو ته به وایې چې داسې عبارت: "کَعَذَابِ اللهِ، کَوَثَاقِ اللهِ" نازل شوی وي.

یعنې په دغې ورځ کښې به د الله ﷻ د عذاب غوندې عذاب څوک چا ته نه شي ورکولی او نه به د الله ﷻ د تړلو په شان تړل څوک کولی شي.

یا په بل عبارت: په دغې ورځ کښې به واکداري یوازې په الله ﷻ پورې اختصاص ولري او بس. نو هلته به دنیاوي جبابره او فراعنه نه د تعذیب توان لري او نه به د حبس او تړلو وسه لري، بلکې دوی به پخپله د الله ﷻ د تعذیب لاندې وي او حبس او تړل شوي به وي.

همدې مضمون ته په نورو ایتونو کښې هم اشارې شوې دي. لاندې مثالونه یې ولولئ:

اول: الله ﷻ فرمایي چې: ﴿ لِّمَنِ ٱلْمُلْكُ ٱلْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ ٱلْوَٰحِدِ ٱلْقَهَّارِ ﴾ [المؤمن:۱۶] یعنې په دغې ورځ کښې به الله ﷻ ووایي چې نن ورځ پوره واکداري د چا دپاره مختصه ده؟ نن ورځ ټوله واکداري (ظاهري او باطني) فقط په الله ﷻ پورې اختصاص لري چې هیڅ شریک نه لري او په خلکو باندې د خپلې ارادې تحمیلوونکی دی.

دوهم: الله ﷻ فرمایي چې: ﴿ وَٱلْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ ﴾ [الانفطار:۱۹] یعنې په دغې ورځ کښې (ظاهري او باطني) د حکم چلول په الله ﷻ پورې مختص دي او بس.

سوالونه او جوابونه

۵ـ په دې مقام کښې لاندې سوالونه د سړي په ذهن کښې ګرځي راګرځي:

الف: که څوک وایي چې: په ﴿ ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ ﴾ سره کوم نفس مراد دی او دا د کوم نفس لقب دی؟

مونږ وایو چې: د الله ﷻ په توفیق د [یوسف:۵۳] ایت لاندې لیکلې شوي دي چې دا د هغه نفس لقب دی کوم چې د ګناهونو د ارتکاب څخه مطمئن او معصوم دی.

ب: که څوک وایي چې: ایا ذکر شوی خطاب یوازې پیغمبرانو پورې اختصاص لري چې د ګناهونو څخه معصومان دي؟

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مونږ وايو چې: دغه خطاب ټولو مؤمنانو (أصحاب اليمين) ته شامل دی[١]، او دا خکه چې د مرګ څخه وروسته او یا عین د ځنکدن په وخت کښې ټول مؤمنان د ګناهونو د ارتکاب څخه په عصمت کښې ګرځي، او د واقع کېدلو څخه يې بچ کېږي، ته به وايي چې معصومان دي.

ج: که څوک وايي چې: ذکر شوی خطاب په کوم وخت کښې صورت نیسي؟

مونږ وايو چې: ځینو علماوو کرامو دغه وخت د روح د قبض وخت او ځینو د قبره څخه د راپورته کېدلو وخت او ځینو د جنت د داخلېدلو وخت ښودلی دی[٢]. مګر بهتره دا ده چې دغه وخت په اطلاق سره پرېښودل شي، څه لرې نه ده چې مؤمنانو ته به په مکرره توګه موقع په موقع په ذکر شوي خطاب سره اطمنان ورکړی شي، یا الله! مونږ ته دغه خطاب راپیرزو کړې!.

په همدې بنیاد ځینو علماوو کرامو لیکلي دي چې کله عبد الله بن عباس رضي الله عنهما (رئیس المفسرین) خاورو ته وسپارل شو نو په دغه وخت کښې د ټولو خلکو په وړاندې ذکر شوی ایت شریف قرائت کړی شو خو هیڅوا ونه شو لیدلی چې قرائت کوونکی څوک وه[٣].

د: که څوک وايي چې: دغه عبارت ﴿ ٱرۡجِعِيٓ إِلَىٰ رَبِّكِ ﴾ څه معنی؟

مونږ وايو چې: د دغه عبارت سره د "مَوْعِد" کلمه مقدره ده چې د "ارْجِعِي إِلَى مَوْعِدِ رَبِّكِ" عبارت ترې جوړېږي[٤]. یعنې ته هغه ځای ته ورستون شه کوم چې تاته خپل رب ﷻ وعده کړې او ټاکلی دی. دغه "مَوْعِد" په ﴿ فَٱدۡخُلِي فِي عِبَٰدِي ۝ وَٱدۡخُلِي جَنَّتِي ﴾ سره تفسیر شوی دی.

دغه عبارت ته ورته عبارت د ابراهیم عليه السلام څخه هم راحکایت شوی دی چې: ﴿ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّيٓ ﴾ [العنكبوت:٢٦] یعنې او ابراهیم عليه السلام وویلې چې: یقینًا زه د خپل رب ﷻ رضامندۍ ته هجرت کوونکی یم (او هغه ځای ته روان یم کوم یې چې راته ټاکلی دی).

هـ: که څوک وايي چې: په ﴿ فِي عِبَٰدِي ﴾ کښې د "عِبَاد" کلمې څخه کوم بندګان مطلب دي؟

مونږ وايو چې: د دې څخه صالح بندګان مراد دي د کومو په ډله کښې چې د شاملېدلو غوښتنه د سلیمان عليه السلام څخه هم راحکایت شوې ده چې: ﴿ وَأَدۡخِلۡنِي بِرَحۡمَتِكَ فِي عِبَادِكَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴾ [النمل: ١٩] یعنې ای زما ربه! او ما په خپل رحمت سره د خپلو صالحو بندګانو په ډله کښې داخل کړه.

په همدې ځای د الله ﷻ په توفیق د "الْفَجْر" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو.

اللَّهُمَّ أَدْخِلْنَا فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَأَدْخِلْنَا فِي جَنَّتِكَ الْفِرْدَوْس.

١٤٢٦/١/١٢ هـ ق - ١٣٨٣/١٢/٢ هـ ش.

---

(١) تفسیر القرطبي ج٢٠ ص٥٨
(٢) تفسیر القاسمي ج١٧ ص١٥٣؛ زاد المسیر ج٨ ص٢٤٨؛ تفسیر البغوي ج٤ ص٤٨٦
(٣) تفسیر ابن کثیر ج٤ ص٥١١؛ الدر المنثور ج٨ ص٥١٥
(٤) تفسیر الکشاف ج٤ ص٧٥٢؛ تفسیر ابي السعود ج٩ ص١٥٩؛ البحر المحیط ج١٠ ص٤٧٧

Downloaded from: bawarketabtoon.com

البلد (۹۰)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

د دې سورت (الْبَلَد) په نامه باندې د همدې سورت لومړنی ایت مشتمل دی.

۱_ دا سورت د جمهورو علماوو کرامو په نزد مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۲_ د دې سورت ټول ایتونه پوره شل (۲۰) دي[۲].

۳_ د دې سورت د کلماتو شمېره دوه اتیا (۸۲) کلمو ته رسېږي[۳].

۴_ د دې سورت د حرفونو تعداد درې سوو او شلو (۳۲۰) حرفونو ته پورته شوې ده[۴].

۵_ په وړاندېنی سورت (الْفَجْر) کښې انسان د هغو اقوالو او هغو افعالو څخه منعه کړی شوې وه کوم چې ورته په دنیا او آخرت کښې په ضرر تمامېږي.

۶_ په دې سورت (الْبَلَد) کښې ورته د یو پلوه د الله ﷻ نعمتونه وریه یاد کړی شوي دي او د بله پلوه ورته هغه کړنلاره ښودلې شوې ده کومه چې ورته په دنیا او آخرت کښې ګټوره واقع کېږي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿لَآ أُقْسِمُ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ ۝١ وَأَنتَ حِلٌّۢ بِهَٰذَا ٱلْبَلَدِ ۝٢ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ۝٣ لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِى كَبَدٍ ۝٤﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحم الله ﷻ په نامه.

[۱] دغسې نه ده (لکه چې تاسو مشرکان خیال کوئ)، په دغه ښار (مکه معظمه) باندې سوګند دی.

[۲] حال دا چې (ای پیغمبره!) ته په همدغه ښار کښې اصلي اوسېدونکی یې (او احترام دې پکښې نه ساتل کېږي).

[۳] او په زېږوونکي (پلار) او په هغه شي (مولود) باندې هم سوګند دی) کوم چې پلار یې زېږوي.

[۴] چې یقیناً مونږ انسان په مشقت کښې پیدا کړی دی (په دنیاوي ژوند کښې نا ارامه دی).

ارتباط او توضیحات

۱_ د وړاندېني سورت (الْفَجْر) د وروستنیو ایتونو مضامین په دې باندې هم شامل وه چې الله ﷻ به خپلو مخلصو بندګانو ته په آخرت کښې زښتې ډېرې خوشالۍ ورکړي.

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۰۳
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۸۸
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۱۲
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۳۳۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په دې ایتونو کښې مؤمنانو (مخلصو بندګانو) ته ډاډ او تسلي ورکوله کېږي چې:

الف: د کفارو او مشرکانو ظلم او تېری تمامېدونکی دی او داسې وخت ضرور راتلونکی دی چې دوی به د سخت حسرت سره مخامخ شي.

ب: کامله خوشالي په آخرت کښې صورت نیسي د دنیا ژوند تول په مشقتونو او زحمتونو باندې ډک دی، نو د کفارو په تعذیبونو سره بې حوصلې کېدل په کار نه دي.

۲ـ په ﴿ لَآ أُقۡسِمُ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ﴾ کښې د ﴿ لَآ أُقۡسِمُ ﴾ غوندې کلمات د [الواقعة:۷۵] ایت لاندې د الله ﷻ په توفیق شرحه شوی دی چې بیا تکرارولو ته یې څه ضرورت نه ګورو.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په همدغه ایت کښې د مفسرینو کرامو په اتفاق سره د "هَٰذَا ٱلۡبَلَدِ" څخه د مکې معظمې ښار مطلب دی[1].

نو د معنی حاصل به یې داسې راوخېژي چې: دغسې نه ده چې مشرکان او کفار به د مؤمنانو په تعذیب سره د اسلام د ترقۍ مخه بنده کړي، په همدغه مطلب باندې دغه ښار (مکه معظمه) شهادت ورکوي چې د تاریخ په اوږدو کښې د جبابره وو څخه بچه ساتلې شوې ده، او د اصحاب الفیل غوندې ظالمان یې په تخریب باندې نه دي توانېدلي.

۳ـ په ﴿ وَأَنتَ حِلُّۢ بِهَٰذَا ٱلۡبَلَدِ ﴾ کښې د ﴿ حِلُّۢ ﴾ کلمه د تفسیر په لحاظ دوه احتماله درلودلې شي چې د بدلیت په لحاظ د دواړو اراده کول هم څه اشکال نه لري. هغه دا چې:

الف: دا کلمه ﴿ حِلُّۢ ﴾ د "نَصَرَ يَنْصُرُ" د باب څخه صفتي اسم ده او د "حُلُول" ـ لکه "قُتُول" ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د اړولو او اقامت کولو معنی ورکوي او په مقابل کښې یې "اِرْتِحَال" ـ لکه "اِکْتِسَاب" ـ استعمالېږي چې د کوچېدلو دپاره وضعه شوي دي[2]. یعنې ای پیغمبره! که څه هم مشرکان نن ورځ په تا او ستا په ملګرو باندې ظلم او تېری کوي او غواړي چې د دغه ښاره مو وشړي حال دا چې ته د دغه ښار اصلي اوسېدونکی یې او ستا په موجودیت سره د دغه ښار شرافت لا پسې زیات شوی دی، مګر تاسو د زغم څخه کار واخلئ او د مشکلاتو ګاللو ته خپلې ملاوې وتړئ لکه څنګه چې په همدغه ښار کښې پخوانیو اصلي اوسېدونکو (بي بي هاجرې رضي الله عنها او اسماعیل علیه السلام) مشکلات ګاللي وه.

ب: دا کلمه د "ضَرَبَ يَضْرِبُ" د باب صفتي اسم ده چې د "حَلَال" ـ لکه "حَرَام" ـ څخه یې اشتقاق موندلی دی[3]. یعنې ای پیغمبره! دغه ښار محترم ښار دی حتی چې حیوانات او ځناور پکښې د اذیت او تعذیب څخه مامون دي حال دا چې په همدغه محترم ښار کښې د مشرکانو د پلوه ستا او ستا د ملګرو اذیت او تعذیب حلال او مباح ګڼلې کېږي. خو داسې یوه ورځ راتلونکې ده چې به

---

(۱) روح المعاني ج ۳۰ ص ۱۳۳

(۲) تفسیر القاسمي ج ۱۷ ص ۱۵۵؛ لسان العرب ج ۱۱ ص ۱۶۴

(۳) القاموس المحیط ج ۱ ص ۶۹۷؛ تفسیر القرطبي ج ۲۰ ص ۶۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

همدغه ښار کښې به تا او ستا ملګرو ته د الله ﷻ د پلوه د دغو مشرکانو اذیت، تعذیب، وهل او ټکول حتی وژل حلال او مباح وګرځولی شي.

دغه مضمون ته د مکې معظمې د فتحې په ورځ نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې داسې اشاره کړې ده چې: «وَإِنَّهَا حَلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ»[1] یعنې الله ﷻ په مکه معظمه باندې خپل پیغمبر او مؤمنان مسلط وګرځول نو د همده ﷻ د پلوه ماته د ورځې په یوه ساعت کښې دلته وژل او تعذیبول حلال او مباح ګرځولی شوي دي، چې په دغه ښار کښې دغه کارونه چا ته نه پخوا حلال ګرځولی شوي وه او نه به ورته وروسته حلال وګرځولی شي.

۵_ که څه هم د ﴿ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴾ کلمات مفسرینو کرامو په آدم ؑ او د ده ؑ په اولادې سره یا په نوح ؑ او د ده ؑ په اولادې سره او بالآخره یا په ابراهیم ؑ او د ده ؑ په اولادې سره تفسیر کړي دي، مګر بهتره دا ده چې ذکر شوي کلمات په خپل اطلاق سره پرېښودل شي ترڅو هر والد او هر مولود ته شامل شي[2].

۶_ په ﴿ لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِي كَبَدٍ ﴾ کښې د ﴿ كَبَدٍ ﴾ کلمه د شدت او مشقت دپاره وضعه شوې ده[3]. یعنې په دغه ښار (مکه معظمه) او هم په والد او مولود باندې سوګند دی. یا په بل عبارت: دغه درې واړه شهادت ورکوي چې موږ یقیناً انسان د مشقاتو او ستونزو د ګاللو دپاره مساعد پیدا کړی دی، چې د مختلفو ربړو سره به مخامخ کېږي.

نو ای پیغمبره! لکه چې په دغه ښار کښې بي بي هاجرې رضي الله عنها او اسماعیل ؑ مشکلات تېر کړي دي او لکه چې پلار د خپل اولاد په روزنه او تربیه کښې سختۍ ګالي او بالآخره لکه چې هر مولود د خپل پیدائښت په مختلفو مراحلو کښې د مشقاتو سره مخامخ کېږي، همدارنګه به ته او ستا ملګري هم د کفارو د لاسه مشکلات او مشقات ګالي او په نتیجه کښې به کامیابیو ته رسېږي.

﴿ أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ۝٥ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ۝٦ أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ ۝٧ أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ ۝٨ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ۝٩ وَهَدَيْنَٰهُ ٱلنَّجْدَيْنِ ۝١٠ ﴾

[۵] ایا انسان ګومان کوي چې هیڅوک به ورباندې هیڅکله قدرت درلودونکی نه شي (چې مغلوب یې وګرځولی شي)؟.

[۶] نوموړی وایي چې: ما (د خپلو مطالبو د ترلاسه کولو دپاره) زښت ډېر مال لګولی (او مصرف کړی) دی، (نو ضرور به خپل مرامونه ترلاسه کړم).

[۷] ایا انسان ګومان کوي چې هیڅوک یې نه ګوري (او نه یې پېژني)؟.

---

(۱) صحیح البخاري ج۲ ص۳۲۸
(۲) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۱۹۶
(۳) لسان العرب ج۳ ص۳۷۶؛ المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۰۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۸] (ایا مونږ انسان نه پېژنو!) ایا مونږ ورته دوه سترګې (د لیدلو دپاره) نه دي ګرځولي (پیدا کړي)؟!.

[۹] او (ایا مونږ ورته) ژبه او دوه شونډې (نه دي پیدا کړي)؟!.

[۱۰] (هو، دا مو کړي دي) او د (خیر او شر) دوه لارې مو هم ورته ښودلي دي (چې شریعت مو ورنازل کړی دی او عقل مو ورکړی دی).

ارتباط او د مطلب خلاصه

په وړاندېنیو ایتونو کښې هغه تېري او ظلم ته اشاره شوې وه کوم به چې په حرم شریف کښې د مشرکانو د پلوه په نبي کریم ﷺ او په مؤمنانو باندې جائز ګڼل کېده.

په دې ایتونو کښې د یو پلوه مشرکان تهدید شوي دي چې په خپل قوت باندې مه غره کېږئ او د هغه اقدس ذات څخه وډار شئ چې تاسو ته یې موجودیت او قوت درکړی دی. او د بله پلوه یې شمېره عقلي او حسي نعمتونو ته اشاره شوې ده او وریې یاد شوي دي ترڅو یې شکریه وکړي او د کفري عقیدې او ظلم څخه لاس واخلي. نو حاصل یې داسې راځېږي:

ای پیغمبره! په خپل دعوتي اُمت باندې لاندې مطالب قرائت کړه:

۱ـ کافر انسان په مؤمنانو باندې ظلم او تېري ته ادامه ورکوي او غواړي چې کفري او شرکي عقیدې ته یې وروا ړوي.

ایا نوموړی ګومان کوي چې په ده باندې د هیچا زور نه رسېږي او د هیچا د قدرت لاندې نه دی؟ دغسې نه ده، بلکې الله ﷻورباندې کامل قدرت لري او په وخت سره به یې په دنیا او آخرت کښې د کفریاتو او شرکیاتو په سزا اخته کړي.

۲ـ نوموړی وایي چې: ما زښت ډېر مال مصرف کړی او لګولی دی، نو د همدغه مال په زور به د اسلام د پرمختګ مخه ونیسم او ودې ته به یې پرېنږدم.

دغسې نه ده، د نوموړي مال د الله ﷻ د ارادې په وړاندې خنډ نه شي جوړېدلی بلکې د همدغه مال په هکله به هم د پوښتنو سره مخ شي چې دا دې د کومه کړی دی؟ او په کومو شیانو کښې دې مصرف کړي دی؟

۳ـ ایا نوموړی ګومان کوي چې هغه هیچا نه دی لیدلی او هیڅوک یې نه پېژني؟ دغسې نه ده، مونږ یې ښه پېژنو، چې یوازې همدا زمونږ په قدرت سره دنیا ته راغلی دی او بس. یا په بل عبارت:

الف: ایا مونږ ورته دوه سترګې نه دي ورکړې؟ او د لیدلو خاوند مو نه دی ګرځولی؟

ب: ایا مونږ ورته ژبه نه ده ورکړې چې د زړه رازونه ورباندې څرګندوي او خبرې اترې ورباندې کوي؟.

ج: ایا مونږ ورته دوه شونډې نه دي ښنلي چې په خوراک او څښاک کښې ترې کار اخلي او همدارنګه یې ښکلا او ښایست وربرابر کړی دی او نورې ګټې ترې هم اخلي؟.

د: بالآخره، آیا مونږ ورته عقل نه دی ورکړی چې د ښناورو څخه مو ورباندې جدا کړي دي؟.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

او همدارنګه ایا مونږ ورته شریعت نه دی ورنازل کړی او شرعي او غیر شرعي او همدارنګه د خیر او شر دواړه لارې مو نه دي ورښودلي؟.

توضیحات

۱ـ په ﴿أَهۡلَكۡتُ مَالٗا لُّبَدًا﴾ کښې د "لُبَد" کلمه د کثیر (ډېر) معنی ورکوي[۱]. یعنې ما د اسلام په مخنیوي او عیشیاتو کښې زښت ډېر مال مصرف کړی دی چې ضرور به ورباندې مطلب ته ورسېږم په ماباندې د هیچا زور د پاسه نه دی.

حال دا چې الله ﷻ فرمایي چې: ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ لِيَصُدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيۡهِمۡ حَسۡرَةٗ ثُمَّ يُغۡلَبُونَ﴾ [الأنفال:۳۶] یعنې یقینًا هغه کسانو چې کفر غوره کړی دی د دې دپاره خپل مالونه خرڅ کوي ترڅو د الله ﷻ د لارې څخه خلک منعه کړي، نو زر ده چې خپل مالونه به په همدې لاره کښې خرڅ کړي خو بیا به ورباندې حسرت وګرځي (او) بیا به مغلوب کړی شي.

همدارنګه نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ»[۲] یعنې د قیامت په ورځ به بنیادم قدم وانخلي ترڅو چې د خپل مال په هکله هم وپوښتلی شي چې دا یې د کوم ځایه کسب کړی (حاصل کړی) دی او په کوم شي کښې یې خرڅ کړی دی؟.

صرفي تحلیل

۲ـ په ﴿وَشَفَتَيۡنِ﴾ کښې د "شَفَتَيۡنِ" کلمه د "شفة" مثنی ده چې د شونډې معنی ورکوي او په اصل کښې "شَفَهَة" وه نو د "هـ" توری یې د تخفیف دپاره حذف شوی دی، د همدې کبله کله چې دوه کسان سره مخامخ خبرې وکړي نو په "شَافَهَ فُلَانٌ فُلَانًا" سره ترې تعبیر کېږي. یعنې فلانی کس د فلاني کس سره شونډې په شونډې (مخامخ) خبرې وکړې[۳].

"نَجۡدَيۡنِ" څه معنی؟

۳ـ په ﴿وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ﴾ کښې د "نَجۡدَيۡنِ" کلمه د "نَجۡد" مثنی ده چې اصلاً د لوړ ځای معنی ورکوي[۴]، خو په دې مقام کښې عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په "الْهُدَى وَالضَّلَالَة" سره تفسیره کړې ده[۵]. یعنې او بنیادم ته مونږ د هدایت او ضلالت دواړه لارې ورښودلې دي ترڅو د عقل څخه کار واخلي نو د خیر لاره غوره کړي او د شر د لارې څخه اجتناب وکړي.

(۱) القاموس المحیط ج۴ ص۱۱۷؛ مفردات الراغب ص۴۶۷؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۱۲
(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۶۷
(۳) لسان العرب ج۱۳ ص۵۰۷
(۴) مفردات الراغب ص۵۰۲
(۵) الدر المنثور ج۸ ص۵۲۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

﴿ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي
مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾ ﴾

[۱۱] نو ناشکره انسان د غره په سخته لار (غاښي) باندې ونه خوت.

[۱۲] او (ای پیغمبره!) ته څه شي پوه کړې چې سخته لار (غاښی) څه شی دی؟ (زما ترې څه شی مراد دی؟).

[۱۳] دا (عَقَبَه) د غاړې (غلام یا وینځې) خلاصون (ازادول) دي.

[۱۴] یا د لوږې په خاونده ورځ کښې خوراک ورکول دي.

[۱۵] (البته) داسې یتیم ته چې د قرابت (نژدېکت) څښتن وي.

[۱۶] یا داسې مسکین ته چې د خاورو خاوند وي (په خاورو ککړ وي).

[۱۷] بیا نوموړی (ناشکره انسان) د هغو کسانو د ډلې څخه نه شو کومو چې ایمان راوړی دی او یو تربله په صبر سره توصیه کوي او (هم) یو تربله په مهربانۍ (او شفقت) سره توصیه کوي.

[۱۸] دغه کسان (ایمانداران او توصیه کوونکي) د ښي لاس ملګري دي (په ښیو لاسونو کښې به اعمالنامې ورکړی شي).

[۱۹] او هغو کسانو چې زمونږ په ایتونو باندې کفر غوره کړی دی همدوی د چپ لاس ملګري دي.

[۲۰] په دوی (اصحاب الشمال) باندې قلف کړی شوی اور دی (دائمي دوزخ دی).

ارتباط او د مطلب خلاصه

د سورت د پیل څخه هغو بدو کارونو ته اشاره شوې وه کوم چې ناشکره انسان یې عملي کوي او ورته مناسب وه چې عملي کړی یې نه وي.

په دې ایتونو کښې هغو نېکو کارونو ته اشاره کېږي کوم چې ناشکره انسان یې نه عملي کوي او ورته مناسب وه چې عملي کړی یې وي. نو حاصل یې داسې راځېږي:

ای پیغمبره! په خپل اُمت باندې د ناشکره انسان څه نور خاصیتونه هم قرائت کړه هغه دا چې:

۱ـ ناشکره انسان په سخته لاره او په لوړ غاښي باندې ونه خوت، او ای پیغمبره!:

الف: ته څه شي پوه کړې چې په غاښي باندې ختل څه شی دی او زما ورباندې څه شی مراد دی؟

ب: د غاښي په سخته لاره باندې د ختلو څخه زما لاندې کارونه مطلب دي:

اول: د غلام او وینځې ازادول.

دوهم: په داسې ورځ کښې خوراک ورکول چې لوږه پکښې موجودیت ولري او خلک وږي وي.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

(۳۰) درېیم: په تېره بیا داسې یتیم ته خوراک ورکول کوم چې د قرابت او خپلوۍ خاوند وي.
څلورم: یا داسې مسکین ته خوراک ورکول کوم چې د خاورو خاوند وي چې فرش نه لري او په خاورو باندې ناسته پاسته کوي.

۲ـ د ناشکره انسان په خاصیتونو کښې دا خبره هم د ذکر وړ ده چې نوموړي لاندې کارونه هم ونه کړه:

الف: نوموړی د هغو کسانو څخه ونه ګرځېد کومو چې ایمان راوړی وي او توحیدي عقیده یې خپله کړې وي.

ب: او نه د هغو کسانو څخه جوړ شو کوم چې صبر کوونکي دي او نورو ته هم په صبر کولو توصیه کوي.

ج: بالآخره، نوموړی د هغو کسانو څخه هم جوړ نه شو کوم چې مهربان زړونه لري او نورو ته هم په ترحم او مهربانۍ سره توصیه کوي.

۳ـ هو! نوموړي ذکر شوي کارونه ونه کړه چې نه په سخت غاښي باندې وخوت او نه یې ایمان راووړ، خو هرڅوک چې ذکر شوي کارونه وکړي نو همغوی د ښي لاس ملګري دي چې اعمالنامې به په ښیو لاسونو سره ورکړی شي او جنت ته به په دائمي توګه ورننوځي.

۴ـ بالمقابل، هغه کسان کومو چې زمونږ په ایتونو باندې کفر غوره کړی دی نو هغوی د نوموړي ناشکره انسان په شمول د چپ لاس ملګري دي چې اعمالنامې به ورته په چپو لاسونو سره ورکړی شي او د دوزخ اور به وربانديې په داسې حال بلېږي چې دروازې به یې قلف کړی شوي وي نو په توره تیاره کښې به په دائمي توګه معذبېږي.

توضیحات

۱ـ په دې مقام کښې د څو لغاتو معناوې ولولئ؛ هغه دا چې:

الف: په ﴿فَلَا ٱقۡتَحَمَ ٱلۡعَقَبَةَ﴾ کښې د ﴿ٱقۡتَحَمَ﴾ کلمه د "اِقْتِحَام" ـلکه "اِکْتِسَاب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده. "اِقْتِحَام" په شدت او سرعت سره په یوه شي کښې داخلېدلو او یا ترې تېرېدلو ته وایي[۱].

ب: په همدغه ایت کښې د "عَقَبَة" کلمه د هغې سختې لارې دپاره وضعه شوې ده کومه چې په غره باندې ختلې وي[۲]، څه لرې نه ده چې مونږ ترې په پښتو کښې په "غاښي" سره تعبیر وکړو. مګر په دې مقام کښې ذکره شوې کلمه په ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ ۝ أَوۡ إِطۡعَٰمٞ﴾ سره تفسیره شوې ده.

شاید چې د دغو دواړو کارونو څخه به په "عَقَبَة" سره د دې کبله تعبیر نازل شوی وي چې دغه دواړه کارونه په ناشکره انسان باندې ډېر سخت او ګران وي.

ج: په ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ کښې د "فَكّ" کلمه د ازادولو معنی ورکوي، چې کله ترې په "عِتْق" تعبیر

(۱) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۱۵۹؛ القاموس المحیط ج۳ ص۵۶۶
(۲) لسان العرب ج۱ ص۶۲۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کبدلی شي، د دغه کار (عِتق) په فضائلو کښې ډېر احادیث روایت شوي دي چې ځینو مفسرینو کرامو یې دلته بنه غټه مجموعه رانقله کړې ده[۱]، هیله ده چې علاقمندان هملته مراجعه وکړي.

د: په ﴿ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴾ کښې د "مَسْغَبَة" کلمه میمي مصدر ده او د عامې لوږې په معنی ده[۲].

ه: په ﴿ ذَا مَقْرَبَةٍ ﴾ کښې د "مَقْرَبَة" کلمه هم میمي مصدر ده چې د قُرب (نږدېوالي) معنی ورکوي (برابره خبره ده چې دغه نږدېوالی نسبي وي او یا د ګوانډیتوب نږدېوالی وي)[۳].

و: په ﴿ ذَا مَتْرَبَةٍ ﴾ کښې د "مَتْرَبَة" کلمه هم میمي مصدر ده چې د خاورو معنی ورکوي نو دلته د مسکین څخه هغه ناداره کس مطلب دی کوم چې فرش او ظرف نه لري او د مجبوریت د کبله په خاورو باندې ناسته ولاړه کوي[۴].

ز: په ﴿ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌ ﴾ کښې د "مُوصَدَة" کلمه اسم مفعول مونث ده او د "اِيْصَاد" ـ لکه "اِكْرَام" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، چې د دروازې تړلو او قلف کولو ته ویل کېږي[۵]. یعنې په اصحاب الشمال باندې داسې اور مسلط کړی شوی دی د کوم چې دروازې قلف او بندې وي نو په دائمي توګه به هلته په توره تیاره کښې معذبېږي.

یو نحوي تحلیل

۲ـ د ﴿ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا ﴾ الآیة په ﴿ اقْتَحَمَ ﴾ باندې عطف دی او د "ثُمَّ" توری د ذکري تراخي دپاره دی[۶]، ته به وایې چې داسې عبارت: "فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ وَلَا آمَنَ بِآيَاتِنَا" نازل شوی دی. یعنې ناشکره انسان نه په سخت غاښې باندې وخوت او نه یې زمونږ په ایتونو ایمان راووړ.

سوال جواب

۳ـ که څوک وایې چې: په ﴿ أُوْلَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴾ کښې د ﴿ أُوْلَئِكَ ﴾ په کلمې سره کومو کسانو ته اشاره شوې ده؟

مونږ وایو چې: په ذکرې شوې کلمې سره شکرګزارانو بندګانو ته اشاره ده په کومو باندې چې ایتونه په ضمني توګه دلالت کوي.

په همدې ځای د "الْبَلَد" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ أَصْحَابِ الْمَيْمَنَةِ.

۱۴۲۶/۱/۱۶ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۲/۶ هـ ش.

---

(۱) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۱۳
(۲) مفردات الراغب ص۱۳۹
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۱۳۸
(۴) الدر المنثور ج۸ ص۵۲۵
(۵) القاموس المحیط ج۱ ص۱۵۲
(۶) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۰۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الشمس (۹۱)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (الشمس) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.

۲ـ دا سورت د مفسرینو کرامو په اتفاق سره مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه پنځلس (۱۵) ایتونه دي[۲].

۴ـ د دې سورت د کلماتو شمېر څلور پنځوس (۵۴) کلمو ته رسېږي[۳].

۵ـ د دې سورت د حرفونو شمېر دوه سوه او اویا (۲۷۰) حرفه ده[۴].

۶ـ د وړاندیني سورت (البَلَد) سره يې تناسب دا دی چې دا سورت هم د هغه سورت غوندې مکي سورت دی، او د هغه سورت په څېر په سوګندونو باندې پیل شوی دی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَٱلشَّمْسِ وَضُحَىٰهَا ۝١ وَٱلْقَمَرِ إِذَا تَلَىٰهَا ۝٢ وَٱلنَّهَارِ إِذَا جَلَّىٰهَا ۝٣ وَٱلَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ۝٤ وَٱلسَّمَآءِ وَمَا بَنَىٰهَا ۝٥ وَٱلْأَرْضِ وَمَا طَحَىٰهَا ۝٦ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ۝٧ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا ۝٨ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ۝٩ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ۝١٠ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] په لمر سوګند دی او د لمر په رڼا (سوګند) دی.

[۲] او په سپوږمۍ (سوګند) دی چې کله (په طلوع سره) د لمر پیروي (اتباع) وکړي.

[۳] او په ورځ (سوګند) دی چې کله لمر ښه څرګند کړي (او ورځ ښه پخه شي).

[۴] او په شپه (سوګند) دی چې کله لمر پټ کړي (او رڼا يې ورکه کړي).

[۵] او په اسمان (سوګند) دی او هم په هغه اقدس ذات ﷻ باندې (سوګند) دی چې اسمان يې (په عجیب کیفیت سره) جوړ کړی دی.

[۶] او په ځمکه (سوګند) دی او هم په هغه اقدس ذات ﷻ باندې (سوګند) دی چې ځمکه يې (د خلکو د معیشت دپاره) غوړولې ده.

[۷] او په انساني نفس (سوګند) دی او هم په هغه اقدس ذات ﷻ باندې (سوګند) دی چې

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۱۰

(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۹۱

(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۱۷

(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۳۵۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

انساني نفس یې (د اندامونو او استعدادونو د حیثه) برابر کړی دی.

[۸] نو (انساني نفس ته) یې د هغه عصیان او تقوی ورښودلې ده (او په ښه او بده لاره یې پوه کړی دی).

[۹] (سوګند دی) چې یقینًا هغه چا کامیابي مونده کړه چې خپل خان یې د (کفریاتو او معاصیو څخه) تزکیه کړ (او بچ یې ترې وساته).

[۱۰] او یقینًا هغه څوک نا اُمید (او ناکام) شو چې خپل خان یې (په معاصیو او کفریاتو کښې) پټ کړ (او پکښې احاطه یې کړه).

ارتباط او توضیحات

۱_ د وړاندېنې سورت (الْبَلَد) په وروستنیو ایتونو کښې خلک په دوه وو ډلو وېشلي شوي وه چې یوه ډله اصحاب الیمین وه او بله ډله اصحاب الشمال وه.

د دې سورت (الشَّمْس) په ذکرو شوو ایتونو کښې د همدغه وېش په بنیاد په اثبات رسول شوې ده چې انسان د نېکو او بدو دواړو استعداد لري.

۲_ په ﴿ وَٱلشَّمۡسِ وَضُحَىٰهَا ﴾ کښې د "ضُحَى" کلمه د لمر خورېدلو ته وضعه شوې ده[۱]، خو په دې مقام کښې عبد الله عباس رضي الله عنهما د لمر په رڼا سره تفسیره کړې ده[۲]. یعني په لمر سوګند دی او هم د لمر په رڼا سوګند دی.

۳_ په ﴿ وَٱلۡقَمَرِ إِذَا تَلَىٰهَا ﴾ کښې د "تَلَى" کلمه د "تُلُوّ" _لکه "عُتُلّ"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د اتباع او پیروۍ معنی ورکوي[۳]، دغه پیروي لاندې دوه صورتونه درلودلی شي[۴]:

الف: د لومړنیو درې شپو میاشتې په غروب سره د لمر د غروب اتباع کوي چې لږ وخت وروسته د لمر غونډې لوېږي.

ب: په څوارلسمې او نورو رڼو شپو کښې سپوږمۍ په طلوع سره د لمر د غروب اتباع کوي او ډېر لږ وخت وروسته ورپسې راخېژي.

مګر مونږ ته په دې مقام کښې غوره برېښي چې دوهم صورت مراد کړی شي. او دا څکه چې:

په اولنې صورت باندې په عربي محاوره کښې د "قَمَر" د کلمې اطلاق نه کېږي بلکې د "هلال" د کلمې په نامه یادېږي. یعني په سپوږمۍ باندې سوګند دی البته کله چې څوارلسمې او نورو رڼو شپو ته ورسېږي.

۴_ په ﴿ وَٱلنَّهَارِ إِذَا جَلَّىٰهَا ۝ وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰهَا ﴾ کښې د "هَا، هَا" دواړه ضمیرونه د "الشَّمْس"

---

(۱) مفردات الراغب ص ۳۰۱
(۲) الدر المنثور ج ۸ ص ۵۲۸
(۳) لسان العرب ج ۱۴ ص ۱۰۲
(۴) تفسیر القرطبي ج ۲۰ ص ۷۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کلمې ته راجع دی[۱]. یعنې په ورځ باندې سوګند دی البته کله چې لمر ښه پوره ځرګند کړي او رڼا یې ښه پوره موج ته ورسېږي، او هم په شپه باندې سوګند دی البته چې لمر ښه پوره پټ کړي او تیاره ښه پوره زیاته شي.

"مَا" د "الَّذِي" معنی ورکوي

۵ـ علماوو کرامو[۲] په دې ګومان چې د "ما" کلمه د غیر ذو العلمو (غیر ناطقو) پورې اختصاص لري په ﴿ وَٱلسَّمَآءِ وَمَا بَنَىٰهَا ۝ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا طَحَىٰهَا ۝ وَنَفۡسٖ وَمَا سَوَّىٰهَا ﴾ کښې یې د "مَا، مَا، مَا" درې واړه کلمې د مصدریت دپاره ګڼلې دي.

مګر سمه خبره دا ده چې ذکره شوې کلمه په ذو العلمو کښې هم استعمالېږي[۳] او په قرآن کریم کښې هم همدا استعمال نازل شوی دی چې: ﴿ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ﴾ [الكافرون:۳] یعنې ای پیغمبره! کفارو ته ووایه چې او تاسو د هغه الله ﷻ عبادت کوونکي نه یاست چې زه یې عبادت کوم.

نو په دې مقام کښې ذکرې شوې درېواړه کلمې هره یوه د "الَّذِي" په تاویل سره د الله ﷻ څخه کنایي دي[۴].

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په ﴿ وَمَا طَحَىٰهَا ﴾ کښې د "طَحَىٰ" کلمه د "طَحْوٌ" ـلکه "ضَرْبٌ" ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د خورولو او غوړولو معنی ورکوي[۵]. یعنې په ځمکه باندې سوګند دی او په هغه اقدس ذات ﷻ باندې سوګند دی چې ځمکه یې د خلکو د معیشت دپاره خوره کړې او غوړولې ده.

"الهام" څه معنی؟

۶ـ په ﴿ فَأَلۡهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقۡوَىٰهَا ﴾ کښې د "أَلْهَمَ" کلمه د "اِلْهَام" ـلکه "اِکْرَام"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې په دې مقام کښې عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په بیان سره تفسیره کړې ده[۶]. یعنې الله ﷻ هر انسان ته د خیر او شر دواړه لارې وښودلې او ورته بیان یې کړې.

همدې مضمون ته په بل ایت کښې هم اشاره شوې ده چې: ﴿ وَهَدَيۡنَٰهُ ٱلنَّجۡدَيۡنِ ﴾ [البلد:۱۰] یعنې او مونږ انسان ته دوه (د خیر او شر) لارې ښودلې دي.

یو صرفي تحلیل

۷ـ په ﴿ مَن دَسَّىٰهَا ﴾ کښې د "دَسَّ" کلمه په اصل کښې "دَسَّسَ" ـلکه "کَرَّمَ"ـ وه چې د "س" درې

---

(۱) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۶۳
(۲) زاد المسیر ج۸ ص۲۵۷؛ تفسیر البغوي ج۴ ص۴۹۲
(۳) لسان العرب ج۱۵ ص۴۷۱
(۴) مفردات الراغب ج۱۰ ص۴۸۶
(۵) مفردات الراغب ص۳۱۱
(۶) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۲۱۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توري يې درلوده، د دې کلمې د مجردو مصدر "دَسّ" ـ لکه "مَدّ" ـ دی چې د پټولو او دفنولو معنی ورکوي[۱]. بیا دریم د "س" توری په "ي" سره تبدیل کړی شو لکه چې په "تَقَضَّى الْبَازِي" کښې د "تقضى" کلمه په اصل کښې "تَقَضَّضَ" وه خو دریم "ض" یې په "ي" سره تبدیل شو[۲]. یعني باز په ښکار باندې ورالوتی (ورلوېدلی) وه.

د سوګندونو جواب

۸ـ وړاندې یوولس سوګندونه ذکر دي، که څه هم ځینو مفسرینو کرامو د دغو ټولو سوګندو جواب مقدر ګڼلی دی[۳] خو بهتره دا ده چې تقدیر ته څه اړتیا نشته او د ټولو دپاره د ﴿ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ﴾ جمله د خپلې معطوفې جملې ﴿ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ﴾ سره جواب واقع شوې ده[۴]. نو حاصل به یې داسې راوخېژي چې:

الله ﷻ شهادت ورکوي چې د اسمان جوړوونکی دی او د ځمکې خوروونکی دی او هم د انساني نفس د استعداداتو برابروونکی دی. او همدارنګه لمر او د لمر رڼا او هم سپوږمۍ او ورځ او هم شپه، او اسمان او هم ځمکه او انساني نفس، دا ټول شهادت ورکوي چې یقیناً هغه څوک کامیاب شو چا چې خپل ځان تزکیه کړ او د معاصیوو او کفریاتو څخه یې بچ وساته، او یقیناً هغه څوک ناکام شو چا چې خپل ځان په معاصیوو او کفریاتو کښې پټ او دفن کړ.

د شهادت وضاحت یې دا دی چې: که بالفرض دنیا په پای کښې تصفیه نه درلودی او د الله ﷻ په نزد د متقي او فاجر ترمنځ توپیر موجود نه وی، نو ذکرو شوو انتظاماتو ته به الله ﷻ صورت نه وی ورکړی چې په دغه تقدیر سره به ټول انتظامات عبثیات وي او الله ﷻ د عبثیاتو څخه پاک او منزه دی.

﴿ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَىٰهَآ ﴿١١﴾ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشْقَىٰهَا ﴿١٢﴾ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ ٱللَّهِ نَاقَةَ ٱللَّهِ وَسُقْيَٰهَا ﴿١٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمْ فَسَوَّىٰهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَٰهَا ﴾

[۱۱] ثمودیانو د خپلې ډېرې زیاتې سرکشۍ د امله (صالح ؑ ته) د دروغو نسبت وکړ (چې ته رښتیانی پیغمبر نه یې).

[۱۲] کله چې د دغې قبیلې ډېر بدبخته سړی (د ټولو په مشوره) پورته شو (چې اوښه قتله کړي).

(۱) القاموس المحيط ج۲ ص۱۷۸
(۲) لسان العرب ج۷ ص۲۱۹
(۳) تفسير الكشاف ج۴ ص ۷۶۰
(۴) تفسير ابو السعود ج۹ ص۱۶۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۱۳] نو هغوی ته د الله ﷻ پیغمبر (صالح ﷺ) وویلې چې تاسو د الله ﷻ (د معجزې) اوښه د خوړولو د څپل (نوبت) سره پرېږدئ (ضرر مه ورسوئ).

[۱۴] نو هغوی صالح ﷺ تکذیب کړ نو اوښه یې (د بدبخته سړي په لاس) زخمي کړه، نو د خپلې ګناه په سبب ورباندې خپل رب ﷻ په غضب شو نو ټوله قبیله یې (په عذاب کښې) برابره وګرځوله (ټوله یې د ځرمې هلاکه کړه).

[۱۵] او د دې قبیلې رب ﷻ د هغوی د عاقبت څخه ونه ډار شو (او نه ورسره ډار تناسب درلود).

ارتباط او توضیحات

۱ـ په دې ایتونو کښې د ناکامو کسانو د یوه مثال ذکر نازل شوی دی کومو ته چې د وړاندېنیو ایتونو په وروستني ایت کښې اشاره شوې وه.

۲ـ د ثمودیانو قیصه په نورو سورتونو کښې (لکه الأعراف، هُود او نور) تېره شوې ده نو هیله ده چې د تفصیل دپاره هملته مراجعه وکړی شي.

۳ـ که څه هم په ﴿ كَذَّبَتۡ ثَمُودُ بِطَغۡوَىٰهَآ ﴾ کښې د "طَغۡوَى" کلمه د "طَغَا يَطۡغُو" ـلکه "دَعَا يَدۡعُو"ـ د باب څخه مشتقه شوې ده او د هغه شي دپاره صفتي اسم ده کوم چې د عادي اندازې څخه تجاوز کړی وي[۱]، مګر په مصدري معنی سره هم استعمالېږي[۲] چې په دې تقدیر د طغیان او عصیان سره مرادفه ګرځي. او په دې مقام کښې همدغه استعمال مطلب دی[۳].

یعني ثمودیانو د خپلې هغې سرکشۍ په سبب د صالح ﷺ تکذیب وکړ کومه چې د عادي اندازې څخه اووښتې وه او د چتې وتلې وه.

۴ـ نبي کریم ﷺ د ﴿ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشۡقَىٰهَا ﴾ په ارتباط په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «انْبَعَثَ لَهَا رَجُلٌ عَزِيزٌ عَارِمٌ مَنِيعٌ فِي رَهْطِهِ»[۴] یعني د معجزې اوښې (د وژلو) دپاره یو کلک خبیث او په قوم کښې مخور سړی ورپورته شو (او د ټولو په مشوره یې اوښه قتله کړه).

د دغه خبیث سړي نوم "قدار بن سالف" وه[۵].

۵ـ د ذکرې شوې اوښې په هکله د الله ﷻ په توفیق د [الأعراف:۷۷] ایت لاندې څه معلومات لیکلی شوي دي، هیله ده چې هملته مراجعه وکړی شي.

"دَمۡدَمَة" څه معنی؟

۶ـ په ﴿ فَدَمۡدَمَ عَلَيۡهِمۡ رَبُّهُم بِذَنۢبِهِمۡ فَسَوَّىٰهَا ﴾ کښې د "دَمۡدَمَ" کلمه د "دَمۡدَمَة" ـلکه "دَحۡرَجَة"ـ

---

(۱) القاموس المحیط ج۳ ص۸۰
(۲) لسان العرب ج۱۵ ص۸
(۳) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۶۴
(۴) صحیح البخاري ج۲ ص۷۳۷؛ جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۲
(۵) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۱۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

څخه اشتقاقه شوې ده چې د غضب کېدلو معنی ورکوي[۱]. یعنې په ثمودیانو باندې د خپلو جنایاتو د کبله خپل رب ﷻ په غضب شو نو (داسې عذاب یې ورباندې ورنازل کړ چې) ټول یې د ځرمې هلاک کړه او یو برابر یې وګرځول.

هېر مو نه شي

۷_ هېر مو نه شي چې په ﴿ وَلَا يَخَافُ عُقْبَٰهَا ﴾ کښې د "لَا يَخَافُ" مستتر ضمیر ځینو علماوو کرامو صالح ﷺ او ځینو د اوښې وژونکي ته راجع ګڼلی دی[۲]. خو عبد الله بن عباس رضي الله عنهما وايي چې دغه ضمیر په وړاندېنۍ ایت کښې د ﴿ رَبُّهُم ﴾ کلمې ته راجع دی[۳]. یعنې د ثمودیانو رب ﷻ د خرمي هلاک کړ او د دنیاوي مجازي پاچاهانو غوندې یې د عاقبت څخه ونه ډار شو چې د دغه هلاک څخه به را ته څه مشکل پېښ شي، او نه یې د شان سره ډارېدل څه مناسبت درلود.

په همدغه ځای د "الشَّمْس" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ قَدْ زَكُّوا اَنْفُسَهُمْ.

۱۴۲۶/۱/۲۱ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۲/۱۱ هـ ش.

(۱) القاموس المحيط ج۲ ص۲۱۰
(۲) زاد المسير ج۸ ص۲۶۰
(۳) تفسير الطبري ج۳۰۹ ص۲۱۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الليل (۹۲)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (اللَّيْل) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.
۲_ دا سورت د جمهورو مفسرینو کرامو په نزد مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[1].
۳_ د دې سورت د ایتونو شمېر یو وېشت (۲۱) دی[2].
۴_ د دې سورت د کلماتو شمېر یو اویا (۷۱) دی[3].
۵_ د دې سورت د حرفونو شمېر درې سوه او لس (۳۱۰) دی[4].
۶_ دا سورت (اللَّيْل) د وړاندېني سورت (الشَّمْس) سره په کلماتو او مضامینو کښې زیات شباهت لري. د مثال په توګه:
هلته انسان په دوه ډوله تقسیم شوی وه او دلته همدغو دواړو ډولونو ته د څرنګوالي او نتایجو په لحاظ زیات تفصیل ورکړی شوی دی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَٱلَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ ﴿١﴾ وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ ﴿٢﴾ وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلْأُنثَىٰٓ ﴿٣﴾ إِنَّ سَعْيَكُمْ
لَشَتَّىٰ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾
وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾ وَمَا يُغْنِى عَنْهُ
مَالُهُۥٓ إِذَا تَرَدَّىٰٓ ﴿١١﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] په شپه باندې سوګند دی کله چې (هر شی) پټ کړي (او ښه تیاره شي).
[۲] او په ورځ باندې (سوګند) دی کله چې ښه روښانه شي.
[۳] او په هغه اقدس ذات ﷻ باندې (سوګند) دی چې نر او ښځه (نارینه او زنانه) يې پیدا کړي دي.
[۴] چې يقيناً ستاسو کوښښ (عملونه) متفرق (او راز-راز) دي.
[۵] نو هر هغه څوک چې (د الله ﷻ په لاره کښې) ورکړه کوي او (د الله ﷻ څخه) داريږي،

---

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۳۱۵
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۹۴
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۲۱
(۴) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۳۶۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۶] او په ښایسته ملت (اسلام) سره تصدیق (او باور) کوي،

[۷] نو ژر ده چې مونږ به نوموړي ته د اسان خصلت خپلولو دپاره اساني ورکړو.

[۸] او هر هغه څوک چې شومتیا کوي او (د الله ﷻ څخه) بې پروایي کوي (ترې نه ډارېږي)،

[۹] او ښایسته ملت (اسلام) ته د دروغو نسبت کوي،

[۱۰] نو ژر ده چې مونږ به نوموړي ته د سخت خصلت خپلولو دپاره اساني ورکړو.

[۱۱] او د نوموړي څخه به خپل مال (د عذاب) د هیڅ شي مخنیوی ونه کړي، (البته) کله چې (په معنوي هلاک سره) هلاک شي او په کنده کښې ولوېږي.

ارتباط او د مطلب خلاصه

مونږ د الله ﷻ په توفیق د دې سورت په سریزه کښې لیکلي دي چې دا سورت د وړاندیني سورت (الشَّمس) دپاره د تفصیل مثال لري. نو حاصل یې داسې راځېژي:

۱ـ په شپه باندې سوګند دی البته کله چې ښه پوره تیاره شي او هر شی پټ کړي او هم په ورځ باندې سوګند دی البته کله چې ښه پوره روښانه شي او هغه ټول شیان رالوڅ کړي کوم چې شپې پټ کړي وه. او بالآخره په هغه اقدس ذات ﷻ باندې سوګند دی چې د یوې نطفې څخه یې په یوه رحم کښې نارینه او زنانه دواړه بنیادمان پیدا کړي دي.

۲ـ په دغو باندې سوګند دی چې: ای انسانانو! یقینًا په دنیا کښې ستاسو کړه وړه مختلف دي او یو برابر نه دي، نو نظر دغه اختلاف ته تاسو په لاندې دوه وو ګروپونو باندې وېشلي شوي یاست:

۳ـ یو هغه انسان دی چې لاندې کارونه غوره کوي:

الف: چې شومتیا نه خپلوي او د خپلو مالونو څه برخه د الله ﷻ په لاره کښې او د الله ﷻ د رضامندۍ د لاسته راوړلو دپاره خرڅوي او مستحقینو ته یې ورکوي.

ب: چې د الله ﷻ څخه ډارېږي او د کفریاتو او مناهیوو څخه ډډه کوي.

ج: چې په غوره ملت باندې عقیده لري او د قیامت په قیام او حساب کتاب باندې باوري وي.

نومونږ د دغه انسان دپاره داسې خاصیت خپلولو ته اساني ورکوو چې د اُخروي اسانیو بنیاد دی چې نه به وربادې په قبر کښې سختي وي او نه په محاسبه او محشر کښې بلکې په ډېره خوشالۍ او راحت سره به جنت ته داخل شي.

۴ـ بل هغه انسان دی چې لاندې تګلاره یې خپله کړې وي:

الف: چې بخل او شومتیا کوي او د الله ﷻ په لار کښې د انفاق څخه ډډه کوي.

ب: چې د الله ﷻ څخه بې پروا وي او ترې نه ډارېږي نو نه د کفریاتو څخه په څنګېږي او نه د شرکیاتو څخه.

ج: چې په غوره ملت باندې عقیده نه لري او د جنت خوشالي ورته دروغ برېښي بلکې د بعث بعد الموت څخه انکاري وي.

نو د دغه انسان دپاره به مونږ هرومرو د داسې خاصیت د خپلولو دپاره اساني ورکړو چې د

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

اخروي سختیو او ستونزو بنیاد دی نو هم به په قبر او هم به د حشر په میدان او بالآخره هم به په دوزخ کښې په دائمي توګه په سختیو کښې اخته وي.

په دغه وخت کښې به نوموړي ته خپل هغه مال په درد دوا نه شي او د عذاب مخه به ترې وانه ړوي په کوم باندې يې چې بخل او شومتيا کړې وه او د غرور او تکبر سبب يې جوړ شوی وه.

توضیحات

۱ـ د ﴿ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ﴾ ایت د ذکرو درېواړو سوګندونو دپاره جواب واقع شوی دی. یا په بل عبارت: لکه چې شپه د ورځې څخه په ذات او هم په نتايجو کښې جدا ده او لکه چې نارینه د زنانه وو څخه په ذات او هم په نتائجو کښې جدا دي، دارنګه مؤمن انسان د کافر انسان څخه په تګلارې او هم په نتائجو کښې جدا او بېل دی.

لنډه دا چې د هغو بېلتون د دغو دواړو په بېلتون باندې شهادت ورکوي او دلالت پرې کوي.

څو نکات

۲ـ په دې مقام کښې باید څو نکات په ذهن کښې وساتل شي کومو ته چې د الله ﷻ په توفیق وړاندې د مطلب په خلاصه کښې اشاره شوې ده. هغه دا چې:

الف: په ﴿ وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴾ او ﴿ وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴾ کښې د "اَلْحُسْنٰى، اَلْحُسْنٰى" دواړه کلمې هره یوه د مقدر موصوف دپاره صفت واقع شوې ده. چې د همدغه مقدر موصوف څخه په "كَلِمَةُ التَّوْحِيد" یا په "مِلَّةَ الْإِسْلَام" او یا نورو الفاظو سره تعبیر کېدلی شي[1].

ب: په ﴿ لِلْيُسْرَىٰ ﴾ کښې د "اَلْيُسْرَى" کلمه هم د مقدر موصوف دپاره صفت ده چې په "اَلْخِصْلَةُ الْيُسْرَى" یا "الطَّرِيقَةُ الْيُسْرَى" سره ترې تعبیر صورت نیولی شي[2].

دغه اسلامي خصلت ته د دې کبله دغه لقب (ډېر اسان) ورکړی شوی دی چې دا خصلت په دنیا او آخرت کښې د اسانیو او خوشالیو بنیاد دی.

ج: په ﴿ لِلْعُسْرَىٰ ﴾ کښې د "اَلْعُسْرَى" کلمه هم د مقدر موصوف دپاره صفت واقع شوې ده چې په "اَلْخِصْلَةُ الْعُسْرَى" یا "الطَّرِيقَةُ الْعُسْرَى" سره تعبیربدلی شي.

نو کفري خاصیت څکه د "اَلْعُسْرَى" (ډېر سخت) په نامه یاد شوی دی چې دغه خاصیت په دنیا او آخرت کښې د سختیو او مشکلاتو اساس دی.

ماثور تفسیر

۳ـ په دې مقام کښې څینو مفسرینو کرامو[3] د احادیثو یوه مجموعه راغونډه کړې ده چې د

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۱۴۸
(۲) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۶۶؛ اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۳۷۳
(۳) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۱۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ایتونو په تفسیر پورې ارتباط لري. هیله ده چې لوستونکي همدلته مراجعه وکړي، خو موږ فقط د لاندې یوه حدیث په ذکر باندې اکتفاء کوو چې:

نبي کریم ﷺ په خپل یوه اوږده حدیث کښې فرمایلي دي چې: «فکلٌ میسرٌ أمّا أهلُ السّعادةِ فییسّرون لعمل أهلِ السّعادةِ وأمّا أهلُ الشّقاوةِ فییسّرون لعمل أهلِ الشّقاوة» یعنې ای صحابه کرامو نو ستاسو هر یوه کس ته اساني درکړی شوې ده، نو هر چې نېکبخته دي نو هغوی ته د نېکبختانو د عمل دپاره اساني ورکوله کېږي، او هر چې بدبخته دي نو هغوی ته د بدبختانو د عمل دپاره اساني ورکوله کېږي. «ثمّ قرأ ﴿فأمّا من أعطی واتّقی...﴾ الآیات»[1] یعنې بیا نبي کریم ﷺ ذکر شوي ایتونه د استشهاد دپاره قرائت کړه.

﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ ﴿١٢﴾ وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ ﴿١٣﴾ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾ لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾ وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴿١٧﴾ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ ﴿١٩﴾ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾﴾

[۱۲] یقیناً په موږ باندې هدایت (د سمې لارې ښوونه) دي.

[۱۳] او یقیناً وروستنی کور او اولنی کور (دواړه دنیاوې) خاص موږ ته دي (زموږ ملکیت دي).

[۱۴] نو زه تاسو د داسې اور (دوزخ) څخه ډاروم چې سختې لمبې وهي

[۱۵] دغه (سخته لمبه وهونکي اور) ته نه داخلېږي مګر ډېر بد بخت بنیادم

[۱٦] (البته) هغه بنیادم کوم چې پیغمبر ﷺ تکذیبوي او (د شریعت څخه) مخ اړوي.

[۱۷] او ژر ده چې د دغه اور څخه ډېر پرهېزګار ډډه وکړي (ترې په څنګ شي).

[۱۸] (البته) هغه ډېر پرهېزګار چې خپل مال ورکوي (نرخو بري) پاک شي.

[۱۹] په داسې حال کښې چې د ده په نزد هیڅا نه څه نعمت (او ورکړه) نه وي (داسې نعمت) چې بدله یې ورکوله کېږي (او د ده یکښې د هغوی له لورې شکریه مطلب وي).

[۲۰] (بلکې نوموړی د مال په ورکړې سره هیڅ شی نه غواړي) مګر د خپل لوی رب ﷻ د رضامندۍ غوښتنه (کوي او بس).

[۲۱] او ژر ده چې نوموړی به (د خپل رب ﷻ د عوضونو په ورکړه) راضي (او خوشاله) شي.

د مطلب خلاصه

په دې ایتونو کښې د وړاندېنیو ایتونو مضمون تعقیب شوی دی چې حاصل یې داسې راځي:

۱_ ای بنیادمانو! تاسو د خپلو اعمالو او کړو وړو په لحاظ په ذکرو شوو دوه وو ګروپونو باندې وېشلې شوي یاست. که نه نو ستاسو ټولو هدایت او لارښوونه موږ په خپل اقدس ذات باندې تفضلاً

---

(۱) صحیح مسلم ج۲ ص۳۳۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ضروري ګرځولې ده او دغه ضرورت مو پوره کړی هم دی چې پیغمبران مو درلېږلي دي او کتابونه او شریعتونه مو درنازل کړي دي او هم مو په عقلونو سره د نورو حیواناتو څخه تاسو جدا کړي یاست.

۲ـ ای بنیادمانو! ستاسو په طغیان سره مونږ ته کوم ضرر هم نه رسېږي او نه د ضرر رسېدلو امکان شته چې د دنیا او آخرت ټوله واکداري فقط په مونږ پورې اختصاص لري او بس.

هو! د طغیان په صورت کښې تاسو فقط خپلو ځانونو ته ضرر رسوئ او بس.

۳ـ نو په همدې بنیاد زه تاسو د هغه اور (دوزخ) څخه یو خل بیا ډاروم کوم چې ډېرې تېزې لمبې وهي، کوم ته چې نه داخلېږي مګر هغه بدبخته او بدنصیبه بنیادم چې د هدایت تکذیب کوي او د توحیدي عقیدې څخه مخ اړوي او هم د خپل رب ﷻ څخه نه ډارېږي.

۴ـ ای بنیادمانو! ډېر ژر ده چې د دغه شدید او سخت اور څخه هغه څوک څنګ وکړي او خپل ځان ترې بچ کړي کوم چې د لاندې خاصیتونو درلودونکی وي:

الف: چې د خپل رب ﷻ څخه ډېر ډارېدونکی وي او د کفریاتو او منهیاتو څخه ډډه کوي.

ب: چې بخل نه کوي بلکې خپل مال د دې دپاره فقیرانو او مستحقینو ته ورکوي ترڅو وریاندې خپل ځان د ګناهونو څخه تزکیه او پاک کړي.

ج: کومو فقیرانو ته چې نوموړی خپل مال ورکوي د هغوی د یوه کس د پلوه هم د ده په نزد کوم نعمت او کوم احسان موجودیت نه لري چې په خپلې ورکړې سره یې بدله او مکافات په نظر کښې نیولې وی.

د: لنډه دا چې نوموړی په خپلې مالي ورکړې سره هیڅ شی نه غواړي مګر د خپل عالي شان رب ﷻ رضامندي غواړي او بس.

۵ـ نو ای پیغمبره! هرڅوک چې ذکر شوی اخلاص خپل کړي نو ډېر ژر ده چې برسېره په نجات به ورته د خپل رب ﷻ د پلوه دومره نعمتونه ورکړی شي چې وریاندې به خوښ او خوشاله شي.

توضیحات

۱ـ په ﴿ فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴾ کښې د ﴿ تَلَظَّىٰ ﴾ کلمه چې اصلاً "تَتَلَظَّى" وه، د "لَظَى" ـلکه "غضی"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د سوچه او تېزو لمبو معنی ورکوي[۱]، په همدې ارتباط د الله ﷻ په توفیق د [المعارج:۱۵] ایت لاندې څه نور وضاحت هم تېر شوی دی.

ماثور تفسیر

۲ـ د ﴿ لَا يَصْلَىٰهَآ إِلَّا ٱلْأَشْقَى ﴾ ایت په ارتباط یو خل نبي کریم ﷺ وفرمایل چې: «لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا شَقِيٌّ» یعنې اور ته نه داخلېږي مګر بدبخت بنیادم.

چا پوښتنه وکړه چې: «يَا رَسُولَ اللهِ! وَمَنِ الشَّقِيُّ؟» ای د الله رسوله! بدبخت بنیاذم څوک دی؟

[۱] مفردات الراغب ص۰ ۴۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نبي كريم ﷺ په جواب كښې وويلې چې: «مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلّهِ بِطَاعَةٍ وَلَمْ يَتْرُكْ لَهُ مَعْصِيَةً»[۱] يعنې دا هغه څوک دی چې الله ﷻ ته يې هيڅ اطاعت نه وي کړی او د همده ﷻ دپاره يې هيڅ ګناه نه وي پرېښې.

سوال جواب

۳ـ كه څوک وايي چې: د پورتنيو دواړو ايت او حديث څخه د سړي په ذهن كښې ګرځي چې دوزخ ته داخلېدل په كفارو پورې انحصار لري، نو ايا عاصي مؤمن ته د دوزخ د داخلېدلو احتمال نشته؟

مونږ وايو چې: ذكر شوي حصر د خاص دوزخ په نسبت صورت نيولی دی كوم چې په ﴿ تَلَظَّىٰ ﴾ سره توصيف شوی دی، نه د مطلق دوزخ په نسبت ترڅو ذكر شوی اعتراض وارد شي.

شان نزول

۴ـ د اكثرو مفسرينو كرامو په نزد د ﴿ وَسَيُجَنَّبُهَا ٱلْأَتْقَى ﴾ څخه تر ﴿ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴾ پورې پنځه ايتونه د ابو بكر الصديق ﷺ په هكله نازل شوي دي چې داسې غلامان به يې دمشركانو څخه اخستل او بيا به يې ازادول كوم به چې د هغوی د پلوه تعذيبېدل چې د اسلام څخه بېرته كفر او شرک ته وګرځي، لكه بلال ﷺ او داسې نور[۲].

مګر د مفهوم په لحاظ سره دا ايتونه د قيامت تر ورځې پورې هغو ټولو كسانو ته شامل دي چې په اخلاص سره مالي عبادت كوي.

د غار دوه ملګري

۵ـ د [التوبة: ۴۰] ايت په بنياد نبي كريم ﷺ او ابو بكر الصديق ﷺ د غار دوه ملګري وه چې دواړو ته د الله ﷻ د پلوه د خوشالۍ بشارت وركړی شوی دی. هغه دا:

الف: الله ﷻ فرمايي چې: ﴿ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴾ [الضحى:۵] يعنې ای پيغمبره! هرومرو ژر ده چې تاته به خپل رب ﷻ (د هر نعمتونه) دركړي نو ته به ورباندې خوښ او خوشاله شې.

ب: الله ﷻ فرمايي چې: ﴿ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴾ [الليل: ۲۱] يعنې او هرومرو ژر ده چې (نوموړي "ابو بكر الصديق ﷺ" ته به د خپل رب ﷻ د پلوه نعمتونه وركړی شي) نو هغه به ورباندې خوښ او خوشاله شي.

په همدې ځای د (اللَّيْل) سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.
اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ يُؤْتُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمُ الْأَعْلَى وَلَسَوْفَ يَرْضَوْنَ بِمَا يُعْطَوْنَ.
۱۴۲۶/۱/۲۳ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۲/۱۳ هـ ش.

---

(۱) سنن ابن ماجه ص۳۱۸
(۲) تفسير القرطبي ج۲۰ ص۹۰؛ الدر المنثور ج۸ ص۵۳۷؛ تفسير ابن كثير ج۴ ص۵۲۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الضحی (۹۳)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت (الضُّحَی) نوم د همدې سورت لومړنی ایت دی.

۲_ دا سورت د مفسرینو کرامو په اتفاق سره مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی(۱).

۳_ د دې سورت د ایتونو تعداد یوولسو (۱۱) ایتونو ته رسیږي(۲).

۴_ د کلماتو شمېر فقط څلوېښت (۴۰) دی(۳).

۵_ د حرفونو شمېر یې یو سلو دوه اویاوو (۱۷۲) ته پورته شوی دی(۴).

۶_ په دې سورت کښې د تېر وخت په لحاظ نبي کریم ﷺ ته دا بشارت ورکړی شوی دی چې ستا څخه خپل رب ﷻ راضي دی، او د راتلونکي وخت په ملحوظ ورته وعده ورکړه شوې ده چې ستا حالات به روزمره مخ په ترقۍ روان وي.

۷_ په وړاندېنې سورت (اللَّیْل) کښې د مشرکانو عنادي هلو ځلو ته اشاره شوې وه او په دې سورت (الضُّحَی) کښې هغوی په غوږ وهلی شوي دي چې ستاسو عنادي هلې ځلې مطلوبه نتیجه نه شي ورکولی او د اسلام د پرمختګ مخه نه شي نیولی.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ وَٱلضُّحَىٰ ۝١ وَٱلَّيۡلِ إِذَا سَجَىٰ ۝٢ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝٣ وَلَلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لَّكَ مِنَ
ٱلۡأُولَىٰ ۝٤ وَلَسَوۡفَ يُعۡطِيكَ رَبُّكَ فَتَرۡضَىٰٓ ۝٥ أَلَمۡ يَجِدۡكَ يَتِيمٗا فَـَٔاوَىٰ ۝٦ وَوَجَدَكَ
ضَآلّٗا فَهَدَىٰ ۝٧ وَوَجَدَكَ عَآئِلٗا فَأَغۡنَىٰ ۝٨ فَأَمَّا ٱلۡيَتِيمَ فَلَا تَقۡهَرۡ ۝٩ وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا
تَنۡهَرۡ ۝١٠ وَأَمَّا بِنِعۡمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثۡ ۝١١ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر رحم درلودونکي الله ﷻ په نامه.

[۱] په څاښت (او روښانه ورځ) سوګند دی.

[۲] او په شپه (سوګند) دی چې کله (د خوځېدونکو شیانو په لحاظ) ارامه شي.

[۳] چې (ای پیغمبره!) تاته خپل رب ﷻ رخصت نه دی درکړی (اوړیکي یې درسره نه دي شکولي) او نه درباندې په غضب شوی دی.

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۲۰
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۴۹۷
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۲۵
(۴) تفسیر اللباب ج۲۰ ص۳۸۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۴] او هرومرو ستا دپاره د دنیا څخه آخرت غوره دی.

[۵] او ضرور به تاته خپل رب ﷻ (په راتلونکي کښې د هر نعمتونه) درکړي نو ته به (وریاندې) خوښ (او راضي) شې.

[۶] ایا په تاباندې د خپل رب ﷻ علم نه وه چې ته یتیم وې نو پناځای یې درکړ؟.

[۷] او ستا رب ﷻ په تاباندې پوه وه چې ته (په شریعت باندې) ناخبره (او نابلده) وې نو ښودانه یې درته وکړه (د شریعت خاوند یې وګرځولې).

[۸] او ستا رب ﷻ په تاباندې پوه وه چې ته فقیر (او نادار) وې نو خپل رب ﷻ غني وګرځولې.

[۹] نو هر چې یتیم دی نو ته ورته قهر مه کوه.

[۱۰] او هر چې سوال کوونکی دی ته هغه مه رټه (مه یې خپه کوه).

[۱۱] او هر چې (ستا د رب ﷻ نعمت دی) نو ته د خپل رب ﷻ په نعمت باندې څرګندونه کوه (او شکرګزاري یې وکړه).

ارتباط او د مطلب خلاصه

د وړاندېني سورت (اللَّيْل) په وروستني ایت کښې الله ﷻ متقیانو ته عموماً وعده ورکړې ده چې په بې شمېره نعمتونو باندې به خوشاله شي، او په دې سورت (الضُّحَى) کښې د متقیانو مشر (محمد ﷺ) ته خصوصاً په همدې وعدې باندې صراحت نازل شوی دی.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه د دې سورت په نزول سره د مشرکانو هغه خبره رده شوې ده چې محمد ﷺ ته خپل رب ﷻ رخصت ورکړی (ارتباط یې ورسره پرې کړی دی) او وریاندې په غُصه شوی دی[1]. البته هغوی دا خبره په هغه وخت کښې کوله چې کله د څه حکمتونو په بنیاد د وحې نزول لږ څه سوړ شو او ځنډ پکښې راغی. نو حاصل یې داسې راځېږي:

ای پیغمبره! ته د خپل رب ﷻ د پلوه څه ارشادات په نظر کښې ونیسه او خپل ځان وریاندې ډاډه او متسلي کړه هغه دا چې:

۱ـ ته د مشرکانو په دې خبره هیڅ پروا مه کوه او مه وریاندې غمژن کېږه چې: په محمد ﷺ باندې خپل رب ﷻ په غضب شوی دی او رخصت کړی یې دی نو د همدې امله یې وریاندې وحې قطعه کړې ده. ته خکه د هغوی خبرو اوپرو پاګندتهالتفات مه کوه چې:

الف: په څاښت او په رڼا ورځ سوګند دی او هم په توره شپه باندې سوګند دی البته چې کله پکښې چوپتیا خوره شي او ګرځېدونکي شیان پکښې ارام ونیسي، چې تاته نه خپل رب ﷻ رخصت درکړی دی او نه درباندې په غضب شوی دی.

یا په بل عبارت: د وحې سرپدل او لږ څه تالبدل د غضب څخه نمایندګي نه کوي بلکې لکه څنګه

[1] جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

چې د ورځې او شپې بدلون رابدلون د حکمتونو په بنیاد صورت نیسي همدارنګه د وحې سوړوالی هم په حکمتونو باندې ولاړ دی.

ب: ته ډاډه اوسېږه چې ستا دپاره د دنیاوي حالت څخه اُخروي حالت ډېره غوره دی چې هلته به تاته خپل رب ﷻ دومره نعمتونه درکړي چې ته به وربانديې راضي او خوشاله شې.

که بالفرض د مشرکانو خبرو حقیقت درلودی (چې په تاباندې خپل رب ﷻ په غضب دی) نو حالت به دې بالعکس وی او ستا دپاره به د آخرت څخه دنیا بهتره وی، لکه څنګه چې د مشرکانو دپاره د آخرت څخه دنیا بهتره ده بلکې همدا دنیا ورته جنت ده اوبس.

۲ـ ای پیغمبره! په دنیا کښې هم ستا حالات مخ په ترقۍ وه او مخ په ترقۍ دي، چې د نن څخه دې سبا غوره ده. ته خو لاندې مثالونو ته متوجه شه:

الف: ایا ته خپل رب ﷻ یتیم نه وې موندلی؟ ایا په تاباندې پوه نه وه چې ستا پلار وفات شوی وه؟

هو، ستا پلار خو ستا د زېږېدنې څخه لا پخوا وفات شوی وه خو تاته خپل رب ﷻ روزونکي وټاکل او بې سرپرسته یې پرېنښودلې.

ب: ایا ته خپل رب ﷻ د شریعت څخه ناخبره نه وې موندلی؟ ایا ستا رب ﷻ پوه نه وه چې ته د شریعت څخه ناخبره وې او ورسره بلد نه وې؟.

هو، ته د دې څخه ناخبره وې چې تاته به شریعت درکولی کېږي او ته به پیغمبر ګرځولی کېږې.

خو تاته خپل رب ﷻ نبوت درکړ او قرآن کریم یې درباندې درنازل کړ او هم یې د شریعت هدایت درپېرزو کړ.

ج: ایا ته خپل رب ﷻ تنګلاسی نه وې موندلی؟ ایا په تاباندې یې علم نه درلود چې ته تنګلاسی او فقیر وې.

هو، ته یو وخت تنګلاسی وې خو خپل رب ﷻ درڅخه تنګلاسي ختمه کړه او غني یې وګرځولې او د غنا وسائل یې درته برابر کړه.

۳ـ ای پیغمبره! نو ته د شکرګزارۍ په بنیاد لاندې احکام عملي کړه:

الف: هر چې یتیم دی نو ته په هغه باندې مه په غضب کېږه، ته هم په یو وخت کښې یتیم وې او خپل رب ﷻ د مهربانانو په غېږ کښې پنا درکړه.

ب: هر چې سوالګر او تنګلاسی دی نو ته یې مه رټه او مه یې خپه کوه چې ته هم په یو وخت کښې تنګلاسی وې خو خپل رب ﷻ درڅخه تنګلاسي ختمه کړه.

ج: بالآخره، هر چې په تاباندې د خپل رب ﷻ نعمت دی نو د هغه څرګندونه کوه او د دعوت په اشاعت سره یې شکریه وکړه، چې په یو وخت کښې ته د دغه نعمت (نبوت) درلودونکی نه وې خو خپل رب ﷻ درباندې فضل وکړ او د آخر الزمان پیغمبر په حیث یې مبعوث کړې.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضیحات

۱ـ په ﴿ وَٱلَّيۡلِ إِذَا سَجَىٰ ﴾ کښې د ﴿ سَجَىٰ ﴾ کلمه د "سُجُوًّا" ـ لکه "عُلُوًّا" ـ څخه اشتقاقه شوې ده، چې د ارام او سکون معنی ورکوي[1]. یعنې په شپه سوګند دی کله چې د خوربدونکو مخلوقاتو په لحاظ ساکنه شي او ارام واخلي (چوپه چوپتیا خوره شي).

او په ﴿ وَمَا قَلَىٰ ﴾ کښې د "قَلَی" کلمې د "قِلَی" ـ لکه "بغی" ـ یا "قِلاء" ـ لکه "کِساء" ـ څخه اشتقاق موندلی او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [الشعراء:۱۶۸] ایت لاندې لیکلي دي چې دغه مصدرونه د سخت غضب او بدګڼلو دپاره وضعه شوي دي.

نو حاصل یې هغسې راځېږي لکه څنګه چې ورته وړاندې د مطلب په خلاصه کښې اشاره شوې ده، والحمد لله ﷻ.

هېر مو نه شي

۲ـ هېر مو نه شي چې که څه هم ټول علماء کرام په دې کښې اتفاق لري چې دا سورت هغه وخت نازل شوی دی کله چې د وحې نزول څه سوړ شوی او ټال شوی وه[2] مګر په دې کښې مختلف دي چې د وحې د ټالېدلو وجه څه وه؟، او همدارنګه په دې کښې هم مختلف دي چې دغه خبره چا کړې وه چې نبي کریم ﷺ ته خپل رب ﷻ رخصت ورکړی دی او ارتباط یې ورسره شکولی دی؟[3].

خو مونږ ته بهتره برېښي چې د وحې د سوړوالي او ټالېدلو په وجه کښې سکوت وکړو چې هغه وخت به همدا غوښتنه وه او ټول قرآن کریم د مقتضی الحال په مطابق نازل شوی دی.

او هم راته بهتره برېښي چې ذکره شوې خبره به مشرکانو یا د مشرکانو کوم نماینده کړې وي، لکه چې وړاندې ورته د الله ﷻ په توفیق د ارتباط په بیان کښې اشاره شوې ده.

دوه ډوله تفسیر

۳ـ د ﴿ وَلَلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لَّكَ مِنَ ٱلۡأُولَىٰ ﴾ ایت مفسرینو کرامو[4] په لاندې دوه وو ډولونو سره تفسیر کړی دی چې دواړه واقعیت لري او څه منافات سره نه لري، چې د بدلیت په لحاظ دواړه اراده کېدلی شي:

الف: ځینې وایي چې د "اَلْآخِرَةُ" څخه اُخروي او دائمي ژوند مطلب دی او د "اَلْاُولَی" څخه دغه نژدې او موجوده ژوند مطلب دی. یعنې ای پیغمبره! ستا دپاره په آخرت کښې ډېرې لوړې درجې په نظر کښې نیولې شوې دي چې کُبرَی شفاعت په ټاپوري اختصاص لري او "لواء الحمد" به همدا ستا په لاس وي او داسې نور.

---

(۱) مفردات الراغب ص ۲۳۰؛ القاموس المحیط ج۲ ص۵۲۶
(۲) زاد المسیر ج۸ ص۲۶۶
(۳) روح المعاني ج ۳۰ ص ۱۵۶؛ الدر المنثور ج۸ ص۵۴۲؛ تفسیر البغوي ج۴ ص۴۹۷؛ تفسیر الطبري ج ۳۰ ص۲۳۱
(۴) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۲۲؛ تفسیر القرطبي ج ۲۰ ص۹۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "لواء الحمد" په هکله نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې فرمايلي دي چې: «لِوَاءُ الْحَمْدِ بِيَدِي»[۱] يعنې په دغه نوم سره بيرغ به د قيامت په ورځ خاص زما په لاس وي او بس (زما څخه پرته به هيچاته دغه امتيازي بيرغ ورنه کړی شي).

ب: د "الْآخِرَةُ" څخه د دنياوي ژوند وروستني وختونه مراد دي او د "الْأُولَى" څخه د همدغه ژوند تېر شوي او وړاندېني وختونه مراد دي. يعنې ای پيغمبره! ستا حالات مخ په ترقی روان دي، ستا دپاره د نن ورځې څخه د سبا ورځ بهتره ده او داسې وخت هم راتلونکی دی چې ستا د دعوت په اثر به ډلې-ډلې خلک په اسلام کښې داخلېږي او ستا دين به ټولې دنيا ته ورسېږي.

ماثور تفسير

۱۴_ د ﴿ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴾ ايت نبي کريم په يوه حديث کښې ډېر ښه تفسير کړی دی چې: «فَقَالَ اللهُ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ إِنَّا سَنُرْضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوءُكَ»[۲] يعنې نو الله ﷻ وفرمايل چې ای جبرائيله! ته محمد ﷺ ته ورشه (زمونږ د پلوه) ورته ووايه چې يقيناً مونږ به دې (د قيامت په ورځ) د خپل أمت په باره کښې خوشاله کړو او خپه کوو به دې نه.

سوال جواب

۵_ که څوک وايي چې: په ﴿ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ﴾ کښې د "لَمْ يَجِد" کلمه د "وُجُود" _لکه "سُجُود"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د موندلو معنی ورکوي، حال دا چې د الله ﷻ څخه هيڅ شی نه شي ورکېدلی چې مونده يې کړي؟

مونږ وايو: کله چې د موندلو نسبت الله ﷻ ته وشي لکه چې د دې سورت په درېوو کلمو (لَمْ يَجِد، وَجَدَ، وَجَدَ) کښې ورته شوی دی، نو هلته "وُجُود" د علم معنی ورکوي[۳]. يعنې ايا ستا رب ﷻ په تاباندې پوه نه وه چې ته يتيم وې نو تاته يې پناځای درکړ؟

د نبي کريم ﷺ د ژوند حالات

۶_ د نبي کريم ﷺ د ژوند حالات د سيرت کتابونو ښه په تفصيل سره ليکلي دي[۴]، خو مونږ به دې مقام کښې د ايتونو د ارتباط په بنياد فقط همدومره ليکو چې:

نبي کريم ﷺ د خپل پلار (عبد الله) د وفات څخه تقريباً شپږ مياشتې وروسته زېږېدلی دی چې تر اتو کالو پورې يې د خپل نيکه (عبد المطلب) په پنا کښې قرار درلود.

---

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۲۰۲
(۲) صحيح مسلم ج۱ ص۱۱۳
(۳) مفردات الراغب ص۵۴۹؛ تفسير القاسمي ج۱۷ ص۱۸۰
(۴) سيرت ابن هشام ج۱ ص۱۷۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د عبد المطلب د وفات څخه وروسته يې خپل تره (ابو طالب) روزنه په غاړه واخستله حتی چې خپل همدغه تره (ابو طالب) ورته د خديجة الكُبرى رضي الله عنها په نكاح سره كور هم اباد كړ.

دغه بي بي (أمُّ الْمُؤمِنِين خديجة الكُبرى رضي الله عنها) ډېره مالداره كونده ښځه وه چې بيا يې خپل ټول مال نبي كريم ﷺ ته وروبانښه.

د "ضَالّ" كلمې معنی

۷_ په ياد ولړئ چې په ﴿ وَوَجَدَكَ ضَآلاًّ فَهَدَىٰ ﴾ كښې د "ضَالّ" كلمه د "ضَلال" _لكه "عَذَاب"_ څخه اشتقاقه شوې ده او مونږ د الله ﷻ په توفيق د [يوسف:۸] لاندې ښه پوره شرحه كړې ده.

خو په دې مقام كښې يې هم د ناخبرئ او نابلدئ معنی مناسبه ده. يعني او ستا رب ﷻ په ناباندې پوه وه چې ته د شريعت څخه ناخبره او ورسره نابلده وې نو هدايت يې درته وكړ او ورسره بلد يې كړې او هم يې ورباندې ښه پوره پوه كړې.

د نبي كريم ﷺ تنګلاسي ختمه شوه

۸_ نبي كريم ﷺ نه خور درلوده او نه يې ورور درلود، فقط يوه مور يې وه چې هغه هم د ده ﷺ د عمر په شپږ كلنئ كښې وفاته شوه په داسې حال كښې چې د پلار (عبد الله) څخه ورته دومره مال هم نه وه پاتې شوی چې د دغه يو كس ګوزارهورباندې شوې وی.

نو په همدې بنياد نبي كريم ﷺ تنګلاسی او فقير وه خو الله ﷻ يې دغه تنګلاسي او فقر د منځه وبووړ، چې په ﴿ وَوَجَدَكَ عَآئِلاً فَأَغْنَىٰ ﴾ ايت كښې ورته اشاره شوې ده.

علماوو كرامو ذكر شوی ايت شريف په متعددو ډولونو سره تفسير كړی دی[1] خو مونږ ته چې كوم تفسير غوره برېښي هغه دا دی چې:

الف: بي بي خَدِيجَةُ الْكُبْرَى (مالدارې كونډې ښځې) نبي كريم ﷺ ته خپل مال د مضاربت په توګه وركړ چې دغه تجارت ښه پرېمانه ګټه وكړه او د ده ﷺ تنګلاسي ورسره ختمه شوه.

ب: څه وخت وروسته نبي كريم ﷺ ذكره شوې مالداره كونډه بي بي په نكاح واخستله چې هغې ورته خپل ټول مال وبانښه او ورته هبه يې كړ.

د نعمت څرګندونه

۹_ په ﴿ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴾ كښې د نعمت شكرګزارئ او څرګندونې ته اشاره ده چې په لاندې ډولونو سره ترسره كېدلی شي:

الف: چې د نعمت په مقتضی عمل وكړی شي او حقوق يې پوره اداء كړی شي، نو د بدني

[1] المحرر الوجيز ج۱۶ ص۳۲۳؛ روح المعاني ج۳۰ ص۱۶۳؛ التفسير الكبير ج۳۱ ص۲۱۹؛ اضواء البيان ج۹ ص۲۸۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

عبادتونو شكرگزاري او څرگندونه بدني عبادتونه دي او د مالي عبادتونو شكرگزاري او څرگندونه مالي عبادتونه دي.

ب: چې په قول او يا فعل سره د نعمت څرگندونه وكړي چې نه ورباندې خوله پټه كړى شي او نه داسې وضعه غوره كړى شي چې د نعمت په نشتوالي باندې دلالت كوي.

د مثال په توګه كه يو مالدار سړي چا ته د مال سوال وكړي او د چا زكات قبول كړي نو هغه په حقيقت كښې هغه مالي نعمت پټ كړ كوم چې الله ﷻ وركړى وه.

همدې مضمون ته په يوه حديث كښې داسې اشاره شوې ده چې:

يوه ورځې نبي كريم ﷺ د يوه صحابي ﷺ سره -چې زړې جامې يې اغوستې وې او د فقر څخه يې نمايندګي كوله- په لاندې ډول سوال جواب وكړ:

نبي كريم ﷺ: ايا ته څه مال لرې؟

صحابي ﷺ: هو، اى د الله رسوله! زه د هر ډول مال درلودونكى يم.

نبي كريم ﷺ: «فَإِذَا آتَاكَ اللهُ مَالًا فَلْيُرَ أَثَرُهُ عَلَيْكَ»(۱) نو كله چې تاته الله ﷻ مال دركړى دى نو د هغه نښې دې په تاباندې وليدى شي (داسې لباس واغونده چې د مال په درلودلو باندې دلالت وكړي).

همدارنګه د بندګانو د احساناتو او نېكيو څرګندونه هم په كار ده او دا ځكه چې نبي كريم ﷺ په يوه حديث كښې فرمايلي دي چې: «مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً فَوَجَدَ فَلْيَجْزِ بِهِ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُثْنِ فَإِنْ مَنْ أَثْنَى فَقَدْ شَكَرَ وَمَنْ كَتَمَ فَقَدْ كَفَرَ»(۲) يعنې چا ته چې (د بندګانو د پلوه) څه وركړه صورت ونيسي بيا نوموړي څه شى مونده كړي (چې مكافات يې ورباندې اداء كولى شي) نو بدله دې پرې وركړي، او څوک چې څه شى مونده نه كړي نو هغه دې (ورباندې) ستاينه وكړي (او د خلكو په وړاندې دې توصيف كړي)، او دا ځكه چې څوک چې ستاينه وكړي نو هغه شكرګزاري وكړه او څوک چې پټوالى غوره كړي (او ستاينه ونه كړي) نو هغه ناشكري وكړه.

په همدې ځاى باندې د "الضُّحَى" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ يُحَدِّثُونَ بِنِعْمَتِكَ. آمين.

۱۴۲۶/۱/۲۷ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۲/۱۷ هـ ش.

---

(۱) سنن النسائي ج۲ ص۲۹۰

(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۲۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

ألم نشرح (٩٤)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت لومړنی کلمه ﴿أَلَمْ نَشْرَحْ﴾ د همدې سورت دپاره نوم ګرځولې شوې ده.
۲_ دا سورت د مفسرینو کرامو په اجماع سره مکي دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].
۳_ د دې سورت د ایتونو شمېر فقط اته (۸) دي[۲].
۴_ د دې سورت د کلماتو شمېر نهه ویشتو (۲۹) ته رسېږي[۳].
۵_ د دې سورت د حرفونو شمېر یو سلو دریو (۱۰۳) حرفونو ته پوره شوی دی[۴].
۶_ د دې سورت او د وړاندېني سورت (الضُّحَى) مضامین سره دومره ورته دي چې ځینو علماوو کرامو دواړه یو سورت ګڼلی دی[۵].
یا په بل عبارت: په دواړو کښې نبي کریم ﷺ ته ارشادات متوجه دي او په دواړو کښې ورته تسلي ورکړه شوې ده او هغه نعمتونه پکښې یاد شوي دي چې ورته ورکړه شوي وه او داسې نور.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾ الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَب ﴿٨﴾﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] (ای پیغمبره!) ایا مونږ ستا (د ګټې) دپاره ستا سینه (په نبوت سره) نه ده پرانستې؟ (هو، پرانستې مو ده).
[۲] او مونږ ستا (د اوږو) څخه ستا درونند بار (پېټی) کوز کړی دی.
[۳] (البته) هغه بار چې ستا شا (ملا) یې چغوله (نژدې وه چې ماته یې کړي).
[۴] او مونږ ستا (د ګټې) دپاره ستا یادښت اوچت کړې ده.
[۵] نو یقیناً د سختی سره اساني ده.
[۶] یقیناً (د همدغې یوې) سختی سره (بله) اساني (هم) شته دی.

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۲۶
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۰۱
(۳) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۳۹۶
(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۳۰
(۵) تفسیر المراغي ج۳۰ ص۱۸۸؛ اضواء البیان ج۹ ص۳۰۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۷] نو کله چې ته (د یو کار څخه) فارغ شې نو (په بل کار کښې خپل خان) ستومانه کوه.
[۸] او (په عین حال کښې) خپل رب ﷻ ته رغبت (او زاري) کوه (چې دا کار هم درته په دوه وو اسانیو سره انجام کړي).

توضیحات

۱ـ په ﴿ أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴾ کښې الله ﷻ خپل پیغمبر ته د شرح الصدر (د سینې د پرانستلو نعمت) وربه یاد کړی دی. هغه دا چې:

د بعثت څخه وړاندې نبي کریم ﷺ د شریعت څخه ناخبره او د شرعي احکامو سره نابلده وه چې یوازې د الله ﷻ په وحدانیت باندې معتقد وه او بس. نو د همدې کبله به د حراء په غار کښې یوازې په تفکري عبادت باندې مشغولېده چې د نورو شرعي عبادتونو څرنګوالي ورته هیڅ معلوم نه وه.

نو الله ﷻ ورباندې خپل فضل وکړ او په نبوت سره یې د ده ﷺ سینه خلاصه کړه او د شرعي علومو مرکز یې وګرځاوه.

همدې مضمون ته په نورو نصوصو کښې هم اشاره شوې ده، د مثال په توګه:

الف: ﴿ وَوَجَدَكَ ضَآلاً فَهَدَىٰ ﴾ [الضحی:۷] یعنې او ستا رب ﷻ په تاباندې پوه وه چې ته (د شریعت څخه) ناخبره یې نو (په نبوت سره) یې درته ښودانه وکړه.

ب: ﴿ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَاْ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِي ﴾ [یوسف:۱۰۸] یعنې ای پیغمبره! خلکو ته ووایه چې زه او هغه کسان چې زما پیروي کوي په قلبي رڼا (او په روښانه لاره) باندې یاستو (په شریعت باندې مو سرونه خلاص دي او هیڅ تشویش راسره نشته).

سوال جواب

۲ـ که څوک وایي چې: په احادیثو کښې ثابته ده چې د نبي کریم ﷺ مبارکه سینه د بعثت څخه وړاندې د پرښتو د پلوه په بلا کیفه توګه څېرلې شوې او شق شوې وه[۱]، نو ایا په ایت شریف کښې دغه شق الصدر (د سینې څیرلو) ته اشاره نه ده لکه چې ځینو مفسرینو کرامو دا ایت شریف په همدغه ډول سره تفسیر کړی دی[۲]؟

مونږ وایو چې: څرنګه چې د لغت په لحاظ دَ "شَرْح" او "شَقّ" دواړه کلمې یوه دَ بلې څخه جدا دي نو په کار دي چې هره یوه په خپله‌خپله معنی سره پرېښودله شي او یوه په بلې باندې حمل نه کړی شي.

نو په همدې بنیاد مونږ وایو چې د نبي کریم ﷺ شرح الصدر په قرآن کریم سره ثابت دی او شق الصدر یې په احادیثو سره په اثبات رسېدلی دی.

(۱) صحیح البخاري ج۱ ص۴۵۵؛ صحیح مسلم ج۱ ص۹۲؛ سنن النسائي ج۱ ص۷۶
(۲) الدر المنثور ج۸ ص۵۴۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

انقاض څه معنی؟

۳ـ په ﴿ أَنقَضَ ظَهْرَكَ ﴾ کښې د ﴿ أَنقَضَ ﴾ کلمه د "إِنْقَاض" ـ لکه "إِكْرَام" ـ څخه اشتقاق شوې ده، دا د هغه اواز (ټس) نوم دی کوم چې د درانده بار د اوچتولو د کبله د اوچتوونکي په ملا کښې صورت نیسي[1]، چې د بار د پوره دروندوالي څخه نمایندګي کوي.

یعنې ای پیغمبره! مونږ ستا د اوږو څخه هغه دروند بار او پېټی ښکته کړ د کوم اوچتول چې په تا باندې ډېر سخت تمامېده.

دروند بار څه شی دی؟

۴ـ پاتې شوه دا خبره چې دغه دروند بار د څه شي څخه کنایې دی؟ نو د هغه په تعین کښې که څه هم مفسرینو کرامو ښه ډېر اقوال کړي دي[2] خو مونږ ته غوره برېښي چې ذکر شوی بار به د متعددو شیانو څخه عبارت وي چې نبي کریم ﷺ ته لمبر په لمبر وردمخه شوی دی. هغه دا چې:

الف: په نبي کریم ﷺ باندې د وحې اولنی ځل نزول ډېر سخت تمام شو حتی چې تبه ورباندې ورغله. همدې موضوع ته د الله ﷻ په توفیق د [المزمل:۱] ایت لاندې اشاره شوې ده.

خو دغه دروند بار الله ﷻ د خپل پیغمبر ﷺ د اوږو څخه د ورقه بن نوفل په ډاډ او اطمنان ورکولو سره ښکته کړ.

ب: بیا د وحې سوړوالی د نبي کریم ﷺ دپاره ښه غټ دروند بار جوړ شو حتی چې کله به یې قصد کاوه چې د یوه لوړ غره څخه خپل ځان راوغورزوي[3]. دغه بار به په هغه وخت کښې په نبي کریم ﷺ باندې لا ډېر دروند جوړېده چې کله به ورته مشرکانو همدغه حالت د الله ﷻ په غضب باندې تعبیرا. ، لکه چې د الله ﷻ په توفیق د [الضحی:۱] ایت لاندې ورته اشاره شوې ده.

خو دغه دروند بار هم الله ﷻ د خپل پیغمبر ﷺ د اوږو څخه ښکته کړ او د وحې نزول یې تود کړ او سوړوالی یې د منځه لرې کړ.

ج: د بعثت په اول وخت کښې بد اخلاقي او ظلمونه اوج ته رسېدلي وه، همدارنګه د مشرکانو عناد ډېر زیات وه چې مقابله کول ورسره اسان کار نه وه، د همدې کبله نبي کریم ﷺ په یوه اوږده حدیث کښې فرمایلي دي چې: «فَقُلْتُ رَبِّ إِذًا يَثْلَغُوا رَأْسِي فَيَدَعُوهُ خُبْزَةً»[4] یعنې ما خپل رب ﷻ ته عرض وکړ نو ومې ویلې چې: ای زما ربه! کله چې زه مشرکان توحید ته دعوتوم او د بد اخلاقیو مخه یې نیسم نو په دغه وخت کښې به مې هغوی په سر باندې ووهي او د ډوډۍ غوندې به یې (هوار) پرېږدي (وګرځوي).

---

(۱) لسان العرب ج۷ ص۲۴۴

(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۱۶۹

(۳) صحیح البخاري ج۲ ص۱۰۳۴؛ مسند احمد بن حنبل ج۱۰ ص۶۹

(۴) صحیح مسلم ج۲ ص۳۸۵؛ مسند احمد بن حنبل ج۶ ص۱۵۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نو څکه په نبي کريم ﷺ باندې د دغو عناديانو دعوتول ډېر درانده تماميده او په دغسې شرايطو کښې ورته د دعوت چلول درونډ پېټی وګرځېد.

خو الله ﷻ فضل وکړ او د خپل پيغمبر ﷺ حوصله يې لويه کړه چې هر ډول وارخطايي يې ترې پورته کړه چې د هر قسم ستونزو او مشکلاتو ګالل يې وزغملی شوه او همدارنګه يې د مشرکانو قاتلانه دسيسې او پلانونه ټول شنډ کړه.

د ذکر لوړول

۵_ علماوو کرامو د ﴿ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴾ ايت په متعددو ډولونو سره تفسير کړی دی[۱]، خو عبد الله بن عباس رضي الله عنهما وايي چې: «لَا يُذْكَرُ اللهُ إِلَّا ذُكِرْتَ مَعَهُ»[۲] يعني الله ﷻ نه يادېږي مګر ته (نبي کريم ﷺ) ورسره يادېږې.

نو په همدې بنياد څوک چې په الله ﷻ باندې حمد او ثناء وايي هغه به په نبي کريم ﷺ باندې درود استوي، او څوک چې په الله ﷻ باندې مقبول ايمان راوړي نو هغه به په نبي کريم ﷺ باندې هم ايمان راوړي او په نبوت به يې اعتراف خپلوي.

لنډه دا چې د قيامت تر ورځې پورې په اذان او خطبو او همدارنګه په نورو مجالسو کښې د الله ﷻ د نامه سره د نبي کريم ﷺ نوم هم يادېږي.

اما نبي کريم ﷺ د خپل أمت په هکله فرمايلي دي چې: «خِيَارُكُمُ الَّذِينَ إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللهُ ﷻ»[۳] يعني ستاسو غوره بندګان هغه دي چې کله دوی وليدل شي نو (خلکو ته) الله ﷻ ياد شي.

يو نحوي قانون

۶_ په ﴿ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴾ ايتونو کښې بايد لاندې نحوي قانون په پام کښې ونيول شي[۴]:

په کوم مقام کښې چې يوه کلمه معرفه ذکره شي او بيا همدغه کلمه په عين مقام کښې د دوهم ځل دپاره هم معرفه ذکره شي (لکه چې په ايت شريف کښې د ﴿ الْعُسْرِ ﴾، ﴿ الْعُسْرِ ﴾ دواړه کلمې معرفې نازلې شوې دي) نو دواړه کلمې په مصداق کښې متحدې وي.

او کله چې يوه کلمه نکره ذکره شي او بيا همدغه کلمه په عين مقام کښې دوهم ځل هم نکره ذکره شي (لکه چې په ايت شريف کښې د ﴿ يُسْرًا ﴾، ﴿ يُسْرًا ﴾ دواړه کلمې نکرې نازلې شوې دي) نو د هرې يوې کلمې مصداق د بلې څخه مغاير وي.

---

[۱] زاد المسير ج۸ ص۲۷۲
[۲] الدر المنثور ج۸ ص۵۵۰
[۳] سنن ابن ماجه ص۳۰۳
[۴] نظم الدرر ج۸ ص۳۰۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سوال جواب

۷_ که څوک وايي چې: په ايت شريف کښې د "مَعَ، مَعَ" دوه کلمې نازلې شوې دي چې هره يوه په اجتماع باندې دلالت کوي حال دا چې سختې د اسانۍ سره ضديت لري؟

مونږ وايو چې: دلته د "مَعَ، مَعَ" دواړه کلمې هره يوه د "بَعْد" په معنی سره ده[1] شايد چې د "مَعَ، مَعَ" دواړو کلمو به د دې دپاره نزول موندلی وي چې هره يوه اساني د سختۍ په تعقيب په ډېره زغرده رامنځته کيږي، ته به وايې چې د سختۍ سره بالکل په زمانه کښې متحده ده.

نو د ايت شريف حاصل به داسې راوخيژي چې: د الله ﷻ په فضل سره د يوې سختۍ په تعقيب په ډېره عجله سره دوه اسانۍ صورت نيسي، نو بندګانو ته په کار دي چې د سختۍ د نزول په وخت کښې بې حوصلې نه شي.

همدغه مضمون ته عمر الفاروق ؓ داسې اشاره کړې چې: «وَإِنَّهُ لَنْ يَغْلِبَ عُسْرٌ يُسْرَيْنِ»[2] يعني او يقيناً شان دا دی چې هيڅکله به يوه سختي په دوه وو اسانيو باندې غلبه مونده نه کړي چې دواړه د منځه يوسي، بلکې دوه اسانۍ به په يوه سختۍ باندې غالبې ګرځي او د منځه به يې وړي.

"نَصَبْ" څه معنی؟

۸_ په ﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ﴾ کښې که څه هم مفسرينو کرامو د ﴿فَرَغْتَ﴾ کلمه په متعددو معناوو سره تفسيره کړې ده[3]، مګر مونږ ته بهتره برېښي چې په اطلاق سره پرېښودله شي ترڅو د هر کار څخه فراغت ته شامله شي.

همدارنګه په همدغه ايت کښې د "انصَبْ" کلمه د "نَصَب" _لکه "غَرَض"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د ستومانۍ معنی ورکوي[4].

يعنې ای پيغمبره! کله چې د هرې يوې سختۍ سره دوه اسانۍ ملګرې دي نو کله چې ته د يوه کار (لکه لمونځ، جهاد يا داسې نورو) څخه فارغ شوې نو سمدستي په بل کار باندې شروع کوه او ځان پکښې ستومانه کړه، خو په عين حال کښې خپل رب ﷻ ته په سوالونو او عاجزۍ سره رغبت کوه ترڅو د دوه وو اسانيو په نزول سره درته تازه شروع کړی شوی کار هم سرته ورسوي.

په همدې ځای د "أَلَمْ نَشْرَحْ" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ اشْرَحْ صُدُورَنَا لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى وَيَسِّرْ عَلَيْنَا كُلَّ عُسْرٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

۱۴۲۶/۱/۳۰ هـ ق = ۱۳۸۳/۱۲/۲۰ هـ ش.

---

(۱) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۱۸۸
(۲) الموطا للإمام مالک ص۲۶۳
(۳) زاد المعاد ج۸ ص۲۷۳
(۴) لسان العرب ج۱ ص۷۵۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

التین(۹۵)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت (التِّین) نوم د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.

۲ـ دا سورت د جمهورو علماوو کرامو په نزد مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه فقط اته (۸) ایتونه دي[۲].

۴ـ د دې سورت د کلماتو شمېر څلور دېرشو (۳۴) کلمو ته رسېدلی دی[۳].

۵ـ د دې سورت د حرفونو شمېر یو سلو پنځو (۱۰۵) حرفونو ته اوچته شوی دی[۴].

۶ـ په وړاندېني سورت (أَلَمْ نَشْرَحْ) کښې د اکرم المخلوقات (محمد ﷺ) څه حالات نازل شوي وه او په دې سورت کښې د انساني نوعې څه کرامت ته اشاره شوې ده چې انسان په څمکه کښې د خلافت درلودونکی دی، نو په کار دي چې دغه کرامت د توحیدي عقیدې په خپلولو سره وساتي، که نه نو کرامت به بالکل د لاسه ورکړي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ۝١ وَطُورِ سِينِينَ ۝٢ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝٣ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝٤ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝٥ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ۝٧ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ۝٨﴾

د ډېر مهربان (او) د ډېر رحم درلودونکی الله ﷻ په نامه.

[۱] په انځر او په ښون (د دواړو په زرغونځایونو) باندې سوګند دی.

[۲] او د سینین په غره (طور) باندې (سوګند دی).

[۳] او په دغه امان درلودونکي ښار (مکه معظمه) باندې (سوګند دی).

[۴] چې یقینًا مونږ په ډېر ښایسته اعتدال (ظاهري او باطني بڼه) کښې انسان پیدا کړی دی.

[۵] بیا مونږ نوموړی انسان د کوزو (او ښکته) شیانو څخه ډېر کوز (او ښکته) ګرځوو (چې په دوزخ کښې یې اچوو).

[۶] مګر هغه کسان (په کوزو کښې کوز نه ګرځوو) کومو چې ایمان راوړی دی او نېک عملونه یې کړي دي نو د دوی دپاره (زمونږ په نزد) نه پرېکړی شوی (دائمي) اجر (جنت) دی.

---

(۱) تفسير الكشاف ج۴ ص۷۷۳

(۲) تفسير البغوي ج۴ ص۵۰۴

(۳) تفسير الخازن ج۶ ص۵۳۴

(۴) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۴۰۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۷] نو (ای کافر انسانه!) د دلایلو څخه وروسته تا د جزا په ورځې (قیامت) باندې څه شی تکذیب کوونکی گرځوی؟.

[۸] ایا الله ﷻ د ټولو حکم کوونکو (عدل کوونکو) ښه حکم کوونکی (ښه عدل کوونکی) نه دی؟ (نو ایا تاته به د تکذیب سزا درنه کړي او په اسفل سافلین کښې به دې ونه گرځوي؟).

توضیحات

په دې مقام کښې لاندې نکات په ذهن کښې ساتل په کار دي:

۱- په دې

الف: په ﴿وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيْتُونِ﴾ کښې د "تِين، زَيْتُون" دواړه کلمې مفسرينو کرامو په ګڼو معناوو سره تفسيرې کړې دي(۱)، خو بهتره دا ده چې دواړه د شام او فلسطين په ځمکو سره تفسيرې کړې شي په کومو کښې چې د انځر او زيتون ونې په کثرت سره شتون لري(۲)، په کومو کښې چې ډېر پيغمبران تېر شوي دي لکه ابراهيم عليه السلام، عيسى عليه السلام او داسې نور.

ب: د ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ په ارتباط د [المؤمنون: ۲۰] ايت لاندې د الله ﷻ په توفيق څه وضاحتونه ليکلي شوي دي چې د "طُور" د کلمې څخه هغه غر مراد دی په کوم کښې چې موسى عليه السلام د خپل رب ﷻ سره مناجات کړی وه.

دغه کلمه دلته د ﴿سِينِينَ﴾ کلمې ته مضافه شوې ده او هلته يې د "سَيْنَاء" کلمې ته اضافت موندلی دی، دغه دواړه کلمې هره يوه د هغه ځای نوم دی چرته چې د "طُور" غر واقع دی.

ج: په ﴿وَهَٰذَا ٱلْبَلَدِ ٱلْأَمِينِ﴾ کښې د ﴿ٱلْبَلَدِ﴾ څخه په اتفاق سره د مکې معظمې ښار مطلب دی. او ﴿ٱلْأَمِينِ﴾ لقب ورته د دې کبله ورکړی شوی دی چې دغه ښار آن د بعثت څخه وړاندې (د جاهليت په زمانه کښې) د امن درلودونکی وه او د خلکو سر او مال پکښې خوندي وه حال دا چې په شاوخوا سيمو کښې يې چور او چپاول روان وه.

د: په ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾ کښې د ﴿تَقْوِيمٍ﴾ کلمه که څه هم مصدر ده او د تعديل سره مرادفه ده(۳)، خو دلته ترې حاصل بالمصدر (هغه معنی) مراده ده کومه چې په تقويم او تعديل سره مرتبېږي چې د ظاهري او باطني شکل او صورت څخه عبارت ده(۴).

هـ: دغه ايت د ذکرو شوو څلورو واړو سوګندونو دپاره جواب دی نو حاصل يې داسې راځېږي چې: په هغو ځمکو باندې سوګند دی کومې چې د انځر او زيتون درلودونکې دي په کومو کښې چې ډېر پيغمبران تېر شوي دي، او هم د سيناء په غره باندې سوګند دی په کوم کښې چې موسى عليه السلام د

(۱) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۲۶؛ زاد المسير ج۸ ص۲۷۲؛ المحرر الوجيز ج۱۶ ص۳۲۹
(۲) تفسير الکشاف ج۴ ص۷۷۳
(۳) تفسير روح المعاني ج۳۰ ص۱۷۵
(۴) تفسير البغوي ج۴ ص۵۰۴؛ تفسير اضواء البيان ج۹ ص۳۳۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

خپل رب ﷻ سره مناجات کړي وه، او بالآخره د مکې معظمې په ښار باندې سوګند دی په کرم کښې چې آخر الزمان پیغمبر (محمد ﷺ) مبعوث شوی دی چې:

یقینًا مونږ انسان په ډېره ښایسته څېره کښې پیدا کړی دی او ډېره ښایسته معنوي څېره مو ورکړې ده چې د عقل درلودونکی مو ګرځولی دی او په نورو مخلوقاتو باندې مو ورته کرامت ورکړی دی. یا په بل عبارت: انسان مو په نورو مخلوقاتو باندې عالي او اوچت جوړ کړی دی.

و: ذکر شوي څلور واړه سوګندونه په خپل جواب او د انسان په بهترۍ باندې دلالت کوي او شاهدي ورباندې ورکوي. او دا څکه چې:

ذکر شوي سوګندونه د پیغمبرانو په لوړلو باندې دلالت کوي او شاهدي ورکوي چې ټول پیغمبران د انسانانو څخه وه او ټول پیغمبران فقط انسانانو ته استولي شوي دي نه څناورو او ځارویو ته.

په همدې مطلب باندې زښت ډېر نصوص مشتمل دي، لاندې مثالونه يې ولولئ:

اول: ﴿ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي ٱلْأَرْضِ خَلِيفَةً ﴾ [البقرة: ۳۰] یعنې او هغه وخت یاد کړه چې ستا رب ﷻ پرښتو ته وویلې چې یقینًا زه په ځمکه کښې د یوه خلیفه ګرځوونکی (پیدا کوونکی) یم.

دوهم: ﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيٓ ءَادَمَ وَحَمَلْنَٰهُمْ فِي ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَرَزَقْنَٰهُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ ﴾ [الإسراء: ۷۰] یعنې او یقینًا مونږ (په دنیا کښې) بنیادمان د کرامت خاوندان ګرځولي دي او په وچه او لمده کښې مو سواره کړي دي او هم مو ورته پاکیزه او سپېڅلي شیان روزي کړي دي.

هېر مو نه شي

۲ـ هېر مو نه شي چې په ﴿ ثُمَّ رَدَدْنَٰهُ أَسْفَلَ سَٰفِلِينَ ﴾ کښې د "رَدَدْنَا" کلمه د "جَعَلْنَا" په معنی سره ده او دوه مفعوله غواړي چې يو مفعول يې د "هٗ" ضمير دی چې ﴿ ٱلْإِنسَٰنَ ﴾ ته راجع دی او دوهم مفعول يې د ﴿ أَسْفَلَ ﴾ کلمه ده چې د ﴿ سَٰفِلِينَ ﴾ کلمې ته مضافه ده[1].

نو حاصل يې داسې راځي چې: مونږ انسان په نورو مخلوقاتو باندې عالي ګرځولي دي او نور مخلوقات مو ورته سافلين (ښکته او لاندې) ګرځولي دي. خو بیا مونږ همدغه عالي انسان د ښکته مخلوقاتو څخه ډېر ښکته (أسْفَلَ سَافِلِينَ) ګرځوو مګر هغه کسان په خپل اوچتوالي باندې باقي پرېږدو کومو چې ایمان راوړی وي او نېک اعمال يې ورسره ضمیمه کړي وي نو د همدغو کسانو دپاره زمونږ په نزد نه پرې کېدونکی اجر دی چې د اخروي دائمي نعمتونو څخه عبارت دی.

دغه مضمون ته په بل ایت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴾ [البينة: ۶] یعنې دغه کفار چې دي همدوی د ټولو مخلوقاتو څخه ډېر بد او شریر مخلوقات دي چې همدوی اهل النار او دوزخیان دي.

---

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۱۷۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳ـ که څوک وايي چې: په ﴿ فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴾ کښې د "كَ" په ضمير سره څوک مخاطب کړی شوي دي؟

مونږ وايو چې: د دغه ضمير په هکله مفسرين کرام په لاندې دوه وو ډلو وېشلی شوي دي:

الف: جمهور علماء کرام وايي چې: په ذکر شوي ضمير سره (د التفات په توګه) کافر انسان مخاطب کړی شوی دی[1]، او د "يُكَذِّبُ" کلمه د "يَجْعَلُ" کلمې ته متضمنه ده[2]. يعنې ای کافره انسانه! د دغو دلايلو څخه وروسته د جزا په ورځې سره څه شی تا تکذيب کوونکی ګرځوي؟ ايا ته نه پوهېږې او تاته معلومه نه ده چې الله ﷻ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ دی او د هر چا څخه زيات او ښه عدل کوونکی دی نو ضرور به سزا درکړي او د عالي رتبې څخه به دې ډېرې ښکته طبقې ته وغورزوي؟.

ب: ځينې علماء کرام وايي چې: دلته نبي کريم ﷺ ته خطاب متوجه دی او د "مَا" کلمه د هغه "مَنْ" معنی ورکوي کوم چې استفهام ته متضمن دی، او همدارنګه د "بِ" جاره توری د سبب دپاره دی[3]. يعنې ای پيغمبره! هغه څوک دی چې د دغو دلايلو څخه وروسته د جزا د ورځې په سبب ستا تکذيب وکړی شي او څه برهان وړاندې کړی شي؟ ايا الله ﷻ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ نه دی؟ ايا ذکر شوي بې دليله تکذيب کوونکي ته به سزا ورنه کړي او أَسْفَلَ سَافِلِينَ به يې ونه ګرځوي؟

يادونه

۴ـ هېر مو نه شي چې نبي کريم ﷺ د دغه سورت (التين) په هکله په يوه حديث کښې فرمايلي دي چې: «وَمَنْ قَرَأَ وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ فَلْيَقُلْ بَلَى وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنْ الشَّاهِدِينَ»[4] يعنې او هرڅوک چې دغه سورت (وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ) قرائت کړي (او اخر ته يې ورسېږي) نو ودې وايي چې: هو، الله ﷻ احکم الحاکمين دی او زه په همدغه (مطلب) باندې د شهادت ورکوونکو څخه يم.

په همدې ځای د "التِّين" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنَا أَسْفَلَ سَافِلِينَ.

۱۴۲۶/۲/۲ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۲/۲۲ هـ ش.

---

(۱) المحرر الوجيز ج۱۶ ص۳۳۲؛ البحر المحيط ج۱۰ ص۵۰۴
(۲) لسان العرب ج۱ ص۷۰۷
(۳) حاشيه الشيخ زاده على تفسير البيضاوي ج۴ ص۶۷۳
(۴) مسند احمد بن حنبل ج۳ ص۵۰؛ جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

العلق (٩٦)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت په نامه (الْعَلَق) باندې د همدې سورت دوهم ایت مشتمل دی.
۲ـ دا سورت د مفسرینو کرامو په اجماع سره مکي دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[1].
۳ـ د دې سورت د ایتونو شمېر فقط نولس (۱۹) ایتونه دي[2].
۴ـ د دې سورت د کلماتو شمېر دوه نوي (۹۲) کلماتو ته رسېږي[3].
۵ـ د دې سورت د حرفونو شمېر دوه سوه اویا (۲۷۰) حرفونو ته پوره شوی دی[4].
۶ـ په دې سورت (الْعَلَق) کښې د وړاندېني سورت (التِّين) په مطالبو باندې لږ څه رڼا اچولې شوې ده چې په علم او قلم سره پکښې د انسان کرامت ته اشاره کېږي او د هغه چا حالت هم پکښې لږ څه واضحه شوی دی چې انساني کرامت یې د لاسه ورکړی وي او اسفل سافلین ګرځېدلی وي.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ ۝٢ ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ ۝٣ ٱلَّذِي عَلَّمَ بِٱلۡقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ ۝٥ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] د خپل هغه رب ﷻ په نامه سره قاري (لوستونکي) جوړ شه چې (هر شی) یې پیدا کړی دی.
[۲] چې انسان یې د ترلو شوو (منجمدو) وینو څخه پیدا کړی دی.
[۳] ته (په خلکو باندې قرآن کریم) قرائت کړه په داسې حال کښې چې ستا رب ﷻ د ډېر زیات کرامت درلودونکی دی (چې په هر چا باندې بلا عوضه احسان کوي).
[۴] ستا هغه رب ﷻ چې (انسان ته) یې په قلم سره ښودانه کړې ده (او بدون د قلمه یې هم ورته ښودانه کړې ده).
[۵] انسان ته یې (په قلم او په غیر قلم سره) هغه شیان ښودلي دي چې نوموړی وربانډې نه پوهېده.

شان نزول او توضیحات

۱ـ د دغو ایتونو شان نزول په احادیثو کښې ښه مشرح روایت شوی دی[5]، خو مونږ یې دلته د

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۲۳
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۰۶
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۳۷
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۱۲
(۵) صحیح البخاري ج۱ ص۲؛ صحیح مسلم ج۱ ص۸۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

څو تکو په ذکر باندې اکتفاء کوو هغه دا چې:

الف: د حراء د غره په يوه غار كښې نبي كريم ﷺ په تفكري عبادت باندې مشغول وه چې جبرائيل ﷺ ورغی او په غېږ کښې يې ونيوه او ورته يې وويلې چې: «اقْرَأْ» يعنې ولوله، خو نبي كريم ﷺ په جواب کښې وويلې چې: «مَا أَنَا بِقَارِئٍ» يعنې زه قاري او لوستونکی نه يم.

ب: د جبرائيل ﷺ او نبي كريم ﷺ ترمنځ ذكر شوي كلمات درې ځله تكرار شوه.

ج: په څلورم ځل سره جبرائيل ﷺ د ﴿ اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ﴾ څخه تر ﴿ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾ پورې ذكر شوې پنځه ايتونه قرائت کړه او نبي كريم ﷺ هم پنځه واړه ايتونه د هغه ﷺ په تعقيب قرائت کړه.

د: بيا په نبي كريم ﷺ باندې تبه ورغله او د غار څخه کور ته ورستون شو او هغه كيفيت صورت ونيوه كوم چې د الله ﷻ په توفيق د [المزمل:۱] ايت لاندې ليكلى شوى دى.

سوالونه او جوابونه

۲_ په دې مقام کښې د سړي په ذهن کښې لاندې پوښتنې راپيدا کېږي:

الف: که څوک وايي چې: د هغو درېوو كلمو (اقْرَأْ، اقْرَأْ، اقْرَأْ) مفعول څه شی وه كومې چې جبرائيل ﷺ په اول ملاقات کښې نبي كريم ﷺ ته اورولې وې؟

مونږ وايو چې: د ذكرو شوو درېواړو كلمو مفعول او مقروء دغه پنځه ايتونه دي په كومو کښې چې بحث روان دی. يا په بل عبارت: جبرائيل ﷺ نبي كريم ﷺ ته وويلې چې د ﴿ اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ﴾ څخه نيولې تر ﴿ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾ پورې ايتونه قرائت کړه.

ب: که څوک وايي چې: ايا دغه پنځه ايتونه يې ورته ليکلي شوي وړاندې کړه چې قرائت يې کړه؟

مونږ وايو چې: ډېرو علماء كرام وايي چې دغه پنځه واړه ايتونه يې ورته په يوه وريښمينه کپړه کښې ليکلي شوي وړاندې کړه[1].

مګر مونږ ته بهتره برېښي چې د جبرائيل ﷺ به په ذكرو شوو درېوو كلمو سره مطلب دا وه چې ته زما په تعقيب دغه پنځه ايتونه قرائت کړه. يا په بل عبارت: زه چې څه قرائت کوم هغه ته هم قرائت کړه.

ج: که څوک وايي چې: په ﴿ اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ﴾ کښې د ﴿ اَقْرَأْ ﴾ د كلمې دپاره مقروء يا مفعول څه شی دی؟

مونږ وايو چې: ډېرو مفسرينو كرامو د دغې كلمې دپاره د "مَا يُوحَى إِلَيْكَ" كلمات مقدر ګڼلي دي[2] مګر مونږ ته دا جواب خوندور نه برېښي ځکه چې د دغه جواب په بنياد پخپله د "اقْرَأْ" كلمه د مقروء څخه بهر پاتې کېږي، ته به وايي چې دا كلمه په جلي وحې کښې شامله نه ده.

---

(۱) الدر المنثور ج۸ ص۵۶۲

(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۱۷۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نو مونږ ته بهتر جواب دا برېښي چې ذکره شوې د "اقرأ" کلمه تکلیفي امر نه دی ترڅو مقروء وغواړي؛ بلکې دا تکویني امر دی چې په "کُن قارئًا" سره تعبیرېږي[۱].

یعنې اې پیغمبره! ته قرائت کوونکی وګرځه. یا په بل عبارت: ربښتیا چې ته قرائت کوونکی نه وې خو اوس د خپل رب ﷻ په تکویني امر سره قرائت کوونکی جوړ شه.

د: که څوک وایي چې: ایا په ﴿ٱقۡرَأۡ وَرَبُّكَ ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ کښې هم د ﴿ٱقۡرَأۡ﴾ کلمه تکویني امر ده چې مقروء نه غواړي؟

مونږ وایو چې: دلته دغه کلمه تکلیفي امر ده او مقروء یې "هَذَا القُرآنُ" دی[۲]. یعنې اې پیغمبره! کله چې ته د خپل رب ﷻ په تکویني امر سره قاري وګرځېدلې نو په خپل اُمت باندې دغه قرآن کریم او هغه څه قرائت کړه کوم چې تاته وحې کېږي.

همدې مضمون ته الله ﷻ داسې اشاره کړې ده چې: ﴿لِتَقۡرَأَهُۥ عَلَى ٱلنَّاسِ عَلَىٰ مُكۡثٖ﴾ [الإسراء: ۱۰۶] یعنې مونږ په تاباندې قرآن کریم د دې دپاره ټوټه- ټوټه درنازل کړ چې ترڅو یې ته په خلکو باندې په ارام- ارام سره قرائت کړې.

ه: که څوک وایي چې: نبي کریم ﷺ د حراء په غار کښې څومره موده په تفکري عبادت باندې مشغول وه او ذکر شوي صورتحال په کومه میاشت کښې پېښ شو؟

مونږ وایو چې[۳]: د نبي کریم ﷺ عادت وه چې په کال کښې به یې یوه میاشت په ذکر شوي غار کښې تېروله، ته به وایې چې په کال کښې به یې (زمونږ په اصطلاح) یوه میاشت اعتکاف کاوه.

ذکر شوی صورتحال چې په کومه میاشتې کښې تحقق وموند او نبوت او بعثت پکښې ظهور وکړ هغه د رمضان مبارکه میاشت وه.

و: که څوک وایي چې: د سیرت ځینو کتابونو[۴] لیکلي دي چې ذکر شوي صورتحال په خوب کښې تحقق موندلی وه حال دا چې دا لیکنه د احادیثو څخه مخالفه ده.

مونږ وایو چې: عائشه (أم المؤمنین) رضي الله عنها په خپل یوه حدیث کښې وایي چې: په نبي کریم ﷺ باندې د وحې نزول په ربښتینو خوبونو سره پیل شو هغه دا چې هیڅ خوب به یې نه لیده مګر هغه به د سبا د رڼا غوندې کټ مټ ربښتیا کېده[۵].

نو څه لرې نه ده چې هغه صورتحال به نبي کریم ﷺ په خوب کښې هم لیدلی وي کوم چې په احادیثو کښې په اثبات رسېدلی دی او په ویښه یې تحقق موندلی دی.

ز: که څوک وایي چې: د ذکر شوي شان نزول څخه څرګندېږي چې ذکر شوي پنځه ایتونه په ټول

---

(۱) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۰۲
(۲) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۴۰؛ اضواء البیان ج۹ ص۳۵۱
(۳) سیرت ابن هشام ج۱ ص۲۵۴
(۴) سیرت ابن هشام ج۱ ص۲۵۵
(۵) صحیح البخاري ج۲ ص۱۰۳۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

قرآن کریم کښې اولني نازل شوي ایتونه دي حال دا چې ځینې علماء کرام وايي چې د "الفاتحة" سورت د ټولو څخه اول او وړاندې نازل شوی دی؟[۱].

مونږ وایو چې: د دغو علماوو کرامو مطلب دا دی چې اولنی کامل نازل شوی سورت "الفاتحة" دی[۲] چې وړاندې ترې بل کامل سورت نه دی نازل شوی، او دا يې مطلب نه دی چې وړاندې ترې هیڅ ایت نزول نه دی موندلی.

"عَلَق" څه معنی؟

۳ـ په ﴿ خَلَقَ ٱلْإِنسَٰنَ مِنْ عَلَقٍ ﴾ کښې د "عَلَق" کلمه د "عَلَقَة" جمعه ده او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [الحج:۵] ایت لاندې لیکلي دي چې دا د هغې جامدې (پرنډ) وینې نوم دی کومه چې د نطفې څخه جوړه شي او بیا ترې په رحم کښې د جنین جوړښت صورت نیسي.

یعنې ای محمده! ته د خپل هغه رب ﷻ په نامه قاري (لوستونکی) وګرځه چې ټول مخلوقات يې پیدا کړي دي او هر یوه ته يې د معیشت لاره ښودلې ده، او په تېره بیا چې باشعوره او هوښیار بنیادم يې د هغې منجمدې (پرنډ) وینې څخه پیدا کړی دی کومه چې نه شعور لري او نه هوښیاري او نه عقل، نو هیڅ عجیبه نه ده چې ستا رب ﷻ تا د أُمیتوب سره-سره پرته د زده کړې څخه قاري او لوستونکی وګرځوي.

د ښوداني دولونه

۴ـ په ﴿ ٱلَّذِى عَلَّمَ بِٱلْقَلَمِ ۝ عَلَّمَ ٱلْإِنسَٰنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴾ کښې دې ته اشاره ده چې د الله ﷻ ښودانه په لاندې دوه وو ډولونو سره صورت نیسي:

الف: یوه هغه ښودانه ده چې بدون د لیک او قلم څخه ترسره کېږي لکه چې الله ﷻ فرمايي: ﴿ وَعَلَّمْنَٰهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا ﴾ [الکهف:۶۵] یعنې موسی ﷺ زمونږ یو بنده (خضر ﷺ) مونده کړ چې مونږ ورته د خپله جانبه (بدون د قلمه) علم ښودلی وه.

ب: بله هغه ښودانه ده چې په لیک او لوست سره حاصلېږي.

نو په دې ایتونو کښې نبي کریم ﷺ ته داډ ورکړی شوی دی چې الله ﷻ انسان ته ذکر شوي دواړه ډوله ښودانه کړې ده، او ستا ښودانه د اول ډول څخه ده چې ستا أُمیتوب يې بالکل مخه نه شي نیولی.

په دې مقام کښې ځینو مفسرینو کرامو لیکلي دي چې په قلم سره لومړنی لیکونکی ادریس ﷺ وه[۳]، والله ﷻ أعلم وعلمه أتقن.

---

(۱) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۱۷
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۰۱
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۱۸۰؛ اضواء البیان ج۹ ص۳۶۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

﴿ كَلَّآ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَيَطۡغَىٰٓ ﴿٦﴾ أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجۡعَىٰٓ ﴿٨﴾ أَرَءَيۡتَ
ٱلَّذِي يَنۡهَىٰ ﴿٩﴾ عَبۡدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ﴿١٠﴾ أَرَءَيۡتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلۡهُدَىٰٓ ﴿١١﴾ أَوۡ أَمَرَ بِٱلتَّقۡوَىٰٓ
﴿١٢﴾ أَرَءَيۡتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١٣﴾ أَلَمۡ يَعۡلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِن لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعَۢا
بِٱلنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾ نَاصِيَةٖ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٖ ﴿١٦﴾ فَلۡيَدۡعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾ سَنَدۡعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ كَلَّا لَا
تُطِعۡهُ وَٱسۡجُدۡۤ وَٱقۡتَرِب ۩ ﴿١٩﴾ ﴾

[۶] دغسې په کار نه ده (چې د الله ﷻ د نعمتونو شکرګذاري ونه کړه شي. او دا خکه چې:) یقینًا هرومرو انسان سرکشي کوي.

[۷] (البته) د دې کبله چې خپل ځان (په مال سره) بې پروا ګوري.

[۸] (ای انسانه!) یقینًا خپل رب ﷻ ته ستا بېرته ستنېدل دي (نو محاسبه به درسره وکړي).

[۹] (ای هوښیاره لیدونکیه!) ته د هغه چا په هکله خبر راکړه کوم چې منعه کوي.

[۱۰] (البته) مخلص بنده، چې کله لمونځ کوي (چې دا مه کوه. ایا نوموړی منعه کوونکی نه پوهېږي چې الله ﷻ هر شی ګوري؟).

[۱۱] ته (د نوموړي په هکله) خبر راکړه که چرته هغه (په خپل ګومان) په هدایت (او سمه لاره) باندې وي.

[۱۲] یا هغه (په خپل ګومان) په تقوی سره امر کوي (چې ایا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ هر شی ګوري؟).

[۱۳] ته (د نوموړي په هکله) خبر راکړه که چرته هغه (واقعًا) تکذیب کوي او (توحید ته) شا وراړوي.

[۱۴] چې ایا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ (هر شی) ګوري؟

[۱۵] دغسې نه ده (چې نوموړی به بې سزا پاتې شي. او دا خکه چې:) که نوموړی (د کفریاتو او شرکیاتو څخه) منعه نه شي نو هرومرو ضرور به یې مونږ په پیکي سره سخت راکاږو.

[۱۶] (البته) په دروغژن (او) خطاکار پیکي سره.

[۱۷] نوموړی (جنایتکار دې خپل نصرت ته) خپله شوری وبلي.

[۱۸] ډېر ژر ده (چې په دغه صورت کښې به) مونږ د عذاب قوتناکې پرښتې راوبلو.

[۱۹] دغسې نه ده (چې د نوموړي د لاسه څه پوره شي).

نو ای پیغمبره!) د نوموړي بې اطاعتی ته ادامه ورکړه او (خپل رب ﷻ ته) سجدې (لمونځونه) کوه او (خپل ځان) ورنژدې کوه.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

شان نزول او ارتباط

۱_ د ذکرو شوو ایتونو په شان نزول کښې ښه اوږد حدیث روایت شوی دی چې مونږ یې
لاندې ټکو کښې راخلاصه کوو:

الف: یو ځل ابو جهل سوګند یاد کړ چې که چرته محمد ﷺ وګوري چې په لمانځه ولاړ دی
نو هرومرو به یې په څټ پښه کېږدي او مخ‌جه یې په خاورو سره لیت پیت او خړ پړ کړي.

ب: بله ورځ نوموړي د کعبې شریفې په شاوخوا کښې نبي کریم ﷺ په لمانځه ولید نو
هغه ﷺ خوا ته ورروان شو ترڅو خپل سوګند ته عملي بڼه ورکړي، خو ناڅاپه په داسې حال کښې
بېرته راستون شو چې مخ ته یې لاسونه نیولي وه، تا به ویل چې څه غټ خطر ورته متوجه دی.

ج: د نوموړي څخه چا پوښتنه وکړه چې دا ولې؟

د: هغه جواب ورکړ چې زما او د محمد ﷺ ترمنځ د اور ډېر غټ خندق حائل شو او ډېر خطرناک
صورتحال پېښ شو، نو ځکه بېرته راستون شوم.

هـ: نو د دغه حالت په هکله نبي کریم ﷺ وفرمایل چې: «لَوْ دَنَا مِنِّي لَاخْتَطَفَتْهُ الْمَلَائِكَةُ عُضْوًا
عُضْوًا»[1] یعني که بالفرض نوموړی ماته رانژدې شوی وی نو پرښتو به اندام-اندام تښتولی وی.

همدارنګه نبي کریم ﷺ د ابو جهل د ذکرې شوې خبرې په هلکه په یوه بل حدیث کښې فرمایلي
دي چې: «لَوْ فَعَلَهُ لَأَخَذَتْهُ الْمَلَائِكَةُ»[2] یعنې که بالفرض نوموړی هغه کار کړی وی په کوم باندې یې
چې سوګند یاد کړی وه نو پرښتو به هرومرو نیولی وی (او ټولو خلکو به لیدلی وی).

نو الله ﷻ ذکر شوي ټول ایتونه د سورت ترپایه پورې نازل کړه[3].

۲_ په وړاندېنیو ایتونو کښې په بندګانو باندې د الله ﷻ نعمتونو ته اشاره شوې وه او په دې
ایتونو کښې د ناشکره بندګانو غبرګون ته اشاره کېږي چې حاصل یې داسې راخېژي:

د مطلب خلاصه

انسان ته په کار دي چې د خپل رب ﷻ د نعمتونو شکریه وکړي او خپل اصلیت هېر نه کړي، خو
د ناشکره انسان عکس العمل دا دی چې:

۱_ یقینًا نوموړی د دې کبله طغیان او سرکشي کوي چې خپل ځان ورته بې پروا برېښي چې
لیک او لوست کولی شم او عقل لرم او هم مې اقتصادي مشکلات حل دي.

۲_ ای ناشکره انسانه! تاته ذکره شوي کړنلاره خپلول په کار نه وه. او دا ځکه چې ته هرومرو د
قیامت په ورځ د خپل رب ﷻ حضور ته رجوع کوونکی یې چې هلته به ضرور د ډېرې سختې
محاسبې لاندې واقع شې.

(۱) صحیح مسلم ج۲ ص۳۷۲
(۲) صحیح البخاري ج۲ ص۷۴۰؛ جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۳
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۱۵۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳_ ای لیدونکیه! ته د ناشکره انسان په ارتباط لاندې پوښتنې جوابې کړه:

الف: ته خبر راکړه که نوموړی یو عادي بنده نه بلکې د الله ﷻ مخلص بنده (پیغمبر) د دې څخه منعه کوي چې د خپل رب ﷻ عبادت وکړي او لمونځ ورته اداء کړي. ایا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ یې ګوري؟ ایا مطابقه سزا به ورنه کړي؟.

ب: ته خبر راکړه چې که د نوموړي ذکر شوی کار د ده په ګومان د هدایت په بنیاد صورت نیولی وي او یا ورته دغه کار په تقوی باندې امر کول بریښي، ایا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ هر شی ګوري او هدایت او تقوی دواړه پېژني؟.

ج: ته خبر راکړه چې که نوموړی رښتینی پیغمبر تکذیبوي او د توحید څخه مخ اړوي ایا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ هر شی ګوري او په هر شی علم لري؟ نو ایا خپل غضب به ورباندې نازل نه کړي؟.

۴_ انسان ته دغه کړنلاره خپلول په کار نه دي او دغسې نه ده چې دا به ورته په ګټه تمام شي. او دا ځکه چې:

که نوموړی خپله کفري او شرکي لاره پرېنږدي او توحیدي لاره غوره نه کړي نو مونږ به یې د پیکي د وېښتانو څخه ونیسو او د دوزخ اور ته به یې ورتېل وهو. البته د هغه پیکي د وېښتانو څخه چې د ډېر دروغژن او غټ خطاکار په تندي باندې رازانګې او خواره دي.

۵_ ای پیغمبره! نوموړی ناشکره انسان وایي چې د ضرورت په وخت کښې به خپلو کومکیانو او د شورا غړو (اشتراک کوونکو) ته اواز وکړي او خپل نصرت ته به یې راوبلي.

نو که نوموړی دغه کار وکړي مونږ به د عذاب پرښتو ته بلنه ورکړو او امر به ورته وکړو چې نوموړی اندام-اندام کړي او هډوکي یې په خمکه باندې هرې خوا ته وشیندي.

۶_ ای پیغمبره! دغسې نه ده چې نوموړی ناشکره انسان به په تاباندې خپل سوء قصد عملي کړی شي.

نو ته د نوموړي هیڅ پروا مه ساته او خپل رب ﷻ ته عبادت کوه او په سجدو سره ورته نژدېکت ترلاسه کوه، ستا رب ﷻ ستا نصرت کوونکی او مددګار دی.

توضیحات

۱_ د ﴿أَن رَّءَاهُ ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ ایت د ﴿لَيَطۡغَىٰٓ﴾ دپاره مفعول دی[۱]. یعنې ناشکره انسان د دې کبله طغیان او سرکشي خپلوي چې خپل ځان بې پروا ګوري چې ټولې اړتیاوې مې پوره دي او د هیڅ شي کمبود نشته.

همدې مضمون ته الله ﷻ په بل ایت کښې داسې اشاره کړې ده چې: ﴿وَلَوۡ بَسَطَ ٱللَّهُ ٱلرِّزۡقَ لِعِبَادِهِۦ لَبَغَوۡاْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ [الشوری:۲۷] یعنې که الله ﷻ خپلو بندګانو ته روزي پراخه کړې وی نو

(۱) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۷۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

(د طبیعت په مطابق) به یې په څمکه کښې بغاوت اختیار کړی وي.

۲ـ په ﴿ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ۝ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ﴾ کښې په ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ کښې هغه چا ته خطاب دی کوم چې لیدل کولی شي او د بصیرت خاوند وي[1].

په دې باندې علاوه، که څه هم د ﴿ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ﴾ څخه ابو جهل مراد دی او د ﴿ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ﴾ کلمات د نبي کریم ﷺ څخه کنایي دي[2] مګر د مفهوم په اعتبار سره د قیامت تر ورځې پورې تولو ابو جهل صفته خلکو ته شمولیت لري چې مخلص بندګان د الله ﷻ عبادت ته نه پرېږدي.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه د ذکرې شوې ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ کلمې اولنی مفعول مذکور دی چې د ﴿ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ﴾ څخه عبارت دی او دوهم مفعول یې مقدر دی چې په "أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللهَ يَرَىٰ" سره ترې تعبیر کېدلی شي په کوم باندې چې د دریمې ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ کلمې دوهم مفعول دلالت کوي. یعني ای سترګې درلودونکیه! ته خبر راکړه چې هغه کافر معاند کس چې د الله ﷻ مخلص بنده د عبادت څخه منعه کوي آیا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ یې ګوري او سزا به ورکړي؟

هېر مو نه شي

۳ـ هېر مو نه شي چې مفسرینو کرامو د ﴿ أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلْهُدَىٰٓ ۝ أَوْ أَمَرَ بِٱلتَّقْوَىٰٓ ﴾ دوه ایتونه په متعددو ډولونو سره تفسیر کړي دي[3]، خو کوم ډول تفسیر چې مونږ ته بنه ښکاره شوی دی او د ضمائرو د انتشار مخه هم پکښې نیولې شوې ده هغه په لاندې ټکو کښې راخلاصه کېږي:

الف: د ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ لومړنی مفعول مقدر دی کوم چې په وړاندېنې ایت کښې په صراحت سره ذکر دی چې "الَّذِي يَنْهَىٰ" دی.

ب: د ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ دوهم مفعول هم مقدره جمله ده چې په "أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللهَ يَرَىٰ" سره ترې تعبیر کېدلی شي کومه چې د دریمې ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ کلمې دپاره دوهم مذکور مفعول ده.

ج: په ﴿ إِن كَانَ ﴾ او ﴿ أَوْ أَمَرَ ﴾ کښې دواړه مستتر ضمیرونه ﴿ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ﴾ ته راجع دي کوم چې وړاندې ذکر دی.

د: د دغو دواړو شرطونو سره د "عَلَىٰ زَعْمِهِ" کلمات مقدر دي.

هـ: د دغو دواړو شرطونو په جزا باندې ذکره شوې مقدره جمله دلالت کوي کومه چې د ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ کلمې دپاره دوهم مفعول واقع شوې ده.

نو د پورتنیو ټکو په ملحوظ یې د معنی حاصل داسې راځي چې: ای کتونکیه! ته بنه فکر وکړه او په حقه خبره باندې جواب راکړه چې:

---

(۱) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۷۹؛ تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۱۲
(۲) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۲۰
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۱۸۳؛ تفسیر الطبري ج۳۰ ص۲۵۴؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۲۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ایا که نوموړی منعه کوونکی په خپل ګومان په دغه کار کښې په سمه لاره روان وی او یا که نوموړی په خپل خیال په دغه کار کښې په تقوی سره امر کوي (چې د الله ﷻ د عبادت څخه پرهېز وکړه)، نو ایا نوموړی نه پوهېږي چې الله ﷻ یې ګوري او د کړنلارې سره موافقه سزا به ورکړي؟.

سوال جواب

۴_ که څوک وایي چې: په دې کښې څه حکمت دی چې دلته د "أَرَأَيْتَ" درې کلمې نازلې شوې، حال دا چې د درېواړو دپاره د ﴿ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ ﴾ ایت دوهم مفعول واقع شوی دی، خو د اولنیو دواړو دپاره مقدر دی او د درېمې ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ دپاره مذکور دی؟

مونږ وایو _والله ﷻ أعلم_ چې: دا د دې دپاره چې ذکر شوی تعدد په درېوو قباحتونو باندې دلالت وکړي هغه دا چې:

الف: په ﴿ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِي يَنْهَىٰ ﴾ کښې دې ته اشاره ده چې د عبادت څخه بندګان منعه کول په هر حال بدکار دی.

ب: په ﴿ أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلْهُدَىٰٓ ۝ أَوْ أَمَرَ بِٱلتَّقْوَىٰٓ ﴾ کښې دې ته اشاره ده چې دغه منعه کول په هغه حال کښې ډېر بد کار دی چې منعه کوونکی خپل ځان په هدایت باندې او همدارنګه په تقوی باندې امر کوونکی هم ګڼي.

ج: په ﴿ أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴾ کښې دې ته اشاره ده چې ذکره شوې منعه په هغه وخت کښې زښته ډېره بده ده چې کله د هغه چا د پلوه صورت ونیسي کوم چې د پیغمبر تکذیب کوونکی او همدارنګه توحید ته شا اړوونکی وي.

د "نَسْفَع" او "نَاصِيَة" معناوې

۵_ په ﴿ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ۝ نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴾ کښې د ﴿ لَنَسْفَعًا ﴾ په کلمې پورې د ناکید خفیف "ن" اتصال موندلی دی چې "لَنَسْفَعَنْ" لوستله کېږي خو د عثماني خط د املاء یې په قرآن کریم کښې لیکنه په "الف" سره ده[1]. دغه کلمه د "سَفَع" _لکه "ضَرَب"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې په شدت سره راکشولو ته ویل کېږي[2].

او د "نَاصِيَة، نَاصِيَة" دواړه کلمې پکښې هره یوه د تندي (ټنډې) معنی ورکوي او د تندي په وېښتانو باندې یې هم اطلاق کېږي[3]، چې په پښتو کښې ورته "پیکی" ویلی کېږي.

یعنې که ذکر شوی طاغي او ناشکره انسان د خپلو شرکیاتو څخه منعه نه شي او په همدې کفري حالت باندې مړ شي نو هرومرو به یې مونږ د سر د وېښتانو (پیکي) څخه ونیسو او دوزخ ته به یې

[1] تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۱۱
[2] لسان العرب ج۸ ص۱۵۸
[3] مفردات الراغب ص۵۱۷؛ روح المعاني ج۳۰ ص۱۸۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په شدت سره کش کړو، البته داسې پیکی چې ډېر دروغژن او ډېر خطاکار دی. [العلق/۱۶]
همدې مضمون ته په بل ایت کښې اشاره شوې ده چې: ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ [الرحمن/۴۱] یعنې د مجرمانو تندی (پیکی) او پښې به ونیولی شي (او دوزخ ته به ورګوزار کړی شي).

سوال جواب

۶_ که څوک وایي چې: د څه حکمت په بنیاد په دې مقام کښې د "کذب" او "خطاء" دواړو نسبت پیکي ته وکړی شو حال دا چې دغه دواړه په خپله کافر پورې ارتباط لري؟

مونږ وایو چې: د اکثرو جنایتکارانو او کافرانو عادت دی چې د خپلو سرونو ویښتان کمولي خو پیکي اوږده پرېږدي، نو دلته د جنایتکار څخه د تحقیر دپاره په پیکي سره تعبیر صورت نیولی دی، او "کذب" او "خطاء" دواړه ورته نسبت شوي دي.

د "نادي" او "الزَّبَانِيَة" معناوې

۷_ په ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ﴾ کښې د "نادي" کلمه د الله ﷻ په توفیق د [العنکبوت/۲۹] ایت لاندې تشریح شوې ده چې د اجتماع او شورې معنی ورکوي، بیا تشریح کولو ته یې څه ارتیا نه ګورو.

او د "زَبَانِيَة" کلمې پکښې د "زَبْن" _لکه "ضَرْب"_ څخه اشتقاق موندلی دی چې په شدت سره د ټېل وهلو دپاره وضعه شوې ده[1]، خو په دې مقام کښې ذکره شوې کلمه د قوتناکو پرښتو معنی ورکوي[2].

همدارنګه په ذکرو شوو ایتونو کښې د ابو جهل هغه خبره رده شوې ده چې ویل به یې: "مَا بِهَا نَادٍ أَكْثَرُ مِنِّي"[3] یعنې په مکه معظمه کښې زما څخه زیات مجلس درلودونکی نشته زه غتبه شورا لرم (نو که ضرورت شو خپل نصرت ته به یې راوغوارم).

نو حاصل یې داسې راځېږي چې: ذکر شوی جنایتکار (ابو جهل) دې خپل کومک ته خپل د مجلس غړي وروغواړي نو ډېر ژر ده چې مونږ به ټېل وهونکې او دیکه کوونکې پرښتې راوبلو (او په نوموړي باندې به یې مسلطي کړو).

په همدې ارتباط عبد الله بن عباس رضي الله عنهما ویلي دي چې: «لَوْ دَعَا نَادِيَهُ لَأَخَذَتْهُ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ مِنْ سَاعَتِهِ»[4] یعنې که ابو جهل خپل د مجلس غړي وربللي وی نو نوموړی به سمدستي د عذاب پرښتو نیولی وی.

---

(۱) القاموس المحیط ج۲ ص۴۳۲
(۲) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۲۶
(۳) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۳
(۴) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۲۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ع(۳۰)

هېر مو نه شي

۱- هېر مو نه شي چې عربي لیک دود ته په پام سره باید په ﴿ سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ﴾ کښې د ﴿سَنَدْعُ﴾ کلمه په "و" سره "سَنَدْعُو" لیکلی شوې وې، خو عثماني رسم الخط د قیامت تر ورځې پورې خپل شکل نه بدلوي.

د تلاوت څوارلسمه سجده

۹- په ﴿ لَا تُطِعْهُ وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِب ۩ ﴾ کښې د تلاوت څوارلسمه او وروستنۍ سجده نازله شوې ده، چې مونږ یې مربوط ضروري احکام د الله ﷻ په توفیق د [الأعراف:۲۰۶] لاندې لیکلي دي. خو په دې مقام کښېورباندې لاندې وضاحتونه وراضافه کوو:

الف: ابو هریره رضي الله عنه ویلي دي چې: «سَجَدْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ فِي إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ وَاقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ»[۱] یعنې مونږ د الله ﷻ د پیغمبر سره په "الِانْشِقَاق" او "الْعَلَق" دواړو سورتونو کښې د تلاوت سجدې کړې دي.

ب: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ»[۲] یعنې خپل رب ﷻ ته د بنده ډېر نژدې حال دا دی چې نوموړی سجده کوونکی وي نو تاسو (په دغه حال کښې) ډېر سوالونه کوئ (څه لرې نه ده چې قبول کړی شي).

په همدې ځای باندې د "الْعَلَق" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الْمُقَرَّبِينَ لَكَ.

۱۴۲۶/۲/۷ هـ ق - ۱۳۸۳/۱۲/۲۷ هـ ش.

(۱) سنن ابن ماجه ص۷۳
(۲) صحیح مسلم ج۱ ص۱۹۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

القدر (۹۷)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (الْقَدْر) د همدې سورت په لومړنيو درېيو ايتونو کښې نازل شوی دی.
۲ـ د دې سورت په مکيتوب او مدنيتوب کښې اختلاف دی[۱]، خو د اکثرو علماوو کرامو په نزد مکي دی[۲].
۳ـ د دې سورت د ايتونو شمېر پنځه (۵) ايته دي[۳].
۴ـ د دې سورت د کلماتو شمېر دېرشو (۳۰) کلمو ته رسېږي[۴].
۵ـ د دې سورت د حرفونو شمېر ايله يو سلو دولسو (۱۱۲) حرفونو ته پورته شوی دی[۵].
۶ـ د دې سورت (الْقَدْر) او د وړاندېني سورت (الْعَلَق) تناسب پوره واضحه دی چې هلته د قرآن کريم د نزول پيل ته اشاره شوې وه او دلته د قرآن کريم د شان عظمت او لويی ته اشاره کېږي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ۝١ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ ۝٢ لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝٣ تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ۝٤ سَلَٰمٌ هِىَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ۝٥﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر رحم والا الله ﷻ په نامه.

[۱] يقيناً مونږ قرآن کريم په عظمت درلودونکې شپه کښې نازل کړی دی.

[۲] او ته څه شي پوه کړې چې عظمت درلودونکې شپه څه شی ده؟ (څومره عظمت لري؟).

[۳] عظمت درلودونکې شپه د يو زر مياشتو څخه بهتره (غوره) ده (د دغې يوې شپې عبادت د يو زر مياشتو د عبادت څخه ډېر بهتر دی).

[۴] په دې شپه کښې پرښتې او جبرائيل ؑ د خپل رب ﷻ په حکم (او اجازه ځمکې ته) رانښکته کېږي. (البته) د هر (هغه) کار (د شروع) دپاره (د کوم اجراء کول چې د کال په اوږدو کښې پيل کړی شوي وي).

[۵] (دا شپه د معنوي امراضو څخه) سلامتيا ده (چې قرآن کريم پکښې نزول موندلی دی). دا شپه (د ثواب د حيثه) د سبا تر راختلو پورې (اوږده) ده.

---

(۱) البحر الوجيز ج ۱۶ ص ۳۳۸
(۲) تفسير القاسمي ج ۱۷ ص ۲۱۴
(۳) تفسير البغوي ج ۴ ص ۵۰۸
(۴) تفسير الخازن ج ۶ ص ۵۴۴
(۵) اللباب في علوم الكتاب ج ۲۰ ص ۴۲۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضیحات

١_ په ﴿ إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ ﴾ کښې د "ه" ضمیر قرآن کریم ته راجع دی[١]، که څه هم قرآن کریم وړاندې په صراحت سره ذکر نه دی مګر د مقام په لحاظ مذکور ګڼلی کېږي او په دې باندې علاوه د سورت (الْعَلَق) په [٣] ایت کښې ورته په "اقْرَأ" سره هم اشاره شوې ده.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه مونږ د الله ﷻ په توفیق د [البقرة:١٨٥] او د [الدخان:٣] ایتونو لاندې لیکلي دي چې قرآن کریم په یوه شپه (لَيْلَةُ الْقَدْر) کښې په دوه معناوو سره نازل شوی دی.

الف: په یوه شپه کښې د لوح محفوظ څخه ټول قرآن کریم په یو ځل نازل کړی شو او د اسمان په "بَيْتُ الْعِزَّة" نومي مقام کښې کېښودل شو او بیا په درویشتو کلونو کښې ځمکې ته رانښکته کړی شو.

ب: لکه چې د [العلق:١] ایت لاندې ورته اشاره شوې ده، د قرآن کریم نزول په لیلة القدر کښې د پنځو ایتونو په نزول سره پیل شوی دی، نو د دغو پنځو ایتونو نزول ته د ټول قرآن کریم د نزول لقب ورکړی شوی دی.

"قَدْر" څه معنی؟

١_ په دې مقام کښې د ﴿ ٱلْقَدْرِ ﴾ کلمه درې کرته نازله شوې ده چې علماوو کرامو په متعددو معناوو سره تفسیره کړې ده[٢] خو د مقام په لحاظ بهتره برېښي چې دلته د عظمت او شرف معنی ورکړي چې په [الدخان:٣] ایت کښې د همدغې شپې څخه په مبارکې شپې سره تعبیر نازل شوی دی.

سوالونه او جوابونه

٢_ دلته د سړي په ذهن کښې لاندې سوالونه ګرځي راګرځي:

الف: که څوک وایي چې: په څه مناسبت هغه شپه د عظمت او شرف شپه بلله شوې ده په کومه کښې چې قرآن کریم نزول موندلی دی؟

مونږ وایو چې: که څه هم د دغې شپې د عظمت او شرف دپاره دا هم کفایت کوي چې د قرآن کریم د نزول دپاره خانګړې شوې ده مګر عظمت او شرف ته یې په ﴿ لَيْلَةُ ٱلْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴾ سره تفصیل ورکړی شوی دی چې په دغې شپه کښې د نېک عمل ثواب د هغه نېک عمل د ثواب څخه بهتر دی کوم چې په یو زر میاشتو کښې ترسره شوی وي[٤].

یا په بل عبارت: د لیلة القدر د یوې شپې عبادت (که څه هم ستوماني پکښې ډېره لږه (د

(١) اضواء البیان ج٩ ص٤٧٩
(٢) تفسیر ابن کثیر ج٤ ص٥٢٩
(٣) زاد المسیر ج٨ ص١٨٣
(٤) تفسیر الطبري ج٣٠ ص٢٦٠

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

عمر (۳۰۰۰۰) شپو د عبادت څخه غوره او بهتر دی سره د دې چې ستوماني پکښې د بره دېرش زرو میاشتې د دېرشو زرو شپو سره تقریبًا مساوي دي.

ب: که څوک وایي چې: په دې کښې څه حکمت دی چې په ایت شریف کښې د دېرشو زرو (۳۰۰۰۰) شپو څخه په زرو (۱۰۰۰) میاشتو سره تعبیر نازل شو؟

مونږ وایو ـ والله ﷻ اعلم ـ چې: حکمت پکښې د روژې د میاشتې بهترۍ ته اشاره ده چې د قرآن کریم د نزول میاشت هم بهتره ده او شپه یې هم بهتره ده.

که بالفرض په میاشتو صراحت نه وی نازل شوی نو دغه اشاره به پټه پاتې وی.

ج: که څوک وایي چې: نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې عائشه رضي الله عنها مخاطبه ګرځولې ده چې: «وَلَكِنَّهَا عَلَى قَدْرِ نَصَبِكِ»[1] یعنې لاړه شه د "تنعیم" څخه احرام وتړه او خپله عمره اداء کړه، مګر د دې عمرې ثواب ستا د ستومانۍ په اندازه دی (هومره ثواب نه درکولی کېږي څومره چې د میقات په احرام سره ورکولی کېږي). نو پوښتنه دا ده چې ایا دغه حدیث د ایت سره منافي نه دی؟ ایا د حدیث مفهوم دا نه دی چې اجر او ثواب په هر عبادت کښې د ستومانۍ په اندازه دی؟

مونږ وایو چې: د نېکو اعمالو او عبادتونو د اجرونو زیادت ډېر اسباب لري لکه:

اول: د مکان په لحاظ، لکه چې په حرمینو کښې لمونځونه ډېر ثوابونه لري[2].

دوهم: د زمانې په لحاظ، چې د روژې په میاشت کښې نفل د فرضو ثواب ته رسېږي[3].

دریم: د عمل د اهمیت په لحاظ، چې نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ يَوْمٍ فِيمَا سِوَاهُ»[4] یعنې د الله ﷻ په لاره کښې (جهاد ته) یوه ورځ تیاری نیول د یو زر ورځو د تیاري نیولو څخه بهتر دي (البته چې د جهاد دپاره نه بلکې د بل عبادت دپاره صورت ونیسي.

څلورم: د عمل کوونکي د ستومانۍ په لحاظ، چې ذکر شوي حدیث وربانديې دلالت کوي.

نو په حدیث کښې د بهترۍ یوه سبب ته اشاره شوې ده او حصر پکښې مطلب نه دی ترڅو د ایت شریف سره منافات ولري او اعتراض وارد شي.

د: که څوک وایي چې: لیلة القدر د کومې شپې څخه عبارت دی؟

مونږ وایو چې: علماوو کرامو په دې باره کښې په مختلفو دلایلو سره متعدد اقوال کړي دي چې تقریباً څلوېښتو (۴۰) قولونو ته رسېږي[5]، خو کوم شی چې بهتر برېښي هغه دا دی چې:

اول: د دغې شپې په ارتباط د [البقرة:۱۸۵] او د [الدخان:۳] ایتونو لاندې د الله ﷻ په توفیق

---

(۱) صحیح مسلم ج۱ ص۳۹۰؛ مسند احمد بن حنبل ج۹ ص۲۹۲
(۲) جامع الترمذي ج۱ ص۷۴
(۳) مشکوة المصابیح ج۱ ص۱۷۳
(۴) مسند احمد بن حنبل ج۱ ص۱۳۷
(۵) تفسیر المظهري ج۱۰ ص۳۱۲؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۳۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ليکلي شوي دي چې دغه شپه د رمضان (روژې) په مياشت کښې ده، په همدې مطلب باندې ايتونه دلالت کوي.

دوهم: د احاديثو څخه راجحه برېښي چې دا شپه د روژې په وروستنيو لسو شپو او په تېره بيا په طاقو شپو کښې او په مشخصه توګه اوه ويشتمه شپه ده، والله ﷻ أعلم بحقيقة الحال.

هـ: که څوک وايي چې: د ليلة القدر په ارتباط کوم کوم احاديث روايت شوي دي؟

مونږ وايو چې: په همدې ارتباط ځينو مفسرينو کرامو د احاديثو بنه غټه مجموعه راغونډه کړې ده[۱] ـ وجزاهم الله خيرا ـ چې دلته فقط د لاندې احاديثو په ذکر باندې اکتفاء کېږي:

اول: نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې فرمايلي دي چې: «خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرُفِعَتْ»[۲] يعنې زه د کوره راووتلم ترڅو تاسو ته په ليلة القدر سره خبر درکړم (چې فلانکۍ شپه ده) خو د فلاني او فلاني جګړه وه نو پېژاندل يې راڅخه اوچت کړی شوه. يا په بل عبارت د بې اتفاقۍ او اختلاف د کبله راڅخه هېره شوه چې کومه شپه ده؟.

دوهم: نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې عائشه رضي الله عنها مخاطبه کړه چې: «اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي»[۳] يعنې (اى عائشې! که ته د ليلة القدر سره برابره شوې او هغه دې وموندله) نو ووايه چې: اى الله ﷻ يقيناً ته عفوه کوونکی يې (او) عفوه خوښوې نو زما څخه عفوه وکړې.

و: که څوک وايي چې: بنيادم به په څه پوه شي چې دا شپه ليلة القدر ده؟

مونږ وايو چې: څه خاص يقيني علامات نشته چې ذکره شوې شپه وربانديې وپېژاندله شي، او نه يې په پېژاندلو کښې څه خاصه ګټه شته او نه پکښې په پېژاندلو سره څه اجرونه زياتېږي.

په کار دي چې هرڅوک د هرې شپې په عبادت کښې زيار وباسي نو د قيامت په ورځ به ورڅرګنده شي چې فلانکۍ شپه ليلة القدر وه، الله ﷻ هيڅ نېک عمل نه ضائع کوي.

همدارنګه څه لرې نه ده چې ځينو بندګانو ته الله ﷻ ذکره شوې شپه په څه خاصو نښو سره وروپېژني. د مثال په توګه يو سړی وايي چې د روژې اوه ويشتمه شپه وه د خوبه راويښ شوم چې د کوټې په شمول ټوله منطقه داسې رڼا وه لکه د څوارلسمې سپوږمۍ رڼا، په دغې رڼا کښې هيڅ شي سورى نه درلود، لکه څنګه چې د لمر په رڼا کښې په ځينو ځايونو باندې لمر وي او په ځينو باندې سورى وي، بلکې کوټه او دباندې انګړ دواړه يو برابر روښانه وه، الله ﷻ أعلم بما قال.

ز: که څوک وايي چې: په ﴿ تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم ﴾ کښې د "الرُّوح" کلمه دلته څه معنى ورکوي؟

مونږ وايو چې: جمهورو علماوو کرامو په دې مقام کښې دغه کلمه په جبرائيل عليه السلام سره تفسير

---

(۱) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۳۲؛ الدر المنثور ج۸ ص۵۶۹، ۵۸۴؛ تفسير الخازن ج۶ ص۵۴۴
(۲) صحيح البخاري ج۱ ص۲۷۱
(۳) سنن ابن ماجه ص۲۷۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کړې ده[۱]، چې په بل ایت کښې ورباندې تقریباً صراحت نازل شوی دی چې: ﴿ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلۡأَمِينُ ﴾ [الشعراء:۱۹۳] یعني د (الله ﷻ د پلوه) قرآن کریم امانتګرې پرښتې (جبرائیل ﷺ) نازل کړی دی.

ح: که څوک وايي چې: په لیلة القدر کښې ځمکې ته د جبرائیل ﷺ په شمول د پرښتو په رابښکته کېدلو کښې څه حکمت دی؟

مونږ وایو ـوالله ﷻ اعلمـ چې: د پرښتو د نزول سره د الله ﷻ د رحمتونو نزول ملګری وي ترڅو تري د ځمکې اوسېدونکي استفاده وکړي.

نو په دغې شپه کښې د پرښتو نزول د هغو پرښتو نزول ته ورته دی کومې چې رابښکته کېږي او د ذکر حلقې احاطه کوي چې نبي کریم ﷺ ورته په یوه اورده حدیث کښې اشاره کړې ده[۲].

هېر مو نه شي

۳ـ په ﴿ مِّن كُلِّ أَمۡرٍ ﴾ په کلماتو کښې باید لاندې نکات هېر نه کړی شي[۳]:

الف: د "من" توری د ﴿ تَنَزَّلُ ﴾ په کلمې پورې تعلق نیسي او د سبب په معنی باندې دلالت کوي.

ب: په ﴿ كُلِّ أَمۡرٍ ﴾ کښې د "أمْر" کلمه د هغه کار څخه عبارت ده کوم چې د هر کال په اول کښې د لوح محفوظ څخه راجدا کولی کېږي او پرښتو ته د اجراء دپاره ورکولی کېږي.

همدې کار ته په [الدخان:۴] ایت کښې اشاره شوې ده چې هملته د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په یوه حدیث سره ښه پوره تفسیر شوی دی.

یعني په دغې شپه کښې د جبرائیل ﷺ په شمول د خپل رب ﷻ په امر او اجازه پرښتې ځمکې ته د هغه کار سره راکوزېږي کوم چې د لوح محفوظ څخه د اجراء دپاره راجدا کړی شوی وي.

سوال جواب

۴ـ که څوک وايي چې: راجدا کړی شوي کارونه خو په ټول کال کښې اجراء کېږي، نه په دغې یوه شپه کښې، نو په دغې شپه کښې د هغو رابښکته کولو معنی څه ده؟

مونږ وایو چې: د راجدا کړی شوو کارونو د راکوزولو معنی دا ده چې په همدغې شپه کښې یې په اجراء باندې پیل صورت نیسي نه دا چې ټول په دغې یوه شپه کښې اجراء کېږي. د دغه جواب یو نظیر وړاندې په لومړنۍ توضیح کښې د قرآن کریم په هکله تېر شوی دی، والحمد لله ﷻ.

نحوي تحلیلونه

۵ـ د ﴿ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ﴾ کلمات د إعراب په لحاظ په لاندې دوه وو ډولونو سره تحلیل شوي دي:

---

(۱) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۱۶؛ تفسیر الخازن ج۶ ص۵۴۸
(۲) صحیح البخاري ج۲ ص۹۴۸
(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۱۹۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: چې د ﴿ سَلَٰمٌ ﴾ کلمه د سلامتیا معنی ورکړي[۱] او د مقدرې مبتدأ (لَيْلَةُ الْقَدْرِ) دپاره خبر شي، نو په دې تحلیل سره د ﴿ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ﴾ کلمات بېله جمله ګرځي یعنې لَيْلَةُ الْقَدْرِ سراسري سلامتیا ده چې قرآن کریم پکښې نازل شوی دی کوم چې د قیامت تر ورځې پورې د ټولو معنوي امراضو څخه د سلامتیا عظیم سبب دی.

همدې مضمون ته نبي کریم ﷺ اشاره کړې ده چې: «عَلَيْكُمْ بِالشِّفَاءَيْنِ الْعَسَلِ وَالْقُرْآنِ»[۲] یعنې په تاسو باندې ضروري ده چې د دوه وو رغوونکو شیانو څخه ګټه اوچته کړئ چې یو شات دي (د ظاهري امراضو څخه د نجات دپاره) او بل قرآن کریم دی (د معنوي امراضو څخه د نجات دپاره).

ب: چې د ﴿ سَلَٰمٌ ﴾ کلمه د "تَسْلِيم" معنی ورکړي[۳] او د "هِيَ" دپاره مقدم خبر وګڼلی شي[۴] کوم چې ﴿ لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ ﴾ ته راجع دی، نو په دې تحلیل سره د ﴿ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ﴾ کلمات په ﴿ سَلَٰمٌ ﴾ پورې تعلق نیسي. یعنې لیلة القدر آن د سبا راختلو پورې د پرښتو په سلام اچولو باندې مشتمله ده، ته به وایې چې ټوله سلام-سلام ده. او دا ځکه چې په دغې شپه کښې په هر مؤمن نارینه او هرې مؤمنې زنانه باندې پرښتې سلامونه اچوي چې په عبادت مشغول وي.

تبصره

۶_ مونږ ته د مقام په لحاظ اولنی تحلیل په زړه پورې برېښي چې ټوله خبره د قرآن کریم په عالي شان کښې راروانه ده او ذکر شوی تحلیل ورسره ډېر ښه تناسب لري.

یوه پوښتنه او د هغې جواب

۷_ که څوک وایي چې: د ﴿ حَتَّىٰ مَطْلَعِ ٱلْفَجْرِ ﴾ د جملې معنی دا ده چې "لَيْلَةُ الْقَدْر" د سبا په طلوع سره ختمېږي، نو دلته د کوم اقلیم "مَطْلَعِ الْفَجْر" مطلب دی؟

مونږ وایو چې: دلته مطلق "مَطْلَعِ الْفَجْر" مطلب دی چې ټولو اقالیمو ته په تدریجي توګه شمولیت لري، نو د هر اقلیم لَيْلَةُ الْقَدْر د هماغه اقلیم په غروب سره پیل کېږي او په مَطْلَعِ الْفَجْر سره یې ختمېږي. نو لَيْلَةُ الْقَدْر په کال کښې یو ځل د ټولو اقالیمو دوره کوي، او کله چې پیل شي نو د ورځې غونډې په دوران کښې وي او توقف نه کوي ترڅو چې خپله دوره بشپړه کړي، والله ﷻ اعلم.

په همدې ځای د (الْقَدْر) سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنَّا.

۱۴۲۶/۳/۱۱ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۱ هـ ش.

---

(۱) لسان العرب ج۱۲ ص۲۸۹
(۲) سنن ابن ماجه ص۲۴۶
(۳) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۱۵
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج ۲۰ ص۴۲۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

البينة (٩٨)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت (اَلْبَیِّنَة) دوه ایتونه (اول او څلورم) په خپل نامه باندې مشتمل دي.

۲ـ په دې سورت کښې علماء کرام مختلف دي[1] ځینې وایي چې: دا مکي سورت دی او د ځینو نورو په نزد مدني سورت دی، خو صحیح خبره دا ده چې دا سورت مدني سورت دی او د هجرت څخه وروسته نازل شوی دی[2].

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه اته (۸) دي[3].

۴ـ د دې سورت د کلماتو شمېر څلور اتیا (۸۴) کلمو ته رسېږي[4].

۵ـ د دې سورت د حروفو شمېر درې سوه او نوي (۳۹۰) حرفونو ته پورته شوی دی[5].

۶ـ دا سورت (اَلْبَیِّنَة) د وړاندې سورت (اَلْقَدْر) دپاره د علت په مقام کښې قرار لري. یعني مونږ څکه قرآن کریم نازل کړ چې د پخوانیو اسماني کتابونو اثرات محوه شوي وه او خلک په اختلافاتو او بې دینیو باندې اخته وه.

کله چې دغه سورت نازل شو نو نبي کریم ﷺ د أُبَي بن کعب ﷺ سره لاندې سوال جواب وکړ:

نبي کریم ﷺ: «إِنَّ اللهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ ﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (هَذِهِ السُّورَةَ)» یعني یقیناً ما ته الله ﷻ امر کړی دی چې زه په تاباندې دغه سورت (اَلْبَیِّنَة) قرائت کړم.

أُبَي بن کعب ﷺ: ای د الله رسوله! ایا زه درته الله ﷻ په نامه سره یاد کړم؟

نبي کریم ﷺ: «نَعَمْ»[6] یعني هو، ته یې راته په نامه سره یاد کړې.

نو أُبَي بن کعب ﷺ د ډېرې خوشالۍ د کبله وژړل او د سترګو څخه یې اوښکې وبهېدلې.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ لَمْ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟

ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ

حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾ ﴾

---

(۱) زاد المسير ج۸ ص۲۸۸
(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۲۰۰
(۳) تفسير البغوي ج۴ ص۵۱۳
(۴) تفسير الخازن ج۶ ص۵۴۹
(۵) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۴۳۳
(۶) صحيح البخاري ج۲ ص۷۴۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] هغو کسانو چې کفر غوره کړی وه چې د اهل الکتابو او مشرکانو څخه عبارت دي (د خپلو کفرياتو څخه) تر هغه جدا کېدونکي نه وه ترڅو چې هغوی ته ځرګند دلالت (او حُجت) ورشي (او کفري اطمنان يې د منځه يوسي).

[۲] (دا ځرګند دلالت او حجت) د الله ﷻ د داسې پيغمبر څخه عبارت دی چې پاکيزه پاڼې ورباندې په دوامداره توګه ولولي (قرائتې کړي).

[۳] (البته داسې پاکيزه پاڼې) چې شرعي مستقيم احکام پکښې (ثبت) دی.

[۴] او (د دې سره-سره) هغو کسانو (د حق څخه) جدايي (او بيلتون) خپل نه کړ کومو ته چې کتاب ورکړی شوی وه مګر وروسته د هغه چې واضحه دلالت (او حجت) ورته ورغی.

[۵] حال دا چې اهل الکتاب (د هيڅ شي دپاره) مامور شوي نه وه مګر د دې دپاره چې الله ﷻ نه عبادت وکړي (البته) په داسې حال کښې چې خپل دين ورته سوچه ګرځوونکی وي (او هم په داسې حال کښې) چې د ټولو باطلو اديانو څخه حق دين ته ګرځېدونکی وي.

او (هم د دې دپاره) چې دوی لمونځ ودروي او زکات ورکړي.

او دغه (د) مستقيم (اُمت) دين دی (نه هغه چې هغوی غوره کړی دی).

د مطلب خلاصه

يعني ای پيغمبره! په خپل اُمت باندې څه مطالب قرائت کړه. هغه دا چې:

۱ـ الله ﷻ په ليلة القدر کښې د دې کبله قرآن کريم نازل کړ چې په ټوله دنيا باندې د ضلالت تياره خوره وه او د پخوانيو پيغمبرانو د هداياتو او ارشاداتو آثار بالکل محوه شوي وه.

نو عادةً ممکنه نه وه چې مشرکان او اهل الکتاب او هم نور کفار د خپلو کفرياتو څخه تر هغه جداکېدونکي وګرځي ترڅو چې ورته واضحه او ځرګند حُجت ورشي او حقه لاره ورښکاره کړي چې په کفري مسلکونو باندې يې اطمنان د منځه يوسي.

۲ـ نو الله ﷻ دغه کار د خپله جانبه د داسې پيغمبر په ارسال سره عملي کړ چې:

الف: کوم چې د الله ﷻ د پلوه د داسې ځرګندو معجزاتو او اخلاقو درلودونکی دی چې نبوت يې هر چا ته په اثبات رسوي.

ب: کوم چې د استمرار په توګه ورباندې پاکيزه صحيفې قرائت کوي چې د لوح محفوظ څخه يې ورته پرښتې راحکايت کوي او ورته يې وحې کوي، چې په دغو صحيفو کښې مستقيم احکام ثبت دي او د دنيا او د آخرت ارشادات پکښې ليکلي شوي دي.

۳ـ د دغه پيغمبر مبعوثيت هغوی ته دا اسانه کړه او د عادت په لحاظ يې ورته ممکنه وګرځوله چې د حق دين څخه فاصله ونه نيسي او جدايي ترې خپله نه کړي بلکې منګولې ورباندې خښې کړي. خو د هغوی يوې ډلې هم په اتفاق سره دغه کار ته اقدام ونه کړ چې نه ټولو اهل الکتابو ايمان

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

راوړو او نه ټول مشرکان په ایمان باندې مشرف وګرځېده.

۴ـ که څه هم د ذکر شوي پیغمبر په مبعوثیت باندې مشرکانو عقیده نه درلوده او نه ورته معلومات وه چې آخر الزمان پیغمبر مبعوث کېدونکی دی مګر اهل الکتابو ته دغه معلومات وه، نو دوی د حق څخه فاصله ونه نیوله او تفرق یې ترې خپل نه کړ مګر د هغه څخه وروسته چې ذکر شوی دلالت او حُجت ورته ورغی، او داسې یې وپېژاند لکه چې څوک خپل زامن پېژني.

۵ـ نو په همدې بنیاد اهل الکتاب د خپلو پخوانیو پیغمبرانو د پلوه نه وه مامور کړی شوي او نه مکلف ګرځولي شوي وه مګر:

الف: په دې مکلف کړی شوي وه چې په اخلاص سره د الله ﷻ عبادت وکړي او یوازې د همده ﷻ انقیاد خپل کړي او هم د شرکیاتو او کفریاتو څخه ډډه وکړي.

یا په بل عبارت: هغوی مکلف ګرځولي شوي وه چې د ټولو باطلو ادیانو او باطلو عقائدو څخه ابراهیمي توحیدي دین ته راواوړي.

ب: چې خاص الله ﷻ ته لمونځونه اداء کړي او زکاتونه ورکړي (بدني او مالي عبادتونه وکړي).

خو هغوی خپل ماموریت ترسره نه کړ چې نه یې د ابراهیمي توحید عقیده خپله کړه او نه یې خاص د الله ﷻ دپاره بدني او مالي عبادتونه وکړه.

۶ـ ای پیغمبره! ذکره شوې توحیدي ابراهیمي عقیده او هم بدني او مالي عبادتونه مستقیم دین دی چې تاته هم د پخوانیو پیغمبرانو غوندې وحې کړی شوی او درنازل کړی شوی دی.

خو لکه چې په پخوانیو حقو ادیانو باندې ټول خلک په ایمان راوړلو سره متفق نه شوه او ټولو وربانذې د څرمې عقیده خپله نه کړه نو همدارنګه تاته په درنازل کړی شوي دین باندې هم ټول خلک په اتفاق سره ایمان نه راوړي که څه هم ته د هغوی په ایمان راوړلو باندې زښت ډېر حرص کوونکی یې.

توضیحات

۱ـ په ﴿ لَمۡ يَكُنِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَٱلۡمُشۡرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأۡتِيَهُمُ ٱلۡبَيِّنَةُ ﴾ کښې د "مِنۡ" توری د ﴿ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ﴾ دپاره بیان واقع شوی[1] کوم چې د ﴿ لَمۡ يَكُنِ ﴾ دپاره اسم دی او د ﴿ مُنفَكِّينَ ﴾ کلمه یې خبر ده.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه: که څوک وایي چې د ﴿ حَتَّىٰ ﴾ توری خو د ﴿ مُنفَكِّينَ ﴾ په کلمې پورې تعلق نیسي چې د انفکاک (جداکېدلو) په انتهاء باندې دلالت کوي، حال دا چې د نبي کریم ﷺ په مبعوثیت سره د هغوی عقیدوي انحراف انتهاء ونه مونده بلکې لا وربانذې کلک شوه؟

مونږ وایو چې: د دغه سوال د مخنیوي دپاره علماوو کرامو متعدد جوابونه کړي دي[2]، خو کوم

(۱) حاشیه الشیخ زاده علی تفسیر البیضاوي ج۴ ص۶۸۳

(۲) التفسیر الکبیر ج۳۲ ص۳۸؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۰۲؛ اضواء البیان ج۹ ص۴۰۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

جواب چې په زړه پورې دی د هغه خلاصه په لاندې ډول ده:

الف: د ﴿ مُنفَكِّينَ ﴾ د کلمې معنی دا ده چې هغوی د دې کبله د خپلو کفریاتو څخه انفکاک موندونکي (جداکېدونکي) نه وه چې هره یوه کفري ډله په خپله کړنلاره باندې مطمئنه وه چې همدا حقه لاره ده.

ب: د دغه اطمنان وجه دا وه چې حقیقي حقه لاره د خلکو څخه بالکل ورکه وه، چې مشرکانو خو اصلاً حقه لاره نه درلوده، او آهل الکتابو که څه هم حقه لاره درلوده مګر په تحریف سره یې وریاندې خاورې اړولې وې.

ج: د نبي کريم ﷺ په بعثت سره او د بعثت په دلایلو او معجزاتو سره د هغوی اطمنان پای ته ورسېد او هره یوه ډله د خپل مسلک په بطلان باندې پوه شوه. او د یوې ډلې سره هم په خپل مسلک باندې د کلک پاتې کېدلو څه وجه په لاس کښې پاتې نه شوه، او یوازې عنادیانو د عناد د کبله مخالفت ته ادامه ورکړه.

د: که نبي کريم ﷺ نه وی مبعوث شوی او قرآن کريم په لیلة القدر کښې نزول نه وی موندلی نو کفار به توانېدلي وی چې د قیامت په ورځ یې د الله ﷻ په حضور کښې د کافر پاتې کېدلو دپاره څه اعتذار وړاندې کړی وی، خو په بعثت سره د دغه اعتذار مخه ونیوله شوه.

هـ: همدغه مضمون ته په بل ایت کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿ وَلَوۡ أَنَّآ أَهۡلَكۡنَٰهُم بِعَذَابٖ مِّن قَبۡلِهِۦ لَقَالُواْ رَبَّنَا لَوۡلَآ أَرۡسَلۡتَ إِلَيۡنَا رَسُولٗا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ مِن قَبۡلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخۡزَىٰ ﴾ [طه: ۱۳۴] یعنې او که (بالفرض) مونږ دوی په داسې عذاب سره هلاک کړي وی کوم چې د قرآن کريم د نزول څخه وړاندې صورت نیولی وي نو ضرور به دوی ویلي وی چې: ای زمونږ ربه! ولې دې مونږ ته پيغمبر راونه لېږه (او ولې دې مونږ ته معجز کتاب رانازل نه کړ) ترڅو مونږ وړاندې د دې چې ذلیله او شرمنده شو ستا د ایتونو پیروي کړې وې.

څو مطالب

۲- په دې مقام کښې باید لاندې مطالب هېر نه کړی شي:

الف: د ذکر شوي ایت د ﴿ ٱلۡبَيِّنَةُ ﴾ کلمه د دلالت او لاربښودانې دپاره وضعه شوې ده برابره خبره ده چې عقلي لاربښودانه وي او که حسي[1].

خو دلته د ﴿ رَسُولٞ مِّنَ ٱللَّهِ ﴾ په کلماتو سره تفسیره شوې ده او د نبي کريم ﷺ دپاره لقب ګرځولی شوې ده. یعنې د الله ﷻ لېږلی شوی بنده (محمد ﷺ) ډېر ښه لاربښود دی.

ب: په ﴿ يَتۡلُواْ صُحُفٗا مُّطَهَّرَةٗ ﴾ کښې د قرآن کريم څخه د لاندې دوه وو وجو د کبله په "صُحُف" سره (چې د پاڼو معنی ورکوي) تعبير نازل شوی دی:

[1] مفردات الراغب ص۶۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

اول: مونږ د الله ﷻ په توفيق د [عبس:۱۳] ايت لاندې ليکلي دي چې د قرآن کريم د نزول په وخت کښې به د لوح محفوظ څخه پرښتو څو ايتونه راليکل او په نبي کريم ﷺ باندې به يې د الله ﷻ د ارشاد په مطابق قرائت کول او وحې کول ترڅو يې چې په دروپشتو کالو کښې نزول بشپړ شو.

دوهم: دغه نازل کړی شوي ايتونه به د نبي کريم ﷺ په امر سره ټکړه-ټکړه ليکل کېدل چې د پاڼو حيثيت يې درلود، بيا همدغه پاڼې د عثمان بن عفان رضی الله عنه په خلافت کښې په کتاب باندې تبديلې شوې چې د قيامت تر ورځې پورې به په همدغه شکل باقي وي (الله ﷻ دې ورته قوت او غلبه ورکړي).

ج: په ﴿ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴾ کښې د "كُتُب" کلمه د "مَكْتُوبَات" په تاويل سره د شرعي احکامو څخه عبارت ده[۱]. يعني په دغه قرآن کريم کښې ډېر مستقيم او دائمي شرعي احکام ثبت شوي دي چې د دنيا او آخرت دواړو لارې پکښې ښودلې شوې دي.

د: په ﴿ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ﴾ کښې د "ذَٰلِكَ" کلمه د ﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا ﴾ الآية مضمون ته اشاره ده[۲].

او د ﴿ ٱلْقَيِّمَةِ ﴾ کلمه صفت مشبه ده چې موصوف "الأُمَّة" ورسره مقدر دی[۳]، ته به وايې چې داسې "وَذَٰلِكَ دِينُ الْأُمَّةِ الْقَيِّمَةِ" نازل شوی دی.

يعني دغه مضمون (کوم ته چې په ايت شريف کښې اشاره شوې ده) په لاره باندې د سم او برابر اُمت دين دی او په همدغه دين باندې أهل الکتاب مکلف ګرځولی شوي وه خو هغوی يې حق اداء نه کړ او په تحريف سره يې د ښنو لاندې کړ.

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ۝٦ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُوْلَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ۝٧ جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ ۝٨ ﴾

[۶] يقيناً هغو کسانو چې کفر غوره کړی دی چې د اهل الکتابو او مشرکينو څخه عبارت دي (د قيامت په ورځ) د دوزخ په اور کښې دي په داسې حال کښې چې هلته به پکښې همېشه وي، دغه کفار چې دي همدوی د مخلوق ډېر بد (مخلوق) دی.

[۷] يقيناً هغو کسانو چې ايمان راوړی دی او نېک عملونه يې کړي دي دغه کسان چې دي همدوی د مخلوق ډېر بهتر (مخلوق) دی.

---

(۱) تفسير القرطبي ج۲۰ ص۱۴۳
(۲) تفسير الطبري ج۳۰ ص۲۶۴
(۳) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۳۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۸] د دوی جزا چې ده د دوی د رب ﷻ په نزد د اقامت داسې جنتونه ده چې لاندې ترې (څلور) لښتي بهېږي، په داسې حال کښې چې دوی به هلته همېشه وي، همېشه.
د دوی څخه الله ﷻ (په اطاعت سره) راضي دی، او دوی د الله ﷻ څخه (په اجرونو او نعمتونو سره) راضي دي.
(ای پیغمبره!) دغه (ذکر شوي نعمتونه) د هغه چا دپاره دي چې د خپل رب ﷻ څخه ډارېږي (نو د منهیاتو او شرکیاتو څخه اجتناب کوي).

ارتباط او توضيحات

۱ـ په وړاندېنیو ایتونو کښې د کفارو (اهل الکتابو او مشرکانو) دنیاوي حالت او په کفر باندې کلکوالی نازل شوی وه او په دې ایتونو کښې د دغو دواړو ډلو بلکې د ټولو کفارو اُخروي حالت ته اشاره شوې ده.

۲ـ په ﴿ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴾ او ﴿ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ﴾ کښې د "بَرِيْئَة، بَرِيَّة" دواړه کلمې د صفت مشبه صيغې دي او د "بَرْء" ـلکه "ضَرْب"ـ څخه اشتقاقي شوې دي چې د (خَلْق) پیدا کولو په معنی دي.
دغه دواړه کلمې په اصل کښې "بَرِيْئَة، بَرِيْئَة" ـلکه "فَعِيْلَة"ـ وې، په دواړو کښې د همزې دواړه توري د "يْ" په دوه وو تورو باندې بدل شوي دي او بیا اصلي "يْ" په تبدیلي "يْ" کښې ادغام موندلی دی.
بالآخره ذکرې شوې دواړه کلمې دلته د "مَخْلُوقَة، مَخْلُوقَة" معناوې ورکوي چې هره یوه ټولو بنیادمانو ته شمولیت لري[۱].

ماثور تفسیر

۳ـ ذکرې شوې دواړه کلمې د نبي کریم ﷺ د خپلو صحابه وو کرامو ﷺ سره د سوال جواب په ضمن کښې ډېرې ښې تفسیرې کړې دي چې حاصل یې داسې راځېږي:
نبي کریم ﷺ: «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الْبَرِيَّةِ؟» یعنې ای صحابه وو! ایا زه تاسو ته د مخلوقاتو په بهتر مخلوق سره خبر درنه کړم؟
صحابه کرام ﷺ: هو، (ولې نه؟) ای د الله رسوله!.
نبي کریم ﷺ: «رَجُلٌ آخِذٌ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللهِ ﷻ كُلَّمَا كَانَتْ هَيْعَةٌ اسْتَوَى عَلَيْهِ» یعنې هغه سړی د مخلوقاتو بهتر سړی دی چې د الله ﷻ په لار کښې خپل آس لره په قیضې سره نیوونکی وي هر کله چې جهاد ته د تللو اواز وکړی شي نو سمدستي ورباندې کینې (سورېږي او جهاد کوي).
نبي کریم ﷺ: «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِي يَلِيهِ؟» یعنې ایا په هغه چا باندې درته خبر درنه کړم کوم چې ذکر شوي سړي ته ورنژې دی (په دوهمه درجه کښې قرار لري).

[۱] لسان العرب ج۱۴ ص۷۲؛ القاموس المحیط ج۱ ص۲۳۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

صحابه کرام ﷺ هو، (ولې نه؟) ای د الله رسوله! په دغه سړي باندې هم خبر راکړه.

نبي کريم ﷺ: «الرَّجُلُ فِي ثُلَّةٍ مِنْ غَنَمِهِ يُقِيمُ الصَّلَاةَ وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ» يعنې دا هغه سړی دی چې د خپلو يو کنډک ګډو په خدمت کښې مشغول وي چې لمونځ ودروي او زکات ورکوي.

نبي کريم ﷺ: «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ الْبَرِيَّةِ؟» ايا زه تاسو ته د مخلوقاتو په شر مخلوق سره خبر درنه کړم؟

صحابه کرام ﷺ: هو، (ولې نه؟) ای د الله رسوله! مونږ ته ورباندې خبر راکړه.

نبي کريم ﷺ: «الَّذِي يُسْأَلُ بِاللهِ وَلَا يُعْطِي بِهِ»[1] يعنې دا هغه څوک دی چې د الله ﷻ په نامه سره ترې څه شی غوښتلی کېږي او نوموړی يې پرې نه ورکوي (خو د بوت په نامه يې ورکوي).

سوال جواب

۴ـ که څوک وايي چې: د ﴿ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴾ څخه څرګندېږي چې ذکر شوي کفار د ابليس څخه هم په بدۍ او بد عاقبت کښې اضافه دي؟

مونږ وايو چې: دلته په بنيادمانو کښې خبره روانه ده او د ابليس خبره هيڅ مطرحه نه ده.

په همدې ځای د الله ﷻ په توفيق د "الْبَيِّنَة" سورت پښتو ترجمه او تفسير ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ.

۱۴۲۶/۳/۱۵ هـ ق = ۱۳۸۴/۱/۵ هـ ش.

(۱) مسند احمد بن حنبل ج۲ ص۳۵۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الزلزال (۹۹)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت په نامه (الزلزال) باندې د همدې سورت لومړنی ایت مشتمل دی.

۲ـ په دې سورت کښې د علماوو کرامو اختلاف دی چې مکی دی او که مدنی دی[۱]؟ خو ابن عباس ﷺ وايي چې: دا مدني سورت دی او د هجرت څخه وروسته نازل شوی دی[۲].

۳ـ دا سورت فقط اته (۸) ایتونه لري[۳].

۴ـ د دې سورت کلمات پنځه دېرش (۳۵) دي[۴].

۵ـ د دې سورت د حرفونو شمېر یو سلو نهه څلوېښتو (۱۴۹) ته پوره شوی دی[۵].

۶ـ د وړاندېني سورت د وروستنیو ایتونو مضمون دا وه چې د قیامت په ورځ به خلک په دوه وو ډلو ووېشلی شي او په دې سورت کښې په همدغه مطلب باندې ښه پوره رڼا اچولې شوې ده.

۷ـ په یوه اوږده حدیث کښې یو ځل یو سړي د نبي کریم ﷺ څخه وغوښتل چې یو جامع سورت ورباندې قرائت کړي. نبي کریم ﷺ ورباندې همدغه د ﴿ إِذَا زُلْزِلَتِ ﴾ سورت قرائت کړ، نو د دې سورت په اورېدلو سره نوموړي سړي وویلې چې: زما دې په هغه اقدس ذات باندې سوګند وي چې ته يې د پیغمبر په حیث را استولی یې، چې زه به د همېشه دپاره په دغه سورت باندې زیادت ونه کړم (او فقط همدا سورت به په هر کار کښې خپل استاذ ونیسم)، دا يې وویلې او روان شو.

نو نبي کریم ﷺ وفرمایل چې: «أَفْلَحَ الرُّوَيْجِلُ أَفْلَحَ الرُّوَيْجِلُ»[۶] یعنې دغه سړیکی کامیاب شو، دغه سړیکی کامیاب شو.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾ وَقَالَ الْإِنسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾ فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (هغه وخت یاد کړه چې:) کله ځمکه وخوځوله شي خپل خوځول.

[۲] او چې (کله) ځمکه خپل درانه شیان (مړي او خزانې) بهر وباسي.

---

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۲۰۸
(۲) الدر المنثور ج۸ ص۵۹۰
(۳) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۱۵
(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۵۴
(۵) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۴۴
(۶) مسند احمد بن حنبل ج۲ ص۵۷۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۳] او چې (کله) انسان (د تعجب په توګه) ووایي چې: ځمکې لره څه دي؟ (چې دومره په شدت سره لړزېږي).

[۴] په دغې ورځ کښې به ځمکه خپل خبرونه بیان کړي (چې فلاني راباندې دغه کار کړی دی او فلاني راباندې، هغه کار کړی دی).

[۵] (البته) په دې سبب (به بیان وکړي) چې ستا رب ﷻ به ورته امر کړی وي.

[۶] په دغې ورځ کښې به خلک (د محاسبې د میدان څخه) متفرقې ډلې د دې دپاره راستانه شي ترڅو خپل اعمال (د خپلو اعمالو جزا یا سزا) وګوري.

[۷] نو هر چا چې د یوې ذرې په اندازه د خیر کار کړی وي (هم) هغه به وګوري (بدله به یې مونده کړي).

[۸] او هر چا چې د یوې ذرې په اندازه د شر کار کړی وي (هم) هغه به وګوري (بدله به یې مونده کړي).

د مطلب خلاصه او توضیحات

۱ـ په ﴿ إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴾ کښې د "إِذَا" کلمه په مقدر "أُذْكُرْ" پورې تعلق نیسي[۱]، او په ﴿ زِلْزَالَهَا ﴾ کښې د ځمکې ضمیر ته د "زِلْزَال" کلمه مضافه شوې ده. ترڅو د زلزلې په عظمت او شدت باندې دلالت وکړي[۲]. یعني هغه عظیم الشانه زلزله یاده کړه چې د ځمکې د عظمت او ښوالي سره مناسبه ده چې غرونه به یې تول والوزوي او لوړې ژورې به یې ټولې محوه کړي.

"ثقل" څه معنی؟

۲ـ په ﴿ وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴾ کښې د "أَثْقَال" کلمه د "ثَقَل" ـلکه "ضَرَر"ـ جمعه ده، ثقل هغه شي ته ویل کېږي چې وزن (درندوالی) لري، خو په دې مقام کښې علماوو کرامو په متعددو معناوو سره تفسیره کړې ده[۳]. لاندې مثالونه یې ولولئ:

الف: "أَثْقَال" دلته د سرو زرو او سپینو زرو د خزانو څخه عبارت ده، کومو ته چې د یوه حدیث په رڼا کښې د الله ﷻ په توفیق د [الإنفطار:۴] ایت لاندې اشاره شوې ده.

ب: دلته د "أَثْقَال" کلمه د هغو مړو څخه عبارت ده چې د ځمکې په ګېډه کښې د قیامت تر ورځې پورې منحل شوي او پټ پراته دي.

همدې مطلب ته الله ﷻ په بل ایت کښې داسې اشاره کړې ده چې: ﴿ أَحْيَآءً وَأَمْوَٰتًا ﴾ [المرسلات:۲۶] یعني ایا مونږ ځمکه ژوندیو او مړو ته جمعه کوونکې نه ده ګرځولې؟

[۱] البحر المحیط ج۱۰ ص۵۲۱
[۲] تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۲۸
[۳] زاد المسیر ج۸ ص۲۹۲؛ اضواء البیان ج۹ ص۴۳۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

تبصره

۳_ څرنګه چې د قیامت په ورځ او یا قیامت ته په نژدې وخت کښې د ځمکې څخه دواړه دوله اثقال راوځي، نو بهتره دا ده چې د "ما يطلق عليه الاثقال" (هر هغه شی چې د اثقال اطلاق پرې کېږي) په ملحوظ ذکر شوي دواړه ډوله تفسیرونه مراد کړی شي. یعنې هغه وخت یاد کړه چې ځمکه د خپلې ګېډې څخه خپل داخلي اثقال (انسانان وي او که خزانې وي) بهر راوباسي.

هېر مو نه شي

۴_ هېر مو نه شي چې: د ﴿ وَقَالَ ٱلْإِنسَـٰنُ مَا لَهَا ﴾ ایت د وړاندېنیو دواړو ایتونو سره د بدلیت په لحاظ ارتباط درلودلی شي[۱]، چې څه تفصیل یې دا دی:

الف: کله چې په ځمکې سخته زلزله شي نو هغه انسان به د "مَا لَهَا" کلمات ووایي کوم چې په سات کړی کښې مرکېدونکی وي. یعنې دا څومره سخته زلزله ده؟! تعجب دی ځمکې ته، څه ورپېښه ده چې دومره په شدت سره جرقېږي؟.

ب: کله چې مړي د قبرونو څخه رابهر شي نو تازه ژوندی کړی شوی انسان به د تعجب په توګه ووایي چې: "مَا لَهَا" یعنې دغې ځمکې لره څه دي چې هیڅ مړی یې په خپله ګېډه کښې پټ پرېښود او ټول یې بهر راوویستل؟!.

ج: کله چې د دجال په زمانه کښې ځمکه په خپله ګېډه کښې غلې کړې خزانې دباندې راوباسي نو په دغه وخت کښې به انسان تعجب وکړي چې: "مَا لَهَا" یعنې دغې ځمکې لره څه دي؟ څومره ډېرې خزانې یې رابهر کړې؟! په دې کښې څومره خزانې پټې وې؟!.

سوال جواب

۵_ که څوک وایي چې: داسې څرګندېږي چې: د ﴿ وَقَالَ ٱلْإِنسَـٰنُ مَا لَهَا ﴾ او د ﴿ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴾ دواړه جملې به په یوه وخت کښې صورت ونیسي، حال دا چې د ځمکې د تحدیث وخت نه د "دجال" د وخت سره او نه د اولنۍ زلزلې سره سمون خوري؟

مونږ وایو چې: دلته د ﴿ يَوْمَئِذٍ ﴾ څخه هغه اوږد وخت مطلب دی کوم چې د قیامت په علاماتو سره پیل کېږي او په بعث بعد الموت باندې ختمېږي. نو د دجال وخت او د لومړنۍ زلزلې وخت دواړه پکښې شمولیت لري او دواړه ورسره څه منافات نه لري.

د دغه جواب یوه مثال ته د الله ﷻ په توفیق د [التكوير: ۱_ ۴] ایتونو لاندې اشاره شوې ده، هیله ده چې هلته یو خل مراجعه وکړی شي.

ماثور تفسیر

۶_ نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې د ﴿ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴾ ایت په ارتباط فرمایلي دي

(۱) تفسير القرطبي ج ۲۰ ص ۱۴۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

«فَإِنَّ أَخْبَارَهَا أَنْ تَشْهَدَ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ بِمَا عَمِلَ عَلَى ظَهْرِهَا»[۱] یعنې نو یقیناً د ځمکې خبرونه دا دي چې په هر بنده او هرې بندګۍ باندې به په هغه کار سره شهادت اداء کړي کوم یې چې د ځمکې په شا اجراء کړی وي چې په فلانۍ ورځ یې دغه دغه عمل کړی دی او په فلانۍ ورځ یې هغه‌هغه عمل کړی دی».

"وحی" څه معنی؟

۷_ په ﴿ بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴾ کښې د ﴿ أَوْحَىٰ ﴾ کلمه اصلاً د "وَحْي" څخه اشتقاقه شوې ده چې مونږ د الله ﷻ په توفیق د [النساء:۱۶۳] ایت لاندې ښه پوره تشریح کړې ده، خو په دې مقام کښې عبد الله بن عباس رضي الله عنهما په امر سره تفسیره کړې ده[۲]. یعنې ځمکه به څکه خپل ټول خبرونه هوبهو او ټکي په ټکي بیان کړي چې ستا رب ﷻ به ورته د هغو د بیانولو امر کړی وي.

د "صدر" او "شت" معناوې

۸_ په ﴿ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا ﴾ کښې د "يَصْدُرُ" کلمه د "صَدر" _لکه "ضَرب"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د بېرته ستنېدلو معنی ورکوي[۳]. او د "أَشْتَات" کلمه پکښې د "شَتّ" _لکه "شَدّ"_ جمعه ده، او "شَتّ" د "فِرقَة" سره مترادف دی[۴].

یعنې په دغې ورځ کښې چې ځمکه خپله شاهدي اداء کړي او حسابات تصفیه شي نو خلک به د محشر د میدان څخه ډلې-ډلې بېرته ستنېږي ترڅو د خپلو- خپلو اعمالو جزا یا سزا وګوري نو څوک به سپین مخونه جنت ته روان شي او څوک به تور مخونه دوزخ ته ټېلوهلی شي.

په دغه مضمون باندې په نورو ایتونو کښې هم صراحت نازل شوی د مثال په توګه:

الف: الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴾ [الروم:۱۴] یعنې او په کومه ورځ چې قیامت قائم شي نو په دغې ورځ کښې به خلک (په دوه وو) ډلو سره ووېشلی او جدا شي (چې یوه ډله به جنت ته لاړ شي او بله به په دوزخ کښې وغورزوله شي).

ب: الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴾ [الروم:۴۳] یعنې په دغې ورځ کښې به خلک په ډېره جدي (او دائمي) توګه سره جدا-جدا شي (چې دا ښېلتون به یې نهایي ښېلتون وي نو جنتیان به جنت ته لاړ شي او دوزخیان به دوزخ ته).

"ذَرَّة" څه معنی؟

۹_ په دغو دوه ایتونو کښې د ﴿ ذَرَّةٍ ﴾ کلمه دوه کرته نازله شوې ده چې مونږ د [النساء:۴۰]

---

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۶۸
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۱۵
(۳) لسان العرب ج۴ ص۴۴۸
(۴) القاموس المحیط ج۲ ص۶۷۱؛ البحر المحیط ج۱۰ ص۵۲۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ایت لاندې د الله ﷻ په توفیق ښه پوره تشریح کړې ده، او هم مو هلته لیکلي دي چې دا کلمه په عربي کلام کښې د کوچنیوالي په لحاظ ضرب المثل ده او حصر پکښې مطلب نه دی.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه د دغو دواړو ایتونو په اړوند زښت ډېر احادیث روایت شوي دي چې خینو علماوو کرامو یې یوه مجموعه راغونډه کړې ده[۱] جزاهم الله خیراً. خو مونږ په همدې ارتباط د اوږدوالي د ډاره فقط د لاندې دوه وو احادیثو په ذکر باندې بسنه کوو:

الف: نبي کریم په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ فَإِنَّهُنَّ يَجْتَمِعْنَ عَلَى الرَّجُلِ حَتَّى يُهْلِكْنَهُ»[۲] یعني تاسو د حقیر ګڼلو شوو ګناهونو څخه خپل ځانونه بچ وساتئ چې دغه (حقیرې او وړې) ګناهونه په سړي باندې جمعه کېږي (او ډېرېږي) آن تردې چې سړی هلاک کړي.

ب: یوه ورځ نبي کریم ﷺ د اس په هکله څه ارشادات وفرمایل چې لنډ مضمون یې دا دی:

اول: اس د مجاهدینو د پاره اجر دی چې اثار او لډوان یې ټول په حسناتو کښې حسابېږي.

دویم: اس د هغه چا دپاره پرده او عزت دی څوک یې چې د دې دپاره ساتي چې د خلکو څخه پرې د سواله بې پروا شي، خو چې د الله ﷻ حق پکښې هېر نه کړي (چې خیرات پکښې وکړي).

دریم: اس د هغه چا دپاره د ګناه سبب دی څوک یې چې د تکبر او ریاکارۍ او هم د اسلام سره د دښمنۍ په نیت ساتنه کوي.

بیا د نبي کریم ﷺ څخه پوښتنه وکړی شوه ایا خر هم د اس غونډې ذکر شوي درې ډولونه لري؟

نو نبي کریم ﷺ په جواب کښې وویلې چې: «مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْفَاذَّةُ الْجَامِعَةُ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾»[۳] یعني په ماباندې د خره په هکله څه خاص شی نه دی نازل شوی مګر دغه ممتاز جامع ایت راباندې نازل شوی دی (چې د خره په شمول هر شي ته شامل دی. یا په بل عبارت: هر څوک چې د هر شي په ارتباط (که څه هم خر وي) د یوې ذرې په اندازه د خیر کار وکړي اجر او ثواب به یې وګوري، او هر څوک چې د هر شي په ارتباط (که څه هم خر وي) د یوې ذرې په اندازه د شر کار وکړي سزا به یې وګوري، نو هیڅ شی بدون د حسابه نه پرېښودل کېږي).

په همدې ځای باندې د "الزِّلْزَال" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ إِنْ تَكُ لَهُمْ حَسَنَةٌ تُضَاعِفُهَا وَتُؤْتِ مِنْ لَدُنْكَ أَجْرًا عَظِيمًا.

۱۴۲۶/۳/۱۷ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۷ هـ ش.

---

(۱) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص ۵۴۰

(۲) مسند احمد بن حنبل ج۲ ص۶۵

(۳) صحیح البخاري ج۲ ص۷۴۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

العاديات (١٠٠)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

١ـ دا سورت (الْعَادِيَات) په خپل نامه باندې شروع شوی دی او په همدې نامه سره د نورو سورتونو څخه جدا شوی دی.

٢ـ دغه سورت ځینې علماء کرام مدني ګڼي او ځینې نور ورباندې د مکي سورت نوم ږدي[١].

٣ـ د دې سورت د ایتونو شمېر یوولس (١١) ایاته دی[٢].

۴ـ د کلماتو شمېر یې څلوېښتو (۴٠) کلمو ته رسېدلی دی[٣].

۵ـ د حرفونو شمېر یې درې سوه او درې شپېته (٣۶٣) حرفه دی[۴].

۶ـ د دې سورت (الْعَادِيَات) او د وراندېني سورت (الزِّلْزَال) د تناسب ځینې وجوه دا دي:

الف: په دواړو سورتونو کښې د مړو په بیا راژوندي کرخولو باندې صراحت نازل شوی دی.

ب: په دواړو کښې د جزا او سزا ذکر شته خو هلته په غیر قلبي اعمالو سره او دلته په قلبي اعمالو سره.

ج: هلته دېته اشاره شوې وه چې انسان د ښو او بدو دواړو استعداد لري او دلته دېته اشاره کېږي چې که چهاد د انسان لاس نیوی ونه کړي نو ضرور ناشکري او بدي اختیاروي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾ إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ﴿١١﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[١] د جهاد په خغلېدونکو اسونو باندې سوګند دی (البته) په داسې حال کښې چې (د خغاستې د امله) ستمبدونکي وي.

[٢] نو د جهاد په اور بلوونکو اسونو باندې (سوګند دی البته) په داسې حال کښې چې په سومونو سره (د خغاستې د امله) سپرغې شندونکي وي.

[٣] نو د جهاد په یرغل کوونکو اسونو باندې (سوګند دی البته) د سهار په وخت کښې.

---

(١) المحرر الوجيز ج١۶ ص٣۵٢
(٢) تفسير الطبري ج٣٠ ص٢٧١
(٣) تفسير الخازن ج۶ ص۵۵٧
(۴) اللباب في علوم الكتاب ج٢٠ ص۴۵۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۴] نو چې جهادي اسونه په همدغه سهار کښې ګردونه (او دوړې) پورته کوي.
[۵] نو په همدغه سهار وخت کښې (د کفارو) د ټولګیو منځ ته ورداخلېږي.
[۶] چې یقینًا انسان خپل رب ﷻ ته ناشکره او بخیل دی.
[۷] او چې یقینًا انسان په خپل همدغه حالت باندې (د حال په ژبه) شهادت ورکوونکی دی.
[۸] او چې یقینًا انسان د مال د محبت (او مینې) د کبله ډېر سخت (او کلک) دی.
[۹] نو ایا انسان نه پوهېږي چې کله د ځمکې څخه هغه شیان راوویستلی شي کوم یې چې (په ګېډه کښې) پټ دي.
[۱۰] او چې (کله) هغه شیان تحصیل (او راټولګند) کړی شي چې په سینو (او زړونو) کښې دي.
[۱۱] (ایا نوموړی نه پوهېږي) چې یقینًا د دوی رب ﷻ په دغې ورځ کښې (هم) په دوی باندې خبردار دی؟ (نو مطابقه سزا یا جزا به ورکړي).

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱_ په دې سورت کښې د "عَادِیَات، مُورِیَات، مُغِیْرَات" درېواړه کلمې ځینو علماوو کرامو په اوښانو سره تفسیرې کړې دي[۱]، مګر د اکثرو مفسرینو کرامو په نزد دغه درېواړه کلمې د جهادي اسونو څخه عبارت دي[۲]، چې څه شرحه یې په همدې تفسیر سره په لاندې ډول وړاندې کېږي:

۲_ په ﴿وَٱلۡعَٰدِيَٰتِ ضَبۡحٗا﴾ کښې د "عَادِیَات" کلمه په اصل کښې "عَادِوَات" وه او د "عَادِیَة" جمعه ده چې د "عَدْو" _لکه "ضَرْب"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د ځغلېدلو معنی ورکوي[۳]. په همدې عبارت کښې د "ضَبْح" کلمه د اس هغه اواز ته وضعه شوې ده کوم چې د ځغاستې په وخت کښې کوي[۴]، څه لږ نه ده چې مونږ ترې په ستمبدلو یا سونېدلو سره تعبیر وکړو. دغه کلمه د "ضَابِحَات" په تاویل سره د هغه ضمیر څخه حال واقع شوې ده کوم چې په "الْعَادِیَات" کښې مستتر دی[۵].

یعنې په جهاد کښې په ځغلېدونکو اسونو باندې سوګند دی، البته په داسې حال کښې چې د ډېرې ځغاستې او ستومانۍ د کبله ستمبدونکي او سونېدونکي وي.

۳_ په ﴿فَٱلۡمُورِيَٰتِ قَدۡحٗا﴾ کښې د "مُورِیَات" کلمه د "مُورِیَة" جمعه ده چې د "اِیْرَاء" _لکه "اِکْرَام"_ څخه اشتقاقه شوې ده چې د اوربلولو معنی ورکوي[۶].

او د "قَدْح" کلمه پکښې د یوه شي په بل شي باندې په شدت سره وهلو ته ویل کېږي[۷]، لکه چې

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۱۹۵؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۱۷
(۲) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۲۷۳؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۵۳
(۳) مفردات الراغب ص۳۲۸
(۴) القاموس المحیط ج۲ ص۶
(۵) تفسیر الکشاف ج۴ ص۷۸۶
(۶) لسان العرب ج۱۵ ص۳۸۹
(۷) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۳۳۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

اس د خغاستې په وخت کښې خپل نالونه د ډبرو سره جنګوي او د اور سپرغې ترې بادوي.

په همدې ارتباط د [يس: ٨٠] ايت لاندې ځه شرحه تېره شوې ده ـ والحمد لله ﷻ ـ چې يو ځل کتل يې په ګټه تمامېږي.

دغه کلمه ﴿ قَدْحًا ﴾ هم د "قادحَات" په تاويل سره د هغه ضمير ځخه حال واقع شوې ده کوم چې په ﴿ فَٱلْمُورِيَٰتِ ﴾ کښې مستتر دی[١].

يعني نو په جهاد کښې د اور په بلوونکو اسونو باندې سوګند دی البته په داسې حال کښې چې نالونه د ډبرو سره جنګوي او د اور سپرغۍ شندي.

٤ـ په ﴿ فَٱلْمُغِيرَٰتِ صُبْحًا ﴾ کښې د "مُغِيرات" کلمه د "مُغِيرَة" جمعه ده او د "إغَارَة" ـ لکه "إضَافَة" ـ ځخه اشتقاقه شوې ده چې د هجوم وروړلو او يرغل دپاره وضعه شوې ده[٢]. يعني نو د جهاد په هغو اسونو باندې سوګند دی کوم چې د سهار په وخت کښې په دښمنانو (کافرانو) باندې يرغل وروړونکي دي.

انس بن مالک ﷺ دغه مطلب ته داسې اشاره کوي چې: «كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُغِيرُ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ»[٣] يعني د الله ﷻ پيغمبر ﷺ وه چې په دښمن باندې به يې هغه وخت حمله کوله چې کله به سبا طلوع وکړه (د شپې يې حمله نه کوله).

٥ـ په ﴿ فَأَثَرْنَ بِهِۦ نَقْعًا ﴾ کښې د "بِهِ" توري د "فِيه" معنی ورکوي او ضمير يې وخت ته راجع دی[٤]، په کوم باندې چې په وړاندېني ايت کښې د ﴿ صُبْحًا ﴾ کلمه دلالت کوي.

او په همدغه ايت کښې د ﴿ نَقْعًا ﴾ کلمه د ګرد او دوړې دپاره وضعه شوې ده[٥].

يعني نو ذکر شوي اسونه د همدغه سهار په وخت کښې په خپل يرغل او حملې سره ګردونه او دوړې اوچتوي.

٦ـ په ﴿ فَوَسَطْنَ بِهِۦ جَمْعًا ﴾ کښې د "وَسَطْنَ" کلمه د "دَخَلْنَ" معنی ورکوي[٦] او د "بِهِ" د "ب" توری د "فِي" معنی ورکوي او ضمير يې وخت ته راجع دی[٧] چې په وړاندې ايت کښې ورباندې د ﴿ صُبْحًا ﴾ کلمه دلالت کوي. يعني ذکر شوي جهادي اسونه د همدغه سهار په وخت کښې د کفارو د ټولګي منځ ته ورداخلېږي او عمليات ترسره کوي.

٧ـ په ﴿ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لِرَبِّهِۦ لَكَنُودٌ ﴾ کښې د "كَنُود" کلمه اصلاً د هغې ځمکې نوم دی کومه چې

---

(١) تفسير ابي السعود ج٩ ص١٩٠
(٢) تفسير القرطبي ج٢٠ ص١٥٨؛ اضواء البيان ج٩ ص٤٤٠
(٣) صحيح مسلم ج١ ص١٦٦
(٤) تفسير القاسمي ج١٧ ص٣٣٣
(٥) القاموس المحيط ج٤ ص٤٢٨
(٦) لسان العرب ج٧ ص٤٣١
(٧) تفسير الكشاف ج٤ ص٧٨٧

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نباتات نه زرغونوي[۱]، خو په دې مقام کښې د بخيل او ناشکره معنی ورکوي[۲].

دغه ايت شريف د ذکرو شوو سوګندونو جواب دی چې حاصل يې داسې راځېږي چې په ذکرو شوو جهادي اسونو باندې سوګند دی چې انسان ډېر ناشکره او بخيل دی. يا په بل عبارت ذکر شوي جهادي اسونه په دې دلالت کوي او شهادت ورکوي چې انسان د طبيعت په لحاظ (بدون د شريعت د لاس نيوي څخه) هرومرو د نعمتونو ناشکري خپلوي، او بخيل دی، لازم حقوق د پښتو لاندې کوي. که بالفرض انسان دغسې نه وی چې د نعمتونو شکريه يې کولی او په حقوقو باندې يې ګېډه نه اچولی نو جهاد ته به څه اړتيا نه وی پېښه شوې او جهادي اسونه به نه وی خغلېدلي.

۸_ ځينو علماوو کرامو په ﴿ وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴾ کښې د "ه" ضمير الله ﷻ ته راجع ګڼلی دی[۳]. يعنې الله ﷻ د انسان په ناشکرۍ او بخل باندې شهادت ورکوي.

مګر د دې دپاره چې د ضمائرو انتشار صورت ونه نيسي غوره دا ده چې دغه ضمير انسان ته راجع وګڼلی شي[۴]، لکه چې په متصل ايت کښې د "ه" ضمير انسان ته راجع دی. يعنې يقيناً انسان د حال په ژبه په خپل ځان باندې شهادت ورکوي او ټول کړه وړه يې په دې دلالت کوي چې نوموړی بخيل دی او هم کَفُور (ناشکره) دی.

۹_ په ﴿ وَإِنَّهُۥ لِحُبِّ ٱلْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴾ کښې د انسان د شومتيا او ناشکرۍ وجې ته اشاره شوې ده. يعنې انسان ځکه ذکر شوي خصلتونه خپل کړي دي چې نوموړی د دنياوي مال سره ډېر زيات محبت لري او په همدې مينه کښې ډېر کلک دی.

۱۰_ د ﴿ أَفَلَا يَعْلَمُ ﴾ څخه د سورت ترپايه پورې په درېوو ايتونو کښې انسان تهديد شوی دی چې بايد د ذکرو شوو خصلتونو څخه لاس واخلي که نه نو د جهادي اسونو د يرغلونو سره به مخامخ شي، او که بالفرض په دنيا کښې ورته دغه مصيبت ونه رسېږي نو د قيامت ورځ خو ورته په مخکښې پرته ده، چې هلته به مړي د قبرونو څخه را اوچت کړی شي او په دقت سره محاسبه به شروع شي حتی چې په زړه کښې غلې او پټه ساتلې شومتيا او ناشکري به هم راڅرګنده کړی شي او موافقه جزا به ورباندې مرتبه کړی شي. او دا ځکه چې: الله ﷻ لکه چې په دنيا کښې په هر شي خبردار دی په آخرت کښې هم ورباندې خبردار دی.

د "الْعَادِيَات" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ.

۱۴۲۶/۳/۱۸ هـ ق – ۱۳۸۴/۱/۸ هـ ش.

---

(۱) مفردات الراغب ص ۴۶۰

(۲) روح المعاني ج ۳۰ ص ۲۱۸

(۳) زاد المسير ج ۸ ص ۲۹۷

(۴) تفسير ابن کثير ج ۴ ص ۵۴۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

القارعة(١٠١)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (الْقَارِعَة) د همدې سورت لومړنۍ ایت ګرځولی شوی دی.

۲ـ دا سورت مکي سورت دی[۱]، او عبد الله بن عباس رضي الله عنهما هم ویلي دي چې: «نَزَلَتْ سُورَةُ الْقَارِعَةِ بِمَكَّةَ»[۲] یعنې د "الْقَارِعَة" سورت په مکه معظمه کښې نازل شوی دی.

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه یوولس (۱۱) دي[۳].

۴ـ د دې سورت د کلماتو شمېر شپږ دېرشو (۳۶) ته پوره شوی دی[۴].

۵ـ د دې سورت د حرفونو شمېر یو سلو دوه پنځوسو (۱۵۲) ته رسېږي[۵].

۶ـ په دې سورت (الْقَارِعَة) کښې د وړاندېني سورت (الْعَادِيَات) د وروستنیو ایتونو مضامین تعقیب شوی دي او د قیامت ورځ پکښې شرحه شوې ده.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ ٱلْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا ٱلْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلْقَارِعَةُ ﴿٣﴾ يَوْمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾ وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ٱلْمَنفُوشِ ﴿٥﴾ فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٨﴾ فَأُمُّهُۥ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾ وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌۢ ﴿١١﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] ټکوونکی لوی مصیبت چې دی.

[۲] لوی ټکوونکی مصیبت څه شی دی؟

[۳] او ته څه شي پوه کړې چې لوی ټکوونکی مصیبت څه شی دی؟

[۴] (ټکوونکی لوی مصیبت) په هغې ورځ کښې (تحقق مومي) چې خلک به (پکښې) د خورو ورو پتنګانو غوندې وګرځي (او اضطراب به پکښې زښت ډېر شي).

[۵] او غرونه به (پکښې) د رنګه ډاڼډس کړی شوو وړیو غوندې جوړ شي.

[۶] نو هر هغه څوک چې تلې یې درنې شي.

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۵۶
(۲) الدر المنثور ج۸ ص۶۰۵
(۳) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۱۹
(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۵۹
(۵) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۶۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۷] نو دا کس به په خوشاله معیشت کښې وي (او په جنت کښې به راضي وي).

[۸] او هر هغه کس چې تلې یې سپکې شي.

[۹] نو د دغه کس استوګنځای "هاویه" دی.

[۱۰] او ته څه شي پوه کړې چې دا څنګه ځای دی؟

[۱۱] (هاویه) ډېر ګرم اور (دوزخ) دی.

توضیحات

۱ـ د قیامت ورځ ډېر لقبونه لري چې یو لقب یې "اَلْقَارِعَة" دی، دغه لقب یې په دې مقام کښې په درې ایتونو کښې نازل شوی دی.

مونږ د الله ﷻ په توفیق د [الرعد:۳۱] ایت لاندې لیکلي دي چې: د "اَلْقَارِعَة" کلمه د هغه لوی مصیبت څخه عبارت ده کوم چې سرې ټکوي او ډېر سخت یې زوروي.

یعنې ټکوونکې ورځ چې ده دا څنګه ورځ ده؟ ایا د دې ورځې ټکول او زورول درته معلوم دي؟ ته څه شي پوه کړې چې دا څنګه ورځ ده؟ د الله ﷻ څخه په غیر وربانديې تا څوک نه شي پوه کولی.

۲ـ په ﴿ يَوْمَ يَكُونُ ٱلنَّاسُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَبْثُوثِ ﴾ کښې ذکره شوې ورځ لږ څه شرحه شوې ده چې د ﴿ يَوْمَ ﴾ کلمه پکښې په ﴿ ٱلْقَارِعَةُ ﴾ پورې تعلق نیسي.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه په همدغه ایت کښې د "فَرَاش" کلمه د "فَرَاشَة" ـلکه "شَرَافَة"ـ جمعه ده، "شَرَافَة" د پتنګ په معنی ده[۱].

یعنې "اَلْقَارِعَة" به په هغې ورځ کښې تحقق ومومي په کومه کښې چې خلک د قبرونو څخه را اوچت شي او د پتنګانو غوندې ګډوډ خلط ملط او د اضطرابي حالت سره مخامخ شي. ته به وایې چې دوی پتنګان دي او په ډېره باندې راغونډ شوي دي.

همدغه مضمون ته په [القمر:۷] ایت کښې د مولخانو سره تشبیه ورکړه شوې ده البته کله یې چې لا وزرې نه وي کړې او د ګډوډۍ په حال کښې اخوا او دا خوا ګرځي راګرځي او توپونه وهي.

"عِهن" څه معنی؟

۳ـ په ﴿ وَتَكُونُ ٱلْجِبَالُ كَٱلْعِهْنِ ٱلْمَنفُوشِ ﴾ کښې د "عِهْن" کلمه مونږ د الله ﷻ په توفیق د [المعارج:۹] ایت لاندې معنی کړې ده چې د هغو رنګه وړیو څخه عبارت ده چې په ډانډس باندې وهلې شوې وي او تیتې پرکې ګرخولې شوې وي. یعنې په دغې ورځ کښې به غرونه د ګرد غوندې هوا ته والوزي او په ډانډس باندې د وهلو شوو وړیو په څېر به خواره واره شي. یا په بل عبارت: لکه څنګه چې غرونه مختلف رنګونه لري همدارنګه به یې ګردونه هم مختلف رنګونه خپل کړي.

(۱) لسان العرب ج ۶ ص ۳۳۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

هېر مو نه شي

۴_ هېر مو نه شي چې مونږ د ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ او د ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ ایتونو په ارتباط د الله ﷻ په توفیق د [الأعراف:۸، ۹] ایتونو لاندې پوره توضیحات لیکلي دي چې بیا توضیح کولو ته یې اړتیا نه ګورو، هیله ده چې علاقمندان هملته مراجعه وکړي.

"هَاوِيَة" څه معنی؟

۵_ په ﴿فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ﴾ کښې د "هَاوِيَة" کلمه په اصل کښې د هغه ژور خای په معنی ده چې د بېخ او ژوروالي اندازه یې معلومه نه وي[1]. خو په دې مقام کښې د دوزخ څخه عبارت ده، چې په وروستنیو ایتونو کښې وروباندې صراحت شوی دی.

دا د یو پلوه، او د بله پلوه دغه دوزخ د دې کبله د کافر دپاره مور ګرځولی شوی دی چې همدغه د نوموړي ارامګاه ده او همدغه یې استوګنځای دی، بله ارامګاه او بل استوګنځای نه لري، لکه چې یو ماشوم د خپل مور په غېږ کښې ارام نیسي او بس[2].

د سکتې "هـ"

۶_ په ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ﴾ کښې د "هِيَ" په کلمې پورې (چې ضمیر ده او ﴿هَاوِيَة﴾ ته راجع ده) د سکتې دپاره د "هـ" توری پېوسته شوی دی.

او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [الحاقة:۱۹_ ۳۷] ایتونو لاندې په لومړنۍ توضیح کښې د ذکرې شوې "هـ" تعریف لیکلی دی او هم مو هلته د دغې "هـ" تعداد ښودلی دی چې په قرآن کریم کښې په څو ځایونو کښې نازله شوې ده؟ نو هیله ده چې لوستونکي یې هملته وګوري.

ماثور تفسیر

۷_ د ﴿نَارٌ حَامِيَةٌ﴾ ایت په ډېرو احادیثو کښې تفسیر شوی دی چې څه برخه یې ځینو مفسرینو کرامو[3] راغونډه کړې ده _جزاهم الله خیراً_ خو مونږ یوازې د لاندې دوه وو حدیثونو په ذکر باندې اکتفاء کوو چې:

الف: نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې فرمایلي دي چې: «نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ»[4] یعنې ستاسو اور (چې تاسو ترې په دنیا کښې استفاده کوئ) د دوزخ د اور د اویاوو (۷۰) برخو څخه فقط یوه برخه ده (هغه وروباندې نهه شپېته (۶۹) چنده زیات دی).

(۱) لسان العرب ج۱۵ ص۳۷۳
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۴۰؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۲۲
(۳) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۴۳
(۴) صحیح البخاري ج۱ ص۴۶۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: نبي كريم ﷺ په يوه حديث كښې فرمايلي دي چې: «وَلَوْلَا أَنَّهَا أُطْفِئَتْ بِالْمَاءِ مَرَّتَيْنِ مَا انْتَفَعْتُمْ بِهَا»[۱] يعنې او كه دغه (د اُخروي اور اوبايمه (۷۰) برخه) دوه كرته په اوبو سره نه وى مړه كړى شوې نو تاسو به ترې ګټه نه وى اخستې (استفاده به مو ترې نه وى كړې).

په همدې خاى د الله ﷻ په توفيق د "الْقَارِعَة" سورت پښتو ترجمه او تفسير ختم شو.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ وَمِنْ فَيْحِهَا.

۱۴۲۶/۳/۱۹ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۹ هـ ش.

(۱) سنن ابن ماجه ص۳۲۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

التکاثر(۱۰۲)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت (التَّكَاثُر) دپاره هغه مصدر نوم ګرځولی شوی دی په کوم باندې چې د همدې سورت لومړنی ایت مشتمل دی.

۲ـ دا سورت د اکثرو مفسرینو کرامو په نزد مکي سورت او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].

۳ـ د دې سورت د ایتونو تعداد فقط اته (۸) دی[۲].

۴ـ د کلماتو شمېر یې اته ویشت (۲۸) کلمې دی[۳].

۵ـ د حرفونو شمېر یې یو سلو شلو (۱۲۰) حرفونو ته پورته شوی دی[۴].

۶ـ وړاندېنی سورت د اُخروي حالاتو په بیان باندې مشتمل وه او په دې سورت کښې همدغه مطلب تعقیب شوی دی او څه نوره رڼا ورباندې هم اچولې شوې ده.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١ حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ ۝٢ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٣ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٤ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ ۝٥ لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ ۝٦ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ۝٧ ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ۝٨ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (ای بنیادمانو!) تاسو (د اُخروي کارونو څخه په دنیاوي شیانو کښې) یو په بل باندې ډېروالي (او سیالی) غافل (او مشغول) ګرځولي یاست.

[۲] آن تردې چې تاسو هدیرو ته میلان وکړئ (او مړه شئ).

[۳] دغسې مه کوئ، ډېر ژر ده چې (په خپله غلطیا باندې) به پوه شئ.

[۴] بیا (وایم چې:) دغسې مه کوئ، ډېر ژر ده چې (په خپله غلطیا باندې) به پوه شئ.

[۵] دغسې مه کوئ، که چرته تاسو (په خپله غلطیا باندې) په علم الیقین سره پوه شوي وی (نو ذکر شوی تفاخر به مو نه وی کړی).

[۶] هرومرو ضرور به تاسو دوزخ (په خپلو غړولو سترګو) وګورئ.

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۳۰۰: البحر المحیط ج۱۰ ص۵۳۵

(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۲۰

(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۶۱

(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۷۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۷] بیا (وایم چې:) هرومرو ضرور به تاسو دوزخ په غړولو سترګو په عین الیقین سره وګورئ (او د پوهې سره به مو مشاهده هم ملګرې شي).

[۸] بیا به تاسو هرومرو ضرور په دغې ورځ کښې د نعمت (نعمتونو) څخه وپوښتلی شئ (چې شکر مو کړی دی او که نه؟).

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱ـ په ﴿ أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴾ کښې لاندې نکاتو ته توجه په کار ده:

الف: د "أَلْهَی" کلمه اصلا د "لَهْو" ـلکه "ضَرْب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده، "لَهْو" هغه شي ته ویل کېږي چې انسان د ډېر مهم او باارزښته کارونو څخه مشغول او غافل ګرځوي[۱].

په دې مقام کښې مهم او با ارزښته کارونه د اُخروي او اطاعتي کارونو څخه عبارت دي.

ب: په همدې ایت کښې د "کُمْ" په کلمې سره د ځینو اشخاصو په ملحوظ د قیامت تر ورځې پورې ټول بنیادمان مخاطب ګرځولی شوي دي.

ج: د "تَکَاثُر" کلمه پکښې د دې څخه عبارت ده چې دوه یا ډېر کسان یا ډلې یو تربله په څه شي کښې په سیالۍ اخته شي او هر یو کس یا طرف غواړي چې په بل کس یا بل طرف باندې په نومړي شي کښې غټه ونډه او زیاته برخه ولري[۲].

د: په ذکر شوي ایت کښې د هغه شي نوم نه دی ذکر شوی په کوم کښې چې سیالي او تفاخر صورت نیسي، البته دا د دې دپاره چې عمومیت افاده کړي او مالونو او اولادونو او نورو شیانو ته شمولیت مونده کړي.

یعنې ای بنیادمانو! تاسو د اُخروي کارونو د اجراء څخه په دنیاوي شیانو کښې سیالي او یو په بل باندې ډېروالي مشغول کړي او غافل کړي یاست.

ذکر شوي مضمون ته په ډېرو نصوصو کښې اشاره شوې ده. لاندې مثالونه یې ولولئ:

اول: الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُلۡهِكُمۡ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَـٰدُكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ وَمَن يَفۡعَلۡ ذَٰلِكَ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَـٰسِرُونَ ﴾ [المنافقون: ۹] یعنې ای هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! تاسو دې خپل مالونه او خپل اولادونه د الله ﷻ د ذکر څخه غافل (او مشغول) نه کړي، او هر څوک چې دغه کار وکړي نو دغه کسان چې دي همدوی زیانکاران دي.

دوهم: یوه ورځې نبي کریم ﷺ ذکر شوی ایت شریف قرائت کړ او وې فرمایل چې: «يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي مَالِي وَهَلْ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ أَوْ أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ»[۳] یعنې بنیادم

---

[۱] مفردات الراغب ص۴۷۵
[۲] مفردات الراغب ص۴۴۲
[۳] جامع الترمذي ج۲ ص۶۰؛ صحیح مسلم ج۲ ص۴۹۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

وایي چې زما مال، زما مال، حال دا چې ایا تاته د خپل مال څخه څه شی شته (نشته) پرته د هغه څخه چې خیرات یې کړې نو وړاندې دې ولېږې، او یا یې وخورې نو د منځه یې یوسې، او یا یې واغوندې نو زوړ یې کړې (متباقي مال خو ستا د وارثانو دی).

دوه ډوله تفسير

۲ـ د ﴿حَتَّىٰ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ﴾ ایت علماوو کرامو په دوه ډوله تفسیر کړی دی چې اول ډول یې په لاندې ټکو کښې د الله ﷻ په توفیق وړاندې کېږي:

الف: د ﴿حَتَّىٰ﴾ توری په ﴿أَلۡهَىٰكُمُ﴾ پورې تعلق نیسي.

ب: د ﴿زُرۡتُمُ﴾ کلمه د "زِيَارَة" ـ لکه "كِرَامَة" ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د میلان معنی ورکوي[1]، خو په دې مقام کښې د مرګ څخه کنایي ده[2].

ج: دغه ډول استعمال په عربي کلام کښې ډېر اورېدل کېږي لکه چې یو اعرابي ذکره شوې کلمه په لاندې حدیث کښې په همدې معنی استعمال کړې ده:

یوه ورځ نبي کریم ﷺ د یوه مریض اعرابي پوښتنې ته ورغی چې ګرمې تبې نیولی وه، نو ورته یې وویلې چې دا تبه د ګناه کفاره او پاکوونکې ده.

اعرابي جواب ورکړ چې: «بَلْ حُمَّى تَفُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ»[3] یعني دغسې نه ده بلکې دا یوه خوټېدونکې تبه ده کومه چې په بوډا سپین روبي باندې نازله کړی شوې ده، کومه چې په بوډا باندې د قبرونو زیارت کوي.

د دې جواب په اورېدلو سره ترې نبي کریم ﷺ اوچت شو او اعرابي یې پرېښود.

د: شاید ـ والله ﷻ اعلم ـ چې په ایت شریف کښې به د مرګ څخه د ﴿زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ﴾ په کلماتو سره د دې دپاره تعبیر نازل شوی وي چې په قبرونو کښې دفن کېدل دوامدار نه دي بلکې د یوه زیارت حیثیت لري چې په تعقیب باندې یې بعث بعد الموت ورروان دی چې هر څوک به خپل دائمي ځای ته ورسوي کوم چې د جنت یا دوزخ څخه عبارت دی.

هـ: یعني ای بنیادمانو تاسو د آخرت د کارونو څخه په دنیاوي اُمورو کښې سیالي کولو او یو په بل باندې د زیادت حاصلولو آن د مرګ پورې مشغول کړي او غافل کړي یاست.

۳ـ د ذکر شوي ایت دوهم ډول تفسیر په لاندې ټکو کښې توضیح کېږي:

الف: د ﴿حَتَّىٰ﴾ توری د ﴿ٱلتَّكَاثُرُ﴾ د کلمې پورې ارتباط نیسي[4].

---

(۱) لسان العرب ج۴ ص۳۳۶
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۴۲
(۳) مسند احمد بن حنبل ج۴ ص۲۹۸
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۷۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: د ﴿ زُرۡتُمُ ٱلۡمَقَابِرَ ﴾ کلمات په خپله اصلي معنی پاتې دي چې یوې قیصې ته پکښې اشاره شوې ده هغه دا چې:

په مکه معظمه کښې د قریشو دوه وو قبیلو یوې په بلې باندې تفاخر او تنافس کاوه آن تردې چې دواړه قبیلې هدیرې ته لاړې ترڅو هلته قبرونه وشمېري او معلومه شي چې د چا نامور سړي ډېر دي که څه هم هغوي مړه شوي وي؟[۱].

دغه کار په مدینه منوره کښې یا یهودانو کړی وه او یا په دغه تفاخر باندې د مدینې منورې انصار اخته شوي وه[۲].

نو الله ﷻ دغه سورت نازل کړ او د تفاخر کوونکو او سیالي کوونکو کړنلاره یې وغندله.

یعني تاسو د اُخروي کارونو څخه د دنیاوي شیانو تفاخر او سیالۍ تردې حده مشغول کړي او غافل کړي یاست ترڅو چې تاسو هدیرو ته لاړئ او هلته مو قبرونه وشمارل.

یا په بل عبارت هدیرې او قبرونه د غفلت څخه د راببدارېدلو وسیلې دي حال دا چې تاسو وریاندې خپل غفلت لا قوي او محکم ګرځوئ.

تبصره

۴ـ که څه هم په ذکرو شوو دواړو تفسیرونو کښې ځینو مفسرینو کرامو اولنی تفسیر صحیح او د قبول وړ ګڼلی دی[۳] مګر مونږ ته بهتره برېښي چې دواړه تفسیرونه د بدلیت په لحاظ اراده کړی شي چې دواړه سره څه منافات نه لري.

سوال جواب

۵ـ که څوک وایي چې: د دې سورت په سریزه کښې لیکلي شوي دي چې دا سورت مکي سورت دی حال دا چې د دوهم ډول تفسیر په توضیح کښې ورته په مدینه منوره کښې هم شان نزولونه وښودل شوه؟.

مونږ وایو چې: د سورت د بیان د طرز څخه څرګندېږي چې د شان نزول ذکره شوې قیصه اصلا په مکه معظمه کښې پېښه شوې وه او په مدینه منوره کښې به یې یو یا دوه وو مصداقاتو تحقق موندلی وي، او سلفو صالحینو خو په مصداق باندې د شان نزول اطلاق کاوه[۴].

د غفلت رد

۶ـ په ﴿ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ۝ ثُمَّ كَلَّا سَوۡفَ تَعۡلَمُونَ ﴾ کښې الله ﷻ د بنیادمانو ذکر شوی

---

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۲۲۴؛ زاد المسير ج۸ ص۳۰۰
(۲) الدر المنثور ج۸ ص۶۱۰؛ تفسير المراغي ج۳۰ ص۲۲۹؛ البحر المحيط ج۱۰ ص۵۳۵؛ تفسير البغوي ج۴ ص۵۲۰
(۳) تفسير ابن كثير ج۴ ص۵۴۵؛ أضواء البيان ج۹ ص۴۷۲
(۴) تفسير القاسمي ج۱ ص۲۷؛ تفسير المنار ج۹ ص۶۴۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

غفلت په تاکید او تکریر سره رد کړی دی چې:

ای بنیادمانو! د اُخروي کارونو د غفلت څخه لاس واخلئ چې دا ډېر غلط او ضررناک کار دی، ډېر ژر ده چې تاسو به په برزخ او هم په قیامت کښې پوه شئ.

بیا وایم چې دا ډېر غلط کار دی ژر ده چې تاسو به وربانديې پوه شئ خو په هغه وخت کښې به درته پوهه څه ګټه ونه شي رسولی او په درد به مو دوا نه شي.

د "لو" توری شرطیه دی

۷_ په ﴿كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ ٱلْيَقِينِ﴾ کښې د "لَوْ" توری شرطیه دی چې جزائیه جمله یې مقدره ده او د تعمیم دپاره نه ده ذکره شوې چې مونږ ترې په "مَا أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ" سره تعبیر کولی شو[1]. یعنې ای بنیادمانو! تاسو د ذکر شوي غفلت څخه لاس واخلئ چې دا کار ستاسو دپاره په ډېر سخت ضرر سره تمامېږي، که بالفرض تاسو د ذکر شوي غفلت په ضرر باندې پوهېدلی البته داسې پوهه چې هغه سراسري یقین وي او هیڅ شک شبه پکښې نه وي، نو هرومرو او ضرور به تاسو د اخروي امورو څخه تکاثر او سیالۍ غافل نه وی ګرځولي، خو په تاسو دې افسوس وي چې د دغه ډول علم قبول ته غاړه نه ږدئ.

یقین او د هغه مراتب

۸_ په ذکر شوي ایت کښې د ﴿ٱلْيَقِينِ﴾ کلمه د هغه علم دپاره وضعه شوې ده د کوم سره چې شک او شبه ملګرتیا ونه لري[2].

همدارنګه خینو علماوو کرامو علم ته لاندې دریګونې رتبې ورکړې دي[3]:

الف: یقین هغه علم ته ویل کېږي چې په استدلال سره حاصل شي او شک شبه پکښې نه وي لکه چې مونږ د کعبې شریفې په موجودیت باندې علم لرو.

ب: عین الیقین همدغه ذکر شوي علم ته ویل کېږي خو چې مشاهده هم ورسره ملګرې شي لکه چې مونږ کعبه شریفه په خپلو سترګو وګورو.

ج: حق الیقین د همدغه علم نوم دی چې په مشاهدې باندې علاوه مخالطت (پیوستون) هم ورسره یوځای شي لکه چې مونږ کعبې شریفې ته ورداخل شو.

یو بل مثال

۹_ په دې مقام کښې د یقین د مراتبو دپاره د دوزخ اور هم مثال ګرځېدلی شي. هغه دا چې:

الف: د ایت او حدیث په استناد د دوزخ اور یقیني موجود دی او هیڅ شک شبه پکښې نشته.

---

(۱) البحر المحیط ج ۱۰ ص۵۳۷
(۲) لسان العرب ج۱۳ ص۴۵۷
(۳) اضواء البیان ج۹ ص۴۸۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: خو کله چې د محشر په میدان کښې ټول خلک دوزخ په خپلو غږولو سترګو وګوري نو د ټولو خلکو یقین به ورباندې د عین الیقین مرتبې ته اوچت شي، لکه چې په ﴿ لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ ۝ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ﴾ کښې ورته اشاره شوې ده.

ج: کله چې په همدغه دوزخ کښې کفار ورغورزولی شي (اللّهُمَّ النَّجَاة، اللّهُمَّ النَّجَاة) نو د هغوی علم الیقین به د حق الیقین مرتبې ته لوړ شي.

د نعمت پوښتنه

۱۰ـ په ﴿ ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴾ کښې دېته اشاره ده چې د قیامت په ورځ به د نعمتونو د تکثر او ډېروالي پوښتنه نه کېږي بلکې د شکرګزارۍ پوښتنه به يې کېږي.

که څه هم د هغه نعمت په تعین کښې علماوو کرامو زښت ډېر اقوال کړي دي کوم ته چې په ایت شریف کښې اشاره شوې ده[1]، مګر بهتره دا ده چې دغه نعمت تعین نه کړی شي او په خپل اطلاق سره پرېښودلی شي ترڅو ټولو مادي او معنوي نعمتونو ته شامل شي.

د نعمت د پوښتنې په ارتباط زښت ډېر احادیث روایت شوي دي خو مونږ د لنډون په غرض یوازې د یوه حدیث په ذکر باندې اکتفاء کوو هغه دا چې:

نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ـيَعْنِي الْعَبْدَـ مِنَ النَّعِيمِ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَلَمْ نُصِحَّ لَكَ جِسْمَكَ وَنُرْوِيكَ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ»[2] یعنې یقیناً د نعمت څخه لومړنی شي چې بنده ته د هغه په هکله پوښتنه راجع کېږي دا دی چې بنده ته به وویلی شي چې: ایا مونږ ستا دپاره ستا جسم (بدن) روغ نه وه ګرځولی؟ او مونږ ته د سړو اوبو څخه خړوب کړی وې.

په همدې ځای د "التَّكَاثُرُ" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ يُلْهِيَنَا التَّكَاثُرُ. اللّهُمَّ وَفِّقْنَا لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى.

۱۴۲۶/۳/۲۸ هـ ق – ۱۳۸۴/۱/۷ هـ ش.

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۳۰۲؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۷۶؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۲۶

(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

العصر(۱۰۳)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (الْعَصْر) د همدې سورت لومړنی ایت ګرځولی شوی دی.
۲_ دا سورت مکي دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].
۳_ د دې سورت ټول ایتونه فقط درې (۳) دي[۲].
۴_ کلمات یې ټول څوارلس (۱۴) دي[۳].
۵_ د حروفو شمېر یې شپېته (۶۰) دی[۴].
۶_ په وړاندېني سورت (التَّكَاثُر) کښې هغو کسانو ته اشاره شوې وه کوم چې سیالیو په غفلت کښې اچولي دي او په دې سورت کښې د هغو کسانو د حالاتو بیان نازل شوی دی کوم چې بیدار دي او په غفلت کښې نه دي پراته.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالْعَصْرِ ۝١ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝٢ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ۝٣﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر رحم والا الله ﷻ په نامه.
[۱] په زمانه (او د انسان په عمر) سوګند دی چې:
[۲] یقینًا (جنس) انسان په زیان (او تاوان) کښې (احاطه کړی شوی) دی.
[۳] مګر هغه کسان کومو چې ایمان راوړی دی او نېک عملونه یې کړي دي او (کومو) چې یو تربله په حق سره توصیه کړې ده او هم یې په صبر کولو سره یو تربله توصیه (جاري) ساتلې ده.

توضیحات

۱_ دا سورت که څه هم ډېر وړوکی سورت دی خو په دومره عالي او لوړو مطالبو باندې مشتمل دی چې د دنیا او آخرت دواړو د لاربنودانې دپاره کفایت کوي.
د همدې کبله امام الشافعي علیه الرحمة فرمایلي دي چې: "لَوْ تَأَمَّلَ النَّاسُ فِيْ هٰذِهِ السُّوْرَةِ لَكَفَتْهُمْ"[۵] یعنې که خلک په دغه وړوکي سورت کښې سوچ وکړي نو همدا به ورته کفایت وکړي (چې د دنیا او آخرت چارې پکښې نغښتلې شوې دي).

---

[۱] المحرر الوجیز ج ۱۶ ص ۳۶۱
[۲] تفسیر الطبري ج ۳۰ ص ۲۸۹
[۳] تفسیر الخازن ج ۶ ص ۵۶۴
[۴] اللباب في علوم الکتاب ج ۲۰ ص ۴۸۳
[۵] أضواء البیان ج ۹ ص ۵۰۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"عَصر" څه معنی؟

۲ـ په ﴿ وَٱلۡعَصۡرِ ۞ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴾ کښې د "عَصر" کلمه علماوو کرامو په زښتو ډېرو معناوو سره تفسیره کړې ده(۱)، خو مونږ ته بهتره برېښي چې دغه کلمه دلته د "دَهْر" او زماني معنی ورکړي البته هغه دهر (زمانه) کومه چې د انسان په عمر باندې مشتمله ده.

مونږ ځکه دا معنی خوښه کړه چې د یو پلوه د عبدالله بن عباس رضی الله عنهما څخه روایت شوې ده(۲)، او د بله پلوه همدغه معنی د سوګند په جواب ﴿ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴾ باندې دلالت کوي او په ثبوت باندې يې شهادت ورکوي چې:

الف: تېرې شوې زمانې او تېر شوي تاریخ د داسې ډېرو قومونو مثالونه ساتلي دي کوم چې هلاک شوي او د خسران سره مخامخ شوي دي، لکه عادیان، ثمودیان، فرعونیان او داسې نور. او راتلونکې زمانه به هم د ډېرو قومونو مثالونه راڅرګند کړي کوم به چې د خسران او تاوان سره مخامخ شي.

ب: ډېر انسانان د خپلو عمرونو څخه ګټه نه اوچتوي بلکې عمرونه ورته د خسران او هلاک اسباب جوړېږي او په تاوان ورته تمامېږي. د همدې کبله به په آخرت کښې تاوانیانو انسانانو ته د توبیخ او تخجیل دپاره وویلی شي چې: ﴿ أَوَلَمۡ نُعَمِّرۡكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَآءَكُمُ ٱلنَّذِيرُ ﴾ [فاطر:۳۷] یعنې ایا مونږ تاسو ته دومره عمر نه وه درکړی په کوم کښې چې هغه چا پند اخستلی شو چې پند يې اخست او (په دې باندې علاوه) تاسو ته ډارونکی (پیغمبر) هم درغلی وه.

همدې موضوع ته نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې اشاره کړې ده چې: «كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو فَبَايِعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوبِقُهَا»(۳) یعنې د خلکو هر یو کس سبا کوي نو د خپل ځان خرڅوونکی دی، چې یا (د الله ﷻ د عذابه) د خپل ځان ازادوونکی دی او یا يې (د الله ﷻ په عذاب سره) هلاکوونکی دی.

کوم کسان زیانکاران نه دي؟

۳ـ په ﴿ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ﴾ کښې الله ﷻ هغه کسان د زیان او معنوي هلاک څخه بچ ښودلي دي کوم چې د لاندې څلورو خاصیتونو درلودونکي دي:

الف: چا چې د شریعت په مطابق ایمان راوړی وي، ځکه چې ایماندار ته خپل ایمان د دنیاوي او اُخروي آفاتو څخه امن ورکوي، او همدارنګه په حقیقي ایمان سره نور خلک هم د نوموړي د ضررونو څخه بچ پاتې کېږي. نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ»(۴) یعنې

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۳۰۳؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۴۷؛ التفسیر الکبیر ج۳۲ ص۸۴
(۲) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۷۸
(۳) صحیح مسلم ج۱ ص۱۱۸
(۴) صحیح مسلم ج۱ ص۵۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

هغه څوک به جنت ته داخل نه شي د کوم د ضررونو څخه چې د هغه ګاونډی په امن کښې نه وي.
همدا مطلب د الله ﷻ په توفیق د [الحجرات:۱۴] ایت لاندې د نصوصو په رڼا کښې ښه پوره تشریح شوی دی.

ب: چا چې د ایمان سره نېک اعمال هم ملګري کړې وي څکه چې صالح عمل د خان او جهان دواړو دپاره په ګټه تمامېږي. الله ﷻ فرمايلي دي چې: ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ سَيَجۡعَلُ لَهُمُ ٱلرَّحۡمَٰنُ وُدّٗا ﴾ [مريم:۹۶] يقيناً هغه کسان کومو چې ایمان راوړی دی او صالح عملونه يې کړي دي ډېر ژر دی چې ډېر مهربان الله ﷻ به ورته (په خپلو منځو کښې) مينه او محبت وګرځوي (واچوي).

ج: چا چې په حق سره توصيه هم خپله کړې وي او د امر بالمعروف او نهي عن المنکر وظيفه يې اجراء کړې وي. الله ﷻ فرمايلي دي چې: ﴿ ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰ ﴾ [المائدة:۸] (ای مومنانو!) تاسو عدل وکړئ چې دا عدل پرهېزګارۍ ته ډېر نژدې دی (سړی پرهېزګار ګرځوي).

د: چا چې د الله ﷻ په طاعت صبر کړی وي او د ده ﷻ د مناهيوو څخه يې اجتناب خپل کړی وي او هم په مصائبو سره خپله حوصله د لاسه نه ورکوي او په همدغو کارونو باندې نورو مسلمانانو ورونو ته هم توصيه کوي، څکه چې نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چې: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ»[1] يعنې تر هغه به ستا يو کس کامل مؤمن جوړ نه شي ترڅو چې خپل ورور ته هغه شی خوښ کړي کوم چې د خپل ځان دپاره خوښوي.

په همدې ځای باندې د "الْعَصْرِ" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ زُمْرَةِ الْخَاسِرِيْنَ.

۱۴۲۶/۳/۲۳ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۱۳ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الهمزة (١٠٤)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت (الْهُمَزَة) لومړنی ایت په خپل نامه باندې مشتمل دی.
۲_ دا سورت په اتفاق سره مکي سورت دی[۱].
۳_ د دې سورت ټول ایتونه فقط نهه (۹) دي[۲].
۴_ ټولې کلمې یې فقط درې دېرش (۳۳) دي[۳].
۵_ ټول حرفونه یې فقط یو سلو دېرش (۱۳۰) دي[۴].
۶_ په وړاندېني سورت (الْعَصْر) کښې د څه خاصو کسانو څخه په غیر نور ټول بنیادمان تاوانیان ښودلي شوي وه او په دې سورت (الْهُمَزَة) کښې د هغوی د زیان په دنیوي او أخروي حالاتو باندې څه رڼا اچولې شوې ده.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ
﴿٣﴾ كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ الَّتِي
تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] د هر غیبت کوونکي (او) هر پیغور ورکوونکي دپاره معنوي هلاک (د دوزخ کنده) ده.
[۲] هغه غیبت کوونکی پیغور ورکوونکی چې مال راغونډوي او (د آینده دپاره) یې ساتي.
[۳] (ایا) نوموړی گومان کوي چې یقیناً خپل مال به یې همېشوالی ورکړي (او د مصیبتونو څخه به یې وساتي)؟.
[۴] دغسې دې نه کوي چې هرومرو (او) ضرور به نوموړی په حطمة (ماتوونکي دوزخ) کښې وغورزولی شي.
[۵] او ته څه شي پوه کړې چې "حطمه" څه شی دی؟
[۶] (حطمه) د الله ﷻ بل کړی شوی اور دی.
[۷] هغه بل کړی شوی اور چې (حتی) په زړونو ورخېژي (او سوزوي یې).

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۲۰۵
(۲) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۲۹۱
(۳) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۸۸
(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۶۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۸] يقيناً دا اور (دوزخ) به په (كفارو) باندې تړلی شوی (او دروازې به يې قلف کړی شوې) وي.
[۹] (البته) په داسې حال کښې چې کفار به په اوږدو (آتشي) ستنو کښې (معذب ګرځولي) کېږي.

توضيحات او د مطلب خلاصه

۱ـ په ﴿ وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴾ کښې د ﴿ هُمَزَةٍ ﴾ او ﴿ لُمَزَةٍ ﴾ دواړه کلمې د مبالغې صيغې دي چې په ترتيب سره د "هَمْز" ـلکه "ضَرْب"ـ او د "لَمْز" ـلکه "ضَرْب"ـ څخه اشتقاقي شوې دي چې دواړه کلمې (هَمْز، لَمْز) اصلاً د تېل وهلو په معنی دي[۱].

که څه هم ذکرې شوې دواړه کلمې په دې مقام کښې علماوو کرامو په متعددو معناوو سره تفسيرې کړې دي[۲]، خو مونږ ليکو چې:

الف: د [القلم: ۱۱] ايت لاندې د الله ﷻ په توفيق اشاره شوې ده چې د "هَمْز" معنی دا ده چې په غياب کښې د چا بدي او عيبونه بيان کړی شي.

ب: د [الحجرات: ۱۱] ايت لاندې تېر شوي دي ـوالحمد لله ﷻـ، چې "لَمْز" د عيب هغې پلټنې ته ويل کېږي چې مخامخ چا ته نسبت کړی شي چې ته دغسې او هغسې يې.

نو ذکر شوي دواړه کلمې د تکبر او غرور څخه نمايندګي کوي چې نور خلک ورته حقير وبرېښي او خپل ځان ورته د نورو څخه پورته څرګند شي.

يعنې معنوي هلاک او يا د دوزخ کنده د الله ﷻ په نزد د هر هغه چا دپاره ټاکلې شوې ده کوم چې په غياب کښې د خلکو عيبونه بيانوي او همدارنګه ورته مخامخ د عيبونو نسبت کوي او په پيغورونو سره يې کنځي.

تعديد څه معنی؟

۲ـ په ﴿ ٱلَّذِى جَمَعَ مَالاً وَعَدَّدَهُۥ ﴾ کښې د تکبر خپلولو وجې ته اشاره ده او د "عَدَّدَه" کلمې پکښې د "تَعْدِيد" ـلکه "تَكْرِيم"ـ څخه اشتقاق موندلی دی، چې د تيارولو او چمتو کولو معنی ورکوي[۳]. يعنې نوموړي ځکه تکبر خپل کړی دی او خلک حقير ګڼي چې ډېر مالونه يې راغونډ کړي دي او د راتلونکي عمر دپاره يې تيار ساتلي دي. نوموړی ګومان کوي چې دغه مالونه به ورته همېشه والی ورکړي او د مصيبتونو او ناخوالو څخه به يې په دوامداره توګه بچ وساتي.

همدې مضمون ته په نورو نصوصو کښې هم اشاره شوې ده، لاندې مثالونه يې ولولئ:

الف: الله ﷻ فرمايي چې: ﴿ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰٓ ﴾ [المعارج: ۱۸] يعنې او مجرم هغه څوک دی چې مالونه راجمعه کوي او ساتي يې.

---

(۱) لسان العرب ج۵ ص۴۲۶، ۴۰۶
(۲) زاد المسير ج۸ ص۳۰۶
(۳) القاموس المحيط ج۳ ص۱۶۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ب: نبي كريم ﷺ فرمايلي دي چې: «إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً وَإِنَّ فِتْنَةَ أُمَّتِي الْمَالُ»[۱] يعني يقيناً د هر امت دپاره د امتحان يو څيز شتون لري (چې ورباندې ازمويل كېږي) او يقينًا زما د امت امتحان مال دی (چې په همدې سره د امتحان لاندې نيول كېږي).

د "حُطَمَة" معنى

۳ـ په ﴿ كَلَّا لَيُنۢبَذَنَّ فِي ٱلۡحُطَمَةِ ﴾ كښې د ﴿ ٱلۡحُطَمَة ﴾ كلمه د "حَطَم" ـلكه "ضَرَب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده او مونږ د الله ﷻ په توفيق د [النمل:۸] ايت لاندې ليكلي دي چې دا د چيت پيت ګرځولو معنى وركوي، خو په دې مقام كښې پخپله ايتونو تفسيره كړې ده.

يعني ذكر شوي متكبر انسان ته دنياوي مالونه نجات نه شي وركولي نو هرومرو او ضرور به په "حُطَمَة" كښې ورواچول شي، او ته څه شي پوه كړې چې "حُطَمَة" څه شی دی او څومره مهلک ځای دی؟، "حُطَمَة" د بل چا نه بلكې د الله ﷻ اور دی چې لا پخوا بل كړی شوی دی.

همدې مضمون ته نبي كريم ﷺ داسې اشاره كړې ده چې: «أُوقِدَ عَلَى النَّارِ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى احْمَرَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى ابْيَضَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ فَهِيَ سَوْدَاءُ مُظْلِمَةٌ»[۲] يعني د دوزخ اور زر كاله بل كړی شو ترڅو تک سور وګرځېد بيا زر كاله بل شو ترڅو تک سپين وګرځېد بيا زر كاله بل كړی شو ترڅو تک تور وګرځېد، نو دا اور اوس تک تور (او) تياره دی.

هېر مو نه شي

۴ـ هېر مو نه شي چې د دوزخ اور د زړونو په شمول د كفارو په ټولو اندامونو باندې بلېږي او د سوزولو څخه وروسته دغه اندامونه د بيا-بيا سوزولو دپاره بيا-بيا په ابدي توګه تجديدېږي.

خو په ﴿ ٱلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ﴾ كښې د ﴿ ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ ﴾ په كلمې باندې ځكه صراحت نازل شوی دی (والله ﷻ أعلم) چې هغه كفري عقيده په زړونو كښې قرار لري د كومې په سبب چې كفار په دائمي توګه په دوزخ كښې غورزولي كېږي.

يعني د دوزخ اور هغه اور دی چې په زړونو باندې هم په سوزولو سره ورخېژي او ورباندې بلېږي.

يادونه

۵ـ په ﴿ إِنَّهَا عَلَيۡهِم مُّؤۡصَدَةٌ ﴾ كښې د ﴿ مُّؤۡصَدَةٌ ﴾ د كلمې غوندې يوه كلمه په [البلد: ۲۰] ايت كښې هم نازله شوې ده چې مونږ هلته د الله ﷻ په توفيق ښه تشريح كړې ده نو بيا تشريح كولو ته يې څه اړتيا نه ګورو. يعني يقينًا د دوزخ اور به په كفارو باندې بند كړی شوی او قلف كړی شوی وي چې د همېشه دپاره به پكښې پراته وي، العياذ بالله.

(۱) مسند احمد بن حنبل ج۶ ص۱۵۲
(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۸۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یو اعرابي تحلیل

۶ـ د ﴿فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ﴾ کښې د ﴿عَمَدٍ﴾ کلمه د "عُمُود" ـ لکه "غُرُوب" ـ جمعه ده چې د ستنو معنی ورکوي[۱]، او عبد الله بن عباس رضي الله عنهما دغه ستنې د اور په ستنو سره تفسیرې کړې دي[۲]. دا د یو پلوه، او د بله پلوه ذکر شوی ایت د اعراب په لحاظ لاندې دوه احتماله درلودلی شي[۳]:

الف: چې د خپل متعلق "کَائِنِین" په ملحوظ د ﴿عَلَيْهِم﴾ د ضمیر څخه حال واقع شي. یعنې په کفارو باندې به په داسې حال کښې د دوزخ دروازې تړلې شوې او قلف کړی شوې وي چې د اور په اوږدو ستنو کښې به معذب ګرځولی کېږي.

پاتې شوه دا خبره چې دغه د اور د اوږدو ستنو تعذیب به په څه کیفیت سره وي؟، نو دغه کیفیت یوازې الله ﷻ ته معلوم دی او بس[۴].

ب: چې دا د خپل متعلق (کَائِنَة) په ملحوظ د ﴿مُؤْصَدَةٌ﴾ دپاره صفت وګڼلی شي. یعنې په کفارو باندې به د دوزخ د دروازې تړل په اتشي اوږدو سیخانو کښې صورت ونیسي، ته به وایې چې دا ډېرې اوږدې ستنې دي. شاید چې دغه سیخان به هغو سیخانو ته ورته وي کوم چې په دنیا کښې د څینو دوکانونو د قلف کولو په ارتباط په کار اچولی کېږي، والله ﷻ اعلم.

په همدې ځای باندې د "الْهُمَزَة" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو.

اللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ وَمِنْ غَضَبِ الْجَبَّارِ. الْعِزَّةُ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ.

۱۴۲۶/۳/۲۵ هـ ق = ۱۳۸۴/۱/۱۵ هـ ش.

---

(۱) لسان العرب ج۲ ص۳۰۴
(۲) الدر المنثور ج۸ ص۶۲۵
(۳) تفسیر ابي السعود ج۹ ص۱۹۱؛ تفسیر البغوي ج۴ ص۵۲۴
(۴) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۲۹۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الفیل (۱۰۵)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (الْفِيل) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.
۲_ دا سورت په اتفاق سره مکي سورت دی[۱].
۳_ د دې سورت ټول ایتونه فقط پنځه (۵) دي[۲].
۴_ ټولې کلمې یې فقط شل (۲۰) دي[۳].
۵_ ټول حرفونه یې فقط شپږ نوي (۹۶) دي[۴].
۶_ د دې سورت (الْفِيل) او د وړاندینې سورت (الْهُمَزَة) تناسب په لاندې ډول دی:
الف: هلته د کافر بنیادم خیال راحکایت شوی دی چې دنیاوي مال یې د مصیبتونو څخه ساتونکی دی، او دلته د یوه مثال په ضمن کښې د همدغه خیال رد نازل شوی دی چې دنیاوي مال د الله ﷻ په اراده د مالدار دپاره د هلاکت سبب جوړ شوی دی.
ب: هلته د کفارو اُخروي عذاب ته اشاره شوې وه او دلته یې دنیاوي عذاب ته اشاره کېږي.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصۡحَٰبِ ٱلۡفِيلِ ۝١ أَلَمۡ يَجۡعَلۡ كَيۡدَهُمۡ فِي تَضۡلِيلٖ ۝٢ وَأَرۡسَلَ عَلَيۡهِمۡ طَيۡرًا أَبَابِيلَ ۝٣ تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ ۝٤ فَجَعَلَهُمۡ كَعَصۡفٖ مَّأۡكُولِۭ ۝٥﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] ایا ته نه ګورې چې ستا رب ﷻ د فیل د ملګرو سره څه وکړه؟
[۲] ایا د دوی چل (او پټ تدبیر) یې بې نتیجې (او ضائع) ونه ګرځاوه؟ (حتی چې پخپله د همدوی په ضرر باندې تمام شو).
[۳] او ستا رب ﷻ د فیل په ملګرو باندې ټولګي-ټولګي (سیلونه-سیلونه) مرغان ورواستول.
[۴] چې دغو مرغانو هغوی په ډبرو باندې ویشتل کومې چې د قرتکانو څخه عبارت دي.
[۵] نو ستا رب ﷻ د فیل ملګري د خوړلو شوو وښو (ګیاوو) غوندې وګرځول (لکه چې څاروي په شخوند سره وانبه میده میده کړي).

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱_ په ﴿أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصۡحَٰبِ ٱلۡفِيلِ﴾ کښې د "أَصْحَاب الْفِيل" په ذکر سره یوې قیصې

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۶۵
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۵۴
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۶۸
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۴۹۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ته اشاره ده چې ځینو علماوو کرامو ښه مفصله لیکلې ده[1]، خو مونږ یې د لنډون په غرض د څو ټکو په ذکر باندې اکتفاء کوو هغه دا چې:

الف: د "یَمَن" یو عیسوي مذهبه پاچا وه چې "اَبْرَهَه" نومېده، نوموړي په خپل تاتوبي (یمن) کښې یوه غټه کلیسا جوړه کړه چې د بیت الله ﷻ څخه به د خلکو توجه همدې کلیسا ته واړوي او د حج دپاره به یوازې همدلته راځي او په دې ذریعه به ابراهیمي طریقې ته تغیر ورکړي.

ب: د دغه پلان د عملي کولو دپاره یې قصد وکړ چې بیت الله بالکل ونړوي.

ج: په همدې نیت د شل زره (۲۰۰۰۰) لښکرو او اتو یا دولسو فیلانو سره د مکې معظمې په لور روان شو، په دغه فیلانو کښې یو ډېر غټ او قوي فیل وه چې د "مَحْمُود" په نامه به یې یاداوه.

د: دغو لښکرو د مکې په سیمو کښې څه لوټماري هم وکړه چې د نبي کریم ﷺ د نیکه (عبد المطلب) دوه سوه (۲۰۰) اوښان هم د هغوی د پلوه لوټ شوه.

ه: نو عبد المطلب د "ابرهه" سره لاندې سوال جواب وکړ:

ابرهه: ته څنګه راغلی یې او څه غواړې (ای د منطقې مشره!)؟.

عبد المطلب: زه غواړم چې زما لوټ کړی شوي دوه سوه (۲۰۰) اوښان بېرته راوسپارې.

ابرهه: زما خیال وه چې ته به ډېر لوی سړی یې، ته به د خپلې عبادتګاه د نجات سوال وکړې، خو اوس راته څرګنده شوه چې ته ډېر وړوکی سړی یې چې یوازې د خپلو اوښانو د نجات په غم کښې بوخت یې.

عبد المطلب: زه د اوښانو خاوند یم او بیت الله خپل خاوند لري، هغه به ورته ستا د تخریب څخه نجات ورکړي (الله ﷻ به یې د تخریب څخه بچ کړي).

ابرهه: زما د ارادې مخه څوک نه شي بندولی.

عبد المطلب: ته پوهېږې او د بیت الله خاوند (الله ﷻ).

و: ابرهه د بیت الله په لور حرکت پیل کړ او غټ فیل (محمود) یې وهڅاوه چې په همدغه لور حرکت وکړي.

ز: دغه فیل هرې خوا ته د حرکت کولو دپاره چمتو وه خو د بیت الله طرف ته د حرکت څخه یې ډډه وکړه، او وهلو ټکولو ورباندې هیڅ اثر وانه چاوه.

همدې مطلب ته په لاندې احادیثو کښې هم اشاره شوې ده:

اول: د حدیبیې د صلحې په موقع چې کله د نبي کریم ﷺ د سورلۍ اوښه هغه ځای ته ورسېده په کوم کښې چې بیا صلحه منعقده شوه نو سمدستي یې د وړاندې تګ څخه (د فیل غوندې) ډډه وکړه.

---

[1] روح المعاني ج۳۰ ص۲۳۴؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۴۹؛ تفسیر البغوي ج۴ ص۵۲۵؛ تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۵۷؛ سیرت ابن هشام ج۱ ص۵۰؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۱۸۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

صحابه وو کرامو ﷺ گومان وکړ چې اوښه سوده (ستومانه) شوه خو نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې وفرمايل چې: «وَمَا ذَاكَ لَهَا بِخُلُقٍ وَلَكِنْ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفِيلِ»[1] يعني دا اوښه نه ستومانه ده او نه يې دا عادت دی مګر د فيل بندوونکي (د وړاندې تګ څخه) بنده کړه (چې الله ﷻ دی).

دوهم: نبي کريم ﷺ د حجة الوداع په اوږده خطبه کښې فرمايلي دي چې: «إِنَّ اللهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَّطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ»[2] يعني يقيناً الله ﷻ د مکې معظمې څخه فيل بند کړ او خپل پيغمبر او مؤمنان يې ورباندې مسلط کړه.

ح: لښکريان د بيت الله په لورې د حرکت په هڅو کښې وه چې د درياب د پلوه سيلونه-سيلونه مرغان را اوچت شوه او د همدوی د پاسه يې د قرتکانو باران جوړ کړ او ټول يې تارومار کړه.

تَضليل څه معنی؟

۲ـ په ﴿ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴾ کښې د ﴿ تَضْلِيلٍ ﴾ کلمه د "ابطال" او "ضياع" معنی ورکوي[3]. يعني ايا ستا رب ﷻ د أصحاب الفيل تدبير (پلان) ضائع نه کړ او د همدوی په ضرر باندې يې تمام نه کړ؟

د "أَبَابِيل" معنی

۳ـ په ﴿ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴾ کښې د ﴿ أَبَابِيلَ ﴾ کلمه علماوو کرامو په متعددو ډولونو سره تحليله کړې ده [4] خو لنډ تحليل يې دا دی چې: دغه کلمه د "جماعات" معنی ورکوي او د خپل لفظ څخه مفرد نه لري[5].

يعني ستا رب ﷻ په هغوی باندې سيلونه-سيلونه او ټولګي-ټولګي مرغان ورمسلط کړه چې بنياد يې ورويست او بيت الله ته يې نجات ورکړ.

دا څنګه مرغان وه؟

۴ـ د دغو مرغانو په څرنګوالي کښې علماوو کرامو ډېر څه ليکلي دي[6]، خو موږ يې د لاندې ټکو په ذکر باندې اکتفاء کوو:

الف: دغه شين رنګي مرغان وه چې مښوکې يې زيړې وې او په شکل کښې هغو مرغيو ته ورته وه کومو ته چې موږ په پښتو کښې "توتکی" وايو.

ب: هر يوه مرغه د خپله خانه سره درې قرتکانې اوچت کړې وه چې يو به يې په مښوکه کښې،

---

(۱) صحيح البخاري ج۱ ص۳۷۸
(۲) صحيح مسلم ج۱ ص۴۳۸
(۳) تفسير القرطبي ج ۲۰ ص۱۹۵
(۴) زاد المسير ج۸ ص۳۱۲؛ روح المعاني ج ۳۰ ص۲۳۶
(۵) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۵۱
(۶) الدر المنثور ج۸ ص۶۳۰؛ تفسير الطبري ج ۳۰ ص۲۹۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نیولی وه او دوه به یې په دواړو پښو کښې کلک کړي وه، خو کله به چې د لښکریانو په سر باندې برابر شو نو دړبواړه به یې ورباندې ورخوشې کړې.

د "سجیل" او "عَصف" معناوې

۵ـ په ﴿ تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴾ کښې د "سِجِّیل" د کلمې په ارتباط مونږ د الله ﷻ په توفیق د [هود:۸۲] ایت لاندې د تحلیل په ضمن کښې لیکلي دي چې دغه کلمه د هغې ختې څخه عبارت ده کومه چې په اور سره کلکه شوې او پخه شوې وي چې په پښتو کښې ترې په قرتکاڼي سره تعبیر کېدلی شي.

او د [الرَّحْمن:۱۲] ایت لاندې مونږ لیکلي دي ـ والحمد لله ﷻ ـ چې عبد الله بن عباس رضی الله عنهما د "عَصْف" کلمه په وښو سره تفسیره کړې ده.

یعنې ذکرو شوو مرغانو یرغلگر لښکریان په قرتکاڼو باندې وویشتل او داسې یې میده- میده کړه لکه د څارویو د پلوه چې وانښه جویلي شوي او خوړلي شوي وي.

سوال جواب

۶ـ که څوک وایي چې: ذکره شوې د اصحاب الفیل واقعه په کوم تاریخ پېښه شوې وه؟

مونږ وایو چې: په دې باره کښې یو صحابي ﷺ وایي چې: «وُلِدْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللهِ ﷺ عَامَ الْفِيلِ»[۱] یعنې زه او رسول الله ﷺ د فیل په کال کښې تولد شوي یاستو.

بلکې نبي کریم ﷺ د همدغې واقعې څخه فقط پنځوس ورځې وروسته تولد شوی دی[۲]، ته به وایي چې دا به دې ته اشاره وه چې الله ﷻ خپل کور د نصاراوو د تسلط څخه بچ وساته ترڅو ورباندې خپل آخر الزمان پیغمبر ﷺ مسلط وګرځوي.

په همدې ځای د الله ﷻ په توفیق د "الْفِیل" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا شَفَاعَةَ نَبِيِّ آخرِ الزَّمَانِ ﷺ.

۱۴۲۶/۳/۲۶ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۱۶ هـ ش.

---

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۲۰۳؛ مسند أحمد بن حنبل ج۶ ص۲۶۶

(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۶۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

قریش (۱۰۶)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سريزه

۱_ د دې سورت په نامه (قُرَيْش) باندې دهمدې سورت لومړنی ايت مشتمل دی، او دغه نوم د دې سورت دپاره د عنوان حيثيت لري چې د مطالبو مهم ټکي يې په همدوی (قريشو) پورې اړه لري.

۲_ دا سورت مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې په مکه معظمه کښې نازل شوی دی[۱].

۳_ د دې سورت ټول ايتونه فقط څلور (۴) دي[۲].

۴_ ټولې کلمې يې فقط اولس (۱۷) دي[۳].

۵_ ټول توري يې فقط درې اويا (۷۳) دي[۴].

٦_ د دې سورت (قُرَيْش) مناسبت د وړاندېنې سورت (الْفِيل) سره دومره قوي دی چې ځينو علماوو کرامو په دواړو سورتونو باندې د يوه سورت ګومان کړی دی[۵]، چې دواړه په مکه معظمه او په قريشو پورې د زيات ارتباط درلودونکی دی.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

﴿لِإِيلَٰفِ قُرَيْشٍ ۝١ إِۦلَٰفِهِمْ رِحْلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيْفِ ۝٢ فَلْيَعْبُدُوا۟ رَبَّ هَٰذَا ٱلْبَيْتِ ۝٣ ٱلَّذِىٓ أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُم مِّنْ خَوْفٍۭ ۝٤﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (مونږ) د قريشو د ملازم ګرځولو.

[۲] (يا په بل عبارت:) د قريشو خپل د ژمي او اوړي د تجارتي سفرونو سره د ملازم ګرځولو دپاره (مونږ اصحاب الفيل تارمار کړه که نه نو تجارتي سفرونو به يې ادامه نه وی کړې).

[۳] نو قريش دې خاص د همدغه کور (بيت الله) د رب ﷻ عبادت وکړي (او د شرکياتو او کفرياتو څخه دې ډډه وکړي).

[۴] هغه رب ﷻ چې قريشو ته يې د لوږې څخه خواړه ورکړي دي (ماړه کړي يې دي) او د ډار څخه يې امن ورکړی دی.

توضيحات او د مطلب خلاصه

په دې مقام کښې بايد لاندې نکات هېر نه کړی شي:

(۱) المحرر الوجيز ج۱٦ ص۳٦۵
(۲) تفسير البغوي ج۴ ص۵۲۹
(۳) تفسير الخازن ج٦ ص۵۷۴
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۰۳
(۵) روح المعاني ج۳۰ ص۲۳۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱_ په ﴿ لِإِيلَٰفِ قُرَيۡشٍ ﴾ کښې د "ل" توری اجلیه دی او په متعلق کښې یې علماوو کرامو کې احتمالات لیکلي دي[1]، خو مونږ ته بهتره برېښي چې متعلق به یې مقدر وي چې په "فَعَلْنَا مَا فَعَلْنَا مِنْ إِهْلَاكِ أَصْحَابِ الْفِيلِ" سره ترې تعبیر کېدلی شي.

۲_ د "إِيلَاف" کلمه په اصل کښې "اءلاف" وه چې همزه یې په "ي" سره بدله شوې ده نو اصلي مصدر یې "أَلِفَ" _لکه "ضَرَبَ"_ دی چې د لزوم او محبت معنی ورکوي[2].

۳_ د "قُرَيش" د کلمې په هکله مفسرینو کرامو ډېر څه لیکلي دي[3]، خو مونږ فقط دومره لیکو چې دا کلمه د هغې قبیلې نوم دی کومه چې د کعبې شریفې په شاواخوا کښې اوسېدونکې وه، په کومې پورې چې د نبي کریم ﷺ نسبي تعلق دی، کومه چې په خپل وخت کښې ډېره مخوره او با عزته قبیله وه.

۴_ په ﴿ إِۦلَٰفِهِمۡ رِحۡلَةَ ٱلشِّتَآءِ وَٱلصَّيۡفِ ﴾ کښې د ﴿ إِۦلَٰفِهِمۡ ﴾ کلمات د "إِيلَافِ قُرَيْشٍ" څخه بدل یا عطف بیان واقع شوی دی.

۵_ د ﴿ رِحۡلَةَ ﴾ کلمه په "إِيلَافِ" سره منصوبه ده او ورته "مفعول به" ده[4]، او د تجارتي سفر څخه عبارت ده.

۶_ د ﴿ ٱلشِّتَآءِ ﴾ په کلمې سره د قریشو د ژمي تجارتي سفر ته اشاره ده چې د دوی قافلې به شام ته تلې راتلې چې ګرمه منطقه ده.

۷_ د ﴿ وَٱلصَّيۡفِ ﴾ په کلمې سره د هغوی د اوړي تجارتي سفر ته اشاره ده چې تجارتي قافلې به یې یمن ته تلې راتلې چې سړه او یخه منطقه ده.

د پورتنیو نکاتو په ملحوظ د ایتونو مضمون داسې راځېږي چې: مونږ د دې دپاره په اصحاب الفیل باندې سیلونه-سیلونه مرغان مسلط کړه او موقع مو ورنه کړه چې بیت الله ﷻ تخریب کړي ترڅو مونږ قریش د خپلو تجارتي سفرونو سره لازم وګرځوو چې نه یې د ژمي تجارت منقطع شي او نه د اوړي د تجارتي سفر څخه لاس په سر شي. که بالفرض اصحاب الفیل بیت الله تخریب کړی وی نو قریشو به په خپلو دواړو سفرونو کښې اعتبار د لاسه ورکړی وی.

نو تجارتي قافله به یې هم په امن کښې نه وی پاتې شوې او د نورو خلکو د قافلو او کاروانونو غوندې به د دوی قافلې او کاروانونه هم د چور او چپاول سره مخامخ شوې وی.

۸_ په ﴿ فَلۡيَعۡبُدُواْ ﴾ کښې د "ف" توری د تفریع دپاره دی. یعني نو قریشو ته په کار دي چې خاص د همدغه (بیت الله) د رب ﷻ عبادت وکړي او بوتانو ته پکښې په اشتراک قائل نه شي، ځکه چې

(۱) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۴۷؛ حاشیه الشیخ زاده علی تفسیر البیضاوي ج۴ ص۶۹۸، اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۰۲
(۲) لسان العرب ج۹ ص۱۰
(۳) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۰۲
(۴) تفسیر الکشاف ج۴ ص۸۰۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: یوازې د همدغه "بیت الله" رب ﷻ هغوی د دغه بیت په برکت په ګېډه ماړه کړي دي چې د هره طرفه یې ورته د خوراک او څښاک پرېماني وررروانه کړې ده.

ب: یوازې د همدغه "بیت الله" رب ﷻ د دغه "بیت الله" په برکت هغوی ته ډاډ او امن په نصیب کړی دی چې په ټوله نړۍ کښې یې بدون د ډاره په ډاډه زړه تجارتي قافلې چلېږي او ګرځي راګرځي.

دغه مضمون په نورو ایتونو کښې هم نازل شوی دی. لاندې مثالونه یې ولولی:

اول: الله ﷻ فرمایي چې: ﴿ أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا ءَامِنًا يُجْبَىٰٓ إِلَيْهِ ثَمَرَٰتُ كُلِّ شَىْءٍ رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا ﴾ [القصص:۵۷] یعنې ایا مونږ د قریشو دپاره حرم شریف د امن ځای نه دی ګرځولی چې هر ډول میوجات ورته (د هره طرفه) ورغوندول کېږي، ترڅو مونږ ورته د خپله جانبه (روزي ورکړو) روزي ورکول.

دوهم: ﴿ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا ءَامِنًا وَيُتَخَطَّفُ ٱلنَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ﴾ [العنکبوت:۶۷] یعنې ایا قریش (مشرکان) نه ګوري چې یقینًا مونږ (ورته) حرم شریف د امن ځای ګرځولی دی حال دا چې خلک د دوی په چاپېریال کښې تښتولي کېږي (چورکېږي او وژل کېږي).

په همدې ځای د "قُرَيْش" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.

اللّٰهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا وَآمِنْ رَوْعَاتِنَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

۱۴۲۶/۳/۲۷ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۱۷ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الماعون (۱۰۷)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ دا سورت (الْمَاعُون) په خپل نامه باندې تمام شوی دی چې [۷] ایت یې په همدې کلمه باندې ختم شوی دی.
۲_ په دې سورت کښې علماء کرام اختلاف لري چې مکي دی او که مدني دی(۱)؟، ځینې علماء کرام وايي چې: د دې سورت ځینې ایتونه مکي دي او ځینې نور یې چې د منافقانو حال پکښې تشریح شوی دی مدني دي(۲). مونږ ته همدغه نظر په زړه پوری برېښي، والله ﷻ اعلم.
۳_ د دې سورت ټول ایتونه اوه (۷) دي(۳).
۴_ ټولې کلمې یې پنځه ویشت (۲۵) دي(۴).
۵_ ټول حرفونه یې یو سلو درویشت (۱۲۳) دي(۵).
۶_ په وړاندېني سورت (قُرَیش) کښې د مفهوم د عموم په ملحوظ ټول بندګان هڅولې شوي وه چې د خپل رب ﷻ د نعمتونو شکریه وکړي او په اخلاص سره یې عبادت وکړي، او په دې سورت (الْمَاعُون) کښې د ناشکرانو دپاره تهدید نازل شوی دی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴿١﴾ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ
طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ ٱلَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ ٱلَّذِينَ
هُمْ يُرَآءُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ ٱلْمَاعُونَ ﴿٧﴾﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] (ای پیغمبره!) ته خبر راکړه چې هغه کس کوم چې په جزا (قیامت) سره تکذیب کوي (څوک دی او څه خاصیت لري؟).
[۲] (که ته یې نه پېژنې) نو دغه تکذیب کوونکی هغه څوک دی کوم چې یتیم ټېل وهي (خپل حق نه ورکوي).
[۳] او (هم) د مسکین د خوراک (په ورکړې) باندې تېزول نه کوي (او نه په خپله خوراک ورکوي).
[۴] نو (عقیدوي منافقانو) لمونځ کوونکو ته معنوي هلاک (او افسوس) دی (چې د مشرکانو تګلاره تعقیبوي).

---

(۱) روح المعاني ج۳ ص۲۴۱
(۲) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۵۲؛ تفسیر الکشاف ج۴ ص۸۰۳
(۳) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۳۱
(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۷۷
(۵) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۵] هغه لمونځ کوونکي چې هغوی د خپلو لمونځونو څخه (د پوهې سره سره) غفلت کوونکي دي (چې د آدابو مراعات يې نه کوي).

[۶] هغه لمونځ کوونکي چې هغوی (په لمونځونو او نیکو عملونو کښې) ځان ښودانه کوي.

[۷] او (هم) کتهور شیان منعه کوي (چې نه فرضي حقوق ورکوي او نه عاريتي شيان).

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱ـ په دې مقام کښې لاندې ټکو ته توجه په کار ده:

الف: په ﴿ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴾ کښې د ﴿ أَرَءَيْتَ ﴾ کلمه د "أَخْبِرْنِي" په معنی ده[۱]، او په خطاب سره نبي کريم ﷺ مطلب دی[۲].

ب: د ذکرې شوې کلمې يو مفعول ﴿ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ﴾ دی او دوهم مفعول يې مقدر دی چې په "مَا هُوَ" سره ترې تعبير صورت نيولی شي[۳].

ج: د ﴿ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ﴾ کښې د "ف" توری په جزائيه جمله باندې داخل دی چې:

د: د "ذَٰلِكَ" کلمه مبتدا ده او د ﴿ ٱلَّذِى ﴾ کلمه يې د خپلې صلې ﴿ يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ﴾ او په صله باندې د معطوفې جملې ﴿ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴾ په لحاظ خبر ده.

هـ: د دې جزائيه جملې شرطيه جمله مقدره ده، څه لرې نه ده چې په "فَإِنْ لَمْ تَعْرِفْهُ" سره ترې تعبير وکړی شي[۴].

نو د پورتنيو ټکو په بنياد به د ايتونو مضمون داسې راوځېږي چې:

ای پيغمبره! ته خبر راکړه چې هغه کس (کوم چې د جزا د ورځې تکذيب کوي او عقيدهورباندې نه لري) څوک دی او څنګه بنيادم دی؟. که نوموړی ته نه پېژنې نو زه به يې درو پېژنم:

ذکر شوی تکذيب کوونکی هغه څوک دی کوم چې يتيم تېل وهي (حق نه ورکوي) او کوم چې مسکين ته نه پخپله خوراک ورکوي او نه ورباندې بل څوک هڅوي چې دغه کار وکړي، همدارنګه نوموړی کس دغسې نور غير اخلاقي او غير انساني أقوال او افعال خپلوي.

سوالونه او جوابونه

۲ـ په دې سورت کښې د سړي په ذهن کښې لاندې سوالونه راپيدا کېږي:

الف: که څوک وايي چې: دغه سورت خو د مشرکانو د خاصيتونو په بيان سره پيل شوی دی، نو د ﴿ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴾ د کلماتو په نزول کښې څه حکمت دی حال دا چې مشرکانو خو د لمانځه سره هيڅ ارتباط نه درلود؟

(۱) روح المعاني ص۲۴۱
(۲) تفسير ابي السعود ج۹ ص۲۰۳
(۳) البحر المحيط ج۱۰ ص۵۵۲
(۴) تفسير الكشاف ج۴ ص۸۰۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مونږ وايو چې: د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما (رئيس المفسرين) په نزد دلته د "الْمُصَلِّينَ" څخه عقيدوي منافقان مطلب دي[۱]، کومو چې د مشرکانو غوندې نه د جزا په ورځې عقيده درلوده او نه يې په بعث بعد الموت باندې ايمان درلود.

نو د ايت مضمون به داسې راوځېږي چې: نو منافقانو لمونځ کوونکو ته معنوي هلاک او حسرت دی چې د مشرکانو او مجاهرو کفارو غوندې د أخروي جزا څخه پټ په زړونو کښې انکاري دي او عقيده ورباندې نه خپلوي.

ب: که څوک وايي چې: د منافقانو د خاصيتونو په بيان کښې الله ﷻ د ﴿ ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ﴾ ايت هم نازل کړی دی، نو ايا د لمانځه سهوه د منافقت علامه ده حال دا چې نبي کريم ﷺ پخپله هم په لمانځه کښې سهوه شوی دی[۲]، چې په څلور رکعتي لمانځه کښې يې په دوه رکعتونو باندې سلام ګرځولی وه؟

مونږ وايو چې: دلته د ﴿ ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ﴾ کلمات د "عَنْ" په توري سره نازل شوي دي، دا توری په هغې سهوې او غفلت باندې دلالت کوي کوم چې د علم او پوهې سره سره صورت نيولی وي[۳]، کوم چې د منافقانو خاصيت وه، کوم ته چې په لاندې نصوصو کښې اشاره شوې ده:

اول: الله ﷻ فرمايي چې: ﴿ وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ ﴾ [النساء: ۱۴۲] يعنې او کله چې منافقين لمانځه ته اوچتېږي نو په داسې حال کښې اوچتېږي چې مړاوي وي (او سستي کوونکي وي).

دوهم: نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې فرمايلي دي چې: «تِلْكَ صَلَاةُ الْمُنَافِقِ يَجْلِسُ يَرْقُبُ الشَّمْسَ حَتَّى إِذَا كَانَتْ بَيْنَ قَرْنَيِ الشَّيْطَانِ قَامَ فَنَقَرَهَا أَرْبَعًا لَا يَذْكُرُ اللهَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا»[۴] يعنې د منافق سړي لمونځ دا دی چې بې غمه ناست وي او د لمر مراقبت کوي آن تردې چې لمر د شيطان په دوه ښکرونو کښې واقع شي (غروب ته نژدې شي) نو په دغه وخت کښې نوموړی اوچت شي نو خپل لمونځ څلور ټونګې وکړي (په سرعت سره ورباندې تېر شي) چې الله ﷻ پکښې نه يادوي مګر ډېر کم (نو په لمانځه کښې يې نه خشوع وي او نه طمانيه).

لنډه دا چې که بالفرض د ﴿ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ﴾ په عوض "فِيْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ" په "فِيْ" سره نازل شوی وی نو ذکر شوی اعتراض به څه بنياد درلودلی وی او وارد شوی به وی.

د: که څوک وايي چې: په دې مقام کښې الله ﷻ د منافق په بيان کښې د ﴿ ٱلَّذِينَ هُمۡ يُرَآءُونَ ﴾ کلمات هم نازل کړي دي، نو ايا په رياکارۍ سره سړی منافق ګرځي؟

مونږ وايو چې: په يو نېک کار کښې رياکاري په لاندې دوه وو صورتونو سره تحقق موندلی شي:

(۱) تفسير ابن كثير ج۴ ص۵۵۴؛ الدر المنثور ج۸ ص۶۴۲
(۲) سنن ابن ماجه ص۸۵
(۳) النهاية في غريب الحديث والاثر ج۲ ص۴۳۰
(۴) صحيح مسلم ج۱ ص۲۲۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

اول: یوه هغه ریاکاري ده چې د عقیدې فساد ورسره ملګری نه وي لکه چې یو مؤمن سړی د دغه کار مرتکب وګرځي.

دوهم: بل هغه ریاکاري ده چې د عقیدې فساد ورسره ملګری وي او د باطني کفر څخه یې منشا اخستې وي. په دې مقام کښې همدغه دوهم ډول ریاکاري مطلب ده چې د عقیدوي منافقانو خاصیت دی او عملي منافقان (عاصیان مؤمنان) ترې خلاص دي.

ه: که څوک وایي چې: د منافقانو په خاصیتونو کښې د ﴿ وَيَمۡنَعُونَ ٱلۡمَاعُونَ ﴾ ایت هم نازل شوی دی. نو پوښتنه دا ده چې: د "مَاعُون" کلمه څه معنی؟

مونږ وایو چې: دغه کلمه علماوو کرامو په متعددو معناوو سره تفسیره کړې ده چې تقریباً دولسو (۱۲) معناوو ته رسېږي[1]، خو مونږ ته هغه معنی غوره برېښي کومه چې شیخ المفسرین (الطبري) علیه الرحمة غوره کړې ده. هغه دا چې: دلته د "مَاعُون" څخه هغه مالي حقوق مطلب دي کوم چې د غنیانو په مالونو کښې د فقیرانو دپاره الله ﷻ فرض ګرځولي دي، لکه زکات، عُشر او داسې نور. او همدارنګه پکښې د استعمال هغه سامانونه مراد دي چې خلک یې په خپل منځکښې د عاریت په توګه یو تربله ورکوي، لکه کولنګ، تبر او داسې نور[2].

یعنې عقیدوي منافقان هغه کسان دي کوم چې د فقیرانو د فرضي حقوقو د ورکړې څخه منعه اختیاروي او هم د هغو سامانونو د ورکړې راکړې څخه اجتناب کوي د کومو ورکړه راکړه چې د خلکو ترمنځ د عاریت په توګه رواج لري او دود ده.

و: که څوک وایي چې: ایا د عاریتي سامانونو د ورکړې راکړې څخه ډډه کول هم د عقیدوي منافقت خاصیت دی حال دا چې دا کار خو په مؤمنانو کښې هم شته؟

مونږ وایو چې: د عاریتي سامانونو د ورکړې راکړې څخه ډډه کول هم د ریاکارۍ غوندې لاندې دوه معناوې لري:

اول: چې ډډه کول ترې د عقیدوي فساد په بنیاد نه بلکې د شومتیا په بنیاد صورت نیسي.

دوهم: چې عدم ورکړه په عقیدوي فساد باندې ولاړه وي چې د جزا په ورځ ایمان نه لري او تکذیب یې ورباندې خپل کړی وي. په دې مقام کښې همدغه دوهمه معنی مراده ده چې عقیدوي منافقانو پورې اختصاص لري.

په همدې خای د الله ﷻ په توفیق د "اَلْمَاعُون" سورت پښتو ترجمه او تفسیر ختم شو.

اَللّٰهُمَّ لا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ.

۱۴۲۶/۳/۲۸ ق ه – ۱۳۸۴/۱/۱۸ ه ش.

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۲۱۸؛ لسان العرب ج۱۳ ص۴۱۰؛ القاموس المحیط ج۴ ص۲۶۴
(۲) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۳۲۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الكوثر(۱۰۸)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (الْكَوْثَر) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.

۲ـ که څه هم ځینو علماوو کرامو لیکلي دي چې دا سورت مدني دی او د هجرت څخه وروسته نازل شوی دی[۱]، مګر مشهوره دا ده چې دا سورت مکي دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۲].

مونږ ته همدغه دوهم قول غوره برېښي چې جمهورو مفسرینو کرامو خوښ کړی دی[۳] او د سورت د بیان طرز هم د مکي سورتونو د بیان طرز ته ورته دی.

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه فقط درې (۳) دي[۴] او په ټول قرآن کریم کښې دا لنډکی سورت دی.

۴ـ ټولې کلمې یې لس (۱۰) دي[۵].

۵ـ ټول حرفونه یې دوه څلوېښت (۴۲) دي[۶].

۶ـ وړاندېنی سورت (الْمَاعُون) د هغه چا په ذکر باندې ختم شوی وه کوم چې په ټولو بخیلانو کښې ډېر بخیل دی کوم چې مستحقینو ته د حقوقو د ورکړې څخه منعه کوي او د عاریت په توګه د سامان ورکړې راکړې ته هم تیار نه دی.

په دې سورت کښې د هغه چا ذکر ته اشاره کېږي کوم چې په ټولو جوادانو (سخیانو) بندګانو کښې ډېر جواد او سخاوت کوونکی دی کوم چې د ټولو عالمونو دپاره رحمت دی او هر چا ته یې خیر رسېږي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ إِنَّآ أَعْطَيْنَٰكَ ٱلْكَوْثَرَ ۝١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ ۝٢ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ ٱلْأَبْتَرُ ۝٣ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] یقینًا مونږ تاته زښت ډېر خیر درکړی دی.

[۲] نو ته خاص د خپل رب ﷻ دپاره لمونځ کوه او (خاص د همده ﷻ دپاره) قرباني کوه (د نعمتونو شکرګزارۍ ته ادامه ورکړه).

[۳] یقینًا (ستا یادښت قطع شوی نه دی بلکې) ستا دښمن همدی مقطوع الذکر (یاد یې قطع شوی او مقطوع الخیر) دی.

---

(۱) روح المعاني ج۳۰ ص۲۴۴

(۲) الدر المنثور ج۸ ص۶۴۷

(۳) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۵۵

(۴) تفسیر الطبري ج۳۰ ص۳۲۰

(۵) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۱۹

(۶) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۷۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱ـ د دې سورت دپاره مفسرینو کرامو ګڼ شان نزولونه لیکلي دي⁽¹⁾. خو مونږ یوازې یو شان نزول په لاندې ډول رالنډوو:
یوه ورځې د قریشو د مشرانو څخه یو مشر (العاص بن وائل) نبي کریم ﷺ مخاطب وګرځاوه چې: یقینًا زه ستا سره دښمني کوم او یقینًا ستا بنیاد وتلی دی چې نارینه اولاد نه لرې.
بیا نومورې خپلو اندېوالانو ته وویلې چې: "دَعُوْهُ فَإِنَّمَا هُوَ أَبْتَرُ لَا عَقِبَ لَهُ لَوْ هَلَكَ إِنْقَطَعَ ذِكْرُهُ وَاسْتَرَحْتُمْ مِنْهُ"⁽²⁾ یعنې دغه سړی (محمد ﷺ) ترڅه وخته پورې پرېږدئ (حوصله ورته وکړئ) چې یقینًا دا سړی بنیاد نه لري چې نارینه اولاد یې نشته، که چرته مړ شي نو یاد (او مسلک) به یې ختم شي او تاسو به ترې مستریح او بې غمه شئ.
نو الله ﷻ دغه سورت نازل کړ او د نومورې کافر مشر خبرې یې رده کړې.

"کوثر" څه معنی؟

۲ـ په ﴿ إِنَّآ أَعۡطَيۡنَٰكَ ٱلۡكَوۡثَرَ ﴾ کښې د "كَوْثَر" کلمه د مبالغې صیغه ده او د "كَثْرَة" ـلکه "رِفْعَة"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د زیاتوالي معنی ورکوي⁽³⁾. په دې کلمه کښې د "و" توری د مبالغې دپاره اضافه شوی دی ترڅو په ډېر زیادت باندې دلالت وکړي.
پاتې شوه دا خبره چې دلته د ذکرې شوې کلمې څخه څه شی مراد دی؟، نو د دغې مرادې معنی په تعین کښې مفسرینو کرامو متعدد اقوال کړي دي چې تقریبًا شپاړسو (۱۶)⁽⁴⁾ یا شپږ ویشتو (۲۶) قولونو ته رسېږي⁽⁵⁾، مګر مونږ ته ډېر غوره قول هغه برېښي کوم چې د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما څخه روایت شوی دی چې فرمایلې یې دي: «هُوَ الْخَيْرُ الَّذِي أَعْطَاهُ اللهُ إِيَّاهُ»⁽⁶⁾ یعنې کوثر هغه ډېر خیر دی کوم چې الله ﷻ نبي کریم ﷺ ته ورکړی دی (لکه نبوت او قرآن یا لکه لوی شفاعت او د الله ﷻ رضامندي او یا لکه د امت ډېروالی او نور دنیاوي او اُخروي نعمتونه).

سوال جواب

۳ـ که څوک وایي چې: د ذکر شوي ایت شریف په تفسیر کښې زښت ډېر احادیث روایت شوي دي چې ځینو مفسرینو کرامو ـرحمهم الله عزوجلـ یې یوه-یوه مجموعه په خپلو کتابونو کښې راحکایته کړې ده⁽⁷⁾ د مثال په توګه:

---

(1) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۷۴
(2) اسباب النزول للواحدي ص۳۰۷؛ تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۷۳
(3) لسان العرب ج۵ ص۱۲۲
(4) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۱۶؛ تفسیر الطبري ج۳۰ ص۳۲۰
(5) روح المعاني ج۳۰ ص۲۴۵؛ زاد المسیر ج۸ ص۳۱۹
(6) صحیح البخاري ج۲ ص۷۴۲
(7) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۵۶؛ الدر المنثور ج۸ ص۶۴۷؛ تفسیر الخازن ج۶ ص۵۸۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: نبي كريم ﷺ په يوه حديث كښې فرمايلي دي چې: « وَهُوَ حَوْضٌ تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ آنِيَتُهُ عَدَدَ النُّجُومِ» [۱] يعني او (کوثر) داسې حوض دی چې زما اُمت به ورباندې د قيامت په ورځ د اوبو څښلو دپاره ورتوییږي چې لوښي (گیلاسونه) یې د ستورو د شمېر غوندې دي (زښت ډېر دي).

ب: نبي كريم ﷺ په يوه بل حديث كښې فرمايلي دي چې: «رَأَيْتُ نَهْرًا فِي الْجَنَّةِ حَافَتَاهُ قِبَابُ اللُّؤْلُؤِ قُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِئِيلُ قَالَ هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَهُ اللهُ» [۲] يعني ما د معراج په شپه په جنت كښې يوه داسې لښتی (ویاله) ولیده چې په غاړو باندې یې د ملغلرو خېمې ولاړې وې. ما وویلې چې ای جبرائیله! دا څه شی دی؟ هغه ﷺ په جواب كښې وویلې چې دا هغه کوثر دی چې الله ﷻ تاته درکړی دی.

نو پوښتنه دا ده چې: ایا د "کوثر" دپاره ستاسو ذکر شوی تفسیر د ذکرو شوو دواړو احادیثو سره منافي نه دی چې "کوثر" پکښې په "حوض" او "نهر" سره تفسیر شوی دی؟

مونږ وايو چې: په ذکرو شوو دواړو احاديثو كښې د "کَوْثَرْ" کلمه په "حَوض" او "نهر" سره د حصر په توګه نه ده تفسیره شوې ترڅو اعتراض وارد شي بلکې د مثال په توګه ورباندې تفسیره شوې ده چې دغه دواړه هم په (خير کثير) ډېر خير كښې شمولیت لري.

دغه جواب ته د ځینو علماو کرامو په کلام كښې هم اشاره موندله کېږي [۳].

لمونځ او قرباني

۴_ که څه هم علماوو کرامو د ﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴾ ایت په ډېرو ډولونو سره تفسیر کړی دی [۴]، خو کوم ډول تفسیر چې متبادر دی هغه دا دی چې:

نبي كريم ﷺ په ﴿ فَصَلِّ ﴾ كښې په مطلق لمانځه او په ﴿ وَانْحَرْ ﴾ كښې په مطلق قرباني باندې مکلف ګرځولی شوی دی. نو حاصل به یې داسې راوخېژي:

ای پیغمبره! څرنګه چې الله ﷻ تاته زښت ډېر نعمتونه درکړي دي او د نعمتونو د ورکړې لړۍ لا ادامه لري نو ته د دغو نعمتونو شکریه وکړه. نو:

الف: خاص د خپل رب ﷻ دپاره لمونځونه دروه او د شرکیاتو څخه خپل اجتناب ته ادامه ورکړه.

ب: همدارنګه خاص خپل رب ﷻ ته قرباني کوه او د مشرکانو د خاصیت څخه خپل ځان په ځنګ وساته چې د بوتانو په نامه قرباني کوي. او هم د خپلې قربانۍ غوښې په فقیرانو باندې توزیع کوه او د مشرکانو د عادت څخه ډډه وکړه چې فقیرانو ته حقوق نه ورکوي او هم د عاریت په توګه د سامانونو په ورکړه باندې شومتیا کوي.

---

(۱) صحيح مسلم ج۱ ص۱۷۲
(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۳
(۳) صحيح البخاري ج۲ ص۷۴۲
(۴) زاد المسير ج۸ ص۳۲۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

همدغه مضمون ته په نورو ایتونو کښې هم اشارې شوې دي. د مثال په توګه:

اول: الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴾ [الضحی:۱۱] یعنې او هر چې ستا د رب ﷻ نعمت دی) نو ته په هغه سره څرګندونه کوه (او شکرګزاري يې وکړه).

دوهم: الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب ﴾ [ألم نشرح:۸] یعنې (نو کله چې ته د یوه عبادتي کار څخه فارغ شې نو په بل عبادتي کار باندې شروع کوه) او خپل رب ﷻ ته رغبت (او زاري) کوه (چې لا زيات توفيق درکړي).

دریم: الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ [الأنعام:۱۶] یعنې ای پیغمبره! ووايه چې يقيناً زما لمونځ او زما قرباني او (هم) زما ژوند او زما مرګ خاص الله ﷻ لره دی چې د ټولو عالمونو رب دی (او هيڅ شريک ورته نشته).

د "شَنْأ" او "بَتْر" معناوې

۵- په ﴿ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴾ کښې د "شَانِئ" کلمه د "شَنْأ" -لکه "ضَرْب"- څخه اشتقاقه شوې ده، چې د دښمنۍ معنی ورکوي[۱]، او په دې مقام کښې ذکره شوې کلمه د "العاص بن وائل" او د ده د امثالو څخه عبارت ده.

په همدې ايت کښې د "أَبْتَر" کلمې د "بَتْر" -لکه "ضَرْب"- څخه اشتقاق موندلی دی، چې د خير د يادېدلو څخه پرې کېدل او د نارينه اولاد نه درلودل او بالآخره د خساره او تاوان د موندلو معناوې لري[۲].

په دې مقام کښې د بدليت په لحاظ د ټولو معناوو اراده کول صحت لري. او دا څکه چې:

نوموړي العاص بن وائل نبي کريم ﷺ ته په دغو ټولو لحاظونو سره د "أَبْتَر" لقب ورکاوه چې په مرګ سره به ستا يادېدنه د دنيا څخه ورکه شي او ته نارينه اولاد نه لرې او بالآخره ته مالدار نه يې او ستا پيروان فقيران دي.

نو حاصل به يې داسې راځېږي چې:

ای پيغمبره! ستا د دښمن اتهام واقعيت نه لري، نو ستا نوم به د قيامت تر ورځې پورې باقي وي او په اذانونو کښې به پنځه وخته يادېږي.

همدارنګه ته مقطوع البنياد نه يې بلکې ټول مؤمنان ستا دپاره د اولادونو حيثيت لري چې ټول درباندې درودونه استوي او ټول دې د شفاعت په تمه دي، بالآخره ستا د پيروانو فقر هم د منځه تلونکی دی چې ډېر ژر به د ډېرو مالونو درلودونکي جوړ شي او ثروت به يې وده وکړي.

همدغه مضمون ته په نورو نصوصو کښې هم اشارې شوې دي. د مثال په توګه:

---

(۱) مفردات الراغب ص۲۷۴

(۲) لسان العرب ج۴ ص۳۸؛ القاموس المحیط ج۱ ص۲۱۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: الله ﷻ فرمايلي دي چې: ﴿ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴾ [ألم نشرح:۴] يعنې او موږ ستا د ګټې دپاره ستا يادونه اوچته کړې ده.

ب: الله ﷻ فرمايلي دي چې: ﴿ فَإِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ۝ إِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ﴾ [ألم نشرح:۵، ۶] يعنې يقيناً د سختۍ سره اساني ده، يقيناً (د همدغې يوې) سختۍ سره (بله) اساني (هم) ده.

ج: نبي کريم ﷺ په يوه حديث کښې فرمايلي دي چې: «إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ بِمَنْزِلَةِ الْوَالِدِ أُعَلِّمُكُمْ»(۱) يعنې يقيناً زه ستاسو دپاره د پلار په څېر يم چې تاسو ته (آن انساني حاجت ته د کيناستلو طريقه هم) درښيم.

په همدې خاى باندې د الله ﷻ په توفيق د "الْكَوْثَر" سورت پښتو ترجمه او تفسير ختم شو.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا شَفَاعَةَ النَّبِيِّ ﷺ.

۱۴۲۶/۴/۱ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۲۰ هـ ش.

(۱) سنن أبي داوُد ج۱ ص۳؛ مسند أحمد بن حنبل ج۳ ص۴۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الکافرون (۱۰۹)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (اَلْكَافِرُون) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی.
۲_ عبد الله بن عباس رضي الله عنهما ویلي دي چې: دا سورت په مکه معظمه کښې نازل شوی دی او مکي دی[۱].
۳_ د دې سورت د ایتونو شمېر شپږ (۶) دی[۲].
۴_ د کلماتو شمېر یې شپږویشت (۲۶) دی[۳].
۵_ د حرفونو شمېر څلور نوي (۹۴) دی[۴].
۶_ په دې سورت کښې په هغه مطلب باندې په تاکید سره صراحت نازل شوی دی په کوم باندې چې وړاندېنې سورت (اَلْكَوْثَر) د اشارې په توګه دلالت کاوه هغه دا چې: ای کفارو! تاسو زما دښمنان یاست، زه به هیڅکله د خپلو دښمنانو سره سازش ونه کړم چې په عبادت کښې اخلاص د پښو لاندې کړم او د نعمتونو شکرګزاري هېره کړم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ۝١ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۝٢ وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ۝٣
وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ۝٤ وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ۝٥ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝٦ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر بار رحمه الله ﷻ په نامه.
[۱] (ای پیغمبره!) ووایه چې: ای کفارو! (تاسو واورئ چې:)
[۲] زه د هغو معبودانو عبادت نه کوم د کومو چې تاسو عبادت کوئ.
[۳] او تاسو د هغه اقدس ذات عبادت کوونکي نه یاست چې زه یې عبادت کوم.
[۴] او زه د هغو معبودانو عبادت کوونکی نه یم د کومو چې تاسو لګیا یاست عبادت یې کوئ.
[۵] او تاسو د هغه اقدس ذات عبادت کوونکي نه یاست چې زه یې عبادت کوم.
[۶] تاسو لره خپل دین دی او ما لره خپل دین دی (زه د سازش څخه بېزار یم).

شان نزول او توضیحات

۱_ د دې سورت په هکله مفسرینو کرامو ګڼ شمېر شان نزولونه روایت کړي دي. لاندې مثالونه یې ولولئ:

---

(۱) الدر المنثور ج۸ ص۶۵۴
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۳۵
(۳) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۸۵
(۴) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۲۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: يو ځل د قريشو مشرانو العباس (چې په هغه وخت كښې د "رضي الله عنه" لايق نه وه) جرګه كړ چې ته خپل وراره محمد ﷺ ته ووايه چې زمونږ معبودانو (بوتانو) ته په څه درناوي قائل شي نو مونږ به ورباندې ايمان راوړو[۱].

ب: يو ځل د قريشو ځينو مشرانو نيغ په نيغه نبي كريم ﷺ ته وړانديز وكړ چې: زمونږ سره څه سازش وكړه ترڅو ته زمونږ د دين څخه استفاده وكړې او مونږ ستا د دين څخه مستفيد وګرځو[۲].

ج: يو ځل د قريشو مشرانو نبي كريم ﷺ ته بل ډول سازش وړاندې كړ چې: مونږ او تاسو ټول به يو كال يوازې د الله ﷻ عبادت كوو او بل كال به ټول (دواړه جانبه) د بوتانو عبادت كوو، دا د روغې جوړې يو صورت دى په كار دي چې ته يې قبول كړې[۳].

د: يو ځل هغوى نبي كريم ﷺ ته وعده وركړه چې: كه ته زمونږ د بوتانو په هكله څه نرمي څرګنده كړې نو مونږ به په تاباندې ايمان راوړو[۴].

هـ: هغوى ورته دا وړانديز هم كړى وه چې زمونږ بوتان (معبودان) مه تقبيحوه نو مونږ به زښت ډېر مالونه دركړو او كه په قريشو كښې ستا هره ښايسته ښځه خوښه شوه هغه به په نكاح دركړو[۵].

خو نبي كريم ﷺ د كفارو يو وړانديز هم قبول نه كړ بلكې په ډېرې كلكې لهجې سره يې هر يو وړانديز رد كړ.

كله چې دغه سورت نازل شو او هغوى د سازش كولو څخه نااميده شوه نو د نبي كريم ﷺ د شهيدولو پلان يې جوړ كړ او هجرت ته يې مجبور كړ چې د [الأنفال: ۳۰] ايت لاندې ورباندې د الله ﷻ په توفيق څه رڼا اچولې شوې ده.

سوالونه او جوابونه

۲ـ په دې مقام كښې لاندې سوالونه د سړي په ذهن كښې راولاړېږي:

الف: كه څوک وايي چې: دغه دواړه ايتونه په مصداق كښې متحد دي چې: ﴿ لَآ أَعۡبُدُ مَا تَعۡبُدُونَ ﴾ [الكافرون: ۲] يعني زه د هغو معبودانو عبادت نه كوم د كومو چې تاسو عبادت كوئ، او ﴿ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ﴾ [الكافرون: ۴] يعني او نه زه د هغو معبودانو عبادت كوونكى يم د كومو چې تاسو عبادت كوئ.

او همدارنګه دغه دواړه ايتونه په كلماتو او مصداق دواړو كښې متحد دي چې: ﴿ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ﴾ [الكافرون: ۳] يعني او نه تاسو د هغه معبود عبادت كوونكي ياست چې زه يې

(۱) زاد المسير ج۸ ص۳۲۲
(۲) تفسير القرطبي ج۲۰ ص۲۲۵
(۳) اسباب النزول للواحدي ص۳۰۷؛ تفسير المراغي ج۳۰ ص۲۵۵
(۴) الدر المنثور ج۸ ص۶۵۵
(۵) تفسير القرطبي ج۲۰ ص۲۲۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

عبادت کوم. او ﴿ وَلَآ أَنتُمۡ عَٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ﴾ [الکافرون:۵] یعنې او نه تاسو د هغه معبود عبادت کوونکي یاست چې زه يې عبادت کوم.

نو پوښتنه دا ده چې: د څه حکمت په بنیاد د اولنیو دوارو ایتونو مصداق په تکرار سره نازل کړی شو او همدارنګه څه وجه ده چې په وروستنیو دوارو ایتونو کښې دوهم ایت تکراراً نزول وموند؟

مونږ وايو چې: د ذکرې شوې پوښتنې د جوابولو دپاره علماوو کرامو[1] ډېر جوابونه لیکلي دي، نو که څوک يې د لوستلو شوق لري همله دې مراجعه وکړي، مګر بهتر جواب يې ـوالله ﷻ اعلم ـ دا دی چې:

ذکر شوي تکرار د تاکید دپاره صورت نیولی دی او دا ځکه چې مشرکانو په سازش باندې ډېر زور اچولی وه او په بیا-بیا يې وړاندیز کاوه. نو د هغوی د حال غوښتنه دا وه چې وړاندیز يې په تکراري او تاکیدي توګه رد شي ترڅو يې تمه غوڅه شي.

د دغه ډول رد يو نظیر په يوه حدیث کښې هم روایت شوی دی چې: يو ځل د بني هشامو قبیلې د نبي کریم ﷺ څخه اجازه وغوښته چې خپله يوه انجلۍ علي ﷜ ته په نکاح سره ورکړي حال دا چې علي ﷜ فاطمه رضي الله عنها په خپله نکاح کښې درلوده. نو نبي کریم ﷺ د هغوی غوښتنه د ممبر د پاسه په تکراري او تاکیدي توګه رده کړه او وې فرمایل چې: «فَلَا آذَنُ لَهُمْ ثُمَّ لَا آذَنُ لَهُمْ ثُمَّ لَا آذَنُ لَهُمْ»[2] یعنې زه به هغوی ته (د دغه کار) اجازه ورنه کړم، زه به هغوی ته اجازه ورنه کړم، زه به هغوی ته اجازه ورنه کړم.

لنډه دا چې په دې سورت کښې د سازش او کفري عبادت څخه په ډېره مؤکده طریقه برائت اعلان شوی دی.

دغه برائت ته په نورو ایتونو کښې هم اشارې شوې دي، د مثال په توګه:

الله ﷻ فرمایلي دي چې: ﴿ أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ مِمَّآ أَعۡمَلُ وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تَعۡمَلُونَ ﴾ [یونس:۴۱] یعنې ای پیغمبره! مشرکانو ته ووايه چې تاسو د هغه خط السیر څخه بېزار یاست په کوم باندې چې زه عمل کوم او زه د هغه خط السیر څخه بېزار یم په کوم باندې چې تاسو عمل کوئ (زما او ستاسو ترمنځ جوړه او سازش ممکن نه دی).

ب: که څوک رايي چې: د دې سورت [۳، ۵] ایتونه خو د مشرکانو په هکله د الله ﷻ د پلوه اخبار بالغیب دی چې ای مشرکانو! تاسو د هغه اقدس ذات عبادت کوونکي نه یاست چې زه يې عبادت کوم. حال دا چې د همدغو مخاطبینو مشرکانو د جملې څخه ډېر کسان په ایمان باندې مشرف شوه چې د مکې معظمې د فتحې په ورخ خو ډلې-ډلې د الله ﷻ په دین کښې داخلې شوې او د الله ﷻ په عبادت مشغولې شوې؟!

---

(۱) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۶۲؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۵۱
(۲) صحیح مسلم ج۲ ص۲۹۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مونږ وايو چې: په ذکروشوو دوارو ايتونو کښې په کفر سره موصوف کسان مخاطب ګرځولي شوي دي چې: ﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ﴾ يعني ورته ووايه چې اى کفارو! تاسو په همدغه کفري حالت کښې د سازش تر سيوري لاندې د الله ﷻ عبادت کوونکي نه ياست. او پوره واضحه ده چې ذکر شوي ايمان راوړونکي کسان د سازش تر سيوري لاندې په ايمان نه وه مشرف شوي چې اعتراض وارد شي.

ج: که څوک وايي چې: ايا د ﴿ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴾ څخه نه څرګندېږي چې: اى مشرکانو! تاسو په خپل دين باندې باقي اوسئ؟

مونږ وايو چې: دلته تهديد مطلب دى او تقرير مطلب نه دى، دغه ډول يو تهديد په بل ايت کښې داسې نازل شوى دى چې: ﴿ فَمَن شَآءَ فَلْيُؤْمِن وَمَن شَآءَ فَلْيَكْفُرْ ﴾ [الكهف:۲۹] يعني نو که د چا خوښه وي نو هغه دې ايمان راوړي او که د چا خوښه وي نو هغه دې کافر پاتې شي (د قيامت ورځ راروانه ده هرڅوک به موافقه سزا يا جزا وګوري).

د دې سورت اهميت

۳_ دا سورت د عقيدې د تصحيح او د ايمان د اخلاص دپاره ډېر زيات اهميت لري نو په ډېرو احاديثو کښې يې ذکر روايت شوى دى[۱]. د مثال په توګه:

عبد الله بن عمر رضي الله عنه وايي چې: «رَمَقْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ عِشْرِينَ مَرَّةً يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَقُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ»[۲] يعني ما د الله ﷻ پيغمبر ﷺ شل (۲۰) کرته څارلي او ليدلى دى چې د ماښام څخه وروسته په دوه وو رکعتونو کښې او د سبا د لمانځه څخه وړاندې په دوه وو رکعتونو کښې به يې ﴿ قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْكَٰفِرُونَ ﴾ او ﴿ قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ﴾ قرائت کاوه.

په همدې ځاى د "الْكَافِرُون" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ تَوَلِّي الْكُفَّارِ وَمُحَبَّتِهِمْ.

۱۴۲۶/۴/۲ هـ ق = ۱۳۸۴/۱/۲۱ هـ ش.

---

(۱) الدر المنثور ج۸ ص۶۵۶
(۲) سنن النسائي ج۱ ص۱۵۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

النصر(١١٠)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (النَّصْر) د همدې سورت په لومړني ایت کښې نازل شوی دی او په همدې نامه سره د نورو سورتونو څخه جدا شوی دی.

۲_ ټول علماء کرام متفق دي چې دا سورت مدني سورت دی چې د هجرت څخه وروسته نازل شوی دی[۱]، خو په دې خبره کښې چې د نبي کریم ﷺ د وفات څخه یې څومره وخت وړاندې او په کوم خای کښې نزول موندلی دی؟ په لاندې ډول مختلف دي:

الف: اکثره علماء کرام وایي چې دا سورت د نبي کریم ﷺ د وفات څخه دوه کاله وړاندې هغه وخت نازل شوی دی کله چې نبي کریم ﷺ د خیبر د غزا څخه راستون شو[۲].

په همدې قول باندې په ﴿ إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ ﴾ کښې د "إذا" کلمه هم دلالت کوي چې دغه کلمه په استقبال کښې استعمالیږي. یعنې کله چې په راتلونکي وخت کښې د الله ﷻ نصرت او فتحه راشي.

نو په دې ایت کښې یوه زیري ته اشاره شوې ده چې په وروسته وخت کښې په معجزانه توګه رښتیا شو.

ب: ځینې علماء کرام وایي چې: دغه سورت په حجة الوداع کښې په مِنَى مقام کښې نازل شوی دی، نو د دغه سورت د نزول څخه وروسته نبي کریم ﷺ فقط اتیا (۸۰) ورځې حیات وه او بیا وفات شو[۳]، إنا لله وإنا إلیه راجعون.

دوی وایي چې ذکره شوې د "إذا" کلمه د استقبال دپاره نه ده بلکې د "إذ" معنی ورکوي لکه چې په ﴿ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَغۡرِبَ ٱلشَّمۡسِ ﴾ [الکهف:۸٦] کښې د ﴿ إِذَا ﴾ کلمه د "إذ" په معنی سره ده. یعنې ان تر دې چې ذو القرنین د لمر مغرب ته ورسېد (نه دا چې د لمر مغرب ته ورسېږي).

په هر تقدیر، دا سورت (النَّصْر) وروستنی کامل سورت دی چې وروسته ترې ایتونه نازل شوی دي خو بل کامل سورت ترې وروسته نه دی نازل شوی[۴].

۳_ د دې سورت د ایتونو شمېر فقط درې (۳) دي[۵].

۴_ د کلماتو شمېر یې فقط اولس (۱۷) دي[٦].

۵_ د حرفونو شمېر یې فقط نهه شپېته (٦۹) دي[۷].

٦_ په وړاندېنې سورت (الْکَافِرُون) کښې نبي کریم ﷺ ته ارشاد نازل شوی وه چې د مشرکانو د

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۳۲۴
(۲) البحر المحیط ج۱۰ ص۵٦۲؛ تفسیر أبي السعود ج۹ ص۲۰۸
(۳) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۳۳
(۴) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۸۰؛ تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵٦۲
(۵) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۳٦
(٦) تفسیر الخازن ج٦ ص۵۸۸
(۷) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۳۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دين څخه برائت اعلان کړه او په دې سورت (النّصر) کښې د همدغه ارشاد نتائجو ته اشاره کړې چې ستا دين به په ټولو اديانو باندې غلبه مونده کړي او ټول به محوه کړي، که بالفرض ته د هغوی سره سازش وکړې او يا دې ورسره سازش کړې وی نو نتيجه به معکوسه وي. او دا ځکه چې مخلوط دين د الله ﷻ دين نه دی بلکې ﴿ أَلَا لِلَّهِ ٱلدِّينُ ٱلْخَالِصُ ﴾ [الزمر:٣] يعنې اګاه اوسئ چې خاص الله ﷻ ته سوچه دين (مقبول) دی او بس.

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَٱسْتَغْفِرْهُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ تَوَّابًۢا ﴿٣﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[١] (ای پيغمبره!) هغه وخت چې د الله ﷻ نصرت (په دښمن باندې غلبه) او هم د مکې معظمې فتحه درغله (درته حاصله شوه).

[٢] او (هم هغه وخت چې کله) تا خلک وليده چې د الله ﷻ په دين (اسلام) کښې ډلې-ډلې داخلېږي.

[٣] نو (په دغه وخت کښې) د خپل رب ﷻ د حمد سره تسبيحات وايه او مغفرت ترې غواړه. يقيناً ستا رب ﷻ ډېر توبه قبلوونکی دی.

توضيحات

١_ د ټولو مفسرينو کرامو په نزد په ﴿ إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ﴾ کښې د "الْفَتْحُ" څخه د مکې معظمې فتحه مراده ده[١] چې د هجرت په اتم کال د روژې په مياشت کښې واقع شوې وه.

د دې فتحې په تعقيب نبي کريم ﷺ د حنين او طائف غزاګانې وکړې او ښه پرېمانه غنيمتونه لاس ته ورغله، د دغو غزاګانو او په تېره بيا د مکې معظمې د فتحې قيصې د سيرت کتابونو مفصلې ليکلې دي او ځينو مفسرينو کرامو هم ورباندې ښه پوره رڼا اچولې ده[٢]. هيله ده چې علاقمندان هملته مراجعه وکړي.

"نَصر" او "فَتح" څه فرق لري؟

٢_ په ذکر شوي ايت کښې ﴿ نَصْرُ ٱللَّهِ ﴾ په دښمن باندې د غلبې څخه عبارت دی چې دښمن مقهور او ذليل وګرځوي. او فتح په يو ښار باندې د تسلط او قبضې لګولو معنی و رکوي[٣].

نو د مکې معظمې د فتحې په ورځ الله ﷻ خپل پيغمبر په هغو مشرکانو باندې غالب وګرځاوه

(١) تفسير الطبري ج٣٠ ص٣٣٢؛ تفسير القاسمي ج١٧ ص٢٨١؛ تفسير ابن كثير ج٤ ص٥٦٣
(٢) تفسير الخازن ج٦ ص٥٨٨؛ تفسير البغوي ج٤ ص٥٣٦
(٣) البحر المحيط ج١٠ ص٥٦٢؛ اللباب في علوم الكتاب ج٢٠ ص٥٣٨

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کومو چې د همدغه پلرني ټاټوبي څخه شړلی وه او هم يې د همدغه ښار په شمول په نورو ښارونو باندې قبضه ورکړه لکه اوطاس، طائف او نور.

ډله ییز ایمان راوړل

۳_ په ﴿ وَرَأَيْتَ ٱلنَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ ٱللَّهِ أَفْوَاجًا ﴾ کښې دېته اشاره ده چې د دغې فتحې په سبب د مجاهدینو په مقابل کښې په ټوله عربي جزیره کښې مقاومت ختم شو او څوک چې ساکت ناست وه هغوی هم خپل سکوت مات کړ او د توحید په کلمه باندې يې اوازونه اوچت کړه. او دا څکه چې تردغه وخته پورې به قبائلو ویلې چې: "اتْرُكُوهُ وَقَوْمَهُ فَإِنَّهُ إِنْ ظَهَرَ عَلَيْهِمْ فَهُوَ نَبِيٌّ صَادِقٌ"[۱] يعني تاسو دا سړی (محمد ﷺ) د خپل قوم سره پرېږدئ (او نتېجې ته منتظر شئ) نو که چرته نوموړی په خپل قوم باندې غالب شو نو یقینًا دا رښتینی پیغمبر دی (او د ابرهه او نورو اصحاب الفیل غوندې غاصب نه دی)، نو کله چې مکه معظمه فتحه شوه ټولو قبائلو ورباندې ایمان راوړو.

د یوه حدیث تازه مصداق

۴_ د دغه ایت شریف په ارتباط نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «إِنَّ النَّاسَ دَخَلُوا فِي دِينِ اللهِ أَفْوَاجًا وَسَيَخْرُجُونَ مِنْهُ أَفْوَاجًا»[۲] یعني یقینًا د الله ﷻ په دین (اسلام) کښې خلک ډلې-ډلې داخل شوه خو ژر ده چې د همدغه دین (اسلام) څخه به ډلې-ډلې ووځي.

د همدې حدیث دپاره نن ورځ[۳] په افغانستان او عراق کښې تازه مصداق تحقق موندلی دی چې ډېر خلک ډلې-ډلې د اسلام څخه وځي او په کفر کښې داخلېږي.

البته دا هغه کسان دي چې د اسلام څخه یهودیت یا عیسویت ته اوښتي دي، د اسلام څخه د امریکایانو مسلک (مطلق ازادي) غوره او بهتره ګڼي، د کفارو په کفر باندې راضي دي، د کفارو تسلط په دغو ښارونو باندې حق بولي، د ښځو مخونه لوڅوي او د قرآن کریم مخ پټوي او غواړي چې قران کریم په ژوند کښې دستور العمل ونه ګرځي او داسې نور.

تسبیح او استغفار

۵_ د یوه حدیث مضمون دی چې: یوه ورځې عائشې رضي الله عنها وویلې چې: یا رسول الله! څه وجه ده چې ته د خپل عادت په خلاف دغه کلمې «سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ» ډېرې لولې؟

نبي کریم ﷺ جواب ورکړ چې: «جُعِلَتْ لِي عَلَامَةٌ فِي أُمَّتِي إِذَا رَأَيْتُهَا قُلْتُهَا»[۴] یعني ماته د خپل رب ﷻ د پلوه په خپل اُمت کښې یوه نښه ښودلې شوې ده چې کله زه هغه وګورم نو زه به ذکرې

---

(۱) صحیح البخاري ج۲ ص۶۱۶
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۵ ص۱۰۸
(۳) ۱۴۲۶/۴/۳ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۲۲ هـ ش
(۴) صحیح مسلم ج۱ ص۱۹۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

شوې کلمې ډېرې لولوم. ما دا نښه ولیده چې مکه معظمه فتحه شوه او خلک لګیا دي ډلې-ډلې د الله ﷻ په دین (اسلام) کښې داخلېږي. نو څکه ذکرې شوې کلمې د خپل عادت په خلاف ډېرې لولم.

یوه پوښتنه او د هغې جواب

۶_ که څوک وايي چې: د څه حکمت په بنیاد ذکرو شوو کلمو د ډېرو لوستلو دپاره د دغه سورت د مضمون تحقق نښه ګرځولې شوې دی؟

مونږ وایو _والله ﷻ أعلم_: د دغه سورت د مضمون تحقق څکه نښه ګرځولې شوی دی چې د دغه مضمون په تحقق سره دېته اشاره ده چې: ای پیغمبره! اوس نو ستا د مبعوثیت مطلب پوره شو او په دنیا کښې ستا مکلفیت ختم شو چې خلک لګیا دي ډلې-ډلې په اسلام کښې داخلېږي او د شریعت په رڼا سره د کفر تیاره مغلوبېږي. نور نو ته خپل آخرت ته متوجه شه او د هغو خلاف الأولی کارونو د ارتکاب مغفرت وغواړه کوم چې د مکلفیت په دوران کښې ستا څخه صادر شوي دي.

همدغه مضمون په ډېرو احادیثو کښې منعکس شوی دی، د مثال په ډول:

الف: کله چې ذکر شوی سورت نازل شو نو نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې وفرمایل چې: «نُعِيَتْ إِلَيَّ نَفْسِي»[۱] یعنې ماته د خپل مرګ خبر راکړی شو «كَأَنِّيْ مَقْبُوضٌ فِي تِلْكَ السَّنَةِ»[۲] یعنې لکه چې یقیناً زه په دغه کال کښې قبض کړی شوی یم (مرم).

ب: د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما د یوه حدیث مضمون دی چې: یو ځل أمیر المؤمنین عمر ﷺ خینې صحابه کرام ﷺ وغوښتل چې د دوی په ډله کښې زه کم عمری صحابي هم شامل وم.

عمر ﷺ ټولو ته پوښتنه راجع کړه چې تاسو د ﴿ إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ﴾ د سورت څخه څنګه-څنګه مفهوم اخلئ؟.

خینو صحابه وو کرامو ﷺ جوابونه ورکړه او خینې ساکت پاتې شوه. ما په خپل نوبت کښې وویلې چې: د دې سورت څخه د نبي کریم ﷺ د وفات نښه معلومېږي چې رانژدې شوې ده او الله ﷻ یې په وفات باندې د خلکو په ډله ییزه توګه مسلمانېدل نښه ګرځولې دي.

امیر المؤمنین وویلې چې: «مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَقُولُ»[۳] یعنې زه د دې سورت څخه په بل هیڅ شي نه پوهېږم مګر په هغه شي چې ته یې وایې.

د "النَّصْر" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق ختم شو.
سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ.
۱۴۲۶/۴/۳ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۲۲ هـ ش.

---

(۱) مسند احمد بن حنبل ج۱ ص۴۶۶
(۲) تفسير الطبري ج ۳۰ ص۳۳۴
(۳) صحيح البخاري ج۲ ص۷۴۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

تبت (۱۱۱)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ دا سورت (تَبَّتْ) په خپل نامه باندې پیل شوی دی.
۲_ دا سورت په اتفاق سره مکي سورت دی او د هجرت څخه وړاندې نازل شوی دی[۱].
۳_ د دې سورت ټول ایتونه پنځه (۵) دي[۲].
۴_ ټولې کلمې یې درویشت (۲۳) دي[۳].
۵_ ټول حرفونه یې اوه اویا (۷۷) دي[۴].
۶_ په وړاندېني سورت (النَّصْر) کښې اشاره شوې وه چې دا دین (اسلام) به ضرور کمال ته رسېږي او په نورو ادیانو به غلبه مونده کوي.
په دې سورت (تَبَّتْ) کښې د کفارو او معاندینو د مذبوحانه هلو ځلو یوه مثال ته اشاره کېږي چې مطلوبه نتیجه یې نه ده ورکړې بلکې پخپله د معاند کافر په ضرر تمامي شوي دي.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ۝١ مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ۝٢ سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ ۝٣ وَٱمۡرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ ۝٤ فِي جِيدِهَا حَبۡلٞ مِّن مَّسَدِۭ ۝٥ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] د ابو لهب دواړه لاسونه (بلکې پخپله ابو لهب) دې خسارمند (او هلاک) شي، او نوموړی خسارمند (او هلاک) شوی دی.

[۲] د نوموړي مال او هغه شی کوم یې چې کسب کړی دی د نوموړي څخه د هیڅ عذاب مخه نه شي نیولی.

[۳] ژر ده چې نوموړی به داسې اور (دوزخ) ته داخل شي چې د لمبو خاوند (درلودونکی) دی.

[۴] او د نوموړي مېرمن به هم په داسې حال کښې (دوزخ ته) داخله شي چې د دوزخي خاشاکو اوچتوونکې به وي.

[۵] (او هم) به په داسې حال کښې (دوزخ ته داخله شي) چې په غاړه کښې به یې رسۍ وي چې د تاو کړی شوو تارونو څخه عبارت ده.

---

(۱) زاد المسیر ج۸ ص۳۲۵
(۲) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۴۲
(۳) اللباب في علوم الکتاب ج ۲۰ ص۵۴۸
(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۵۹۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

توضیحات او د مطلب خلاصه

۱ـ د دې سورت شان نزول د الله ﷻ په توفیق د [الشعراء:۲۱۳] ایت لاندې ښه تفصیلوار لیکلی شوی دی والحمد لله ﷻ، نو هیله ده چې هلته یو ځل مراجعه وکړی شي.

څو نکات

۲ـ په دې مقام کښې د وضاحت دپاره څو نکاتو ته توجه په کار ده هغه دا چې:

الف: په ﴿ تَبَّتْ يَدَآ أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴾ کښې د "تَبَّتْ، تَبَّ" دواړه کلمې د "تَبَاب" ـلکه "عذاب"ـ څخه اشتقاقي شوي دي، او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [المؤمنون:۳۷] ایت لاندې لیکلي دي چې "تَبَاب" دوامدار خسران (معنوي هلاک) ته ویل کېږي.

ب: په ﴿ تَبَّتْ ﴾ کښې د خسران غوښتنې ته اشاره شوې او په "تَبَّ" کښې د همدغې غوښتنې تحقق مرموز دی[1].

ج: د ﴿ يَدَآ أَبِي لَهَبٍ ﴾ کلمات پخپله د "أبو لَهَب" څخه کنایي دي، د همدې کبله په "تَبَّ" کښې همده ته د مفرد ضمیر راجع شوی دی او دواړو لاسونو ته یې د مثنی ضمیر نه دی راجع شوی چې "تَبَّتَا" یې نزول موندلی وی[2].

د: شاید چې د نوموړي څخه به په دواړو لاسونو سره د دې کبله تعبیر صورت نیولی وي چې یوه ورځې نومړي خپل لاسونه پو کړه او بیا یې مخاطب وګرځول چې: ای زما دواړو لاسونو! تاسو ته دې خسران (تاوان) وي، زه خو په تاسو کښې هغه شی نه ګورم د کوم چې تاسو ته محمد ﷺ د مرګ څخه وروسته وعده درکوي[3].

ه: "أبو لهب" د نبي کریم ﷺ سکنی تره وه خو په عداوت او دښمنۍ کښې د پردیو کفارو (مشرکانو) څخه ډېر زیات وه.

د ښه وضاحت دپاره یوه قیصه ولولئ چې لنډیز یې په لاندې ډول دی:

اول: یو صحابي وایي چې یو ځل د ذو المجاز په بازار کښې نبي کریم ﷺ خلکو ته دعوت ورکاوه او هرې ډلې ته یې ارشاد فرمایل چې: «قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ تُفْلِحُوا»[4] یعنې ای خلکو! تاسو د توحید کلمه ووایاست او د شرکیاتو څخه لاس واخلئ چې کامیاب جوړ شئ او بری مونده کړئ.

دوهم: خو په عین حال کښې یوه څښیور سور رنګي سړي تعقیباوه چې: ای خلکو! تاسو د دغه سړي دعوت مه قبلوئ دا دروغژن دی او د خپل پلارني دین څخه اوښتی دی.

---

(۱) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۶۴
(۲) اضواء البیان ج۹ ص۶۰۴
(۳) سیرت ابن هشام ج۱ ص۳۷۲
(۴) مسند احمد بن حنبل ج۵ ص۴۲۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دریم: ما پوښتنه وکړه چې دغه دوه کسان څوک دي چې د خلکو په ډلو باندې دواړه جوړه کړځي چې دوهم د اولني خبره تکذیبوي؟.

څلورم: راته وویلی شوه چې لومړی سړی محمد بن عبد الله دی چې د نبوت مدعي دی، او دوهم سړی د هغه سکنی تره ابو لهب دی.

و: د ابو لهب اصلي نوم "عبد العزی" وه او په "ابو لهب" سره څکه ملقب شوی وه چې هغه ډېر صحتمند او ښایسته ښکلی بنیادم وه[1]، تا به ویل چې ګلابي رنګ یې د اور لمبه ده.

ز: په ﴿ مَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُ مَالُهُۥ وَمَا كَسَبَ ﴾ کښې د "مَا كَسَبَ" کلمات علماوو کرامو په لاندې دوه ړو معناوو سره تفسیر کړي دي:

اول: د "مَا كَسَبَ" څخه د نوموړي نارینه درې اولادونه مطلب دي چې "معتب، عتبه، عتیبه" نومېده، وروستني دواړه د نبي کریم ﷺ زومان وه خو دواړو خپلو مېرمنو ته د خپل پلار په اصرار سره طلاقونه ورکړه[2].

هو! د حنین د غزا په موقع د ابو لهب اولني دواړه زامن په ایمان مشرف شوه او دریم یې لا پخوا د کفر په حال کښې مړ شوی وه.

دوهم: د "مَا كَسَبَ" څخه د نوموړي هغه وجاهت او رسوخ مطلب دی کوم چې نوموړي په خپل قوم کښې کسب کړي او ګټلي وه[3].

نو د ذکر شوو نکاتو په ملحوظ به د ایتونو مضمون داسې راوخېژي چې: د ابو لهب دواړه لاسونه بلکې په خپله ابو لهب دې د خسران او هلاک سره مخامخ شي، هو! نوموړی د خسران او هلاک سره د الله ﷻ په علم کښې مخامخ دی، نوموړي ته به د خسران او هلاک څخه نه د هغه مالونه نجات ورکړي او نه به ترې د هغه اولادونه او وجاهت او رسوخ دفاع وکړی شي.

نو ډېر ژر دی چې نوموړی به داسې اور ته داخل شي چې د لمبو خاوند به وي او د هره طرفه به یې وریاندې احاطه کړې وي.

د ابو لهب مېرمن

۳ـ په ﴿ وَٱمۡرَأَتُهُۥ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ ﴾ کښې د "امْرَأَة" کلمه د ابو لهب د مېرمنې څخه عبارت ده چې اصلي نوم یې "أروی" وه او په "أُمُّ جَمِيل" سره یې شهرت درلود، دا مېرمن د ابو سفیان خور وه او د نبي کریم ﷺ په عداوت کښې د خپل خاوند (ابو لهب) سره همکارې وه[4].

د نوموړې مېرمنې د ﴿ حَمَّالَةَ ٱلۡحَطَبِ ﴾ د لقب دپاره علماوو کرامو لاندې دوه وجې ښودلې دي:

(۱) تفسیر البغوي ج۴ ص۵۴۳
(۲) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۲۸۸
(۳) البحر المحیط ج۱۰ ص۲۱۰؛ تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۳۸
(۴) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۶۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: یوه دا چې هغې به اغزي راغونډول او د شپې د مخې به يې د نبي کريم ﷺ د کور په شاوخوا کښې د اذيت رسولو دپاره شيندل او خورول[۱].

دوهم: بله دا چې دغه مېرمن چغلگره وه او د نماميت کسب يې درلود، نو ذکر شوي کلمات د چغلگرۍ څخه کنايي دي[۲].

خو مفسرينو کرامو يې دلته داسې تفسير کړی دی چې: د دوزخ په داخل کښې به دغه مېرمن د دوزخ اغزي لرونکي خاشاک پنډ کوي او خپل خاوند (ابو لهب) ته به يې وروړي ترڅو وريانډي د نوموړي اور لا تېز شي[۳].

د "جيد" او "مَسَد" معناوې

۴ـ په ﴿ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴾ کښې د "جيد" کلمه د غاړې په معنی ده[۴]، او د "مَسَد" کلمه د تاو ورکړی شوي پړي معنی ورکوي، برابره خبره ده چې دغه پړی د اوسپنې يا د مونجو د تارونو څخه جوړ کړی شوی وي او يا د وړيو يا نورو شيانو څخه جوړ وي[۵].

خو په دې مقام کښې دغه کلمات د دوزخ په زنځيرونو باندې تفسير کړی شوي دي کومو ته چې په [الحاقة: ۳۲] ايت کښې اشاره شوې ده[۶].

يو اعرابي تحليل

۵ـ علماوو کرامو د ذکرو شوو وروستنيو ايتونو په اعرابي تحليل کښې متعدد اقوال کړي دي[۷]، خو مونږ خپل غوره کړی شوی تحليل په لاندې ټکو کښې راخلاصه کوو:

الف: د ﴿ وَٱمْرَأَتُهُۥ ﴾ کلمه د ﴿ سَيَصْلَىٰ نَارًا ﴾ په مستتر ضمير باندې عطفه ده کوم چې "ابو لهب" ته راجع دی.

ب: د ﴿ حَمَّالَةَ ٱلْحَطَبِ ﴾ د کلمې نصب د ﴿ وَٱمْرَأَتُهُۥ ﴾ څخه د حاليت په بنياد صورت نيولی دی.

ج: ﴿ حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴾ موخره مبتدأ ده، او د ﴿ فِي جِيدِهَا ﴾ کلمات ورته د خپل متعلق (ثَابِتٌ) په لحاظ مقدم خبر دی.

دغه اسميه جمله د ﴿ وَٱمْرَأَتُهُۥ ﴾ څخه دوهم حال ده چې محلاً منصوبه ده.

نو حاصل به يې داسې راوخېژي چې: د ابو لهب مېرمن به هم د خپل خاوند سره په داسې حال

(۱) زاد المسير ج۸ ص۳۲۷
(۲) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۲۸۸ ؛ مفردات الراغب ص۱۲۲
(۳) تفسير ابن كثير ج۴ ص۵۶۴
(۴) لسان العرب ج۳ ص۱۳۹
(۵) لسان العرب ج۳ ص۴۰۲
(۶) تفسير ابن كثير ج۴ ص۵۶۴
(۷) روح المعاني ج۳۰ ص۲۶۴ ؛ تفسير ابي السعود ج۹ ص۲۱۱ ؛ تفسير الطبري ج۳۰ ص۳۲۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کښې دوزخ ته داخله شي چې د خپل خاوند د اور د تېزولو دپاره به د دوزخي خاشاکو اوچتوونکې وي، او هم په داسې حال کښې چې په غاړه کښې به يې دوزخي د اوسپنې د تارونو څخه تاو کړې شوي پړي او زنځيرونه پراته وي.

يادونه

۷_ که څوک غواړي چې د "ابو لهب" د مرګ قيصه ولولي نو څېنو اوږدو کتابونو ته دې مراجعه وکړي[1].

په همدې ځای باندې د "تَبَّتْ" سورت پښتو ترجمه او تفسير ختم شو، والحمد لله ﷻ.

اللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ ذَاتِ لَهَبٍ.

۱۴۲۶/۴/۵ هـ ق = ۱۳۸۴/۱/۲۴ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

(۱) تفسير القرطبي ج۲۰ ص۲۴۳

الإخلاص(۱۱۲)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سريزه

۱ـ دا سورت زښت ډېر نومونه لري چې تقريباً پنځلسو (۱۵) نومونو ته رسېږي[۱] خو مشهور نوم يې "الإخلاص" دى. كه څه هم په دغه نامه باندې دغه سورت په صراحت سره مشتمل نه دى مگر د معنى په لحاظ وربانديې مشتمل دى چې د سورت مضمون اخلاص او د كفرياتو او شركياتو څخه د عقيدې سوچه گرځول دي.

۲ـ دا سورت د صحيح قول په بنياد مكي سورت دى او د هجرت څخه وړاندې نازل شوى دى[۲]، په همدې ارتباط په توضيحاتو كښې څه نور وضاحت هم ـ ان شاء الله ﷻ ـ راروان دى.

۳ـ دا سورت ټول څلور (۴) ايتونه لري[۳].

۴ـ ټولې پنځلس (۱۵) كلمې لري[۴].

۵ـ ټول اوه څلوېښت (۴۷) حرفونه لري[۵].

۶ـ په وړاندېني سورت (تَبَّتْ) كښې د شركي عقيدې كلك رد ته اشاره شوې وه او د نبي كريم ﷺ تره (ابو لهب) د همدې شركي عقيدې په سبب په دنياوي او أخروي عذاب سره تهديد شوى وه. په دې سورت (الإخلاص) كښې شرعي مقبوله عقيده ښودلې شوې ده چې د همدې عقيدې په څپلولو سره ټول خلک مكلف دي كه څه هم هغوى مشركان يا أهل الكتاب او يا بله ډله وي.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

﴿قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ ۝١ اللّٰهُ الصَّمَدُ ۝٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝٣ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝٤﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (اى پيغمبره!) ووايه چې: شان دا دى چې الله ﷻ (زما رب په ذات او صفاتو كښې) يو دى.

[۲] (شان دا دى چې) الله ﷻ هيچا ته احتياج نه دى (او ده ﷻ ته هر شى احتياج دى).

[۳] (شان دا دى چې) الله ﷻ هيڅ شى نه دى زېږولى او نه (پخپله) زېږولى شوى دى.

[۴] او (شان دا دى چې) الله ﷻ ته هيڅوک سيال (او سارى) نشته.

توضيحات

۱ـ د دې سورت په شان نزول كښې دوه ډوله روايتونه موجود دي چې په لاندې كرښو كښې د هر ډول يو-يو مثال په گوته كېږي:

---

(۱) روح المعاني ج ۳۰ ص۲۶۸؛ اللباب في علوم الكتاب ج ۲۰ ص۵۶۷
(۲) تفسير الطبري ج ۳۰ ص۳۴۲
(۳) تفسير البغوي ج ۴ ص۵۴۴
(۴) تفسير الخازن ج ۶ ص۶۰۰
(۵) اللباب في علوم الكتاب ج ۲۰ ص۵۵۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف: «أَنَّ الْمُشْرِكِينَ قَالُوا لِرَسُولِ اللهِ ﷺ انْسُبْ لَنَا رَبَّكَ فَأَنْزَلَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ اللهُ الصَّمَدُ﴾»[۱] يعنې مشرکانو نبي کريم ﷺ ته وويلې چې مونږ ته د خپل رب ﷻ نسب بيان کړه، نو الله ﷻ د ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾ سورت نازل کړ.

ب: يهود نبي کريم ﷺ ته ورغله او ورته يې وويلې چې: "صِفْ لَنَا رَبَّكَ"[۲] يعنې اې پيغمبره! مونږ ته د خپل رب ﷻ مواصفات بيان کړه.

تبصره

۲_ د ذکرو شوو دواړو ډولو روايتونو د تطبيق په غرض دا التزام ممکن دی چې دغه سورت (الإخلاص) دوه ځله نازل شوی دی، يو ځل د مشرکانو د جوابولو دپاره په مکه کښې او بل ځل د اهل الکتابو (يهودو) د جوابولو دپاره په مدينه منوره کښې. مګر مونږ ته بهتره برېښي چې دغه سورت به په مکه معظمه کښې نازل شوی وي لکه چې مضمون يې همدغه غوښتنه کوي، او په مدينه منوره کښې به په يهودانو باندې د دې کبله قرائت کړې شوې وي چې هغوی د مشرکانو غوندې پوښتنه وړاندې کړې وه او جوابولو ته يې اړتيا پېښه شوې وه. او پوره واضحه ده چې سلفو صالحينو د ايتونو په مصداق او قرائت باندې د شان نزول اطلاق کاوه[۳].

دا "هُوَ" د شان ضمير دی

۳_ په ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾ کښې د "هُوَ" کلمه د شان ضمير ده چې وروسته ټول سورت د همدغه شان تفسير او بيان واقع شوی دی[۴] چې څه شرحه يې دا ده:

الف: ﴿ٱللَّهُ أَحَدٌ﴾ يعنې الله ﷻ زما رب دی او شان دا دی چې الله ﷻ په ذات او صفاتو کښې يو دی، چې هيڅ شی او هيڅوک ورسره شريک نشته او د نسب د بيان غوښتنه يې بې ځايه ده چې نسب د مخلوق اختصاصي صفت دی او زما رب ﷻ ترې پاک او منزه دی.

ب: په ﴿ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ﴾ کښې د ﴿ٱلصَّمَدُ﴾ کلمه په ډېرو معناوو سره تفسيره شوې ده[۵] خو غوره معنی يې دا ده چې: دا کلمه د هغه چا څخه عبارت ده څوک چې د نورو احتياجات پوره کوي او پخپله هيڅ احتياج نه لري، څوک چې د اوامرو څخه يې هيڅوک او هيڅ شی تخلف نه شي کولی[۶]. يعنې شان دا دی چې الله ﷻ د ټولو مخلوقاتو احتياجات پوره کوي او پخپله هيڅ مخلوق ته محتاج نه دی، او هم په ټول عالم کښې د همده ﷻ تکويني اوامر چلېږي او تخلف ترې هيڅ امکان نه لري.

---

(۱) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۴؛ مسند احمد بن حنبل ج۸ ص۴۴
(۲) أسباب النزول للواحدي ص۳۰۹؛ تفسير البغوي ج۴ ص۵۴۴؛ الدر المنثور ج۸ ص۶۷۰
(۳) تفسير القاسمي ج۱ ص۲۷
(۴) روح المعاني ج۳۰ ص۲۱۹؛ اضواء البيان ج۹ ص۶۱۶
(۵) زاد المسير ج۸ ص۳۳۰؛ تفسير القاسمي ج۱۷ ص۲۹۲
(۶) مفردات الراغب ص۲۹۴؛ لسان العرب ج۳ ص۲۵۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ج: ﴿لَمۡ يَلِدۡ﴾ يعنې شان دا دی چې الله ﷻ هيڅ شی زېږولی نه دی او نه ورسره تناسب لري ځکه چې دا کار د ازليت او ابديت سره منافي دی.

د: ﴿وَلَمۡ يُولَدۡ﴾ يعنې او الله ﷻ نه زېږولی شوی دی او نه ورسره دا کار تناسب لري ځکه چې د ازليت او ابديت سره منافي دی.

هـ: که څوک وايي چې: د څه حکمت په بنياد د ﴿وَلَمۡ يُولَدۡ﴾ جمله د ﴿لَمۡ يَلِدۡ﴾ د جملې څخه وروسته کړی شوې ده حال دا دی چې ترتيب د عکس غوښتنه کوي؟

مونږ وايو ـ والله ﷻ أعلم ـ چې: د الله ﷻ په مولوديت باندې هيچا قول نه کاوه او په ولديت باندې يې مشرکانو او اهل الکتابو دواړو قول کاوه البته په څه تفاوت سره.

نو د رد د اهميت دپاره نازل کړی شوی ترتيب غوره کړی شوی دی، په دې تقدير به د ﴿وَلَمۡ يُولَدۡ﴾ جمله محض د بيان دپاره نازله شوې وي، نه په کومه کفري ډلې باندې د رد دپاره.

و: ﴿وَلَمۡ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ﴾ يعنې او الله ﷻ ته هيڅ شی سيال نشته چې نه په ذات او صفاتو کښې سارې لري او نه ورته په حقيقي معبوديت کښې اشتراک درلودونکی شته.

نو ای مشرکانو! ستاسو شرکي عقيده باطله ده او ملائک بنات الله نه دي لکه چې تاسو خيال کوئ. او ای اهل الکتابو! ستاسو د تثليث او تشبيه عقيده صحت نه لري او عيسی ﷺ او هم عُزَير ﷺ أبناء الله نه دي، بلکې د الله ﷻ مخلص بندګان دي.

همدې مضمون ته په بل ځای کښې داسې اشاره شوې ده چې: ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞ﴾ [الشورى: ۱۱] يعنې زما د رب ﷻ غوندې هيڅ شی نشته.

دا سورت د احاديثو په رڼا کښې

۴ـ دا سورت (الإخلاص) د احاديثو په رڼا کښې ډېر ښه تشريح شوی دی او زښت ډېر احاديث پکښې روايت شوي دي چې ځينو مفسرينو کرامو يې په خپلو‌خپلو کتابونو کښې غټې‌غټې مجموعې راغونډې کړې دي[1] هيله ده چې لوستونکي هملته مراجعه وکړي.

خو مونږ فقط د يوه حديث په ذکر باندې د مثال په توګه اکتفاء کوو هغه دا چې: يو ځل يو سړي نبي کريم ﷺ ته د "الإخلاص" سورت سره د خپل محبت څخه خبر ورکړ نو نبي کريم ﷺ ورته وويل چې: «إِنَّ حُبَّهَا أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ»[2] يعنې يقينًا ته د همدغه سورت محبت جنت ته داخل کړې.

د "الإخلاص" سورت پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ يُحِبُّونَ هذِهِ السُّورَةَ وَأَدِمْنَا عَلَى مَحَبَّتِهَا.

۱۴۲۶/۴/۷ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۲۶ هـ ش.

---

(۱) تفسير ابن کثير ج۴ ص۵۶۵؛ الدر المنثور ج۸ ص۶۷۲

(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۱۱۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الفلق (۱۱۳)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱_ د دې سورت نوم (الْفَلَق) د همدې سورت په لومړني ايت کښې نازل شوی دی.

۲_ په دې سورت کښې علماء کرام مختلف دي چې دا مکي دی او که مدني[1]؟، خو د عبد الله ابن عباس رضي الله عنهما په نزد دا مدني سورت دی او همدا قول ځینو علماء کرامو صحیح ګڼلی دی[2] او څه تائید یې وروسته په توضیحاتو کښې هم _ان شاء الله ﷻ_ راروان دی.

۳_ د دې سورت ټول ایتونه پنځه (۵) دي[3].

۴_ ټولې کلمې یې درویشت (۲۳) دي[4].

۵_ ټول حرفونه یې څلور اویا (۷۴) دي[5].

۶_ دا سورت (الْفَلَق) د وړاندېنې سورت (الإخْلاص) سره ټینګ تناسب لري. د مثال په توګه:

الف: د کفارو د عداوت او حسد اصلي بنسټ د عقیدې عدم اخلاص وه کوم ته چې په وړاندېنې سورت کښې اشاره شوې ده، او په دې سورت کښې نبي کریم ﷺ ته د هغوی د عداوت او حسد د بې اثره کولو چاره توصیه شوې ده چې په الله ﷻ سره استعاذه ده او بس.

ب: هلته دا مضمون هم شامل وه چې الله ﷻ د احتیاجاتو پوره کوونکی دی، په دې سورت کښې د دښمنانو څخه د نجات موندلو او په همدې هکله د خپل احتیاج غوښتلو طریقه نازله شوې ده چې باید په الله ﷻ سره پناه ونیوله شي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (ای پیغمبره!) ووایه چې: زه د چاودولو (پیدا کولو) په رب ﷻ باندې پنا غواړم.

[۲] (البته) د هغه شي د شر څخه کوم چې د پیدا کولو رب ﷻ پیدا کړی دی (کوم چې د جماداتو او غیر جماداتو څخه عبارت دی).

[۳] او (هم وربانديې) د شپې د شر څخه (پنا غواړم) چې کله (هر شي ته) ننوزي (او ورته شامله شي او بنه پخه شي).

---

(۱) المحرر الوجیز ج۱۶ ص۳۸۵

(۲) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۷۴؛ زاد المسیر ج۸ ص۳۳۲

(۳) تفسیر القاسمي ج۱۷ ص۳۰۰

(۴) تفسیر الخازن ج۶ ص۶۰۴

(۵) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۶۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[۴] او (هم وربانديې) د داسې ډلو د شر څخه (پنا غواړم) کومې چې په غوټو (ګنډو) کښې چوف کوي (کومې چې د بنیادمانو او شیطانانو څخه تشکیلېږي).

[۵] او (هم وربانديې) د حسدکوونکي د شر څخه (پنا غواړم) چې کله حسد وکړي (او په عمل کښې یې پیاده کړي).

شان نزول او توضیحات

۱ـ په ډېرو احادیثو کښې یوه واقعه روایت شوې ده[۱] چې مونږ یې لنډ مطلب په لاندې ټکو کښې لیکو:

الف: په مدینه منوره کښې نبي کریم ﷺ یو ځل مریض شو او هیڅ نه پوهېده چې په څه مرض باندې به مریض وي؟.

ب: خو په خوب کښې نبي کریم ﷺ ته په وحې سره څرګنده شوه چې مریضتیا یې د دې کبله ده چې یوه یهودي یا یهودي مشربه منافق وربانديې جادو (کوډې) کړې دي چې (لبید بن الاعصم) نومېږي، او په فلانکي کوهي کښې یې خښې کړې دي. او همدارنګه ورته معلومه شوه چې دغه جادو د نبي کریم ﷺ د ګومنځې په غاښونو او مبارکو څو ویښتانو کښې صورت نیولی دی.

ج: کله چې نبي کریم ﷺ د خوبه راببدار شو نو د څو تنو صحابه وو کرامو ﷺ په ملګرتیا ښودل شوي کوهي (څا) ته ورغی او خښې کړی شوې کوډې یې راوویستلې چې په یوه مزي باندې مشتملې وې چې یوولس (۱۱) ګنډې (غوټې) یې درلودې.

د: «فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى سُورَتَيِ الْمُعَوِّذَتَيْنِ، فَجَعَلَ كُلَّمَا قَرَأَ آيَةً انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَوَجَدَ رَسُولُ اللهِ ﷺ خِفَّةً حَتَّى انْحَلَّتِ الْعُقْدَةُ الْأَخِيرَةُ»[۲] یعني نو الله ﷻ معوذتین (د ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ﴾ او ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴾ دواړه سورتونه) نازل کړه (کوم چه په یوولسو ایتونو باندې مشتمل دي).

کله به چه نبي کریم ﷺ یو ایت قرائت کړ نو یوه غوټه به ورسره پرانستله شوه او د الله ﷻ پیغمبر به خفت مونده کړ، آن تردې چه د یوولسم ایت په قرائت سره یوولسمه غوټه (ګنډه) پرانستله شوه (او نبي کریم ﷺ روغ رمټ شو).

سوالونه او جوابونه

۲ـ په دې مقام کښې لاندې پوښتنې په اذهانو کښې تاوېدلې راتاوېدلی شي:

الف: که څوک وایي چې: ذکر شوی جادو څومره وخت وروسته کشف او خنثی کړی شو؟

مونږ وایو چې: دغه جادو فقط درې شپې دوام درلود او بیا د منځه یووړ شو[۳]، خو تر شپږو

---

(۱) صحیح البخاري ج۱ ص۴۶۲، ج۲ ص۸۵۸؛ صحیح مسلم ج۲ ص۲۲۱؛ سنن ابن ماجه ص۲۵۲؛ مسند احمد بن حنبل ج۹ ص۳۲۰، ۳۱۹

(۲) اسباب النزول للواحدي ص۳۱۰؛ البحر المحیط ج۱۰ ص۵۷۴؛ تفسیر ابي السعود ج۹ ص۲۱۵

(۳) التفسیر الکبیر ج۳۲ ص۱۸۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

میاشتو پورې یې تولې اغېزې بالکل ختمې شوې[۱].

ب: که څوک وایي چې: ذکر شوي جادو (کوډو) په نبي کریم ﷺ باندې څومره اغېزه کړې وه؟

مونږ وایو چې: د جادو اغېزه فقط همدومره وه چې نبي کریم ﷺ ته به په خیال کښې ورتلل چې فلانی کار یې کړی دی حال دا چې هغه به یې نه وه کړی[۲].

ج: که څوک وایي چې: الله ﷻ د مشرکانو د خولو څخه په [الفرقان:۸] ایت کښې حکایت کړې دي چې ظالمان (مشرکان) نبي کریم ﷺ ته د "مَسۡحُور" جادو کړی شوي لقب ورکوي، نو پوښتنه دا ده چې: ایا د نبي کریم ﷺ په مسحوریت سره د هغوی لقب ورکول حقیقت او واقعیت نه مونده کوي؟

مونږ وایو چې: هغوی خو نبي کریم ﷺ ته د "مَسۡحُور" لقب د "ذَاهِبِ الۡعَقۡل" په معنی سره ورکاوه چې لیونی دی[۳]، نه په دې معنی چې کوډې ورباندې کړی شوې دي ترڅو اعتراض وارد شي.

د: که څوک وایي چې: ایا د نبي کریم ﷺ مسحوریت د نبوت سره منافات نه لري چې د سوال لاندې یې واقع کړي؟

مونږ وایو چې: مسحوریت د نبوت سره منافي نه دی دا ځکه چې:

اول: مسحوریت به په هغه وخت کښې د نبوت سره منافات درلودلی وی چې په وحې باندې یې اثر غورزولی وی، حال دا چې ذکر شوي مسحوریت په وحې سره کشف شو.

دوهم: بلکې په مسحوریت سره د نبوت تائید صورت نیسي چې که بالفرض نبي کریم ﷺ پیغمبر نه وی (او ساحر وی) لکه چې کفار خیال کوي نو اقلاً مسحور به نه وی واقع شوی او د خپله ځانه خو به یې د جادو مخنیوی کړی وی.

دریم: جادو او کوډې د امراضو څخه یو مرض دی او پوره واضحه ده چې امراض د نبوت سره منافات نه لري.

لنډه دا چې: د نبوت سره مسحوریت څه منافات نه لري، خو معتزله وو[۴] او اهل التشیع[۵] او ځینو نورو کسانو ته ورسره منافي برېښي. نو ځکه د صحیحو احادیثو څخه انکار کوي او کوم منقول دلیل په لاس کښې نه لري بلکې صرف په عقل باندې اتکاء کوي، او پوره واضحه ده چې د منصوصاتو په مقابل کښې په عقل باندې اتکاء کول د بې عقلۍ څخه په غیر بل شی نه دی.

"فَلَق" څه معنی؟

۳ـ په ﴿ قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلۡفَلَقِ ﴾ کښې د "فلق" کلمه د الله ﷻ په توفیق د [الأنعام:۹۶] ایت لاندې معنی شوې ده چې د چاودولو (انفلاق ورکولو) په معنی ده لکه چې د شپې په انفلاق سره سبا پیدا

(۱) تفسیر المظهري ج۱۰ ص۲۷۶؛ تفسیر الخازن ج۶ ص۶۰۶
(۲) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۵۳
(۳) لسان العرب ج۴ ص۳۴۹
(۴) روح المعاني ج۳۰ ص۲۸۳
(۵) تفسیر نمونه ج۲۷ ص۴۵۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

کېږي او د زړې په انفلاق سره نبات څرګندېږي او داسې نور. (۳۰)

نو ذکره شوې کلمه په دې مقام کښې د "خَلَق" د کلمې سره مرادفه ده، ته به وايې چې "قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْخَلْقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ" نازل شوی وي.

يعنې ووايه چې زه د مخلوق په رب ﷻ سره د هغه شي د شر څخه پنا غواړم کوم چې همده ﷻ خلق کړی او پيدا کړی دی، او دا ځکه چې هيڅ مخلوق دخالق ﷻ د ارادې څخه په غير مضر او ضرري نه شي واقع ګرځېدلی.

دا د يو پلوه، او د بله پلوه که څه هم د ﴿ مَا خَلَقَ ﴾ کلمات ټولو مخلوقاتو ته شموليت لري مګر د کثرت د واقع کېدلو د کبله د زيات اهتمام دپاره د دريوو مخلوقاتو د شر څخه په پنا غوښتلو باندې صراحت نازل شو. هغه دا:

د "غَسَق" او "وَقَب" معناوې

۴ـ په ﴿ وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴾ کښې د ﴿ غَاسِقٍ ﴾ کلمې د "غَسَق" ـ لکه "شَرَف" ـ څخه اشتقاق موندلی دی او مونږ د الله ﷻ په توفيق د [الإسراء:۷۸] ايت لاندې ليکلي دي چې دا د شپې صفت دی چې د ډېر توروالي څخه عبارت دی.

او د ﴿ وَقَبَ ﴾ کلمه د "وَقْب" ـ لکه "ضَرْب" ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د داخلېدلو په معنی ده[(۱)].

يعنې ووايه چې: زه د "فَلَق" په رب ﷻ سره د شپې د شر څخه پنا غواړم البته کله چې شروع شي او په هر شي کښې سرايت وکړي (ښه تياره شي او ښه پخه شي).

يوه پوښتنه او د هغې جواب

۵ـ که څوک وايي چې: يو ځل نبي کريم ﷺ سپوږمۍ ته وکتل او بيا يې عائشه رضي الله عنها مخاطبه کړه چې: «اسْتَعِيذِي بِاللهِ مِنْ شَرِّ هَذَا فَإِنَّ هَذَا هُوَ الْغَاسِقُ إِذَا وَقَبَ»[(۲)] يعنې د دغې د شر څخه په الله ﷻ سره پنا وغواړه چې يقينًا همدا "الْغَاسِقُ إِذَا وَقَبَ" دی (چې په ايت کښې ورته اشاره شوې ده).

نو پوښتنه دا ده چې ايا د "غَاسِق" کلمې تفسير په شپې سره صحت لري حال دا چې په حديث کښې په سپوږمۍ سره تفسيره شوې ده؟

مونږ وايو چې: د سپوږمۍ د شر څخه استعاذه په حقيقت کښې د شپې د شر څخه استعاذه ده چې سپوږمۍ په شپه باندې دلالت کوي[(۳)]، نو ذکر شوې دواړه تفسيرونه په مصداق کښې متحد دی او څه منافات سره نه لري.

په دغه مضمون باندې په يوه بل حديث کښې نبي کريم ﷺ صراحت کړی دی چې فرمايلي يې دي:

---

(۱) لسان العرب ج۱ ص۸۰۱؛ القاموس المحيط ج۴ ص۶۳۹
(۲) جامع الترمذي ج۲ ص۱۷۳
(۳) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۳۰۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

«إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا»[۱] يعنې کله چې د شپې راتلل شروع شي او يا چې کله تاسو په بېګاه کښې داخل شئ نو خپل ماشومان د بهر وتلو څخه ايسار کړئ چې په دغه وخت کښې شيطانان خورېږي، نو چې کله د شپې څه برخه تېره شي نو ماشومان پرېږدئ خو ورونه (دروازې) بندې او قلف کړئ او د الله ﷻ نوم ورباندې ياد کړئ (د همده ﷻ په نامه سره پنا وغواړئ) چې يقيناً شيطان قلف کړی (بند کړی) ور نه بېرته کوي.

"نفث" څه معنی؟

۶ـ په ﴿ وَمِن شَرِّ ٱلنَّفَّـٰثَـٰتِ فِى ٱلْعُقَدِ ﴾ کښې د "نفّاثات" کلمه د "نفّاثة" کلمې روغه جمعه ده او د مبالغې معنی پکښې پرته ده، او موصوف يې مقدر دی چې "الْجَمَاعَات" سره ترې تعبير کېدلی شي، ته به وايې چې "وَمِنْ شَرِّ الْجَمَاعَاتِ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ" نازل شوی وي.

د "نفّاثة" کلمه د "نفث" ـلکه "ضَرَب"ـ څخه اشتقاقه شوې ده چې د پوکولو (چوف کولو) معنی ورکوي[۲]. يعنې ته د داسې ټولګيو د شر څخه په "رَبِّ الْفَلَق" باندې پنا وغواړه کوم چې په غوټو (ګنډو) کښې چوف کوونکي دي، البته يا د جادو (کوډو) دپاره او يا د اغفال او اوده کولو دپاره.

چوف کوونکې ډلې څوک دي؟

۷ـ کومو چوف کوونکو ډلو ته چې په ايت شريف کښې اشاره شوې ده هغه د لاندې ډلو څخه عبارت دي:

الف: انساني چوف کوونکې ډلې چې د جادو او کوډو په غرض مزو او تارونو ته د وينبتانو په موجوديت کښې غوټې او ګنډې وراچوي. د دغو ډلو يوه مثال ته د دې سورت د شان نزول په ارتباط په اولنی توضيح کښې اشاره شوې ده، والحمد لله ﷻ.

ب: د شيطانانو چوف کوونکې ډلې چې د اغفال او اوده کولو دپاره د بنيادمانو کوپړيو ته غوټې او ګنډې وراچوي، لکه چې نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چې: «يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ ثَلَاثَ عُقَدٍ إِذَا نَامَ بِكُلِّ عُقْدَةٍ يَضْرِبُ عَلَيْكَ لَيْلًا طَوِيلًا فَإِذَا اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ وَإِذَا تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عَنْهُ عُقْدَتَانِ فَإِذَا صَلَّى انْحَلَّتِ الْعُقَدُ فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ»[۳] يعنې ستاسو يو کس چې اوده شي نو شيطان يې د سر د پاسه په کوپړۍ باندې درې غوټې غوټه کوي، په هره غوټه باندې وهي (چوف کوي) چې په تاباندې شپه اوږده ده (شپه دې درباندې اوږده شي).

نو څوک چې راوينس شي او د الله ﷻ نوم ياد کړي نو يوه غوټه (ګنډه) پرانستله شي، او چې اودس

(۱) صحيح البخاري ج۱ ص۴۶۶
(۲) مفردات الراغب ص۵۲۱؛ لسان العرب ج۳ ص۱۹۵
(۳) صحيح مسلم ج۱ ص۲۶۵؛ مسند احمد بن حنبل ج۲ ص۲۴۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

وکړي نو (د اولنۍ غوټې په شمول) دوه غوټې پرانستلې شي، او کله چې لمونځ وکړي (د تهجد لمونځ یا د سهار لمونځ) نو ټولې (درې واړه) غوټې پرانستلې شي.
نو ذکر شوی کس نشیط پاک نفسی وګرځي او که نه نو پلیت نفسی سست جوړ شي (چې نیکو کارونو ته یې رغبت او میلان نه وي).

د "حُسَد" معنی

۸_ په ﴿ وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴾ کښې د ﴿ حَاسِدٍ ﴾ او ﴿ حَسَدَ ﴾ دواړه کلمې د "حَسَد" _لکه "شَرَف"_ څخه اشتقاقي شوې دي. د "حَسَد" کلمه دې ته وضعه شوې ده چې څوک د هغه چا د نعمت د زوال آرزو وکړي او لا په زوال کښې یې هڅه وکړي کوم چې د نعمت مستحق وي[1].
هو! که څوک د نعمت درلودونکی کس د نعمت په شان نعمت د خپل ځان دپاره وغواړي پرته د دې چې د نومړي د نعمت د زوال آرزو وکړي، نو دغه کار ته "غِبْطة" لکه: "نِعْمَة"ویل کېږي[2] او دا کار جائز دی.
اما حسد ناجائز کار دی. د ښه څرګندوالي دپاره یې لاندې وضاحتونه ولولئ:
الف: نبي کریم ﷺ په یو حدیث کښې فرمایلې دي چې: «الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ»[3]. یعنې حسد نیکۍ داسې خوري (د منځه وړي) لکه چې اور د سون خاشاک خوري (سوزي).
ب: دنیاوي فسادونه د حسد څخه پیل شوي دي[4] چې ابلیس د ادم ؑ سره حسد وکړ او د کفر دېره یې کېښوده، او قابیل د خپلو ورور (هابیل) سره د حسد څخه کار واخست چې د قتل بنیاد یې وضعه کړ.

په همدې ځای د "الْفَلَق" سورت پښتو ترجمه او تفسیر د الله ﷻ په توفیق بشپړ شو.
اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَا خَلَقَ، مِنَ اللَّيْلِ وَالنَّفَّاثَاتِ وَالْحَاسِدِ.
۱۴۲۶/۴/۱۰ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۲۹ هـ ش.

---

(۱) مفردات الراغب ص۱۱۶
(۲) لسان العرب ج۷ ص۳۵۹
(۳) سنن ابن ماجه ص۳۱۰
(۴) تفسیر القرطبي ج۲۰ ص۲۵۹؛ اضواء البیان ج۹ ص۶۴۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

الناس(١١٤)

Downloaded from: Darwarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سریزه

۱ـ د دې سورت نوم (النّاس) په همدې سورت کښې پنځه کرته نازل شوی دی او د همدې سورت پنځو ایتونو ورباندې اختتام موندلی دی.

۲ـ په دې سورت کښې د "الْفَلَق" سورت غوندې اختلاف دی چې مکي دی او که مدني؟، خو لکه هلته چې د مدنیتوب قول راجح وه دلته هم همدغه قول راجح برېښي.

۳ـ د دې سورت ټول ایتونه فقط شپږ (۶) دي[1].

۴ـ ټولې کلمې یې فقط شل (۲۰) دي[2].

۵ـ ټول حرفونه یې فقط نهه نوي (۹۹) دي[3].

۶ـ دا سورت (النّاس) د وړاندېني سورت (الْفَلَق) سره ډېرې نژدې اړیکې لري، د مثال په توګه:

الف: دواړه سورتونه په یو ځل نازل شوي دي[4].

ب: په دواړو سورتونو کښې د استعاذې د ښوداني طریقې بیانې شوې دي، خو هلته د ټولو مخلوقاتو د شر څخه او خصوصاً د شپې، جادو او حسد د شرونو څخه د پنا غوښتلو په هکله ارشادات نازل شوي دي، او دلته د یوه خاص شي د شر څخه د پنا غوښتلو توصیه شوې ده کوم چې د انسان په زړه کښې ځای نیولی شي چې هغه د انسي یا جني شیطان د وسوسې څخه عبارت دی.

ج: په دواړو سورتونو کښې ډېر زیات احادیث روایت شوي دي چې ښه غټه مجموعه ترې جوړه شوې ده[5]، چې مونږ یې د لاندې مثالونو په ذکر باندې اکتفاء کوو:

اول: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «قَدْ أُنْزِلَ اللهُ عَلَيَّ آيَاتٍ لَمْ يُرَ مِثْلُهُنَّ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ وَ ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ»[6] یعني په ما باندې الله ﷻ داسې ایتونه نازل کړه چې ساری یې نه دی لیدلی شوی چې هغه ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴾ تر آخره پورې او ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ﴾ تر آخره پورې دواړه سورتونه دي.

دوهم: ابو سعید الخدري ﷛ وایي چې: «كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنَ عَيْنِ الْجَانِّ وَعَيْنِ الْإِنْسِ فَلَمَّا نَزَلَتْ الْمُعَوِّذَتَانِ أَخَذَ بِهِمَا وَتَرَكَ مَا سِوَى ذَلِكَ»[7] یعني د الله ﷻ پیغمبر ﷺ وه چې د پیریو د سترګو او د انسان د سترګو څخه به یې پنا غوښتله، خو کله چې معوذتان (الْفَلَق، النّاس) دواړه سورتونه نازل شوه نو همدا دواړه یې ونیول او د دې دواړو څخه په غیر (نورې استعاذې) یې پرېښودلې.

---

(۱) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۷۸
(۲) تفسیر الخازن ج۶ ص۶۰۹
(۳) اللباب في علوم الکتاب ج۲۰ ص۵۷۶
(۴) البحر المحیط ج۱۰ ص۵۷۸
(۵) تفسیر ابن کثیر ج۴ ص۵۷۱
(۶) جامع الترمذي ج۲ ص۱۱۸
(۷) سنن النسائي ج۲ ص۳۱۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

﴿ قُلۡ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ۝١ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ۝٢ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ۝٣ مِن شَرِّ ٱلۡوَسۡوَاسِ ٱلۡخَنَّاسِ ۝٤ ٱلَّذِي يُوَسۡوِسُ فِي صُدُورِ ٱلنَّاسِ ۝٥ مِنَ ٱلۡجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ۝٦ ﴾

د ډېر مهربان (او) ډېر با رحمه الله ﷻ په نامه.

[۱] (ای پیغمبره!) ووایه چې: زه د خلکو په پالونکي (کارسازوونکي) سره پنا غواړم.

[۲] د خلکو په واک درلودونکي سره (پنا غواړم).

[۳] د خلکو په حقیقي معبود سره (پنا غواړم).

[۴] (البته) د داسې وسوسه اچوونکي د شر څخه چې (د الله ﷻ په ذکر سره) بېرته ستنېدونکی (او) پټېدونکی دی.

[۵] هغه وسوسه اچوونکی چې د خلکو په سینو (زړونو) کښې وسوسې اچوي.

[۶] چې دغه وسوسه اچوونکي د پیریانو څخه او (هم) د بنیادمانو څخه دي.

توضیحات

۱ـ دا سورت (النّاس) او وراندېنی سورت (الْفَلَق) هر یو د "الْمُعَوِّذَة" په نامه سره هم نومولی شوی دی. "الْمُعَوِّذَة" د "و" په زېر سره د اسم فاعل مونث صیغه ده[۱]، یعنې هغه سورت کوم چې د پنا غوښتلو د طریقې ښودونکی دی.

سوالونه او جوابونه

۲ـ د دې سورت په ارتباط د سړي په ذهن کښې لاندې پوښتنې راپورته کېږي:

الف: که څوک وایي چې: د څه حکمت په بنیاد په وراندېني سورت (الْفَلَق) کښې الله ﷻ فقط په یوه صفت "رَبِّ الْفَلَق" سره یاد شوی وه او دلته په درېوو صفتونو "رَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلهِ النَّاسِ" سره یاد شوی دی، حال دا چې هلته د درېوو شیانو (شپې، جادوګرو، حاسد) د شرونو څخه د پنا غوښتلو طریقه ښودلې شوې وه او دلته فقط د یوه شي (شیطان) د شر څخه د پنا غوښتلو طریقه ښودله کېږي؟

مونږ وایو چې: هغه درېواړه شرونه د بدن پورې اړه لري او دغه یو شر د دین په ضرر تمامېږي، او پوره واضحه ده چې دیني ضرر د بدني ضرر څخه درووند دی.

نو دلته ځکه د الله ﷻ درې صفات تعلیم کړی شوه چې: ای بنیادمانو! په دغو-دغو صفاتو سره ورته سوال وکړئ، کېدی شي چې سوال او استغفار مو قبول کړي.

ب: که څوک وایي چې: د څه حکمت په بنیاد د ﴿ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ۝٢ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ﴾ کلمات په ضمیرونو (مَلِکِهِمْ، إِلٰهِهِمْ) سره نازل نه شوه حال دا چې مقام د ضمیرونو دی؟

(۱) روح المعاني ج ۳۰ ص۲۸۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مونږ وايو چې: دغه دواړه صفتونه د ﴿ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴾ دپاره عطف بيان واقع شوي دي چې وضاحتونه پکښې مطلب دي[1] او په ضمائرو کښې دومره وضاحت موجوديت نه لري څومره چې په اسماء ظواهرو کښې موجوديت لري.

ج: که څوک وايي چې: په ﴿ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې څه ابهام وه چې په ذکرو شوو دوه وو صفتونو سره توضيح شو؟

مونږ وايو چې: په ﴿ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې د "رَبّ" اطلاق په پلار باندې هم کېدلی شي چې په ﴿ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې په "مَلِك" سره توضيح شو چې د "واکدار" معنی ورکوي. او د "واکدار" اطلاق په مجازي پاچا او مجازي واکدار باندې هم کېږي چې په ﴿ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې په "إِلَه" سره توضيح شو چې د معبود معنی ورکوي، او معبوديت په الله ﷻ پورې اختصاص لري.

د: که څوک و ايي چې: د څه حکمت په بنياد "قُلْ أَعُوذُ بِإِلَهِ النَّاسِ" نازل نه شو چې نه توضيح ته حاجت وی او نه عطف بيان ته ضرورت پېښ شوی وی؟

مونږ وايو چې: په ﴿ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې د "رَبّ" کلمه په "ربوبيت" دلالت کوي او په ﴿ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې د "مَلِك" کلمه په واکدارۍ باندې ښودانه کوي او بالآخره په ﴿ إِلَٰهِ ٱلنَّاسِ ﴾ کښې د "إِلَه" کلمه په معبوديت باندې ارشاد کوي.

نو په دغو درېواړو کلمو کښې د استعاذې ترغيب ته اشاره ده، که بالفرض "قُلْ أَعُوذُ بِإِلَهِ النَّاسِ" نازل شوی وی نو د استعاذې ترغيب ته به په کامله توګه اشاره نه وی شوې.

هـ: که څوک وايي چې: په ﴿ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴾ کښې د "وَسْوَاس" کلمه څه صيغه ده؟ او د څه شي څخه عبارت ده؟

مونږ وايو چې: دغه کلمه د "وَسْوَسَة" دپاره اسم مصدر ده او پخپله مصدر نه ده، که نه نو د "ف" توري به يې زبر درلودلی وی لکه چې په "زِلْزَال" کښې زبر لري[2]. خو په دې مقام کښې ذکره شوي کلمه د مبالغې په توګه د شيطان څخه عبارت ده برابره خبره ده چې انسي وي او که جني وي[3].

و: که څوک وايي چې: ايا په انسانانو کښې هم شيطان شته؟

مونږ وايو چې: هو، انسي شيطان هم موجوديت لري لکه چې ډېر نصوص ورباندې دلالت کوي، د مثال په توګه:

اول: الله ﷻ فرمايلي دي چې: ﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَٰطِينَ ٱلْإِنسِ وَٱلْجِنِّ ﴾ [الأنعام: ۱۱۲] يعنې او همدارنګه مونږ د هر پيغمبر دپاره دښمنان ګرځولي (پيدا کړي) وه چې هغوی د انسي شيطانانو او جني شيطانانو څخه عبارت وه.

(۱) تفسير الكشاف ج۴ ص۸۲۳
(۲) روح المعاني ج۳۰ ص۲۸۶؛ لسان العرب ج۶ ص۲۵۴
(۳) القاموس المحيط ج۴ ص۶۰۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دوهم: ابو ذر ﷺ وايي چې يو ځل ماته نبي کريم ﷺ ارشاد وکړ چې: «يَا أَبَا ذَرٍّ تَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْ شَرِّ شَيَاطِينِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ» يعني اى ابا ذره! په الله ﷻ سره د پيريانو او انسانانو د شيطانانو څخه پنا وغواړه. ما وويلې چې: «أَوَ لِلْإِنْسِ شَيَاطِينُ» يعني ايا انسانانو ته هم شيطانان شته؟ (په دوى کښې هم شيطانان موجوديت لري؟). نبي کريم ﷺ په «نَعَمْ»[1] يعني "هو" سره جواب راکړ.

ز: که څوک وايي چې: "وَسْوَسَة" څه معنى؟

مونږ وايو چې: په پټه سره په زړه کښې د يوه شي اچولو ته "وَسْوَسَة" وايي، برابره خبره ده چې وراچول په اواز سره صورت ونيسي او يا بدون د اوازه[2].

ح: که څوک وايي چې: د "وَسْوَسَة" او "إِلْهَام" څه فرق دى؟

مونږ وايو چې: که وراچولى شوى شى خير وه نو دا "إِلْهَام" دى او که شر (غير شرعي) وه نو دا "وَسْوَسَة" ده[3].

ط: که څوک وايي چې: ايا "وَسْوَسَة" د ګناه سبب جوړېدلى شي؟

مونږ وايو چې: ترڅو پورې چې "وَسْوَسَة" د عزم يا عمل مقام ته ونه رسېږي، د عصيان او ګناه سبب نه جوړېږي. د ښه وضاحت دپاره لاندې يو حديث قرائت کړئ:

نبي کريم ﷺ فرمايلي دي چې: «إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا وَسْوَسَتْ أَوْ حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ بِهِ أَوْ تَكَلَّمْ»[4] يعني يقينًا الله ﷻ زما دأمت دپاره د هغه شي څخه تېر شوى دى چې نفس يې ورباندې وسوسه وکړي يا يې په نفسونو (زړونو) کښې وګرځي ترڅو چې ورباندې عمل ونه کړي (که څه هم قلبي عمل وي چې عزم دى) او ترڅو چې ورباندې په قوليانو کښې تکلم (قول) ونه کړي.

ي: که څوک وايي چې: د شر وسوسه خو کله د نفس د پلوه هم صورت نيسي لکه چې نبي کريم ﷺ په يوه اوږده حديث کښې فرمايلي دي چې: «وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا»[5] يعني او مونږ په الله ﷻ سره د خپلو نفسونو د شرونو څخه پنا غواړو. نو پوښتنه دا ده چې د شيطاني وسوسې او د نفسي وسوسې څه فرق دى؟

مونږ وايو چې: هر ډول وسوسه اصلا د شيطان د پلوه صورت نيسي خو په هغې وسوسه کښې ورسره نفس هم مداخله لري کومه چې د نفسي تلذذ سبب جوړېدلى شي.

نو په همدې بنياد د هر ناجائز کار وسوسه شيطاني وسوسه ده خو د فحاشۍ په وسوسه کښې ورسره نفس هم اشتراک لري.

---

(۱) سنن النسائي ج۲ ص۳۱۸

(۲) تفسير القاسمي ج۱۷ ص۳۰۷

(۳) روح المعاني ج۳۰ ص۲۱۰

(۴) صحيح البخاري ج۲ ص۹۸۶

(۵) سنن ابن ماجه ص۱۳۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یا: که څوک وایي چې: په ﴿ اَلْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴾ کښې د "خَنَّاس" کلمه څه معنی؟
مونږ وایو چې: دغه کلمه د "خُنُوس" ـ لکه "قُتُول" ـ څخه اشتقاقه شوې ده او مونږ د الله ﷻ په توفیق د [التکویر: ۱۵] ایت لاندې لیکلي دي چې "خُنُوس" بېرته ستنېدلو او پټېدلو ته ویل کېږي.
شیطان ته څکه دغه لقب (خنّاس) ورکړی شوی دی چې نوموړی د الله ﷻ په ذکر سره بېرته ستنېدونکی او پټېدونکی دی.
همدغه مطلب په لاندې احادیثو کښې ښه واضحه شوی دی:
اول: نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې یو صحابي مخاطب کړ او ارشاد یې ورته وکړ چې: «فَإِذَا قُلْتَ بِسْمِ اللهِ تَصَاغَرَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ حَتَّى يَكُونَ أَصْغَرَ مِنْ ذُبَابٍ»[۱] یعنې کله چې ته بسم الله ووایې (او د الله ﷻ نوم یاد کړې) نو شیطان ته خپل ځان دومره وړوکی او ذلیل ښي آن تردې چې د مچ څخه هم ورته خپل ځان وړوکی او ذلیل ښکاره شي.
دوهم: نبي کریم ﷺ فرمایلي دي چې: «إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ جَاءَهُ الشَّيْطَانُ فَأَبَسَّ بِهِ كَمَا يَبُسُّ الرَّجُلُ بِدَابَّتِهِ فَإِذَا سَكَنَ لَهُ زَنَقَهُ أَوْ أَلْجَمَهُ»[۲] یعنې یقیناً کله چې ستاسو یو کس په جومات کښې وي نو شیطان ورته ورشي نو د خپل ځان دپاره د ایل کولو غږ وریاندې وکړي (چې ارام شه) لکه چې سړی په خپل څاروي باندې دغسې اواز کوي، نو کله چې همدغه کس شیطان ته ارام شي (او ورته ایل شي چې د الله ﷻ نوم یاد نه کړي) نو سمدستي ورته د اوښ په شان په غاړه کښې پړی (تېرسری) اچوي او یا یې د اس غوندې قیضه کوي (نو بیا یې چې څه خوښه وي هغه وریاندې اجراء کوي).
درېیم: عبد الله بن عباس رضي الله عنهما ویلي دي چې: «الشَّيْطَانُ جَاثِمٌ عَلَى قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، فَإِذَا سَهَا وَغَفَلَ وَسْوَسَ، وَإِذَا ذَكَرَاللهَ خَنَسَ»[۳] یعنې شیطان د بنیادم په زړه باندې په زنګنو (پرمخ) پروت وي نو کله چې بنیادم سهوه شي او د الله ﷻ د ذکر څخه په غفلت کښې واقع شي نو وسوسه وراچوي او چې کله الله ﷻ یاد کړي نو بېرته ګرځي او پټېږي.
یب: که څوک وایي چې: دغه کلمه ﴿ اَلْخَنَّاس ﴾ خو د ﴿ اَلْوَسْوَاسِ ﴾ دپاره صفت واقع شوې ده کوم چې انسي شیطان ته هم شمولیت لري، نو ایا انسي شیطان هم د الله ﷻ په ذکر سره تښتي او پټېږي؟
مونږ وایو چې: هو، انسي شیطان هم د الله ﷻ په ذکر سره د وسوسې اچولو د حیثه تښتي او پټېږي اګر که جسماً نه تښتي او نه پټېږي.
یج: که څوک وایي چې: جني شیطان د انسان په زړه کښې په څه ډول وسوسه اچوي او څنګه ورته لار پیدا کوي؟
مونږ وایو چې: د جني شیطان وسوسې اچولو ته نبي کریم ﷺ په یوه حدیث کښې داسې اشاره کړې

---

(۱) مسند احمد بن حنبل ج۷ ص۳۴۹
(۲) مسند احمد بن حنبل ج۳ ص۲۲۴
(۳) مصنف ابن ابي شيبه ج۷ ص ۱۳۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ده چې: «فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ»[۱] يعنې نو د بنيادم په بدن كښې شيطان داسې چلېږي لكه چې وينه پكښې چلېږي (نو زره ته يې هم په اسانۍ سره لاره پيدا كوي).

يد: كه څوک وايي چې: ايا جنيانو ته هم جني شيطان شته؟

مونږ وايو چې: هو، هغوی ته هم د ابليس لښكرې وسوسې اچوي، او د وسوسې اچولو دپاره غياب ضرور نه دی[۲]. يا په بل عبارت: لكه څنګه چې انسانان انسي شيطان لري همدارنګه جنيان هم د جني شيطانانو درلودونكي دي، چې ابليس او د ابليس اولاده ده.

يه: كه څوک وايي چې: د ﴿ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴾ ايت په اعراب كښې څه شی واقع شوی دی؟

مونږ وايو چې: د دغه ايت په اعراب كښې علماوو كرامو متعدد احتمالات ليكلي دي چې تقريبًا اتو (۸) احتمالونو ته رسېږي[۳] خو كوم احتمال چې مونږ ته بهتر برېښي هغه دا دی چې:

دغه ايت شريف د "مِنْ" په توري سره د ﴿ ٱلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴾ دپاره بيان واقع شوی دی[۴] او د خپل "مُبَيَّن" غوندې محلا مجرور دی. يعنې كوم كسان چې د خلكو په زړونو او سينو كښې وسوسې اچوي هغوی د پيريانو او انسانانو څخه عبارت دي.

په همدې ځای د "النَّاس" سورت بلكې د ټول قرآن كريم پښتو ترجمه او تفسير د الله ﷻ په لوی فضل او عظيم الشان توفيق ختم شو.

اللَّهُمَّ يَا رَبَّ النَّاسِ وَيَا مَلِكَ النَّاسِ وَيَا إِلَهَ النَّاسِ! قِنَا مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ. اللَّهُمَّ يَا رَبَّ الْفَلَقِ! قِنَا مِنْ شَرِّ مَا خَلَقْتَ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَقِنَا مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ.

اللَّهُمَّ إِنِّي عَنْ شُكْرِ مَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ عَاجِزٌ فَاجْعَلْ عَجْزِيْ عَنِ الشُّكْرِ عِنْدَكَ شُكْرًا.

اللَّهُمَّ كَمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ بِالتَّوْفِيقِ فَأَنْعِمْ عَلَيَّ بِحُسْنِ الْقَبُولِ وَبِحُسْنِ الْأَجْرِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَ خَتْمَ هَذَا الْكِتَابِ (عزيز التفاسير) مُوَافِقًا لِمِيلَادِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي التَّارِيخِ فَاجْعَلْهُ مُوَافِقًا لِمَا جَاءَ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي النَّفْعِ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ هَذَا الْكِتَابَ نَافِعًا لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ عُمُومًا وَلِأَوْلَادِيْ خُصُوصًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ. وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

۱۴۲۶/۴/۱۲ هـ ق - ۱۳۸۴/۱/۳۱ هـ ش.

---

(۱) صحيح البخاري ج۱ ص۲۷۳

(۲) تفسير ابن كثير ج۴ ص۵۷۵

(۳) اللباب في علوم الكتاب ج۲۰ ص۵۷۸

(۴) تفسير ابي السعود ج۹ ص۲۱۷؛ روح المعاني ج۳۰ ص۲۸۷؛ الكشاف ج۴ ص۸۲۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د عزیز التفاسیر موضوعي محتویات

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یوه سریزه

د موضوعي محتویاتو په هکله باید محترم لوستونکي لاندې مطالب په نظر کښې ولري:

۱ـ مونږ دغو محتویاتو ته د کلمو د لومړني توري په ملحوظ ترتیب ورکړی دی نو په کار دي چې هره یوه کلمه د خپلو تورو د لومړي توري په ردیف کښې وکتله شي.

۲ـ مونږ د هرې کلمې اصلي حرف په لحاظ کښې نیولی دی.

د ښه وضاحت دپاره لاندې مثالونه ولولئ:

الف: د "ارشاد" کلمه مو د "ر" په ردیف کښې ذکره کړې ده چې د دغې کلمې اصلي حرفونه "ر، ش، د" دي چې د "ر" توری پکښې اولنی توری دی.

ب: د "ایفاء" کلمه مو د "و" په ردیف کښې لیکلې ده چې په اصل کښې "اوفاء" وه او اصلي حرفونه یې "و، ف، ي" دي.

ج: د "تقوی، تراث، ایراث" درېواړه کلمې مو هم د "و" په ردیف کښې ذکرې کړې دي چې په درېواړو کښې اولنی توری (ت، ت، ي) هر یو د "و" څخه بدل دئ چې په اصل کښې بالترتیب "وقوی، وراث، اِوْراث" وه چې اصلي توري یې "و، ر، ث" دي.

د: د "ایواء" کلمه د الف "ء" په ردیف کښې ذکره شوې ده چې "ي" پکښې د "ء" څخه بدله راغلې ده چې په اصل کښې "اءواء" وه او اصلي حرفونه یې "ء، و، ي" دي.

هـ: د "سنة" کلمه هم د "و" په ردیف کښې ذکره ده چې په اصل کښې "وسنة" وه چې د "و" توری یې حذف شوی دی.

۳ـ د کومې کلمې چې اصلي توری څرګند نه وي هغه مو د خپل اولني توري په ردیف کښې لیکلې دي. نو د "إبراهیم، آدم، إسماعیل" کلمات مو د "الف" په ردیف کښې ذکر کړي دي. او د "یعقوب، یوسف" کلمو ته مو د "ي" په ردیف کښې ځای ورکړی دی.

۴ـ د دوه وو یا څو کلمو ترمنځ فرق موضوع دې د "ف" په ردیف کښې وکتل شي.

۵ـ د یو زیات شمېر کلمو معناوې دې د "ل" په ردیف کښې ولټول شي، إن شاء الله ﷻ چې مطلوبه کلمه به ومومئ.

۶ـ په موضوعي فهرست کښې زیات وخت د یوې موضوع دپاره هاغه عنوان غوره شوی دی کوم چې په کتاب ذکر شوی دی.

۷ـ کوم عبارت چې د متعددو کلمو څخه مرکب وي هلته د قصدي کلمې اولنی توری په نظر کښې نیولی شوی دی.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د مثال په توګه دا عنوان "عجیبه قیصه" مونږ د "ق" په ردیف کښې ذکر کړی دی، چې په دغه عبارت کښې قصدي لفظ "قیصه" ده، او د "عجیبه" لفظ یې د صفاتو څخه دی.

۸_ که چرته په محترمو لوستونکو باندې په مرکب عنوان کښې قصدي لفظ او غیر قصدي لفظ پېژاندل مشکل وګرځي نو په کار دي چې د همغه عنوان د هر یوه لفظ د اولني توري ردیف ولټوي. نو څه لرې نه ده چې دغه عنوان "د قرآن کریم د اثراتو مثال" کښې "ق، ث، م" درېواړو تورو په ردیفونو کښې ولټول شي.

۹_ په څینو مرکبو عناوینو کښې مو د اهتمام د کبله د عظیم الشاني کلمې اَولني توري ته کتلي دي که څه هم دغه کلمه په عنوان کښې قصدي نه وي بلکې د صفاتو څخه وي لکه چې ذکر شوی عنوان (د قرآن کریم د اثراتو مثال) د "ق" په ردیف کښې ذکر شوی دی چې د "قرآن" د کلمې اولني توری دی حال دا چې په دغه عنوان کښې د "مثال" لفظ قصدي دی نو باید چې د "م" په دریف کښې لیکلی شوی وی.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف(۱)

د "ابراهیم" د کلمې په ارتباط ۲۴۰/۱
"امام" څه معنی او ابراهیم علیه السلام په څه شي
کښې امام وه؟ ۲۴۲/۱
د ابراهیم علیه السلام مجادله د نمرود سره ۱۰۸/۲
ابراهیم علیه السلام څومره پخوا تېر شوی دی؟ .. ۳۵۳/۲
ابراهیمي دین د صحت معیار دی ۳۵۳/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۳۵۳/۲
د ابراهیم علیه السلام په هکله معلومات ۲۵۹/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ... ۲۵۹/۴_۲۶۱
د ابراهیم علیه السلام د استدلالاتو غرض ۲۶۷/۴
ابراهیم علیه السلام په خپله وعده وفا وکړه ۴۹۱/۵
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۹۱/۵
ابراهیم علیه السلام ته په څه معلومات وشو؟ ۴۹۳/۵
ابراهیم علیه السلام "أوّاه" وه ۴۹۳/۵
ابراهیم علیه السلام ته د وراستولو شوو پرښتو
تعداد ۱۵۹/۶
د ابراهیم علیه السلام اجمالي حالات ۴۹۸/۶
ابراهیم علیه السلام یو امت وه ۱۶۲/۷
ابراهیم علیه السلام خپل پلار توحید ته دعوت کړ ۵۱۰/۷
ابراهیم علیه السلام خپله نقشه عملي کړه ۱۵۲/۸
څه چې ابراهیم علیه السلام غوښتل هغه وشوه ... ۱۵۳/۸
د ابراهیم علیه السلام استنطاق ۱۵۳/۸
په همدې ارتباط وضاحتونه ...... ۱۵۴/۸_ ۱۵۶
د ابراهیم علیه السلام د اور کمیت او کیفیت ۱۶۱/۸
ابراهیم علیه السلام نجات مونده کړ ۱۶۴/۸
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۱۶۴/۸_ ۱۶۵
د ابراهیم علیه السلام اعلان ۲۵۵/۸
آدم علیه السلام ته سجده کونکي پرښتې ۸۰/۱
د "آدم علیه السلام" او "حواء رضي الله عنها" په ارتباط د
وضاحت پوښتنې ۸۵/۱
د آدم علیه السلام دوه زامن ۵۳۱/۳
آدم علیه السلام ته د هابیل علیه الرحمة عوضونه ۵۳۸/۳
ادم علیه السلام ته ابلیس سجده ونه کړه ۴۲۵/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۴۲۶/۴
آدم علیه السلام کوم شیان له خانه سره راکوز
کړي وه؟ ۴۲۶/۴
د آدم علیه السلام مستقیمه اولاده څومره وه؟ ۶۶/۵
د آدم علیه السلام په اصلیت کښې د قران کریم
تعبیرات ۵۴۱/۶
په همدې ارتباط یوه تبصره ۵۴۲/۶
د ادم علیه السلام د قیصې هدف ۲۶۲/۷
ادم علیه السلام هېر دله وه ۷۸/۸
ایا "ابلیس" د پرښتنو څخه وه؟ ۸۲/۱
په سجده باندې د "ابلیس" ماموریت ۸۳/۱
د "ابلیس" په ارتباط څه نور وضاحت ۸۴/۱
ابلیس خپله نقشه عملي کړه ۴۳۳/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۴۳۴/۴
د ابلیس څخه معجزه جوړه شوه ۲۱۰/۵
ایا ابلیس رښتیا ډار شوی وه؟ ۲۱۰/۵
ابلیس ته ترڅه وخته پورې مهلت ورکړې
شوی دی؟ ۵۴۵/۶
د ابلیس اواز ۲۶۵/۷
د ابلیس آسونه ۲۶۵/۷
ابلیس د پیریانو څخه دی ۳۹۵/۷
ایا ابلیس اولاد لري؟ ۳۹۶/۷
د ابلیس علیه اللعنة گومان ۱۷۵/۱۰
د ابو مسلم د قول رد ۱۲۲/۲
ابو ذر رضي الله عنه څه وایي؟ ۱۶۳/۲
د ابو سفیان حیله (چل) ۵۵۴/۲
"ابو رغال" څوک وه؟ ۵۱۵/۴
د "ابو طالب" وفات ۳۴۲/۹
ماثور تفسیرونه .... ۲۲/۱، ۱۹/۳،

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۰۸/۴، ۲۲۴/۴، ۴۷۰/۴، ۲۰۲/۵، ۳۲۷/۵،
۱۰۶/۶، ۴۰۱/۶، ۴۱۸/۶، ۴۷۱/۶، ۳۳۸/۸،
۳۶۴/۸، ۵۶۷/۸، ۶۲/۹، ۱۱۲/۹، ۱۵۲/۹،
۳۳۸/۹، ۴۰۴/۹، ۲۲۱/۱۰، ۳۲۸/۱۰،
۵۳۶/۱۰، ۱۱۵/۱۱، ۲۹۳/۱۱، ۱۱/ ۳۶۳،
۴۹۸/۱۱، ۸/۱۲، ۱۱/۱۲، ۸۵/۱۲، ۸۸/۱۲،
۱۸۵/۱۲، ۱۹۶/۱۲، ۳۳۱/۱۲، ۵۳۴/۱۲،
۵۷۴/۱۲، ۱۲۴/۱۳، ۱۵۹/۱۳، ۱۶۱/۱۳،
۱۶۸/۱۳، ۲۰۷/۱۳، ۲۱۲/۱۳، ۲۲۳/۱۳
ماثور وضاحتونه ۲۷۵/۱۲
"امین" څه معنی؟ ۲۳/۱
د "آل" معنی ۱۰۴/۱
د "او" د توري معنی ۱۴۶/۱
د آخر الزمان پیغمبر ﷺ د وژلو هڅې ۱۶۷/۱
د اهل الکتابو جواب ۲۶۱/۲
د اهل الکتابو علماء ۳۵۷/۲
د اهل الکتابو شهادت ۳۵۸/۲
په اهل الکتابو کښې هم امانتګر شته ۳۶۷/۲
د اهل الکتابو جنایات ۴۰۷/۲
اهل الکتاب خپل ځانونه تزکیه کوي ۱۷۸/۳
اهل الکتابو ته لږ کتاب پاتې دی ۱۷۱/۳
د اهل الکتابو مذبوحه څه وخت حرامېږي؟ ۴۷۲/۳
د اهل الکتابو قبائح ۵۰۸/۳
په همدې باره کښې څه وضاحت ۵۰۸/۳
اهل الکتابو نبي کریم ﷺ پېژاند ۱۷۳/۴
د اهل الکتابو باطلې طریقې ۳۳۰/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ...... ۳۳۱/۵_۳۳۲
اهل التشیع څه وايي؟ ...... ۲۴۳/۱،
۲۴۵/۱، ۲۸۶/۲، ۵۳۰/۲، ۱۹۹/۳، ۴۵۹/۳،
۱۶/۴، ۱۹۱/۵، ۲۵۴/۵، ۲۷۰/۵، ۳۵۶/۵،
۴۶۰/۵، ۵۰۳/۵، ۴۷۱/۷، ۴۷۵/۷، ۶۲/۱۰
د اهل التشیع تناقض ۲۰۱/۳
د اهل التشیع غلطیاوې ۱۷/۴
اهل الصفه څوک وه؟ ۱۶۲/۲
د "الأعْرَاف" معنی ۴۷۳/۴
اهل الاعراف څوک دي؟ ۴۷۴/۴
د اهل الاعرافو عاقبت ۴۷۵/۴
کوم اهل الذمه د جزیې څخه معاف دي؟ ۳۲۰/۵
د اهل الذمه کفارو ډولونه ۳۲۰/۵
اهل الذکر څوک دي؟ ۵۵/۷
اهل البیت څوک دي؟ ۶۶/۱۰
"أهل" څه معنی؟ ...... ۳۶۷/۱۰، ۸۴/۱۳
د أهل السنة والجماعة عقیده ۴۸۹/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۵۰/۱
الاسلوب الحکیم څه ته وايي؟ ۴۳۴/۱
الاسلوب الاحمق څه ته وايي؟ ۱۰۳/۹
څو اولیات ۵۲۶/۱
د "أنّى شِئْتُمْ" معنی؟ ۵۵۲/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۵۴/۱
"ایلاء" څه ته وايي؟ ۵۶۱/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ...... ۵۶۲/۱_ ۵۶۴
د امیر د ټاکلو طریقه ۶۶/۲
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۶۷/۲
د "أذًى" معنی ۱۳۴/۲
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۱۳۵/۲
د "أَمْرُهُ إِلَى اللهِ" معنی ۱۷۶/۲
"إِصْر" څه معنی؟ ۲۱۲/۲
د اولو العلم څخه څوک مطلب دي؟ ۲۵۸/۲
اولو الامر څوک دي؟ ...... ۱۹۵/۳، ۲۴۷/۳
د "اولوا" کلمې په هکله یوه تبصره ۱۹۶/۳
د "اولو الضرر" د کلمې معنی ۲۹۰/۳
په همدې ارتباط یوه یادونه ۲۹۱/۳
اولو العزم پیغمبران ...... ۲۰/۱۰، ۳۴۱/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

امیان څوک دي؟ ۲۶۲/۲
"اکمه" څه معنی؟ ۳۲۶/۲
امانت څه ته وايي؟ ۱۹۸/۲
د امن ډولونه ۴۱۵/۲
د "امن" معنی ۵۵۳/۶
د امانت تعریف او ډولونه ۱۹۲/۳
امانت اهل ته سپارل ۱۹۴/۳
"آمِينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ" څه معنی؟ ۴۴۸/۳
په همدې هکله څه زيات معلومات ۴۴۹/۳
د "مستأمن" حفاظت فرض دی ۲۷۵/۵
د "أمانة" معنی د احادیثو په رڼا کښې . ۱۴۱/۱۰
د "مُؤمِن" معنی ۲۳۲/۱۲
محمدي امت بهتر امت دی ۴۳۹/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۳۹/۲
محمدي امت فاضل او افضل لري ۴۴۱/۲
أمة الدعوة او أمة الإجابة ۴۴۱/۲
محمدي امت به شاهدي وايي ۱۵۷/۳
"أمّة" څه معنی؟ .... ۱۹۹/۴، ۴۶۲
اولنی ډله (أمّة) او وروستنی ډله (أمّة) ... ۴۶۲/۴
د دې امت د شريعت د اسانۍ يو مثال ۵۴/۵
د "أحد" د غره موقعيت ۴۵۸/۲
د أحد د غزا سبب ۴۵۸/۲
د أحد په غزا کښې د مجاهدينو تعداد ... ۴۶۰/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۰/۲
د أحد په غزا کښې ملائک نازل شوي وه ۴۶۷/۲
د أحد غزا او منافقان ۵۱۶/۲
څلور اجرونه ۵۵۷/۲
د "اجر" د کلمې معنی ۱۳/۳
د "اتيان" معنی ۱۸/۳
په همدې اړه سوال جواب او څه وضاحت ... ۱۸/۳
ايا د "اتيان" نسبت الله ﷻ ته صحت لري؟ ۳۹۶/۴

ايمان ته بلونکي څوک دي؟ ۲۸/۳
د پوخ ايمان شرطونه ۲۱۳/۳
د پاخه ايمان په هکله درې سوالونه او د هغو جوابونه ۲۱۵/۳
ايمان د خوف او رجاء ترمنځ دی .... ۴۹۳/۴، ۵۳۶/۴، ۵۵۴/۶
ايمان د هدايت سبب دی ۵۲۶/۵
د ايمان خرڅوونکي څوک دي؟ ۵۶۳/۲
د "إيمان" او "اسلام" کلمو په ارتباط ۴۷۸/۱۱
په انسان باندې درې مرحلې ورځي ۱۸۴/۲
انسان کمزوری دی ۱۲۷/۳
انسان د ختو څخه جوړ دی ۱۴۵/۴
د انسان مماثلت له نورو ساکښانو سره.. ۱۹۹/۴
انسان کله-کله د خپل ځان دپاره غمونه غواړي ۵۴۰/۵
په انسانانو کښې هم شيطانان شته ۱۳۸/۷
انسان د کرامت خاوند دی ۲۷۲/۷
د انسان د هډوکو ټوله شمېره ۳۳۰/۸
ايا انسان چاته حيات (ژوند) ورکولی شي؟ ۵۴۲/۳
د ايت شريف نظائر ۱۵۸/۳
"اذن الله" څه معنی؟ ۲۰۸/۳
د "اذن الله" په هکله اضافه معلومات ۲۰۸/۳
"إناثا" څه معنی؟ ۳۳۳/۳
د "آخرين" کلمه د چا څه عبارت ده؟ ۳۶۴/۳
د "أوْ" توری د تنويع دپاره دی ۵۴۵/۳
په همدې هکله د وضاحت پوښتنه ۵۴۶/۳
په همدې هکله د وضاحت سوال جواب ... ۵۴۶/۳
د "اذان" دعاء ۵۵۳/۳
دلته د "الی" معنی ۱۶۳/۴
"اکِنّة" څه معنی؟ ۱۷۹/۴
"آزر" څوک وه؟ ۲۵۹/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه وضاحتونه ...۲۵۹/۴_۲۶۱
"أمُّ القُرَى" د کوم ځای نوم دی؟ ۲۸۸/۴
"أجل" څه معنی؟ ۴۵۴/۴
د "أمًا" د توری په ارتباط څه وضاحت ۴۵۶/۴
کفار اسمان ته نه شي ختلی ....۴۶۶/۴، ۵۳۱/۶
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۶۶/۴
د "الارض" څخه کومه ځمکه مطلب ده؟..۵۶۶/۴
الارض (ځمکه) ورباندې تنګه شوه ۳۰۶/۵
په الارض (ځمکه) باندې د حرکت ډولونه ۵۵۹/۵
د "الارض" څخه کومه ځمکه مراده ده؟.....۲۰۵/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۰۶/۸
"أرض" (ځمکه) مخکې پيدا شوې که اسمان؟ ۷۰/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ....۷۱/۱۱_ ۷۲
الاسماء الحسنی څو دي؟ ۷۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ..۷۹/۵، ۱۳۸/۱۲
د جهادې اسونو فضائل ۲۲۷/۵
د جنګي اسيرانو حکم ۲۴۴/۵
اسيران ازاد شوه ۳۰۸/۵
د جنګي اسيرانو حکم ۳۵۰/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۳۵۳/۱۱_ ۳۵۴
أولی هجرت ترڅه وخته پورې وه؟ ۲۵۴/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ......۲۵۵/۵_۲۵۶
"أذان" څه معنی؟ ۲۶۵/۵
أئمة الکفر (د کفر مشران) څوک دي؟ ۲۸۴/۵
د تولو جوماتونو امام المسجد الحرام دی ۲۹۱/۵
"اباء" څه معنی؟ ۳۲۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۲۶/۵
د میاشتو د تاخیر صورتونه ۳۴۸/۵
"مُؤَلَّفَةُ القُلُوب" څوک دي؟ ۳۸۶/۵
ایا اوس د "مؤلفة القلوب" حکم باقي دی؟ ۳۸۷/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۸۸/۵
"ابن السبيل" څوک دی؟ ۳۹۰/۵
د "مُؤتَفِکَات" معنی ۴۰۸/۵
امامان څوک دي او مقتديان يې څوک دي؟ ۴۵۸/۵
په همدې ارتباط وضاحت ۴۵۹/۵
د آخرت د ثبوت عقلي دلائل ۵۳۰/۵
"تاويل" څه معنی؟ ۵۸۲/۵
د "آلاَ" معنی ۸۰/۶
په غم او ښادی کښې د مؤمن حالت ۹۱/۶
يو ماثور تفسير ۲۱۲/۶
"تأويل الأحاديث" څه معنی؟ ۲۳۰/۶
"إيوَاء" څه معنی؟ ......۳۱۹/۶، ۳۵۲
يو ماثور مثال ۳۲۲/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۲۴/۶
د "أسَف" معنی ۳۳۶/۶
دلته د "أنثی" څه معنی؟ ۳۸۹/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ....۳۸۹/۶_ ۳۹۱
أم الکتاب د کوم کتاب نوم دی؟ ۴۴۱/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۴۲/۶
د بيان خاص اسلوب ۴۶۷/۶
"امل" څه معنی؟ ۵۱۹/۶
د "أتَى أمْرُ الله" معنی ۷/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۸/۷
هيڅا ته د بل چا په ګناه مؤاخذه نشته ۸۱/۷
د تولو پيغمبرانو عليهم السلام امامت ۱۸۱/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۸۱/۷
"أوّلُ الرُّسُل" د کوم پيغمبر لقب دی؟ ۲۰۵/۷
"أف" څه معنی؟ ۲۱۲/۷
د "أوَّاب" معنی ۲۱۶/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "اَنکو" معنی ۳۳۱/۷
د "اَرَءَیتَ الله" سورت په هکله ۳۳۶/۷
د "اَرِیکَة" معنی ۳۱۶/۷
د اَکثرو خلکو د رنځ کېدلو دعاء ۳۱۶/۷
"اِمرا" څه معنی؟ ۴۱۸/۷
مري السلوي ته ۴۳۰/۷
د ادریس ﷺ څو اولیات ۵۱۸/۷
د "اَثر" معنی ۵۴۷/۷
"مآب" څه معنی؟ ۵۷۴/۷
د "اَزر" معنی ۷/۸
اسرائیلیات او د موږ مکلفیت ۱۸۰/۸
د ایوب څه حالات ۱۸۰/۸
د ایوب ﷺ امتحان ۴۵۸/۱۰
په همدي ارتباط څه وضاحتونه .... ۴۵۸/۱۰_۴۵۹
د جهاد "اذن" نازل شو ۲۷۶/۸
د "افک" واقعه ۴۲۵/۸
په همدي ارتباط څه وضاحت ۴۲۸/۸
د "استیناس" معنی ۴۶۱/۸
اول کلام دی که سلام؟ ۴۶۲/۸
په همدي ارتباط څه وضاحتونه .... ۴۶۳/۸_۴۶۶
کورونو ته د داخلېدو پر وخت د اجازې (اذن)
غوښتلو په اړه ۴۶۰/۸
"اریکه" څه معنی؟ ۴۷۹/۸
په همدي ارتباط څه وضاحت ۴۸۰/۸
اسلامي امارت یا د وعدې مصداق ۵۲۹/۸
آسیه رضی الله عنها کامله ښځه وه ۲۷۶/۹
"أم القری" څه معنی؟ ۴۶۶/۹
أمهات المؤمنین په هکله معلومات ۴۴۰/۶
أمهات المؤمنین رضی الله عنهن ۱۷/۱۰
په همدي ارتباط څه وضاحت ۱۹/۱۰
د امهات المؤمنین رضی الله عنهن نومونه ۵۵/۱۰
د امهات المؤمنین د نفقه د حکمتونه ۱۰۸/۱۰
په همدي ارتباط څه وضاحتونه ۱۰۳/۱۰
د امهات المؤمنین رضی الله عنهن د نکاح د
حرمت په اړه یوه مسئله ۱۱۶/۱۰
د "ایتاء" معنی .... ۱۱۵/۱۰_۱۲۱
په همدي ارتباط څه وضاحتونه .... ۱۳۳/۱۰_۱۳۴
د "اِباق" معنی ۳۹۹/۱۰
د "اَید" معنی ۴۳۱/۱۰
"اَحد" څه معنی؟ ۵۶۲/۱۰
دنیاوي اوله ورځ کومه ورځ ده ۶۹/۱۱
د "اُخت" معنی ۲۱۵/۱۱
د "آثیم" معنی ۲۶۶/۱۱
د "اُنف" معنی ۳۶۶/۱۱
د "اُزف" معنی ۲۷/۱۲
د "اَشر" معنی ۴۸/۱۲
د "اَنام" معنی ۶۶/۱۲
د "اَباریق" معنی ۱۰۶/۱۲
د مجلس آداب ۱۹۱/۱۲
د "اَوّل الحشر" معنی ۲۰۵/۱۲
د "اُمّي" معنی ۲۸۱/۱۲
د "اِسم" معنی ۵۶۵/۱۲
"اُخدود" څه معنی؟ ۹۴/۱۳
په همدي ارتباط څه وضاحت ۹۴/۱۳
"آنیة" څه معنی؟ ۱۲۱/۱۳
د "اَبابیل" معنی ۲۴۴/۱۳
د "آیة" معنی ۱۰/۱
د ایتونو ترمنځ تفاضل شته ۹۶/۲
د ایت کرسي په اړه ۹۶/۲
د قران کریم وروستنی نازل شوی ایت ۱۸۴/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د قرآن کريم د بر اوږد ايت ۱۸۷/۲
د قرآن کريم د بر جامع ايت ۱۲۲/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۲۳/۷
په اينونو کښې تناقض نشته ۳۹۵/۸

ب

د دې کتاب د ليکلو باعث ۴/۱
د بني اسرائيلو کرنلاره ۹۷/۱
د "بلاء" معنى ۱۰۵/۱
د "بروء" معنى ۱۰۸/۱
د بني اسرائيلو د ناشکريو مثالونه ۱۱۳/۱
د بني اسرائيلو جنايات ۱۳۳/۱
د بني اسرائيلو د غوا قيصه ۱۳۷/۱
په همدې اړه څه وضاحتونه .... ۱۳۹/۱ _ ۱۴۰
د بني اسرائيلو د تحريف مثالونه ۱۵۵/۱
د بني اسرائيلو پيغمبران عليهم السلام ۳۲۴/۲
بني اسرائيل او تورات ۳۲۹/۲
د بني اسرائيلو څو کرته جنايات ۴۰/۴
د بني اسرائيلو ملعونيت ۴۷/۴
بني اسرائيل مصر ته څه وخت ورغلي وه؟ ۵۴۱/۴
بني اسرائيلو ته د څمکې د خلافت وعده ۵۵۶/۴
بني اسرائيلو ولې د بوتانو ورانديز وکړ ..۵۶۹/۴
د بني اسرائيلو خوسکى ۱۸/۵
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۲۰/۵
د بني اسرائيلو درې جرګې د طور غره ته ..۳۴/۵
دلته د بني اسرائيلو کومه جرګه مراده ده؟ ۳۵/۵
په همدې ارتباط يوه تبصره او وضاحت ۳۵/۵، ۳۶
د بني اسرائيلو د قلزم په لور حرکت ۵۲/۶
د بني اسرائيلو تواريخ ۱۸۸/۷
د بني اسرائيلو کتاب تورات وه ۴۸۲/۷
بني اسرائيل او مصر ۹۳/۹
د بني اسرائيلو د اختلافاتو مثالونه ۲۴۷/۹
په دنيا کښې بعث بعد الموت ۱۴۷/۱
په دنيا کښې د زرګونو خلکو بعث بعد الموت ۵۳/۲
دا (بعث بعد الموت) خيالي قيصه نه ده ... ۵۵/۲
مبعوث (ژوندي کړى شوى) سړى څوک وه؟ ۱۱۴/۲
د "بعث بعد الموت" دوه دليلونه ۵۳۰/۷
مباهله څه ته وايي؟ .... ۱۸۰/۱، ۳۴۴/۲
په همدې ارتباط د وضاحت سوالونه او جوابونه ۱۸۱/۱
ابتهال څه ته وايي؟ ۳۴۴/۲
نبي کريم ﷺ مباهلې ته تيار شو ۳۴۵/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحتونه ۳۴۵/۲
مباهله عملي نه شوه ۳۴۵/۲
ايا په دې زمانه کښې مباهله جواز لري؟ ۳۴۶/۲
"مباهلې" ته د مشرکانو دعوت ۵۳۹/۷
ايا تبليغ فرض دى؟ ۳۲۷/۱
"بُعُولَة" څه معنى؟ ۵۶۹/۱
"بَلَغْنَ" څه معنى؟ ۱۲/۲
"بَيع" څه معنى؟ ۸۷/۲
د مرغانو د معجزې باعث ۱۲۴/۲
په همدې هکله څه نور وضاحت ۱۲۵/۲
د پام وړ تبصره ۱۶۹/۲
د "بلاغت" دوه وجهې ۲۵۲/۲
يوه تبصره ۳۵۹/۲
څو تبصرې ۳۷۱/۲
"بر" څه معنى؟ ۴۰۱/۲
د "بر" په ارتباط څه وضاحتونه ۴۰۲/۲
بکه او مکه ۴۱۱/۲
د "بطانة" معنى ۴۵۴/۲
"بدر" د کوم ځاى نوم دى؟ ۴۶۴/۲
د "بدر" د ملائکو علامات ۴۶۷/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "بيان، هداية، موعظة" معناوي ۴۸۶/۲
"اشتبشار" څه معنى؟ ۵۵۰/۲
د بدر دوه غزاګانې ۵۵۸/۲
بخل څه ته وايي؟ ۵۷۰/۲
دلته کوم بخيلان مراد دي؟ ۵۷۰/۲
د بلوغ علامات ۷۱/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۷۲/۳
"بطؤ" څه معنى؟ ۲۲۶/۳
د "بيت" معنى ۲۴۲/۳
باطل استدلال ۴۲۳/۳
"بَهِيمَة" څه معنى؟ ۴۴۱/۳
د "بخل" ډولونه ۱۵۴/۳
محمدي (ﷺ) بشارت په انجيل کښې ۵۷۸/۳
د "بجله" مرتد عجيبه قيصه ۱۳/۴
"بيت الله" ته ځکه "کعبه" وايي ۹۱/۴
بيت الله (کعبه) په پينو باندې درونکې ده ۹۱/۴
د "بحيره" تعريف ۱۰۶/۴
"بغتة" څه معنى؟ ۲۰۹/۴
د "ابلاس" معنى ۲۰۹/۴
د "بسل" معنى ۲۵۱/۴
"مبارک" څه معنى؟ ۲۸۷/۴
"بصائر" څه معنى؟ ۳۱۵/۴
د کفارو دپاره د جنت ابواب (دروازې)
نه بېرته کېږي ۴۶۵/۴
د بعيد (لرې) خاى څخه ليدل او خبرې کول ۴۷۷/۴
"بينة" څه معنى؟ ۵۲۳/۴
د "بلاء" په ارتباط څه وضاحت ۵۷۰/۴
د محمد ﷺ په هکله په پخوانيو کتابونو
کښې بشارتونه ۳۹/۵
د "بجس" د کلمې معنى ۴۶/۵
د بلعم بن باعوراء قيصه ۷۲/۵

ب

د "بغتة" معنى ۸۹/۵
زه د "بوتانو" څخه نه ډارېږم ۱۰۲/۵
د بدر د غزا تاريخ ۱۳۳/۵
په همدې ارتباط څه نور وضاحتونه۱۳۴/۵_۱۳۷
د بدر غزا او ملائک .... ۱۴۱/۵_۱۴۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۴۹/۵
"بلاء" څه معنى؟ .... ۱۵۲/۵، ۵۶۵/۵
د "بطر" معنى ۲۰۸/۵
"براءة" څه معنى؟ ۲۶۴/۵
د "بَوَاء" معنى ۴۳/۶
د "مُبَوَّأَ صِدْقٍ" معنى ۵۵/۶
د "بعل" معنى ۱۶۲/۶
دلته د "بنات" معنى ۱۶۷/۶
د "بقية" معنى ۱۷۴/۶
دلته "رهان" د څه شي څخه عبارت دى؟..۲۶۴/۶
"بداءة" څه معنى؟ ۲۷۴/۶
د "بضع" د کلمې معنى ۲۸۳/۶
دلته "بشير" د چا څخه عبارت دى؟ ۳۴۷/۶
د "البدو" معنى ۳۵۶/۶
د "إبانة" معنى ۵۱۵/۶
"تبديل" څه معنى؟ ۵۰۹/۶
د "برج" معنى ۵۳۱/۶
په دنيا کښې د بحرونو (سيندونو) شمېر ...۲۵/۷
د "مُبَاءَةٌ" معنى ۵۲/۷
"تِبْيَان" څه معنى؟ ۱۲۱/۷
دلته د "بشر" د کلمې مصداق ۱۴۳/۷
"براق" د کوم څاروي نوم دى؟ ۱۸۰/۷
د "تبذير" معنى ۲۱۷/۷
د "بخل" نوم د کنايې په توګه ۲۲۰/۷
د "باقيات صالحات" معنى ۳۹۲/۷
يوه په زړه پورې ضروري تبصره ۴۳۲/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"بال" څه معنی؟ ۲۲/۸
برهان التمانع ۱۱۷/۸
"بلاغ" څه معنی؟ ۲۰۸/۸
"بهجة" څه معنی؟ .... ۲۲۴/۸، ۴۸۸/۱۱
د "بواء" معنی ۲۵۴/۸
"بیت العتیق" د کعبې شریفې لقب دی ... ۲۵۹/۸
د "برزخ" معنی ۳۹۱/۸
بهائمو (څارویو) ته ورتلونکی هم باید تعزیر شي ۴۲۱/۸
د بهتان موسس څوک وه؟ ۴۴۰/۸
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۴۴۰/۸_ ۴۴۲
د "برکة" معنی ۵۵۸/۸
"بور" څه معنی؟ ۵۷۳/۸
د دریابونو ترمنځ برزخ (پرده) ۳۶/۹
د "بَخْعْ" معنی ۶۹/۹
د بحر انفلاق ۹۸/۹
د "بطش" معنی ۱۲۴/۹
د "بلقیسې" عجیبه تخت ۱۹۴/۹
د "بلقیسې" د لیک شکل ۲۰۰/۹
"بهجة" څه معنی؟ ۲۳۴/۹
د "بضع" معنی ۴۵۶/۹
"اِبلاس" څه معنی؟ ۴۶۳/۹
د "تبرج" معنی او ډولونه ۶۵/۱۰
د "بوار" معنی ۲۴۳/۱۰
د "بیضاء" کلمې تفسیر ۳۵۳/۱۰
د "اِسْتَبانَة" معنی ۳۹۱/۱۰
د "بعل" معنی ۳۹۲/۱۰
د "باطل" معنی ۴۴۶/۱۰
د جنت ابواب (دروازې) ۴۶۷/۱۰
د "بشر" معنی ۴۷۷/۱۰
د "ابرام" معنی ۲۳۶/۱۱
د اسمان او ځمکې بکاء (ژړا) ۲۵۸/۱۱
"بال" څه معنی؟ ۳۴۶/۱۱
"بطلان" څه معنی؟ ۳۸۵/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۸۶/۱۱
"بیعة" څه معنی؟ ۴۰۶/۱۱
د "بائر" معنی ۴۱۲/۱۱
د "بطن" معنی ۴۲۳/۱۱
د "بر" د کلمې معنی ۵۵۲/۱۱
د الله ﷻ د ډاره بکاء (ژړا) ۲۸/۱۲
د "بیان" معنی ۶۴/۱۲
د "تَبَتُّل" معنی ۵۰۰/۱۲
د "بَنان" معنی ۵۳۹/۱۲
د "برق" یا "بروق" معنی ۵۴۰/۱۲
د "بَعْثَرَة" معنی ۶۱/۱۳
د "بَرِيَّة" معنی ۲۰۷/۱۳

ت

د دې کتاب د ترجمې (ژباړې) ډول ۶/۱
ایا د توبې قبول شرطونه لري؟ ۹۶/۳
د توبې په ارتباط د "مِنْ قَرِيْب" معنی ۹۶/۳
په همدې هکله یوه تبصره ۹۷/۳
تجارت د مالونو د تحصیل بهتره لاره ده ۱۲۹/۳
د تیمم سببونه ۱۶۵/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۶۶/۳
د تیمم کیفیت ۱۶۷/۳
د تیمم حکمتونه ۱۶۷/۳
د تیمم په هکله یادونه ۱۶۸/۳
توبه او حقوق العباد ۵۵۰/۳
"تمام" څه معنی؟ ۳۳۳/۴
د "تعال" معنی ۳۸۷/۴
"التَّوْبَة" سورت او بسم الله الرحمن الرحیم ۲۵۹/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۲۶۱/۵
د "تبوک" د غزا سبب ۳۵۲/۵
د تبوک غزا څخه د پاتې شوو کسانو
گروپونه ۴۷۳/۵
د تبوک په غزا کښې مشکلات ډېر وه ...۴۹۸/۵
د تبوک غزا فرض عین وه ۵۰۶/۵
د تبوک د غزا څینې عجائب او غرائب ...۵۲۰/۵
د توبې په هکله څه وضاحت ۴۹۷/۵
د "التَّنُّور" معنی ۱۲۷/۶
د تلاوت په ارتباط څو مسائل ۱۳۸/۷
په همدې اړه څه وضاحت........۱۳۹/۷
"تبیع" د چا لقب دی؟ ۲۷۱/۷
د "متارکې" سلام کوم سلام دی؟ ۵۱۱/۷
د "اتباع" معنی ۵۵/۸
"تَفَث" څه معنی؟ ۲۵۸/۸
مبارکه تحفه (سلام)........۲۵۵/۳، ۵۴۸/۸
د "أتراب" معنی ۴۶۸/۱۰
د "تَباب" معنی ۱۹/۱۱
"تُبع" څوک وه؟ ۲۶۲/۱۱
"تَعس" څه معنی؟ ۳۵۶/۱۱
د "تَبار" معنی ۴۷۰/۱۲

ث

د "ثبات" د کلمې تحلیل ۲۲۵/۳
"ثقف" څه معنی؟ ....۲۶۹/۳، ۲۴۱/۱۲
د تثلیث مشکله عقیده ۴۲۴/۳
د پرښتو تثبیت ۱۴۷/۵
"إثخان" څه معنی؟ ۲۴۱/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت .....۲۴۱/۵_ ۲۴۲
"ثقل" څه معنی؟ ....۳۵۲/۵، ۲۱۱/۱۳
"ثبط" څه معنی؟ ۳۶۸/۵
د "ثعلبه" قیصه او څه وضاحت....۴۲۲/۵_۴۲۳
"ثُمَّ" د ذکرې تراخې دپاره ده؟ ۴۲۵/۵
ثمودیان په څه ډول عذاب سره هلاک شوه؟۵۱۶/۵
ثعبان د کوم مار نوم دی؟ ۵۴۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۴۸/۵
د "ثناء" معنی ....۸۰/۶، ۲۲۷/۸
د "تثريب" معنی ۲۴۳/۶
د "ثبور" معنی........۳۲۲/۷، ۵۶۹/۸
د "ثرى" معنی ۵۶۴/۷
د کفر او ابدي سزا مماثلة ۲۷۷/۹
د "ثُلة" معنی ۱۰۴/۱۲

ج

"جزا" څه معنی؟ ۱۰۱/۱
"جَهرة" څه معنی؟ ۱۱۱/۱
هجرت او جهاد ۱۱۴/۱
ایا جهاد فرض عین دی؟ ۵۱۷/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۵۱۸/۱_ ۵۱۹
د جهاد څخه د زړګونو خلکو تېښته........۵۷/۲
د طالوت په څنګ کښې څومره کسان جهاد
ته چمتو شوه؟ ۶۴/۲
د جهاد اهداف ۱۰۱/۲
د صحابه وو ﷺ مینه او محبت د جهاد سره ۴۶۱/۲
د جهاد دپاره بل قوم څوک دی؟ ۲۸۰/۴
تر قیامته څرګنده مجاهده ډله ۸۴/۵
جهاد تر هغه وخته چې فتنه ورکه شي ۱۸۶/۵
مجاهدین ورته لږ ښکاره شوه ۲۰۲/۵
د جهادي اسونو فضائل ۲۲۷/۵
په جهادي وسائلو څوک ډارول کېږي ۲۲۸/۵
ډېره لویه جهادي وسیله کومه یوه ده؟ ..۲۲۹/۵
په جهاد کښې د مؤمنان د تېښتې په اړه
یوه مسئله ۲۳۸/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د مسلح جهاد او د علم ر زده کړې په اړه
بوه مسئله ۳۵۹/۵
د جهاد موانع ۳۰۰/۵
په حنین کښې مجاهدین بریالي شوه...... ۳۰۷/۵
د جهاد ډولونه ۳۵۸/۵
جهاد (غزا) ته تیاری نیول ۳۶۸/۵
د جهاد (غزا) د عیني فرضیت حالتونه ۵۰۶/۵
د جهاد (غزا) د وړاندې تګ ترتیب ۵۱۳/۵
حق جهاد د کوم جهاد نوم دی؟ ۳۱۲/۸
د جهاد "اذن" نازل شو ۲۷۶/۸
لوی جهاد ۳۶/۹
په جهاد کښې غلبه مؤمنانو پورې خاصه
ده، په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۱۴/۱۰
د "جهد" معنی...... ۳۲۱/۴، ۴۲۷/۵، ۵۲۳/۸
"جُنَاح" څه معنی؟ ۳۲/۲
دا تجربه او غرونه ۱۲۷/۲
د "جنة" دوه معناوې ۱۴۲/۲
ایا د الله ﷻ سره جنګ؟ ۱۸۰/۲
ایا د الله ﷻ سره جنګ امکان لري؟ ۵۴۵/۳
اجتماعي غوښتنه ۱۴۵/۲
نبي کریم ﷺ مجاهدین مجهز کړه ۴۵۸/۲
د نبي کریم ﷺ د جنازې کیفیت ۴۹۷/۲
مونږ په جنګ نه پوهېږو ۵۴۶/۲
د سوال اجابت ۱۳/۳
د سوال د اجابت طریقه ۳۱/۳
په همدې باره کښې سوال جواب ۳۱/۳
د جار (ګاونډي) حق ۱۵۳/۳
د جار (ګاونډي) حقوق تفاوت لري ۱۵۳/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۵۴/۳
"جبت" څه ته وایي؟ ۱۸۲/۳
په جهنم کښې د کافر پوستکی ۱۸۷/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۸۷/۳
د هر خلک د جهنم خاشاک دي ۷۶/۵
په همدې ارتباط د وضاحت تبصره ۷۸/۵
د جهنم اور د هر ګرم دی ۴۳۳/۵
د جهنم اوه دروازې او څه وضاحت ...... ۵۴۷/۶_۵۴۸
هرڅوک جهنم ته داخلیدونکی دی ۵۳۱/۷
په جهنم کښې کفار اوربدل نه شي کولی ۱۹۸/۸
جهنم لیدل کولی شي ۵۶۷/۸
"جهنم" په څه وایي؟ ۴۹۹/۱۱
ایا په جنت کښې اولادونه امکان لري؟ ۲۳۰/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۳۱/۱۱
په جنت کښې توالد نشته ۲۵۴/۲
ایا په جنت کښې سیوری شته؟ ۱۸۸/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۸۸/۳
د جنت دروازې ۴۶۷/۱۰
د اجتهاد په هکله سوال جواب ۱۹۸/۳
ایا په دې زمانه کښې اجتهاد جائز دی؟ ۱۹۸/۳
د "جدر" د کلمې معنی ۲۲۴/۳
د جنګي وسائلو زده کړه ۲۲۵/۳
په دې باره کښې سوال جواب ۲۲۵/۳
په مکه معظمه کښې د جهاد د عدم
فرضیت وجوه ۲۳۶/۳
د نبي کریم ﷺ اجتهاد ۳۱۷/۳
په خبره باندې جهر کول څه معنی؟ ۳۸۷/۳
د یهودانو د جنایاتو نوملیک ۳۹۴/۳
د "جنف" د کلمې معنی ۴۶۱/۳
د "جبار" د کلمې معنی ۵۲۰/۳
د نارینه د غلا جرئت ۵۵۶/۳
ایا په جنیاتو (پیریانو) کښې پیغمبر تېر
شوی دی؟ ۳۵۵/۴
په لاره کښې جلوس (کیناستل) ۵۶۳/۴
د "جلاء" معنی ۱۰/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۱/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "اجتباء" معنى ١٠٩/٥
"جزيه" څه معنى؟ ٣١٩
د يوه نفر د جزيې مقدار اندازه ٣٢٠/٥
جمهور صحابه كرام ﷺ څه وايي؟ ٣٣٧/٥
جمهورصحابه كرام ﷺ او د ابوذر ﷺ جواب ٣٣٨/٥
د مؤمنانو لنډ جواب ٣٧٧/٥
دا انشائيه جمله په معنى كښې خبريه
جمله ده ٣٧٦/٥
د "جموح" معنى ٣٨٠/٥
په جوع (لوږه) او تنده باندې هم الله ﷻ
اجر وركوي ٥٠٧/٥
د جنتيانو لاندې نهرونه بهېږي ٥٣٦/٥
دلته د "اجماع" معنى ٢٧/٦
"جودي غر" چرته واقع دى؟ ١٢١/٦
"جان" د چا نوم دى؟ ٥٤٣/٦
په همدې ارتباط څه وضاحت ٥٤٣/٦
جمال څه معنى؟ ١٣/٧
په همدې ارتباط څه وضاحت ١٤/٧
د قرآن كريم ډېر جامع ايت ١٢٢/٧
په همدې اړه څه وضاحت ١٢٣/٧
"جدال" څه معنى؟ ١٥١/٧
په همدې ارتباط څه وضاحت ١٧٠/٧
د "جناح الذل" معنى ٢١٣/٧
د "مجمع البحرين" مصداق ٤٠٨/٧
د قرآن كريم د ټولو حرفونو مجموعه
څومره ده؟ ٤١٩/٧
جدار (دېوال) د لوېدلو نيت درلود ٤٢٥/٧
د جدار (دېوال) د ودرولو كيفيت ٤٢٥/٧
د "جِثِيًا" معنى ٥٣٠/٧
"جذاذ" څه معنى؟ ١٥٢/٨
د "جوار" معنى ٣٧٠/٨
د "جلد" معنى ٤٠٧/٨
د "جيب" معنى ٤٧٦/٨
د "جبلة" معنى ١٤٢/٩
د "جذوة" معنى ٣١٠/٩
په همدې ارتباط څه وضاحت ٣١١/٩
د "جباية" معنى ٣٤٣/٩
عجيب جواب ٤٣٣/٩
"تَتَجَافَى" څه معنى؟ ٥٦٦/٩
د "جلباب" څرنګوالى ١٢٤/١٠
په همدې ارتباط څه وضاحت ١٢٥/١٠
د "استجابة" معنى ٢٢٩/١٠
"أجداث" څه معنى؟ ٣٠٤/١٠
د "جزء" معنى ١٩٤/١١
د "تجسس" معنى ٤٦٥/١١
د "جبار" معنى ٥٠٧/١١
د "جنا" معنى ٨٧/١٢
د جمعې د لمانځه په اړه ٢٨٨/١٢
په همدې هکله څه وضاحتونه ٢٩٠/١٢
د "جوب" معنى ١٣١/١٣
د "جم" معنى ١٣٥/١٣

ح

صرفي تحليلونه .... ٢٩/١،
٢٤٥/١، ٣٢/٢، ١١٩/٢، ٥٤٤/٤، ٥٥٩/٤،
٢٢٨/٦، ٢٨٨/٦، ٥٢٢/٧، ٣٧٨/٨، ٣٢/٩،
٢٢١/٩، ٤٤٦/٩، ٥٣٣/٩، ١٧٢/١٠،
٣٠٩/١٠، ٣٥٣/١٠، ٤٠٠/١٠، ٤٣/١٢،
٣٧٦/١٢، ٤٦٨/١٢، ١٤٥/١٣، ١٥٢/١٣
نحوي تحليلونه .... ٣٢/١،
٢٥٩/١، ١١٨/٤، ١٧١/٤، ٣٤٢/٤، ٢٩٧/٥،
٣٧٦/٦، ٩/٧، ١٥/٧، ٢٤/٧، ٩١/٧، ١٠٢/٧،
١٤٧/٧، ١٥٠/٧، ١٦١/٧، ١٩٦/٧، ٢٣٠/٧،
٢٧٣/٧، ٢٨٦/٧، ٢٩٧/٧، ٣١٤/٧، ٣٦٥/٧،

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳۱۵/۷، ۵۳۱/۷، ۵۰۳/۷، ۲۷/۸، ۳۲/۸،
۱۰۳/۸، ۱۱۸/۸، ۱۳۳/۸، ۱۹۷/۸، ۲۵۰/۸،
۳۱۴/۸، ۳۴۹/۸، ۴۳۲/۸، ۴۹۱/۸، ۴۹۹/۸،
۵۴۱/۸، ۵۶۴/۸، ۱۴/۹، ۲۳/۹، ۵۰/۹،
۱۹۴/۹، ۲۱۳/۹، ۲۳۳/۹، ۳۵۹/۹، ۴۰۸/۹،
۴۲۰/۹، ۴۷۳/۹، ۴۹۷/۹، ۹۱/۱۰، ۱۰۰/۱۰،
۱۴۸/۱۰، ۱۵۶/۱۰، ۱۶۱/۱۰، ۱۸۷/۱۰،
۲۱۸/۱۰، ۲۳۹/۱۰، ۲۶۶/۱۰، ۲۷۶/۱۰،
۳۴۲/۱۰، ۳۶۹/۱۰، ۳۹۴/۱۰، ۴۲۶/۱۰،
۴۶۳/۱۰، ۴۶۸/۱۰، ۴۷۷/۱۰، ۴۸۴/۱۰،
۴۹۱/۱۰، ۵۰۰/۱۰، ۵۰۲/۱۰، ۵۰۵/۱۰،
۵۲۱/۱۰، ۵۳۶/۱۰، ۷۲/۱۱، ۸۵/۱۱،
۹۵/۱۱، ۱۱۰/۱۱، ۱۲۰/۱۱، ۱۵۹/۱۱،
۲۶۶/۱۱، ۲۸۴/۱۱، ۳۱۹/۱۱، ۳۳۰/۱۱،
۳۳۱/۱۱، ۳۴۱/۱۱، ۳۵۰/۱۱، ۳۵۵/۱۱،
۳۷۴/۱۱، ۳۹۰/۱۱، ۴۳۷/۱۱، ۴۹۴/۱۱،
۵۱۳/۱۱، ۵۱۷/۱۱، ۵۲۹/۱۱، ۷/۱۲،
۳۸/۱۲، ۴۳/۱۲، ۶۳/۱۲، ۸۱/۱۲، ۱۴۵/۱۲،
۲۷۳/۱۲، ۲۸۱/۱۲، ۳۰۵/۱۲، ۳۲۳/۱۲،
۳۳۹/۱۲، ۳۹۰/۱۲، ۴۰۴/۱۲، ۴۴۷/۱۲،
۴۷۸/۱۲، ۵۱۸/۱۲، ۵۲۲/۱۲، ۲۶/۱۳،
۸۹/۱۳، ۱۴۸/۱۳، ۱۹۰/۱۳، ۱۹۹/۱۳

اعرابي تحليلونه ۱۲۹/۱، ۱۶۲/۱، ۱۶۸/۱، /۱
۳۷۴، ۴۷۲/۲، ۲۱۲/۳، ۵۳۷/۴، ۱۵/۵، /۵
۲۰، ۳۱/۵، ۱۵۴/۵، ۲۵۳/۵، ۵۰۶/۵، /۵
۴۲۶، ۵۶۰/۵، ۱۹/۶، ۳۱/۶، ۱۲۹/۶، /۶
۲۰۲، ۳۲۲/۶، ۳۳۲/۶، ۴۸۸/۶، ۴۵۸/۷، /۷
۵۰۴، ۲۶۲/۸، ۴۰۶/۸، ۹۲/۹، ۱۵۳/۹، /۱۰
۱۷۰، ۱۸۳/۱۰، ۲۱۷/۱۰، ۳۹۶/۱۰، /۱۰
۵۰۹، ۲۳۹/۱۱، ۲۴۶/۱۱، ۲۵۸/۱۱، /۱۱
۵۰۶، ۱۰۷/۱۲، ۳۶۲/۱۲، ۳۶۷/۱۲، /۱۲
۵۰۵، ۵۶۰/۱۲، ۵۶۱، ۲۴۰/۱۳، ۲۷۵/۱۳

تفسيري تحليلونه ۲۷۰/۱، ۲۳۲/۵، ۴۳۰/۵،
۲۰۰/۸، ۴۱۷/۹، ۲۶۷/۱۰، ۱۸۸/۱۱،
۴۹۷/۱۲، ۱۶/۱۳، ۱۷/۱۳، ۱۳۸/۱۳

دوه تحليلونه .... ۴۲/۷، ۴۰۰/۸، ۵۷۵/۱۰

څو تحليلونه ..... ۵۲۳/۸، ۴۰۹/۱۰، ۱۸۴/۱۱

د "النّاس" تحليل ۳۸/۱

د "شياطين" د کلمې صرفي تحليل ۴۶/۱

د "اسرائيل" کلمې تحليل ۹۵/۱

د "موسى" کلمې تحليل.......... ۱۰۶/۱، ۲۷۶/۹

د "وراء" د کلمې تحليل ۱۷۵/۱

د "جبرائيل" کلمې تحليل ۱۸۸/۱

د دوه وو لغاتو (خَير، شَرّ) تحليل ۵۴۵/۱

د "تورات" او "انجيل" تحليل ۲۲۳/۲

د "تُقاة" د کلمې تحليل ۲۸۳/۲

د "رباني" د کلمې تحليل ۳۷۸/۲

د "ربيون" د کلمې تحليل ۵۰۱/۲

د "استکانو" د کلمې تحليل ۵۰۱/۲

د "سيما" د کلمې تحليل .... ۱۶۴/۲، ۴۷۴/۴

د "اللّهُمّ" تحليل ۲۷۳/۲

د "حواري" د کلمې تحليل ۳۳۲/۲

د "أرَأيْتَكُمْ" د کلمې تحليل ۲۰۴/۴

د "مفاتيح" د کلمې تحليل ۲۳۲/۴

د "زنديق" د کلمې تحليل ۳۱۰/۴

د "أنّمَا" د کلمې تحليل ۱۸۹/۵

د "الْمُعَذِّرُون" د کلمې تحليل ۴۴۳/۵

د "اَجْدَرَ" د کلمې تحليل ۴۵۵/۵

د "سِنِيْنَ" د کلمې تحليل ۱۶۶/۶

د "هَيْتَ لَكَ" د کلماتو تحنيل ۲۶۱/۶

د "حَاشَ لِلّهِ" د کلماتو تحليل ۲۷۳/۶

د "عُقْبَى الدّار" تحليل ۴۱۵/۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۴۱۵/۶_ ۴۱۷
د "طُوبَى" د كلمې تحليل او تفسير ۴۲۲/۶
د "يُسْتَعْتَبُونَ" د كلمې صرفي تحليل ۱۱۹/۷
د "أَسَاوِرَ" د كلمې تحليل ۳۷۵/۷
د "تَتْرَا" د كلمې تحليل ۳۵۳/۸
د "احاديث" د كلمې تحليل ..۳۵۳/۸، ۱۷۵/۱۰
د "وَلَا يَأْتَلِ" د كلمې تحليل ۴۵۱/۸
د "ادراک" صرفي تحليل ۲۳۹/۹
د "لات" د كلمې تحليل ۴۲۴/۱۰
د "حور، عين" تحليلونه ۲۶۶/۱۱
د "مُصَيْطِرُونَ" د كلمې تحليل ۵۵۷/۱۱
د "مَقَام" د كلمې تحليل ۸۴/۱۲
د "يَتَمَطَّى" د كلمې تحليل ۵۴۸/۱۲
د يوې كلمې صرفي تحليل ۵۷۶/۵
يو صرفي او نحوي تحليل ۳۴۳/۷
يو صرفي او نحوي تحليل ۳۷۱/۸
صرفي او نحوي تحليلونه ۲۷۱/۸
يو لغوي تحليل ۳۷۲/۹
يو نحوي او تفسيري تحليل ۱۳۱/۱۲
د مطالبو استحكام او تثبيت ۶۱/۱
د "حياء" معنی ۶۷/۱
د حجر (ډبرې) ځرنګوالی ۱۲۱/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۲۲/۱
د "حَسَد" معنی ....۲۰۸/۱، ۲۸۷/۱۳
حسد د هرې ګناه سر دی ۵۳۹/۳
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۰۹/۱
د حج مناسک په څلور دوله دي ۲۵۲/۱
د حج فرضيت ۴۱۶/۲
د حج د فرضيت په اړه يوه مسئله ۴۱۷/۲
ايا د حج نه کول کفر دی؟ ۴۱۸/۲
"حَجَّةُ الوداع" څه معنی؟ ۴۶۱/۳
احکام په دوه ډوله دي ....ح
له الله ﷻ سره د محبت معنی ۲۲۱/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۳۴۴/۱_ ۳۷۱
حرمات څه معنی؟ ۲۴۳/۱
د احسان ډولونه ۴۴۲/۱
حرم شريف د کوم ځای نوم دی؟ ۴۴۸/۱
د حرم شريف په داخل کښې د حد اجراء
کولو په اړه يوه مسئله ۴۵۲/۱
د "حَبَط" معنی ....۵۲۶/۱، ۱۰۰/۶
د "حيض" احکام ۵۴۹/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت .....۵۵۰/۱_ ۵۵۱
د مېړه او مېرمنې يو تربله حقوق ۵۷۱/۱
د لمانځه حفاظت ۴۱/۲
د امتحان دپاره د ويالې حکمت ۷۴/۲
"حيات" متعددې معناوې لري ۹۳/۲
د غنمو حاصلات ۱۳۱/۲
"حکمت" څه ته وايي؟ ۱۴۹/۲
"احصار" څه ته وايي؟ ۱۶۳/۲
محاسبه په دوه ډوله ده ۲۰۵/۲
د محکم او متشابه لغوي معناوې ۲۲۸/۲
د محکم او متشابه اصطلاحي معناوې ..۲۲۸/۲
کوم محبت ۲۴۵/۲
په همدې هکله څه نور وضاحت ۲۴۵/۲
"محراب" څه ته وايي؟ ....۲۹۷/۲، ۴۸۰/۷
"حَصُور" څه ته وايي؟ ۳۰۴/۲
حواريان څوک او څومره وه؟ ۳۳۳/۲
تحليل او تحريم د چا حق دی؟ ۳۴۹/۲
د تحريف ډولونه ۳۷۳/۲
د "حبل الله" معنی ۴۲۳/۲
د احتساب تولګی ۴۲۸/۲
"حس" څه ته وايي؟ ۵۱۰/۲
حرام مال په د حرام خور په شا وي ۵۳۷/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د ابو سفيان حيله (چل) ۵۵۴/۲
د "حسبنا الله" فضائل ۵۵۷/۲
د حبشي د پاچا لقب او د همدغه پاچا په
هکله يو حديث ۳۶/۳
د حبشي پاچا په ايمان مشرف شو ۵۶/۴
حلال مال د ژوند قيام دی ۶۹/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۷۰/۳
د "حُدود" تعريف ۹۱/۳
د حدودو څخه تيری ۹۱/۳
دائمي حدود ۹۵/۳
د حرامو ښځو ډولونه او ګروپونه ۱۰۶/۳
نسبي حرامې ښځې ۱۰۶/۳
د ځېنې حرامې ښځې ۱۰۷/۳
په همدې ارتباط سوال جواب او يادونه... ۱۰۸/۳
موقتي حرامې ښځې ۱۰۸/۳
په همدې ارتباط دوه سوالونه او جوابونه.. ۱۰۹/۳
د موقتو حرامو ښځو دوهم ګروپ ۱۱۰/۳
د حرامو ښځو ګروپونه ۱۱۳/۳
"المحصنات" څه معنی؟ ۱۱۲/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۱۳/۳
د مور او پلار حقوق ۱۵۳/۳
په همدې ارتباط يوه تبصره ۲۱۲/۳
د "حَسَنَة" او "سَيِّئَة" معناوې ۲۳۸/۳
تحريض" څه معنی؟ .... ۲۵۱/۳، ۲۳۲/۵
د "تَحِيَّة" معنی .... ۲۵۵/۳، ۹۰/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۳۷/۵
دا (تحية) غوره سوغات دی .... ۲۵۵/۳، ۵۴۸/۸
په دې باره کښې عامه خبره ۲۵۶/۳
"حکمت" څه معنی؟ ۳۲۳/۳
څو عجيب او ګټور حکايتونه ۳۶۱/۳
"استحواذ" څه معنی؟ ۳۷۶/۳
"خقا" څه معنی؟ ۳۹۱/۳
په يهودانو باندې څه شيان حرام شوي وه ۴۰۵/۳
"تحريم" څه معنی؟ ۶۱/۴
د تحريم ډولونه ۴۰۵/۳
د تحريم درې ډولونه ۵۲۶/۳
"خل" څه معنی؟ ۴۴۶/۳
"حرج" څه معنی؟ ... ۴/۳، ۳۴۶/۴۸۸، ۴۱۶/۱۱
د "حرج" د کلمې تفسير ۴۱۱/۴
په شهادت کښې د انحراف اسباب ۴۹۱/۳
په همدې ارتباط د وضاحت سوال جواب. ۵۲۷/۳
"استحفاظ" څه معنی؟ ۵۷۲/۳
ايا انسان چاته حيات (ژوند) ورکولی شي؟ ۵۴۲/۳
د شرابو د تحريم مراحل ۷۴/۴
د شراب خور حد څو دُرې دی؟ ۷۵/۴
"حرم" څه معنی؟ ۸۵/۴
ايا د احرام په جنايت کښې قصد ضرور دی؟ ۸۵/۴
د محرم په جزا کښې مثليت ضرور دی ۸۶/۴
د "حام" تعريف ۱۰۶/۴
"حَبس" څه معنی؟ ۱۱۷/۴
په "الحمد لله" باندې پنځه سورتونه پيل
شوي دي ۱۴۲/۴
څاروي هم حشر کېږي ۲۰۲/۴
"حفظه ملائک" د کومو ملائکو نوم دی؟ ۲۳۸/۴
د "حساب" د سرعت معنی ۲۳۹/۴
"مُحَاجَّة" څه معنی؟ ۲۷۳/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۷۳/۴
د "حُسْبَان" معنی .... ۲۹۹/۴، ۳۸۶/۷، ۶۴/۱۲
د "الحکم" او "الحاکم" معناوې ۳۳۲/۴
په همدې ارتباط د کفارو زور ورانديز
بيا تازه شو ۳۳۲/۴
د حرامو څارويو په هکله څه وضاحت ۳۳۸/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"حَصَاد" څه معنی؟ ۳۷۰/۴
په همدې ارتباط وضاحت ۳۷۲/۴
د "حَمُولَة" او "فَرْشًا" معنی ۳۷۳/۴
د "حَوَايَا" معنی ۳۷۹/۴
د حسناتو چندونه ۴۰۱/۴
ایا د قیامت د ورځې "حجاب" او "سور"
یو شی دی؟ ۴۷۳/۴
"حَثِيث" څه معنی؟ ۴۸۹/۴
د "آلاء" د کلمې تفسیر ۵۱۰/۴
د "حقیق" معنی ۵۴۰/۴
احسن احکام کوم دي؟ ۱۵/۵
"حِيتَان" څه صیغه ده؟ ۵۱/۵
د حیلو ډولونه ۵۳/۵
د "حَفَاوَة" معنی ۹۰/۵
درې حقیقتونه ۹۱/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۹۳/۵
یو تفسیري تحقیق ۹۶/۵
"حِوَل" څه معنی؟ ۱۶۲/۵
حقوق العباد په ایمان راوړلو نه عفوه کیږي ۱۸۵/۵
د "الْحَجِّ الأَكْبَر" ورځ ۲۶۵/۵
په همدې مناسبت څه وضاحت .... ۲۶۷/۵، ۲۶۸
د حج امیر څوک وه؟ ۲۶۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۶۹/۵
"الحاج" څه معنی؟ ۲۹۷/۵
دلته کوم محبت مطلب دی؟ ۳۰۰/۵
حنین د کوم ځای نوم دی؟ ۳۰۳/۵
د حنین غزا په اړه ۳۰۳/۵
ایا د محترمو میاشتو احترام منسوخ دی؟ ۳۴۶/۵
د "الْحُسْنَيَيْن" معنی ۳۷۴/۵
د "حَكِيم" معناوې ۵۲۵/۵
د "حق": مخنیوي دوه عوامل ۲۸/۶
د "أُحْكِمَتْ" معنی ۷۶/۶
د "حَنِيذ" معنی ۱۶۰/۶
"احصاء" څه معنی؟ ۴۹۱/۶
د تحریف څخه د قران کریم حفاظت ۵۲۵/۶
د نبي کریم ﷺ په حیات (عمر) باندې
سوګند ۵۶۱/۶
"حجر" د کوم ځای نوم دی؟ ۵۶۶/۶
په بندګانو باندې د الله ﷻ حق ۴۹/۷
د "حُسنىٰ" معنی ۸۲/۷
د "حَفَدَة" معنی ۱۰۲/۷
پاکیزه حیات کوم حیات دی؟ ۱۳۵/۷
د "حکمة" معنی ۱۶۹/۷
د "حَصِير" معنی ۱۹۱/۷
د مور او پلار حق .... ۲۱۳/۷_۲۱۵
"مَحْسُور" څه معنی؟ ۲۲۱/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۲۱/۷
د "احتناک" معنی ۲۶۳/۷
محمود مقام د کوم مقام نوم دی؟ ۲۹۴/۷
په مخونو باندې حشر ۳۱۲/۷
"حِوَارْ" او "مُحَاوَرَة" څه معنی؟ ۳۸۴/۷
د "حُقُب" معنی ۴۰۹/۷
"أَحْقَاب" څه معنی؟ ۱۳/۱۳
د قرآن کریم د ټولو حرفونو مجموعه
څومره ده؟ ۴۱۹/۷
ایا لمر په حمئة (خټه) کښې پریوځي ۴۳۸/۷
دلته د "أَحْزَاب" مصداق ۵۰۴/۷
د "حسرة" ورځ کومه ورځ ده؟ ۵۰۵/۷
"حِمْل" څه معنی؟ ۶۵/۸
هر حي (ژوندی شی) د اوبو څخه پیدا
کړی شوی دی ۱۲۸/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۲۹/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

'حصب' څه معنی؟ ۱۹۷/۸
'حرف' څه معنی؟ ۲۳۱/۸
د 'حمیم' معنی ۲۴۵/۸
په دین کښې حَرَج نشته ۳۱۳/۸
د حدودو ډولونه ۴۰۶/۸
د محارمو سره نکاح د تعزیر موجب ده .. ۴۲۰/۸
د 'محدود في القذف' شهادت مردود دی ۴۲۵/۸
محرم او نا محرم څوک ـ څوک دي؟ ۴۷۲/۸ ـ ۴۷۸
رضاعي محرمان څوک دي؟ ۴۷۸/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ....
.... ۴۷۹/۸، ۴۸۱/۸، ۴۸۲/۸
د 'حُلُم' د کلمې معنی ۵۳۶/۸
د حجاب د لزوم یو بل دلیل ۵۴۰/۸
د 'حجاب' معنی ۱۱۴/۱۰
په همدې اړه څه وضاحت .... ۱۱۴/۱۰ ـ ۱۱۵
د 'حجر' معنی ۷/۹
عجیب حکمتونه ۳۸/۹
د 'حَدِیقَة' معنی ۲۳۳/۹
د 'حَاصِب' معنی .. ۴۲۱/۹، ۵۲/۱۲، ۳۷۲/۱۲
'حکمت' څه معنی؟ ۵۲۵/۹
'إحْسَان' څه معنی؟ ۵۶۱/۹
نبي کریم ﷺ پورې شپږ اختصاصي احکام ۹۶/۱۰
د تفسیري احادیثو مجموعه ۱۲۰/۱۰
د 'حَنَاجِر' معنی ۵۷۹/۱۰
د مشرکانو حماقتونه ۱۸۸/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۱۹۵/۱۱ ـ ۲۰۰
د حورو څه صفات ۳۵۴/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۳۵۵/۱۰ ـ ۳۵۶
د 'حَمل' او 'رَضَاع' موده ۳۱۵/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۳۱۶/۱۱
د 'حَمِيَّة' معنی ۴۲۸/۱۱
د 'خَيْد' معنی ۴۹۶/۱۱
د 'حُبُك' معنی ۵۱۲/۱۱
'محروم' څوک وه؟ ۵۱۸/۱۱
د 'حِنْث' معنی ۱۱۴/۱۲
د 'حَوْذ' معنی ۱۹۷/۱۲
'حَاجَة' څه معنی؟ ۲۱۶/۱۲
د 'حَرد' معنی ۳۹۹/۱۲
'حسم' څه معنی؟ ۴۱۸/۱۲
د اُخروي حساب مراحل ۴۲۳/۱۲
د 'حَافِرَة' معنی ۲۳/۱۳
د محاسبې ډولونه ۸۴/۱۳
د 'حَور' معنی ۸۵/۱۳
د 'حَوْبَة' معنی ۱۱۳/۱۳
د 'حُطَمَة' معنی ۲۳۹/۱۳

خ

'ختم' څه معنی؟ ۳۳/۱
په همدې اړه وضاحتونه او سوالونه جوابونه ۳۴/۱
دلته د 'ختم' معنی ۲۱۲/۴
د 'خلیفه' معنی ۷۵/۱
په همدې اړه سوالونه او جوابونه ۷۵/۱
په کتاب الله کښې اختلاف ۳۶۵/۱
په خپلوانو باندې د خیرات اجر ډېر دی .. ۳۷۲/۱
د خیرات په ارتباط څه وضاحتونه ۲۷۲/۱ ـ ۳۷۳
د فرضي او واجبي خیراتونو په اړه مسئله ۳۹۱/۵
د اختلاف ډولونه ۵۰۵/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۵۰۶/۱
د عیسی ؈ په هکله د اختلاف ډول ۴۰۱/۳
د خمر (شرابو) د تحریم مراحل ۵۳۰/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۳۵/۱
د خلعې په ارتباط وضاحتونه ۷/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"خطبه" څه معنی؟ ۳۳/۲
د صحیحه خلوت معنی ۳۸/۲
د "خبیث" او "طیب" معناوې ۱۴۵/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۴۶/۲
د "خبط" معنی ۱۷۲/۲
دا ایت مخصوص البعض دی ۲۰۳/۲
د "خطاء" معنی ۲۱۱/۲
"خیل" څه معنی؟ ۲۴۹/۲
د مرې او ژوندې تخارج ۲۷۶/۲
ایا د مجتهدینو اختلاف جائز دی؟ ۴۲۴/۲
ایا د "خیر" کلمه اسم تفضیل ده؟ ۴۳۸/۲
د الله ﷻ "إخبار" رښتیا شو ۴۴۱/۲
"خلوة" څه معنی؟ ۴۹۷/۲
دلته "إِخْوَانِهِمْ" څه معنی؟ ۵۲۳/۲
د الله ﷻ څخه خوف (دار) څه معنی؟ ۵۵۸/۲
د خپل رب ﷻ څخه خوف (دار) ۳۶۷/۱۲
"خوف" څه معنی؟ ۵۱/۳
د بې عدالتۍ څخه خوف (دار) ۵۱/۳
په دې باره کښې یوه تبصره ۵۱/۳
د چا څخه خوف (دار) ۵۲۲/۳
د "خوف" کلمه د "علم" معنی هم ورکوي ۲۲۱/۵
د "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا" خطاب عام دی ۱۰۰/۳
د خبرونو پټ ساتل ۲۴۶/۳
د خیانت یوه قیصه ۳۱۲/۳
د "خِيَانَة" معنی .... ۳۵۵/۱۶۸،۱۲/۵
د خلق الله تغیر څه معنی؟ ۳۳۶/۳
ایا د انسان خصي کول جائز دي؟ ۳۳۷/۳
"خلیل" څه معنی؟ ۳۴۶/۳
د "خَوض" معنی .... ۳۷۵/۳، ۴۰۰/۵
بده خبره یعني څه؟ ۳۸۷/۳
په همدې ارتباط یوه تبصره ۳۸۸/۳

خ
"المنخنقة" څه معنی؟ ۴۵۲/۳
بې اتفاقي (اختلاف) د بدعهدۍ نتیجه ده ۵۰۵/۳
دوهم خبر هم رښتیا شو ۱۴/۴
د "خمر" یعني شرابو متعلق احادیث ۷۴/۴
خیر او شر دواړه د الله ﷻ په واک کښې دي ۱۶۷/۴
دلته د "خزائن" معنی ۲۱۵/۴
د "خرما د ونې د مېوې نومونه ۲۰۵/۴
"خرق" څه معنی؟ ۲۱۱/۴
خطیب الانبیاء د کوم پیغمبر لقب دی؟ .. ۵۳۰/۴
د هر خطري شي وېرېږئ ۵۴۴/۴
په خمس کښې تسدیس نشته ۱۹۲/۵
د خمس د مصارفو په ارتباط یوه مسئله ۱۹۵/۵
دلته "اخبار" د "انشاء" معنی ورکوي ۲۳۲/۵
"تخفیف" څه معنی؟ ۲۳۴/۵
په همدې اړه سوالونه او جوابونه ۲۳۴/۵_۲۳۸
د "خبال" معنی ۳۶۸/۵
"خلاق" څه معنی؟ ۴۰۶/۵
دلته "خلاف" څه معنی؟ ۴۳۳/۵
"خوالف" څه معنی؟ ۴۴۲/۵
د نېک او بد عمل د خلط معنی ۴۶۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۶/۵
د دغه ایت ځینې خواص ۵۲۰/۵
"إخبات" څه معنی؟ .... ۱۰۸/۶، ۲۷۰/۸
د خمس صلوات (پنځولمونځونو) استنباط ۲۰۷/۶
د خو خطراتو (اشتباهګانو) پورته کول ... ۲۴۸/۶
د کفارو د پلوه د خوارقو غوښتنه ۴۵۴/۶
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ... ۴۵۵/۶_۴۵۶
د "خِزْيٌ" او "خَزَايَة" معناوې ... ۵۶۰/۶، ۱۰۷/۹
د مشرکانو خطاګانې ۴۹۶/۶
نوې اختراعات ۱۶/۷
د مشرکانو خزي (شرمول) ۴۲/۷
د "تخوف" معنی ۶۰/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه وضاحت ۶۰/۷
دا ایت د خطبې جزء وګرځولی شو ۱۲۶/۷
"خذلان" څه معنی؟ ۲۱۱/۷
د "خضر عليه السلام" په هکله معلومات ۴۱۳/۷_۴۱۵
د "اخلاص" معنی ۵۱۴/۷
د "خیال" معنی ۳۳/۸
د "خطب" معنی ۵۹/۸
د الله ﷻ مخلوقات محصور نه دي ۱۱۳/۸
خشوع څه معنی؟ ۳۲۰/۸
د "خلقاً أخر" معنی ۳۳۱/۸
"اِخسَأ" څه معنی؟ ۳۹۷/۸
یو صرفي تخفیف ۵۲۱/۸
"استخلاف" څه معنی؟ ۵۲۷/۸
د "استخلاف" تفسیر ۱۴۲/۱۲
"خذلان" څه معنی؟ ۱۳/۹
د "خلقه" معنی ۴۸/۹
د اختیار معناوې ۳۵۲/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۵۳/۹
د "ختر" معنی ۵۴۳/۹
د خندق غزا او په اړه یې څه وضاحت ۲۲/۱۰_۲۳
په همدې ارتباط ماثور حدیث ۲۶/۱۰
د "خاتم النبيين" معنی ۸۵/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۸۵/۱۰
خارق العاده مرګ ۱۶۱/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحتونه . ۱۶۳/۱۰_۱۶۴
"اخلاف" څه معنی؟ ۱۹۳/۱۰
"اختصام" څه معنی؟ ۳۰۳/۱۰
د "خصیم" معنی ۳۲۶/۱۰
د "خائنة" معنی او صیغه ۵۷۹/۱۰
د صحابه وو رضي الله عنهم "اختصاصي" صفات ...۴۳۴/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۳۵/۱۱
جنتي خادمان ۵۵۱/۱۱
د "خیام" تفسیر ۹۲/۱۲
د "خَصَاصَة" معنی ۲۱۶/۱۲
نبي کریم ﷺ ته د خطاب ډولونه ۳۲۹/۱۲
د "خرطوم" معنی ۳۹۲/۱۲

د

"درء" څه معنی؟ ۱۴۳/۱
ایا هره یوه دعاء قبلېږي؟ ۴۰۷/۱
د دعاء په ارتباط څه وضاحتونه ....../۱
۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۸، ۴۱۹
په "دعاء" کښې جهر بهتر دی او که خفیه؟ ۴۹۱/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۹۲/۴
د دښمنانو څخه په امن کېدلو دعاء ۱۰۴/۵
د غلو څخه د په امن کېدلو دعاء......۳۳۰/۷
د خوب څخه د رابېدارېدلو دعاء ۴۶۶/۷
د "دعاء" معنی ۴۲/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۳/۱۱
"اِدْلاء" څه معنی؟ ۴۲۹/۱
د دغه تاویلي تفسیر د رد دلایل ۵۵/۲
داوُد عليه السلام څوک وه؟ ۷۹/۲
کوم علوم چې داوُد عليه السلام ته ورکړې شوي وه ۸۱/۲
"دَین" څه ته وایي؟ ۱۸۸/۲
د "دَین" توثیق ۱۸۹/۲
"دَین" او لیکنه ۱۸۹/۲
"دَین" او شاهدان ۱۹۱/۲
"دَأب" څه معنی؟ ۲۳۶/۲
د شپې او ورځې تداخل ۲۷۵/۲
"دون" څه معنی؟ ۲۸۰/۲
د کفارو "دسیسه" شنډه شوه ۳۳۴/۲
د دې عصر "دسائس" ۳۶۲/۲
زړه "دسیسه" بیا تازه شوه ۳۶۲/۲
ایا اسلامي دعوت فرض کفائي دی؟ ۴۲۸/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "دعوت" مراحل ۴۲۹/۲
د "دعوت" طريقه ۴۳۰/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۳۰/۲
د دعوت د طريقې په ارتباط څه وضاحت ۴۳۰/۲
الدرک الاسفل څه معنی؟ ۳۸۴/۳
راشي دفاع وکړئ ۵۴۵/۲
ټوله دنيا الله ﷻ ته پاتې ده ۵۷۲/۲
ايا دنيا قليله متاع ده؟ ۳۴/۳
د فقهي څلورو دلايلو اثبات ۱۹۵/۳
دنيا ناچيزه متاع ده ۲۳۸/۳
"تدبر" څه معنی؟ ۲۴۳/۳
"ديت" څه معنی؟ ۲۷۴/۳
د "ديت" اندازه څومره ده؟ ۲۷۵/۳
په "ديت" کښې عاقله څوک دي؟ ۲۷۵/۳
د "ديت" په هکله سوال جواب ۲۷۶/۳
د معاهد کافر هم ديت شته ۲۷۷/۳
د مجاهدينو درجات تفاوت لري ۲۹۲/۳
د عيسى ؑ د وژلو دسيسه ۳۹۸/۳
"دائرة" څه معنی؟ ۸/۴
نبي کريم ﷺ خپله دنده انجام کړه ۳۵/۴
د "دعوت" په هکله سوال جواب ۱۰۹/۴
د مدعي او مدعى عليه تعريفونه ۱۱۴/۴
"دار السلام" د جنت نوم دی ۳۴۷/۴
د مشرکانو د بربنډ طواف دلايل ۴۴۸/۴
د "ادْعُوا" معنی ۴۹۱/۴
"دَارُ الْفَاسِقِينَ" څه معنی؟ ۱۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۷/۵
يوه داعي ته درې شيان په کار دي ۱۰۶/۵
د نبي کريم ﷺ د دعوت اجابت واجب دی.. ۱۶۲/۵
"دار الندوه" د کوم ځای نوم دی؟ ۱۷۰/۵
"دلدل" وپېژنئ ۳۰۷/۵
"دين الحق" د کوم دين نوم دی؟ ۳۱۹/۵
د "دوائر" معنی ۴۵۶/۵
"تدبر" څه معنی؟ ۵۲۹/۵
د اخرت په نسبت د دنيا حقارت ۲۶/۶
"دعوت" ته سياسي رنګ ورکول ۳۲/۶
د "دابّة" معنی ۸۱/۶
"مِدْرَار" څه معنی؟ ۱۴۰/۶
د شيطان يوه "دسيسه" ۲۳۷/۶
دروغژن حافظه نه لري ۲۴۶/۶
په نېکۍ سره د بدۍ دفاع (مخنيوی) ۴۱۵/۶
د "دخل" معنی ۱۳۴/۷
چاته چې اسلامي دعوت نه وي رسېدلی ۱۹۹/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۰۱/۷
د آخرت درجات څومره او څو دي؟ ۲۰۶/۷
د "ادخاض" معنی....۴۰۲/۷، ۳۹۹/۱۰
د "دُون" معنی....۴۴۰/۷، ۹۱/۱۲
د "ادْفَع" معنی ۳۹۰/۸
هره يوه "دابّة" د اوبو څخه پيدا کېږي ۵۱۴/۸
"دعاء الرسول" څه معنی؟ ۵۵۳/۸
دنيا د امتحان ميدان دی ۵۷۳/۸
"تدارک" څه معنی؟ ۲۳۸/۹
د "دابة الأرض" پېژاندنه ۲۵۳/۹
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۲۵۴/۹_۲۵۷
"ادنى عذاب" د کوم عذاب نوم دی؟ ۵۷۰/۹
داوُد ؑ او اوسپنه ۱۵۶/۱۰
د "دَارُ الْمُقَامَة" معنی ۲۴۹/۱۰
"ادراک" څه معنی؟ ۲۹۴/۱۰
"دِين" څه معنی؟ ۳۵۹/۱۰
د "دين" تجديد ۵۷۷/۱۰
د قرآن کريم د حقانيت بل "دليل" ۹۱/۱۱
د دعوت اثر په عمل سره زياتېږي ۹۸/۱۱
افاقي او انفسي دلايل ۱۱۹/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "دهریت" عقیده ۲۸۸/۱۱
د "أدبار السُجُود" معنی ۵۰۶/۱۱
د "إدبار النُجُوم" معنی ۵۶۴/۱۱
د "دع" معنی ۵۴۵/۱۱
د "دِسار" معنی ۴۲/۱۲
د نبوت یو بل دلیل ۵۴/۱۲
"دَاهِیَة" څه معنی؟ ۵۴/۱۲
د "دهمة" معنی ۹۱/۱۲
"استدراج" څه معنی؟ ۴۰۹/۱۲
د "دَخو" معنی ۳۰/۱۳
"دَمْدَمَة" څه معنی؟ ۱۵۴/۱۳

ذ

د "ذکر" ډولونه ۳۰۰/۱
یو تذکر .... ۱۹۴/۲، ۲۱۵/۲،
۲۵۰/۲، ۳۱۹/۲، ۳۵۵/۲، ۳۹۹/۲، ۴۳۳/۲
د "ذُرِّیَّة" کلمه ۲۹۲/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۳۳/۲
"ذات الصدور" څه معنی؟ ۵۲۰/۲
"ذکر" څه معنی؟ ۲۵/۳
د "اذکارو" په هکله احادیث ۲۷/۳
"ذرة" څه معنی؟ ۱۵۶/۳
قلیل ذکر څه معنی؟ ۳۸۰/۳
مذبذب څه معنی؟ ۳۸۱/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۳۸۲/۳
د "تذکیه" معنی ۴۵۳/۳
شرعي "تذکیه" ۴۵۴/۳
د اهل الکتابو مذبوحه څه وخت حرامیږي؟ ۴۷۲/۳
"ذکری" څه معنی؟ ۲۵۱/۴
په "ذبحه" کښې د الله ﷻ نوم ۳۳۹/۴
لړ وخت "تذکر" څه معنی؟ ۴۱۲/۴
"ذو القربی" څوک دي؟ ۱۹۳/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۹۴/۵
د "ذریة" د کلمې معنی ۳۷/۶
د "ذرع" د کلمې معنی ۱۶۶/۶
د "اذهاب" معنی ۲۰۸/۶
د "ذکر الله" تشریح ۴۲۱/۶
د "ذوالقرنین" درې سفرونه ۴۳۵/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۳۸/۷
د ذو القرنین د "سد" کمیت، کیفیت
او موقعیت ۴۵۰/۷
د "ذوق" معنی ۱۳۳/۸
ذا الکفل څوک وه؟ ۱۸۶/۸
ذا النون د یونس ﷺ لقب دی ۱۸۷/۸
د "ذُهُول" معنی ۲۱۶/۸
"ذَرَأ" څه معنی؟ ۳۸۱/۸
د "إذعان" معنی ۵۱۷/۸
د الله ﷻ ذکر محدود نه دی ۸۸/۱۰
"ذبیح" څوک وه؟ ۳۸۳/۱۰
د "ذنوب" معنی ۵۳۹/۱۱
د "ذراع" معنی ۴۲۹/۱۲
د "ذکر" لوړول ۱۷۵/۱۳
د "ذرة" معنی ۲۱۳/۱۳

ر

د دې کتاب ترتیب ۷/۱
د دې کتاب مراجع ۹/۱
"رهب" څه معنی؟ ۹۷/۱
"رجز" څه معنی؟ ۱۱۷/۱
د ایتونو ارشادات .... ۱۴۶/۱،
۱۶۳/۱، ۲۳۰/۲۰۰.۱/۱، ۴۳۵/۱، ۲۵۳/۱،
۲۴/۲، ۲۹/۲، ۸۸/۲، ۱۲۸/۲، ۵۲۰/۲،

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۶/۳، ۵۲/۳، ۷۸/۳، ۱۰۱/۳، ۱۵۰/۳،
۱۷۹/۳، ۲۰۵/۳، ۲۴۸/۳، ۳۲۶/۳، ۴۰۵/۳،
۲۳/۴، ۶۲/۴، ۳۱۷/۴، ۳۸۹/۴، ۴۲۷/۴،
۵۶۹/۴، ۱۶/۵، ۱۰۷/۵، ۱۰۷/۵، ۳۱۴/۵،
۴۱۵/۵، ۴۳۵/۵، ۴۷۸/۵، ۵۳۷/۵، ۵۴۲/۵،
۴۰/۶، ۱۳۸/۶، ۴۶۱/۶، ۵۷۳/۶، ۱۵/۷،
۸۰/۷، ۲۰۵/۷، ۳۲۳/۷، ۳۲۶/۷، ۴۵۳/۷،
۴۹۹/۷، ۷۸/۸، ۹۴/۸، ۵۱۷/۸، ۱۴/۹،
۱۸۲/۹، ۲۲۸/۹، ۴۷۷/۹، ۵۶۶/۹، ۵۷۴/۹،
۱۱۲/۱۰، ۵۳۸/۱۱، ۳۴۷/۱۲، ۲۶۵/۱۲،
۳۷۰/۱۲، ۳۸۸/۱۲، ۴۰۰/۱۲، ۹۵/۱۳

د "روح القدس" تفسير........۱۶۶/۱، ۱۴۳/۷
"روح الله" څه معنی؟........۴۲۲/۳
په "روح الله" سره د نومولو وجې........۴۲۳/۳
د عيسوي روح امتيازات........۴۲۳/۳
"روح" څه شي ته وايي؟........۵۴۴/۶
د "روح" معنی........۳۰۳/۷، ۱۶/۱۳
د "روح" په هکله چا سوال جواب کړی وه؟ ۳۰۱/۷
"رُوح الأمين" څوک دی؟........۱۴۷/۹
"رَاعِنَا" څه معنی؟........۱۹۹/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت........۲۰۰/۱
"رَفث" څه معنی؟........۴۶۳/۱
د "رجوع" کولو طريقه........۵۷۰/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه........۵۷۰/۱
د رضاع (تي ورکولو) موده........۲۰/۲، ۵۳۰/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت........۵۳۰/۹
په مور او پلار باندې رضاع (د تي ورکول
حق دی........۲۱/۲
عثماني ترتيب او نزولي ترتيب........۴۹/۲
دلته علمي روئيت مطلب دی........۶۲/۲
د مرتد مسئله........۱۰۲/۲
د "رشد" معنی........۱۰۳/۲

د اسمان د ربوبيت دعوه هيچا نه ده کړې ۱۱۰/۲
رياکاري کفر نه دی........۱۳۸/۲
د "ربوة" معنی........۱۴۰/۲
د "ربوا" معنی........۱۷۱/۲
ايا ربوا (سود) او بيعه يو شی دی؟........۱۷۴/۲
په ربوا (سود) باندې څوک نه کافر کېږي ۱۷۷/۲
ربوا (سود) گټه نه ده تاوان ده........۱۷۷/۲
ربوا (سود) د تجارت دپاره........۱۸۳/۲
په انسان باندې درې مرحلې ورځي........۱۸۴/۲
يو رجل (سړی) يا دوه ښځې........۱۹۱/۲
ايا د رهن (گروی) دپاره سفر شرط دی؟ .۱۹۵/۲
"رهان" څه معنی؟........۱۹۶/۲
ايا په مرهونه باندې نفعه اخستل جواز
لري؟........۱۹۶/۲
مېرمنې د ارتداد باعثې جوړېږي........۲۴۶/۲
غيبي رزق څه شی وه؟........۲۹۷/۲
"رَمْز" څه معنی؟........۳۰۷/۲
په لمانځه باندې ماموريت........۳۱۰/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت........۳۱۱/۲
"ربوبيت" څه معنی؟........۳۴۸/۲
"رُعب" څه معنی؟........۵۰۵/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت........۵۰۶/۲
د "مرابطې" معنی........۳۸/۳
په همدې هکله يوه پوښتنه او د هغې جواب ۳۹/۳
د "رجال" څخه "اناث" ډېر دی........۴۵/۳
"ارحام" څه معنی؟........۴۶/۳
"صلة الرحم" واجب دی........۴۶/۳
په جاهليت کښې صلة الرحم نه وه........۷۵/۳
دلته د "رجال" معنی نارينه ده........۷۵/۳
په همدې ارتباط سوال جواب........۷۸/۳
د دې ايت ارشاد........۷۸/۳
د همدې ارشاد په ارتباط سوال جواب......

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ناجائز رواجونه ۷۵/۳
د دې ايتونو ارشاد ۱۰۱/۳
د همدې ارشاد په هکله سوال جواب ۱۰۲/۳
رضاعي حرامې ښځې ۱۰۶/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۰۶/۳
د رضاع په هکله څو مسائل ۱۰۷/۳
د دې ايت ارشاد ۱۷۹/۳
د همدې ارشاد په ارتباط سوال جواب ۱۷۹/۳
"رکس" څه معنی؟ ۲۶۶/۳
"مراغما" څه معنی؟ ۲۹۸/۳
الله ﷻ ربښتيا ويلي دي ۳۵۸/۳
بيا بيا مرتد کېدونکی څوک دی؟ ۳۷۱/۳
د "الْمُتَرَدِّيَة" معنی ۴۵۳/۳
د احاديثو په رڼا کښې د پښو د وينځلو ترجيح ۴۸۳/۳
په دې مقام کښې "رکوع" څه معنی؟ ۱۵/۴
په دينداری سره د رزق پراخي ۳۲/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۳/۴
"روافض" دروغ وايي ۳۵/۴
"راهب" چاته وايي؟ ۵۳/۴
بيا ارشاد ۵۸/۴
په دې امت کښې رهبانيت مشروع نه دی .. ۶۰/۴
"رجس" څه ته وايي؟ ۷۵/۴
د الله ﷻ رحمت د احاديثو په رڼا کښې .. ۱۶۳/۴
د نبي کريم ﷺ رسالت عام دی ۱۰/۴، ۱۷۲، ۱۸۳
"اراءة" څه معنی؟ ۲۶۳/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۶۴/۴
په جنت کښې د الله ﷻ رؤيت (ديدار) حق دی .... ۳۱۱/۴، ۷۳/۱۳
په دنيا کښې د الله ﷻ رؤيت (ديدار) محال دی ۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت .... ۹/۵_۱۰
پرښتو له د مشرکانو د رؤيت (ليدلو) وخت .۶/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۱۸/۴
د "ريش" معنی ۴۳۹/۴
دلته د "رحمت" معنی ۴۹۶/۴
څو ارشادات ۱۱۳/۵
"مردفين" څه معنی؟ ۱۴۲/۵
د "رکم" معنی .... ۱۱/۵، ۱۸۳/۵۵۹
د "ريح" معنی؟ ۲۰۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۲۰۷/۵_ ۲۰۸
د نبي کريم ﷺ رضعي خور ۳۰۸/۵
د "ربوبيت" معنی ۳۲۵/۵
"ريذه" د کوم ځای نوم دی؟ ۳۳۶/۵
د "في الرقاب" څخه څوک مطلب دی؟ ...۳۸۹/۵
د الله ﷻ رضامندي د ہر لوی نعمت دی ..۴۱۱/۵
"ارجاء" څه معنی؟ ۴۷۳/۵
د "رجاء" معنی .... ۵۳۵/۵، ۴۶۵/۷، ۵/۹
"رزق" څه معنی؟ ۸۲/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۸۳/۶
حسن رزق څه معنی؟ ۱۸۶/۶
د "اراذل" معنی ۱۱۱/۶
"مريب" څه معنی؟ ۱۵۲/۶
د "رکن" معنی ۱۷۰/۶
د "رفد" معنی ۱۹۰/۶
د "رکون" معنی ۲۰۵/۶
"رؤيا" څه معنی؟ ۲۲۸/۶
د "رود" معنی ۲۶۰/۶
"رب" څه معنی؟ ۲۶۲/۶
عجيبه ارشاد ۳۱۵/۶
"ارتداد" څه معنی؟ ۳۴۸/۶
د "رياکاری" دولونه ۳۶۳/۶
د ورږو رقيه (دم) ۴۶۹/۶
د "رب" د کلمې وضاحت ۵۱۸/۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "ارتفاق" معنی ۳۷۵/۷
د الله ﷻ په نومونو کښې په "الرحمن" سره
د پنا غوښتلو وجه ۴۹۰/۷
د "رکز" معنی ۵۵۷/۷
د "رشد" معنی ۱۵۰/۸
"رَذالَة" څه معنی؟ ۲۲۴/۸
دلته د "رؤية" معنی ۲۲۹/۸
د ټولو پیغمبرانو او مؤمنانو مشترک
ارشاد ۳۵۹/۸
د "رَأفة" د کلمې معنی ۴۰۸/۸
"ترتیل" څه معنی؟ .... ۱۸/۹، ۴۹۸/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۸/۹
"رَذل" او "رُذال" څه معنی؟ ۱۱۹/۹
د "رَهط" معنی ۲۲۱/۹
د استخارې ارشاد ۳۵۴/۹
"ربا" څه معنی؟ ۴۸۴/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت .... ۴۸۵/۹_۴۸۷
درې تنه تاریخي رجال (سړي) ۲۷۶/۱۰
د "مرقد" معنی ۳۰۴/۱۰
"روغ" او "روغان" څه معنی؟ ۳۷۸/۱۰
د مشرکانو ترهیب او ترغیب ۴۳۴/۱۰
د "رزق" معنی ۵۷۵/۱۰
د "رَهو" معنی ۲۵۷/۱۱
د "رِزق" معنی ۲۷۲/۱۱
"رجز" څه معنی؟ ۲۷۵/۱۱
څو ارشادات ۴۵۱/۱۱
د "رَیبَ المَنون" معنی ۵۵۴/۱۱
د "رَوح" او "رَیحان" معناوې ۱۳۲/۱۲
د "رَص" معنی ۲۶۵/۱۲
د دې مثال ارشاد ۳۵۶/۱۲
د "ترَفوة" معنی ۵۴۵/۱۲
د "مرصاد" معنی ۱۲/۱۳
د "رَین" معنی ۷۲/۱۳
د "رحیق" معنی ۷۷/۱۳
د "رُوَید" معنی ۱۰۸/۱۳

ز

"مزین" څوک دی؟ ۴۹۵/۱
د "زلزلة" معناوې .... ۵۱۰/۱، ۲۱۴/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۱۶/۸
زراعت په اسلام کښې ۱۳۱/۲
الله ﷻ ټولې زنانه هوښیارې نه دي
ګرځولي ۱۹۲/۲
د زوجاتو تعدد په اسلام کښې ۵۶/۳
د زوجاتو په تعدد کښې اسلام مؤسس نه دی ۵۷/۳
د زوجاتو تعدد اجتماعي ضرورت دی ۵۷/۳
د زوجاتو تعدد فطري شی دی ۵۸/۳
زوجات د کور ریاست نه شي کولی ۶۰/۳
د زوجاتو په تعدد کښې عدل واجب دی ۶۰/۳
په زوجاتو کښې د بې عدالتۍ مفاسد ۶۱/۳
د "زنا" موقت تعزیرات ۶۱/۳
د موقتو تعزیراتو په هکله یوه تبصره ۹۵/۳
د زنا دولونه ۹۵/۳
"زَعم" څه معنی؟ ۲۰۴/۳
"زبور" د کوم کتاب نوم دی؟ ۴۰۴/۳
د "أزلام" معنی ۴۵۵/۳
"تزیین" څه معنی؟ ۲۰۸/۴
د "زخرف" او "اقتراف" معناوې ۳۳۰/۴
د خمکنیو حاصلاتو زکات ۳۳۰/۴
دلته د "زوج" معنی ۳۷۴/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۷۴/۴
"زینة" څه معنی؟ ۴۴۹/۴
د "زحف" معنی ۱۵۰/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په غزا کښې زحف "تېښته" لويه ګناه ده.. ۱۵۱/۵
د "زمزم" اوبه ۲۹۷/۵
د "زکات" د تشريع حکمتونه ۳۹۲/۵
د "زيادة" د کلمې معنى ۵۶۵/۵
د "زينة" معنى ۴۵/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۵/۶
د "زفير" معنى .... ۱۹۷/۶، ۱۹۸/۸
د "مزجاة" معنى ۳۴۲/۶
د "ازجاء" معنى ۲۷۱/۷
د "زخرف" معنى ۳۱۱/۷
"زُبَرَة" څه معنى؟ .... ۴۴۹/۷، ۳۶۰/۸
د "زرق" معنى ۶۵/۸
دلته د "الزبور" د کلمې معنى ۲۰۴/۸
د "زور" معنى ۲۶۴/۸
د زينت تعريف او ډولونه .... ۴۷۲/۸_۴۷۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۷۷/۸
زخيره کوونکي ساکښان ۴۴۳/۹
زيد بن حارثه څوک وه؟ ۷۵/۱۰
د "أزواج" معنى ۳۴۷/۱۰
"زف" او "زفيف" څه معنى؟ ۳۷۸/۱۰
د "زمر" معنى ۵۵۱/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۵۳/۱۰
"تزکيه" څه معنى؟ ۱۲/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحتونه..... ۱۳/۱۲_۱۶
د "زيغ" معنى ۲۶۷/۱۲
د "مزمل" معنى ۴۹۷/۱۲
د "زمهرير" معنى ۴۶۰/۱۲

س

"سفه" څه معنى؟ ۴۶/۱
"استواء" څه معنى؟ ۷۱/۱
سجده کوونکې پرښتې ۸۰/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۸۱/۱
سوالونه او جوابونه ۹۸/۱، ۱۰۴/۱، ۱۲۲/۱، ۱۷۶/۱، ۲۰۶/۱، ۲۱۲/۱، ۲۱۳/۱، ۲۴۸/۱، ۲۸۵/۴، ۵۴/۹، ۷۴/۹، ۱۸۲/۹، ۲۷۹/۹، ۳۴۹/۹، ۳۶۸/۹، ۴۵۶/۹، ۵۷۳/۹، ۲۱/۱۰، ۷۷/۱۰، ۲۶۷/۱۰، ۲۷۵/۱۰، ۳۰۱/۱۰، ۳۷۷/۱۰، ۸/۱۱، ۳۶۸/۱۱، ۴۰۳/۱۱، ۴۱۲/۱۱، ۵۳۶/۱۱، ۲۲/۱۲، ۱۱۰/۱۲، ۱۴۹/۱۲، ۱۶۳/۱۲، ۱۹۲/۱۲، ۲۴۰/۱۲، ۲۴۶/۱۲، ۲۵۹/۱۲، ۳۴۷/۱۲، ۳۹۹/۱۲، ۴۲۹/۱۲، ۴۳۳/۱۲، ۴۴۰/۱۲، ۴۶۶/۱۲، ۱۰۶/۱۳، ۱۸۴/۱۳، ۱۹۶/۱۳، ۲۵۲/۱۳، ۲۶۳/۱۳، ۲۸۳/۱۳، ۲۹۰/۱۳
د کلام الله سماع ۱۴۹/۱
"اسباط" څه معنى؟ .... ۲۶۵/۱، ۴۵/۵
د "سِلْم" معنى ۴۸۹/۱
د "سر" د کلمې معنى ۳۳/۲
د "سکينه" او "بقية" معناوې ۷۱/۲
د مرتد مسئله ۱۰۲/۲
ايا سوال جواب کول جائز دي؟ ۱۶۷/۲
د سوال جواب کولو تحقيقي حکم ۱۶۷/۲
په سهوه او خطا باندې د ځينو دنياوي احکامو ترتب ۲۱۲/۲
څلور سورتونه په "الم" سره پيل شوي دي... ۲۱۲/۲
"سَحَر" د کوم وخت نوم دی؟ ۲۵۵/۲
د سهار وخت او استغفار ۲۵۵/۲
د "سيد" معنى ۳۰۵/۲
دلته د سجدې څخه لمونځ مطلب دی ۴۴۷/۲
"مسلمانان" بارحمه دي ۴۵۴/۲
"سنن" څه معنى؟ ۴۸۵/۲
په جنګ کښې الله ﷻ سوالونه قبلوي ۵۰۱/۲
"اسراف" څه معنى؟ ۵۰۲/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۰۲/۲

د الله ﷻ یو نوم "ستار" دی ۵۱۶/۲

د نبي کريم ﷺ د غمژن کېدلو اسباب ۵۶۰/۲

د "سمع" دوه معناوې ۷/۳

"سريع الحساب" څه معنی؟..........۳۷/۳

د کفارو د سپکو سپورو خبرو مثالونه ۱۴/۳

د دې زمانې د کفارو سپکو خبرو مثالونه .۱۴/۳

د "سفهاء" معنی ۶۷/۳

په دې باره کښې سوال جواب او تبصره ۶۹/۳

د سکر (بې خودۍ) په حالت کښې لمونځ.۱۶۱/۳

"غَيرَ مُسمَع" څه معنی؟ ۱۷۱/۳

سلام اچول سنت دي او جواب يې واجب دی۲۵۶/۳

د "سلام" کلمات ۲۵۷/۳

د "سلام" جواب په درې ډوله دی ۲۵۷/۳

ايا د لاس اوچتول سلام دی؟ ۲۵۸/۳

په کومو وختونو کښې سلام اچول نشته؟ ۲۵۹/۳

د "سلام" سره مصافحه ۲۵۹/۳

دلته د "السلام" د کلمې معنی ۲۸۷/۳

دلته د "السلام عليکم" تفسير ۲۲۴/۴

د الله ﷻ د پلوه "سلام" څه معنی؟........۴۸۳/۷

په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۰۰/۷

د "متارکې" سلام.......۵۱۱/۷، ۴۹/۹، ۳۳۸/۹

اول کلام دی که سلام؟..........۴۶۲/۸

د "اذن" اخستلو سلام ۵۵۳/۸

د سر مسحه فرض ده ۴۱۸/۳

يو اويا (۷۱) مسائل ۴۸۹/۳

"سَوأة" څه معنی؟ ۵۳۷/۳

"سرقة" يا غلا څه ته وايي؟..........۵۵۷/۳

په همدې ارتباط د وضاحت سوال جواب .۵۵۹/۳

ايا په سرقه (غلا) شوي مال کښې نصاب شته؟..........۵۵۹/۳

په همدې اره پوښتنې او جوابونه.. ۵۶۰/۳_۵۶۱

س

"سحت" څه معنی؟ ....۵۶۹/۳، ۲۱/۸

د مسخرې نتيجه..........۱۹/۴

مسخره (توقه) په واقعيت بدله شوه ۱۹/۴

د پخوانيو د "سوالونو" مثالونه ۱۰۴/۴

د "سائبه" تعريف ۱۰۶/۴

د "الساعة" د کلمې معنی ۱۸۶/۴

"اسراف" څه معنی؟ ۳۷۲/۴

"مسجد" څه معنی؟ ۴۴۶/۴

"اسراف" وپېژنئ ۴۵۰/۴

د "اسْتَوىٰ عَلَى الْعَرْش" معنی ۴۸۳/۴

د همدغې جملې څه نور وضاحت ۴۸۴/۴

د همدغې جملې تفسير په دوه طريقو سره۴۸۴/۴

اوله طريقه (ترکيبي معنی) ۴۸۴/۴

د دې طريقې څو نظاير ۴۸۵/۴

دوهمه طريقه (افرادي معنی) ۴۸۶/۴

په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۸۷/۴

په ذکره شوې جمله باندې يوه تبصره ۴۸۸/۴

د ساحرانو (جادوګرانو) ټول تعداد ۵۴۷/۴

ايا د ساحرانو (جادوګرانو) څخه په غير بل چا ايمان راوړ؟ ۵۴۹/۴

ساحرانو فرصت ونه موند ۵۵۲/۴

ايا ساحران شهيدان کړی شوه؟ ۵۵۲/۴

د "سبت" معنی ۵۰/۵

د تلاوت د سجدې فضليت ۱۱۶/۵

د تلاوت د سجدې په اړه څه مسائل ۱۱۶/۵

د تلاوت د "سجدې" د وجوب وجوه ۵۲۳/۷

دلته د "سوال" په معنی کښې اختلاف دی۱۲۴/۵

په عربيت پورې مربوطه مسئله ۱۹۶/۵

د "سياحة" معنی ۲۶۴/۵

"سياحة" څه معنی؟ ۴۸۶/۵

د "سلاح" کمبود ۲۰۳/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مسجدونو ته د مشرکانو داخلېدل ۳۱۱/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۳۱۲/۵
"في سبيل الله" يعنې څوک؟ ۳۸۹/۵
په شرعي امورو کښې مسخرې (خندنی)
کفر دی ۴۰۰/۵
د "سبعين" عدد استعمال ۴۳۰/۵
د "مسجد ضرار" په رنګولو باندې تاکید ۴۷۸/۵
د "سلطان" معنی ۲۲/۶
د ساحرانو (جادوګرانو) سره مقابله ۳۴/۶
فرعون د بني اسرائیلو مساجد رنګ کړه ..۴۳/۶
د "سجيل" معنی ۱۷۴/۶
دلته د "سُلْطَانٍ مُبِينٍ" معناوې ۱۸۹/۶
"تسويل" څه معنی؟ ۲۴۶/۶
یو عجیب سکوت ۳۳۹/۶
ایا غیر الله ته سجده کول جواز لري؟ ۳۵۲/۶
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۳۵۲/۶
د "سارب" معنی ۳۹۲/۶
د "سوء الحساب" معنی ۴۱۰/۶
"سوم" څه معنی؟ ۴۶۱/۶
"تسخير" څه معنی؟ ۴۹۰/۶
د "سموم" معنی ۵۴۳/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۴۳/۶
د "سبعا من المثاني" معنی ۵۷۱/۶
د "سبحان" کلمې په اړه څه معلومات ۱۷۶/۷
"اسراء" څه معنی؟ ....۱۷۸_۱۷۷/۷
هر شی د الله ﷻ تسبیحات وايي ۲۳۶/۷
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۳۸/۷
د "مستور" معنی ۲۴۳/۷
ایا په قبر باندې د مسجد جوړول جواز
لري؟ ۳۵۹/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۶۰/۷
د "سرادق" معنی ۳۷۴/۷
"مسكين" څه معنی؟ ۴۲۷/۷
"سبب" څه معنی؟ ۴۳۷/۷
د "سد" معنی ۴۴۴/۷
د "سَمِيًّا" معنی.........................۵۲۷/۷ ،۴۷۹/۷
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۷۹/۷
د "سَرِيًّا" معنی ۴۹۴/۷
"سامري" څوک وه؟ ۴۶/۸
په همدې ارتباط سوالونه او جوابونه ۵۹/۸
د "اسرار" معنی ۱۰۲/۸
د پرښتو تسبیحات او زمونږ تنفس ۱۱۳/۸
د غرونو او مرغانو تسبیحات ۱۷۶/۸
د "سجود" معناوې ۲۲۹/۸
المسجد الحرام يا حرم شريف ۲۵۰/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۵۰/۸
د مشرکانو "استهزاء" ۲۸۳/۸
د "سلطان" معنی ۳۰۵/۸
"سَطْوَة" څه معنی؟ ۳۰۵/۸
د "سُلالَةِ" معنی ۳۲۹/۸
د "سِحْرٌ" یوه معنی ۳۸۶/۸
غير مسکونه کورونه ۴۶۶/۸
یوه مسئله ۵۴۵/۸
د "سراج" معنی ۴۸/۹
سليم زړه ۱۰۸/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۰۹/۹
"سبأ" د کوم ښار نوم دی؟ ۱۹۳/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۹۳/۹
د "سماع الموتى" تحقيق ۲۴۹/۹
د سماع الموتى موضوع ۵۰۲/۹
ایا د "اسلام" کلمه په محمدي دين پورې
خاصه ده؟ ۳۳۷/۹
د "سرمد" معنی؟ ۳۵۸/۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "سعد بن ابي وقاص" ايمان راوړل ۳۹۵/۹
اسلام د بقاء او برکت دين دی ۴۹۵/۹
د قيامت يو نوم "الساعة" دی ۵۰۷/۹
د "سلق" معنی ۳۹/۱۰
د "سديد قول" معنی ۱۳۵/۱۰
کابل ته د سليمان ﷺ الوتنه ۱۵۷/۱۰
سليمان ﷺ ته د پيريانو صنعت ۱۵۹/۱۰
د سليمان ﷺ خارق العاده مرگ ۱۶۱/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحتونه . ۱۶۳/۱۰_۱۶۴
سليمان ﷺ د امتحان سره مخامخ شو ۴۵۴/۱۰
د "سبأ" معنی ۱۶۹/۱۰
د "سيل العرم" معنی ۱۷۲/۱۰
"سلخ" څه معنی؟ ۲۹۰/۱۰
"استسلام" څه معنی؟ ۳۴۷/۱۰
د "سرور" معنی ۳۵۲/۱۰
"ساحه" څه معنی؟ ۴۱۵/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۵۴/۱۰
د "سأم" معنی ۱۰۳/۱۱
"سخري" څه معنی؟ ۲۰۱/۱۱
د "سيما" معنی ۴۳۵/۱۱
د "سُخرِيَة" معنی ۴۶۰/۱۱
د "سُلّم" معنی ۵۵۸/۱۱
د "سُمود" معنی ۲۸/۱۲
د "سعر" معنی ۴۸/۱۲
د "سقر" معنی .... ۵۶/۱۲، ۵۲۳/۱۲
د الله ﷻ اسماء (نومونه) ۱۳۸/۱۲
د "سُور" د کلمې تفسير ۱۵۰/۱۲
د نبي کريم ﷺ اسماء (نومونه) ۲۶۸/۱۲
"سُحق" څه معنی؟ ۳۶۶/۱۲
د "ساق" معنی او تفسير ۴۰۵/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۰۶/۱۲
د سکتې "ه" ګانې ۴۲۷/۱۲
د "سلوک" معنی ۴۹۱/۱۲
د "ساق" معنی ۵۴۶/۱۲
د "سدًی" معنی ۵۴۹/۱۲
د "سَلسَبيل" معنی ۴۶۱/۱۲
د "سمك" معنی ۲۹/۱۳
د "سَجّر" معنی ۵۱/۱۳
د سريرة معنی ۵۱/۱۳
د "سُجُوا" معنی ۱۶۷/۱۳

ش

"شقاق" څه معنی؟ ۲۶۵/۱
د شکر ډولونه ۳۰۱/۱
د شهيد په هکله څو مطالب ۳۰۶/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۳۰۷/۱_۳۱۴
ايا استشهادي حمله جائزه ده؟ ۴۴۷/۱
شرعي احکام د حکمتونو څخه ډک وي .. ۵۴۳/۱
د ډېرو عوضونو د ورکړې شرط ۵۹/۲
د خلکو په نزد د پاچاهۍ شرطونه ۶۴/۲
د سود شکلونه ۱۷۲/۲
د متشابه ډولونه ۲۲۹/۲
ايا د متشابه علم الله ﷻ پورې خاص دی؟ ۲۳۰/۲
د متشابهاتو حکمتونه ۲۳۲/۲
د متشابهاتو څو مثالونه ۲۳۴/۲
د شهادت معناوې .... ۲۵۹/۲، ۴۹۲/۳
مشکل التفسير ايت ۳۶۳/۲
د يوه ايت شان نزول ۴۷۱/۲
"شورى" څه ته وايي؟ ۵۲۷/۲
د "شورى" اهميت ۵۲۷/۲
د نبي کريم ﷺ د شوراګانو مثالونه ۵۲۸/۲
ايا په نبي کريم ﷺ باندې مشوره کول واجب وه؟ ۵۲۸/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د شورى غړي بايد څومره وي؟ ۵۳۰/۲
د "شورى" غړي بايد څنګه وي؟ ۵۳۲/۲
د همدې ارتباط څه وضاحت ۵۳۲/۲
د شورى د اختلاف حل لاره ۵۳۳/۲
په شورى کښې تګي خيانت دى ۵۳۳/۲
د ګوډ تيمور شورى ۵۳۳/۲
د "شورى" په ارتباط ۱۶۳/۱۱
د نکاح د انواعو د تشريح په هکله يادونه ۱۱۸/۳
د "شرک" تعريف او ډولونه ۱۷۶/۳
کله-کله په عملي ګناه باندې هم د شرک
اطلاق کېږي ۱۷۷/۳
په دې مقام کښې د "شرک" معنى ۱۷۷/۳
شرک د کفر يو ډول دى ۱۷۷/۳
د "شرک" ډولونه ۳۶۲/۶
د "شرى" معنى ۲۲۹/۳
شفاعت څه معنى؟ ۲۵۱/۳
نېک شفاعت اجر لري ۲۵۲/۳
شيطاني هيلې کومې هيلې دي؟ ۳۴۲/۳
په همدې ارتباط څه نور تحقيق ۳۴۲/۳
په شهادت کښې انحراف ۳۶۷/۳
د منکراتو په مجالسو کښې اشتراک ۳۷۵/۳
د بد کار تشهير هم جائز نه دى ۳۸۷/۳
د عيسى عليه السلام په هکله د اشتباه کيفيت ۳۹۹/۳
په همدې ارتباط يوه تبصره ۴۰۰/۳
په حدودو کښې شفاعت نه منل کېږي ۵۶۱/۳
شهادت ورکوونکي څوک دي ۵۸/۴
شهادت څه معنى؟ ۱۱۴/۴
ايا د کافر شهادت په مسلمان باندې
صحت لري؟ ۱۱۵/۴
د الله ﷻ د شهادت ډولونه ۱۷۱/۴
(شمس) د لمر سترګه لويه ده ۲۷۰/۴
د "متشابه" او "غير متشابه" معناوې ۳۰۶/۴

"شياطين الجن والانس" څوک دي؟ ۳۲۸/۴
د "شركائهم" معنى ۳۶۱/۴
د "اشُدّه" کلمې معنى ...... ۳۸۹/۴، ۲۵۵/۶
د شيطان شپږ لارې ۴۲۸/۴
د شعيب عليه السلام قوم په کوم ډول عذاب سره
هلاک شو؟ ۵۲۹/۴
د شعيب عليه السلام د لورګانو سره د موسى عليه السلام
ملاقات او مربوط توضيحات ...... ۲۹۷/۹_۳۰۶
"شماتت" څه معنى؟ ۲۷/۵
"شرع" څه معنى؟ ۵۱/۵
د سپي سره د بلعم بن باعوراء د شباهت
وجوه ۷۳/۵
خپل خان په اشکال کښې اچول ۹۸/۵
په همدې ارتباط څه ګټور وضاحت ۹۸/۵
"شوکة" څه معنى؟ ۱۳۹/۵
شيطان وتبتهد ۲۰۹/۵
"تشريد" څه معنى؟ ۲۲۱/۵
ډېره باريکه اشاره ۲۴۳/۵
دلته د الاشهر الحرام (محترمو مياشتو)
معنى ۲۷۳/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ...... ۲۷۳/۵_۲۷۴
په خپل خان شاهدي څه معنى؟ ۲۹۱/۵
"الشُقّة" څه معنى؟ ۳۶۱/۵
د "شفا جُرُفٍ هَارٍ" معنى ۴۸۱/۵
د الله ﷻ د پلوه د مؤمنانو د نفسونو
اشتراء (پېرودل) ۴۸۵/۵
د شرعياتو اثبات په سوګند سره ......
...... ۵۹۶/۵، ۱۴۸/۱۰
"شان" د "عمل" څخه په څه جدا کېږي ۹/۶
د "شک" معنى او څه اړونده وضاحت ۵۷/۶
د ايت شريف اشاره ۶۴/۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "الاشهاد" معنی ۱۰۶/۶
د هر کار "شروع" د الله ﷻ په نامه ۱۳۶/۶
دلته د "شاهد" څخه څوک مراد دی؟ ۲۶۶/۶
"شفاف" څه ته وايي؟ ۲۷۲/۶
"شیخ" څه معنی؟ ۳۲۸/۶
"شهاب" څه معنی؟ ۵۳۲/۶
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۵۳۳/۶_ ۵۳۴
"شجر" څه معنی؟ ۲۱/۷
د "شغار" په هکله معلومات.................. ۷۹/۷
ایا نبي کریم ﷺ شیطان درلود ۱۳۸/۷
په انسانانو کښې هم شیطانان شته ۱۳۸/۷
شپه د مناجات دپاره مناسبه ده ۱۷۸/۷
یوه عجیبه اشاره ۱۸۰/۷
دوه اشارې ربښتیا شوې ۱۸۸/۷
کفار د خپلو خانونو دپاره شر غواړي ۱۹۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۹۵/۷
مشکور عمل د کوم عمل نوم دی؟ ۲۰۶/۷
ملعونه "شجره" کومه یوه ده؟ ۲۵۸/۷
د "شاكِلَة" معنی ۲۹۸/۷
د "شَطط" معنی ۳۴۹/۷
دوه اشتباهګانې ۴۱۸/۷
"مشهد" څه صیغه ده؟ ۵۰۵/۷
"شقاوة" څه معنی؟ ۵۶۳/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۶۳/۷
مشکل المعنی کلام ۵۷۳/۷
د مشرکانو د شپږو اشتباهګانو رد ۱۰۶/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۰۷/۸
د څو اشتباهګانو جوابونه ۱۱۵/۸
"شفقة" څه معنی؟ ۱۲۲/۸
مشکل المراد ایت ۴۱۶/۸
په همدې ارتباط وضاحت ۴۱۷/۸
ګناه ته اشاعت ورکول هم ګناه ده ۴۴۶/۸

ځو سوالونه او جوابونه ۵۳۵/۸
"اشتات" څه معنی؟ ۵۴۶/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۴۷/۸
د "شهود" او "شهادة" معنی ۶۰/۹
د "شعر" په هکله شرعي احکام ۱۶۴/۹
د شعر په هکله معلومات ۲۱۷/۱۰
په نبوت باندې د الله ﷻ شهادت ۴۳۷/۹
د "اشتراء" معنی ۵۱۸/۹
د "شُح" معنی .... ۲۸/۱۰، ۲۱۸/۱۲
شیطان چلباز دی ۲۱۷/۱۰
د "شجرة الزقوم" په ارتباط ...... ۳۶۲/۱۰_ ۳۶۳
"شوب" څه معنی؟ ۳۶۴/۱۰
د "شیعه" معنی ۳۷۳/۱۰
د "اشراق" د لمانځه لقبونه ۴۳۳/۱۰
د "شطط" معنی ۴۴۰/۱۰
د "اشتمزاز" معنی ۵۲۴/۱۰
د "أشهَاد" معنی ۳۵/۱۱
د اندامونو "شهادت" ۸۴/۱۱
د "شهیدانو" فضائل ۳۵۵/۱۱
د جنتیانو "اشتهاء" او مزید نعمت ۵۰۱/۱۱
د "شهیق" معنی .... ۱۹۷/۶، ۳۶۶/۱۲
د "شرح الصدر" بیان ۱۷۳/۱۳
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۷۳/۱۳

ص

د ایتونو تازه مصداقات .... ۴۵/۱،
۱۲۳/۱، ۱۶۱/۱، ۴۹۷/۱، ۵۲۵/۱، ۳۹۶/۲،
۷۲/۵، ۵۴۹/۵، ۴۵۰/۹، ۵۵۸/۱۱، ۷۸/۱۳
اصحاب السبت څوک وه؟ ۱۳۳/۱
د "صِبْغَة اللهِ" معنی ۲۶۶/۱
معصیت څه ته وایي؟ ۲۱۵/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۳۱۵/۱_۳۱۷
د "صوم" تعریف ۳۹۵/۱
په همدې اړه څه وضاحتونه .... ۳۹۵/۱، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳
صبح کاذب او صبح صادق ۴۲۴/۱
د صدقاتو چندونه ۵۸/۲
ایا کفارو ته د صدقاتو (خیراتونو) ورکړه جائزه ده؟ ۱۵۹/۲
مصداق یا شان نزول ۳۹۶/۲
مصیبت مو د خپله لاسه دی ۵۴۳/۲
"صلاة الخوف" ویېژنئ ۴۴/۲
د "صلاة الخوف" صورتونه ۳۰۸/۳
د "صلاة الخوف" کیفیتونه ۳۰۸/۳
صلاة الخوف په کابل کښې ۳۰۹/۳
"صلاة المسایفه" د کوم لمانځه لقب دی؟ ۴۵/۲
د صدقاتو فضایل ۱۳۰/۲
د صدقاتو ښکاره ورکول ۱۵۳/۲
د ښکاره صدقاتو (خیراتونو) او پټو صدقاتو په باب احادیث ۱۵۴/۲
په همدې هکله د قرآن فیصله ۱۵۴/۲
صرفه یا معجزه ۳۷۵/۲
"صِرٌ" څه معنی؟ ۴۴۹/۲
صحابه کرام ؓ او دنیا ۵۱۰/۲
"اصعاد" څه معنی؟ ۵۱۱/۲
د "صبر" ډولونه ۳۸/۳
"مصابره" څه معنی؟ ۳۸/۳
"صلة الرحم" واجب دی ۴۶/۳
په جاهلیت کښې صلة الرحم نه وه ۴۶/۳
"صَدُقات" څه معنی؟ ۶۵/۳
دلته "صلاة" په حقیقي معنی سره دی ۱۶۲/۳
د همدې حقیقي معنی په لحاظ سوالونه او جوابونه ۱۶۳/۳
"صعید" څه معنی؟ ۱۶۶/۳
صدیق چاته وایي؟ .... ۲۱۸/۳، ۴۵/۴
صالحان څوک دي؟ ۲۲۰/۳
په همدې هکله سوال جواب ۲۲۰/۳
د صالحانو انډیوالي هم نعمت دی ۲۲۱/۳
ایا د کفارو سره صلحه جائزه ده؟ .... ۲۶۶/۳، ۲۲۹/۵، ۳۸۸/۱۱
په همدې باره کښې یوه یادونه ۲۶۷/۳
د صلحې تعریف او ډولونه ۳۵۶/۳
د صلحې په هکله سوال جواب ۳۵۷/۳
صلحه د احادیثو په رڼا کښې ۳۵۹/۳
د صنم معنی ۴۵۵/۳
"تصدیق" څه معنی؟ ۵۷۵/۳
په همدې هکله د وضاحت سوال جواب ... ۵۷۵/۳
د "صید" یعنې د ښکار رانیولو ډولونه ۸۴/۴
د "صید" یعنې د ښکار ډولونه ۸۸/۴
د محرم په لاس "صید" پلیت دی ۹۲/۴
صحابه کرام ؓ او پوښتنې ۱۰۲/۴
دلته کوم صلاة (لمونځ) مراد دی؟ ۱۱۷/۴
"صور" څه معنی؟ ۲۵۶/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۵۷/۴
په "مصداق" یا تفسیر باندې د شان نزول اطلاق ۲۷۴/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۷۴/۴
"صغار" څه معنی؟ ۳۴۶/۴
ظاهري او باطني معاصي (ګناهونه) ۳۸۸/۴
په بربنډه سره صلاة (لمونځ) کول جائز نه دي ۴۴۹/۴
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۴۹/۴
"صعق" څه معنی؟ ۱۱/۵
ایا اصحاب السبت مرتد شوي وه؟ ۵۴/۵
اصحاب السبت درې ډلې شوه ۵۴/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې ارتباط څه وضاحتونه ....۵۵/۵_ ۵۶
ایا د کفارو صغیران (ماشومان) جنتیان دي؟ ....۶۹/۵، ۱۹۸/۷
صفوان څوک وه؟ ۳۰۴/۵
د "صاغرون" د کلمې معنی ۳۲۲/۵
"صاحب" یعنې څوک؟ ۳۵۵/۵
په همدې اړه څه وضاحت ....۳۵۵/۵_ ۳۵۶
واړه او غټ صدقات (خیراتونه) ۴۲۷/۵
دلته فرضي صدقات مطلب دي که نفلي ۴۶۷/۵
د "صلاة" معنی ....۴۶۸/۵، ۸۹/۱۰
"صادقین" څوک دي؟ ۵۰۲/۵
صدق (رښتیا) او دروغ ۵۰۲/۵
د تفسیر دوه صورتونه ۵۴۷/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۴۹/۵
صحابه کرام ﷺ ټول عادلان وه ۲۵۳/۵
"صدقات" څه معنی؟ ۳۸۳/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۸۴/۵
"صاحب سر النبي" د کوم صحابي لقب دي؟ ۴۶۲/۵
د "صبر" معنی ۹۱/۶
د "بینة" او "شاهد" مصداقات ۱۰۵/۶
د "صبر جمیل" معنی ۲۴۸/۶
د "صنوان" او "غیر صنوان" معناوي ۳۸۲/۶
د "صواعق" معنی ۴۰۲/۶
د "صراخ" او "اصراخ" معناوي ۴۷۷/۶
"صفح" څه معنی؟ ۵۷۱/۶
د "صدع" معنی ....۵۷۸/۶، ۴۹۷/۹
صلاة الفجر (د سهار لمونځ) مشهود دی ۲۹۲/۷
"اصحاب الرقیم" څوک دي؟ ۳۴۱/۷
د "اصحاب الکهف" سپی ۳۵۱/۷
اصحاب الکهف رابیدار شوه ۳۵۵/۷
د اصحاب الکهف په شمیر لږ کسان
علم لري ۲۶۴/۷
د "صاحب" معنی ۲۸۳/۷
"صدف" څه معنی؟ ۴۴۹/۷
د "صادق الوعد" مثالونه ۵۱۶/۷
د صلاة (لمانځه) ضائع کول څه معنی؟ ..۵۲۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۲۴/۷
صلاة (لمونځ) د الله ﷻ د ذکر دپاره ۵۷۲/۷
د "اصحاب" معنی ۱۴۱/۸
"صهر" څه معنی؟ ۲۴۵/۸
"صواف" څه معنی؟ ۲۷۱/۸
د دواړو خبرو صدق ۱۲/۹
"اصحاب الرس" څوک وه؟ ۲۳/۹
د "مصانع" معنی ۲۶۱/۹
د "الصور" په ارتباط معلومات ۲۶۱/۹
د پخو خښتو صنعت ۳۱۸/۹
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۴۲۵/۹_ ۴۲۶
د "تصغیر" معنی ۵۳۲/۹
"صیاصي" څه معنی؟ ۵۱/۱۰
سلیمان ﷺ ته د پیریانو "صنعت" ۱۵۹/۱۰
"صریخ" څه معنی؟ ۲۹۵/۱۰
د "صاعقة" معنی ۷۷/۱۱
د "إصرار" معنی ۲۷۵/۱۱
د "صدود" معنی ۳۴۶/۱۱
د "مختصر" صیغه ۴۹/۱۲
د زړونو تصفیه ۱۵۵/۱۲
د "صرام" او "صرم" معناوي ۲۹۸/۱۲
د "صعود" معنی ۵۲۳/۱۲
د شاکر او کفور مصداقونه ۵۵۴/۱۲
"صدی" څه معنی؟ ۳۸/۱۳
ټولې اسماني صحیفې ۱۱۷/۱۳
د اصحاب الفیل قیصه ۲۴۲/۱۳
تازه مصداق ۲۶۹/۱۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ض

د ضلالت اسباب او په همدې اړه څه
وضاحتونه .... ۵۰۱/۱_۵۰۳
دا اضافت د تعظیم دپاره دی ۹۵/۲
د خپلو خانونو اضلال (گمراه کول) ۳۵۷/۲
د «اضعاف» معنی .... ۴۷۷/۲، ۱۵۶/۳
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۷۷/۲
د «الضراء» او «السراء» معناوې ۴۷۹/۲
دلته «ضرب» څه معنی؟ ۳۰۴/۳
«ضعف» څه معنی؟ ۴۶۳/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۳/۴
یوه ضروري خبره ۲۹/۵
الله ﷻ خپل تضمین پوره کړ ۳۵/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۶/۵
د «الضَّرَّاء» او «الْبَأْسَاء» د کلمو معناوې ... ۲۰۷/۵
د «تضرع» معنی ۲۴۲/۵
د کفارو ضلالت (گمراهي) د څارويو څخه
زياته ده ۷۸/۵
د «مُضَاهَاة» د کلمې معنی ۳۲۴/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۲۵/۵
لږ ضحک (خندل) او ډېر ژړل ۴۳۴/۵
«ضحک» څه معنی؟ ۱۶۱/۶
د ضحک (خندا) ډولونه ۱۸۷/۹
د «ضلال» د کلمې معنی ۲۳۵/۶
«أَضْغَاثُ أَحْلَام» څه معنی؟ ۲۸۸/۶
د «ضعف» معنی ۲۸۳/۷
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۸۴/۷
د «ضد» معنی ۵۴۵/۷
«ضَنک» څه معنی؟ ۸۵/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت .... ۸۵/۸_۸۶
«ضامر» څه معنی؟ ۲۵۵/۸
د «ضلال» معنی ۸۰/۹
د «ضَیر» معنی ۸۹/۹
«مضطر» څوک دی؟ ۲۳۵/۹
«أضغان» څه معنی؟ ۳۷۹/۱۱
«ضِیْنَة» څه معنی؟ ۵۷/۱۳
«ضَریع» څه شي ته وایي؟ ۱۲۱/۱۳
د «ضال» معنی ۱۶۹/۱۳
تضلیل څه معنی؟ ۲۴۴/۱۳

ط

د دې کتاب د لیکلو طریقه ۵/۱
د کائناتو د بیان طرز ۵۶/۱
یو مطلب ۱۹/۱
یو مهم مطلب ۷۲/۸
څو مطالب ۱۲۵/۱، ۲۳۱/۱، ۶۸/۱۱، ۱۰۸/۱۱، ۱۸۹/۱۱، ۲۰۱/۱۱، ۲۶۷/۱۱، ۲۸۳/۱۱، ۲۸۷/۱۱، ۲۹۲/۱۱، ۳۰۳/۱۱، ۳۰۸/۱۱، ۳۲۱/۱۱، ۴۲۱/۱۱، ۴۱۰/۱۱، ۹۳/۱۲، ۱۲۵/۱۲، ۱۵۳/۱۲، ۱۷۷/۱۲، ۲۲۳/۱۲، ۲۴۴/۱۲، ۲۵۳/۱۲، ۴۱۷/۱۲، ۴۲۲/۱۲، ۴۸۴/۱۲، ۱۷/۱۳، ۸۸/۱۳، ۹۳/۱۳، ۹۹/۱۳، ۱۰۷/۱۳، ۱۲۰/۱۳، ۱۲۷/۱۳، ۱۴۲/۱۳، ۱۵۱/۱۳، ۱۵۴/۱۳، ۱۸۹/۱۳، ۲۰۵/۱۳، ۲۲۲/۱۳، ۲۵۲/۱۳
د «طور» معنی ۱۳۲/۱
طبیعت خالق نه شي جوړولی ۳۳۴/۱
د جاهلیت د زمانې طلاقونه ۵۶۹/۱
د گناه په لحاظ د طلاق ډولونه ۶/۲
د حیض په حالت کښې طلاق ورکوونکي ته
څه مناسب دي؟ ۶/۲
د وقوع په لحاظ د طلاق اقسام ۷/۲
رجعي طلاق ۷/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

خفيف بائن طلاق ۷/۲
غليظ بائن طلاق او د هغه حکم ۹/۲
د نکاح څخه د خپلې مطلقې (طلاقې کړې
شوې ښځې) منعه کول ۱۶/۲
ايا مطلقې (طلاقې شوې) ښځې ته سينګار
جواز لري؟ ۲۸/۲
دلته کومې مطلقې مرادې دي؟ ۴۹/۲
طاغوت د چا لقب دی؟ ۱۰۳/۲
طعام او شراب کوم شيان وه؟ ۱۱۸/۲
"طاقة" څه معنی؟ ۲۱۳/۲
په طفوليت کښې د عيسی ﷺ خبرې ۳۱۸/۲
د ختې طير (مرغه) به والوزي ۳۲۴/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۳۲۵/۲
د "طَوْعًا" او "كَرْهًا" تفسيرونه ۳۸۷/۲
دلته کوم "طعام" مراد دی؟ ۴۰۶/۲
په همدې ارتباط زمونږ شريعت ۴۰۷/۲
استطاعت څه ته وايي؟ ۴۱۷/۲
دلته د "استطاعت" معنی ۱۲۹/۴
د دوه وو نظرونو تطبيق ۴۲۹/۲
"طوق" څه معنی؟ ۵۷۱/۲
دا څنګه طوق "غاړکی" دی؟ ۵۷۱/۲
د "طول" کلمې معنی .... ۱۲۱/۳، ۴۴۲/۵
"طعن" څه ته وايي؟ ۱۷۲/۳
د "طَمْس" معنی .... ۱۷۴/۳، ۴۵/۶، ۵۲/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶/۶
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۷۵/۳
يو تطبيق ۱۷۹/۳
د "طاغوت" معنی ۱۸۲/۳
د بې عدالتی څخه طلاق بهتر دی ۳۶۲/۳
د "طيبات" معنی ۴۶۴/۳
"طعام" څه معنی؟ ۴۷۱/۳
تطبيق بې اعتراضه نه دی ۴۸۵/۳
"تطهر" څه معنی؟ ۴۸۶/۳
د ايت او حديث تطبيق ۵۴۸/۳
په همدې اره يو سوال جواب ۵۵۰/۳
"اطعام" څه معنی؟ ۶۹/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۷۰/۴
"اوسط طعام" کوم يو دی؟ ۷۰/۴
په "طعام" کښې کتغ ضرور نه دی ۷۱/۴
د "طعام" معنی ۷۷/۴
طيب او خبيث (پاک او ناپاک) برابر نه دي ۹۳/۴
د مغرب نه د لمر د طلوع په باب معلومات ۲۹۸/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۹۹/۴
کبان هم د الله ﷻ اطاعت کوي ۵۲/۵
"طائف" څه معنی؟ ۱۰۷/۵
د "تطهير" معنی ۱۴۴/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۴۴/۵
"تطوع" څه معنی؟ ۴۲۷/۵
ايا د نوح ﷺ "طوفان" ټولې دنيا ته
شامل وه؟ ۱۳۵/۶
"طنز" څه معنی؟ ۱۸۵/۶
"أطراف" څه معنی؟ ۴۴۶/۶
"طَرَاوَةٌ" څه معنی؟ ۲۲/۷
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۲/۷
دلته "طائر" څه معنی؟ ۱۹۶/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۹۷/۷
د "اطمئنان" معنی ۲۱۱/۷
د فقيرانو د طرد (شړلو) دپاره د کفارو
بهانې ۲۷۳/۷
"طريقه" څه معنی؟ ۳۲/۸
درې "طوافونه" ۲۵۹/۸
د طالب او مطلوب مصداقات ۳۰۸/۸
"طور سيناء" څه معنی؟ ۳۲۷/۸
د "طائفة" کلمه د څومره خلکو لقب دی؟ ۴۰۸/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "طود" معنی ۹۸/۹
خو مهم مطالب ۴۴/۹
د طوفان معنی ۴۰۲/۹
د "طيبة" معنی ۱۷۱/۱۰
د "طيبات" معنی ۳۲۲/۱۱
د "طمث" معنی ۸۷/۱۲
جنتي طير (مرغه) ۱۰۶/۱۲
"طور" څه معنی؟ ۴۶۳/۱۲

ظ

د بر غټ ظالم څوک دی؟ ۱۷۵/۲
د "ظلمات" معنی ۲۴۲/۲
د "ظلم" د کلمې دوه تفسیرونه ۳۵۶/۲
د "ظلام" د کلمې معنی ۸/۳
په الله ﷻ باندې د ظالمانو اور ته داخلول اسان دي ۱۳۱/۳
"ظهريا" څه معنی؟ ۱۸۷/۶
د "ظن" کلمه کله-کله د "یقین" معنی ورکوي ۳۹۷/۷
درې ظلمات (تیارې) ۱۸۸/۸
"ظُلَّةٌ" څه معنی؟ ۵۴۳/۹
د "ظهار" معنی .... ۱۰/۱۰ ، ۱۷۸/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۱/۱۰
د "ظن" معنی ۲۶/۱۰
د "ظلل" معنی ۴۹۶/۱۰
د ظن (گومان) ډولونه ۴۶۴/۱۱
د اسلام ظهور (غلبه) ۲۷۱/۱۲

ع

د دې کتاب عناوین ۸/۱
د "عبَادَة" معنی .... ۲۰/۱ ، ۵۵/۱ ، ۱۵۳/۳
د "عَمَه" معنی ۴۷/۱
د قرآن کریم د اعجاز وجوه ۶۲/۱
د "عدل" معنی .... ۱۰۱/۱ ، ۱۹۴/۳
دلته "عدل" څه معنی؟ ۱۴۴/۴
څلویښت شپې اعتکاف ۱۰۶/۱
"عثياً" څه معنی؟ ۱۲۲/۱
د "عَدُو" د کلمې معنی ۱۸۷/۱
"اعتداء" څه معنی؟ .... ۴۴۳/۱ ، ۶۲/۴
عمره کول سنت دي او که واجب؟ ۴۵۲/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۴۵۳/۱_ ۴۵۴
د عرفات نوم ۴۷۰/۱
"عُرْضَةٌ" څه معنی؟ ۵۵۷/۱
عدت څه ته وايي؟ ۵۶۷/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۵۶۷/۱_ ۵۶۸
د کونډې عدت او د عدت پیل یې ۲۶/۲
د امیدوارې ښځې عدت ۲۷/۲
د عدت تېرولو بهتر صورت ۲۸/۲
تعریض څه ته وايي؟ ۳۲/۲
د "عزم" معنی .... ۳۴/۲ ، ۱۵/۳ ، ۷۸/۸
د نکاح "عقد" د چا په لاس کښې دی ۳۸/۲
د عزت بنیاد اتفاق دی ۶۱/۲
د "عسی" د کلمې معنی ۶۲/۲
د پاچاهۍ معیار څلور صفات دي ۶۴/۲
د "اعصار" معنی ۱۴۲/۲
په څمکني حاصلاتو کښې مطلقاً عُشر واجب دی ۱۴۷/۲
د "تعفف" معنی ۱۶۴/۲
دا ایت عام دی ۲۰۴/۲
د "العباد" څخه څوک مطلب دی؟ ۲۵۳/۲
عاصي مؤمن ابدي دوزخي نه دی ۲۶۹/۲
ایا اعمال حاضرېدلی شي؟ ۲۸۶/۲
کوم "عمران" مراد دی؟ ۲۹۱/۲
عجیبه پوښتنه او د هغې جواب ۳۰۶/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یوه عجیبه نښه ۳۰۷/۲
د عیسی ؑ څخه څلور ډوله تعبیرات ... ۳۱۶/۲
عیسی ؑ وجیه وه ۳۱۸/۲
په طفولیت کښې د عیسی ؑ خبرې ۳۱۸/۲
عیسی ؑ څومره مړي ژوندي کړي وه .. ۳۲۶/۲
عیسی ؑ او د خوراک څښاک معلومات ۳۲۸/۲
د عیسی ؑ د حکیمانه خبرو مثالونه .. ۳۲۹/۲
د عیسی ؑ د رسالت دوره ۲۳۰/۲
د عیسی ؑ هجرت ځای ۳۳۲/۲
د عیسی ؑ په هکله متعددې خبرې ۳۳۶/۲
د عیسی ؑ تابعان یعنې څوک؟ ۳۳۹/۲
د عیسی ؑ د وژلو دسیسه ۳۹۸/۳
د عیسی ؑ په هکله د اشتباه کیفیت .. ۳۹۹/۳
په همدې ارتباط یوه تبصره ۴۰۰/۳
عیسی ؑ په اسمانونو کښې ژوندی دی ۱۳۴/۴
د عیسی ؑ د تولد په هکله معلومات .. ۴۹۲/۷
"عهد" او "یمین" ۳۶۹/۲
د عهد ماتونې جزاګانې ۳۷۰/۲
درې ډوله عهدونه ۳۸۲/۲
دلته کوم عهد مراد دی؟ ۵۳۸/۴
"بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ" څه معنی؟ ۵۶۳/۴
د "عالم الذر" عهد حقیقي دی ۶۴/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت .... ۶۴/۵_ ۶۵
د "عالم الذر" د عهد د اخستلو ځای ۶۷/۵
دغه عهد ولې په دغه لقب سره ملقب شو .. ۶۷/۵
د همدغه عهد په ارتباط څه نور وضاحت .. ۶۸/۵
"عهد" څه معنی؟ ۱۳۰/۷
دلته د "عهد" معنی ۵۴۳/۷
"معجزه" یا "صرفه" ۳۷۵/۲
"عباد" د څه شي جمعه ده؟ ۳۷۸/۲
د علماء سوء ډولونه ۳۷۹/۲
یوه بله معجزه ۴۰۷/۲

ع

د عبادت دپاره اولنۍ کوټه ۴۱۰/۲
د عبادت د اولنۍ کوټې په ارتباط څه وضاحت ۴۱۰/۲
د "اعتصام" معنی ۴۲۳/۲
د جنت "عرض" څه معنی؟ ۴۷۸/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۴۷۹/۲
مؤمنان همېشه عالي دي ۴۸۷/۲
عجیبې خبرې .... ۱۷۴/۲، ۵۰۵/۲، ۱۳۸/۵، ۳۰۱/۶، ۳۲۵/۶، ۳۴۵/۶
یوه عجیبه عبرتي خبره ۴۰۱/۹
ایا د ډېر عمر بهتر دی؟ ۵۶۴/۲
د اعمالو څو نمونې ۲۴/۳
معجزانه عبارت ۵۳/۳
د عربیت یو بحث ۶۲/۳
په همدې هکله سوال جواب ۶۲/۳
معروف قول څه معنی؟ .... ۷۰/۳، ۷۶/۳
د "معروف" معنی ۵۳۱/۹
"عنت" څه معنی؟ ۱۲۳/۳
"عظیم ملک" څه شی دی؟ ۱۵۸/۳
د اعجاز یو چلنج ۲۴۳/۳
په همدې باره کښې یوه یادونه ۲۴۴/۳
د اعیاني خویندو حالات ۴۳۴/۳
د علاتي خویندو حالات ۴۳۴/۳
د "عقد" معنی ۴۴۰/۳
"تعزیر" څه معنی؟ .... ۵۰۱/۳، ۴۲۰/۸
ایا دنیاوي عقوبات اخروي کفارات دي؟ ۵۴۷/۳
په عصیان باندې رضا کېدل د اشتراک معنی ورکوي ۸/۳
د معاصیو ډولونه ۱۳۲/۳
په همدې ارتباط یوه تبصره ۱۳۴/۳
په معاصیو کښې هم تفاوت شته ۱۳۴/۳
په همدې ارتباط سوال جواب ۱۳۴/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د معاصیوو د مغفرت اسباب ۱۳۵/۳
د معاصیوو نومونه ۳۲۰/۳
'عود' څه معنی؟ ..... ۸۷/۴، ۵۲۷/۴، ۱۷۹/۱۲
د بحیره، سائبه، وصیله او حام تعریفونه ۱۰۶/۴
د شاهد، مقر، مدعي، مدعی علیه او
مزکي تعریفونه ۱۱۴/۴
'عثور' څه معنی؟ ۱۱۸/۴
عقلونه یو برابر نه دي ۱۷۹/۴
دنیا پرستان فقیري عیب ګڼي ۲۱۹/۴
عصیان (ګناه کول) په جهالت سره ۲۲۵/۴
په 'عجله' سره کفارو کوم شیان غوښتل ۲۲۸/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۲۸/۴
پاسني او لاندیني عذابونه ۲۴۳/۴
د الله ﷻ د شان سره مناسب تعظیم ۲۸۵/۴
د عبد الله بن ابي السرح قیصه ۲۹۲/۴
ظاهري او باطني معاصي (ګناهونه) کوم
دي؟ ۳۳۹/۴
د 'معشر' د کلمې معنی ۳۴۹/۴
د 'مَعْرُوشَات' او 'غَيْرَ مَعْرُوشَات' معناوې ..۳۷۰/۴
یوه معجزه ۳۸۲/۴
په همدې اړه څه وضاحت ۳۸۲/۴
د قیامت په یوې علامې سره د توبې
دروازه بندیږي ۳۹۶/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۹۸/۴
'معایش' څه معنی؟ ۴۲۱/۴
د خپل عورت پټول فطري شی دی ۴۳۸/۴
عادیان جسیم خلک وه ۵۰۹/۴
په همدې هکله څه وضاحتونه .... ۵۰۹/۴_ ۵۱۰
'عفو' څه معنی؟ .... ۵۳۲/۴، ۳۶۳/۵
انتقام او عفوه
په همدې اړه څه وضاحت ۱۶۵/۱۱
چانه عفوه وکړی شوه؟ .... ۱۶۷/۱۱، ۱۶۸
.... ۴۰۱/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۰۱/۵
یوه عجیبه اشاره ۵۵۳/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۵۳/۴
د فرعونیانو د معبود په هکله سوال جواب ۵۵۴/۴
د موسی ﷺ نهه معجزات ..... ۵۴۱/۴، ۳۱۹/۷
د معجزاتو تفصیل څه معنی؟ ۵۶۲/۴
په همدې هکله یوه تبصره ۵۶۲/۴
'عجله' څه معنی؟ ۲۴/۵
په پخوانیو اسماني کتابونو کښې د محمد
ﷺ علامات ۳۸/۵
د دنیا ټول عمر فقط الله ﷻ ته معلوم دی .. ۹۱/۵
د کمونستانو عقیده ۱۳۰/۵
'اعناق' څه معنی؟ ۱۴۷/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۱۴۷/۵
معجزانه فتحه ۱۵۲/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۵۲/۵
څلور ډوله معلومات ۱۵۸/۵
معجزانه فتحه همیشه نه وي ۲۲۴/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۲۲۴/۵_ ۲۲۶
د عباس عجیبه قیصه ۲۴۶/۵
د مسجد حرام په نزد معاهده کومه یوه ده؟ ۲۷۸/۵
عمره او عمارة څه معنی؟ ۱۹۲/۵
د 'عشیرة' معنی .... ۳۰۰/۵، ۱۵۶/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۵۷/۹
د بروالي په تعجب کښې واچول ۳۰۵/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۰۵/۵
'عَیْلَة' څه معنی؟ ۳۱۳/۵
'عزیر' څوک دی؟ ۳۲۳/۵
'عاملینو' څخه څوک مطلب دي؟ ۳۸۵/۵
ایا په کفائي فرض عبادت باندې اجرت
جائز دی؟ ۳۸۵/۵
'عدن' څه معنی؟ ۴۱۰/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

معذوران د تبوک د غزا په ارتباط
ژړېدونکي وه ۴۴۷/۵
د نبي كريم ﷺ عادت وه ۴۵۱/۵
د "اعراب" د کلمې معنی ۴۵۴/۵
د نیک او بد عمل د خلط معنی ۴۶۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۶/۵
تعجب څه ته وايي؟ ۵۲۵/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۲۵/۵
دښمنان پرې اعتراض نه شي کولی ۵۴۸/۵
ايا ستاسو علم د الله ﷻ د علم څخه زيات
دی؟ ۵۵۲/۵
د فرمايشي معجزې عدم نزول ۵۵۵/۵
دنياوي عمر به کفارو ته قليل ځرګند شي ۵۸۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۸۹/۵
په نفلي عبادت کښې درجات لوړېږي ۱۴/۶
"عرش العظيم" په اوبو باندې وه ۸۷/۶
د "أعْيُن" معنی ۱۲۰/۶
"عوق بن عنق" نجات نه دی موندلی ۱۳۵/۶
هر پيغمبر معجزات درلوده ۱۴۲/۶
د "اعْتَرَى" معنی ۱۴۲/۶
"عاديان" په کوم ډول عذاب سره هلاک
شوي دي ۱۴۶/۶
"عنيد" څه معنی؟ ۱۴۷/۶
د "اسْتَعْمَرَ" کلمه د اشتقاق په لحاظ ۱۵۲/۶
"عَقر" څه معنی؟ ۱۵۳/۶
د "عذاب" څخه د خلاصون اسباب ۲۰۹/۶
"عُصْبَة" څه معنی؟ ..... ۲۳۷/۶ ، ۴۳۸/۸
"عشاء" څه معنی؟ ۲۴۵/۶
په "عشق" کښې څوک اول نمره شوه؟ ۲۷۳/۶
"عير" څه معنی؟ ۳۲۰/۶
د عين (سترګو) سپنبدل څه معنی؟ ۳۳۷/۶
د "معقبات" معنی ۲۹۲/۶
د دوزخ عنق (غاړه) ۴۷۰/۶
د کفارو په ګومان د هغوی نیک "اعمال"
کوم دي؟ ۴۷۷/۶
يو نحوي تعريب ۵۳۴/۶
"عضين" څه معنی؟ ۵۷۷/۶
"علامات" څه معنی؟ ۲۵/۷
په اعراب کښې دوه نظره ۶۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۶۴/۷
د "عرش" معنی ۹۳/۷
د عسلو (شاتو) مختلف ډولونه ۹۴/۷
عسل (شات) د هر مرض دوا ده ۹۴/۷
د انسان د "عمر" مراتب ۹۷/۷
"ارذل عمر" کوم عمر دی؟ ۹۸/۷
په عقائدو کښې ټول پيغمبران متحد دي ۱۶۳/۷
ايا د معراج څخه انکار کفر دی؟ ۱۸۲/۷
د اسراء او معراج په اړه څه معلومات ۱۷۸/۷
د عقوق الوالدين معنی ۲۱۵/۷
د مشرکانو شرکي عقيده ۲۳۵/۷
اعمی (ړوند) په دوه ډوله دی ..... ۲۷۸/۷، ۸۷/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۷۹/۷
دوه د تعجب صيغې ۳۶۹/۷
ډېر خطرناک عصيان کوم يو دی؟ ۴۵۹/۷
د "عتيا" معنی ۴۸۰/۷
د "اعتزال" معنی ..... ۵۱۲/۷، ۲۵۷/۱۱
عجيبه بنديخانه ۶۱/۸
عجل (خوسکی) وسوزېد او ذوب نه شو ۶۲/۸
د "عجل" معنی ۱۳۶/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۳۷/۸
"عتو" څه معنی؟ ۷۴/۸
پيغمبران عليهم السلام د ګناهونو څخه په "عصمت"
کښې دي ۸۲/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

عظیمه دائمي معجزه ۹۴/۸
عاقبت په متقیانو پورې اختصاص لري ۱۶۸/۸
د مفهوم عموم ته اعتبار دی ۱۹۹/۸
څلور دوله عبادت خاینونه ۲۷۶/۸
'عقیم' د کومې ورځې لقب دی ۲۹۲/۸
عجیبه بې انصافي ۳۴۳/۸
د 'عورت' تعریف او ډولونه ۴۷۱/۸
ایا د زنانه وو مخونه او لاسونه په عورت
کښې شامل دي؟ ۴۷۳/۸
په همدې ارتباط وضاحتونه ...... ۴۷۴/۸_۴۷۶
'عالم' څه معنی؟ ۵۵۹/۸
د پر بهتر علاج او تداوي ۵۷۴/۸
'عُتُوّ' څه معنی؟ ۶/۹
د 'غضّ' یا 'غضیض' معناوي ۱۱/۹
'عِیِّ' څه معنی؟ ۶۳/۹
د 'اعجم' یا 'اعجمي' معناوي ۱۴۹/۹
د 'عزل' معنی ۱۵۴/۹
د 'عفریت' معنی ۲۰۷/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۰۷/۹
د 'عدل' یا 'عدول' معنی ۲۳۴/۹
د عاقبة 'ل' کوم دی؟ ۲۷۵/۹
په علم قرائت کښې معانقه څه ته وایي؟ ۳۱۳/۹
'معاد' څه معنی؟ ۳۸۱/۹
د 'عنکبوت' معنی؟ ۴۲۳/۹
استعتاب څه معنی؟ ۵۰۹/۹
د 'عورة' معنی ۲۲/۱۰
د 'تعویق' معنی ۲۸/۱۰
'عین القطر' څه معنی؟ ۱۵۸/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۵۸/۱۰
د 'معشار' معنی ۲۰۰/۱۰
شرعي عقیده د پرښتو په ارتباط ۲۱۳/۱۰
علماء څوک څوک دي؟ ۲۴۰/۱۰
د تذکر 'عمر' کوم عمر دی؟ ۲۵۰/۱۰
د 'عراء' معنی ۴۰۲/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۰۲/۱۰
'عریض' څه معنی؟ ۱۱۶/۱۱
د 'عتل' معنی ۲۶۶/۱۱
'عاق' د چا لقب دی؟ ۳۱۹/۱۱
د 'عارض' معنی ۳۲۷/۱۱
د 'عي' معنی .... ۳۴۰/۱۱، ۴۹۱
د 'تعارف' معنی ۴۷۲/۱۱
د 'عین' معنی ۵۶۲/۱۱
د 'تعاطی' معنی ۴۹/۱۱
د 'عبرت' او 'اعتبار' معنی ۲۰۷/۱۲
د څمکو 'عدد' اوه دی ۳۳۹/۱۲
د 'معارج' معنی ۴۴۱/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۴۲/۱۲
د 'عزة' معنی ۴۵۱/۱۲
یوه بله معجزه ۵۱۱/۱۲
د 'عشار' معنی ۵۰/۱۳
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۰/۱۳
د 'علق' معنی ۱۸۶/۱۳
د 'تعلیم' ډولونه ۱۸۶/۱۳
د 'عهن' معنی ۲۲۲/۱۳
د 'عصر' معنی ۲۳۴/۱۳

غ

'غیب' څه معنی؟ .... ۳۱/۱، ۲۳۳/۴
'غلف' څه معنی؟ ۱۶۸/۱
اعتباري تغایر په شریعت کښې مقبول دي ۲۳۳/۱
په کمزوری کښې غلبه ۷۶/۲
د 'غي' معنی ۱۰۳/۲
'مغفرت' څه معنی؟ ۱۳۶/۲
غزاګاني او ملائک ۴۶۸/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د غم د پاسه غم ۵۱۱/۲
د "غلول" معنی ۵۳۶/۲
د غنیمت د مالونو څخه د استفادې په ارتباط یوه مسئله ۵۳۷/۲
ایا علم غیب پیغمبرانو پورې مختص دی؟ ۵۶۷/۲
علم غیب په الله ﷻ پورې اختصاص لري؟ ۵۴۸/۹
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۴۹/۹
د غیبي معلوماتو درې ګروپونه ۳۲۴/۹
د غفران غوښتنې په هکله سوال جواب ۳۰/۳
د غلا یوه قیصه ۳۱۳/۳
په همدې ارتباط یوه تبصره او شرحه ۳۱۴/۳
هیڅکله کفار په مؤمنانو غلبه نه شي موندلی، په همدې هکله سوال جواب ۳۷۶/۳
په همدې هکله تبصره ۳۷۷/۳
د ځارویو غوړونه پرې کول ۳۳۶/۳
"غلو" څه معنی؟ ۴۲۱/۳
"غراء" څه معنی؟ ۵۰۳/۳
غسل الرجلین (د پښو وینځل) فرض دي ۴۸۲/۳
غسل المرفقین (د څنګلو وینځل) فرض دي ۴۸۰/۳
د غسل او اوداسه حکمتونه ۴۸۷/۳
د "غلل" معنی ۲۶/۴
"غُلّت أیدیهم" څه معنی؟ ۲۷/۴
د "غیب" ډولونه ۲۱۶/۴
د "غداة" او "عشی" معناوې ۲۲۱/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۳۴/۴
د "غمرات" معنی ۴۹۳/۴
د "غمرة" معنی ۳۶۱/۸
د "غل" د کلمې معنی ۴۶۸/۴
"غنی" څه معنی؟ ۵۳۰/۴
د "غوث" معنی ۱۴۰/۵
استغفار د الله ﷻ د عذاب څخه نجات دی ۱۷۷/۵
د "غنیمة" معنی ۱۹۰/۵
نن ورځ او غداران (ټګان) ۲۲۳/۵
"غار" څه معنی؟ ۲۵۳/۵
د "غارمین" معنی ۲۸۹/۵
"مغرم" څه معنی؟ ۴۵۶/۵
کافر ته د مغفرت غوښتل ۴۹۰/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۹۰/۵
"غني" څه معنی؟ ۵۶۳/۵
د "غمة" تفسیر ۲۷/۶
"غیض" څه معنی؟ ۱۳۱/۶
د غضبي ډبرو علامات ۱۷۵/۶
د "غیابت الجب" معنی ۲۳۸/۶
د "غیب" د کلمې تفسیرونه ۲۳۳/۶
د "اغلال" معنی ۲۸۵/۶
د الله ﷻ د پلوه د یو قوم د حالت تغیرول ۲۹۴/۶
په دنیا کښې د غرونو شمېر ۲۵/۷
د "مغادرة" او "غدر" معنی ۳۹۲/۷
دلته د "غلام" مصداق ۴۱۹/۷
د "غلام" د وژلو ډول ۴۱۹/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ..... ۴۲۸/۷_ ۴۲۹
د "غشاء" معنی ۳۵۱/۸
ایا په حد کښې "تغریب" شامل دی؟ ۴۰۹/۸
د حد د "تغریب" نظائر ۴۱۱/۸
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۴۱۲/۸_۴۱۵
د "غمام" تفسیر ۱۱/۹
"غرام" څه معنی؟ ۵۰/۹
د "غائبة" معنی ۲۴۵/۹
د "غرور" معنی ۵۴۶/۹
"غول" څه معنی؟ ۲۵۴/۱۰
په جهاد کښې غلبه مؤمنانو پورې خاصه ده، په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۱۴/۱۰
د "غیبت" تعریف او ډولونه ۴۶۶/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

موضوعي محتويات
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۴۶۷/۱۱_ ۴۶۹
د "مغرم" معنی ۵۵۸/۱۱
د "تغابن" معنی ۳۱۵/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۱۶/۱۲
د "غسلین معنی ۴۲۹/۱۲
د "غصة" معنی ۵۰۴/۱۲
د "اِغطاش" معنی ۲۹/۱۳
د "غار" دوه ملګري ۱۶۲/۱۳

ف

د ایتونو دوه-دوه دوله تفسیرونه ۵۰/۱، ۶۱/۱، ۱۵۰/۱، ۴۸/۲، ۳۶۴/۴، ۱۸۱/۵، ۳۶۹/۵، ۵۹۰/۵، ۹۸/۶، ۱۴۴/۶، ۲۰۲/۶، ۲۸۱/۶، ۲۸۲/۶، ۴۲۲/۶، ۱۳/۷، ۱۲۰/۷، ۲۳۵/۷، ۲۴۶/۷، ۲۷۶/۷، ۳۱۳/۷، ۴۵۴/۷، ۲۲۹/۷، ۳۶/۸، ۲۳۵/۸، ۲۴۷/۸، ۲۶۴/۸، ۲۸۸/۸، ۳۱۲/۸، ۳۲۳/۸، ۴۵۴/۸، ۴۹۲/۸، ۵۴۷/۸، ۱۱۲/۹، ۱۳۶/۹، ۲۰۱/۹، ۲۶۵/۹، ۴۲۷/۹، ۴۳۴/۹، ۴۳۹/۹، ۴۷۰/۹، ۵۳۱/۹، ۱۰۵/۱۰، ۱۷۹/۱۰، ۲۳۱/۱۰، ۳۵۱/۱۰، ۵۲۷/۱۰، ۵۷۸/۱۰، ۲۳/۱۱، ۹۲/۱۱، ۶۴/۱۲، ۷۷/۱۲، ۱۰۰/۱۲، ۱۶۹/۱۲، ۴۱۱/۱۲، ۴۵۲/۱۲، ۴۶۲/۱۲، ۴۸۵/۱۲، ۵۵۹/۱۲، ۱۲/۱۳، ۱۳ /۲۷، ۴۱/۱۳، ۷۷/۱۳، ۱۶۷/۱۳، ۲۲۸/۱۳
څلوېښت دوله تفسیر ۵۴۸/۷
درې دوله تفسیر ۱۳۷/۱۰
متعدد تفسیرونه ۵۸۵/۵، ۳۶۹/۶، ۴۶۸/۶، ۶/ ۵۶۵، ۲۱/۸، ۳۷۶/۸، ۴۵۷/۸، ۵۱۲/۸، ۹/ ۷۹، ۲۲۴/۹، ۳۱۱/۹، ۴۰۸/۹، ۵۳۶/۹، ۹/ ۵۵۸، ۴۰۸/۱۰، ۲۳۷/۱۱، ۵۶۲، ۵۱۷/۱۲
"فراش" څه معنی؟ ۵۶/۱
"فوقیت" څه معنی؟ .... ۶۷/۱، ۲۳۷/۴
"فسق" څه معنی؟ ۶۸/۱
"فرقان" څه معنی؟ ....
۱۰۷/۱، ۲۲۳/۲، ۱۶۸/۵، ۵۵۹/۸
د خینو کسانو فعل تول قوم ته نسبت کېږي ۱۴۲/۱
د دوه لغاتو (سَرَب، عَجَب) فرق ۴۱۲/۷
د دوه لغاتو (فلاح، فوز) فرق ۵۲۰/۸
د دوه لغاتو (رِزق، اِطعَام) فرق ۵۳۷/۱۱
دوه لغات (قرض او صدقه) څه فرق لري؟ .. ۵۷/۲
دوه لغات (نَصر، فَتح) څه فرق لري؟ ... ۲۶۸/۱۳
د څو لغاتو معناوې او فرقونه ۳۴۹/۱
د دوه لغاتو (لعنت، غضب) فرق ۴۳۱/۸
"نِحْلة" او "فریضة" څه فرق لري؟ ۶۵/۳
د نارینه او زنانه جوړښت فرق لري؟ ۱۴۴/۳
"نشوز" او "اعراض" فرق ۳۵۵/۳
د "نصیب" او "کفل" څه فرق لري؟ ۲۵۳/۳
د "استنکاف" او "استکبار" فرق ۴۲۶/۳
وسواس د الهام څخه فرق لري ۳۵۰/۱
د "وعد" او "وعید" فرق ۱۴۹/۲
د "تولي" او "اعراض" ترمنځ فرق ۲۴۷/۲
د "عَفو" او "صَفح" ترمنځ فرق ۲۰۹/۱
د "خوف" او "خَشْیَة" فرق .... ۲۹۹/۱، ۴۱۴/۶
"الهام" او "وسواس" سره فرق لري ۳۵۰/۱
"ابد" او "امد" څه فرق لري؟ ۲۸۹/۲
حبل الله او حبل الناس څه فرق لري؟ ۴۴۳/۲
غیظ او غضب څه فرق لري؟ ۴۸۰/۲
درجات او درکات څه فرق لري؟ ۵۳۷/۲
مصیر او مرجع څه فرق لري؟ ۵۳۸/۲
بخل او شح څه فرق لري؟ ۵۷۰/۲
د غفران او تکفیر څه فرق دی؟ ۲۹/۳
د "ذنوب" او "سیئات" فرق ۲۹/۳
د "اجابت" او "استجابت" څه فرق دی؟ ۳۱/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

رجال او ذکور څه فرق لري؟ ۴۵/۳
ظلم او عدوان څه فرق لري؟ ۱۳۰/۳
درک د درج څخه څه فرق لري؟ ۲۸۳/۳
عداوة او بغضاء څه فرق لري؟ ۳۰/۴
خلق او جعل څه فرق لري؟ ۱۴۳/۴
د آدم علیه السلام او د ابلیس د امتحان فرقونه ..۴۳۶/۴
عقود او عهود څه فرق لري؟ ۴۴۰/۴
رسول او نبي څه فرق لري؟ ۳۹/۵
د خَلْف او خَلَف فرق ۶۰/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۶۱/۵
حَمل او حِمل څه فرق لري؟ ۹۹/۵
استماع او انصات څه فرق لري؟ ۱۱۰/۵
د قمري او شمسي کلونو ترمنځ فرق ۳۴۵/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۴۵/۵
خَرج او خَراج څه فرق لري؟ ۳۷۴/۸
د استفتاح معنی ....۱۷۱/۱، ۴۷۰/۶
فُسوق څه معنی؟ ۴۶۴/۱
د پیغمبرانو علیهم السلام ترمنځ د فضائلو تفاوت ۸۶/۲
د ایتونو ترمنځ تفاضل شته ۹۶/۲
د ایت کرسي فضائل ۹۶/۲
فحشاء څه معنی؟ ۱۴۹/۲
د وعد او وعید فرق ۱۴۹/۲
د فقیر علامات ۱۶۴/۲
د تولي او اعراض ترمنځ فرق ۲۴۷/۲
د مېرمنو او مېړونو فسق ۲۴۷/۲
ابد او امد څه فرق لري؟ ۲۸۹/۲
د درس او تعلیم فرق ۳۷۹/۲
د تفرّقوا او اختلفوا معناوې ۴۳۲/۲
دوه اویا (۷۲) فرقې ۴۳۲/۲
د فور معنی ....۴۷۰/۲، ۱۲۶/۶
د فاحشه او ظلم معناوې ۴۸۰/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۸۱/۲
د فظ او غلیظ القلب معناوې ۵۲۶/۲
درجات او درکات څه فرق لري؟ ۵۲۷/۲
مصیر او مرجع څه فرق لري؟ ۵۲۸/۲
د شهیدانو فضائل ۵۵۰/۲
فرح څه معنی؟ ۵۵۰/۲
فضائل څه ته وايي؟ ۵۷۰/۲
الله ﷻ ته د فقیر لقب ورکول کفر دی ۷/۳
د تفکر نتیجه ۲۳/۳
د فکر معنی ۲۶/۳
د ذنوب او سیئات فرق ۲۹/۳
د فاحشة معنی ....۴۸۰/۲، ۱۰۱/۳، ۵۵/۱۰
نِحلة او فریضة څه فرق لري؟ ۶۵/۳
افضاء څه معنی؟ ۱۰۲/۳
په همدې اړه یوه مسئله ۱۰۲/۳
ظلم او عدوان څه فرق لري؟ ۱۳۰/۳
فتیل څه معنی؟ ۱۸۰/۳
ایا د اختلاف ورک کولو همدا یوه لاره ده؟ ۲۰۱/۳
نصیب او کفل څه فرق لري؟ ۲۵۳/۳
فتوی څه معنی؟ ۲۵۰/۳
د نشوز او اعراض فرق ۲۵۵/۳
په اسلام کښې افراط او تفریط نشته ....
....۴۲۲/۳، ۲۹/۷
افراط او تفریط څه ته وايي؟ ۲۰۰/۴
د استنکاف او استکبار فرق ۴۲۶/۳
فاقد الطهورین باید څه وکړي ۴۸۸/۳
فترة څه معنی؟ ۵۱۴/۳
فرق څه معنی؟ ۵۲۶/۳
فاتح څوک وه؟ ۵۲۷/۳
د قیامت د ورځې فدیه ۵۵۴/۳
د رباني او حبر څه فرق دی؟ ۵۷۲/۳
ایا په کتاب الله فیصله نه کول کفر دی؟ ۵۷۳/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په همدې هکله د وضاحت سوال جواب ...۵۷۴/۳
په همدې هکله د وضاحت پوښتنه ۵۷۴/۳
د کفر او د ظلم فرق ۵۷۸/۳
د "شرعة" او "منهاج" فرق ۵۸۲/۳
په همدې هکله د وضاحت سوال جواب ...۵۸۳/۳
فتحه او الهي امر څه فرق لري؟ ۹/۴
"عداوة" او "بغضاء" څه فرق لري؟ ۳۰/۴
"قبض" څه معنی؟ ۵۸/۴
"خلق" او "جعل" څه فرق لري؟ ۱۴۳/۴
د کار فیصله کېدل څه معنی؟ ۱۵۷/۴
د "فاطر" معنی او هم قیصه ۱۶۵/۴
د "فتنة" معنی ....۱۷۶/۴، ۵۱۷/۵، ۳۹/۶
دلته "فتنة" څه معنی؟ ۱۶۳/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت .....۱۶۴/۵_ ۱۶۵
د "فرادی" کلمه څه معنی؟ ۲۹۴/۴
د "قلب" او "فؤاد" فرق ۳۲۲/۴
د فرعون څخه د موسی ﷺ غوښتنې ....
....۵۴۰/۴، ۵۶۴/۴
د فرعونیانو بدفالي نیول ۵۵۹/۴
د "رسول" او "نبي" تر منځ فرق....۳۹/۵، ۵۱۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۱۵/۷
د "خلف" او "خَلَف" تر منځ فرق ۶۰/۵
د "استماع" او "انصات" تر منځ فرق.......۱۱۰/۵
"نسل" څه معنی؟ ۲۰۶/۵
د "فدیو" اندازه ۲۴۴/۵
"فقیر" د "مسکین" څخه په څه شي جدا
کېږي؟ ۳۸۵/۵
د دنیا د فانیتوب یو مثال ۵۶۲/۵
تفصیل الکتاب" څه معنی؟ ۵۸۰/۵
"إفاضة" څه معنی؟ ....۹/۶، ۴۴۴/۸
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ...۴۴۴/۸، ۴۴۵

"فرعون" د دنیا څخه کافر تېر شوی دی ۵۳/۶
د "فرعون" د لاش په هکله معلومات ۵۴/۶
د "فصلت" معنی ۷۶/۶
د "فقه" لغوي معنی ۱۸۱/۶
د "فتی" کلمې معنی ....۲۷۲/۶، ۴۰۸/۷
"فتیان" څه معنی؟ ۲۸۰/۶
"فقد" څه معنی؟ ۳۲۱/۶
د "تفتؤ" د جملې معنی ۳۳۸/۶
د "فراست" معنی ۵۶۲/۶
د "مفرطون" معنی ۸۲/۷
د "فرث" معنی ۹۰/۷
د "أثاث" او "متاع" فرق ۱۱۳/۷
فاحشه (زنا) بده لاره ده ۲۲۳/۷
د "تاکید" او "توکید" فرق ۱۳۱/۷
د "اسراء" او "معراج" فرق ۱۷۸/۷
د "استفزاز" معنی ۲۶۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ......۲۷۶/۷_۲۷۷
"فتیل" څه معنی؟ ۲۷۸/۷
"افتنان" څه معنی؟ ۲۸۳/۷
د "فرط" معنی ۳۷۴/۷
"فردوس" څه معنی؟ ۴۶۰/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۱/۷
"فري" څه معنی؟ ۴۹۷/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۹۸/۷
د "فُتُون" معنی ۱۴/۸
د دې زماني "فرعون" ....۴۲/۸، ۵۵۱/۱۰
د "فج" معنی ....۱۳۰/۸، ۴۶۳/۱۲
د "فلک" معنی ۱۳۱/۸
"فرج" څه معنی؟ ۱۸۹/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۸۹/۸
د "فروج" معنی ....۳۲۳/۸، ۴۸۸/۱۱
د "فزع" معنی ....۱۹۹/۸، ۲۶۲/۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "حرمات الله" او "شعائر الله" تر منځ فرق ۲۶۳/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۹۰/۸
"افلاح" څه معنی؟ ۳۲۰/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۲۳/۸
"خَرْج" او "خَرَاج" څه فرق لري؟ ۳۷۴/۸
د "لعنت" او "غضب" ترمنځ فرق ۴۳۱/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۵۵/۸
د فرعون كفري عقيده ۸۲/۹
د "فاره" معنی ۱۳۱/۹
غوره تفسير ۱۶۷/۹
د "فوج" معنی ۲۵۷/۹
"فَرَاغ" څه معنی؟ ۲۷۹/۹
دلته د "فَرَض" معنی ۳۸۰/۹
د تسبيح او تحميد فضائل ۴۶۴/۹
د "فطرة" په هكله اوږد بحث ۴۷۵/۹
دلته د "الفتح" معنی ۵۷۷/۹
د "فَضل" معنی ۱۵۵/۱۰
د "فوت" معنی ۲۰۶/۱۰
د "فواق" معنی ۴۲۸/۱۰
د داوُد ﷺ د "فصل الخطاب" معنی ... ۴۳۴/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۴۴۱/۱۰_ ۴۴۳
د "تفصيل" معنی ۶۱/۱۱
غير مناسب تفسيرونه ۱۵۸/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۵۸/۱۱
"فكاهة" څه معنی؟ ۵۴۹/۱۱
غوره تفسير ۱۲۱/۱۲
"تَفَكُّه" څه معنی؟ ۱۲۱/۱۲
د "فدية" معنی ۱۵۱/۱۲
د "مفتون" معنی ۳۸۸/۱۲
د "فتحة" معنی ۱۲/۱۳
د "فجر" معنی ۶۱/۱۳
متبادر تفسير ۲۵۸/۱۳
"فلق" څه معنی؟ ۲۸۴/۱۳

ق

د قران كريم نزول او جمعه كول ۱۰/۱
د قران كريم اعداد ۱۱/۱
د قران كريم نومونه ۱۲/۱
د قران كريم ځينې ماثور فضائل ۱۳/۱
د قران كريم هدايت ۳۰/۱
د قران كريم توقير ۱۹۱/۱
قران كريم او زمونږ زمانه ۴۸۶/۱
قرآن كريم متشابه او محكم دی ۲۲۷/۲
قرآن كريم او نور كتابونه ۲۷۴/۲
قرآن كريم چاته نازل شوی دی؟ ۳۷/۴
د قرآن كريم په نسبت د اوربدونكو ډولونه ۱۵۹/۵
د قرآن كريم د اثراتو مثال ۵۱۷/۵
د قرآن كريم چلنج ۵۸۰/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۵۸۱/۵_ ۵۸۲
قرآن كريم اشرف كتاب دی ۲۲۴/۶
د "قرآن" د كلمې معنی ۴۲۶/۶
د قران كريم د هېرولو په اړه يوه مسئله..... ۸۸/۸
قرآن كريم ثقيل كتاب دی ۴۹۹/۱۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۰۰/۱۲
د "مقطعات، متشابهات" معناوې ۲۸/۱
قاعده څه معنی؟ ۲۵۰/۱
د قبول يو مثال ۲۵۳/۱
د قبلې د تحويل په ارتباط ځو مقدمات ۲۷۳/۱
د قبلې د تحويل ځينې اړونده احاديث ... ۲۸۵/۱
په همدې ارتباط وضاحتونه ۲۷۶/۱
_ ۲۷۷، ۲۸۵/۱_ ۲۸۷، ۲۹۳/۱، ۲۹۸/۱
تقليد څه ته وايي؟ ۲۵۱/۱
په همدې ارتباط د وضاحت پوښتنه ۲۵۱/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ونوعي محتوياتو معنی او په همدې اړه څه
د قصاص ...... ۳۷۸/۱ ـ ۳۸۱
وضاحتونه ۳۸۲/۱
جائز قتلونه څو دي؟ ...... ۳۸۲/۱ ـ ۳۸۴
په همدې ارتباط څه وضاحت
د قماربازۍ د تحريم تدريج او په همدې اړه
څه وضاحتونه ...... ۵۳۵/۱ ـ ۵۳۶
عجيبې قيصې ۵۶۴/۱، ۳۹/۲، ۱۶۷/۲،
۳۲۷/۲، ۵۶۸/۲، ۱۹۵/۳، ۲۰۹/۳، ۳۲۷/۳،
۴۲۴/۳، ۴۴۴/۳، ۵۵۵/۳، ۵۶۲/۳، ۵۷۸/۳،
۲۸/۴، ۶۳/۴، ۲۰۵/۴، ۲۳۵/۴، ۲۷۸/۴،
۳۱۸/۴، ۳۸۳/۴، ۴۵۱/۴، ۴۸۸/۴، ۱۰۲/۵،
۱۷۶/۵، ۵۲۰/۳، ۳۳۳/۵، ۴۵۵/۵، ۸۳/۶،
۵۲۵/۶، ۲۳/۷، ۴۱/۷، ۹۳/۷، ۲۲۳/۷،
۳۱۲/۹، ۲۴/۱۰، ۴۳/۱۰، ۲۰۹/۱۱، ۵۴۵/۱۱
دا د کومې زمانې او کوم ځای قيصه ده؟ ۱۱۳/۲
د موسی ﷺ او د هارون ﷺ د وفات
قيصه ۵۲۸/۳
د غلط تاويل يوه قيصه ۷۷/۴
د پخوانيو د قيصو ګټه ۵۰۵/۴
د نبي کريم ﷺ د هجرت قيصه ۳۵۴/۵
د "ثعلبه" قيصه ۴۲۲/۵
د عجيبې بندېخانې قيصه ۴۹۹/۵
د يوه چنجي قيصه ۸۴/۶
د پيغمبرانو د قيصو حکمتونه ۱۰۹/۶
ايا دا قيصه ده که تمثيل؟ ۱۳۲/۷
د "سعد بن ابي وقاص" د اسلام راوړلو
قيصه ۳۹۵/۹
"قرء" څه معنی؟ ۵۶۶/۱
د "قنوت" معنی ...... ۴۳/۲، ۱۴۶/۳، ۵۹/۱۰
"قيوم" څه معنی؟ ۹۴/۲
د ابو مسلم د قول رد ۱۲۲/۲
د قرض غلامان ۱۸۲/۲

"قنطار" څه معنی؟ ۲۴۸/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۴۹/۲
حسنه قبول څه معنی؟ ۲۹۷/۲
د "اقلام" څخه څه شی مراد دی؟ ۳۱۳/۲
د "قنطار" او "دينار" معناوې ۳۶۸/۲
مقام ابراهيم (ﷺ) د کوم ځای نوم دی؟ ..۴۱۳/۲
د مقام په لحاظ څه تحقيق ۲۲۴/۲
"قربان" څه معنی؟ ۹/۳
د بني اسرائيلو قرابين ۱۰/۳
د قيامت په ورځ څوک شرمنده دي؟ ۲۷/۳
د "قوام" معنی ۱۴۴/۳
په همدې اړه يوه پوښتنه او د هغې جواب ۲۰۹/۳
"مقيت" څه معنی؟ ۲۵۳/۳
د عربيت قانونونه ...... ۶۵/۳،
۲۶۹/۳، ۳۲۱/۳، ۳۵۰/۳، ۴۰۷/۳، ۴۳۵/۳،
۳۸/۴، ۴۱/۴، ۲۵۵/۴، ۲۷۰/۴، ۲۸۱/۴،
۳۰۶/۴، ۳۱۵/۴، ۳۶/۵

د عربيت قاعدې ......
....۴۱۴/۳، ۴۱۴/۳، ۲۲/۴، ۱۸۴/۴، ۳۹۶/۵
د "قتل" ډولونه او حکمونه ۲۷۲/۳
قتل عمد ۲۷۲/۳
قتل شبه عمد ۲۷۳/۳
قتل الخطاء في الاراده ۲۷۳/۳
قتل الخطاء في الفعل ۲۷۳/۳
قتل شبه خطاء ۲۷۴/۳
قتل بالتسبيب ۲۷۴/۳
د قتل عمد جزا ۲۷۸/۳
د قتل عمد په باره کښې احاديث ۲۷۹/۳
ايا په قتل عمد سره سړی کافر کېږي؟ ...۲۷۹/۳
په همدې هکله د اول مشکل حل لاره ۲۸۰/۳
په همدې هکله د دوهم مشکل حل لاره ..۲۸۳/۳
ايا د مقتول حق پاتې دی؟ ۲۸۴/۳

Downloaded from: bawarketab.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"قصر" څه ته وايي؟ ۳۰۵/۳
"قصر" د كميت په لحاظ ۳۰۵/۳
ايا په مسافر باندې د لمانځه قصر (لنډول)
واجب دى؟ ۳۰۶/۳
په همدې هكله سوال جواب ۳۰۶/۳
قصر د كيفيت په لحاظ ۳۰۷/۳
په همدې باره كښې يوه تبصره ۳۰۷/۳
د يوه جنايتكار عاقبت ۳۲۸/۳
پنځه قَسمونه ۳۳۴/۳
د دې قانون نظاير ۴۰۸/۳
د عربيت څو قواعد ۲۲۵/۴
"قلائد" څه معنى؟ ۴۴۷/۳
الله ﷻ ستاسو څخه د يو قوم لاسونه لنډ
كړه ۴۹۴/۳
مقدسه ځمكه كومه ځمكه ده؟ ۵۱۸/۳
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۱۸/۳
قبض الروح (د ځنكدن حالت) ۲۹۵/۳
د "قربان" د وړاندې كولو باعث او په
همدې هكله وضاحتونه .... ۵۳۲/۳_۵۳۶
د لاس قطعه د مروند څخه ۵۶۱/۳
په غلا كښې اولنى قطعه شوى لاس ۵۶۲/۳
"قفينا" څه معنى؟ ۵۷۷/۳
د چنګيز خان قانون ۵۸۴/۳
يوولس قبيلې مرتدې شوې ۱۳/۴
"اقامة" څه معنى؟ ۳۲/۴
د اقتصاد معنى............ ۳۳/۴، ۵۴۳/۹
"قسيس" څه معنى؟ ۵۲/۴
"قسم كول" خاص د الله ﷻ په نامه ۶۶/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۶۶/۴
ايا په قسم كښې توريه اثر لري؟ ۶۷/۴
د "ان شاء الله" كلمات د قسم د انعقاد
مخه نيسي ۶۸/۴
په قسم سره د شرعياتو ثبوت ۱۰/۵، ۵۹۶/۱۴۸
د نبي كريم ﷺ په عمر باندې قسم ... ۵۶۱/۶
پنځه "قسمونه" په پنځو كلماتو سره ۲۱/۱۳
د مقام څه تحقيق ۱۴۹/۴
"قرن" څه معنى؟ ۱۵۱/۴
د قيامت د ورځې لويه كاميابي ۱۶۷/۴
"قهر" څه معنى؟ ۱۶۸/۴
د "قيامت په ورځ" به څرګند شي ۱۸۳/۴
د "مستقر" معنى .... ۲۴۵/۴، ۲۹۱/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۲۹۲/۱۰
د جهاد دپاره بل قوم څوك دى؟ ۲۸۰/۴
"اقتداء" څه معنى؟ ۲۸۰/۴
د "تقلب" معنى ۳۲۲/۴
د "قلب" او "فؤاد" فرق ۳۲۲/۴
د "قُبُلا" د كلمې معنى ۳۲۵/۴
دلته د "قَوْمٍ آخَرِينَ" څخه څوك مطلب
دي؟ ۳۵۷/۴
"قيلوله" څه معنى؟ ۴۱۵/۴
د "قبيلة" معنى ۴۴۳/۴
"اقلال" څه معنى؟ ۴۹۶/۴
دلته "قريه" څه معنى؟ ۴۹/۵
"قصص" څه معنى؟ .... ۷۴/۵، ۲۲۴/۶
قراءة خلف الامام حكم او په همدې ارتباط
څه وضاحت ۱۱۱/۵
د "النضر بن الحارث" د قتل قصه ۱۷۶/۵
په خوب كښې قليل (لږ) ښكاره شوه ۲۰۲/۵
نه بدلېدونكى قانون ۲۱۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۱۷/۵
"قوة" څه معنى؟ ۲۲۶/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۲۲۶/۵_۲۲۷
د يوه نفر د جزيې مقدار (اندازه) ۳۲۰/۵
"قَاتَلَهُمُ اللهُ" څه معنى؟ ۳۲۵/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د قمري كال شروع ۳۴۳/۵
د قمري او شمسي كلونو ترمنځ فرق ۳۴۵/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۴۵/۵
"تقبل" څه معنى؟ ۳۷۶/۵
"قَدَمَ صِدْقٍ" څه معنى؟ ۵۲۶/۵
"قتر" څه معنى؟ ۵۶۶/۵
د "مقام" معنى ....۲۶/۶ ، ۴۷۰/۶
"قضاء" ويېژنئ ۲۷/۶
د "قضاء" معنى ۲۱۱/۷
د الهي "قضاء" ډولونه ۴۴۲/۶
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۴۴۲/۶_۴۴۴
د "قبلة" معنى ۴۴/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۴/۶
د "اقلاع" معنى ۱۳۰/۶
"استقامة" څه معنى؟ ....۲۰۴/۶ ، ۹۳/۱۱
يوه صرفي قاعده ۲۳۷/۶
دلته د "القرية" معنى ۳۳۳/۶
د "تقطيع" معنى ۴۲۷/۶
د "قارعة" معنى ۴۲۹/۶
"مُقْتَسِمِين" څه معنى؟ ۵۷۴/۶
د "تقلب" معنى ۵۹/۷
د لور قتلونې ډولونه او څه وضاحت ..۷۶/۷_۷۷
په قصاص كښې مثليت ضرور دى ۱۷۲/۷
"اقصى" څه معنى؟ ۱۸۲/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۸۲/۷
د قيامت په ورځ به هر څوک قاري
(لوستونكى) شي ۱۹۸/۷
د كريم قول معنى ۲۱۲/۷
په حقه قتل (وژل) كوم دي؟ ۲۲۴/۷
په جائز قتل كښې اسراف ناجائز دى ..۲۲۴/۷
"قسطاس" څه معنى؟ ۲۲۷/۷
د "قفو" معنى او څه اړونده وضاحت ۲۲۸/۷
د "قبيل" معنى ۳۱۰/۷
د "قتار" معنى ۳۱۶/۷
د "قيمًا" د كلمې اعراب او تفسير ۳۳۷/۷
دلته كومه قريه (ښار) مطلب ده؟ ۴۲۳/۷
د "قطر" معنى ۴۴۹/۷
"قصيًا" معنى ۴۹۳/۷
د "قبس" معنى ۵۷۰/۷
د "اقتراب" معنى ۱۰۱/۸
په همدې ارتباط وضاحت ۱۰۱/۸
"قدر" د تنگى په معنى هم ۱۸۸/۸
د "تقدير" د كلمې تفسير ۴۱/۱۳
د "قدر" معنى ۱۹۶/۱۳
د "مقامع" معنى ۲۴۶/۸
"قَرْنًا آخرين" څه معنى؟ ۳۴۸/۸
په "قذف" باندې سرى فاسق گرځي ۴۲۴/۸
"قذف" څه معنى ....۲۰۲/۱۰_۲۰۸
د "مقيل" معنى ۸/۹
"قرة" څه معنى؟ ۶۱/۹
د "قلى" يا "قلاء" معنى ۱۳۷/۹
"قرار" څه معنى؟ ۲۳۴/۹
"قبح" څه معنى؟ ۳۲۱/۹
د قارون كور هم خسف شو ۳۷۲/۹
د قارون په هكله څه معلومات ۳۷۳/۹
د قبر څخه راگوزار شوى مړى ۳۷۵/۹
د "قرة عين" معنى ۵۶۷/۹
دوه قلبونه (زړونه) څوک نه لري؟ ۱۰/۱۰
د بني قريظه د غزا په ارتباط ۴۶/۱۰
يو نحوي تقدير ۲۲۲/۱۰
د قطمير معنى ۲۲۹/۱۰
د "قط" معنى ۴۳۰/۱۰
"قانت" څوک دى؟ ۴۹۲/۱۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د الله ﷻ د رحمت څخه قنوط (نااميدي)
څه حکم لري؟ ۵۲۰/۱۰
د "مقاليد" معنى ۵۳۶/۱۰
د قبر عذاب حق دی ۲۵/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..... ۲۶/۱۱_۲۸
د "قيض" معنى ۸۹/۱۱
د "اقران" معنى ۱۸۹/۱۱
د "قوم" معنى .... ۲۰۸/۱۱، ۴۶۱
"قفل" څه معنى؟ ۳۷۶/۱۱
د "قوم آخرين" څخه څوک مطلب دي؟ ۳۹۱/۱۱
د شق القمر په ارتباط ۳۴/۱۲
د "مقعد صدق" مقام ۵۷/۱۲
د "قِوّاء" معنى ۱۲۲/۱۲
د "قطف" معنى ۴۲۸/۱۲
د "قسورة" معنى ۵۳۴/۱۲
د "قطمير" معنى ۵۵۹/۱۲
د "قتل" تفسير ۴۱/۱۳
د "اقبار" معنى ۴۲/۱۳
يو نحوي قانون ۱۷۵/۱۳

ك

د کفارو څلور ګروپونه ۱۲۷/۱
دلته "کلمات" څه معنى؟ ۲۴۱/۱
د "کلمات" تفسير ۳۵۶/۱۲
د حق کتمان (پټول) ۳۲۵/۱
په همدې ارتباط وضاحتونه .... ۳۲۶/۱_۳۲۷
د علم د کتمان په هکله سوال جواب ۱۵/۳
په دې باره کښې يوه قيصه ۱۶/۳
د قيامت په ورځ د کفارو د "کتمان" په
هکله سوال جواب ۱۵۸/۳
"کسب" څه ته وايي؟ ۴۷۹/۱

ل ک
د تشريق تکبيرونه ۴۸۰/۱
دنياوي کسبونه کفايي فرض دي ۵۳۹/۱
ايا کونډې ښځې ته سنګار جواز لري؟ ۲۸/۲
د کونډې نفقه په چا ده؟ ۲۸/۲
د کونډې په عدت کښې څه حکمت دی؟ .. ۲۹/۲
په امتحان کښې ناکامي کفر نه دی ۷۶/۲
دلته د کافرانو څخه څوک مراد دی؟ ۸۹/۲
"کرسي" څه ته وايي؟ ۹۴/۲
د ايت کرسي فضائل ۹۶/۲
په دين کښې "اکراه" نشته ۹۹/۲
کبيره ګناهونه نېک اعمال نه باطلوي ۱۳۷/۲
کسب او اکتساب څه معنى؟ ۲۱۰/۲
"کفار" داعيان وژني ۲۶۳/۲
"کتاب الله" يعني کوم کتاب ۲۶۶/۲
• د "کتاب الله" معنى ۳۴۴/۵
په "کلمة الله" باندې تصديق څه معنى؟ .. ۳۰۲/۲
د "کلمات الله" معنى ۱۹۴/۴
د الله ﷻ د کلماتو معنى ۱۳۹/۵
څلور ښځې کمال ته رسېدلې دي ۳۰۹/۲
"کهل" څه معنى؟ ۳۱۸/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۱۸/۲
دلته د "کتاب" او حکمت څه فرق دی؟ ... ۳۲۳/۲
د "کلمة سواء" معنى ۳۴۸/۲
"کفر" په کومو شيانو تقويه کېږي ۳۹۴/۲
"کعبه" د عبادت دپاره لومړنی کوټه ۴۱۰/۲
کعبه شريفه برکتناکه ده ۴۱۲/۲
کعبه شريفه هدايت ده ۴۱۳/۲
کعبه د امن ځای دی ۴۱۵/۲
• "کُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ" څه معنى؟ ۴۳۷/۲
ټول کفار د مؤمنانو دښمنان دي؟ ۴۵۳/۲
په کفر باندې غمژن کېدل په درې دوله دي ۵۶۱/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

پـه همدې ارتباط څه وضاحت ۵۶۲/۲
د "كتابة" په معنی کېږي ۸/۳
کفر د ترقۍ سبب نه دی ۲۴/۳
"کلاله" څه معنی؟ ۹۰/۳
"کفر" ته وریلل ۲۶۹/۳
الله ﷻ ته د "کسب" نسبت صحت نه لري ۳۱۹/۳
د "کلاله" تعریف ۴۳۲/۳
د دین "کمال" څه معنی؟ ۴۵۹/۳
په همدې ارتباط د وضاحت سوال جواب ۴۶۰/۳
"کعبین" څه معنی؟ ۴۸۶/۳
ایا دا د کفر خبره ده؟ ۵۲۳/۳
کارغه استاذ ۵۳۶/۳
د کارغه عملیه ۵۳۶/۳
کارغه موظف وه ۵۳۷/۳
د کارغه ښودانه ساده وه ۵۳۷/۳
دلته د "کفارو" څخه مشرکان مراد دي ۴۸/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۱/۴
په کومې جامې سره "کفاره" خلاصېږي؟ ... ۷۱/۴
په "کفاره" کېنې عدم وجدان څه معنی؟ ۷۱/۴
د "کفارې" په روژو کېنې تتابع شرط دی ... ۷۲/۴
د کفارو د اسماني کتاب غوښتنه ۱۵۵/۴
د کفارو د پرېښتو د نزول غوښتنه ۱۵۶/۴
"تکذیب" دلته څه معنی؟ ۱۹۳/۴
کوم یو "کتاب" مطلب دی؟ ۲۰۰/۴
"کتاب مبین" د کوم کتاب نوم دی؟ ۲۳۶/۴
دلته "کتاب" یعني څه؟ ۲۴۲/۵
دلته د "کتاب" معنی ۴۴۰/۶
د "الکتاب" معنی ۱۸۸/۷
"استکثار" څه معنی؟ ۳۴۹/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۴۹/۴
"کفار" به په دوزخ کېنې همېشه وي ۳۵۱/۴
د یوه کفر په داخل کېنې بل کفر ۳۶۰/۴
د کامل مؤمن صفات ۱۲۹/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۲۹/۵
د یو کس کلام (خبره) نورو ته نسبت کېږي ۱۷۵/۵
یو "کال" دولس میاشتې دی ۳۴۴/۵
د قمري کال پیل ۳۴۳/۵
د قمري او شمسي کلونو ترمنځ فرق ۳۴۵/۵
په همدې اړه څه وضاحت ۳۴۵/۵
د "کافة" معنی ۳۴۷/۵
الله ﷻ خپل کلام (خبره) رښتیا کړه ۳۹۸/۵
کعب بن مالک ﷺ د دوه وو کارونو څخه داربده ۵۰۲/۵
"کبریاء" څخه شي ته وایي؟ ۳۲/۶
قرآن کریم اشرف کتاب دی ۲۲۴/۶
کیل څه معنی؟ ۳۰۶/۶
د "کظم" معنی .... ۳۳۸/۶، ۷۵/۷
کلمه په دوه ډوله ده (طیبه، خبیثه) ۴۸۰/۶
د "کتب" معنی ۵۱۵/۶
د "استکبار" معنی ۳۱/۷
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۳۲/۷
"اکنان" څه معنی؟ ۱۱۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۱۴/۷
د شرعي "اکراه" مقدار ۱۴۹/۷
په همدې اړه څه وضاحت ۱۴۹/۷
د "کرة" معنی ۱۹۰/۷
"کسف" څخه معنی؟ ۳۱۰/۷
د "کهف" معنی ۳۴۱/۷
د "کهف" (سمڅې) عجیب جوړښت ۳۴۹/۷
مرکب (ماهی) ژوندی شو ۴۱۱/۷
د "کنز" معنی ۴۲۹/۷
د خمکې خلور "کیفیتونه" ۷۱/۸
د "کلاء، کلاءة" معناوې ۱۴۰/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "کید" معنی ۱۵۱/۸
دلته د "کبیر" معنی ۱۵۲/۸
د متکبرانو دائمي کړنلاره ۱۶۱/۸
"کرب" څه معنی؟ ۱۶۹/۸
"بیت العتیق" د کعبې شریفې لقب دی ... ۲۵۹/۸
اسماني کتابونه او نزول ۱۷/۹
د مشرکانو د تمسخر کلمات ۲۶/۹
د اکثریت کفران (ناشکري) ۳۵/۹
"کبکبة" څه معنی؟ ۱۱۳/۹
ایا د کیمیاء علم حقیقت لري؟ ۳۶۷/۹
کابل ته د سلیمان ﷺ الوتنه ۱۵۷/۱۰
د "کأس" معنی ۳۵۲/۱۰
"تکلف" څه معنی؟ ۴۷۸/۱۰
د "تکویر" معنی ۴۸۸/۱۰
د "مکانة" معنی ۵۱۸/۱۰
د "کلمة التقوی" معنی ۴۲۹/۱۱
د مجالسو کفاره ۵۶۳/۱۱
د "کدیة" معنی ۲۱/۱۲
د "کاشفة" معنی ۲۷/۱۲
د "کبت" معنی ۱۸۱/۱۲
کاملې زنانه ۳۵۷/۱۲
د "مکظوم" معنی ۴۱۰/۱۲
د "تکویر" معنی ۴۹/۱۳
"کدورة" څه معنی؟ ۴۹/۱۳
د "کشط" معنی ۵۲/۱۳
"کوثر" څه معنی؟ ۲۵۷/۱۳

ل

د دوه وو لغاتو (تفسیر، تاویل) معناوې ۱۲/۱
د دوه وو لغاتو (وَقُود، حجارة) معناوې ۶۴/۱
د دوه وو لغاتو (ثقف، فِتنة) معناوې ۴۴۱/۱
د دوه وو لغاتو (البَأساء، الضَرّاء) معناوې ۵۱۰/۱
د دوه وو لغاتو (نظر، تاویل) معناوې ۴۷۹/۴
د دوه لغاتو (غضب، اسف) معناوې ۲۳/۵
د دوه وو لغاتو (إصْر، أغلال) معناوې ۴۰/۵
د دوه وو لغاتو (الغُدو، الآصال) معناوې ۱۷۸/۵
د دوه وو لغاتو (مکاء، تصدیه) معناوې ۱۷۸/۵
د دوه وو لغاتو (إلاّ، ذِمَّة) معناوې ۱۷۹/۵
د دوه وو لغاتو (خِفاف، ثِقال) معناوې ۲۵۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۵۸/۵
د دوه وو لغاتو (غیب، شهادة) معناوې .. ۴۵۱/۵
د دوه وو لغاتو (ساعة، عسرة) معناوې ۴۹۸/۵
د دوه وو لغاتو (نُور، ضیاء) معناوې ۵۳۲/۵
د دوه لغاتو (مستقر، مستودع) معناوې ... ۸۴/۶
د دوه وو لغاتو (توفیة، بَخْس) معناوې ۹۸/۶
د دوه لغاتو (حلم، رُشد) معناوې ۱۸۵/۶
د دوه لغاتو (شقي، سعید) معناوې ۱۹۵/۶
په همدې اړه څه وضاحتونه ۱۹۵/۶، ۱۹۷_۲۰۰
د دوه لغاتو (رَتْع، لَعِب) معناوې ۲۴۰/۶
دلته د دوه لغاتو (حُکم، عِلم) معناوې ۲۵۵/۶
د دوه لغاتو (سِمَان، عِجَاف) معناوې ۲۸۸/۶
د دوه لغاتو (شکایة، بث) معناوې ۳۳۸/۶
د دوه لغاتو (حَسَنَة، سَیِّئَة) معناوې ۲۲۰/۳۸۵،۹/۶
د دوه لغاتو (ظِلّ، فَيْء) معناوې ۴۳۳/۶
د دوه لغاتو (إذن، عوج) معناوې ۴۵۲/۶
د دوه لغاتو (حق، ذکر) معناوې ۵۲۴/۶
د دوه لغاتو (ظعن، اقامة) معنی ۱۱۳/۷
د دوه لغاتون (عزیمت، رخصت) معناوې ۱۴۸/۷
د دوه لغاتو (حاصب، قاصب) معناوې ... ۲۷۱/۷
د دوه لغاتو (دُلوک، غَسَق) معناوې ۲۹۰/۷
د دوه لغاتو (مُدْخَل، مُخْرَج) معناوې ... ۲۹۵/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د دوه لغاتو (خبْوٌ، سَعْرٌ) معناوي ۳۱۳/۷

د دوه لغاتو (صَعِيد، جُرُز) معناوي ۳۳۹/۷

د دوه لغاتو (سندس، استبرق) معناوي ..۳۷۵/۷

د دوه لغاتو (هَشِيْم، ذَرْوٌ) معناوي ۳۹۱/۷

د دوه لغاتو (البحر، مداد) معناوي ۴۶۴/۷

د دوه لغاتو (حنان، زكوة) معناوي ۴۸۳/۷

د دوه لغاتو (اد، هد) معناوي ۵۵۲/۷

په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۵۲/۷

د دوه لغاتو (سر، اخفى) معناوي ۵۶۵/۷

د دوه لغاتو (ثعبان، جان) معناوي ۵۷۷/۷

د دوه لغاتو (خُشُوع، هَمْس) معناوي ۷۳/۸

د دوه لغاتو (ظُلْم، هَضْم) معناوي ۷۴/۸

د دوه لغاتو (قَصْم، رَكْض) معناوي ۱۰۹/۸

د دوه لغاتو (رَتْقٌ، فَتْقٌ) معناوي ۱۲۵/۸

په همدې ارتباط څه وضاحت .....۱۲۶/۸_۱۲۷

د دوه لغاتو (حَدَب، نَسل) معناوي ۱۹۶/۸

د دوه لغاتو (عَلَقَة، مُضْغَة) معناوي ۲۲۱/۸

د دوه لغاتو (مُخَلَّقَة، غَيْرِ مُخَلَّقَة) معناوي ۲۲۲/۸

په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۲۲/۸

د دوه لغاتو (قَانِع، مُعْتَرّ) معناوي ۲۷۱/۸

د دوه لغاتو (لَطِيفٌ، خَبِيرٌ) معناوي ۳۰۰/۸

د دوه لغاتو (قرار، مكين) معناوي ۷۳/۸

د دوه لغاتو (لَفْحٌ، كَلُوح) معناوي ۳۹۶/۸

د دوه لغاتو (سحاب، خلال) معناوي ۵۱۲/۸

د دوه لغاتو (اِكْتِتَاب، اِمْلاءٌ) معناوي ۵۶۳/۸

دلته د دوه لغاتو (ظالم، فلان) معناوي ۱۲/۹

د دوه لغاتو (دَمَار، تَبَار) معناوي ۲۲/۹

د دوه لغاتو (سُبَات، نُشُور) معناوي ۳۲/۹

د دوه لغاتو (اسراف، قتار) معناوي ۵۰/۹

د دوه لغاتو (ريع، عبث) معناوي ۱۲۳/۹

د دوه لغاتو (طَلْع، هَضِيم) معناوي ۱۳۰/۹

د دوه لغاتو (ذِلَّة، صغو) معناوي ۲۰۴/۹

د دوه لغاتو (سَمْعٌ، تَبِنٌ) معناوي ۲۴۸/۹

د دوه لغاتو (روضة، حبر) معناوي ۴۶۴/۹

د دوه لغاتو (زكوة، اضعاف) معناوي ۴۸۸/۹

د دوه لغاتو (ابطال، استخفاف) معناوي ۵۰۹/۹

د دوه لغاتو (صبور، شكور) معناوي ۵۴۲/۹

د دوه لغاتو (زيغ، حنجره) معناوي ۲۶/۱۰

د دوه لغاتو (ارجاف، اغراء) معناوي ...۱۲۷/۱۰

د دوه لغاتو (ابداء، اعاده) ۲۰۴/۱۰

د دوه لغاتو (نصب، لغوب) معناوي ۲۵۰/۱۰

د دوه لغاتو (شغل، فكاهة) معناوي ۳۰۹/۱۰

د دوه لغاتو (ايدي، ابصار) معناوي ۴۶۲/۱۰

د دوه لغاتو (تَوب، طَوْل) معناوي ۵۶۱/۱۰

د دوه لغاتو (صرصر، نحس) معناوي ۷۹/۱۱

د دوه لغاتو (يأس، قنوط) معناوي ۱۱۶/۱۱

د دوه لغاتو (غيظ، غضب) معناوي ۱۶۳/۱۱

د دوه لغاتو (عَشَا، قَيْض) معناوي ۲۰۷/۱۱

د دوه لغاتو (سلف، مثل) معناوي ۲۱۸/۱۱

د دوه لغاتون (سر، نجوى) معناوي ۲۳۷/۱۱

د دوه لغاتو (تسويل، ملاوة) معناوي ...۳۷۹/۱۱

د دوه لغاتو (شأ، آزر) معناوي ۴۳۷/۱۱

د دوه لغاتو (شعوب، قبائل) معناوي ...۴۷۱/۱۱

د دوه لغاتو (قِنْيَة، شِعْرَى) معناوي ۲۵/۱۲

د دوه وو لغاتو (لُؤْلُؤ، مَرْجَان) معناوي ...۷۲/۱۲

د دوه وو لغاتو (شُوَاظ، نُحَاس) معناوي ۷۸/۱۲

د دوه وو لغاتو (رَجٌّ، بَسٌّ) معناوي ۱۰۰/۱۲

د دوه وو لغاتو (اِدْهَان، رِزْق) معناوي ۱۲۷/۱۲

د دوه وو لغاتو (خَالِق، بَارِئ) معناوي ۲۳۳/۱۲

د دوه وو لغاتو (الْحَاقَّة، الْقَارِعَة) معناوي ۴۱۷/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د دوه وو لغاتو (مُهل، عِهن) معناوي ...۴۴۳/۱۲
د دوه وو لغاتو (جَد، شَطط) معناوي ...۴۷۹/۱۲
د دوه وو لغاتو (کثیب، مهیل) معناوي ۵۰۵/۱۲
د دوه وو لغاتو (عَبُوس، بَسَر) معناوي ۵۲۳/۱۲
د دوه وو لغاتو (بَصِیرَة، مَعَاذِیر) معناوي ۵۴۱/۱۲
د دوه وو لغاتو (کِفَات، شَامِخ) معناوي ۵۷۵/۱۲
د دوه وو لغاتو (رَاجِفَة، رَادِفَة) معناوي ..۲۳/۱۳
د دوه وو لغاتو (عَشِیَّة، ضُحَی) معناوي ...۳۳/۱۳
د دوه وو لغاتو (سَفَرَة، بَرَرَة) معناوي ۳۹/۱۳
د دوه وو لغاتو (أَذِنَتْ، حُقَّتْ) معناوي ..۸۳/۱۳
د دوه وو لغاتو (سَفع، نَاصِیَة) معناوي ..۱۹۱/۱۳
د دوه وو لغاتو (نَادِي، الزَّبَانِیَة) معناوي۱۹۲/۱۳
د دوه وو لغاتو (صَدر، شَت) معناوي ...۲۱۳/۱۳
د دوه وو لغاتو (هَمْزَة، لَمْزَة) معناوي ..۲۳۸/۱۳
د دوه وو لغاتو (سِجِّیل، عَصْف) معناوي۲۴۵/۱۳
د دوه وو لغاتو (شَانِئ، بَتر) معناوي ۲۵۹/۱۳
د دوه وو لغاتو (جِید، مَسَد) معناوي ...۲۷۵/۱۳
د دوه وو لغاتو (غَسَق، وَقَب) معناوي ..۲۸۵/۱۳
دوه لغات (کَنز، کَيّ) ۳۳۵/۵
دوه لغات (تسبیح، استغفار) ۲۶۹/۱۳
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۸۵/۱۳
د درېوو لغاتو (علیم، خبیر، شهید) معناوي۸/۳۰۰
د درې لغاتو (شِهَاب، قَبس، صَلَّي) معناوي۹/۱۷۵
د درېوو لغاتو (دَفْق، صُلب، تَرَائِب)
معناوي ۱۰۵/۱۳
د درېوو لغاتو (قَذفُ، دَمْغُ، زَهُوْق)
معناوي ۱۱۲/۸
د درېوو لغاتو (بسوق، طلع، نضد)
معناوي ۴۸۹/۱۱
د څلورو لغاتو معناوي ۲۳۱/۷

ل
د شپږو لغاتو معناوي ۱۲۳/۷
د څو لغاتو (غَمَام، مَن، سَلوَی) معناوي ۱/۱۱۱
د څو لغاتو (بَقل، قِثَّاء، فُوم، مِصْر، ذِلَّة،
مَسْکَنَة) معناوي ۱۲۴/۱
د څو لغاتو (رَفَث، نِسَاء، عکوف) معناوي۱/۴۲۲
د څو لغاتو (زخرف، اقتراف) معناوي ۳۲۰/۴
د څو لغاتو (اکبر، ارذل) معناوي ۳۴۲/۴
د څو لغاتو (صرح، لجة، ممرد) معناوي ۲۱۴/۹
د څو لغاتو (حَبْرَة، صَحْفَةُ، کُوب)
معناوي ۲۲۹/۱۱
د څو لغاتو (قتل، خرص، سهو) معناوي۵۱۴/۱۱
د څو لغاتو (رَوْغ، إِیْجَاس، صَرَّة، صَکَّتْ)
معناوي ۵۲۲/۱۱
د څو لغاتو (وَتَد، سُبَات، وَهَج، مُعْصِرَات،
أَلْفَاف) معناوي ۹/۱۳
د څو لغاتو (مَفَاز، حَدَائِق، کَوَاعِب،
أَتْرَاب، دِهَاق) معناوي ۱۵/۱۳
د څو لغاتو (صَبّ، قَضْب، غُلْب) معناوي ۴۲/۱۳
د څو لغاتو (لاَغِیَة، أَکْوَابُ، نَمَارِق،
زَرَابِيُّ) معناوي ۱۲۲/۱۳
د څو لغاتو (إِقْتِحَام، عَقَبَة، فَكّ، مَسْغَبَة،
مَتْرَبَة، مُؤْصَدَةٌ) معناوي ۱۴۷/۱۳
د څو لغاتو معناوي ۳۱۹/۱، ۳۷۰/۱، ۵۵۰/۱،
۲۱۴/۲، ۸۸/۵، ۳۷۹/۵، ۴۴۶/۵، ۵/۶، ۱۶/
۴۰۰، ۵۰۴/۶، ۵۱۱/۶، ۱۳۳/۷، ۵۳۸/۷، ۸/
۳۵۶/، ۹۲/۹، ۳۶۴/۹، ۱۷۳/۱۰، ۳۲۱/۱۰،
۴۳۹/۱۰، ۵۰۱/۱۰، ۳۷/۱۲، ۳۸۸/۱۲
یه دې کتاب کښې زمونږ التزامات ۸/۱
د "لَعَلَّ" معنی ....۵۶/۱، ۹۳/۶، ۱۳۱/۱۰
اعجمي لغت په عربي کلام کښې ۱۸۸/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د لعنت په هکله معلومات ۳۲۸/۱
په همدې ارتباط وضاحتونه ....۳۲۹/۱_ ۳۳۰
"لقاء الله" څه معنی؟ ۷۶/۲
الحاف څه معنی؟ ۱۶۵/۲
لاس په لاس معامله ۱۹۴/۲
لیکونکی او شاهد مه خپه کوئ ۱۹۴/۲
که لیکونکی "کاتب" نه وه؟ ۱۹۵/۲
"لَيّ اللسان" څه معنی؟ ۳۷۳/۲
دلته "ل" په قسم دلالت کوي ۳۸۵/۲
"الباب" څه معنی؟ ۲۴/۳
د "لب" په باره کښې سوال جواب ۲۵/۳
"ملامسة" څه معنی؟ ۱۶۴/۳
په همدې ارتباط یوه یادونه ۱۶۵/۳
"لَيّ" څه معنی؟ ۳۶۸/۳
د "لعب" او "لهو" معناوې ۱۹/۴ ، ۴/۴، ۲۵۲/۱۸۷
څو لغاتو (فلق، حب، نوی) معناوې ۲۹۷/۴
د "لطیف" معنی ۳۱۳/۴
د "لباس التقوی" معنی ۴۳۹/۴
د لوط ﷺ د قوم بد عمل ۵۱۹/۴
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۵۱۹/۴
د لوط ﷺ د قوم د بد عمل جزا ۵۲۰/۴
لوط ﷺ په کوم ځای کښې تېر شوی دی؟ ۵۲۰/۴
د لوط ﷺ قوم ناپاکه کارونه کول ۱۶۷/۸
"لوط" کوم قوم ته وراستولی شوی وه؟ ...۶/ ۵۶۰
په لاره کښې کیناستل ۵۶۳/۴
ایا په "الواح" کښې تورات پروت وه؟ ۱۴/۵
د "الواحو" شمېره او جوړښت ۱۵/۵
د "الواح" په ارتباط یو سوال جواب ۲۵/۵
د "لوح" معنی ۵۲۴/۱۲
د "لا تأتِیهِمْ" د جملې دوه معناوې ۵۲/۵
د "الحاد" معنی ....۷۹/۵ ، ۱۰۴/۱۱
د الله ﷻ په نومونو کښې الحاد ۸۰/۵
په همدې ارتباط ضروري وضاحت ۸۱/۵
د "لو" د توري معنی ۲۱۵/۵
د "لمز" معنی ....۳۸۳/۵ ، ۴۶۱/۱۱
د "لفت" معنی ۳۲/۶
د "لا جَرَمَ" معنی ۱۰۸/۶
د "التفات" معنی ۱۷۱/۶
د "لواقح" معنی ۵۳۵/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۳۵/۶
د لبن (شودو) د جوړېدلو مراحل ۹۱/۷
د "لسان" کلمې معنی ....۱۴۴/۷ ، ۵۱۲/۷
"لفيف" څه معنی؟ ۳۲۲/۷
د "لا أَبْرَحُ" معنی ۴۰۸/۷
یوه لطیفه اشاره ....۴۳۱/۷ ، ۴۵۰/۷
"لد" څه معنی؟ ۵۵۶/۷
د "لین" معنی ۱۷/۸
لحیه (ګیره) پرېښودل د ټولو پیغمبرانو علیهم السلام اتفاقي سنت دي ۵۶/۸
په دې مقام کښې د "لَهْو" معنی ۱۱۱/۸
"لَبُوس" څه معنی؟ ۷۳/۸
"لغو" معنی ....۳۲۲/۸ ، ۶۰/۹
لوطي هم باید تعزیر شي ۴۲۱/۸
د لعان په ارتباط څو ټکي ۴۲۹/۸
د لعان نتیجه ۴۳۱/۸
د یوه لسان (ژبې) انکار او شهادت ۴۵۶/۸
د "لسان صدق" معنی ۱۰۷/۹
دلته د "القاء" معنی ....۱۶۲/۹_ ۱۷۱
التقاط څه معنی؟ ۲۷۵/۹
"تلقاء" څه معنی؟ ....۱۲/۹ ، ۲۹۴
د "لَوْلَا" د کلمې استعمال ۳۲۷/۹
د "لَوْلَا" معنی ۱۲۰/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "لهو الحديث" معنی ۵۱۸/۹
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۵۱۹/۹_ ۵۲۲
"لقمان" څوک وه؟ ۵۲۵/۹
حمد او ثناء د "تلذذ" دپاره ۱۴۷/۱۰
د "الوان" معنی ۲۳۸/۱۰
د "لزب" یا "لزوب" معنی ۳۴۰/۱۰
د قیامت د ورځې دوه لقبونه ۵۷۷/۱۰
د څو لغاتو معناوې ۵۰/۱۱
د "لغوب" معنی ۵۰۳/۱۱
د "لم" معنی ۱۲۴/۱۳
د "لُبَد" معنی ۱۴۵/۱۳
د "إلهَام" معنی ۱۵۲/۱۳

م

د "أموات" معنی ۷۱/۱
میت (مړی) دروغ وایي ۱۴۵/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۴۵/۱
"مِلّة" څه معنی؟ ۲۳۰/۱
"مَیْتَة" څه معنی؟ ۳۵۵/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..۳۵۵/۱_ ۳۶۱
"متعة" څه ته وایي؟ ۳۷/۲
"متعه" د کومې نکاح نوم دی؟ ۱۱۵/۳
ایا متعه جائزه ده؟ ۱۱۵/۳
څلور ملکان (پاچاهان) ۱۰۹/۲
څلور مرغان راژوندي شوه ۱۲۷/۲
"مَنّ" څه معنی؟ ۱۳۴/۲
د امتحان دپاره د وبالې حکمت ۷۴/۲
په مېرمنو باندې امتحان (ازموینه) ۲۴۶/۲
په زامنو باندې امتحان (ازموینه) ۲۴۷/۲
عجیب امتحان او عجیبه کامیابي ۳۳۶/۵
په یو امتحان کښې بل امتحان ۵۰۰/۵
امتحانونه او بدلونونه ۳۹۸/۹

ل،م

"امتحان" څه معنی؟ ۴۴۵/۱۱
د "مُلک" معنی ۲۷۳/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۷۴/۲
"مریم" څه معنی؟ ۲۷۴/۲
د مریمې رضی الله عنها د مور نوم ۲۹۵/۲
د مریم رضی الله عنها د کراماتو څخه ۳۰۰/۲
مریمه رضی الله عنها مطهره وه ۳۱۰/۲
د مریمې رضی الله عنها په هکله د قرعه کشۍ باعث ۳۱۳/۲
محمد ﷺ دفن کړی شو ۴۹۶/۲
د محمد ﷺ د جنازې کیفیت ۴۹۷/۲
محمدي (ﷺ) بشارت په انجیل کښې ۵۷۸/۳
د محمد ﷺ په هکله په پخوانیو کتابونو کښې بشارتونه ۳۹/۵
په پخوانیو اسماني کتابونو کښې د محمد ﷺ علامات ۳۸/۵
د محمد ﷺ د نجات قیصه ۱۷۱/۵
د محمد ﷺ عادت وه ۴۵۱/۵
محمد ﷺ د خپل امت دپاره اسانۍ خوښولي ۵۱۹/۵
محمد ﷺ لیکونکی او لوستونکی نه وه ...۴۳۵/۹
محمد ﷺ جبرئیل علیه السلام لیدلی وه ۵۷۲/۱۱_ ۵۷۴
ایا محمد ﷺ خپل رب لیدلی وه؟ ۵۷۴/۱۱
د محمد ﷺ نومونه ۲۶۸/۱۲
د محمد ﷺ په شهیدولو کښې د یهودانو هڅې ۱۶۷/۱
د مریضانو (ناروغانو) رغبدل ۳۲۶/۲
"مکر" څه معنی؟ ۳۳۳/۲
د "مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا" معنی ۳۶۸/۲
دلته د "ما" کلمه پر عظمت دلالت کوي ..۵۲۶/۲
مهر شرعي حق دی ۱۱۵/۳
د مور او پلار حقوق ۱۵۳/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

...: خه معنی؟ ۳۳۴/۳
...ريد: خه معنی؟ ۳۳۵/۳
...: خه ته وايي؟ ۵۱۷/۳
...نې: خه معنی؟ ۱۳۰/۴
...ملوک: خه معنی؟ ۱۳۰/۴
...مائده: نازله شوه؟ ۱۳۱/۴
ايا مائده په هكله معلومات ۱۵۸/۴
د مائدې او مرګ څه ارتباط لري؟ ۱۵۹/۴
د ملائكو ليدل اسان كار نه دي ۱۹۸/۴
د ملائكو ليدل .....
دلته د "الموتى" د كلمې معنى ۳۶۵/۴
د "ما في البطن" معنى ..... ۳۸۸/۴، ۲۲۲/۷
د "املاق" معنى ۳۹۵/۴
دلته كوم ملائک مطلب دي؟ ۴۱۶/۴
د محشر د ميدان تله حقه ده ۴۲۸/۴
ابليس د موت څخه بچ كېدل غواړي .....
د آدم ﷺ او حواء رضي الله عنها جنت ته د
داخلېدلو مثال ۴۳۲/۴
"مدين" د كوم ښار نوم دى؟ ۵۲۲/۴
بې بركته مال د كوم مال لقب دى؟ ۵۳۳/۴
د موسى ﷺ دولس (۱۲) نقيبان ۵۰۰/۳
د موسى ﷺ او هارون ﷺ وفات ۵۲۸/۳
د موسى ﷺ د ژوند مراحل ۵۴۱/۴
د موسى ﷺ نهه معجزات ..... ۵۴۱/۴، ۳۱۹/۷
د موسى ﷺ څخه فرعون ولې وډار شو ۵۴۳/۴
د موسى ﷺ څلوېښت (۴۰) شپې ۵/۵
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۵/۵
د موسى ﷺ مناجات ۸/۵
د موسى ﷺ غوصه د بره تېزه وه ۳۰/۵
د موسى ﷺ د قوم منصفه ډله ۴۴/۵
د موسى ﷺ درې اعتراضات ۴۲۲/۷
د "مدين" څخه "مصر" ته د موسى ﷺ سفر ۵۶۹/۷
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ۵۷۱/۷
د موسى ﷺ د پېنو ويستلو وجوه ۵۷۲/۷
د موسى ﷺ د همسا مشخصات ۵۷۶/۷
د موسى ﷺ د ژبې غوټه ۵/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۶/۸
په موسى ﷺ باندې محبت اچولی شوی وه ۱۳/۸
موسى ﷺ څپله خبره ربنتيا كړه ۶۲/۸
د "موسى ﷺ" عمر ۷۹/۹
د شعيب ﷺ د لوركانو سره د موسى ﷺ
ملاقات او مربوط توضيحات ..... ۲۹۷/۹_۳۰۶
د موسى ﷺ او د قارون نسبي اړيكه ۳۶۴/۹
ايا د حاجت څخه اضافه مال درلودل
جائز دي؟ ۳۳۵/۵
د "مَرَدُوا" معنى ۴۱۶/۵
"مَرَّتَين" څه معنى؟ ۴۶۲/۵
د "مرَّة" او "مَرَّتَين" معنى ۵۱۷/۵
"مكر" څه معنى؟ ۵۵۶/۵
د "مَاذَا" معنى ۵۹۳/۵
د "مَنْ" كلمه په اكثره وختونو كښې په
اولو العلم كښې استعماليږي ۱۹/۶
د "امْرأة" د كلمې من غير اللفظ درې
جمعې ۲۷۱/۶
د "مجال" معنى ۴۰۲/۶
"مُثُلات" څه معنى؟ ۳۸۶/۶
په تمثيل باندې د كلام اثر زياتېږي ۴۰۷/۶
دا فرضي مثال نه دى ۳۸۲/۷
د تمثيل په ارتباط معلومات ..... ۴۹۷/۸_۴۹۹
"مثل" څه معنى؟ ۴۳۲/۶
دلته "مثال" څه معنى؟ ۱۰۲/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۰۷/۷
د "امثال" معنى ۳۴۷/۱۱
"مكرة" معنى ۵۹/۷
د مناجات دپاره شپه مناسبه ده ۱۷۸/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

"امساک" څه ته وايي؟ ۳۱۵/۷
"مُمَارَاةً" څه معنی؟ ۳۶۵/۷
د "مهل" معنی ۳۷۵/۷
"مَلِيًّا" څه معنی؟ ۵۱۱/۷
د "مَكَانًا عَلِيًّا" مصداق ۵۱۷/۷
د "مَرَّةً" معنی ۱۲/۸
د "مَلَكٌ" معنی ۵۰/۸
"تماثيل" څه معنی؟ ۱۵۱/۸
"مجوس" څوک دي؟ ۲۳۷/۸
"مشيد" څه معنی؟ ۲۸۰/۸
"تَمَنّي" څه معنی؟ ۲۸۷/۸
د "متاع" معنی ....۴۶۷/۸، ۱۱۳/۱۰
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۷/۸
د کفارو د اعمالو مثالونه ....۵۰۴/۸، ۵۰۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ....۵۰۶/۸_۵۰۷
ملک الموت يعنې څوک؟ ۵۶۵/۹
د "مسخ" معنی؟ ۳۱۶/۱۰
"مَنْ" څه معنی؟ ۶۴/۱۱
"مالک" څه معنی؟ ۲۳۲/۱۱
د "مرج" معنی ....۴۸۶/۱۱، ۷۱/۱۲
د "مور" معنی ....۵۴۵/۱۱، ۳۷۲/۱۲

ن

د "الحمد" په هکله څو نکات ۲۰/۱
د "نفاق" ډولونه او وضاحتونه ....۳۸/۱_۳۹
د منافقانو ناري مثال ۴۹/۱
د منافقانو مائي (د اوبو) مثال ۵۱/۱
دمنافقانو پېژاندل او څه اړونده وضاحت ۵۵۶/۲
د منافقانو مصيبت ۲۰۶/۳
د منافقانو په هکله لاربنودانه ۲۰۶/۳
نن ورځ د منافقت پټول اسان دي ۳۸۱/۳
د منافقانو پخوانۍ فتنه ۳۷۰/۵
څه نور وضاحت په همدې هکله ۳۷۷/۵
منافقان د افشاء کېدلو څخه وارېدل ۳۹۷/۵
د منافقانو سره د جهاد نوعيت ۴۱۳/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۱۴/۵
د منافقانو کفري خبره ۴۱۸/۵
منافقان په کوم قصد کښې ناکام شوه؟ ..۴۱۹/۵
الله ﷻ منافقان په ګېډه ماړه کړه ۴۱۹/۵
د منافقانو په قبر مه درېږه ۴۳۸/۵
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۳۹/۵
دلته د "منافقت" معنی ۳۹۷/۹
د "تد" د کلمې تعريف ۵۷/۱
څو نکات ۶۴/۱، ۱۱۶/۱، ۱۳۸/۱، ۱۴۳/۱،
۱۵۳/۱، ۱۷۲/۱، ۱۹۲/۱، ۲۲۷/۱، ۲۴۷/۱،
۲۵۷/۱، ۱۲۶/۲، ۳۳۹/۲، ۳۵۸/۴، ۵۱۰/۵،
۴۹۹/۶، ۱۷۱/۸، ۳۸۹/۸، ۴۲۳/۸، ۳۱/۹،
۴۳/۹، ۹۷/۹، ۱۸۵/۹، ۲۲۶/۹، ۲۶۵/۹،
۲۷۲/۹، ۳۲۹/۹، ۴۹۳/۹، ۵۰۰/۹، ۵۰۱/۹،
۵۰۶/۹، ۵۰۸/۹، ۵۱۴/۹، ۵۷۶/۹، ۱۶/۱۰،
۲۲/۱۰، ۴۲/۱۰، ۶۱/۱۰، ۱۱۱/۱۰،
۱۱۶/۱۰، ۱۹۱/۱۰، ۲۰۸/۱۰، ۲۲۲/۱۰،
۲۳۱/۱۰، ۲۳۴/۱۰، ۲۴۳/۱۰، ۲۴۹/۱۰،
۲۵۳/۱۰، ۲۶۸/۱۰، ۲۸۱/۱۰، ۲۸۴/۱۰،
۲۹۳/۱۰، ۳۱۱/۱۰، ۳۳۵/۱۰، ۳۸۷/۱۰،
۳۸۸/۱۰، ۴۰۱/۱۰، ۴۳۱/۱۰، ۴۵۰/۱۰،
۴۹۷/۱۰، ۵۰۱/۱۰، ۵۰۵/۱۰، ۵۱۰/۱۰،
۵۲۰/۱۰، ۵۳۴/۱۰، ۵۴۸/۱۰، ۵۵۴/۱۰،
۵۶۵/۱۰، ۵۶۹/۱۰، ۱۸/۱۱، ۳۶/۱۱،
۴۵/۱۱، ۶۲/۱۱، ۸۶/۱۱، ۱۱۱/۱۱،
۱۲۵/۱۱، ۱۳۱/۱۱، ۱۵۰/۱۱، ۱۵۱/۱۱،
۱۶۹/۱۱، ۱۸۴/۱۱، ۲۰۲/۱۱، ۲۴۵/۱۱،
۲۶۱/۱۱، ۲۶۹/۱۱، ۲۹۹/۱۱، ۳۰۵/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳۲۷/۱۱، ۳۶۱/۱۱، ۳۶۷/۱۱، ۳۸۰/۱۱،
۴۰۶/۱۱، ۴۲۰/۱۱، ۴۲۶/۱۱، ۴۴۲/۱۱،
۴۴۶/۱۱، ۴۵۴/۱۱، ۴۷۲/۱۱، ۴۹۳/۱۱،
۴۹۵/۱۱، ۵۳۱/۱۱، ۵۳۵/۱۱، ۵۴۹/۱۱،
۵۶۰/۱۱، ۵۷۰/۱۱، ۱۱/۱۲، ۱۱/۱۲،
۱۱/۱۲، ۹۹/۱۲، ۱۰۰/۱۲، ۱۶۶/۱۲،
۱۸۹/۱۲، ۲۱۰/۱۲، ۲۵۲/۱۲، ۲۵۶/۱۲،
۲۸۵/۱۲، ۳۰۲/۱۲، ۳۷۰/۱۲، ۳۷۵/۱۲،
۳۷۸/۱۲، ۳۸۴/۱۲، ۴۷۹/۱۲، ۴۹۰/۱۲،
۵۰۸/۱۲، ۵۵۳/۱۲، ۶/۱۳، ۳۲/۱۳،
۵۵/۱۳، ۶۷/۱۳، ۷۱/۱۳، ۷۳/۱۳،
۱۰۴/۱۳، ۱۳۰/۱۳، ۱۵۹/۱۳، ۱۷۹/۱۳،
۲۱۷/۱۳، ۲۲۷/۱۳، ۲۴۷/۱۳، ۲۷۳/۱۳

دوه نکات ۵۱۹/۱۱
څو نکاتو ته توجه په کار ده ۲۶۴/۱
څو نکاتو ته اشاره ده ۱۹۳/۴
څو نکات او څو لغات ۵۴۲/۱۱
څه تفسيري نکات ۱۱۸/۱۰
د "نکال" معنی ۱۳۴/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۳۴/۱
"نبذ" څه معنی؟ ۱۹۱/۱
د نسخې په ارتباط څو نکات ۲۰۴/۱
ايا دا ايت منسوخ دی؟ ۲۰۱/۲
دلته نسخه د قبول وړ نه ده ۲۰۲/۲
د الله ﷻ د "تنزيه" په هکله وضاحتونه ۲۲۲/۱
"مناسک" څه معنی؟ ۲۵۲/۱
د حج مناسک په څلور ډوله دي ۲۵۲/۱
د "نصرة" وعده ۲۶۶/۱
نبوت او پاچاهي ۸۰/۲
د "نور" او "ظلمات" نسبت ۱۰۴/۲
في سبيل الله نفقات (خرڅونه) ۱۳۳/۲
فرضي انفاق که نفلي انفاق ۱۴۴/۲

په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۴۵/۲
"نذر" څه ته وايي؟ ۱۵۰/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۵۰/۲
د "نذر" احکام او مسائل ۱۵۱/۲
ايا د ماشوم نذر کول جواز لري؟ ۲۹۵/۲
د نذر په هکله يوه مسئله ۴۲۵/۵
نسيان څه معنی؟ .... ۲۱۱/۲، ۵۳/۵
نسيان په دوه ډوله دی ۱۱۴/۱۳
پيغمبران او د احکامو (نسيان) هېرېدل ۲۴۹/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۵۰/۴
څو تنبيهات ۲۱۴/۲
انتقام څه ته وايي؟ ۲۲۳/۲
د "انعام" معنی ۲۵۰/۲
د جنتي نعمتونو ترتيب ۲۵۳/۲
د دنياوي او اخروي نعمتونو مقايسه ۲۵۳/۲
د هر لوی نعمت ۱۳۶/۴
دنياوي نعمتونه ۴۵۴/۴
د "نعمة" معنی ۴۸۷/۶
د نعمتونو د بيان طريقه ۴۹۲/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۹۳/۶
نصارا وو هم انجيل تحريف کړی وه ۳۷۲/۲
"نعاس" څه معنی؟ ۵۱۷/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۱۸/۲
د تحليل په غرض د نکاح صحت ۱۰/۲
نکاح بهتره ده او که نفلي عبادت؟ ۳۰۵/۲
يوه سړي ته پنځمه نکاح جائزه نه ده ۵۳/۳
د پنځمې نکاح تحريم په احاديثو کښې ۵۴/۳
ايت شريف په څلورو نکاحگانو کښې په حصر دلالت کوي ۵۵/۳
د جاهليت د زمانې د نکاح ډولونه ۵۵/۳
په نکاح کولو کښې اجرت جائز او رشوت حرام دی ۶۴/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د پلار منکوحه حرامه ۱۰۵/۳
د نکاح د انواعو د تشریع په هکله یادونه ۱۱۸/۳
د ویښځو د نکاح په اړه څو مسائل ۱۲۱/۳
د ویښځو په نکاح باندې مه شرمیږئ ۱۲۲/۳
د نکاح د محدودیتونو حکمتونه ۱۲۶/۳
د نکاح په تشریع کښې د تخفیفونو مثالونه ۱۲۶/۳
د محارمو سره د نکاح د تعزیر موجب دی ۴۲۰/۸
د کتابیه کافرې ښځې نکاح ۴۷۳/۳
د نکاح کولو یا نکاح ورکولو په باب څو لارښوونې ۴۸۴/۸
په همدې اړه څه وضاحتونه ۴۸۶/۸
'نِحلة' څه معنی؟ ۶۵/۳
د سختو ناروغانو تداوي ۶۶/۳
د نارینه وو خانګرې وظائف ۱۴۵/۳
'نشوز' څه معنی؟ ۱۴۵/۳
د 'نشوز' په ارتباط څو نکات ۱۴۹/۳
د 'نشوز' په صورت کښې چې جګړه رسوا شي ۱۴۹/۳
د نارینه وو نشوز ۳۵۵/۳
'النَّجوَی' څه معنی؟ ۳۲۵/۳
'النطیحة' د کوم څاروي نوم دی؟ ۴۵۳/۳
د 'نُصُب' معنی ۴۵۴/۳
د 'نَصَب' معنی .... ۵۵۴/۶، ۱۷۶/۱۲
د 'ناصیة' معنی .... ۴۸۲/۳، ۱۴۴/۶
په همدې ارتباط د سوال جواب وضاحت ۴۸۲/۳
'نقیب' څه معنی؟ ۵۰۰/۳
د موسی ﷺ دولس (۱۲) نقیبان ۵۰۰/۳
د نصاراوو د اختلافاتو سرچینه ۵۰۲/۳
په همدې اړه یوه تبصره ۵۰۳/۳
په همدې اړه سوال جواب ۵۰۵/۳
'نور' څه معنی؟ ۵۰۹/۳
په همدې هکله څه وضاحت ۵۱۵/۳
بو نظیر ۵۲۲/۳
ایا انتحار (د ځپل ځان وژنه) حرامه دی؟ ۱۲۹/۳
نار الحرب (د جنګ اور) ۲۰/۴
'انصاب' او 'ازلام' څه معنی؟ ۷۴/۴
د پیغمبرانو علیهم السلام استنطاق ۱۲۱/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۲۱/۴
د دې پوښتنې بو نظیر ۱۲۲/۴
د 'نظائرو' مراعات په کار دی ۲۲۱/۴
د نجوم (ستورو) ګټې ۳۰۲/۴
ایا د علم النجوم زده کړه جواز لري؟ ۳۰۲/۴
د 'نسک' د کلمې معنی ۴۰۵/۴
دلته د 'نصیب' د کلمې معنی ۴۵۸/۴
د 'نکدا' معنی ۴۹۷/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۹۷/۴
'نوح ﷺ' اولنی رسول دی ۵۰۱/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۰۲/۴
د 'نوح ﷺ' په بېړۍ کښې څو کسانو نجات وموند؟ ۵۰۲/۴
د 'نوح ﷺ' په اولاده کښې بوت پرستي پیل شوه ۵۰۸/۴
د 'نوح ﷺ' د قوم مسخرې ۱۲۲/۶
د 'نوح ﷺ' ښېراوې ۱۶۸/۸
د 'نوح ﷺ' اوږد عمر ۴۰۱/۹
د صالح ﷺ د معجزانه ناقې (اوښې) په باب څه معلومات ۵۱۴/۴
د 'نزغ' معنی ۱۰۶/۵
په همدې هکله څه وضاحت ۱۰۶/۵
د 'تنازع' معنی ۵۵۱/۱۱
'انفال' څه معنی؟ ۱۲۶/۵
د 'النضر بن الحارث' د قتل قصه ۱۷۶/۵
د دغه عذاب بو نظیر ۲۴۳/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

[illegible] ارتباط څه وضاحت ۳۴۳/۵
د [illegible] کلي معنی ۳۱۷/۵
د [illegible] معنی ۳۴۶/۵
[illegible] او [illegible] ۳۵۳/۵
د [illegible] کلي معنی؟ ۵۰۷/۵
[illegible] ارتباط څه وضاحت ۵۱۲/۵
[illegible] څه معنی؟ ۱۶۰/۶
د [illegible] معنی ۱۷۵/۶
[illegible] په [illegible] کې ۲۶۱/۶
[illegible] ۲۹۷/۶
د [illegible] ۳۱۲/۶
د [illegible] معنی ۳۳۲/۶
د [illegible] معنی ۳۴۳/۶
د [illegible] قصه: نجات طریقه ۵۷۹/۶
د [illegible] کلمه جمعه ده که مفرد؟ ۹۲/۷
[illegible] هم [illegible] نه کوي ۲۵۹/۷
د [illegible] معنی ۳۴۸/۷
[illegible] د [illegible] ۳۶۶/۷
د [illegible] معنی ۴۹۳/۷
[illegible] په [illegible] دوله دي ۵۷-۰/۷
د [illegible] وجوه ۵۷۳/۷
د [illegible] معنی ۳۱/۸
د [illegible] معنی ۷۰/۸
د [illegible] معنی ۱۴۲/۸
د [illegible] معنی ۱۵۷/۸
د [illegible] معنی ۱۶۲/۸
[illegible] او [illegible] ۱۵۳/۸
[illegible] مکلف شو ۱۶۳/۸
د [illegible] معنی ۱۶۶/۸
[illegible] په څه شي هلاک شوه؟ ۱۶۷/۸
[illegible] ارتباط څه وضاحتونه ۱۷۳/۸_۱۷۵
[illegible] او [illegible]

نبي کریم ﷺ [illegible] عالمونو [illegible] رحمت
دی ۳۰۸/۸
د "تسک" معنی ۳۷-۸/۸، ۳۰۲
د "کنیم" معنی ۳۴۳/۸
"تکویر" څه معنی؟ ۳۲۱/۸
"تکب" څه معنی؟ ۳۲۴/۸
په ایتونو کې تناقض نشته ۳۶۵/۸
د مجرمو څخه د سترګو د "نظر" ساتنه او
خاوندانه کول معلومات ۳۴۹/۸_۳۷۰
د "نور رنځ" په ارتباط څه معلومات ۴۹۵/۸
د قیامت په ورځ د باطلو معبودانو
لسطاق ۵۱۳/۸
د پښتو د [illegible] معناوي ۶/۹
د "تسکر" معنی ۴۱۵/۹
"تحب" څه معنی؟ ۴۳/۱۰
"تقیر" یعني څوک ۳۵-۰/۱۰
د "القیر العریان" معنی ۳۷/۱۲
"تکبیر" څه معنی؟ ۳۱۷/۱۰
"تار" الی او شي لیتي ۳۲۶/۱۰
د "ترف" معنی ۳۵۴/۱۰
د "نظرة في النجوم" تفسیر ۳۷۴/۱۰
د "تفخلتو" تعبیر او په هغه اړه څه
وضاحتونه ۵۴۳/۱۰_۵۴۷
د الله ﷻ نصرت د مؤمنانو سره دی ۳۴/۱۱
انتقام او عفوه ۱۶۵/۱۱
په هغې ارتباط څه وضاحت ۱۶۷/۱۱، ۱۶۸
"ثلثة" څه معنی؟ ۱۹۵/۱۱
په هغې ارتباط څه وضاحت ۴۴۵/۱۱
د "تیز" معنی ۴۶۲/۱۱
د "تسب" په ارتباط احادیث ۴۷۴/۱۱
د "تقب" معنی ۵۰۳/۱۱
د "تجم" معنی ۴۸/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "نشأ" معنى ۷۲/۱۲
د "نضح" معنى ۹۱/۱۲
د "نضوح" معنى ۳۵۳/۱۲
د "نشء" معنى ۵۰۰/۱۲
د "نكل" معنى ۵۰۴/۱۲
د "ناقور" معنى ۵۱۸/۱۲
"نجدين" څه معنى؟ ۱۴۵/۱۳
"انقاض" څه معنى؟ ۱۷۴/۱۳
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۷۴/۱۳
د "نفث" معنى او په همدې اړه وضاحت ۲۸۶/۱۳

و

د کومو شیانو وصل واجب دی؟ ۶۹/۱
"ويل" څه معنى؟ ۱۵۴/۱
د قران کريم توقير ۱۹۱/۱
"وجه الله" څه معنى؟ .... ۲۲۰/۱، ۱۵۸/۲
"توصيه" څه معنى؟ ۲۵۸/۱
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۵۰/۱
د وصيت کولو د حکم په ارتباط... ۳۸۶/۱_۳۹۰
مواقيت څه معنى؟ ۴۳۵/۱
"وعظ" څه ته وايي؟ ۱۴/۲
"وارث" دلته د چا څخه عبارت دی؟ ۲۳/۲
"الوسطى" د کوم لمانځه نوم دی؟ ۴۲/۲
د "بينة" معنى ۹۴/۲
يوه کمزورې توجيه ۱۱۰/۲
بې تکلفه توجيه ۲۱/۴
د "وابل" معنى ۱۴۰/۲
په همدې ارتباط څه وضاحت ۲۳۱/۱۱
د کفارو سره د "موالاة" دولونه ۲۸۱/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۲۸۲/۲
د کفارو سره موالاة اوڅه اړونده وضاحت ۶/۴، ۷
"تقيه" او شرعي حکم ۲۸۳/۲
په همدې ارتباط څه نور وضاحت ۲۸۵/۲
د "ولو" د توري قانون ۲۹۷/۲
"تقاة" څه معنى؟ ۴۲۳/۲
د "وهن" معنى ۴۸۶/۲
د ميراث د مال د وېش په اړه يوه مسئله.... ۷۶/۳
د جاهليت د ميراث اسباب ۸۳/۳
د ميراث اسلامي اسباب ۸۴/۳
د ميراث د ترکې څلور حقوق ۸۵/۳
د وارثانو عمده ګروپونه ۸۵/۳
د ميراث د علم اساسات ۸۵/۳
په ميراث کښې د برخو په هکله يوه پوښتنه
او يادونه .... ۸۶/۳، ۸۷
په ميراث کښې دوه د درېوو په حکم کښې
داخل دي ۸۷/۳
د ميراث په ايتونو کښې د "عليم" او "حکيم"
د نزول حکمت ۸۷/۳
په ميراث کښې د مړي د دين (قرض) او
وصيت په اړه يادونه او سوال جواب ۸۹/۳
مسلمان د کافر څخه ميراث نه شي وړی ۲۵۲/۵
الله ﷻ خپلې وعدې رښتيا کړي ۲۹۹/۳
الله ﷻ خپله وعده رښتيا کړه .... ۲۴۷/۵، ۳۱۴
د صحابه وو کرامو رض د هجرت د وعدو
مثالونه ۲۹۹/۳
وژل شوی سړی څوک وه؟ ۳۹۹/۳
په وحشي حيواناتو ښکار کول ۴۶۶/۳
په وينځو باندې رجم نشته ۱۲۳/۳
"مولى" څه معنى؟ ۱۳۹/۳
د "الموالاة" عقد د ميراث سبب دی ۱۴۰/۳
په همدې ارتباط يوه تبصره ۱۴۰/۳
د "وحي" لغوي تعريف ۴۱۱/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "وحي" شرعي تعریف او ډولونه ۴۱۲/۳
شیطاني وحي ۳۲۹/۴
د "وحي" د نزول حکمت ۳۷۸/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۷۸/۴
د "وحي" معنی .... ۹۲/۷ ، ۲۱۲/۱۳
د "وحي" د نالیدلو حکمت ۴۴۸/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۴۹/۸
د "وفا" معنی ۴۴۰/۳
په اسلام کښې وفا بالعهود مهم رکن دی ۴۴۱/۳
"الموقوذة" څه معنی؟ ۴۵۳/۳
د "وثن" معنی ۴۵۵/۳
د وضوء (اوداسه) فرائض ۴۷۸/۳
"وضوء" څه معنی؟ ۴۷۸/۳
"وضوء" څه وخت فرض شو ۴۷۹/۳
دوه متواتر قرائتونه او تطبیق ۴۸۳/۳
د وضوء (اوداسه) ډولونه ۴۸۶/۳
د وضوء او غسل حکمتونه ۴۸۷/۳
دلته کوم مواثیق مراد دي ۴۸۹/۳
ایا د یوه کس وژل د ټولو خلکو وژل دي ۵۴۰/۳
په همدې اړه دوه پوښتنې ۵۴۱/۳
د "الوسیلة" تعریف ۵۵۱/۳
د "الوسیلة" معناوې ۵۵۲/۳
ایا په فاضله ذواتو باندې توسل جائز دی؟ ۵۵۳/۳
درې ځله "تقوی" ذکره شوې ده ۷۹/۴
د "وصیلة" تعریف ۱۰۶/۴
"وقوف علی النار" څه معنی؟ ۱۸۲/۴
"وزر" څه معنی؟ ۱۸۷/۴
د "ولي" د کلمې معنی ۲۳۷/۴
نیک اولاد هم نعمت دی ۲۷۷/۴
"ولية" څه معنی؟ ۳۵۲/۴
د اولاد وژنې وجوهات ۳۶۱/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۳۶۲/۴
د محشر د میدان میزان (تله) حقه ده ۴۱۶/۴
هغه څنګه میزان (تله) ده؟ ۴۱۷/۴
د قیامت په ورځ څه شی وزن (تلل) کیږي؟ ۴۱۸/۴
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۴۲۰/۴ ـ ۴۲۱
په دغه وزن (تول) کښې څه حکمت دی؟ ۴۲۱/۴
په جهادي وسائلو څوک وارول کیږي ۲۲۸/۵
ډېره لویه جهادي "وسیله" کومه یوه ده؟ ۲۲۹/۵
"ولایت" څه معنی؟ ۲۵۲/۵
"وفی بالعهد" د اسلام د خواصو څخه ده ۲۵۳/۵
"ولیجة" څه معنی؟ ۲۸۸/۵
"ایضاع" څه ته وایي؟ ۳۶۹/۵
د "تقوی" جومات ۴۷۹/۵
"مؤطئ" څه معنی؟ ۵۰۷/۵
د تشبه وجوه ۵۶۳/۵
د "تقوی" مراتب او درجات ۱۲/۶
په همدې ارتبارط څه وضاحتونه ..... ۱۲/۶ ـ ۱۳
د "اولیاء" کلمې معنی .... ۲۸۰/۲ ، ۱۱/۶
"اولیاء" څوک دي؟ ۱۱/۶
په اولیاء الله کښې د شمول دپاره عصمت
شرط نه دی ۱۳/۶
د "اولیاء الله" نښې ۱۵/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۵/۶
"اولیاء الله" ته بشارتونه ۱۶/۶
د "ورد" معنی .... ۱۸۹/۶ ، ۵۴۸/۷
یو عجیب توافق ۲۶۷/۶
"متکأ" څه صیغه ده؟ ۲۷۲/۶
"موثق" څه معنی؟ ۳۱۰/۶
د اوثانو (بوتانو) د تحقیر یو مثال ۴۰۷/۶
د "وارث" معنی ۵۳۶/۶
"وصوب" څه معنی؟ ۶۹/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الله ﷻ د ولديت نهولو څخه پاک او منزه دی ۷۴/۷
په همدې ارتباط څه وضاحت ۷۵/۷
"مَوْعِظَة حَسَنَة" څه معنی؟ ۱۷۰/۷
د "مَوْبِق" د کلمې معنی ۳۹۶/۷
د "موعد" معنی ۴۰۲/۷
دلته "وَزن" څه معنی؟ ۴۵۹/۷
د مخلوقاتو وسعت (پراخي) د تصور څخه
بهر ده ۴۶۴/۷
"وَلي" څه معنی؟ ۴۷۳/۷
د "وِرَاثَة" معنی ۴۷۴/۷
هرڅوک دوزخ ته "واردیدونکی" (داخلیدونکی)
دی ۵۳۱/۷
"وَفد" څه معنی؟ ۵۴۷/۷
د "وُدُّ" د کلمې معنی ۵۵۵/۷
د "وَزِير" معنی ۷/۸
د "وَلِی" معنی ۱۵/۸
د "أَوْزَار" معنی ۵۰/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۵۱/۸
څو وضاحتونه ۳۸۵/۸
"وَزَع" څه معنی؟ ۱۸۴/۹
"وكز" څه معنی؟ ۱۸۸/۹
"وكيل" څه معنی؟ ۳۰۶/۹
"توصيل" څه معنی؟ ۳۳۴/۹
د نصرت ضمني وعده ۴۵۰/۹
د "مَولی" معنی .... ۱۲/۱۰، ۳۶۰/۱۱
په همدې ارتباط څه وضاحت .... ۱۲/۱۰_۱۳
د نبي کريم ﷺ اولادونه ۸۲/۱۰
د "أوتاد" معنی ۴۲۷/۱۰
څو وضاحتونه ۲۲۸/۱۱
د "وَزع" معنی ۳۱۸/۱۱
د پیریانو وفد (جرګه) ۳۳۴/۱۱
"أَوْلى" څه معنی؟ ۲۷۳/۱۱
د "وَهَن" معنی ۲۸۷/۱۱
د "وَتر" معنی ۲۸۹/۱۱
د "وَلَت" معنی ۴۸۱/۱۱
د مشرکانو مشهور اوثان (بوتان) ۶/۱۲
د "میزان" معنی ۶۵/۱۲
د "وَضَن" معنی ۱۰۵/۱۲
څو وضاحتونه ۲۰۹/۱۲
د "اولاد" په ارتباط احادیث ۳۵۱/۱۲
"وغض" څه معنی؟ ۴۵۳/۱۲
د "وبيل" معنی ۵۰۵/۱۲
څو وضاحتونه ۵۳۹/۱۲
څو توضیحات ۴۶۹/۱۲
د "تَوْقِيت" معنی ۵۷۳/۱۲
څو وضاحتونه ۵۷۷/۱۲
د "وَجِيف" معنی ۲۳/۱۳
د "إيْغَاء" معنی ۸۹/۱۳

ه

د قران کريم هدايت ۳۰/۱
استهزاء څه معنی؟ ۴۷/۱
په همدې هکله سوال جواب ۴۷/۱
هجرت او جهاد ۱۱۴/۱
هلال څه ته وايي؟ ۴۳۵/۱
"تهلكة" څه معنی؟ ۴۴۵/۱
د هديې دولونه ۴۵۴/۱
په همدې ارتباط څه وضاحتونه .. ۴۵۴/۱_۴۵۶
د هدايت اسباب ۴۹۹/۱
د الله ﷻ په ايتونو استهزاء ۱۴/۲
د جهاد اهداف ۱۰۱/۲
هره وره او غټه معامله ولیکئ: ۱۹۳/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

'هنالک' څه معنی؟ ٣٠٠/٢
په همدې ارتباط څه وضاحت ٣٠١/٢
دلته 'هُنَالِكَ' څه شي ته اشاره ده؟ ٣٨٧/٧
ایا هجرت او د کوره اخراج څه فرق لري؟ ..٣٢/٣
په هجران سره تادیب ١٤٧/٣
په همدې اړه څه وضاحت ....١٤٧، ١٤٨/٣
دا ډېر هولناک وخت دی ١٥٧/٣
د 'هجرة' کلمه درې معناوې لري ٢٦٢/٣
د هجرت فرضیت باقي دی ٢٩٦/٣
د صحابه وو کرامو ﷺ د هجرت د وعدو مثالونه ٢٩٩/٣
شیطاني هیلې کومې هیلې دي؟ ٣٤٢/٣
په همدې ارتباط څه نور تحقیق ٣٤٢/٣
د هارون ﷺ د وفات قیصه ٥٢٨/٣
'المُهَيمِن' څه معنی؟ ٥٨٢/٣
'استهواء' څه معنی؟ ٢٥٥/٤
أولی هجرت ترڅه وخته پورې وه؟ ٢٥٤/٥
په همدې ارتباط څه وضاحت ......٢٥٥/٥_٢٥٦
د 'اهْبِطُوا' سره څوک مخاطب دي؟ ٤٣٦/٤
د هزیمت (ماتې) باعث څه شی وه؟ ٣٠٦/٥
د نبي کریم ﷺ هجرت ٣٥٤/٥
دلته 'هدایت' د څه څخه عبارت دی؟ ...٥٧٤/٥
په همدې ارتباط څه وضاحت ٥٧٥/٥
'هود ﷺ' لومړنی عربي ژبی پیغمبر وه ..١٤٠/٦
د هود ﷺ سره څومره کسانو نجات موند ١٤٥/٦
د 'اهْرَاع' معنی ١٦٦/٦
د 'هَادٍ' معنی ٣٨٧/٦
مشرکانو ته یو تهدید ٤٣٢/٦
د 'هُون' معنی ٧٦/٧
'تهجد' څه معنی؟ ٢٩٢/٧
په همدې ارتباط څه وضاحت ٢٩٢/٧
د تهجد د لمانځه رکعتونه ٢٩٤/٧
د 'هَوْيَان' معنی ٤٥/٨
د 'هَمُود' معنی ٢٢٤/٨
'هَمْز' څه معنی؟ ٣٩٠/٨
'هَبَاء' څه معنی؟ ٧/٩
د 'هَوْن' معنی ٤٩/٩
د 'هَيْم' معنی ١٦٣/٩
د 'هد هد' په هکله څو ټکي .....١٩١/٩_١٩٢
'هدیه' څه معنی؟ ٢٠١/٩
'هامان' څوک وه؟ ٢٧٢/٩
د هجرت په هکله معلومات ٢٩٥/٩
د 'هداية' معناوې ٣٤٢/٩
د 'هَالِك' معنی ٣٨٢/٩
په همدې ارتباط څه وضاحتونه ..٣٨٢/٩_٣٨٤
اولنی هجرت چا کړی وه ٤٠٩/٩
د هجرت ترغیبات ٤٤٢/٩
څو مهم مطالب ٢٢٤/١٠
د 'هَنِيئ' معنی ٥٤٩/١١
د 'اِنْهِمَار' معنی ٤٢/١٢
د 'أهَيْم' معنی ١١٦/١٢
د 'هَاؤُم' معنی ٤٢٧/١٢
د 'هَلُوع' معنی ٤٤٧/١٢
د 'هَاوِيَة' معنی ٢٢٣/١٣
د سکتې 'هٔ' ٢٢٣/١٣

ي

'مُنِير' څه معنی؟ ٥٣٥/١
د 'يمين' په ارتباط ....٥٥٨/١_٥٦١
د 'يَمِين' معنی ٣٤٨/١٠
د یهودانو هڅې د محمد ﷺ په شهیدولو کښې ١٦٧/١

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

یهودان د خو ورخو په عذاب قائل وه ۲۶۷/۲
یهودان په کومو دروغو باندې تېروتلي وه؟ ۲۶۸/۲
د یهودانو په ایمان باندې مشرفه شوي
ولې څومره کسان وه؟ ۴۴۷/۲
یهودانو تحریف کاوه ۱۷۱/۳
د یهودانو د جنایاتو نوملیک ۳۹۴/۳
په یهودانو باندې څه شیان حرام شوي وه ۴۰۵/۳
د "یهودانو" ذلت دائمي دی ۶۰/۵
د یهودانو د عهد ماتونې مثالونه ۲۲۰/۵
د "یحیی" د کلمې لغوي معنی ۳۰۲/۲
یحیی ﷺ او نبوت ۴۸۳/۷
"یتیم" څوک دی؟ ۴۹/۳
ایا یتیم ته د خپل مال ورکول شرط لري؟ .. ۴۹/۳
د یتیمانو روزنه ۷۱/۳
د یتیمانو د مالونو په اړه دوه مسئلې ۷۳/۳
د "الیوم" څخه کومه ورځ مطلب ده؟ ۴۵۷/۳
د "ایام" معنی ۴۸۱/۴
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۸۲/۴
"یَوْمَ الْفُرْقَانِ" د کومې ورځې نوم دی؟ ۱۹۵/۵
"أَیَّامِ اللهِ" څه معنی؟ ۴۶۰/۶
په همدې ارتباط څه وضاحت ۴۶۰/۶
"ایام معلومات" کومې ورځې دي؟ ۲۵۷/۸
په همدې ارتباط څه وضاحت ۱۴۳/۹
"یَوْمِ الظُّلَّةِ" کومه ورځ ده؟ ۱۴۳/۹
د "یَوْمَ التَّنَادِ" معنی ۱۵/۱۱
د "تیمم" ځینې مسائل ۴۸۷/۳
"یَمّ" څه معنی؟ ۵۶۶/۴
"یَدْ" څه معنی؟ ۳۲۱/۵
د "یونس ﷺ" د قیصې څو ټکي ۶۲/۶
د "یَاوَیْلَتَا" د کلمې معنی ۱۶۲/۶
د "یوسف" کلمه اعجمي ده ۲۲۸/۶
ي
د "یوسف ﷺ" د ورونو درې حالتونه ۲۴۵/۶
د یوسف ﷺ کوهی چرته واقع وه؟ ۲۵۱/۶
د یوسف ﷺ نوراني څېره ۲۷۳/۶
د یوسف ﷺ د زماني مصری پاچا ۲۸۷/۶
د یوسف ﷺ عجیبه حالت ۲۹۱/۶
د یوسف ﷺ صبر او حوصله ۲۹۱/۶
د یوسف ﷺ په هکله د پاچا نظر ۲۹۹/۶
یوسف ﷺ په کوم منصب مقرر شو ۳۰۰/۶
ایا یوسف ﷺ نکاح کړې وه؟ ۳۰۲/۶
په مصر کښې د یوسف ﷺ رومبني کارونه ۳۰۵/۶
"یعقوب ﷺ" خپل نهه خامن ملامت کړه ۳۳۵/۶
د "یوسف ﷺ" د قیصې په ارتباط څو
ټکي ۳۵۷/۶
د یعقوب ﷺ د فامیل تعداد ۳۵۸/۶
د یعقوب ﷺ او یوسف ﷺ عمرونه ۳۵۸/۶
د "یأس" معنی ۴۲۸/۶
"یَنْبُوع" څه معنی؟ ۳۱۰/۷
د "یاجوج ماجوج" بیانات ۴۴۵/۷
یاجوج ماجوج څوک دي؟ ۴۴۵/۷
یاجوج ماجوج چرته اوسېږي؟ ۴۴۶/۷
د یاجوجو ماجوجو شمېر ۴۴۷/۷
یاجوج ماجوج به په بو خل مړه شي ۴۴۸/۷
د "یَحْمُوم" معنی ۱۱۴/۱۲
یقین او د هغه مراتب ۲۳۰/۱۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

په عزیز التفاسیر کښې د احادیثو او آثارو فهرست

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الف (ء)

۱. أَأَلِجُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِخَادِمِهِ: اخْرُجْ إِلَى هَذَا فَعَلِّمْهُ الِاسْتِئْذَانَ فَقُلْ لَهُ قُلْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ فَسَمِعَهُ الرَّجُلُ. فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَأَدْخُلُ؟ فَأَذِنَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَدَخَلَ ٤٦٣/٨

۲. الْأَئِمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ ٤٧٣/١١

۳. أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْكُمْ رَجُلًا وَمِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا ٤٤٧/٧

٤. أَبْطَأَ عَلَيْهِ شَيْطَانُهُ ١٥٤/٩

٥. أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللهِ ثَلَاثَةٌ: مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ، وَمُبْتَغٍ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَمُطَّلِبُ دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهَرِيقَ دَمَهُ ٢٥١/٨

٦. أَبْنَاءُ ثَلَاثٍ وَثَلَاثِينَ عَلَى خَلْقِ آدَمَ سِتُّونَ ذِرَاعًا فِي عَرْضِ سَبْعِ أَذْرُعٍ ١١٧/١٢

٧. أَبِي أَبِي ٤٩٧/٢

٨. أَتَانَا الْخَبَرُ بِأَنَّكَ قُتِلْتَ فَرُعِبَتْ قُلُوبُنَا فَوَلَّيْنَا مُدْبِرِينَ ٤٩٣/٢

٩. أَتَانِي جِبْرِيلُ ﷺ فَأَمَرَنِي أَنْ أَضَعَ هَذِهِ الْآيَةَ بِهَذَا الْمَوْضِعِ مِنْ هَذِهِ السُّورَةِ ١١/١

١٠. أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهَا عُرْيَانَةً؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَاسْتَأْذِنْ عَلَيْهَا ٤٦١/٨

١١. أَتَدْرُونَ مَا هَذِهِ الرِّيحُ هَذِهِ رِيحُ الَّذِينَ يَغْتَابُونَ الْمُؤْمِنِينَ ٤٦٧/١١

١٢. أَتُرَوْنَ هَذِهِ هَيِّنَةً عَلَى صَاحِبِهَا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَلدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللهِ مِنْ هَذِهِ عَلَى صَاحِبِهَا ٢٠٢/١١

١٣. أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ ...لَقَطَعْتُ يَدَهَا ٢٥٣/٣

١٤. أَتَعْجَبُونَ مِنْ هَذَا لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا ٥١/١٠

١٥. أَتْقَاهُمْ .... ١٥/٦، ٢٠٩/١١

١٦. أَتَقُولُونَ هُوَ أَضَلُّ أَمْ بَعِيرُهُ أَلَمْ تَسْمَعُوا إِلَى مَا قَالَ؟ ٤٧١/١١

١٧. أَتَلُومُنِي عَلَى أَمْرٍ قَدَّرَهُ اللهُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَنِي بِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى ٤٣٥/٤

١٨. أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِصَبِيٍّ يُحَنِّكُهُ فَبَالَ عَلَيْهِ فَأَتْبَعَهُ الْمَاءَ ٢٦٣/٧

١٩. آتِي بَابَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَسْتَفْتِحُ فَيَقُولُ الْخَازِنُ مَنْ أَنْتَ فَأَقُولُ مُحَمَّدٌ فَيَقُولُ بِكَ أُمِرْتُ لَا أَفْتَحُ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ ٤٦٧/١٠

٢٠. أَتَى بَعْدَ مَا ارْتَفَعَ النَّهَارُ يَوْمَ الْفَتْحِ فَأُتِيَ بِثَوْبٍ فَسُتِرَ عَلَيْهِ فَاغْتَسَلَ ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ ثَمَانِيَ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ركعات ٤٣٣/١٠
٢٠. أتيت النبي ﷺ وهو يصلي ولجوفه أزيز كأزيز المرجل يغني يبكي ٥٤٧/٧
٢١. أتيت بدابة فوق الحمار ودون البغل خطوها عند منتهى طرفها فركبت ومعي جبريل عليه السلام
نسيرت ١٨١/٧
٢٢. أتيناكم أتيناكم :: فحيانا وحياكم ٥٢٠/٩
٢٣. أجتهد رأيي قال الحمد لله الذي وفق رسول رسول الله ﷺ ٥٠٦/١
٢٤. أحلوا الله يغفر لكم ٩٥/١٢
٢٥. أحب الصلاة إلى الله صلاة داود وأحب الصيام إلى الله صيام داود وكان ينام نصف الليل
ويقوم ثلثه وينام سدسه ويصوم يوما ويفطر يوما ٤٣٦/١٠
٢٦. أحب الصيام إلى الله صيام داود فإنه كان يصوم يوما ويفطر يوما وأحب الصلاة إلى الله ﷻ
صلاة داود كان ينام نصف الليل ويصلي ثلثه وينام سدسه ١٥٧/١٠
٢٧. أحسنت ٤٦١/١٠
٢٨. أحسنت وأخطأت ٣٢٥/٦
٢٩. أحل عليكم رضواني فلا أسخط عليكم بعده أبدا ٢٥٣/٢
٣٠. أحلت لنا ميتتان الحوت والجراد ٣٥٥/١
٣١. أحلت لنا ميتتان ودمان فأما الميتتان فالحوت والجراد وأما الدمان فالكبد والطحال ٢٣/٧
٣٢. أحيانا يأتيني مثل صلصلة الجرس وهو أشده علي ٤١٢/٣
٣٣. أخبرتني هذه في يدي الذراع .... ١٦٧/١، ٤٥٧/٨
٣٤. أخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه ٥٣٥/٣
٣٥. آخر من يدخل الجنة رجل فهو يمشي مرة ويكبو مرة وتسفعه النار مرة ٥٥٤/١٠
٣٦. أخرج بعث النار قال وما بعث النار قال من كل ألف تسع مائة وتسعة وتسعين ٢٣٥/٣
٣٧. أخرجوا فصلوا على أخ لكم مات بغير أرضكم النجاشي ٣٥/٣
٣٨. أخرجوا من كان في قلبه مثقال حبة من خردل من إيمان ٥٣٦/٧
٣٩. أخطأت التأويل ...لأن يلقى الله وهو تحت السياط أحب إلي من أن ألقاه وهو في عنقي ٧/٧٤
٤٠. أخي يشتكي بطنه. فقال: اسقه عسلا. ثم أتى الثانية. فقال: اسقه عسلا. ثم أتاه الثالثة. فقال: اسقه
عسلا. ثم أتاه. فقال: قد فعلت فقال: صدق الله وكذب بطن أخيك اسقه عسلا. فسقاه فبرأ .. ٩٥/٧

Downloaded from: bawarketaboon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٤٢. أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ ١٦٧/١١
٤٣. إِدْبَارُ النُّجُومِ الرَّكْعَتَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ ٥٦٤/١١
٤٤. أَدْرَكْتُ ثَلَاثِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَخَافُ النِّفَاقَ عَلَى نَفْسِهِ ٣٦٤/٨
٤٥. أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَهُ ثَمَانُونَ أَلْفَ خَادِمٍ ٣٣٠/١١
٤٦. إِذَا تَنَاجَى اثْنَانِ فَلَا تَجْلِسْ إِلَيْهِمَا حَتَّى تَسْتَأْذِنَهُمَا ١٩٧/١٢
٤٧. إِذَا أَحَبَّ اللهُ عَبْدًا حَمَاهُ الدُّنْيَا كَمَا يَظَلُّ أَحَدُكُمْ يَحْمِي سَقِيمَهُ الْمَاءَ ١٥٢/١١
٤٨. إِذَا أَحَبَّ اللهُ عَبْدًا نَادَى جِبْرَئِيلَ إِنِّي قَدْ أَحْبَبْتُ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ قَالَ فَيُنَادِي فِي السَّمَاءِ ثُمَّ تَنْزِلُ لَهُ الْمَحَبَّةُ فِي أَهْلِ الْأَرْضِ فَذَلِكَ قَوْلُ اللهِ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ الآيَة .... ٥٥٥/٧_٥٥٦
٤٩. إِذَا أَحَدُكُمْ أَعْجَبَتْهُ الْمَرْأَةُ فَوَقَعَتْ فِي قَلْبِهِ فَلْيَعْمِدْ إِلَى امْرَأَتِهِ فَلْيُوَاقِعْهَا فَإِنَّ ذَلِكَ يَرُدُّ مَا فِي نَفْسِهِ ١٦٧/٦
٥٠. إِذَا أَرَادَ اللهُ بِعَبْدِهِ الْخَيْرَ عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا وَإِذَا أَرَادَ اللهُ بِعَبْدِهِ الشَّرَّ أَمْسَكَ عَنْهُ بِذَنْبِهِ حَتَّى يُوَافِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .... ٢٠٤/٢، ٥٤٩/٣
٥١. إِذَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَابَ بِعَرْضِهِ فَقَتَلَ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ وَقِيذٌ ٤٥٣/٣
٥٢. إِذَا أَقْرَضَ أَحَدُكُمْ قَرْضًا فَأَهْدَى لَهُ أَوْ حَمَلَهُ عَلَى الدَّابَّةِ فَلَا يَرْكَبْهَا وَلَا يَقْبَلْهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ جَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ قَبْلَ ذَلِكَ ١٩٧/٢
٥٣. إِذَا أَمْطَرَتِ السَّمَاءُ فَتَحَتِ الْأَصْدَافُ فِي الْبَحْرِ أَفْوَاهَهَا، فَمَا وَقَعَ فِيهَا فَهُوَ اللُّؤْلُؤُ ٧٢/١٢
٥٤. إِذَا أَنْزَلَ اللهُ بِقَوْمٍ عَذَابًا أَصَابَ الْعَذَابُ مَنْ كَانَ فِيهِمْ ثُمَّ بُعِثُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ ١٦٥/٥
٥٥. إِذَا اسْتَأْذَنَ أَحَدُكُمْ ثَلَاثًا فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ فَلْيَرْجِعْ ٤٦٤/٨
٥٦. إِذَا اشْتَهَى الْمُؤْمِنُ الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ كَمَا يَشْتَهِي وَلَكِنْ لَا يَشْتَهِي ٢٥٥/٢
٥٧. إِذَا اشْتَهَى الْمُؤْمِنُ الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ فِي سَاعَةٍ كَمَا يَشْتَهِي وَلَكِنْ لَا يَشْتَهِي ٣٣٧/١١
٥٨. إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ قَالَ إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ ٥٣٤/٣
٥٩. إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ فَتَصَافَحَا وَحَمِدَا اللهَ وَاسْتَغْفَرَاهُ غُفِرَ لَهُمَا ٢٥٩/٣
٦٠. إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى مَجْلِسٍ فَلْيُسَلِّمْ فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ ثُمَّ إِذَا قَامَ فَلْيُسَلِّمْ فَلَيْسَتِ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ ٥٥٣/٨

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٦١. إذا انقفضت عِدَّتُهن ١١١/٣

٦٢. إذا بَدَا حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخِّرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَبْرُزَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَأَخِّرُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ ٤٥٢/١٠

٦٣. إذا بَقِيَ مَنْ يَخْلُدُ فِي النَّارِ جُعِلُوا فِي تَوَابِيتَ مِنْ نَارٍ فِيهَا مَسَامِيرُ مِنْ نَارٍ فَلَا يَرَى أَحَدٌ مِنْهُمْ أَنَّهُ يُعَذَّبُ فِي النَّارِ غَيْرُهُ ١٩٧/٨

٦٤. إذا تَمَنَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَنْظُرْ مَا يَتَمَنَّى فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا يُكْتَبُ لَهُ مِنْ أُمْنِيَّتِهِ ٨/١٢

٦٥. إذا حَدَثَ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي حَدِيثِهِ فَيُبْطِلُ اللهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ وَيُحْكِمُ آيَاتِهِ ٢٨٨/٨

٦٦. إذا حَدَّثَ الرَّجُلُ الْحَدِيثَ ثُمَّ الْتَفَتَ فَهِيَ أَمَانَةٌ .... ١٩٤/٣، ٣٤٧/١٢

٦٧. إذا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَأَذِّنَا وَأَقِيمَا وَلْيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا ٤١١/٧

٦٨. إذا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ ١٧٦/٨

٦٩. إذا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ ٢٤٣/٥

٧٠. إذا خَطَبَ أَحَدُكُمُ الْمَرْأَةَ فَإِنِ اسْتَطَاعَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى مَا يَدْعُوهُ إِلَى نِكَاحِهَا فَلْيَفْعَلْ .... ٥٣/٣، ٤٦٩/٨

٧١. إذا دَخَلَ الْبَصَرُ فَلَا إِذْنَ ٤٦٥/٨

٧٢. إذا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ نَادَى مُنَادٍ أَنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللهِ مَوْعِدًا وَيُرِيدُ أَنْ يُنْجِزَكُمُوهُ قَالُوا أَلَمْ يُبَيِّضْ وُجُوهَنَا وَيُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ وَيُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ قَالَ فَيَكْشِفُ الْحِجَابَ قَالَ فَوَاللهِ مَا أَعْطَاهُمْ شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَيْهِ ٥٦٦/٥

٧٣. إذا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَعْزِمِ الْمَسْأَلَةَ وَلَا يَقُولَنَّ اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ فَأَعْطِنِي فَإِنَّهُ لَا مُسْتَكْرِهَ لَهُ ٤٠٨/١

٧٤. إذا رَأَيْتَ اللهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَعَاصِيهِ مَا يُحِبُّ فَإِنَّمَا هُوَ اسْتِدْرَاجٌ ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللهِ ﷺ ﴿ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ ﴾ الآية ٢٠٨/٤

٧٥. إذا رَأَيْتَ اللهَ يُعْطِي الْعَبْدَ مِنَ الدُّنْيَا عَلَى مَعَاصِيهِ مَا يُحِبُّ فَإِنَّمَا هُوَ اسْتِدْرَاجٌ ٢٠٢/١١

٧٦. إذا رَأَيْتَ ظَالِمًا يَنْتَقِمُ مِنْ ظَالِمٍ فَقِفْ وَ انْظُرْ فِيهِ مُتَعَجِّبًا ٣٥٢/٤

٧٧. إذا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ ٢٩٢/٥

٧٨. إذا رَأَيْتُمْ مَسْجِدًا أَوْ سَمِعْتُمْ مُؤَذِّنًا فَلَا تَقْتُلُوا أَحَدًا ٢٨٧/٣

٧٩. إذا سَافَرْتُمْ فِي الْخِصْبِ فَأَعْطُوا الْإِبِلَ حَظَّهَا مِنَ الْأَرْضِ وَإِذَا سَافَرْتُمْ فِي السَّنَةِ فَأَسْرِعُوا عَلَيْهَا السَّيْرَ ١٥/٧

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٨٠. إِذَا سَبَقَتْ لِلْعَبْدِ مِنَ اللهِ مَنْزِلَةٌ لَمْ يَبْلُغْهَا بِعَمَلِهِ ابْتَلاهُ اللهُ فِي جَسَدِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ فِي وَلَدِهِ ثُمَّ صَبَّرَهُ حَتَّى يُبْلِغَهُ الْمَنْزِلَةَ الَّتِي سَبَقَتْ لَهُ مِنْهُ .... ٣٩٦/٦، ١٥٧/١١

٨١. إِذَا سَرَّتْكَ حَسَنَتُكَ وَسَاءَتْكَ سَيِّئَتُكَ فَأَنْتَ مُؤْمِنٌ ٤٥٢/١١

٨٢. إِذَا سَمِعْتَ الْكِتَابِيَّ يُسَمِّي بِغَيْرِ اسْمِ اللهِ فَلَا تَأْكُلْ ٣٥٩/١

٨٣. إِذَا سَمِعْتُمُ الْإِقَامَةَ فَامْشُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ وَلَا تُسْرِعُوا فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا ٢٩٠/١٢

٨٤. إِذَا سَمِعْتُمْ بِجَبَلٍ زَالَ عَنْ مَكَانِهِ فَصَدِّقُوا وَإِذَا سَمِعْتُمْ بِرَجُلٍ تَغَيَّرَ عَنْ خُلُقِهِ فَلَا تُصَدِّقُوا بِهِ وَإِنَّهُ يَصِيرُ إِلَى مَا جُبِلَ عَلَيْهِ .... ٣٤/١، ٥٧١/١٠

٨٥. إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ فَسَلُوا اللهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهِيقَ الْحِمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهَا رَأَتْ شَيْطَانًا ٥٣٣/٩

٨٦. إِذَا صَارَ أَهْلُ الْجَنَّةِ إِلَى الْجَنَّةِ وَأَهْلُ النَّارِ إِلَى النَّارِ جِيءَ بِالْمَوْتِ حَتَّى يُجْعَلَ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ثُمَّ يُذْبَحُ ثُمَّ يُنَادِي مُنَادٍ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ لَا مَوْتَ وَيَا أَهْلَ النَّارِ لَا مَوْتَ فَيَزْدَادُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَرَحًا إِلَى فَرَحِهِمْ وَيَزْدَادُ أَهْلُ النَّارِ حُزْنًا إِلَى حُزْنِهِمْ ٥٥٤/٦

٨٧. إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتِ ١٤٦/٣

٨٨. إِذَا ضَرَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَّقِ الْوَجْهَ ٤٠٧/٨

٨٩. إِذَا عُمِلَتِ الْخَطِيئَةُ فِي الْأَرْضِ كَانَ مَنْ شَهِدَهَا فَكَرِهَهَا (وَقَالَ مَرَّةً أَنْكَرَهَا) كَانَ كَمَنْ غَابَ عَنْهَا وَمَنْ غَابَ عَنْهَا فَرَضِيَهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَهَا ٤٤٦/٨

٩٠. إِذَا فَسَدَ النَّاسُ أُمِّرَ عَلَيْهِمْ شِرَارُهُمْ ٣٥٢/٤

٩١. إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ فَسَجَدَ اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي يَقُولُ يَا وَيْلَهُ أُمِرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ فَسَجَدَ فَلَهُ الْجَنَّةُ وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِيَ النَّارُ ١١٦/٥

٩٢. إِذَا قَضَى اللهُ الْأَمْرَ فِي السَّمَاءِ ضَرَبَتِ الْمَلَائِكَةُ بِأَجْنِحَتِهَا خُضْعَانًا لِقَوْلِهِ كَأَنَّهُ سِلْسِلَةٌ عَلَى صَفْوَانٍ فَإِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ .... ١٧٩/١٠ _ ١٨٠

٩٣. إِذَا قَضَى اللهُ لِعَبْدٍ أَنْ يَمُوتَ بِأَرْضٍ جَعَلَ لَهُ إِلَيْهَا حَاجَةً ٥٤٩/٩

٩٤. إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ أَنْصِتْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَقَدْ لَغَيْتَ ١١٢/٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۹۵. إذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صِبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا ۲۸۶/۱۳

۹۶. إذَا كَانَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ فَشَأْنَكُمْ بِهِ وَإِذَا كَانَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دِينِكُمْ فَإِلَيَّ ۳۲۵/۶

۹۷. إذَا كَانَ عِنْدَ الرَّجُلِ امْرَأَتَانِ فَلَمْ يَعْدِلْ بَيْنَهُمَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ سَاقِطٌ ۶۱/۳

۹۸. إذَا كَانَ لَكَ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ فَأَهْدَى إِلَيْكَ حِمْلَ تِبْنٍ أَوْ حِمْلَ شَعِيرٍ أَوْ حِمْلَ قَتٍّ فَلَا تَأْخُذْهُ فَإِنَّهُ رِبًا ۱۹۷/۲

۹۹. إذَا كَانَتْ أُمَرَاؤُكُمْ خِيَارَكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ سُمَحَاءَكُمْ وَأُمُورُكُمْ شُورَى بَيْنَكُمْ فَظَهْرُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ بَطْنِهَا وَإِذَا كَانَ أُمَرَاؤُكُمْ شِرَارَكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ بُخَلَاءَكُمْ وَأُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا ۱۶۴/۱۱

۱۰۰. إذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ صَاحِبِهِمَا فَإِنَّ ذَلِكَ يُحْزِنُهُ ۱۸۶/۱۲

۱۰۱. إذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَلَا تَحْبِسُوهُ وَ أَسْرِعُوا بِهِ إِلَى قَبْرِهِ وَلْيُقْرَأْ عِنْدَ رَأْسِهِ فَاتِحَةُ الْبَقَرَةِ وَعِنْدَ رِجْلَيْهِ بِخَاتِمَةِ الْبَقَرَةِ ۲۱۵/۲

۱۰۲. إذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ۲۱۴/۷

۱۰۳. إذَا مَاتَ الرَّجُلُ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ... ثُمَّ يُقَالُ هَذَا مَقْعَدُكَ الَّذِي تُبْعَثُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۲۶/۱۱

۱۰۴. إذَا مَشَتْ أُمَّتِي الْمُطَيْطِيَاءَ وَخَدَمَهَا أَبْنَاءُ الْمُلُوكِ أَبْنَاءُ فَارِسَ وَالرُّومِ سُلِّطَ شِرَارُهَا عَلَى خِيَارِهَا ۵۴۹/۱۲

۱۰۵. إذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ إِلَى مَنْ فُضِّلَ عَلَيْهِ فِي الْمَالِ وَالْخَلْقِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُ ۵۷۴/۸

۱۰۶. إذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ اهلهِ فَانْتَظِرْ السَّاعَةَ ۱۹۴/۳

۱۰۷. إذَا يَثْلَغُوا رَأْسِي فَيَدَعُوهُ خُبْزَةً ۴۱۱/۴

۱۰۸. إذَا يَحْلِفُ فَيَذْهَبُ بِمَالِي ۳۶۹/۲

۱۰۹. أَذَالَ النَّاسُ الْخَيْلَ وَوَضَعُوا السِّلَاحَ وَقَالُوا لَا جِهَادَ قَدْ وَضَعَتِ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ...وَقَالَ: كَذَبُوا الْآنَ الْآنَ جَاءَ الْقِتَالُ ۳۵۴/۱۱

۱۱۰. أُذْكُرُوا الْجَنَّةَ وَاذْكُرُوا النَّارَ ۵۵۵/۶

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١١١. اذِنَ لِلنَّاسِ بِحَمْلِ الطَّعَامِ إِلَيْهِمْ وَهُمْ بَعْدُ مُشْرِكُونَ ١٥٧/٧
١١٢. أُذِنَ لِي أَنْ أُحَدِّثَ عَنْ مَلَكٍ مِنْ مَلَائِكَةِ اللهِ تَعَالَى مِنْ حَمَلَةِ الْعَرْشِ إِنَّ مَا بَيْنَ شَحْمَةِ أُذُنِهِ
إِلَى عَاتِقِهِ مَسِيرَةُ سَبْعِ مِائَةِ عَامٍ ٥٦٥/١٠
١١٣. إِذَنْ يَتَّكِلُوا ٢٤٧/٣
١١٤. أَذْنَبْتُ ذَنْبًا كَبِيرًا فَهَلْ لِي تَوْبَةٌ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ ﷺ: أَلَكَ وَالِدَانِ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَلَكَ
١١٥. خَالَةٌ؟ قَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ: رَسُولُ اللهِ ﷺ فَبِرَّهَا إِذَنْ ١٢٥/٧
١١٦. أَرَأَيْتَكُمْ لَوْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا بِالْوَادِي تُرِيدُ أَنْ تُغِيرَ عَلَيْكُمْ أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِيَّ؟ ١٥٧/٩
١١٧. أَرَأَيْتَكُمْ لَوْ أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّ خَيْلًا بِالْوَادِي تُرِيدُ أَنْ تُغِيرَ عَلَيْكُمْ أَكُنْتُمْ مُصَدِّقِيَّ؟ قَالُوا: نَعَمْ مَا
جَرَّبْنَا عَلَيْكَ إِلَّا صِدْقًا. قَالَ: فَإِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ. فَقَالَ أَبُو لَهَبٍ: تَبًّا لَكَ
سَائِرَ الْيَوْمِ أَلِهَذَا جَمَعْتَنَا. فَنَزَلَتْ: ﴿ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴾ (السورة) ١٥٨/٩
١١٨. أَرْبَعٌ إِذَا كُنَّ فِيكَ فَلَا عَلَيْكَ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا حِفْظُ أَمَانَةٍ وَصِدْقُ حَدِيثٍ وَحُسْنُ خَلِيقَةٍ
وَعِفَّةٌ فِي طُعْمَةٍ ١٤١/١٠
١١٩. أَرَدْنَا أَمْرًا وَأَرَادَ اللهُ أَمْرًا وَالَّذِي أَرَادَ اللهُ خَيْرٌ ١٤٢/٣
١٢٠. الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُلُّهَا نَارٌ ٥١٠/٦
١٢١. أَسْأَلُكَ أَنْ تَرُدَّنِي إِلَى الدُّنْيَا فَأُقْتَلَ فِي سَبِيلِكَ عَشْرَ مَرَّاتٍ ٣٥/١١
١٢٢. أَسْأَلُكَ بِرَبِّكَ وَرَبِّ مَنْ قَبْلَكَ آللهُ أَرْسَلَكَ إِلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ؟ فَقَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ: أَنْشُدُكَ
بِاللهِ آللهُ أَمَرَكَ أَنْ نُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ؟ قَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ: أَنْشُدُكَ
بِاللهِ آللهُ أَمَرَكَ أَنْ نَصُومَ هَذَا الشَّهْرَ مِنَ السَّنَةِ؟ قَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ قَالَ: أَنْشُدُكَ بِاللهِ آللهُ
أَمَرَكَ أَنْ تَأْخُذَ هَذِهِ الصَّدَقَةَ مِنْ أَغْنِيَائِنَا فَتَقْسِمَهَا عَلَى فُقَرَائِنَا؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: اللَّهُمَّ نَعَمْ.
فَقَالَ الرَّجُلُ: آمَنْتُ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَأَنَا رَسُولُ مَنْ وَرَائِي مِنْ قَوْمِي وَأَنَا ضِمَامُ بْنُ ثَعْلَبَةَ ٥٩٧/٥
١٢٣. إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ ٢٥٧/٨
١٢٤. أَسْرَعُ الْخَيْرِ ثَوَابًا الْبِرُّ وَصِلَةُ الرَّحِمِ وَأَسْرَعُ الشَّرِّ عُقُوبَةً الْبَغْيُ وَقَطِيعَةُ الرَّحِمِ ٣٧٥/١١
١٢٥. أَسْرَعُكُنَّ لَحَاقًا بِي أَطْوَلُكُنَّ يَدًا قَالَتْ فَكُنَّ يَتَطَاوَلْنَ أَيَّتُهُنَّ أَطْوَلُ يَدًا قَالَتْ فَكَانَتْ أَطْوَلَنَا
يَدًا زَيْنَبُ لِأَنَّهَا كَانَتْ تَعْمَلُ بِيَدِهَا وَتَصَدَّقُ .... ٢٦/٤_٢٧، ٤٨٥/٤
١٢٦. أَسْلِمْ تَسْلَمْ يُؤْتِكَ اللهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْيَرِيسِيِّينَ .... ٤٦٣/٤، ٣٤٦/٩

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٢٧. أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ قَتَلَهُ نَبِيٌّ أَوْ قَتَلَ نَبِيًّا ٣٦/١١
١٢٨. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنِّي مُسْلِمٌ ... فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَهَلَّا شَقَقْتَ عَنْ بَطْنِهِ فَعَلِمْتَ مَا فِي قَلْبِهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ شَقَقْتُ بَطْنَهُ لَكُنْتُ أَعْلَمُ مَا فِي قَلْبِهِ قَالَ فَلَا أَنْتَ قَبِلْتَ مَا تَكَلَّمَ بِهِ وَلَا أَنْتَ تَعْلَمُ مَا فِي قَلْبِهِ ... إِنَّ الْأَرْضَ لَتَقْبَلُ مَنْ هُوَ شَرٌّ مِنْهُ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَحَبَّ أَنْ يُرِيَكُمْ تَعْظِيمَ حُرْمَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ٢٢٣/٣
١٢٩. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ... فَتَطِيشُ السِّجِلَّاتُ وَتَثْقُلُ الْبِطَاقَةُ ٤١٩/٤
١٣٠. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ وَأَشْهَدُ أَنَّ عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ رَسُولُ اللهِ وَعَبْدُهُ ٥٦/٤
١٣١. اشْهَدُوا أَنَّ زَيْدًا ابْنِي يَرِثُنِي وَأَرِثُهُ ٧٢/١٠
١٣٢. أَصَابَتِ امْرَأَةٌ وَأَخْطَأَ عُمَرُ ١١٨/٣
١٣٣. أَصَبْتَ بَعْضًا وَأَخْطَأْتَ ٢٠٣/٢
١٣٤. أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ ٣٥/٩
١٣٥. أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ .... ٣٠٢/٤، ٥٥٦/٥
١٣٦. أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَبِيدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللهَ بَاطِلُ ٣٢٣/٩
١٣٧. أَعْجَلْنَا الرَّجُلَ ٢١٣/١
١٣٨. أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ ٤٧٦/٩، ٣٠٩/١٠، ٥٠٢/١١
١٣٩. أَعْذَرَ اللهُ إِلَى امْرِئٍ أَخَّرَ أَجَلَهُ حَتَّى بَلَّغَهُ سِتِّينَ سَنَةً .... ٣٠٢/٧، ٢٥٠/١٠
١٤٠. أَعْطِ ابْنَتَيْ سَعْدٍ الثُّلُثَيْنِ وَأَعْطِ أُمَّهُمَا الثُّمُنَ وَمَا بَقِيَ فَهُوَ لَكَ ١٨/٣
١٤١. أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ الْيَمَنِ ٣٦/١٠
١٤٢. أَعْطَيْتُكَ حَقَّكَ ٣٩٦/٥
١٤٣. أَعْلِنُوا هَذَا النِّكَاحَ وَاضْرِبُوا عَلَيْهِ بِالْغِرْبَالِ ٥٢٠/٩
١٤٤. أَعْلَى دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا رَجُلٌ وَاحِدٌ أَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ ٥٥٣/٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٤٥. اعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى السَّبْعِينَ وَأَقَلُّهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ ١٤٧/٤
١٤٦. اعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ١٣٩/٧
١٤٧. اعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْهُ ٤٨٠/١٢
١٤٨. اَنَاصِلُ أُمِّي؟ قَلَ: نَعَمْ صِلِي أُمَّكِ .... ٣٠٧/٥، ٢١٥/٧، ٥٣٦/٩، ٢٤٩/١٢
١٤٩. افضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةُ عَدْلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ .... ٣٤٩/٧، ٣١٣/٨
١٥٠. أَفْضَلُ الصَّوْمِ صَوْمُ أَخِي دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى ٢٥٠/٧
١٥١. أَفَعَمْيَاوَانِ أَنْتُمَا أَلَسْتُمَا تُبْصِرَانِهِ ٤٧٧/٨
١٥٢. أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا .... ٢٩٤/٧، ٣٦٩/١١، ٣٩٧/١١
١٥٣. أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ ٥١١/١٢
١٥٤. أَفْلَحَ الرُّوَيْجِلُ أَفْلَحَ الرُّوَيْجِلُ ٢١٠/١٣
١٥٥. أَفَمَلِكًا نَبِيًّا يَجْعَلُكَ أَوْ عَبْدًا رَسُولًا. قَلَ جِبْرِيلُ: تَوَاضَعْ لِرَبِّكَ يَا مُحَمَّدُ قَلَ: بَلْ عَبْدًا رَسُولًا ٥٦٧/٨
١٥٦. افِي أَنْ قَرَصَتْكَ نَمْلَةٌ اهْلَكْتَ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ تُسَبِّحُ ٢٣٨/٧
١٥٧. إِقَامَةُ حَدٍّ بِأَرْضٍ خَيْرٌ لِأَهْلِهَا مِنْ مَطَرِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ٤٩٥/٩
١٥٨. أَقْدِمْ حَيْزُومُ ١٥٩/٤
١٥٩. أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ .... ٢٧٧/٨، ١٩٣/١٣
١٦٠. اَقَرِيبٌ رَبُّنَا فَنُنَاجِيهِ أَمْ بَعِيدٌ فَنُنَادِيهِ ٤٠٤/١
١٦١. أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ ٥٥٤/١١
١٦٢. أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ ٣٥١/١٢
١٦٣. آكِلُ الرِّبَا يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَجْنُونًا يُخْنَقُ ١٧٣/٢
١٦٤. أَلَا أَخْبَرْتَهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا يُسَمُّونَ بِأَنْبِيَائِهِمْ وَالصَّالِحِينَ قَبْلَهُمْ ٤٩٧/٧
١٦٥. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ قَلَ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ الْحَالِقَةُ ٣٢٧/٣
١٦٦. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ النَّارِ كُلُّ جَوَّاظٍ زَنِيمٍ مُتَكَبِّرٍ ٣٩٠/١٢
١٦٧. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ الْبَرِيَّةِ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ! قَلَ: رَجُلٌ آخِذٌ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللهِ ﷺ كُلَّمَا كَانَتْ هَيْعَةٌ اسْتَوَى عَلَيْهِ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِالَّذِي يَلِيهِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَلَ: الرَّجُلُ فِي

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ثُلَّةٍ مِنْ غَنَمِهِ يُقِيمُ الصَّلَاةَ وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ. أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَرِّ الْبَرِيَّةِ؟ قَالُوا: بَلَى. قَالَ: الَّذِي يُسْأَلُ بِاللَّهِ وَلَا يُعْطِي بِهِ .... ۲۰۷/۱۳_ ۲۰۸

۱۶۸. أَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَةً هِيَ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۲۲/۱

۱۶۹. أَلَا إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ فَقَالَ لِي اذْهَبْ فَأَهْرِقْهَا قَالَ فَجَرَتْ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ ۷۴/۴

۱۷۰. إِلاَّ أَنْ تَصِلُوا مَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مِنَ الْقَرَابَةِ ۱۴۶/۱۱

۱۷۱. أَلَا إِنَّ كُلَّكُمْ مُنَاجٍ رَبَّهُ فَلَا يُؤْذِيَنَّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَلَا يَرْفَعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الْقِرَاءَةِ ۱۱۴/۵

۱۷۲. أَلَا إِنَّ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءً يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقَدْرِ غَدْرَتِهِ يُنْصَبُ عِنْدَ اسْتِهِ ۴۲/۷

۱۷۳. أَلا إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا فِيمَا مَضَى مِنْهَا إِلَّا كَمَا بَقِيَ مِنْ يَوْمِكُمْ هَذَا فِيمَا مَضَى مِنْهُ ۱۰۱/۸، ۱۳۶/۱۰

۱۷۴. أَلَا إِنَّهُ يُجَاءُ بِرِجَالٍ مِنْ أُمَّتِي فَيُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ فَأَقُولُ يَا رَبِّ أُصَيْحَابِي فَيُقَالُ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثُوا بَعْدَكَ ۱۲۳/۴

۱۷۵. أَلَا إِنَّهَا سَتَكُونُ فِتْنَةٌ فَقُلْتُ مَا الْمَخْرَجُ مِنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ ۱۳/۱

۱۷۶. أَلَا احْتَطْتَ يَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّ الْبِضْعَ مَا بَيْنَ ثَلَاثٍ إِلَى تِسْعٍ ۴۵۶/۹

۱۷۷. إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانٍ فَإِنَّهُ يُرْجَمُ ۴۱۵/۸

۱۷۸. أَلَا تَزُورُنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا. فَنَزَلَتْ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا﴾ الْآيَةَ ۵۲۶/۷

۱۷۹. أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أَعْجَمِيٍّ وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا لِأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى ۲۰۹/۱۱

۱۸۰. إِلَّا مَنْ أَشْرَكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۵۳۲/۱۰

۱۸۱. أَلَا مَنْ وَلِيَ يَتِيمًا لَهُ مَالٌ فَلْيَتَّجِرْ فِيهِ ۷۰/۳

۱۸۲. أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ قَالُوا نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ فَلْيُبَلِّغْ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ ۳۵/۴

۱۸۳. أَلا وَإِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمْيُ ۲۲۶/۵

۱۸۴. أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ .... ۳۲۲/۴، ۲۸۱/۸، ۱۰۹/۹

۱۸۵. أَلَا وَإِنَّ كُلَّ دَمٍ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مَوْضُوعٌ ۶۵/۱۰

۱۸۶. أَلَا وَإِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا ۴۴۷/۲

۱۸۷. أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ. قَالَ: فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ ۲۶۴/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۸۸. أَلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ ۳۲۵/۱
۱۸۹. أَلِظُّوا بِيَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۷۴/۱۲
۱۹۰. إِلَى أَقْرَبِهِمَا مِنْكِ بَابًا ۱۰۴/۳
۱۹۱. إِلَيَّ عِبَادَ اللهِ، إِلَيَّ عِبَادَ اللهِ ۴۹۲/۲
۱۹۲. أَلَيْسَ الَّذِي أَمْشَاهُ عَلَى الرِّجْلَيْنِ فِي الدُّنْيَا قَادِرًا عَلَى أَنْ يُمْشِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۳۱۲/۷
۱۹۳. إِلَيْكِ عَنِّي إِنَّهُ لَيْسَ يَوْمَكِ ۳۱۱/۳
۱۹۴. إِلَيْهَا يَنْتَهِي عِلْمُ كُلِّ عَالِمٍ مَا وَرَاءَهَا لَا يَعْلَمُ إِلَّا اللهُ ﷻ ۵۷۲/۱۱
۱۹۵. أَمَّا أَبُو جَهْمٍ فَلَا يَضَعُ عَصَاهُ عَنْ عَاتِقِهِ وَأَمَّا مُعَاوِيَةُ فَصُعْلُوكٌ لَا مَالَ لَهُ انْكِحِي أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ ۴۷۰/۱۱
۱۹۶. أَمَّا أَنْتَ يَا أَبَا بَكْرٍ وَالْمُؤْمِنُونَ فَتُجْزَوْنَ بِذَلِكَ فِي الدُّنْيَا حَتَّى تَلْقَوْا اللهَ وَلَيْسَ لَكُمْ ذُنُوبٌ وَأَمَّا الْآخَرُونَ فَيَجْتَمِعُ ذَلِكَ لَهُمْ حَتَّى يُجْزَوْا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۳۴۴/۳
۱۹۷. أَمَا إِنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا يَعْبُدُونَهُمْ وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا أَحَلُّوا لَهُمْ شَيْئًا اسْتَحَلُّوهُ وَإِذَا حَرَّمُوا عَلَيْهِمْ شَيْئًا حَرَّمُوهُ ۳۴۹/۲
۱۹۸. أَمَّا الرَّحْمَنُ فَوَاللهِ مَا أَدْرِي مَا هُوَ وَلَكِنِ اكْتُبْ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ .... ۴۳۳/۶، ۴۲۸/۱۱
۱۹۹. أَمَا تَذْكُرُ يَوْمَ نَاوَلْتُكَ طَهُورًا فَيَشْفَعُ لَهُ ۲۲۹/۱۱
۲۰۰. أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى ۷/۵
۲۰۱. أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي ۵۴۳/۸
۲۰۲. أَمَا تَسْتَحِي الْمَرْأَةُ أَنْ تَهَبَ نَفْسَهَا لِلرَّجُلِ ۹۹/۱۰
۲۰۳. أَمَا سَمِعْتَ أَنَّ لِسُلَيْمَانَ خَيْلًا لَهَا أَجْنِحَةٌ. قَالَتْ: فَضَحِكَ رَسُولُ اللهِ ﷺ حَتَّى رَأَيْتُ نَوَاجِذَهُ ۴۵۱/۱۰
۲۰۴. أَمَّا شَيْءٌ خَرَجْتِ تَسْتَعِينِينَ بِهِ عَلَيْنَا فَلَا ۲۴۷/۵
۲۰۵. أَمَا مَرَرْتَ بِأَرْضٍ مِنْ أَرْضِكَ مُجْدِبَةٍ ثُمَّ مَرَرْتَ بِهَا مُخْصِبَةً؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: كَذَلِكَ النُّشُورُ ۲۲۷/۱۰
۲۰۶. أَمَّا هَذَا الْمَقْتُولُ فَقَدْ مَضَى عَلَى صِدْقِهِ وَيَقِينِهِ وَأَخَذَ بِفَضْلِهِ فَهَنِيئًا لَهُ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَقَدْ رَخَّصَهُ اللهُ تَعَالَى فَلَا تَبِعَةَ عَلَيْهِ ۲۸۴/۲
۲۰۷. أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ الْيَقِينُ وَاللهِ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ ۵۸۰/۶
۲۰۸. أَمَا وَاللهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمْ لَهُ لَكِنِّي أَصُومُ وَأُفْطِرُ وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي ۵۹/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۰۹. أمَا وَاللهِ لَقَدْ كُنَّا نَعْمُرُ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَنَفُكُّ الْعَانِيَ وَنَحْجُبُ الْبَيْتَ وَنَسْقِي الْحَاجَّ ۲۹۵/۵
۲۱۰. أمَا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوِّلَ اللهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ ۵۰۶/۴
۲۱۱. الْأَمْرُ أَهَمُّ مِنْ أَنْ يَنْظُرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ ۵۰۵/۶
۲۱۲. أَمَرَ اللهُ نِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا خَرَجْنَ مِنْ بُيُوتِهِنَّ فِي حَاجَةٍ أَنْ يُغَطِّينَ وُجُوهَهُنَّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِنَّ بِالْجَلَابِيبِ وَيُبْدِينَ عَيْنًا وَاحِدَةً ۱۲۵/۱۰
۲۱۳. أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ كَلْبَ غَنَمٍ أَوْ مَاشِيَةٍ فَقِيلَ لِابْنِ عُمَرَ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ أَوْ كَلْبَ زَرْعٍ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ إِنَّ لِأَبِي هُرَيْرَةَ زَرْعًا .... ۴۶۵/۳_ ۴۶۶
۲۱۴. أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ ۲۷۵/۵
۲۱۵. أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ فَإِذَا قَالُوهَا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ ۴۷۸/۱۱
۲۱۶. أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ فَإِذَا قَالُوهَا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ ثُمَّ قَرَأَ: ﴿ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴾ ۱۲۴/۱۳
۲۱۷. أَمَرَنِي بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ وَالدُّنُوِّ مِنْهُمْ ۴۲۸/۷
۲۱۸. أَمَرَهُ أَنْ يُسَبِّحَ فِي أَدْبَارِ الصَّلَوَاتِ كُلِّهَا ۵۰۶/۱۱
۲۱۹. أَمِيرٌ أَمْ رَسُولٌ قَالَ لَا بَلْ رَسُولٌ أَرْسَلَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبَرَاءَةَ أَقْرَؤُهَا عَلَى النَّاسِ فِي مَوَاقِفِ الْحَجِّ ۲۷۰/۵
۲۲۰. أمِيرٌ أَوْ مَأْمُورٌ ...بَلْ مَأْمُورٌ ۲۷۰/۵
۲۲۱. إِنَّ آثَارَكُمْ تُكْتَبُ فَلَا تَنْتَقِلُوا ۲۷۶/۱۰
۲۲۲. إِنَّ طَيْرَ الْجَنَّةِ كَأَمْثَالِ الْبُخْتِ تَرْعَى فِي شَجَرِ الْجَنَّةِ ۱۰۶/۱۲
۲۲۳. إِنَّ أَبَرَّ الْبِرِّ صِلَةُ الْوَلَدِ أَهْلَ وُدِّ أَبِيهِ ۲۱۵/۷
۲۲۴. إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ فَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَنْزِلَةً أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً ۲۶۶/۷
۲۲۵. إِنَّ أَبِي مَاتَ كَافِرًا ۴۹۱/۵
۲۲۶. إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ جَاءَهُ الشَّيْطَانُ فَأَبَسَّ بِهِ كَمَا يُبِسُّ الرَّجُلُ بِدَابَّتِهِ فَإِذَا سَكَنَ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

لَهُ زَنْقَةٌ أَوْ الْجَمَّةُ ۲۹۳/۱۳
۲۲۷. إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ رِضْوَانِ اللهِ مَا يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ فَيَكْتُبُ اللهُ لَهُ بِهَا رِضْوَانَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللهِ مَا يَظُنُّ أَنْ تَبْلُغَ مَا بَلَغَتْ فَيَكْتُبُ اللهُ عَلَيْهِ بِهَا سَخَطَهُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاهُ ۴۴۵/۱۱
۲۲۸. إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ فِي ذَلِكَ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ فِي ذَلِكَ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يُرْسَلُ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ ۲۲۳/۸
۲۲۹. أَنْ أَخْرَجَ مِنْهَا الْمَاءَ وَالْمَرْعَى وَخَلَقَ الْجِبَالَ ۷۰/۱۱
۲۳۰. إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي عَمَلُ قَوْمِ لُوطٍ ۵۱۹/۴
۲۳۱. إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكُ الْأَصْغَرُ. قَالُوا: وَمَا الشِّرْكُ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: الرِّيَاءُ ۳۶۴/۶
۲۳۲. إِنْ أُدْخِلْتَ الْجَنَّةَ أُتِيتَ بِفَرَسٍ مِنْ يَاقُوتَةٍ لَهُ جَنَاحَانِ فَحُمِلْتَ عَلَيْهِ ثُمَّ طَارَ بِكَ حَيْثُ شِئْتَ ۲۵۴/۲
۲۳۳. إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً الَّذِي يَنْظُرُ إِلَى جِنَانِهِ وَنَعِيمِهِ وَخَدَمِهِ وَسُرُرِهِ مِنْ مَسِيرَةِ أَلْفِ سَنَةٍ ۵۵۱/۱۱
۲۳۴. إِنَّ أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً لَيَنْظُرُ فِي مُلْكِ أَلْفَيْ سَنَةٍ يَرَى أَقْصَاهُ كَمَا يَرَى أَدْنَاهُ ۵۶۱/۱۲
۲۳۵. إِنَّ أَرْزًا ابْنِي فَلَنْ أَرْزَأَ حَيَائِي. فَقَالَ: رَسُولُ اللهِ ﷺ ابْنُكِ لَهُ أَجْرُ شَهِيدَيْنِ. قَالَتْ: وَلِمَ ذَاكَ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: لِأَنَّهُ قَتَلَهُ أَهْلُ الْكِتَابِ ۱۷۵/۸
۲۳۶. إِنْ أَصَبْتَ فَلَكَ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَإِنْ أَخْطَأْتَ فَلَكَ حَسَنَةٌ وَاحِدَةٌ ۱۹۹/۳
۲۳۷. إِنَّ أَعْظَمَ الْمُسْلِمِينَ جُرْمًا مَنْ سَأَلَ عَنْ شَيْءٍ لَمْ يُحَرَّمْ فَحُرِّمَ مِنْ أَجْلِ مَسْأَلَتِهِ ۱۰۰/۴
۲۳۸. إِنَّ أَقْوَامًا بِالْمَدِينَةِ خَلْفَنَا مَا سَلَكْنَا شِعْبًا وَلَا وَادِيًا إِلَّا وَهُمْ مَعَنَا فِيهِ حَبَسَهُمُ الْعُذْرُ ۴۴۷/۵
۲۳۹. إِنَّ أُمَّتِي لَا تَجْتَمِعُ عَلَى ضَلَالَةٍ ۵۰۵/۴
۲۴۰. إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ فَمَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ ۴۷۹/۳
۲۴۱. إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ ۱۵۰/۱۲
۲۴۲. إِنْ أُمِّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ مُجَدَّعٌ يَقُودُكُمْ بِكِتَابِ اللهِ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا ۷۶/۲
۲۴۳. إِنْ أَنْتُمْ تَبَسَّمْتُمْ عَنْهُ أَصْمَتُّمُوهُ مَعَهُ ۵۱۹/۴
۲۴۴. إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ الْغُرَفَ فِي الْجَنَّةِ كَمَا تَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ فِي السَّمَاءِ ۲۳/۹
Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۴۵. إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَأْكُلُونَ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ وَلَا يَتْفُلُونَ وَلَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ .. ۳۶۳/۱۱
۲۴۶. إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللهِ ﷺ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ مَرَّتَيْنِ ۳۶/۱۲
۲۴۷. إِنَّ أَوَّلَ الْآيَاتِ خُرُوجًا طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَ خُرُوجُ الدَّابَّةِ عَلَى النَّاسِ ضُحًى وأَيُّهُمَا مَا كَانَتْ قَبْلَ صَاحِبَتِهَا فَالْأُخْرَى عَلَى أَثَرِهَا قَرِيبًا ۲۵٤/۹
۲۴۸. إِنَّ أَوَّلَ عَظْمٍ مِنَ الْإِنْسَانِ يَتَكَلَّمُ يَوْمَ يُخْتَمُ عَلَى الْأَفْوَاهِ فَخِذُهُ مِنَ الرِّجْلِ الشِّمَالِ ۳۶۲/۱۰
۲۴۹. إِنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللهُ الْقَلَمَ فَقَالَ لَهُ اكْتُبْ قَالَ رَبِّ وَمَاذَا أَكْتُبُ قَالَ اكْتُبْ مَقَادِيرَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ ٤٤١/٦
۲۵۰. إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ _يَعْنِي الْعَبْدَ_ مِنَ النَّعِيمِ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَلَمْ نُصِحَّ لَكَ جِسْمَكَ وَنُرْوِيكَ مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ ۲۳٦/۱۳
۲۵۱. إِنَّ الْجَنَّةَ تَشْتَاقُ إِلَى ثَلَاثَةٍ عَلِيٍّ وَعَمَّارٍ وَسَلْمَانَ .... ۲۳/۱۰، ۵۰۱/۱۱
۲۵۲. إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَمَّا بَعْدُ فَقَالَ: أَعِدْ عَلَيَّ كَلِمَاتِكَ هَؤُلَاءِ فَأَعَادَهُنَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ: لَقَدْ سَمِعْتُ قَوْلَ الْكَهَنَةِ وَقَوْلَ السَّحَرَةِ وَقَوْلَ الشُّعَرَاءِ فَمَا سَمِعْتُ مِثْلَ كَلِمَاتِكَ هَؤُلَاءِ وَلَقَدْ بَلَغْنَ نَاعُوسَ الْبَحْرِ فَقَالَ: هَاتِ يَدَكَ أُبَايِعْكَ عَلَى الْإِسْلَامِ .... ٤١/٧_ ٤٢
۲۵۳. إِنَّ الْحَمِيمَ لَيُصَبُّ عَلَى رُءُوسِهِمْ فَيَنْفُذُ الْحَمِيمُ حَتَّى يَخْلُصَ إِلَى جَوْفِهِ فَيَسْلِتُ مَا فِي جَوْفِهِ حَتَّى يَمْرُقَ مِنْ قَدَمَيْهِ وَهُوَ الصَّهْرُ ثُمَّ يُعَادُ كَمَا كَانَ ۲٤٦/۸
۲۵۴. إِنَّ الدَّالَّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ ٤٦٣/٤
۲۵۵. إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ يُضْحِكُ بِهَا جُلَسَاءَهُ يَهْوِي بِهَا مِنْ أَبْعَدِ مِنَ الثُّرَيَّا ٤٦٠/۱۱
۲۵۶. إِنَّ الرَّجُلَ لَيُجَاهِدُ فِي اللهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَمَا ضَرَبَ بِسَيْفٍ ۳٦۳/۸
۲۵۷. إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنْ يُخَوِّفُ اللهُ بِهِمَا عِبَادَهُ ۲۵۷/۷
۲۵۸. إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيِسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ ٤٥٩/۳، ۳۹۹/۱۱
۲۵۹. إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ أَيِسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ ۳۰۰/۳
۲۶۰. إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَئِسَ أَنْ يَعْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ ۲٤۳/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٢٦١. إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَخَافُ مِنْكَ يَا عُمَرُ! ٥٣٦/٩
٢٦٢. إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنَ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا ٨٧/١٠
٢٦٣. إِنَّ الصَّخْرَةَ الْعَظِيمَةَ لَتُلْقَى مِنْ شَفِيرِ جَهَنَّمَ فَتَهْوِي فِيهَا سَبْعِينَ عَامًا وَمَا تُفْضِي إِلَى قَرَارِهَا ٣٨٤/٣
٢٦٤. إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ .... ٣٢٦/٣، ٢٠٨/٥
٢٦٥. إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا كَانَ عَلَى طَرِيقَةٍ حَسَنَةٍ مِنَ الْعِبَادَةِ ثُمَّ مَرِضَ قِيلَ لِلْمَلَكِ الْمُوَكَّلِ بِهِ اكْتُبْ لَهُ مِثْلَ عَمَلِهِ إِذَا كَانَ طَلِيقًا حَتَّى أُطْلِقَهُ أَوْ أَكْفِتَهُ إِلَيَّ ٦٤/١١
٢٦٦. إِنَّ الْعَبْدَ لَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَمَا يَخْرُجُ التِّبْرُ الْأَحْمَرُ مِنَ الْكِيرِ ٢٠٤/٢
٢٦٧. إِنَّ الْعَبْدَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ ١٨٣/١
٢٦٨. إِنَّ الْعَشْرَ عَشْرُ الْأَضْحَى ١٢٧/١٣
٢٦٩. إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ٤٥٧/٦
٢٧٠. إِنَّ الْعِيرَ قَدْ مَضَتْ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ وَهَذَا أَبُو جَهْلٍ قَدْ أَقْبَلَ ١٣٦/٥
٢٧١. إِنَّ اللهَ ﷻ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ ١٢٤/٧
٢٧٢. إِنَّ اللهَ ﷻ لَيَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ ٣٩٧/٤
٢٧٣. إِنَّ اللهَ ﷻ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُودُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدْهُ (الحديث) ٢٨٧/١
٢٧٤. إِنَّ اللهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ ﴿ لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ﴾ (السورة) قَالَ: وَسَمَّانِي؟ قَالَ: نَعَمْ فَبَكَى ٢٠٦/١٣
٢٧٥. إِنَّ اللهَ اصْطَفَى كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَاصْطَفَى قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةَ وَاصْطَفَى مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ ٤٧٣/١١
٢٧٦. إِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَلَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ ٣٨٦/١
٢٧٧. إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ .... ٢٧٤/٣، ٣٦١/٦
٢٧٨. إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمْ .... ٢٠٧/٢، ٣٦٤/٦
٢٧٩. إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لِأُمَّتِي عَمَّا وَسْوَسَتْ أَوْ حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ بِهِ أَوْ تَكَلَّمْ ٢٩٢/١٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ ۳۴۰/۴
۲۸۰. إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي مَا وَسْوَسَتْ بِهِ صُدُورُهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَكَلَّمْ ۴۶۵/۱۱
۲۸۱. إِنَّ اللهَ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ مِنْ قَبْضَةٍ قَبَضَهَا مِنْ جَمِيعِ الْأَرْضِ فَجَاءَ بَنُو آدَمَ عَلَى قَدْرِ الْأَرْضِ فَجَاءَ مِنْهُمُ الْأَحْمَرُ وَالْأَبْيَضُ وَالْأَسْوَدُ وَبَيْنَ ذَلِكَ وَالسَّهْلُ وَالْحَزْنُ وَالْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ ... ۵۴۲/۶، ۲۳۰/۸
۲۸۲. إِنَّ اللهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَّطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ ۲۴۴/۱۳
۲۸۳. إِنَّ اللهَ حَلِيمٌ رَحِيمٌ بِالْمُؤْمِنِينَ يُحِبُّ السَّتْرَ وَكَانَ النَّاسُ لَيْسَ لِبُيُوتِهِمْ سُتُورٌ وَلَا حِجَالٌ فَرُبَّمَا دَخَلَ الْخَادِمُ أَوِ الْوَلَدُ أَوْ يَتِيمَةُ الرَّجُلِ وَالرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ فَأَمَرَهُمُ اللهُ بِالِاسْتِئْذَانِ فِي تِلْكَ الْعَوْرَاتِ فَجَاءَهُمُ اللهُ بِالسُّتُورِ وَالْخَيْرِ فَلَمْ أَرَ أَحَدًا يَعْمَلُ بِذَلِكَ بَعْدُ ۵۳۷/۸
۲۸۴. إِنَّ اللهَ حَيِيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي إِذَا رَفَعَ الرَّجُلُ إِلَيْهِ يَدَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا خَائِبَتَيْنِ ۴۰۶/۱
۲۸۵. إِنَّ اللهَ زَوَى لِيَ الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَإِنَّ أُمَّتِي سَيَبْلُغُ مُلْكُهَا مَا زُوِيَ لِي مِنْهَا ۳۲۷/۵، ۲۰۵/۸، ۵۲۸/۸
۲۸۶. إِنَّ اللهَ قَبَضَ أَرْوَاحَكُمْ حِينَ شَاءَ وَرَدَّهَا عَلَيْكُمْ حِينَ شَاءَ ۵۲۱/۱۰
۲۸۷. إِنَّ اللهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ أَنْتُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ ۴۷۴/۱۱
۲۸۸. إِنَّ اللهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَلَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ ۲۰۵/۱
۲۸۹. إِنَّ اللهَ قَدْ أَوْجَبَ لَهَا بِهَا الْجَنَّةَ أَوْ أَعْتَقَهَا بِهَا مِنَ النَّارِ ۸۰/۷
۲۹۰. أَنَّ اللهَ قَدِ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ ۳۸۶/۵
۲۹۱. إِنَّ اللهَ قَدْ غَفَرَ لَهُ ۲۰۹/۲
۲۹۲. إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ ۲۴۶/۱۲
۲۹۳. إِنَّ اللهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْخَلْقَ إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي .... ۱۶۳/۴، ۴۷۵
۲۹۴. إِنَّ اللهَ لَا يَصْنَعُ بِشَقَاءِ أُخْتِكَ شَيْئًا فَلْتَحُجَّ رَاكِبَةً وَلْتُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهَا ۱۵۱/۲
۲۹۵. إِنَّ اللهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً يُعْطَى بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزَى بِهَا فِي الْآخِرَةِ وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ بِحَسَنَاتِ مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَةٌ يُجْزَى بِهَا ۳۶۳/۱۱
۲۹۶. إِنَّ اللهَ لَا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ ۳۷۷/۵
۲۹۷. إِنَّ اللهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ .... ۲۲۲/۴، ۱۹۲/۱۰
۲۹۸.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۹۹. إِنَّ اللهَ لَمْ يَفْرِضِ الزَّكَاةَ إِلَّا لِيُطَيِّبَ مَا بَقِيَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ وَإِنَّمَا فَرَضَ الْمَوَارِيثَ لِتَكُونَ لِمَنْ بَعْدَكُمْ فَكَبَّرَ عُمَرُ ۳۶۷/۵

۳۰۰. إِنَّ اللهَ لَيُدْخِلُ بِالسَّهْمِ الْوَاحِدِ الثَّلَاثَةَ الْجَنَّةَ صَانِعَهُ يَحْتَسِبُ فِي صَنْعَتِهِ الْخَيْرَ وَالرَّامِيَ بِهِ وَالْمُمِدَّ بِهِ ۲۲۵/۵

۳۰۱. إِنَّ اللهَ لَيُضَاعِفُ الْحَسَنَةَ أَلْفَيْ أَلْفِ حَسَنَةٍ ۶۰/۲

۳۰۲. إِنَّ اللهَ لَيَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يُغَرْغِرْ ۵۳/۶

۳۰۳. إِنَّ اللهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ .... ۶۱/۷، ۵۱۱/۷، ۴۱۰/۱۲

۳۰۴. إِنَّ اللهَ وَضَعَ عَنْ أُمَّتِي الْخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ ۱۴۸/۷

۳۰۵. إِنَّ اللهَ يَبْعَثُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا ۵۷۷/۱۰

۳۰۶. إِنَّ اللهَ يَبْعَثُ مِنْ مَسْجِدِ الْعَشَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُهَدَاءَ لَا يَقُومُ مَعَ شُهَدَاءِ بَدْرٍ غَيْرُهُمْ ۲۴/۱۲

۳۰۷. إِنَّ اللهَ يُحِبُّ أَنْ يُرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ .... ۴۴۹/۴، ۳۲۳/۱۱

۳۰۸. إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْجَمَلَ وَلَكِنَّ الْكِبْرَ مَنْ بَطَرَ الْحَقَّ وَغَمَصَ النَّاسَ ۴۲۷/۴

۳۰۹. إِنَّ اللهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ آخَرِينَ ۲۸۷/۴

۳۱۰. إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ وَإِنْ زَادَ زَادَتْ حَتَّى يَعْلُوَ قَلْبَهُ ذَاكَ الرَّيْنُ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ ﷻ فِي الْقُرْآنِ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۳۴/۱

۳۱۱. إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَذْنَبَ كَانَتْ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ فِي قَلْبِهِ فَإِنْ تَابَ وَنَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ صُقِلَ قَلْبُهُ فَإِنْ زَادَ زَادَتْ فَذَلِكَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللهُ فِي كِتَابِهِ ۷۲/۱۳

۳۱۲. إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ عَفَاهُ اللهُ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَمَوْعِظَةً لَهُ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أُعْفِيَ كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ اهله ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ وَلَمْ يَدْرِ لِمَ أَرْسَلُوهُ ۲۰۹/۴

۳۱۳. إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُجَاهِدُ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ .... ۴۱۳/۵، ۱۶۵/۹

۳۱۴. إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنَّكَ إِنْ تُرِدْ إِقَامَةَ الضِّلَعِ تَكْسِرْهَا فَدَارِهَا تَعِشْ بِهَا ۸۶/۱

۳۱۵. إِنَّ الْمَرْأَةَ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ لَيُرَى بَيَاضُ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حُلَّةً حَتَّى يُرَى مُخُّهَا ... ۳۵۷/۱۰

۳۱۶. إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا أَنْفَقَ عَلَى اهلهِ نَفَقَةً وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً ۴۰۲/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳۱۷. أَنَّ الْمُشْرِكِينَ قَالُوا لِرَسُولِ اللهِ ﷺ انْسُبْ لَنَا رَبَّكَ فَأَنْزَلَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ اللهُ الصَّمَدُ﴾ ۲۷۹/۱۳

۳۱۸. إِنَّ الْمُقْسِطِينَ فِي الدُّنْيَا عَلَى مَنَابِرَ مِنْ لُؤْلُؤٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ يَدَيِ الرَّحْمَنِ بِمَا أَقْسَطُوا فِي الدُّنْيَا ٤٥٦/۱۱

۳۱۹. إِنَّ الْمَيِّتَ إِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ إِنَّهُ لَيَسْمَعُ خَفْقَ نِعَالِهِمْ إِذَا انْصَرَفُوا ۲٥۰/۹

۳۲۰. إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوُا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ ۲٤/٤

۳۲۱. إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوُا الْمُنْكَرَ وَلَا يُغَيِّرُوهُ أَوْشَكَ اللهُ أَنْ يَعُمَّهُمْ بِعِقَابِهِ .... ۱٦٤/٥، ۲۱۲/٦

۳۲۲. إِنَّ النَّاسَ دَخَلُوا فِي دِينِ اللهِ أَفْوَاجًا وَسَيَخْرُجُونَ مِنْهُ أَفْوَاجًا ۲٦۹/۱۳

۳۲۳. إِنَّ النَّاسَ لَكُمْ تَبَعٌ وَإِنَّ رِجَالًا يَأْتُونَكُمْ مِنْ أَقْطَارِ الْأَرْضِ يَتَفَقَّهُونَ فِي الدِّينِ وَإِذَا أَتَوْكُمْ فَاسْتَوْصُوا بِهِمْ خَيْرًا ٤٥٦/٦

۳۲٤. إِنَّ النَّاسَ يَصِيرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جُثًا كُلُّ أُمَّةٍ تَتْبَعُ نَبِيَّهَا يَقُولُونَ يَا فُلَانُ اشْفَعْ يَا فُلَانُ اشْفَعْ حَتَّى تَنْتَهِيَ الشَّفَاعَةُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَلِكَ يَوْمَ يَبْعَثُهُ اللهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ ۲۹٥/۷

۳۲٥. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَخْلَفَ ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ يَؤُمُّ النَّاسَ وَهُوَ أَعْمَى ٥٤٤/۸

۳۲٦. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ضَرَبَ وَغَرَّبَ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ ضَرَبَ وَغَرَّبَ وَأَنَّ عُمَرَ ضَرَبَ وَغَرَّبَ ٤۰۹/۸

۳۲۷. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَسُرُّهُ أَوْ يُسَرُّ بِهِ خَرَّ سَاجِدًا شُكْرًا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ۳٥٥/٦

۳۲۸. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا سَافَرَ فَرَكِبَ رَاحِلَتَهُ كَبَّرَ ثَلَاثًا وَيَقُولُ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ. وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي سَفَرِي هَذَا مِنَ الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا الْمَسِيرَ وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَ الْأَرْضِ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ اللَّهُمَّ اصْحَبْنَا فِي سَفَرِنَا وَاخْلُفْنَا فِي أَهْلِنَا. وَكَانَ يَقُولُ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ: آيِبُونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ ۱۹۰/۱۱

۳۲۹. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ عَلَيْهَا ٤٨٦/۹

۳۳۰. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُقَبِّلُ بَعْضَ أَزْوَاجِهِ ثُمَّ يُصَلِّي وَلَا يَتَوَضَّأُ ۱٦٥/۳

۳۳۱. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ ٤۹۹/۱۲

۳۳۲. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الْغَلُوطَاتِ ۹۸/٤

۳۳۳. إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ طَعَامِ الْمُتَبَارِيَيْنِ أَنْ يُؤْكَلَ ۳٥۹/٦

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٣٣٤. إِنَّ النِّسَاءَ شَقَائِقُ الرِّجَالِ ______ [illegible]
٣٣٥. إِنَّ الْوَلَدَ مَبْخَلَةٌ مَجْبَنَةٌ ______ ٣٣٧/١٢
٣٣٦. إِنَّ الْيَهُودَ إِذَا سَلَّمُوا عَلَيْكُمْ يَقُولُ أَحَدُهُمْ السَّامُ عَلَيْكُمْ فَقُولُوا عَلَيْكَ ______ ١٧٥/١٢
٣٣٧. إِنَّ بِالْمَدِينَةِ جِنًّا قَدْ أَسْلَمُوا ______ ١٧٢/٤
٣٣٨. إِنْ بَيَّتَكُمْ الْعَدُوُّ فَقُولُوا حم لَا يُنْصَرُونَ ______ ٥٦٧/١٠
٣٣٩. أَنَّ بَيْنَ دُعَائِهِمْ وَبَيْنَ إِجَابَةِ مَالِكٍ إِيَّاهُمْ أَلْفَ عَامٍ ______ ٣٣٦/١١
٣٤٠. إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ كَذَّابِينَ فَاحْذَرُوهُمْ ______ ٤٤٣/١١
٣٤١. إِنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ لَأَيَّامًا يَنْزِلُ فِيهَا الْجَهْلُ وَيُرْفَعُ فِيهَا الْعِلْمُ وَيَكْثُرُ فِيهَا الْهَرْجُ ______ ٤٨٢/٤
٣٤٢. أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ______ ٥٧/١٢
٣٤٣. أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْغِنَى وَلَا تُمْهِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ ______ ٣٧٧/١
٣٤٤. أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ ______ ٤٤٨/١، ١٢٤/٧
٣٤٥. إِنْ تَغْفِرْ اللَّهُمَّ تَغْفِرْ جَمًّا وَأَيُّ عَبْدٍ لَكَ لَا أَلَمَّا ______ ١٧/١٢
٣٤٦. أَنْ تَمُوتَ النَّفْسُ وَهِيَ مُشْرِكَةٌ ______ ٥٣٣/١٠
٣٤٧. أَنَّ جِبْرِيلَ عليه السلام أَتَاهُ فِي أَوَّلِ مَا أُوحِيَ إِلَيْهِ فَعَلَّمَهُ الْوُضُوءَ وَالصَّلَاةَ ______ ٤٧٩/٣_ ٤٨٠
٣٤٨. إِنَّ حُبَّهَا أَدْخَلَكَ الْجَنَّةَ ______ ٢٨٠/١٣
٣٤٩. إِنَّ حِسَابَ الْخَلْقِ يَكْمُلُ فِي وَقْتِ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ وَيَقِيلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ وَأَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ ______ ٨/٩
٣٥٠. إِنَّ خَلِيلِي وَابْنَ عَمِّكَ عَهِدَ إِلَيَّ إِذَا اخْتَلَفَ النَّاسُ أَنْ أَتَّخِذَ سَيْفًا مِنْ خَشَبٍ ______ ٤٥٥/١١
٣٥١. إِنَّ خَيْرَكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ______ ١٠٤/١٢
٣٥٢. إِنَّ ذَلِكَ لَيْسَ بِشِفَاءٍ وَلَكِنَّهُ دَاءٌ ______ ١٦٧/١١
٣٥٣. إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطَفُنَا الطَّيْرُ فَلَا تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ ______ ٤٩١/٢
٣٥٤. إِنَّ رَبِّي تَبَارَكَ وَتَعَالَى اسْتَشَارَنِي فِي أُمَّتِي مَاذَا أَفْعَلُ بِهِمْ فَقُلْتُ: مَا شِئْتَ أَيْ رَبِّ هُمْ خَلْقُكَ وَعِبَادُكَ فَاسْتَشَارَنِي الثَّانِيَةَ فَقُلْتُ لَهُ كَذَلِكَ فَقَالَ لَا أُحْزِنُكَ فِي أُمَّتِكَ يَا مُحَمَّدُ ______ ١٦٤/١١
٣٥٥. إِنَّ رِجَالًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللهِ بِغَيْرِ حَقٍّ فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ______ ٤٠٠/٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳۵۶. أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ صَلَّى يَوْمَ بُشِّرَ بِرَأْسِ أَبِي جَهْلٍ رَكْعَتَيْنِ ۳۵۵/۶
۳۵۷. أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَضَى فِي الدِّيَةِ عَلَى أَهْلِ الْإِبِلِ مِائَةً مِنَ الْإِبِلِ وَعَلَى أَهْلِ الْبَقَرِ مِائَتَيْ بَقَرَةٍ وَعَلَى أَهْلِ الشَّاةِ أَلْفَيْ شَاةٍ وَعَلَى أَهْلِ الْحُلَلِ مِائَتَيْ حُلَّةٍ وَعَلَى أَهْلِ الْقَمْحِ شَيْئًا لَمْ يَحْفَظْهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ ۲۷۵/۳
۳۵۸. أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَضَى فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ بِنَفْيِ عَامٍ وَإِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَيْهِ ۴۱۰/۸
۳۵۹. إنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ عَلَى شَيْءٍ مِنَ النَّوَافِلِ أَشَدَّ مُعَاهَدَةً مِنْهُ عَلَى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الصُّبْحِ ۵۶۴/۱۱
۳۶۰. إنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيثَ كَسَرْدِكُمْ ۲۰۰/۱
۳۶۱. أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ ۱۲۷/۱۲
۳۶۲. أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ يَوْمَ خَيْبَرَ وَعَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ ۱۱۷/۳
۳۶۳. أنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ وَقَفَ يَوْمَ النَّحْرِ بَيْنَ الْجَمَرَاتِ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي حَجَّ فَقَالَ أَيُّ يَوْمٍ هَذَا قَالُوا يَوْمُ النَّحْرِ قَالَ هَذَا يَوْمُ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ ۲۶۶/۵
۳۶۴. إنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ قِيَامُهَا ۲۱۶/۸
۳۶۵. إنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ عليه السلام قَالَ لَأَطُوفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى سَبْعِينَ امْرَأَةً تَلِدُ كُلُّ امْرَأَةٍ غُلَامًا فَطَافَ عَلَيْهِنَّ فَلَمْ تَلِدْ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةٌ نِصْفَ غُلَامٍ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللهُ لَكَانَ كَمَا قَالَ ۴۵۳/۱۰
۳۶۶. إنَّ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ ثَلَاثُونَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ وَهِيَ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ ۳۵۹/۱۲
۳۶۷. إنَّ سِيَاحَةَ أُمَّتِي الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ ﷻ ۴۸۶/۵
۳۶۸. إنْ شِئْتَ تَنَحَّيْتَ فَكُنْتَ قَرِيبًا ۳۳۶/۵
۳۶۹. إنْ شِئْتَ دَعَوْتُ وَإِنْ شِئْتَ صَبَرْتَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ ۵۵۲/۳
۳۷۰. إنَّ عِظَمَ الْجَزَاءِ مَعَ عِظَمِ الْبَلَاءِ وَإِنَّ اللهَ إِذَا أَحَبَّ قَوْمًا ابْتَلَاهُمْ فَمَنْ رَضِيَ فَلَهُ الرِّضَا وَمَنْ سَخِطَ فَلَهُ السَّخَطُ ۳۹۵/۶
۳۷۱. إنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ تَفَلَّتَ الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ صَلَاتِي فَأَمْكَنَنِي اللهُ مِنْهُ فَأَخَذْتُهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَرْبُطَهُ عَلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ حَتَّى تَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ دَعْوَةَ أَخِي سُلَيْمَانَ ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾ فَرَدَدْتُهُ خَاسِئًا .... ۴۴۴/۴، ۴۵۵/۱۰
۳۷۲. إنَّ عَلَيْهِمُ التِّيجَانَ إِنَّ أَدْنَى لُؤْلُؤَةٍ مِنْهَا لَتُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ۲۴۷/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳۷۳. أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَجْلَى الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ ۲۰۶/۱۲
۳۷۴. إِنَّ عُمَرَ فَرَّقَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ ۲۰۳/۳
۳۷۵. إِنَّ غِلَظَ جِلْدِ الْكَافِرِ اثْنَتَانِ وَأَرْبَعُونَ ذِرَاعًا وَإِنَّ ضِرْسَهُ مِثْلُ أُحُدٍ وَإِنَّ مَجْلِسَهُ مِنْ جَهَنَّمَ مَا بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ ۱۸۷/۳
۳۷۶. إِنَّ فُلَانًا أَهْدَى إِلَيَّ نَاقَةً فَعَوَّضْتُهُ مِنْهَا سِتَّ بَكَرَاتٍ فَظَلَّ سَاخِطًا وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لَا أَقْبَلَ هَدِيَّةً إِلَّا مِنْ قُرَشِيٍّ أَوْ أَنْصَارِيٍّ أَوْ ثَقَفِيٍّ أَوْ دَوْسِيٍّ ۴۸۸/۹
۳۷۷. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَحْرَ الْمَاءِ وَبَحْرَ الْعَسَلِ وَبَحْرَ اللَّبَنِ وَبَحْرَ الْخَمْرِ ثُمَّ تُشَقَّقُ الْأَنْهَارُ بَعْدُ .. ۳۶۲/۱۱
۳۷۸. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ جَنَّتَيْنِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّتَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا ۲۵۴/۲
۳۷۹. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ خَيْمَةً مِنْ لُؤْلُؤَةٍ مُجَوَّفَةٍ عَرْضُهَا سِتُّونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا أَهْلٌ مَا يَرَوْنَ الْآخَرِينَ ۹۲/۱۲
۳۸۰. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ: وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ۱۸۸/۳
۳۸۱. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا .... ۴۳۴/۶، ۸۶/۱۲
۳۸۲. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَغُرَفًا يُرَى ظُهُورُهَا مِنْ بُطُونِهَا وَبُطُونُهَا مِنْ ظُهُورِهَا ۵۰۱/۱۰
۳۸۳. إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللهِ مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ .... ۲۹۲/۳، ۴۸۵/۵، ۲۰۶/۷
۳۸۴. إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللهَ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَذَلِكَ كُلَّ لَيْلَةٍ ۴۱۶/۱
۳۸۵. إِنَّ فِي الْمَالِ لَحَقًّا سِوَى الزَّكَاةِ ۲۷۴/۱
۳۸۶. إِنَّ فِيكُمْ مُنَافِقِينَ فَمَنْ سَمَّيْتُ فَلْيَقُمْ ثُمَّ قَالَ: قُمْ يَا فُلَانُ! قُمْ يَا فُلَانُ! قُمْ يَا فُلَانُ! حَتَّى سَمَّى سِتَّةً وَثَلَاثِينَ رَجُلًا .... ۴۰۸، ۴۰۲/۵
۳۸۷. إِنَّ فِيهِنَّ آيَةً أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ آيَةٍ ۳۳۶/۱۲
۳۸۸. إِنْ كَانَ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكُمْ فَشَأْنُكُمْ بِهِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أُمُورِ دِينِكُمْ فَإِلَيَّ ۱۹۷/۳
۳۸۹. إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهَتَّهُ ۴۶۶/۱۱
۳۹۰. إِنْ كُنْتِ نَذَرْتِ فَاضْرِبِي وَإِلَّا فَلَا ۵۲۷/۹
۳۹۱. أَنْ لَا نَفِرَّ ۴۸۹/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۳۹۲. إِنَّ لِرَبِّكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ ذٰلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ سَلْمَانُ ٦٠/٤

۳۹۳. إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً وَإِنَّ فِتْنَةَ أُمَّتِي الْمَالُ .... ٣٢٢/١٢، ٣٣٩/١٣

۳۹۴. إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَلْبًا وَقَلْبُ الْقُرْآنِ يس وَمَنْ قَرَأَ يس كَتَبَ اللهُ لَهُ بِقِرَاءَتِهَا قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ عَشْرَ مَرَّاتٍ ٢٦٢/١٠

۳۹۵. إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَهٰذَا عِيدُنَا ٥٢١/٩

۳۹۶. إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ ٢٧٥/١٢

۳۹۷. إِنَّ لِلْجِنِّ شَيَاطِينَ يُضِلُّونَهُمْ مِثْلَ شَيَاطِينِ الْإِنْسِ يُضِلُّونَهُمْ، فَيَلْتَقِي شَيْطَانُ الْإِنْسِ وَشَيْطَانُ الْجِنِّ فَيَقُولُ هذا لِهٰذَا: أَضْلِلْهُ بِكَذَا وَأَضْلِلْهُ ٣٢٨/٤

۳۹۸. إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً ٣٥٠/١

۳۹۹. إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكَرَاتٍ ٢٩٣/٤

۴۰۰. إِنَّ لِلنَّارِ لَسَبْعَةَ أَبْوَابٍ مَا مِنْهُنَّ بَابَانِ إِلَّا يَسِيرُ الرَّاكِبُ بَيْنَهُمَا سَبْعِينَ عَامًا وَإِنَّ لِلْجَنَّةِ لَثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ مَا مِنْهَا بَابَانِ إِلَّا يَسِيرُ الرَّاكِبُ بَيْنَهُمَا سَبْعِينَ عَامًا ٥٤٨/٦

۴۰۱. إِنَّ لِلّٰهِ تَعَالَى تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً غَيْرَ وَاحِدَةٍ مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ ٧٩/٥

۴۰۲. إِنَّ لِلْوُضُوءِ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ وَلَهَانُ فَاتَّقُوا وَسْوَاسَ الْمَاءِ ٤٨٠/٣

۴۰۳. أَنَّ لِمَا عَمِلْنَا كَفَّارَةً ٥٢٩/١٠

۴۰۴. إِنَّ لِي أَسْمَاءً أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَنَا أَحْمَدُ ٢٦٨/١٢

۴۰۵. إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هٰذِهِ اللَّبِنَةُ فَأَنَا اللَّبِنَةُ وَأَنَا خَاتِمُ النَّبِيِّينَ ٨٥/١٠

۴۰۶. إِنَّ مِمَّا أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي مَا يُفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا ١٥٢/١١

۴۰۷. إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي فِيهِ وَالْجَافِي عَنْهُ وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمُقْسِطِ ٩٥/١٢

۴۰۸. إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْجِهَادِ كَلِمَةَ عَدْلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ ٥٣٤/٢، ١١/١١

۴۰۹. إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ٢٨٩/١٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٤١٠. إِنَّ مِنْ أُمَّتِي لَرِجَالًا الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِهِمْ أَثْبَتُ مِنَ الْجِبَالِ الرَّوَاسِي ٢١٦/٣

٤١١. إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ حِكْمَةً ١٦٦/٩

٤١٢. إِنَّ مِنَ الْمُنْشَآتِ اللَّائِي كُنَّ فِي الدُّنْيَا عَجَائِزَ عُمْشًا رُمْصًا ١١١/١٢

٤١٣. إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَغَالِيقَ لِلشَّرِّ وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ مَغَالِيقَ لِلْخَيْرِ فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ ٢٣٢/٤

٤١٤. أَنَّ مَنْ جَاءَ مِنْكُمْ لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكُمْ وَمَنْ جَاءَكُمْ مِنَّا رَدَدْتُمُوهُ عَلَيْنَا ٢٥٢/١٢

٤١٥. إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لَأَبَرَّهُ ٣٢٤/٦

٤١٦. إِنَّ مِنْكُمْ رِجَالًا نَكِلُهُمْ إِلَى إِيمَانِهِمْ مِنْهُمْ فُرَاتُ بْنُ حَيَّانَ .... ٢٤٠/١٢_٢٤١

٤١٧. إِنَّ مُوسَى ﷺ آجَرَ نَفْسَهُ ثَمَانِيَ سِنِينَ أَوْ عَشْرًا عَلَى عِفَّةِ فَرْجِهِ وَطَعَامِ بَطْنِهِ ٣٠٥/٩

٤١٨. إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَيِيًّا سِتِّيرًا لَا يُرَى مِنْ جِلْدِهِ شَيْءٌ .... ٤٩٢/٨_٤٩٣

٤١٩. إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأُمِرَ لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ ٤٢٤/٧

٤٢٠. الْآنَ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا ٣٦/١٠

٤٢١. أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ وَأَنْ نَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِرِ ٢٩٩/٣

٤٢٢. إِنَّ هَذَا اتَّبَعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ رَجَعَ ١١٢/١٠

٤٢٣. إِنَّ هَذَا اتَّبَعَنَا فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ رَجَعَ. قَالَ: لَا بَلْ آذَنُ لَهُ يَا رَسُولَ اللهِ! ١١٢/١٠

٤٢٤. إِنَّ هَذَا السَّيْفَ لَيْسَ لِي وَلَا لَكَ ١٢٥/٥

٤٢٥. إِنَّ هَذِهِ الصَّدَقَاتِ إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاخُ النَّاسِ وَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِمُحَمَّدٍ وَلَا لِآلِ مُحَمَّدٍ ١٩٣/٥

٤٢٦. إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ تَصْدَأُ كَمَا يَصْدَأُ الْحَدِيدُ إِذَا أَصَابَهُ الْمَاءُ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا جِلَاؤُهَا؟ قَالَ: كَثْرَةُ ذِكْرِ الْمَوْتِ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ ١٥٥/١٢

٤٢٧. إِنَّ وِسَادَكَ لَعَرِيضٌ إِنَّمَا هُوَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَبَيَاضُ النَّهَارِ ٤٢٤/١

٤٢٨. أَنْ يَأْخُذُوا لَهُ مِائَةَ شِمْرَاخٍ فَيَضْرِبُوهُ بِهَا ضَرْبَةً وَاحِدَةً ٤٦١/١٠

٤٢٩. إِنْ يُدْخِلْكَ اللهُ الْجَنَّةَ يَكُنْ لَكَ فِيهَا مَا اشْتَهَتْ نَفْسُكَ وَلَذَّتْ عَيْنُكَ ٣٣٠/١١

٤٣٠. أَنْ يَشْهَدَ بِأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ ١٠٨/٩

٤٣١. أَنْ يُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمَ وَأَنْ يَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَى وَلَا يَضْرِبُ الْوَجْهَ وَلَا يُقَبِّحُ وَلَا يَهْجُرُ إِلَّا فِي الْبَيْتِ ١٤٧/٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۴۳۲. انْ يُعِيدَ الْوُضُوءَ وَالصَّلَاةَ ۴۸۴/۳

۴۳۳. انْ يَكُوْنَ اللهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا ۵۵۵/۷

۴۳۴. انْ يَنْظُرَ فِي كِتَابِهِ فَيَتَجَاوَزَ عَنْهُ ۸۴/۱۳

۴۳۵. إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ وَأَعْظَمُهَا عِنْدَ اللهِ وَهُوَ أَعْظَمُ عِنْدَ اللهِ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ ۲۸۹/۱۲

۴۳۶. أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ .... ۱۲/۱۲_ ۱۳

۴۳۷. أَنَا أُبَلِّغُهُمْ عَنْكُمْ ۲۸۲/۱۰

۴۳۸. أَنَا أَكْثَرُ الْأَنْبِيَاءِ تَبَعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ يَقْرَعُ بَابَ الْجَنَّةِ ۵۵۵/۱۰

۴۳۹. إِنَّا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسُبُ ۲۸۱/۱۲

۴۴۰. أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ فَأَيُّمَا رَجُلٍ مَاتَ وَتَرَكَ دَيْنًا فَإِلَيَّ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَهُوَ لِوَرَثَتِهِ ... ۱۷/۱۰

۴۴۱. أَنَا أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ ۱۰۶/۱

۴۴۲. أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ .... ۳۶۷/۱۰، ۴۷۳/۱۱

۴۴۳. أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ حَلَقَ وَسَلَقَ وَخَرَقَ ۳۹/۱۰

۴۴۴. أَنَا دَارُ الْحِكْمَةِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا ۵۴۷/۶

۴۴۵. أَنَا سَيِّدُ وُلْدِ آدَمَ وَلَا فَخْرَ ۲۹۷/۶

۴۴۶. أَنَا عَمَلُكَ الصَّالِحُ ...أَنَا عَمَلُكَ الْخَبِيثُ ۴۱۹/۴

۴۴۷. أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي إِنْ ظَنَّ بِي خَيْرًا فَلَهُ وَإِنْ ظَنَّ شَرًّا فَلَهُ ۴۶۴/۱۱

۴۴۸. أَنَا فَاعِلٌ. قَالَ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ! فَأَيْنَ أَطْلُبُكَ؟ قَالَ: اطْلُبْنِي أَوَّلَ مَا تَطْلُبُنِي عَلَى الصِّرَاطِ. قَالَ قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ عَلَى الصِّرَاطِ؟ قَالَ: فَاطْلُبْنِي عِنْدَ الْمِيزَانِ. قُلْتُ: فَإِنْ لَمْ أَلْقَكَ عِنْدَ الْمِيزَانِ؟ قَالَ: فَاطْلُبْنِي عِنْدَ الْحَوْضِ فَإِنِّي لَا أُخْطِئُ هَذِهِ الثَّلَاثَ الْمَوَاطِنَ ۴۱۸/۴

۴۴۹. أَنَا فَرَطُكُمْ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ ۵۲۶/۵

۴۵۰. أَنَا فَرَطُكُمْ عَلَى الْحَوْضِ ۲۰۱/۴

۴۵۱. أَنَا فَطَرْتُهَا. يَقُولُ: أَنَا ابْتَدَأْتُهَا ۱۶۵/۴

۴۵۲. إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ لِهَذَا إِنَّا خُلِقْنَا لِلْحَرْثِ ۲۳۷/۷

۴۵۳. أَنَا مَالُكَ أَنَا كَنْزُكَ ۳۹۹/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٤٥٤. أَنَا مِنَ الرَّاسِخِينَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ تَأْوِيلَهُ ٣٠٠/٢

٤٥٥. إِنَّا نُجَابُ عَلَيْهِمْ وَلَا يُجَابُونَ عَلَيْنَا ١٤٦/١٢

٤٥٦. الْأَنَاةُ مِنَ اللهِ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ .... ٢٥/٥، ٣٠٢/٦، ٤٠٧/١١

٤٥٧. الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ مِنْ عَلَّاتٍ وَأُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ ١٢٤/٧

٤٥٨. الأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الأَمْثَلُ فَالأَمْثَلُ ٣٩٥/٦

٤٥٩. الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ يُبْتَلَى الْعَبْدُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ صُلْبًا اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ ـ ١٨١/٨

٤٦٠. أَنْتِ أَحَبُّ بِلَادِ اللهِ إِلَى اللهِ وَأَنْتِ أَحَبُّ بِلَادِ اللهِ إِلَيَّ وَلَوْ لَا أَنَّ الْمُشْرِكِينَ أَخْرَجُونِي لَمْ
أَخْرُجْ مِنْكِ ٣٨١/٩

٤٦١. أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا ١٢/١٠

٤٦٢. أَنْتَ السَّفِينَةُ ٤٦٢/١١

٤٦٣. أَنْتِ رَحْمَتِي أَرْحَمُ بِكِ مَنْ أَشَاءُ مِنْ عِبَادِي ٢٩٣/١١

٤٦٤. أَنْتِ عَلَيَّ كَظَهْرِ أُمِّي ١٧٥/١٢

٤٦٥. أَنْتَ وَمَالُكَ لِأَبِيكَ .... ٥٥/٣، ٥٤٥/٨

٤٦٦. أَنْتُنَّ عَلَى ذَلِكَ ٢٥٦/١٢

٤٦٧. أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيَّ أَمَانَيْنِ لِأُمَّتِي ﴿وَمَا كَانَ اللهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللهُ مُعَذِّبَهُمْ
وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ فَإِذَا مَضَيْتُ تَرَكْتُ فِيهِمِ الإِسْتِغْفَارَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ١٧٧/٥

٤٦٨. أُنْزِلَ عَلَيَّ عَشْرُ آيَاتٍ مَنْ أَقَامَهُنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ ٣٢٠/٨

٤٦٩. أُنْزِلَتِ الْمَائِدَةُ مِنَ السَّمَاءِ خُبْزًا وَلَحْمًا وَأُمِرُوا أَنْ لَا يَخُونُوا وَلَا يَدَّخِرُوا لِغَدٍ فَخَانُوا
وَادَّخَرُوا وَرَفَعُوا لِغَدٍ فَمُسِخُوا قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ ١٣٦/٤

٤٧٠. أُنْزِلَتْ هَـٰذِهِ الْآيَةُ فِي عُمْرَةِ الْحُدَيْبِيَةِ فَكَانَتِ الْوَحْشُ وَالطَّيْرُ وَالصَّيْدُ تَغْشَاهُمْ فِي رِحَالِهِمْ
لَمْ يَرَوْا مِثْلَهُ قَطُّ فِيمَا خَلَا فَنَهَاهُمُ اللهُ عَنْ قَتْلِهِ وَهُمْ مُحْرِمُونَ ٨٢/٤

٤٧١. أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ ٢١١/٩

٤٧٢. الْأَنْصَارُ شِعَارٌ وَالنَّاسُ دِثَارٌ ٥١٦/١٢

٤٧٣. إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ ٦٥/١٠

٤٧٤. إِنَّكَ لَسْتَ مِمَّنْ يَصْنَعُ ذَلِكَ خُيَلَاءَ ١٤/١٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٤٧٥. إِنَّكَ لَسْتَ مِنْهُمْ ١٧٩/٣

٤٧٦. إِنَّكُمْ تَتِمُّونَ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللهِ ٤٣٨/٢

٤٧٧. إِنَّكُمْ تُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَسْمَائِكُمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَأَحْسِنُوا أَسْمَاءَكُمْ ٢٧٧/٧

٤٧٨. إِنَّكُمْ مُلَاقُو اللهِ حُفَاةً عُرَاةً مُشَاةً غُرْلاً ٥٧٧/١٠

٤٧٩. إِنَّكُمْ وَفَّيْتُمْ سَبْعِينَ أُمَّةً أَنْتُمْ خَيْرُهَا وَأَكْرَمُهَا عَلَى اللهِ ١٨٣/٩

٤٨٠. إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي ٢٤٩/٤

٤٨١. إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ بِمَنْزِلَةِ الْوَالِدِ ٢٤٠/١

٤٨٢. إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ بِمَنْزِلَةِ الْوَالِدِ أُعَلِّمُكُمْ .... ٣٦٤/٨، ١٨/١٠، ٢٦٠/١٣

٤٨٣. إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ بِمَنْزِلَةِ الْوَالِدِ أُعَلِّمُكُمْ فَإِذَا أَتَى أَحَدُكُمُ الْغَائِطَ فَلَا يَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَلَا يَسْتَدْبِرْهَا
وَلَا يَسْتَطِبْ بِيَمِينِهِ ١٦٩/٦

٤٨٤. إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ٦٧/٤

٤٨٥. إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ ٣٦٣/١

٤٨٦. إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى ٣٦٦/١

٤٨٧. إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ ٣٤٩/٢

٤٨٨. إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النَّارِ ٢٧/١١

٤٨٩. إِنَّمَا الْمَدِينَةُ كَالْكِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَتَنْصَعُ طِيبَهَا ٢٢٩/٨

٤٩٠. إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ ٣٨٦/١٢

٤٩١. إِنَّمَا بَعَثْتُكَ لِأَبْتَلِيَكَ وَأَبْتَلِيَ بِكَ ٥٧٣/٨

٤٩٢. إِنَّمَا بَنُو الْمُطَّلِبِ وَبَنُو هَاشِمٍ شَيْءٌ وَاحِدٌ ١٩٤/٥

٤٩٣. إِنَّمَا خَيَّرَنِي اللهُ ٤٣٦/٥

٤٩٤. إِنَّمَا ذَلِكِ الْعَرْضُ وَلَكِنْ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ يَهْلِكُ ٢٠٥/٢

٤٩٥. إِنَّمَا سُمِّيَ الْبَيْتَ الْعَتِيقَ لِأَنَّهُ لَمْ يَظْهَرْ عَلَيْهِ جَبَّارٌ ٢٦٠/٨

٤٩٦. إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرَ لِأَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرْوَةٍ بَيْضَاءَ فَاهْتَزَّتْ تَحْتَهُ خَضِرًا ٤١٣/٧

٤٩٧. إِنَّمَا كَانَتْ يَهُودِيَّةً مَاتَتْ فَسَمِعَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ يَبْكُونَ عَلَيْهَا قَالَ إِنَّ أَهْلَهَا يَبْكُونَ عَلَيْهَا وَإِنَّهَا
تُعَذَّبُ فِي قَبْرِهَا ٢٢/١٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۴۹۸. إِنَّمَا مَثَلُ جَلِيسِ الصَّالِحِ وَجَلِيسِ السُّوْءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبًا وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً ۲۲۱/۳

۴۹۹. إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَتْ الدَّوَابُّ وَالْفَرَاشُ يَقَعْنَ فِيهَا فَأَنَا آخِذُ بِحُجَزِكُمْ وَأَنْتُمْ تَقَحَّمُونَ فِيهَا ۱۶/۱۰

۵۰۰. إِنَّمَا يَخِفُّ الْحِسَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ فِي الدُّنْيَا ۶۱/۵

۵۰۱. إِنَّمَا يَنْصُرُ اللهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِضَعِيفِهَا بِدَعْوَتِهِمْ وَصَلَاتِهِمْ وَإِخْلَاصِهِمْ ۱۹۱/۵

۵۰۲. أَنَّهُ رَأَى جِبْرَئِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ ۲۱۴/۱۰

۵۰۳. أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ ۵۷۲/۱۱

۵۰۴. إِنَّهُ سَيُفْتَحُ لَكُمْ مَشَارِقُ الأَرْضِ وَمَغَارِبُهَا وَإِنَّ عُمَّالَهَا فِي النَّارِ إِلاَّ مَنْ اتَّقَى اللهَ وَأَدَّى الأَمَانَةَ ۳۲۷/۵

۵۰۵. إِنَّهُ سَيَنْهَاهُ مَا تَقُولُ ۴۲۶/۹

۵۰۶. إِنَّهُ قَدْ أُذِنَ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَاجَتِكُنَّ .... ۱۱۴/۱۰، ۱۱۴

۵۰۷. إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا ۲۴۰/۱۲

۵۰۸. إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ ۲۴۰/۱۲

۵۰۹. إِنَّهُ لا مَنْسُوخَ فِيهَا ۱۱۶/۴

۵۱۰. أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا رَجُلٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا ۲۵۱/۱۲

۵۱۱. أَنَّهُ لَمْ يُرْسَلْ عَلَيْهِمْ مِنَ الرِّيحِ إِلَّا قَدْرُ هَذِهِ الْحَلْقَةِ ۵۲۹/۱۱

۵۱۲. إِنَّهُ لَمْ يَقُلْ يَوْمًا رَبِّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۱۰۵/۹

۵۱۳. إِنَّهُ لَيَأْتِي الرَّجُلُ الْعَظِيمُ السَّمِينُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَزِنُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ ۴۲۰/۴

۵۱۴. إِنَّهُ لَيْسَ بِذَاكَ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ: ﴿ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾ ۲۷۴/۴

۵۱۵. إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكِ بَأْسٌ إِنَّمَا هُوَ أَبُوكِ وَغُلَامُكِ ۴۷۹/۸

۵۱۶. إِنَّهُ لَيْسَ لِنَبِيٍّ أَنْ يُومِضَ ۸۰/۱۰

۵۱۷. إِنَّهُ لَيُغَانُ عَلَى قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ ۲۱۲/۲

۵۱۸. أَنَّهُ وَجَدَ فِي السَّمَوَاتِ إِدْرِيسَ ۵۱۸/۷

۵۱۹. إِنَّهَا أَمَارَةٌ مِنْ أَمَارَاتِ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ قَدْ أَوْشَكَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ فَلَا يَرْجِعَ حَتَّى تُحَدِّثَهُ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نَعْلَهُ وَسَوْطَهُ مَا أَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ ١٨٦/٩
٥٢٠. إِنَّهَا فِي عِلْمِ اللهِ قَلِيلٌ وَعِنْدَكُمْ مِنْ ذَلِكَ مَا يَكْفِيكُمْ ٥٤٠/٩
٥٢١. إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْنَ قَبْلَهَا عَشْرَ آيَاتٍ فَذَكَرَ الدُّخَانَ وَالدَّجَّالَ وَالدَّابَّةَ وَطُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا ٢٥٠/١١
٥٢٢. أَنَّهَا لَيْسَتْ بِنَجَسٍ إِنَّهَا مِنَ الطَّوَّافِينَ وَالطَّوَّافَاتِ عَلَيْكُمْ ٥٣٨/٨
٥٢٣. إِنِّي أُشْهِدُكُمْ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ عَلَى حَكِيمٍ أَنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقَّهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ ٢١٦/١٢
٥٢٤. إِنِّي أُمِرْتُ بِالْعَفْوِ فَلَا تُقَاتِلُوا ٢٧٤/٨
٥٢٥. إِنِّي إِنَّمَا أَقْضِي بَيْنَكُمْ بِرَأْيِي فِيمَا لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهِ ٣٦٦/٣
٥٢٦. إِنِّي رَأَيْتُ فِي الْبَيْتِ قَرْنًا فَغَيِّبْهُ ٣٩٠/١٠
٥٢٧. إِنِّي عَبْدُ اللهِ لَخَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَإِنَّ آدَمَ عليه السلام لَمُنْجَدِلٌ فِي طِينَتِهِ .... ٤٩٩/٧ ـ ٥٠٠
٥٢٨. إِنِّي قَدْ عَفَوْتُ لَكُمْ عَنْ صَدَقَةِ الْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ ٣٦٣/٥
٥٢٩. إِنِّي كُنْتُ أَشْوَقُ وَلَكِنِّي عَبْدٌ مَأْمُورٌ ٥٢٦/٧
٥٣٠. إِنِّي لَأَعْرِفُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ الَّذِي يَجِدُ أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ١٦٣/١١
٥٣١. إِنِّي لَأُعْطِي الرَّجُلَ وَغَيْرُهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْهُ خَشْيَةَ أَنْ يُكَبَّ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ ٣٨٩/٥
٥٣٢. إِنِّي لَأَعْلَمُ آخِرَ اهلِ النَّارِ خُرُوجًا مِنْهَا وَآخِرَ اهلِ الْجَنَّةِ دُخُولًا الْجَنَّةَ رَجُلٌ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ حَبْوًا .... ٢٦٩/٢، ٥٥٤/١٠
٥٣٣. إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّهَا زَوْجَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ١٩/١٠
٥٣٤. إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَلَ أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ١٠٧/٥
٥٣٥. إِنِّي لَا أُصَافِحُ النِّسَاءَ إِنَّمَا قَوْلِي لِمِائَةِ امْرَأَةٍ كَقَوْلِي لِامْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ ٢٥٧/١٢
٥٣٦. إِنِّي لَمْ أُبْعَثْ بِالْيَهُودِيَّةِ وَلَا بِالنَّصْرَانِيَّةِ وَلَكِنِّي بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ ٤١/٥
٥٣٧. إِنِّي لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا وَلَكِنِّي إِنَّمَا خُلِقْتُ لِلْحَرْثِ ١٤/٧
٥٣٨. إِنِّي مُسْتَخِيرٌ رَبِّي ثَلَاثًا ثُمَّ عَازِمٌ عَلَى أَمْرِي ٣٥٦/٩
٥٣٩. أَهْلُ الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ ثَمَانُونَ مِنْهَا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَأَرْبَعُونَ مِنْ سَائِرِ الْأُمَمِ ١٠٥/١٢
٥٤٠. أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهْرَ الرَّجُلِ ١٣/١٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٥٤١. اهْوَنُ عَلَيْهِمْ مِنْ عَذَابِ الزَّمْهَرِيرِ يَوْمًا وَحِدًا ٣٥١/٤
٥٤٢. أوَ مَا تَقْرَأُ الْقُرْآنَ ﴿ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴾ ٣٨٦/١٢
٥٤٣. أوْ أطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ لِكُلِّ مِسْكِينٍ بِنِصْفُ صَاعٍ مِنْ طَعَامٍ وَاحْلِقْ رَأْسَكَ ٧٠/٤
٥٤٤. أوْ رَجُلًا مِمَّنْ عَذَرَ اللهُ مِنَ الضُّعَفَاءِ ٥٤٤/٨
٥٤٥. أوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ٣٨٦/١٢
٥٤٦. اوتِيَ بِمَاءٍ فَمَسَحَ بِوَجْهِهِ وَيَدَيْهِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَرِجْلَيْهِ ٤٨٥/٣
٥٤٧. أوْفِي بِنَذْرِكَ ٥٢٧/٩
٥٤٨. أُوقِدَ عَلَى النَّارِ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى احْمَرَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى ابْيَضَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ فَهِيَ سَوْدَاءُ مُظْلِمَةٌ ٣٣٩/١٣
٥٤٩. أوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ ٥١/١٣
٥٥٠. أوَّلُ الرُّسُلِ ٢٠٥/٧
٥٥١. أوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ ٥٣٥/١١
٥٥٢. أوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى إِثْرِهِمْ كَأَشَدِّ كَوْكَبٍ إِضَاءَةً ٥٥٤/١٠
٥٥٣. أوَّلُ سُورَةٍ أُنْزِلَتْ فِيهَا سَجْدَةُ النَّجْمِ فَسَجَدَ رَسُولُ اللهِ ﷺ وَسَجَدَ مَنْ خَلْفَهُ إِلَّا رَجُلٌ رَأَيْتُهُ أَخَذَ كَفًّا مِنْ تُرَابٍ فَسَجَدَ عَلَيْهِ فَرَأَيْتُهُ بَعْدَ ذَلِكَ قُتِلَ كَافِرًا وَهُوَ أُمَيَّةُ بْنُ خَلَفٍ ٢٩/١٢
٥٥٤. أوَّلَ صَلَاةٍ صَلَّاهَا صَلَاةَ الْعَصْرِ ٢٨٤/١
٥٥٥. أوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ فِي الدِّمَاءِ ٥١١/١٠
٥٥٦. أوَّلُ مَنْ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ ١٦٢/٨
٥٥٧. أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ٤٧٤/٤
٥٥٨. أُولَئِكَ قَوْمٌ عُجِّلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ٣٢٢/١١
٥٥٩. أوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ ٢١٨/١٢
٥٦٠. أوَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي ٦/٨
٥٦١. أوَمُخْرِجِيَّ هُمْ؟ قَالَ وَرَقَةُ: نَعَمْ ٢٨٥/٧
٥٦٢. أَيُّ الْأَعْمَالِ أَقْرَبُ إِلَى الْجَنَّةِ؟ قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَى مَوَاقِيتِهَا ٣٢٧/٨
٥٦٣. أَيْ رَبِّ ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: ثُمَّ الْمَوْتُ قَالَ: فَالْآنَ ٢٦/٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٥٦٤. أَيْ عَمّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللهِ ١٠٩/٩

٥٦٥. أَيْ مُحَمَّدُ ...فَإِنِّي وَاللهِ لَأَرَى وُجُوهًا وَإِنِّي لَأَرَى أَوْشَابًا مِنَ النَّاسِ خَلِيقًا أَنْ يَفِرُّوا وَيَدَعُوكَ ٣٨٤/٩

٥٦٦. أَيُؤْذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ ٤٥٦/١

٥٦٧. إِيَّاكُمْ وَالتَّمَادُحَ فَإِنَّهُ الذَّبْحُ ١٧٩/٣

٥٦٨. إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ٤٦٤/١١

٥٦٩. إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا ٢٢٩/٧

٥٧٠. إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ فَإِنَّهُنَّ يَجْتَمِعْنَ عَلَى الرَّجُلِ حَتَّى يُهْلِكْنَهُ ٢١٤/١٣

٥٧١. آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ .... ٣٨/١_ ٣٩

٥٧٢. آيَةُ الصَّيْفِ ٤٣٠/٣

٥٧٣. آيَةُ الْكُرْسِيِّ ٩٧/٢

٥٧٤. آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ ٣٢٦/٨

٥٧٥. أَيَّتُكُنَّ تَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلَابُ الْحَوْأَبِ ٦٣/١٠

٥٧٦. أَيَّتُهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ كَانَتْ فِي الْجَسَدِ الطَّيِّبِ ١٥١/٤

٥٧٧. أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ فِي لَيْلَةٍ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا أَيُّنَا يُطِيقُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللهِ فَقَالَ اللهُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ ثُلُثُ الْقُرْآنِ ٥٤٢/٣

٥٧٨. الْأَيِّمُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا وَالْبِكْرُ تُسْتَأْذَنُ فِي نَفْسِهَا وَإِذْنُهَا صُمَاتُهَا ٤٨٧/٨

٥٧٩. أَيُّمَا امْرَأَةٍ اسْتَعْطَرَتْ فَمَرَّتْ عَلَى قَوْمٍ لِيَجِدُوا مِنْ رِيحِهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ ٤٨١/٨

٥٨٠. أَيُّمَا مَيِّتٍ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ فَلْيَصُمْهُ عَنْهُ وَلِيُّهُ ٢٣/١٢

٥٨١. الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ بَابًا فَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَأَرْفَعُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ ٣٦٤/٢

٥٨٢. الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ ١٧٨/١١

٥٨٣. أَيْنَ الْأَشْعَرِيُّونَ ٤٤٨/٥

٥٨٤. أَيْنَ اللهُ؟ قَالَتْ: فِي السَّمَاءِ. قَالَ: مَنْ أَنَا؟ قَالَتْ: أَنْتَ رَسُولُ اللهِ. قَالَ: أَعْتِقْهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ .... ١١٦/٨، ٣٧١/١٢

٥٨٥. أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلَالِي الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي ٢٢٩/١١

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۵۸۶. أَيْنَ تُرِيدُ؟ ...هَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ ۱۰۳/۱۰
۵۸۷. أَيْنَ مَنْخَلِي يَا رَسُولَ اللّٰهِ قَالَ النَّارُ ۹۵/٤
۵۸۸. أَيْنَ نَاقَتِي فَأَنْزَلَ اللّٰهُ فِيهِمْ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ﴾ الْآيَةَ كُلَّهَا ۹۵/٤
۵۸۹. أَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ ۲۸/۳
۵۹۰. أَيُّهَا السِّقْطُ الْمُرَاغِمُ رَبَّهُ أَدْخِلْ أَبَوَيْكَ الْجَنَّةَ ٤١٦/٦
۵۹۱. أَيُّهَا الْمُصَلِّي ادْعُ تُجَبْ ٤١٧/١
۵۹۲. أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا وَإِنَّ اللهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ ۳۵۹/۸
۵۹۳. أَيُّهَا النَّاسُ فَاسْأَلُوهُ وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ فَإِنَّ اللهَ لَا يَسْتَجِيبُ لِعَبْدٍ دَعَاهُ عَنْ ظَهْرِ قَلْبٍ غَافِلٍ ٤١٠/١
۵۹٤. أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللّٰهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ ۲۰۵/۵
۵۹۵. أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا ۲٦٤/۱۲
۵۹٦. أَيُّهَا النَّاسُ! لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُوا اللهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا ۱۰۵/٤
۵۹۷. ابْعَثْهَا قِيَامًا مُقَيَّدَةً سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ ﷺ ۲۷٦/۸
۵۹۸. أَبْكُوا فَإِنْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا ۵۲٤/۷
۵۹۹. ابْنَ آدَمَ ارْكَعْ لِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ أَكْفِكَ آخِرَهُ ۵۸۰/٦
٦۰۰. اتْرُكُوهُ وَقَوْمَهُ فَإِنَّهُ إِنْ ظَهَرَ عَلَيْهِمْ فَهُوَ نَبِيٌّ صَادِقٌ ۲٦۹/۱۳
٦۰۱. اتَّقِ اللهِ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ ۲۰۸/٦
٦۰۲. اتَّقِ اللّٰهَ يَا مُحَمَّدُ! فَقَالَ: مَنْ يُطِعِ اللّٰهَ إِذَا عَصَيْتُ ۳۸۳/۵
٦۰۳. اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللهِ حِجَابٌ ٤۱۵/۱
٦۰٤. اتَّقُوا الْمَلَاعِنَ الثَّلَاثَ الْبَرَازَ فِي الْمَوَارِدِ وَالظِّلِّ وَقَارِعَةِ الطَّرِيقِ ۵۳۳/۷
٦۰۵. اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ ٤۸۰/۲
٦۰٦. اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ .... ۱٦۹/۵، ٥٦۲/٦
٦۰۷. اجْتَنِبُوا الْخَمْرَ فَإِنَّهَا أُمُّ الْخَبَائِثِ .... ۵۳٤/۱، ۳۵٤/۱۰
٦۰۸. اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ ۲۹۷/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۶۰۹. اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ! وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللهِ وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ ۴۵۵/۸

۶۱۰. اجْعَلُوهَا فِي رُكُوعِكُمْ ۱۳۳/۱۲

۶۱۱. احْفَظِ اللهَ يَحْفَظْكَ ۴۲/۲

۶۱۲. اخْتَتَنَ إِبْرَاهِيمُ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِينَ سَنَةً بِالْقَدُومِ ۲۴۱/۱

۶۱۳. اخْتَرْ مِنْهُنَّ أَرْبَعًا ۵۴/۳

۶۱۴. اخْرُجِي أَيَّتُهَا النَّفْسُ الطَّيِّبَةُ ۹۴/۱۱

۶۱۵. احْسُنُوا فِيهَا وَاللهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا ۱۵۵/۱

۶۱۶. ادْفِنُوهُمْ فِي دِمَائِهِمْ وَلَمْ يُغَسِّلْهُمْ ۳۶۰/۱

۶۱۷. اذْكُرُوا مَحَاسِنَ مَوْتَاكُمْ وَكُفُّوا عَنْ مَسَاوِيهِمْ ۴۶۰/۵

۶۱۸. اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعَشَرَةَ أَمْثَالِهَا ۵۶۱/۱۲

۶۱۹. ارْتِفَاعُهَا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَمَسِيرَةَ مَا بَيْنَهُمَا خَمْسُ مِائَةِ عَامٍ ۱۱۰/۱۲

۶۲۰. ارْجِعْ فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ ۲۸۲/۲

۶۲۱. ارْجِعِي إِلَى بَيْتِكِ ۱۰۴/۳

۶۲۲. ارْكَبْهَا بِالْمَعْرُوفِ إِذَا أُلْجِئْتَ إِلَيْهَا حَتَّى تَجِدَ ظَهْرًا ۲۶۶/۸

۶۲۳. اسْتَأْذَنْتُ رَبِّي فِي أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَهَا فَلَمْ يَأْذَنْ لِي وَاسْتَأْذَنْتُ رَبِّي فِي أَنْ أَزُورَ قَبْرَهَا فَأَذِنَ لِي فَزُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمُ الْمَوْتَ ۴۸۷/۵

۶۲۴. اسْتَعِيذِي بِاللهِ مِنْ شَرِّ هَذَا فَإِنَّ هَذَا هُوَ الْغَاسِقُ إِذَا وَقَبَ ۲۸۵/۱۳

۶۲۵. اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَاسْأَلُوا لَهُ بِالتَّثْبِيتِ فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ ۴۳۹/۵

۶۲۶. اسْتَقَرَّ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِي وَأَحْبَبْتُ مُحَمَّدًا ۱۲۲/۷

۶۲۷. الاِسْتِوَاءُ غَيْرُ مَجْهُولٍ وَالْكَيْفُ غَيْرُ مَعْقُولٍ وَالْإِيمَانُ بِهِ وَاجِبٌ وَالسُّؤَالُ عَنْهُ بِدْعَةٌ وَمَا أَظُنُّكَ إِلَّا ضَالًّا ۴۸۸/۴

۶۲۸. الْإِسْتِوَاءُ مَعْلُومٌ وَالْكَيْفِيَّةُ مَجْهُولٌ وَالسُّؤَالُ عَنْهُ بِدْعَةٌ ۹۸/۴

۶۲۹. الْإِسْتِيذَانُ ثَلَاثٌ ۵۳۶/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٦٣٠. اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلِ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ ٢١٠/٣

٦٣١. اسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَإِنِ اسْتُعْمِلَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَأَنَّ رَأْسَهُ زَبِيبَةٌ ١٦/٢

٦٣٢. اشْفَعُوا تُؤْجَرُوا وَيَقْضِي اللهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا شَاءَ ٢٥٢/٣

٦٣٣. اصْنَعُوا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا النِّكَاحَ ٥٤٦/١

٦٣٤. اعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ .... ٢٢٥/٣، ٣٦٥/٦

٦٣٥. اعْمَلُوا فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ ٣٦٢/١٢

٦٣٦. اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمُ الْجَنَّةُ أَوْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ ٤٣٣/٥

٦٣٧. افْتَرَقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً فَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ وَافْتَرَقَتِ النَّصَارَى عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً فَإِحْدَى وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ وَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتَفْتَرِقَنَّ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ! مَنْ هُمْ؟ قَالَ: الْجَمَاعَةُ ٣٦١/٨

٦٣٨. اقْتَسَمَ الْمُهَاجِرُونَ قُرْعَةً فَطَارَ لَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ ١٩٧/٧

٦٣٩. اقْرَأْ. قَالَ: مَا أَنَا بِقَارِئٍ ...فَقَالَ ﴿ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴾ (السورة) ١٨٤/١٣

٦٤٠. اقْرَءُوا يس عَلَى مَوْتَاكُمْ ٢٦٢/١٠

٦٤١. اقْضِيَا يَوْمًا آخَرَ مَكَانَهُ ٣٨٧/١١

٦٤٢. اكْتُبْهَا ٢٩٠/٤

٦٤٣. اكْتُبُوا لِأَبِي فُلَانٍ ١٠٣/٤

٦٤٤. إِكْلَأْ لَنَا اللَّيْلَ ١٤٠/٨

٦٤٥. اَلثَّلْجُ شَيْءٌ أَبْيَضُ يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا رَأَيْتُهُ قَطُّ ١١٥/٧

٦٤٦. الَّذِي تَفُوتُهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَكَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ ٤٣/٢

٦٤٧. الَّذِي تَفُوتُهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ كَأَنَّمَا وُتِرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ ١٣٠/٣

٦٤٨. الَّذِينَ إِذَا أُعْطُوا الْحَقَّ قَبِلُوهُ وَإِذَا سُئِلُوهُ بَذَلُوهُ وَحَكَمُوا لِلنَّاسِ كَحُكْمِهِمْ لِأَنْفُسِهِمْ ١٠٢/١٢

٦٤٩. اَلزَّفِيرُ الصَّوْتُ الشَّدِيدُ وَالشَّهِيقُ الصَّوْتُ الضَّعِيفُ ١٩٧/٦

٦٥٠. اَلشِّعْرُ كَلَامٌ فَمِنْهُ حَسَنٌ وَمِنْهُ قَبِيحٌ فَخُذِ الْحَسَنَ وَدَعِ الْقَبِيحَ ١٦٦/٩

٦٥١. اللهُ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَكُونَ رَسُولُهُ بَشَرًا مِثْلَ مُحَمَّدٍ ٥٢٣/٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٦٥٢. اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلهِ الَّذِي رَدَّ أَمْرَهُ إِلَى الْوَسْوَسَةِ ۳٥١/١

٦٥٣. اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ ۲۸۸/۳

٦٥٤. اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ وَلِلهِ الْحَمْدُ ٤٨٠/١

٦٥٥. اللهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ٤١٦/١٠

٦٥٦. اللهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ ...... ٣٦٠/١١، ٧/١٢

٦٥٧. اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مِسْكِينًا وَأَمِتْنِي مِسْكِينًا وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَةِ الْمَسَاكِينِ ...... ٢٧٣/٧ _ ٢٧٤

٦٥٨. اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى سَكَرَاتِ الْمَوْتِ ٤٩٦/١١

٦٥٩. اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَوَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتَهُ ...... ١٨٩/٤، ٤٧٠/٥

٦٦٠. اللَّهُمَّ إِنَّ لِي مِنْهُ صِبْيَةً إِنْ ضَمَمْتُهُمْ إِلَيْهِ ضَاعُوا وَإِنْ ضَمَمْتُهُمْ إِلَيَّ جَاعُوا ١٧٨/١٢

٦٦١. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ أَنْ تُرِيَنَا يَوْمًا كَيَوْمِ بَدْرٍ ٤٨٨/٢

٦٦٢. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ ١٣٨/١٢

٦٦٣. اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ٣٧٠/١١

٦٦٤. اللَّهُمَّ أَنْتَ عَبْدِي وَأَنَا رَبُّكَ ٢٩٦/٢

٦٦٥. اللَّهُمَّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي ...اللَّهُمَّ إِنْ تُهْلِكْ هَذِهِ الْعِصَابَةَ مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَا تُعْبَدْ فِي الْأَرْضِ ١٤١/٥

٦٦٦. اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي ١٩٨/١٣

٦٦٧. اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّجُ حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ الْيَتِيمِ وَالْمَرْأَةِ ١٣٤/١٣

٦٦٨. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي _أَوْ قَالَ: عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ_ فَاقْدُرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي _أَوْ قَالَ: فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ_ فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ ٣٥٥/٩

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٦٦٩. اللَّهُمَّ إِنِّي أَوَّلُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَكَ إِذْ أَمَاتُوهُ ٥٢٦/٣
٦٧٠. اللَّهُمَّ إِنِّي مِنْ عِبَادِكَ الَّذِينَ لَا يُصْلِحُهُمْ إِلَّا الْغِنَى، فَلا تُفْقِرْنِي ١٥٣/١١
٦٧١. اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ اللَّهُمَّ نَعَمْ ١٦٦/١
٦٧٢. اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَاتِمَةَ عَمَلِي صَلاةَ الصُّبْحِ ٢٩٢/٤
٦٧٣. اللَّهُمَّ ارْحَمِ الْمُحَلِّقِينَ ٤٣٣/١١
٦٧٤. اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي وَمُحَمَّدًا وَلَا تُشْرِكْ فِي رَحْمَتِنَا أَحَدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتَقُولُونَ هَذَا أَضَلُّ أَمْ بَعِيرُهُ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ ٤٠/٥
٦٧٥. اللَّهُمَّ اشْفِ عَمِّي ...وَأَنْتَ يَا عَمَّهُ لَئِنْ أَطَعْتَ اللهَ لَيُطِيعَنَّكَ ١٢٩/٤
٦٧٦. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٤٧١/٢
٦٧٧. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلَى ١٠٦/٩
٦٧٨. اللَّهُمَّ افْتَحْ وَجَعَلَ يَدْعُو فَنَزَلَتْ آيَةُ اللِّعَانِ ٤٢٧/٨
٦٧٩. اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى .... ٢٢١/٣، ٣٥٧/٦
٦٨٠. اللَّهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي وَزِدْنِي عِلْمًا الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَأَعُوذُ بِاللهِ مِنْ حَالِ أَهْلِ النَّارِ ٧٨/٨
٦٨١. اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ ٢١٤/٨
٦٨٢. اللَّهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانًا شَافِيًا ٥٣٣/١
٦٨٣. اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ٤٧٨/١
٦٨٤. اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ ٧٤/٥
٦٨٥. اللَّهُمَّ سَبْعًا كَسَبْعِ يُوسُفَ .... ١٥٧/٧، ٣٧٦/٨، ٢١٧/١١
٦٨٦. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى .... ٤٦٩/٥، ٤٧١/٥
٦٨٧. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ١٢٠/١٠
٦٨٨. اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ وَعَلِّمْهُ التَّأْوِيلَ ٢٣٠/٢
٦٨٩. اللَّهُمَّ لا تَقْتُلْنَا بِغَضَبِكَ وَلا تُهْلِكْنَا بِعَذَابِكَ وَعَافِنَا قَبْلَ ذَلِكَ .... ٣٩٦/٦، ٤٠٢/٦
٦٩٠. اللَّهُمَّ لَا تُمِتْنِي حَتَّى تُقِرَّ عَيْنِي مِنْ قُرَيْظَةَ ٥٠/١٠

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۶۹۱. اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي فَأَذْهِبْ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا. قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: وَأَنَا مَعَهُمْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ؟ قَالَ: أَنْتِ عَلَى مَكَانِكِ وَأَنْتِ عَلَى خَيْرٍ ۶۸/۱۰
۶۹۲. اللَّهُمَّ هَذَا فِعْلِي فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تَلُمْنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ ۳۶۰/۳
۶۹۳. اللَّهُمَّ هَذِهِ قِسْمَتِي فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تَلُمْنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ ۶۱/۳
۶۹۴. اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ ۳۵۲/۷
۶۹۵. اَلْمِيْزَانُ لَهُ لِسَانٌ وَ كَفَّتَانِ يُوْزَنُ فِيْهِ الْحَسَنَاتُ وَ السَّيِّئَاتُ ۴۱۸/۴
۶۹۶. انْبَعَثَ لَهَا رَجُلٌ عَزِيزٌ عَارِمٌ مَنِيعٌ فِي رَهْطِهِ ۱۵۴/۱۳
۶۹۷. انزلُوا عَلَى حكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ، فَنَزَلُوا ۴۹/۱۰
۶۹۸. انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ ﷺ حَتَّى رَأَيْتُ الْجَبَلَ مِنْ بَيْنِ فُرْجَتَيِ الْقَمَرِ ۳۵/۱۲
۶۹۹. أُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا .... ۴۲۰/۸، ۴۵۵/۱۱
۷۰۰. انْطَلَقْنَا فِي قَابِلٍ حَاجِّينَ فَعُمِّيَ عَلَيْنَا مَكَانُهَا ۳۵۱/۹
۷۰۱. أُنْظُرُوا إِلَى مَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللهِ عَلَيْكُمْ ۵۷۴/۶
۷۰۲. انْظُرُوا إِلَى هَذَا يَسْأَلُنِي عَنْ دَمِ الْبَعُوضِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ النَّبِيِّ ﷺ وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ يَقُولُ هُمَا رَيْحَانَايَ مِنَ الدُّنْيَا ۱۰۲/۸
۷۰۳. اهْتَزَّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ ۵۱/۱۰
۷۰۴. اهْجُهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ ۱۶۶/۱
۷۰۵. اهل الْجَنَّةِ عِشْرُونَ وَمِائَةُ صَفٍّ ثَمَانُونَ مِنْهَا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَأَرْبَعُونَ مِنْ سَائِرِ الْأُمَمِ ۴۴۰/۲

ب

۷۰۶. بِئْسَ اخُو الْعَشِيرَةِ أَوْ ابْنُ الْعَشِيرَةِ ۴۷۱/۱۱
۷۰۷. بِئْسَ الْخَطِيبُ أَنْتَ قُلْ وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ ۴۳۶/۷
۷۰۸. بَادَرَنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ۱۲۹/۳
۷۰۹. بِاسْتِغْفَارِ وَلَدِكَ لَكَ ۵۵۰/۱۱
۷۱۰. بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَاغْفِرْ لَهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ ۵۲۱/۱۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۷۱۱. بِاسْمِكَ أَمُوتُ وَأَحْيَا، فَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۲۱/۱۰م

۷۱۲. بَايَعْنَا رَسُولَ اللهِ ﷺ عَلَى أَنْ لَا نَفِرَّ وَلَمْ نُبَايِعْهُ عَلَى الْمَوْتِ ۲۱/۱۱

۷۱۳. بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نَفِرَّ ۲۱/۱۰

۷۱۴. بَخٍ بَخٍ يَتَمَخَّطُ أَبُو هُرَيْرَةَ فِي الْكَتَّانِ لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنِّي لَأَخِرُّ فِيمَا بَيْنَ مِنْبَرِ رَسُولِ اللهِ ﷺ وَحُجْرَةِ عَائِشَةَ مِنَ الْجُوعِ مَغْشِيًّا عَلَيَّ فَيَجِيءُ الْجَائِي فَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى عُنُقِي يَرَى أَنَّ بِيَ الْجُنُونَ وَمَا بِي جُنُونٌ وَمَا هُوَ إِلَّا الْجُوعُ ۳۰۰/۳

۷۱۵. الْبَخِيلُ الَّذِي مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ ۱۱۹/۱۰

۷۱۶. الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ .... ۱۶۹/۵، ۳۳۷/۵

۷۱۷. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ ...سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۲۴۲/۱۱

۷۱۸. بِسْمِ اللهِ رَبِّ هَذَا الْغُلَامِ ۹۵/۱۳

۷۱۹. بَشِّرِ الْكَانِزِينَ بِكَيٍّ فِي الْجِبَاهِ، وَكَيٍّ فِي الْجُنُوبِ، وَكَيٍّ فِي الظُّهُورِ، حَتَّى يَلْتَقِيَ الْحَرُّ فِي أَجْوَافِهِمْ ۳۴۰/۵

۷۲۰. بَشِّرْ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ وَالنَّصْرِ وَالتَّمْكِينِ فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلَ الْآخِرَةِ لِلدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الْآخِرَةِ نَصِيبٌ ۱۴۲/۱۱

۷۲۱. بَعْثُ النَّارِ ۴۲۸/۴

۷۲۲. بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ ۷/۷

۷۲۳. بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَاتَيْنِ. يَعْنِي إِصْبَعَيْنِ ۸۹/۵

۷۲۴. بُعِثْتُ أَنَا وَالسَّاعَةُ كَهَذِهِ مِنْ هَذِهِ إِنْ كَادَتْ لَتَسْبِقُهَا ۴۶۷/۱۱

۷۲۵. بُعِثْتُ بِأَرْبَعٍ ۲۶۹/۵

۷۲۶. بُعِثْتُ بِالسَّيْفِ حَتَّى يُعْبَدَ اللهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَجُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي ۱۶۸/۱۲

۷۲۷. بُعِثْتُ لِأُتَمِّمَ حُسْنَ الْأَخْلَاقِ ۲۸۷/۱۲

۷۲۸. بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ فِي تِلْكَ الْحَجَّةِ فِي مُؤَذِّنِينَ يَوْمَ النَّحْرِ نُؤَذِّنُ بِمِنًى أَنْ لَا يَحُجَّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ ۲۷/۵

۷۲۹. بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ ﷺ إِلَى رَجُلٍ نَكَحَ امْرَأَةَ أَبِيهِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَضْرِبَ عُنُقَهُ وَآخُذَ مَالَهُ ۴۲۰/۸

۷۳۰. بَعْدًا لَكَ سَائِرَ الْيَوْمِ ۱۰/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۷۳۱. بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللهَ وَحْدَهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ۲۲۸/٤

۷۳۲. بَلْ تَقْدَمِينَ فَيَرَاكِ الْمُسْلِمُونَ فَيُصْلِحُ اللهُ ﷻ ذَاتَ بَيْنِهِمْ ٦٣/١٠

۷۳۳. بَلْ حُمَّى تَفُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ الْقُبُورَ ۲۲۸/۱۳

۷۳٤. بَلْ عَلَى شَيْءٍ قَدْ فُرِغَ مِنْهُ وَجَرَتْ بِهِ الْأَقْلَامُ يَا عُمَرُ وَلَكِنْ كُلٌّ مُيَسَّرٌ لِمَا خُلِقَ لَهُ ۲۰۰/٦

۷۳٥. بَلْ هُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ٤٤٦/۱۱

۷۳٦. الْبِلَادُ بِلَادُ اللهِ وَالْعِبَادُ عِبَادُ اللهِ فَحَيْثُمَا أَصَبْتَ خَيْرًا فَأَقِمْ ٤٤٢/٩

۷۳۷. بَلَى وَاللهِ يَا رَبَّنَا إِنَّا لَنُحِبُّ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا ٤٥٢/٨

۷۳۸. بَلَى! أَفَأَخْبَرْتُكَ أَنَّكَ تَأْتِيهِ الْعَامَ؟ قُلْتُ: لَا. قَالَ: فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُتَطَوِّفٌ بِهِ ۲۹۰/۸

۷۳۹. بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ وَإِقَامِ الصَّلٰوةِ وَإِيتَاءِ الزَّكٰوةِ وَالْحَجِّ وَصَوْمِ رَمَضَانَ ٤٧٨/۱۱

۷٤۰. بِهَذَا أُمِرْتُ ۲٥۳/۱

۷٤۱. بَيْتٌ مِنْ خَشَبٍ يَجْرِي عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ أُنْجِي فِيهِ اهل طَاعَتِي وَأُغْرِقُ اهل مَعْصِيَتِي ... ۱۲۲/٦_ ۱۲۳

۷٤۲. بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ وَبَيْنَ عَدْنَانَ ثَلَاثُونَ قَرْنًا لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللهُ ۲٦۰/٤

۷٤۳. بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ ۲۳/۱۳

۷٤٤. بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ مَسْخٌ وَخَسْفٌ وَقَذْفٌ ۱۷۳/٦

۷٤٥. بَيْنَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا فَخَرَّ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ فَجَعَلَ أَيُّوبُ يَحْتَثِي فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى قَالَ بَلَى وَعِزَّتِكَ وَلَكِنْ لَا غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ ۱۸۳/۸

۷٤٦. الْبَيِّنَةُ أَوْ حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ ٤۲۷/۸

۷٤۷. الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِي وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ .... ۱۱۸/٤، ٥۲۳/٤

۷٤۸. بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهَا خَمْسُ مِائَةِ سَنَةٍ ۲۹/۱۳

۷٤۹. بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنَ الْخُيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۲۷٥/٩

ت

۷٥۰. التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمُ مَعَ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .... ۱۲۹/۳، ۱۸۹/٤

۷٥۱. تُبَدَّلُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ...هَكَذَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ ۱۸۷/۳

۷٥۲. تُبْغِضُ الْعَرَبَ فَتُبْغِضُنِي ۲۰۹/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۷۵۳. تَبْلُغُ الْحِلْيَةُ مِنَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ الْوَضُوءُ ۲۴۷/۸
۷۵۴. تَتَبَّعِي بِهَا أَثَرَ الدَّمِ ۱۰٤/۱۰
۷۵۵. التَّثَاوُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاوَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَكْظِمْ مَا اسْتَطَاعَ ۳۳۸/٦
۷۵٦. تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ ٤۲٥/۲
۷۵۷. تَحْتَ كُلِّ شَعْرَةٍ جَنَابَةٌ فَبُلُّوا الشَّعْرَ وَأَنْقُوا الْبَشَرَةَ ٤۸۷/۳
۷۵۸. تَحَرَّجْتُ أَنْ آكُلَ طَعَامَكَ بِغَيْرِ إِذْنِكَ ٥٤۳/۸
۷۵۹. تُحْشَرُونَ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا. قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ؟ فَقَالَ: الْأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يُهِمَّهُمْ ذَاكِ ۲۹٤/٤
۷٦۰. تَحْمِلُ عَلَى بَعِيرِكَ وَلَا يُطِيقُهُ ۱٥/۷
۷٦۱. تَخَلَّفْتُ عَنْ غَزْوَةِ بَدْرٍ وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ عَنْهَا ۲۹۳/۲
۷٦۲. تَدَاوَوْا فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلَّا وَضَعَ لَهُ دَوَاءً غَيْرَ دَاءٍ وَاحِدٍ الْهَرَمُ ۹۹/۷
۷٦۳. تَدْنُوا الشَّجَرَةُ حَتَّى يَجْتَنِيهَا وَلِيُّ اللهِ إِنْ شَاءَ قَائِمًا وَإِنْ شَاءَ قَاعِدًا ۸۷/۱۲
۷٦٤. تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحُمِهِمْ وَتَوَادِّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى .... ۱٦۲/۱، ٤۳٥/۱۱
۷٦٥. تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الْأُمَمَ ۳۰٦/۲
۷٦٦. تَزَوَّجُوا الْوَلُودَ الْوَدُودَ فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمْ ٥۸/۳
۷٦۷. التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ ٤۸۲/۸
۷٦۸. تَشْوِيهِ النَّارُ فَتَقَلَّصُ شَفَتُهُ الْعُلْيَا حَتَّى تَبْلُغَ وَسَطَ رَأْسِهِ وَتَسْتَرْخِي شَفَتُهُ السُّفْلَى حَتَّى تَضْرِبَ سُرَّتَهُ ۳۹٦/۸
۷٦۹. تَصَافَحُوا يَذْهَبُ الْغِلُّ وَتَهَادَوْا تَحَابُّوا وَتَذْهَبُ الشَّحْنَاءُ ٤۸٥/۹
۷۷۰. تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ .... ۱٥٤/۲، ۱۸٤/۲
۷۷۱. تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ ٤۰۳/۲
۷۷۲. تَصِيرُ الْأَرْضُ فِضَّةً وَالسَّمَاوَاتُ ذَهَبًا ٥۱۰/٦
۷۷۳. تَصِيرُ السَّمَاوَاتُ جِنَانًا ٥۱۱/٦
۷۷٤. تَعُدُّونَ أَنْتُمُ الْفَتْحَ فَتْحَ مَكَّةَ وَقَدْ كَانَ فَتْحُ مَكَّةَ فَتْحًا وَنَحْنُ نَعُدُّ الْفَتْحَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ يَوْمَ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د ميرويس اباسين لخوا سکين شو

الْحَنَفِيَّةِ ـــــــــــــــــــــــــــ ۳۹۹/۱۱

۷۷۵. تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدِّرْهَمِ وَعَبْدُ الْخَمِيصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ ۳۶۱/۴، ۳۸۴/۵

۷۷۶. تَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ وَعَلِّمُوهَا فَإِنَّهُ نِصْفُ الْعِلْمِ وَهُوَ يُنْسَى وَهُوَ أَوَّلُ شَيْءٍ يُنْتَزَعُ مِنْ أُمَّتِي ـــ ۸۶/۳

۷۷۷. تَعَلَّمُوا مِنْ أَنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ فَإِنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ مَثْرَاةٌ فِي الْمَالِ مَنْسَأَةٌ فِي الْأَثَرِ ـــــــــــــــ ۳۷۵/۱۱، ۴۷۲/۱۱

۷۷۸. تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ رَأْسِ السَّبْعِينَ ـــــــــــــــ ۳۲۶/۱

۷۷۹. تَفَكَّرُوا فِي آلَاءِ اللَّهِ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي اللَّهِ ـــــــــــــــ ۲۷/۳

۷۸۰. تُقَاتِلُكُمُ الْيَهُودُ فَتُسَلَّطُونَ عَلَيْهِمْ حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ يَا مُسْلِمُ هَذَا الْيَهُودِيُّ وَرَائِي فَاقْتُلْهُ ـ ۱۹۰/۷

۷۸۱. تَقِيءُ الْأَرْضُ أَفْلَاذَ كَبِدِهَا أَمْثَالَ الْأُسْطُوَانِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ ـــــــــــــــ ۶۲/۱۳

۷۸۲. تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ ـــــــــــــــ ۴۳۶/۸

۷۸۳. تَكَفَّلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَّا جِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَتِهِ بِأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ ـــــــ ۳۳۰/۳

۷۸۴. تَكُونُ الْحَرْبُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ سِجَالًا يُصِيبُ مِنَّا وَنُصِيبُ مِنْهُ ـــــــــــــــ ۳۴/۱۱

۷۸۵. تَكُونُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ فِتَنٌ كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ يُصْبِحُ الرَّجُلُ فِيهَا مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا وَيُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا يَبِيعُ أَقْوَامٌ دِينَهُمْ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا ـــــــ ۳۶۳/۲، ۳۷۶/۳

۷۸۶. تِلْكَ الْغَرَانِيقُ الْعُلَى وَإِنَّ شَفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَجَى ـــــــــــــــ ۲۹۱/۸

۷۸۷. تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطَفُهَا مِنَ الْجِنِّيُّ فَيَقُرُّهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ فَيَخْلِطُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ ۵۴۹/۹

۷۸۸. تِلْكَ دِمَاءٌ كَفَّ اللَّهُ عَنْهَا يَدِي فَلَا أُحِبُّ أَنْ أُلَطِّخَ بِهَا لِسَانِي ـــــــــــــــ ۹۹/۴

۷۸۹. تِلْكَ صَلَاةُ الْمُنَافِقِ يَجْلِسُ يَرْقُبُ الشَّمْسَ حَتَّى إِذَا كَانَتْ بَيْنَ قَرْنَيِ الشَّيْطَانِ قَامَ فَنَقَرَ أَرْبَعًا لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ـــــــــــــــ ۳۸۰/۳

۷۹۰. تِلْكَ صَلَاةُ الْمُنَافِقِ يَجْلِسُ يَرْقُبُ الشَّمْسَ حَتَّى إِذَا كَانَتْ بَيْنَ قَرْنَيِ الشَّيْطَانِ قَامَ فَنَقَرَهَا أَرْبَعًا لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ـــــــــــــــ ۲۵۳/۱۳

۷۹۱. تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ ـــــــــــــــ ۱۷/۶

۷۹۲. تَنَحْنَحَ وَبَزَقَ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَهْجُمَ مِنَّا عَلَى شَيْءٍ يَكْرَهُهُ ـــــــــــــــ ۴۶۶/۸

۷۹۳. تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ ـــ ۴۱۸/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۷۹٤. تَهَادَوْا تَحَابُّوا ۱۲۹/۲
۷۹٥. تَهَادَوْا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تُذْهِبُ وَحَرَ الصَّدْرِ ۲۰۱/۹
۷۹٦. تُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ ﷺ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ لِأَهْلِهِ ۱۲/۲

ث

۷۹۷. ثَبَتَ الْأَجْرُ لِلْفَتَى وَبَقِيَ الْوِزْرُ ٥٠/۳
۷۹۸. ثَبَتَ الْأَجْرُ لِلْفَتَى وَبَقِيَ الْوِزْرُ عَلَى وَالِدِهِ ٥۱/۳
۷۹۹. ثَلَاثٌ جِدُّهُنَّ جِدٌّ وَهَزْلُهُنَّ جِدٌّ النِّكَاحُ وَالطَّلَاقُ وَالرَّجْعَةُ ۱۳/۲
۸۰۰. ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ ٤١٥/۱
۸۰۱. ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ مَنْ كَانَ اللهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَمَنْ أَحَبَّ عَبْدًا لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ ﷻ وَمَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ ۳٤٤/۱
۸۰۲. ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللهِ عَوْنُهُمْ: الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَالْمُكَاتَبُ الَّذِي يُرِيدُ الْأَدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ الْعَفَافَ ٤۸۸/۸
۸۰۳. ثَلَاثَةٌ قَدْ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِمِ الْجَنَّةَ مُدْمِنُ الْخَمْرِ وَالْعَاقُّ وَالدَّيُّوثُ الَّذِي يُقِرُّ فِي أَهْلِهِ الْخَبَثَ. ٤۱۸/۸
۸۰٤. ثَلَاثَةٌ لَا يُرَدُّ دَعْوَتُهُمُ الْإِمَامُ الْعَادِلُ وَالصَّائِمُ حِينَ يُفْطِرُ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ ٤۱۷/۱
۸۰٥. ثُمَّ أَبَاكَ ثُمَّ الْأَقْرَبَ فَالْأَقْرَبَ .... ۱۲٥/۷، ٥۳٦/۹
۸۰٦. ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَبِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ ٤۱۰/۸
۸۰۷. ثُمَّ أَيْنَمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلَاةُ بَعْدُ فَصَلِّهْ فَإِنَّ الْفَضْلَ فِيهِ ٤۱۰/۲
۸۰۸. ثُمَّ تُطْوَى الصُّحُفُ فَلَا يُزَادُ فِيهَا وَلَا يُنْقَصُ ٤٥۹/٤
۸۰۹. ثُمَّ جَاءَ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُمْتَلِئٍ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهُ فِي صَدْرِي ۷/۸
۸۱۰. ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا هُوَ بِكَلْبٍ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ ٥٦٥/۷
۸۱۱. ثُمَّ دَخَلْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَجُمِعَ لِيَ الْأَنْبِيَاءُ علیهم‌السلام فَقَدَّمَنِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَمَمْتُهُمْ ۱۸۱/۷
۸۱۲. ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يُؤْتَ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَمَرَ بِهِ فَثُرِّيَ فَأَكَلَ رَسُولُ اللهِ ﷺ وَأَكَلْنَا ٥٦٥/۷
۸۱۳. ثُمَّ رُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبْقُهَا مِثْلُ قِلَالِ هَجَرٍ وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيَلَةِ ٥۷۲/۱۱
۸۱٤. ثُمَّ عَادُوا إِلَى كُفْرِهِمْ ۱٥۷/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٨١٥ ثُمَّ قَامَ وَبَطْنُهُ مَعْصُوبٌ بِحَجَرٍ وَلَبِثْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَا نَذُوقُ ذَوَاقًا ١٠/٢٧

٨١٦ ثُمَّ هُمْ بَعْدَ ذَلِكَ مَنَازِلُ ١٠/٥٥٤

٨١٧ ثُمَّ وَعَظَهُمْ فِي ضَحِكِهِمْ مِنَ الضَّرْطَةِ وَقَالَ: لِمَ يَضْحَكُ أَحَدُكُمْ مِمَّا يَفْعَلُ ٩/٣٦٣

٨١٨ ثُمَّ يُقَالُ لِلْأَرْضِ أَنْبِتِي ثَمَرَتَكِ وَرُدِّي بَرَكَتَكِ فَيَوْمَئِذٍ تَأْكُلُ الْعِصَابَةُ مِنَ الرُّمَّانَةِ وَيَسْتَظِلُّونَ بِقِحْفِهَا وَيُبَارَكُ فِي الرِّسْلِ ٩/٤٩٦

٨١٩ ثُمَّ يُقَالُ: أَخْرِجُوا بَعْثَ النَّارِ. فَيُقَالُ: مِنْ كَمْ؟ فَيُقَالُ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعِينَ قَالَ: فَذَلِكَ ﴿يَوْمَ يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ وَذَلِكَ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ﴾ ١٢/٤٠٦

٨٢٠ ثُمَّ يُنْزِلُ اللهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيَنْبُتُونَ كَمَا يَنْبُتُ الْبَقْلُ ١٠/٢٢١

٨٢١ ثُمَّ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ ...وَيَصْعَقُ النَّاسُ ثُمَّ يُنْزِلُ اللَّهُ مَطَرًا... ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ١٠/٥٤٥

ج

٨٢٢ جَاهِدِ الْكُفَّارَ بِالسَّيْفِ وَالْمُنَافِقِينَ بِاللِّسَانِ ٥/٤١٣

٨٢٣ جَرَسَتْ نَحْلُهُ الْعُرْفُطَ ٧/٩٤

٨٢٤ جَعَلَ اللهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ جُزْءًا وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَتَرَاحَمُ الْخَلْقُ حَتَّى تَرْفَعَ الْفَرَسُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةَ أَنْ تُصِيبَهُ ٤/١٦٣

٨٢٥ جُعِلَتْ صُفُوفُنَا كَصُفُوفِ الْمَلَائِكَةِ ١٠/٣٣٥

٨٢٦ الْجَمَاعَةُ ٢/٤٣٢

٨٢٧ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ أَرْبَعٌ ثِنْتَانِ مِنْ ذَهَبٍ حِلْيَتُهُمَا وَآنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَثِنْتَانِ مِنْ فِضَّةٍ حِلْيَتُهُمَا وَآنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا ١٢/٩٤

٨٢٨ الجنة ...رَبِحَ الْبَيْعُ لا نُقِيلُ وَلا نَسْتَقِيلُ ٥/٤٨٣

٨٢٩ الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ ١٢/١٥٩

٨٣٠ جَنَّتَانِ مِنْ فِضَّةٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا وَجَنَّتَانِ مِنْ ذَهَبٍ آنِيَتُهُمَا وَمَا فِيهِمَا ١٢/٨٥

٨٣١ جُهْدُ الْمُقِلِّ .... ٨/٢٥٧، ١٢/١٤٥

ح

٨٣٢ حَارِبْهُمْ بِمِثْلِ مَا يُحَارِبُونَكَ بِهِ، السَّيْفَ بِالسَّيْفِ وَالرُّمْحَ بِالرُّمْحِ ٣/٢٢٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۸۳۳ حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا ۲۲۸/۱۲
۸۳۴ حَامُ وَسَامُ وَيَافِثُ ۵۰۳/٤
۸۳۵ حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ ٤٨٦/٢
۸۳۶ حَبَسَهُمُ الْعُذْرُ ۲۹۱/۳
۸۳۷ حُبُّكَ الشَّيْءَ يُعْمِي وَيُصِمُّ .... ١٧٨/١، ٥٠١/١، ٣٣٥/٣، ٢٦٧/٦
۸۳۸ حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ لِئَامًا ٤٢٤/٧
۸۳۹ حَتَّى إِذَا رَأَيْتَ شُحًّا مُطَاعًا وَهَوًى مُتَّبَعًا وَدُنْيَا مُؤْثَرَةً وَإِعْجَابَ كُلِّ ذِي رَأْيٍ بِرَأْيِهِ فَعَلَيْكَ بِخَاصَّةِ نَفْسِكَ وَدَعِ الْعَوَامَّ ١١٠/٤
۸٤۰ حَتَّى أَنْكَرْنَا قُلُوبَنَا ٤٩٦/٢
۸٤۱ حَتَّى الْحُبَارَى لَتَمُوتُ فِي وَكْرِهَا هَزْلًا لِظُلْمِ الظَّالِمِ ١٦٥/٥
۸٤۲ حَتَّى انْقَضَتِ الْآيَةُ ٤٤٤/١١
۸٤۳ حَتَّى تَأْتِيَ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ ٣٤٩/٦
۸٤٤ حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكِ ٩/٢
۸٤٥ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ وَتَهُبَّ الرِّيَاحُ وَيَنْزِلَ النَّصْرُ ٢٠٦/٥
۸٤٦ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرُضَّ فَخِذِي ٤١٧/٤
۸٤۷ حَتَّى كَثُرَ الْإِسْلَامُ فَلَمْ تَكُنْ فِتْنَةٌ ١٨٦/٥
۸٤۸ حَتَّى هَمُّوا أَنْ يَقْتَتِلُوا ٤٤٥/٨
۸٤۹ حَتَّى يَغِيبَ أَحَدُهُمْ فِي رَشْحِهِ إِلَى أَنْصَافِ أُذُنَيْهِ ٦٧/١٣
۸٥۰ الْحَجُّ عَرَفَاتٌ الْحَجُّ عَرَفَاتٌ الْحَجُّ عَرَفَاتٌ .... ٢٣٧/٥، ٢٦٦/٥
۸٥۱ الْحَجُّ مَرَّةٌ فَمَنْ زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ ٤١٦/٢
۸٥۲ حِجَابُهُ النُّورُ .... ١١/٥، ٥٦١/٧، ١٧٧/٩
۸٥۳ حَدٌّ يُعْمَلُ فِي الْأَرْضِ خَيْرٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ أَنْ يُمْطَرُوا ثَلَاثِينَ صَبَاحًا ٤٣٣/٨
۸٥٤ الْحَرْبُ خَدْعَةٌ ٢٤٧/٣
۸٥٥ حَرَّمَ اللهُ عَلَى النَّارِ أَنْ تَأْكُلَ أَثَرَ السُّجُودِ ٤٣٦/١١
۸٥٦ حُرِّمَ لِبَاسُ الْحَرِيرِ وَالذَّهَبِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي وَأُحِلَّ لِإِنَاثِهِمْ .... ٤٤٠/٤، ٣٧٧/٧

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٨٥٧ حَرِّمُوا مِنَ الرَّضَاعَةِ مَا تُحَرِّمُونَ مِنَ النَّسَبِ ٤٧٨/٨

٨٥٨ حَسْبُكَ الْآنَ فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ ١٥٧/٣

٨٥٩ حَسْبُكَ مِنْ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَخَدِيجَةُ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ وَفَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ ٣٠٩/٢

٨٦٠ حَسْبِي مِنْ سُؤَالِي عِلْمُهُ بِحَالِي ١٦٣/٨

٨٦١ الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .... ٢٠٩/١، ٢٨٧/١٣

٨٦٢ حُسَيْنٌ سِبْطٌ مِنَ الْأَسْبَاطِ ٢٦٥/١

٨٦٣ حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ .... ٥٤/١، ٢٥٠/٢

٨٦٤ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ أُمِرْتُ أَنْ أَصْبِرَ نَفْسِي مَعَهُمْ ٣٧٣/٧

٨٦٥ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَزَقَنِي مِنَ الرِّيَاشِ مَا أَتَجَمَّلُ بِهِ فِي النَّاسِ وَأُوَارِي بِهِ عَوْرَتِي ٤٣٩/٤

٨٦٦ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَا يُرْضِي رَسُولَ اللَّهِ ٤٤٤/١١

٨٦٧ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيتُهُ ٥٧١/٦

٨٦٨ حَوْلَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَجْأَرُونَ بِالتَّسْبِيحِ ١٣٩/٤

خ

٨٦٩ الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ .... ٣٥٢/٦، ٤٧٧/٨

٨٧٠ خَانَتَاهُمَا فِي الدِّينِ وَكَانَتَا مُشْرِكَتَيْنِ وَمَا بَغَتْ امْرَأَةُ نَبِيٍّ قَطُّ ٢٦٢/٤

٨٧١ خُذْ فَحَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَالَ: أُمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ إِلَيَّ قَالَ: لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ: لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يُقِلُّهُ فَلَمْ يَرْفَعْهُ فَقَالَ فَمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعْهُ عَلَيَّ قَالَ: لَا قَالَ فَارْفَعْهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَنَثَرَ مِنْهُ ثُمَّ احْتَمَلَهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ يُتْبِعُهُ بَصَرَهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ ٢٤٨/٥

٨٧٢ خُذُوا الشَّيْطَانَ لَأَنْ يَمْتَلِئَ جَوْفُ رَجُلٍ قَيْحًا خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَمْتَلِئَ شِعْرًا ١٦٥/٩

٨٧٣ خُذُوا عَنِّي خُذُوا عَنِّي قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا الثَّيِّبُ بِالثَّيِّبِ جَلْدُ مِائَةٍ وَرَمْيٌ بِالْحِجَارَةِ ٤١٤/٨

٨٧٤ خُذُوا عَنِّي خُذُوا عَنِّي قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا الْبِكْرُ بِالْبِكْرِ جَلْدُ مِائَةٍ وَنَفْيُ سَنَةٍ ٤٠٩/٨

٨٧٥ خُذُوا مَنَاسِكَكُمْ فَإِنِّي لَا أَدْرِي لَعَلِّي أَنْ لَا أَحُجَّ بَعْدَ حَجَّتِي هَذِهِ ٣٨٨/٥

٨٧٦ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ بِالْمَعْرُوفِ ٤٧٠/١١

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٨٧٧ خَرَجَ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ كَأَنَّ عَلَى رُءُوسِهِنَّ الْغِرْبَانَ مِنَ الْأَكْسِيَةِ ١٢٥/١٠

٨٧٨ خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ الْقَدْرِ فَتَلَاحَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرُفِعَتْ ١٩٧/١٣

٨٧٩ خَصْلَتَانِ لَا تَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ الْبُخْلُ وَسُوءُ الْخُلُقِ ١٥٤/٣

٨٨٠ خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللهِ ﷺ يَوْمًا خَطًّا ثُمَّ قَالَ هَذَا سَبِيلُ اللهِ ثُمَّ خَطَّ خُطُوطًا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ هَذِهِ سُبُلٌ عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ ثُمَّ تَلَا ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي﴾ (الآية) ٣٨٩/٤

٨٨١ خُطَبَاءُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا كَانُوا يَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَيَنْسَوْنَ أَنْفُسَهُمْ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ٢٦٥/١٢

٨٨٢ خُفِّفَ عَنْ دَاوُدَ عليه السلام الْقُرْآنُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِّهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ ٤٢٦/٦_٤٢٧

٨٨٣ الْخِلَافَةُ فِي أُمَّتِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ مُلْكٌ بَعْدَ ذَلِكَ ٥٢٨/٨

٨٨٤ خَلَقَ اللهُ التُّرْبَةَ يَوْمَ السَّبْتِ ٦٩/١١

٨٨٥ خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ ٥٤٤/٦، ١٣٠/٨

٨٨٦ خَلِيفَةُ اللهِ الْمَهْدِيُّ ٥٢٨/٨

٨٨٧ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ لَا حَرَجَ عَلَى مَنْ قَتَلَهُنَّ الْغُرَابُ وَالْحِدَاءُ وَالْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ ٨٨/٤

٨٨٨ خِيَارُكُمُ الَّذِينَ إِذَا رُءُوا ذُكِرَ اللهُ ﷻ .... ١٢/٦، ١٧٥/١٣

٨٨٩ خَيْرُ أُمَّتِي الْقَرْنُ الَّذِي بُعِثْتُ فِيهِمْ ٤٥٩/٥

٨٩٠ خَيْرُ الدَّوَاءِ الْقُرْآنُ ٣١٤/٦

٨٩١ خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ وَخَيْرُ الرِّزْقِ مَا يَكْفِي ٤٩٢/٤

٨٩٢ خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِنًى وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ .... ٥٣٧/٦_٥٣٨

٨٩٣ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ٤٤٧/٢

٨٩٤ خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ ١٣٤/١٣

٨٩٥ خَيْرُ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضُ فَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ وَالْبَسُوهَا ٤٥٠/٤

٨٩٦ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ٤٦٢/١١

٨٩٧ خَيْرُ صَلَاةِ النِّسَاءِ فِي قَعْرِ بُيُوتِهِنَّ ٥٠١/٨

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۸۹۸. خَيْرُ مَسَاجِدِ النِّسَاءِ قَعْرُ بُيُوتِهِنَّ .... ۵۰۱/۸، ۶۶/۱۰
۸۹۹. خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ ۱۳/۱
۹۰۰. الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۲۲۸/۵
۹۰۱. الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْأَجْرُ وَالْغَنِيمَةُ ۴۵۱/۱۰
۹۰۲. الْخَيْمَةُ دُرَّةٌ مُجَوَّفَةٌ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ ثَلَاثُونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا لِلْمُؤْمِنِ مِنْ أَهْلٍ لَا يَرَاهُمُ الْآخَرُونَ ۹۲/۱۲

د

۹۰۳. الدُّعَاءُ لَا يُرَدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ ۴۱۵/۱
۹۰۴. الدُّعَاءُ لَا يُرَدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ. قَالُوا: فَمَاذَا نَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ سَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۴۱۵/۱
۹۰۵. الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ .... ۴۰۶/۱، ۴۲/۱۱
۹۰۶. دَعْهُ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ مُحَمَّدًا يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ .... ۴۰/۱، ۴۱۴/۵، ۲۷۹/۱۱، ۳۰۳/۱۲
۹۰۷. دَعْهُنَّ فَإِذَا وَجَبَ فَلَا تَبْكِيَنَّ بَاكِيَةٌ. قَالُوا: وَمَا الْوُجُوبُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْمَوْتُ ۲۷۲/۸
۹۰۸. دَعْوَةُ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ۱۰۷/۹
۹۰۹. دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ۳۸۹/۳
۹۱۰. دَعُوهَا فَإِنَّهَا خَبِيثَةٌ ۴۱۸/۵
۹۱۱. الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ وَمَالُ مَنْ لَا مَالَ لَهُ وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ ۱۱۶/۱۳
۹۱۲. الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ، وَلَهَا يَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ ۱۸۹/۴
۹۱۳. الدِّينُ النَّصِيحَةُ ۴۷۰/۱۱

ذ

۹۱۴. ذَاكَ صَرِيحُ الْإِيمَانِ ۳۷۱/۶
۹۱۵. ذَاكُمُ اللَّهُ ﷻ ۴۴۶/۱۱
۹۱۶. ذَبَحْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا وَنَحْنُ بِالْمَدِينَةِ فَأَكَلْنَاهُ ۱۶/۷
۹۱۷. ذَبَحَهُ بِالسِّكِّينِ ۴۱۹/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۹۱۸. ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ ۱۰۰/٤

۹۱۹. ذَلِكَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ إِنْ شَاءَ اللهُ ۵۵۳/۲

۹۲۰. ذَلِكَ جِبْرِيلُ ﷺ بُعِثَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ ٤۹۰/۷

۹۲۱. ذَلِكَ يَوْمَ يَقُولُ اللهُ لِآدَمَ ابْعَثْ بَعْثَ النَّارِ فَقَالَ يَا رَبِّ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ تِسْعُ مِائَةٍ وَتِسْعَةً وَتِسْعُونَ إِلَى النَّارِ وَوَاحِدٌ إِلَى الْجَنَّةِ ۲۱۵/۸

ر

۹۲۲. الرُّؤْيَا مِنَ اللهِ وَالْحُلْمُ مِنَ الشَّيْطَانِ ۲۸۸/۶

۹۲۳. رَأَيْتُ الْأَصْلَعَ يُقَبِّلُ الْحَجَرَ ٤۶۲/۱۱

۹۲٤. رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ يَنْقُلُ التُّرَابَ وَقَدْ وَارَى التُّرَابُ بَيَاضَ بَطْنِهِ ۲٤/۱۰

۹۲۵. رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ يُصَلِّي وَفِي صَدْرِهِ أَزِيزٌ كَأَزِيزِ الرَّحَى مِنَ الْبُكَاءِ ۵٤۷/۷

۹۲۶. رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِي إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوِ الْهَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ ۳۲/۱۰

۹۲۷. رَأَيْتُ نَهْرًا فِي الْجَنَّةِ حَافَّتَاهُ قِبَابُ اللُّؤْلُؤِ قُلْتُ مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ؟! قَالَ: هَذَا الْكَوْثَرُ الَّذِي أَعْطَاكَهُ اللهُ ۲۵۸/۱۳

۹۲۸. رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ۳۸۷/۱۲

۹۲۹. رَبِّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۳٤۱/۱۱

۹۳۰. الرِّبَا رِبَاءَانِ، فَرِبًا لَا يَصِحُّ (رِبَا الْبَيْعِ)، وَرِبًا لَا بَأْسَ بِهِ، وَهُوَ هَدِيَّةُ الرَّجُلِ يُرِيدُ فَضْلَهَا وَأَضْعَافَهَا ٤۸۷/۹

۹۳۱. الرِّبَا سَبْعُونَ حُوبًا أَيْسَرُهَا أَنْ يَنْكِحَ الرَّجُلُ أُمَّهُ ۶۸/۱۳

۹۳۲. الرِّبَا وَإِنْ كَثُرَ فَإِنَّ عَاقِبَتَهُ إِلَى قُلٍّ ۱۷۷/۲

۹۳۳. رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ يَوْمٍ فِيمَا سِوَاهُ ۱۹۷/۱۳

۹۳٤. رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا ٤۰/۳

۹۳۵. الرَّجُلُ تُعْرَضُ عَلَيْهِ ذُنُوبُهُ ثُمَّ يَتَجَاوَزُ لَهُ عَنْهَا إِنَّهُ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ ...... ٤۱۰/۶_٤۱۱

۹۳۶. الرَّجُلُ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ يَا رَبِّ يَا رَبِّ وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ ٤۰۹/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْنَا وَعَلَى مُوسَى لَوْلَا أَنَّهُ عَجِلَ لَرَأَى الْعَجَبَ وَلَكِنَّهُ أَخَذَتْهُ مِنْ صَاحِبِهِ ذَمَامَةٌ ...۴۳۳/۷
۹۳۷. رَحِمَهُ اللهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي آيَةً كُنْتُ نُسِّيتُهَا ۱۱۴/۱۳
۹۳۸. رُدِّ الْخُصُومَ حَتَّى يَصْطَلِحُوا فَإِنَّ الْقَضَاءَ يُورِثُ بَيْنَهُمُ الضَّغَائِنَ ۳۵۹/۳
۹۳۹. رِضَى الرَّبِّ فِي رِضَى الْوَالِدِ وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ ۱۵۳/۳
۹۴۰. رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ ۲۹۷/۳
۹۴۱. رَمَقْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ عِشْرِينَ مَرَّةً يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَقُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ۲۶۵/۱۳

ز

۹۴۲. زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي .... ۱۵۹/۴، ۴۹۷/۱۲
۹۴۳. زَوَّجَكُنَّ أَهَالِيكُنَّ وَزَوَّجَنِي اللهُ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَوَاتٍ ۸۳/۱۰

س

۹۴۵. سَأَلَ أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ ۳۲/۱۲
۹۴۶. سُئِلَ رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنِ السَّمْنِ وَالْجُبْنِ وَالْفِرَاءِ فَقَالَ الْحَلَالُ مَا أَحَلَّ اللهُ فِي كِتَابِهِ وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللهُ فِي كِتَابِهِ وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ ۱۰۴/۴
۹۴۷. سُئِلَ رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنِ الْعُتُلِّ الزَّنِيمِ فَقَالَ هُوَ الشَّدِيدُ الْخَلْقِ الْمُصَحَّحُ الْأَكُولُ الشَّرُوبُ الْوَاجِدُ لِلطَّعَامِ وَالشَّرَابِ الظَّلُومُ لِلنَّاسِ رَحْبُ الْجَوْفِ ۳۸۹/۱۲
۹۴۸. سَأَلْتُ رَبِّي ثَلَاثًا فَأَعْطَانِي إِثْنَتَيْنِ وَمَنَعَنِي وَاحِدَةً، سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ لَا يُهْلِكَ أُمَّتِي بِالسَّنَةِ فَأَعْطَانِيهَا وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا يُهْلِكَ أُمَّتِي بِالْغَرَقِ فَأَعْطَانِيهَا وَسَأَلْتُهُ أَنْ لَا يَجْعَلَ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ فَمَنَعَنِيهَا ۲۴۴/۴
۹۴۹. سَافِرُوا تَصِحُّوا وَاغْزُوا تَسْتَغْنُوا ۴۴۲/۹
۹۵۰. سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ. ثُمَّ يَقُولُ: إِنَّ هَذَا لَوَعِيدٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ شَدِيدٌ .... ۴۰۱/۶ _ ۴۰۲
۹۵۱. سُبْحَانَ اللهِ فَأَيْنَ اللَّيْلُ إِذَا جَاءَ النَّهَارُ ۴۷۹/۲
۹۵۲. سُبْحَانَ اللهِ لَا تُطِيقُهُ أَوْ لَا تَسْتَطِيعُهُ أَفَلَا قُلْتَ ﴿ اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ قَالَ فَدَعَا اللهَ لَهُ فَشَفَاهُ ۴۷۹/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٩٥٣. سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ ٤١٧/٤
٩٥٤. سُبْحَانَ اللهِ يُلْقِي بِيَدَيْهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ ٤٤٥/١
٩٥٥. سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ١١٧/٥
٩٥٦. سُبْحَانَ مَنْ يَرَانِي وَيَسْمَعُ كَلامِي وَيَعْرِفُ مَكَانِي وَيَذْكُرُنِي وَلا يَنْسَانِي ٨٤/٦
٩٥٧. سُبْحَانَكَ فَبَلَى ٥٥٠/١٢
٩٥٨. سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا هَذِهِ الْكَلِمَاتُ الَّتِي أَرَاكَ أَحْدَثْتَهَا تَقُولُهَا؟ قَالَ: جُعِلَتْ لِي عَلَامَةٌ فِي أُمَّتِي إِذَا رَأَيْتُهَا قُلْتُهَا ٢٦٩/١٣
٩٥٩. سَبَقَ الْمُفَرِّدُونَ قَالُوا وَمَا الْمُفَرِّدُونَ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ الذَّاكِرُونَ اللهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ ٧٠/١٠
٩٦٠. سَبَقَ دِرْهَمٌ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ. قَالُوا وَكَيْفَ؟ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ دِرْهَمَانِ تَصَدَّقَ بِأَحَدِهِمَا وَانْطَلَقَ رَجُلٌ إِلَى عُرْضِ مَالِهِ فَأَخَذَ مِنْهُ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ فَتَصَدَّقَ بِهَا ١٤٥/١٢
٩٦١. سُبِّيهَا. فَسَبَّتْهَا حَتَّى غَلَبَتْهَا ١٦٧/١١
٩٦٢. سَجَدَ النَّبِيُّ ﷺ بِالنَّجْمِ وَسَجَدَ مَعَهُ الْمُسْلِمُونَ وَالْمُشْرِكُونَ وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ ٢٩/١٢
٩٦٣. سَجَدْتُ بِهَا خَلْفَ أَبِي الْقَاسِمِ ﷺ فَلَا أَزَالُ أَسْجُدُ فِيهَا حَتَّى أَلْقَاهُ ٨٩/١٣
٩٦٤. سَجَدْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ فِي إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ وَاقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ ١٩٣/١٣
٩٦٥. سَجَدَهَا دَاوُدُ تَوْبَةً وَنَسْجُدُهَا شُكْرًا ٤٤٥/١٠
٩٦٦. السِّدْرَةُ فِي السَّمَاءِ السَّادِسَةِ ٥٧٢/١١
٩٦٧. سَرِيرٌ كَرِيمٌ حُسْنُ الصَّنْعَةِ وَغَلَاءُ الثَّمَنِ ١٩٤/٩
٩٦٨. سَلِ النَّبِيَّ ﷺ ١٠٠/٤
٩٦٩. سَلْ تُعْطَه سَلْ تُعْطَهْ ٤١٧/١
٩٧٠. السَّلَامُ عَلَيْكَ ...وَعَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ...السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ...وَعَلَيْكَ السَّلَامُ ...إِنَّكَ لَنْ تَدَعَ لِي شَيْئًا ٢٥٧/٣
٩٧١. السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَنَدْخُلُ؟ ٤٦٠/٨
٩٧٢. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَحْمَةُ اللهِ ٦٧/١٠
٩٧٣. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ٤٧/٥
٩٧٤. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ ثُمَّ زَادَ شَيْئًا مَعَ ذَلِكَ أَيْضًا ...فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ السَّلَامَ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

انْتَهَى إِلَى الْبَرَكَةِ ۲۵۸/۳
۹۷۵. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ وَمَغْفِرَتُهُ ۲۵۸/۳
۹۷۶. السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ ٤٦٣/٨
۹۷۷. سَلُوا اللهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ اللهَ يُحِبُّ أَنْ يُسْأَلَ وَأَفْضَلُ الْعِبَادَةِ انْتِظَارُ الْفَرَجِ ٤٢/١١
۹۷۸. سُنُّوا بِهِمْ سُنَّةَ اهل الْكِتَابِ ۳۲۱/٥
۹۷۹. سَيَخْرُجُ قَوْمٌ مِنَ النَّارِ قَدْ احْتَرَقُوا وَكَانُوا مِثْلَ الْحُمَمِ ٥٣٢/٧
۹۸۰. سَيَقْرَءُ يَوْمَئِذٍ مَنْ لَمْ يَكُنْ قَارِئًا فِي الدُّنْيَا ۱۹۸/٧
۹۸۱. سَيَكُونُ قَوْمٌ يَعْتَدُونَ فِي الدُّعَاءِ ٤١٠/١

ش

۹۸۲. شَاهَتِ الْوُجُوْه ۳۰۷/٥
۹۸۳. شَجَرٌ فِي النَّارِ ۱۲۱/۱۳
۹۸٤. الشِّرْكُ الْخَفِيُّ أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ يُصَلِّي فَيُزَيِّنُ صَلَاتَهُ لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ رَجُلٍ ٣٦٤/٦
۹۸٥. شِعَارُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الصِّرَاطِ رَبِّ سَلِّمْ سَلِّمْ ٥٣٤/٧
۹۸٦. شَغَلُونَا عَنِ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى صَلَاةِ الْعَصْرِ مَلَأَ اللهُ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا ٤٣/٢
۹۸۷. شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ حِينَ فُرِضَ عَلَيْهِمْ أَنْ لَا يَفِرَّ وَاحِدٌ مِنْ عَشَرَةٍ فَجَاءَ التَّخْفِيفُ ... ٢٣٣/٥
۹۸۸. الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْغَرِقُ وَصَاحِبُ الْهَدْمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللهِ ٣٠٩/١
۹۸۹. شَهِيدٌ يَمْشِي عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ ٢٦٠/١٠
۹۹۰. شَيْءٌ صَنَعَهُ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ فَلَا نُحِبُّ أَنْ نَتْرُكَهُ ٢٨٨/٥
۹۹۱. شَيَّبَتْنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَعَمَّ يَتَسَاءَلُونَ وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ٧٢/٦
۹۹۲. الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوهُمَا .... ٢٠٥/١، ٤١٣/٨
۹۹۳. الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوهُمَا الْبَتَّةَ ٩٥/٣
۹۹٤. الشَّيْطَانُ جَاثِمٌ عَلَى قَلْبِ ابْنِ آدَمَ، فَإِذَا سَهَا وَغَفَلَ وَسْوَسَ، وَإِذَا ذَكَرَ اللهَ خَنَسَ ٢٩٣/١٣

ص

۹۹٥. صَاحِبُ سِرِّ النَّبِيِّ ﷺ .... ٤٠/١، ٤٦٢/٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۹۹۶. الصَّالِحَاتُ لِلصَّالِحِينَ تَلَذُّونَ بِهِنَّ مِثْلَ لَذَّاتِكُمْ فِي الدُّنْيَا وَيَلْتَذْنَ بِكُمْ غَيْرَ أَنْ لَا تَوَالُدَ ... ٢٣٦/١١

۹۹۷. الصَّبْرُ نِصْفُ الْإِيمَانِ وَالشُّكْرُ نِصْفُ الإِيمَانِ وَالْيَقِينُ الإِيمَانُ كُلُّهُ ٥٤٣/٩

۹۹۸. صَحِبْتُ الْأَغْنِيَاءَ فَلَمْ أَرَ أَحَدًا أَكْبَرَ هَمًّا مِنِّي أَرَى دَابَّةً خَيْرًا مِنْ دَابَّتِي وَثَوْبًا خَيْرًا مِنْ ثَوْبِي وَصَحِبْتُ الْفُقَرَاءَ فَاسْتَرَحْتُ ٥٧٤/٨

۹۹۹. صَدَقَ اللهُ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ نَظَرْتُ إِلَى هَذَيْنِ الصَّبِيَّيْنِ يَمْشِيَانِ وَيَعْثُرَانِ فَلَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قَطَعْتُ حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا ٣٢٢/١٢

۱۰۰۰. صَدَقَةِ السِّرِّ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ ١٥٤/٢

۱۰۰۱. صَدَقْتَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ ٦٧/٤

۱۰۰۲. الصَّعُودُ جَبَلٌ مِنْ نَارٍ يَتَصَعَّدُ فِيهِ سَبْعِينَ خَرِيفًا ثُمَّ يَهْوَى بِهِ كَذَلِكَ أَبَدًا ٥٢٣/١٢

۱۰۰۳. صِغَارُهُمْ دَعَامِيصُ الْجَنَّةِ ٤١٦/٦

۱۰۰۴. صِفْ لَنَا رَبَّكَ ٢٧٩/١٣

۱۰۰۵. صَلَاةُ الْإِشْرَاقِ صَلَاةُ الضُّحَى ٤٣٢/١٠

۱۰۰۶. صَلَاةُ الْأَوَّابِينَ إِذَا رَمِضَتِ الْفِصَالُ مِنَ الضُّحَى ٤٣٢/١٠

۱۰۰۷. صَلَاةُ الْأَوَّابِينَ صَلَاةُ الْأَضْحَى ٤٣٢/١٠

۱۰۰۸. الصَّلَاةَ الصَّلَاةَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ٤٢٧/٩

۱۰۰۹. صَلَاةُ الْمَرْأَةِ فِي بَيْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي حُجْرَتِهَا وَصَلَاتُهَا فِي مَخْدَعِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِي بَيْتِهَا ٦٦/١٠

۱۰۱۰. الصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا صُلْحًا حَرَّمَ حَلَالًا أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا ٣٥٩/٣

۱۰۱۱. صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ رُءُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا لَتُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا ٤٤٠/٤

۱۰۱۲. الصُّورُ قَرْنٌ يُنْفَخُ فِيهِ ٢٥٦/٤

۱۰۱۳. الصِّيَامُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ ٣٩٥/١

۱۰۱۴. الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٤٢/٢

۱۰۱۵. الطَّاعُونُ رِجْزٌ أُرْسِلَ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ١١٨/١

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ط

١٠١٦. طَهُورُ إِنَاءِ أَحَدِكُمْ إِذَا وَلَغَ فِيهِ الْكَلْبُ أَنْ يَغْسِلَ سَبْعَ مَرَّاتٍ أُولَاهُنَّ بِالتُّرَابِ ١٦٧/٣

ظ

١٠١٧. ظَهَرَ نُورُ رَبِّهِ لِلْجَبَلِ .... ١١/٥، ١٧/٩

ع

١٠١٨. الْعَبْدُ آمِنٌ مِنْ عَذَابِ اللهِ ﷻ مَا اسْتَغْفَرَ اللهَ ﷻ ١٧/٥
١٠١٩. الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ يَسْتَرِيحُ مِنْ نَصَبِ الدُّنْيَا وَأَذَاهَا إِلَى رَحْمَةِ اللهِ وَالْعَبْدُ الْفَاجِرُ يَسْتَرِيحُ مِنْهُ الْعِبَادُ وَالْبِلَادُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ ٤٩٦/٩
١٠٢٠. الْعَجُّ وَالثَّجُّ ٩/١٣
١٠٢١. عَجِبَ رَبُّنَا مِنْ قَوْمٍ يُقَادُونَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي السَّلَاسِلِ ٥٢١/١
١٠٢٢. عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ .... ٤٥٠/٢، ٢٠٨/٤
١٠٢٣. عَجَبًا لِلْمُؤْمِنِ لَا يَقْضِي اللهُ لَهُ شَيْئًا إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ ٣٦٨/١٢
١٠٢٤. عَجِبْتُ لِلْمُؤْمِنِ إِذَا أَصَابَهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللهَ وَشَكَرَ وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ حَمِدَ اللهَ وَصَبَرَ فَالْمُؤْمِنُ يُؤْجَرُ فِي كُلِّ أَمْرِهِ حَتَّى يُؤْجَرَ فِي اللُّقْمَةِ يَرْفَعُهَا إِلَى فِي امْرَأَتِهِ .... ٩١/٦، ٤٦٠/٦
١٠٢٥. عُدِلَتْ شَهَادَةُ الزُّورِ بِالْإِشْرَاكِ بِاللهِ (ثَلَاثَ مِرَارٍ) ثُمَّ قَرَأَ ﴿فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ﴾ الآية ٢٦٤/٨
١٠٢٦. عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ ١٣٦/١١
١٠٢٧. عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ رَبَطَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ .... ٥١/٧، ٤١٩/١٢
١٠٢٨. عَرَضَ عَلَيَّ رَبِّي لِيَجْعَلَ لِي بَطْحَاءَ مَكَّةَ ذَهَبًا قُلْتُ لَا يَا رَبِّ وَلَكِنْ أَشْبَعُ يَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا ٥٦٧/٨
١٠٢٩. عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ فَجَعَلَ يَمُرُّ النَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّجُلَانِ وَالنَّبِيُّ مَعَهُ الرَّهْطُ وَالنَّبِيُّ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ ٦٤/٦
١٠٣٠. عَشْرَةٌ مِنَ الْفِطْرَةِ.. وَإِعْفَاءُ اللِّحْيَةِ ٥٦/٨
١٠٣١. عَطَائِي كَلَامٌ وَعَذَابِي كَلَامٌ إِنَّمَا أَمْرِي لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ .... ٤٠٤/٩، ٣٢٨/١٠
١٠٣٢. عِظَمُ الْجَزَاءِ مَعَ عِظَمِ الْبَلَاءِ ٣٦/٤

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۰۳۳. عَلَامَ تَشْتُمُنِي أَنْتَ وَأَصْحَابُكَ .... ۴۱/۵، ۱۹۷/۱۲

۱۰۳٤. الْعَلَامَاتُ مَعَالِمُ الطَّرِيقِ وَأَمَارَاتُهَا الَّتِي يُهْتَدَى بِهَا ۲۷/۷

۱۰۳۵. عَلِيٌّ أَقْضَانَا وَأُبَيٌّ أَقْرَؤُنَا ٤۳٤/۱۰

۱۰۳٦. عَلَى الصِّرَاطِ ۵۱۰/٦

۱۰۳۷. عَلَى الْمَوْتِ .... ٤۸۹/۲، ٤۲۱/۱۱

۱۰۳۸. عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ ۲٦۵/۲

۱۰۳۹. عَلَى مَا يَقْتُلُ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ أَخِيهِ مَا يُعْجِبُهُ فَلْيَدْعُ لَهُ بِالْبَرَكَةِ ۳٦٤/٦

۱۰٤۰. عَلَيْكُمْ بِالشِّفَاءَيْنِ الْعَسَلِ وَالْقُرْآنِ .... ۵/۷، ۲۰۰/۱۳

۱۰٤۱. عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَأْبُ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ، وَإِنَّ قِيَامَ اللَّيْلِ قُرْبَةٌ إِلَى اللهِ وَمَنْهَاةٌ عَنِ الْإِثْمِ وَتَكْفِيرٌ لِلسَّيِّئَاتِ وَمَطْرَدَةٌ لِلدَّاءِ عَنِ الْجَسَدِ ۵٦۷/۹

۱۰٤۲. عَلَيْكُنَّ بِالتَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّقْدِيسِ وَاعْقِدْنَ بِالْأَنَامِلِ فَإِنَّهُنَّ مَسْئُولَاتٌ مُسْتَنْطَقَاتٌ وَلَا تَغْفُلْنَ فَتَنْسَيْنَ الرَّحْمَةَ ۳٦۲/۱۰

۱۰٤۳. عَمْدًا صَنَعْتُهُ يَا عُمَرُ ٤۷۹/۳

۱۰٤٤. عُمُرُ أُمَّتِي مِنْ سِتِّينَ سَنَةً إِلَى سَبْعِينَ ۹/۷

۱۰٤۵. عَنْ بَيْعِ الْكَالِئِ بِالْكَالِئِ ۱۸/۲

۱۰٤٦. عَنْ قَوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ ۵۷٤/٦

۱۰٤۷. عُوقِبُوا بِمَا صَنَعُوا يَوْمَ بَدْرٍ مِنْ أَخْذِهِمُ الْفِدَاءَ ۵٤٤/۲

۱۰٤۸. الْعِيَافَةُ وَالطِّيَرَةُ وَالطَّرْقُ مِنَ الْجِبْتِ ۱۸۲/۳

۱۰٤۹. الْعَيْنُ حَقٌّ ۳٦۳/٦

۱۰۵۰. عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللهِ ۳۲۷/۷

غ

۱۰۵۱. الْغُلَامُ الَّذِي قَتَلَهُ الْخَضِرُ طُبِعَ كَافِرًا وَلَوْ عَاشَ لَأَرْهَقَ أَبَوَيْهِ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ٤۲۸/۷

۱۰۵۲. الْغَنِيمَةُ الْبَارِدَةُ الصَّوْمُ فِي الشِّتَاءِ ٤۳۷/۱

۱۰۵۳. الْغَنِيمَةُ الْغَنِيمَةُ ٤۹۱/۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ف

۱۰۵۴. فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ... فَأَتَيْتُ عَلَى إِدْرِيسَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ۵۱۸/۷

۱۰۵۵. فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللهَ قَدِ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ ۱۶۰/۲

۱۰۵۶. فَأَخَذَهُمْ سِلْمًا فَاسْتَحْيَاهُمْ ۴۳۳/۱۱

۱۰۵۷. فَأَدْخَلَ عُمَرُ يَدَهُ فَاسْتَقَاءَهُ ۳۵۷/۱

۱۰۵۸. فَإِذَا آتَاكَ اللهُ مَالًا فَلْيُرَ أَثَرُهُ عَلَيْكَ ۱۷۰/۱۳

۱۰۵۹. فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ ۲۱۳/۱۲

۱۰۶۰. فَإِذَا حَاذَوْا بِنَا سَدَلَتْ إِحْدَانَا جِلْبَابَهَا مِنْ رَأْسِهَا عَلَى وَجْهِهَا فَإِذَا جَاوَزُونَا كَشَفْنَاهُ ۴۷۵/۸

۱۰۶۱. فَإِذَا حَلَلْتِ فَآذِنِينِي ۳۲/۲

۱۰۶۲. فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللهَ فَسَأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ ۴۶۰/۷

۱۰۶۳. فَإِذَا شَرِبَهُ قَطَّعَ أَمْعَاءَهُ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ دُبُرِهِ ۳۶۴/۱۱

۱۰۶۴. فَإِذَا طَلَعَتْ قَارَنَهَا فَإِذَا ارْتَفَعَتْ فَارَقَهَا ۴۳۳/۱۰

۱۰۶۵. فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ ۵۲۲/۷

۱۰۶۶. فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَةَ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ ۴۴۸/۱

۱۰۶۷. فَإِذَا قُلْتَ بِسْمِ اللهِ تَصَاغَرَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ حَتَّى يَكُونَ أَصْغَرَ مِنْ ذُبَابٍ .... ۱۰۰/۱۱، ۲۹۳/۱۳

۱۰۶۸. فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ .... ۳۲۲/۱۲_ ۳۲۳

۱۰۶۹. فَإِذَا هِيَ أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا وَمِنِّي وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ ۵۵۴/۶

۱۰۷۰. فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ ۱۵۷/۴

۱۰۷۱. فَأَزَلَّهُ الشَّيْطَانُ فَلَحِقَ بِالْكُفَّارِ ۳۳۲/۸

۱۰۷۲. فَأَصْبَحُوا وَقَدْ خُلِقَتِ الْجِبِلُّ فَلَمْ تَدْرِ الْمَلَائِكَةُ مِمَّ خُلِقَتِ الْجِبِلُّ ۲۵/۷

۱۰۷۳. فَأَعْطَى النَّبِيُّ ﷺ أَكْثَرَهَا لِلْمُهَاجِرِينَ ۲۱۱/۱۲

۱۰۷۴. فَأَعِنِّي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ ۲۲۱/۳

۱۰۷۵. فَأَفْتَوْا بِإِعْدَامِهِ حَرْقًا ۴۲۱/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۰۷٦. فَأَقُولُ يَا رَبِّ مِنِّي وَمِنْ أُمَّتِي فَيُقَالُ هَلْ شَعَرْتَ مَا عَمِلُوا بَعْدَكَ ۱۳۹/۲

۱۰۷۷. فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ رَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَرَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلِي أَمْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ ۵٤٤/۱۰

۱۰۷۸. فَأَكُونُ فِي أَوَّلِ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللَّهُ ۵٤۹/۱۰

۱۰۷۹. فَإِلَى أَيْنَ؟ قَالَ: هَا هُنَا، وَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ، فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ ٤۷/۱۰

۱۰۸۰. فَأَمَّا الْيَاقُوتُ فَإِنَّهُ حَجَرٌ لَوْ أَدْخَلْتَ فِيهِ سِلْكًا ثُمَّ اسْتَصْفَيْتَهُ لَأُرِيتَهُ مِنْ وَرَائِهِ ۸۸/۱۲

۱۰۸۱. فَأَمَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجُلِدَ ٤۰۸/۸

۱۰۸۲. فَأَمَرَ بِهِ عُمَرُ ۷۷/٤

۱۰۸۳. فَأَمَرَ بِهَا فَرُجِمَتْ ٤۱۳/۸

۱۰۸٤. فَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَرَادُوا أَنْ يَحْلِفُوا أَنْ يَقُولُوا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ وَيَقُولُونَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شِئْتَ ۳٦۳/٦

۱۰۸۵. فَأَمْضَى شَهَادَتَهُمَا ۱۱۷/٤

۱۰۸٦. فَإِنَّ أَخْبَارَهَا أَنْ تَشْهَدَ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ بِمَا عَمِلَ عَلَى ظَهْرِهَا ۲۱۳/۱۳

۱۰۸۷. فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا ۵۲۰/٦

۱۰۸۸. فَإِنَّ أُمَّتِي يَوْمَئِذٍ غُرٌّ مِنَ السُّجُودِ مُحَجَّلُونَ مِنَ الْوُضُوءِ ٤۳٦/۱۱

۱۰۸۹. فَإِنَّ الْإِسْلَامَ يَجُبُّ مَا كَانَ قَبْلَهُ .... ٤٦۸/٦ _ ٤٦۹، ۳۳۷/۱۱

۱۰۹۰. فَإِنَّ السَّاعَةَ لَا تَقُومُ حَتَّى يَطُوفَ أَحَدُكُمْ بِصَدَقَتِهِ لَا يَجِدُ مَنْ يَقْبَلُهَا مِنْهُ .... ۳٦۳/۵ _ ۳٦٤

۱۰۹۱. فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ ۲۹٤/۱۳

۱۰۹۲. فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ افْتَرَضَ قِيَامَ اللَّيْلِ فِي أَوَّلِ هَذِهِ السُّورَةِ فَقَامَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ حَوْلًا وَأَمْسَكَ اللَّهُ خَاتِمَتَهَا اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا فِي السَّمَاءِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ فِي آخِرِ هَذِهِ السُّورَةِ التَّخْفِيفَ فَصَارَ قِيَامُ اللَّيْلِ تَطَوُّعًا بَعْدَ فَرِيضَةٍ ۵۱۰/۱۲

۱۰۹۳. فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَسْأَمُ حَتَّى تَسْأَمُوا ۱۰٤/۱۱

۱۰۹٤. فَإِنَّ اللَّهَ لَهُنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ وَإِثْمُهُنَّ عَلَى مَنْ أَكْرَهَهُنَّ ٤۹۲/۸

۱۰۹۵. فَإِنَّ اللَّهَ يُوقِظُكَ مَتَى شِئْتَ مِنَ اللَّيْلِ ٤٦۷/۷

۱۰۹٦. فَإِنَّ تَحْتَهَا أَرْضًا أُخْرَى بَيْنَهُمَا مَسِيرَةُ خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ حَتَّى عَدَّ سَبْعَ أَرَضِينَ بَيْنَ كُلِّ أَرْضَيْنِ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مَسِيرَةُ خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ ۱۲/۳٤۰

۱۰۹۷. فَإِنَّ حَقَّ اللهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَحَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ۳/۱۵۳

۱۰۹۸. فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللهِ ﷺ الْقُرْآنُ ۱۲/۳۸٦

۱۰۹۹. فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هٰذَا فِي بَلَدِكُمْ هٰذَا فِي شَهْرِكُمْ هٰذَا ۱۲/٤۰

۱۱۰۰. فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَإٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ ۹/٤۲۷

۱۱۰۱. فَإِنَّ رَأْسَ مِائَةِ سَنَةٍ مِنْهَا لَا يَبْقَى مِمَّنْ هُوَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَحَدٌ ٤/۱٤۷

۱۱۰۲. فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ ٦/۲۷

۱۱۰۳. فَإِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَى الْجَنَّةِ وَأَوْسَطُهَا ۷/٤٦۰

۱۱۰٤. فَإِنَّ قُرَيْشًا مَنَعُونِي أَنْ أُبَلِّغَ كَلَامَ رَبِّي ۲/۳٦٦

۱۱۰٥. فَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ لَمْ يَأْكُلْ وَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ بَسَطَ يَدَهُ ۹/٤۸٥

۱۱۰٦. فَإِنْ كَانَ بَقِيَ مِنْ حَرْبِ قُرَيْشٍ شَيْءٌ فَأَبْقِنِي لَهُ حَتَّى أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ وَإِنْ كُنْتَ وَضَعْتَ الْحَرْبَ فَافْجُرْهَا وَاجْعَلْ مَوْتَتِي فِيهَا ۱۰/٥۰

۱۱۰۷. فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلَّا أَنْ يَعْرُضَ عَلَى إِنَائِهِ عُودًا وَيَذْكُرُ اسْمَ اللهِ فَلْيَفْعَلْ ۳/۱٦۸

۱۱۰۸. فَإِنَّ هٰذَا حُكْمُ وَاللهُ سَائِلُكَ عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۳/۱۹٥

۱۱۰۹. فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى سُورَتَيِ الْمُعَوِّذَتَيْنِ، فَجَعَلَ كُلَّمَا قَرَأَ آيَةً انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ وَوَجَدَ رَسُولُ اللهِ ﷺ خِفَّةً حَتَّى انْحَلَّتِ الْعُقْدَةُ الْأَخِيرَةُ ۱۳/۲۸۳

۱۱۱۰. فَأَنْزَلَ اللهُ ﷻ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَى ﴾ الْآيَةَ ۸/۱۹۹

۱۱۱۱. فَأَنْزَلَ اللهُ ﷻ ﴿ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا ﴾ الْآيَةَ ۸/٤۹۱

۱۱۱۲. فَأَنْزَلَ اللهُ ﷻ ﴿ وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ﴾ ۱۲/۲۱۷

۱۱۱۳. فَأَنْزَلَ اللهُ ﷻ تَصْدِيقَهَا ۹/٥٤

۱۱۱٤. فَأَنْزَلَ اللهُ ﴿ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ ۱۱/۸٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۱۱۵. فَأَنْزَلَ اللهُ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ﴾ الْآيَة ..۳۰/۱۲

۱۱۱۶. فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى ﴿ وَيَسْأَلُونَكَ ﴾ الآية ۱۲۵/۵

۱۱۱۷. فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى: ﴿ عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ﴾ الآية ۱۰۸/٤

۱۱۱۸. فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُتَطَوِّفٌ بِهِ ۳۹۷/۱۱

۱۱۱۹. فَإِنَّمَا شِفَاءُ الْعِيِّ السُّؤَالُ ۱۳۳/٦

۱۱۲۰. فَإِنَّمَا عَمُّ الرَّجُلِ صِنْوُ أَبِيهِ ۲٦۰/۸

۱۱۲۱. فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ لِيَتْرُكْهَا ٤۳۰/۸

۱۱۲۲. فَإِنَّهُ زَادُ إِخْوَانِكُمْ مِنَ الْجِنِّ ۱۷۲/٤

۱۱۲۳. فَإِنَّهُ قَدْ نَهَى عَنْهُ ۲۰۲/٤

۱۱۲٤. فَإِنَّهُ كِتَابٌ كَتَبَهُ اللهُ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَقَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ الْأَرْضَ ٤٤۱/٦

۱۱۲۵. فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي ۲۸۵/۲

۱۱۲٦. فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا ۱۲۰/۱۰

۱۱۲۷. فَإِنَّهَا تَذْهَبُ تَسْتَأْذِنُ فِي السُّجُودِ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَكَأَنَّهَا قَدْ قِيلَ لَهَا اطْلُعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا. قَالَ ثُمَّ قَرَأَ وَذَلِكَ مُسْتَقَرٌّ لَهَا .... ۲۹۱/۱۰_ ۲۹۲

۱۱۲۸. فَإِنَّهَا تَذْهَبُ حَتَّى تَسْجُدَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَسْتَأْذِنَ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَيُوشِكُ أَنْ تَسْجُدَ فَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا وَتَسْتَأْذِنَ فَلَا يُؤْذَنُ لَهَا يُقَالُ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا ٦۵/۷

۱۱۲۹. فَإِنَّهَا سُحْتٌ وَإِنَّا لَا نَأْكُلُهَا ۵٦۹/۳

۱۱۳۰. فَإِنَّهُمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا فَتَجَاوَزَ اللهُ عَنْهُمْ ٤٦۷/۵

۱۱۳۱. فَإِنِّي أَحْكُمُ بِمَا فِي التَّوْرَاةِ فَأَمَرَ بِهِمَا فَرُجِمَا ۵٦۷/۳

۱۱۳۲. فَإِنِّي قَدْ سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَإِنِّي أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ فَيُعْطَى صَحِيفَةَ حَسَنَاتِهِ ۸٤/۱۳

۱۱۳۳. فَإِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا ٦۳/۱۳

۱۱۳٤. فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوِدَةُ الَّتِي عَنْ شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ ۱۰۱/۱۲

۱۱۳۵. فَأَوْحَى اللهُ إِلَيْهِ إِنَّ لِي عَبْدًا بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ. قَالَ مُوسَى: يَا رَبِّ! فَكَيْفَ لِي بِهِ؟ قَالَ: تَأْخُذُ مَعَكَ حُوتًا فَتَجْعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ فَحَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمَّ ٤۱۰/۷

۱۱۳٦. فَأَوَّلْتُ أَنَّ السُّودَ الْعَرَبُ وَأَنَّ الْعُفْرَ الْعَجَمُ ۲۸۲/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ ۱۴۵/۲
۱۱۳۷. فَاتِحَةُ الْكِتَابِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ ۳۶۴/۶
۱۱۳۸. فَاتَّقُوا اللهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ ۴۹۲/۳
۱۱۳۹. فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَيْهِ يُبَارَكْ لَكُمْ فِيهِ ۵۴۶/۸
۱۱۴۰. فَاسْتَغْفَرُوا لِلْمُشْرِكِينَ حَتَّى نَزَلَ ۴۸۹/۵
۱۱۴۱. فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا فَقَدْ أَغْضَبَنِي ۱۹۴/۱۱
۱۱۴۲. فَاكْتُبُوهَا لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ۴۰۲/۴
۱۱۴۳. فَالْتَزِمْنِي ۲۵۹/۳
۱۱۴۴. فَالْتَفَتَ إِبْرَاهِيمُ فَإِذَا هُوَ بِكَبْشٍ أَبْيَضَ أَقْرَنَ أَعْيَنَ .... ۳۹۰_۳۸۹/۱۰
۱۱۴۵. فَالْعَيْنَانِ زِنَاهُمَا النَّظَرُ ۴۷۴/۸
۱۱۴۶. فَاللهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ ۴۷۱/۸
۱۱۴۷. فَالنَّاسُ رَجُلَانِ رَجُلٌ بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللهِ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللهِ ۶۱/۹
۱۱۴۸. فَالْوَاجِبُ جَزَاءٌ مُمَاثِلٌ لِلْمَقْتُولِ هُوَ مِنَ النَّعَمِ أَوْ طَعَامُ مَسَاكِينَ او صِيَامٌ بِعَدَدِ هِمْ ۸۷/۴
۱۱۴۹. فَانْحَرَفُوا إِلَى الْكَعْبَةِ ۲۸۴/۱
۱۱۵۰. فَانْحَرَفُوا وَهُمْ رُكُوعٌ ۲۸۵/۱
۱۱۵۱. فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا ۹۰/۷
۱۱۵۲. فُتِحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ ۴۴۶/۷
۱۱۵۳. فَتَوَجَّهَ إِلَى الْقِبْلَةِ ۲۸۴/۱
۱۱۵۴. فَجَحَدَ آدَمُ فَجَحَدَتْ ذُرِّيَّتُهُ وَنَسِيَ آدَمُ فَنَسِيَتْ ذُرِّيَّتُهُ وَخَطِئَ آدَمُ فَخَطِئَتْ ذُرِّيَّتُهُ ۶۵/۵
۱۱۵۵. فَجَعَلَ يَلْطَحُ أَفْخَاذَنَا وَيَقُولُ أُبَيْنِيَّ لَا تَرْمُوا الْجَمْرَةَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ۱۳/۱۰
۱۱۵۶. فَجُعِلَتْ فِي قِدْرٍ فَطُبِخَتْ فَأَكَلَا مِنْ لَحْمِهَا وَشَرِبَا مِنْ مَرَقِهَا ۲۵۸/۸
۱۱۵۷. فَجَلَسَ وَجَلَسْنَا كَأَنَّ عَلَى رُءُوسِنَا الطَّيْرَ ۲۰۰/۱
۱۱۵۸. فَحَرِّزْ عِبَادِي إِلَى الطُّورِ ۴۴۷/۷
۱۱۵۹. فَحَسَرَ الْعِمَامَةَ وَمَسَحَ مُقَدَّمَ رَأْسِهِ أَوْ قَلَّ نَاصِيَتَهُ بِالْمَاءِ ۴۸۲/۳
۱۱۶۰. فَحَمَلُوهُمْ فِي سَفِينَتِهِمْ بِغَيْرِ نَوْلٍ ۴۱۷/۷
۱۱۶۱.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١١٦٢. فَحِينَئِذٍ تَضَعُ الْحَامِلُ حَمْلَهَا وَيَشِيبُ الْوَلِيدُ وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنْ عَذَابَ اللهِ شَدِيدٌ ٢١٥/٨
١١٦٣. فَخَرَجَ سَعْدٌ إِلَى بَدْرٍ فَقُتِلَ بِهَا ٤٦٧/٢
١١٦٤. فَخَرَرْتُ سَاجِدًا ٣٥٥/٦
١١٦٥. فَخَلَّى سَبِيلَهُمْ ٤٢٣/١١
١١٦٦. فَخَمَّرْتُ وَجْهِي بِجِلْبَابِي ٤٧٥/٨
١١٦٧. فَدَعَا لَهَا ١٢٣/٧
١١٦٨. فَدَفَعْتُ الْبَابَ. فَقَالَ: مَنْ ذَا؟ فَقُلْتُ: أَنَا. فَقَالَ: أَنَا أَنَا. كَأَنَّهُ كَرِهَهَا ٤٦٣/٨
١١٦٩. فَذَاكَ إِلَى سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ ٤٨/١٠
١١٧٠. فَذَرُوهُ حَتَّى يَكُونَ ١٠٢/٤
١١٧١. فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ يَمْحُو اللهُ بِهَا الْخَطَايَا ٢٠٨/٦
١١٧٢. فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ، فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ، فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ ٣٩/٣
١١٧٣. فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَشْرَقَ وَجْهُهُ وَسُرَّ ٥٢٤/٣
١١٧٤. فِرَاشٌ مِنْ ذَهَبٍ ٥٧٣/١١
١١٧٥. فَرُدُّوا إِلَى النَّاسِ أَبْنَاءَهُمْ وَنِسَاءَهُمْ ٣٠٩/٥
١١٧٦. فَرَفَعَ رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنْ بَطْنِهِ عَنْ حَجَرَيْنِ ٣٧/١٠
١١٧٧. فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ أُمَّتِي أُمَّتِي وَبَكَى ٣٦٩/١١
١١٧٨. فَرَفَعْتُ بَصَرِي قِبَلَ السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ٥٧٧/١١
١١٧٩. فَزَايِدُهُ فِي الْخَطَرِ وَمَائِدُهُ فِي الأَجَلِ ٤٥٦/٩
١١٨٠. فُزْتُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ ..... ٥١٣/٦، ٢٣٠/٣، ٣٥/١١
١١٨١. فَسَكَتَ فَقُلْتُ إِنَّهُ يُوحَى إِلَيْهِ فَقُمْتُ فَلَمَّا انْجَلَى عَنْهُ فَقَالَ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾ (الآية) ٣٠٧/٧
١١٨٢. فَصَارَ قِيَامُ اللَّيْلِ تَطَوُّعًا بَعْدَ فَرِيضَةٍ ٢٩٣/٧
١١٨٣. فَصْلُ مَا بَيْنَ الْحَرَامِ وَالْحَلَالِ الدُّفُّ وَالصَّوْتُ ٥٢٠/٩
١١٨٤. فَضَحِكَ رَسُولُ اللهِ ﷺ وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا ١٣٠/٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۱۸۵. فَضَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ بِكَفَّيْهِ الْأَرْضَ وَنَفَخَ فِيهِمَا ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْهِ ۴۸۸/۳

۱۱۸۶. فَضْلُ الصَّلَاةِ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ عَلَى غَيْرِهِ مِائَةُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَفِي مَسْجِدِي أَلْفُ صَلَاةٍ
وَفِي مَسْجِدِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ بِخَمْسِ مِائَةِ صَلَاةٍ ۴۱۲/۲

۱۱۸۷. فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ. ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ۲۱۰/۱۰

۱۱۸۸. فَطَافَا فِي الْمَجَالِسِ .... ۴۲۳/۷_ ۴۲۴

۱۱۸۹. الْفِطْرَةُ خَمْسٌ الْخِتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَنَتْفُ الْإِبْطِ ۳۶۴/۲

۱۱۹۰. فَعَتَبَ اللهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ ۳۲۵/۶

۱۱۹۱. فَعَرَفْتُ أَنْ قَدْ قَتَلَهُ غَيْرِي ۱۴۹/۵

۱۱۹۲. فَعَلَيْكَ بِهَذَا الشَّجَرِ وَكُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ رُوحٌ ۱۶۰/۱۰

۱۱۹۳. فَعَمَدَ الْخَضِرُ إِلَى لَوْحٍ مِنْ أَلْوَاحِ السَّفِينَةِ فَنَزَعَهُ ۴۱۷/۷

۱۱۹۴. فَفَرَضَ عَلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ ۲۹۳/۷

۱۱۹۵. فَفَضْتُ عَرَقًا مِنَ الْحَيَاءِ مِنْ قَوْلِ رَسُولِ اللهِ ۲۲۶/۶

۱۱۹۶. فَفِي أَيِّ هَذَا أَسْتَأْمِرُ أَبَوَيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ اللهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ ثُمَّ فَعَلَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ
مِثْلَ مَا فَعَلْتُ ۵۵/۱۰

۱۱۹۷. فَقَالَ اللهُ يَا جِبْرِيلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ إِنَّا سَنُرْضِيكَ فِي أُمَّتِكَ وَلَا نَسُوءُكَ ۱۶/۱۳

۱۱۹۸. فَقَالَ قَائِلٌ يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا الْوَهْنُ؟ قَالَ: حُبُّ الدُّنْيَا وَكَرَاهِيَةُ الْمَوْتِ ۳۸/۱۱

۱۱۹۹. فَقَامَتْ إِلَى مَسْجِدِهَا وَنَزَلَ الْقُرْآنُ وَجَاءَ رَسُولُ اللهِ ﷺ فَدَخَلَ عَلَيْهَا بِغَيْرِ إِذْنٍ ۸۲/۱۰

۱۲۰۰. فَقَدَّمَ النَّبِيُّ ﷺ الْخُطْبَةَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَأَخَّرَ الصَّلَاةَ ۲۹۱/۱۲

۱۲۰۱. فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى ۱۷۴/۸

۱۲۰۲. فَقُلْتُ دَثِّرُونِي فَدَثَّرُونِي فَصَبُّوا عَلَيَّ مَاءً فَأَنْزَلَ اللهُ ﷻ ﴿ يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ وَرَبَّكَ
فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴾ ۵۱۶/۱۲

۱۲۰۳. فَقُلْتُ رَبِّ إِذًا يَثْلَغُوا رَأْسِي فَيَدَعُوهُ خُبْزَةً ۱۷۴/۱۳

۱۲۰۴. فَكَانَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ أَطْرَقَ فَإِذَا ذَهَبَ قَرَأَهُ ۷۷/۸

۱۲۰۵. فَكَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ ﷺ كَمَا أَقْرَأَهُ ۵۴۳/۱۲

۱۲۰۶. فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ۱۸۰/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۲۰۷. فَكَانَ مِمَّا أَنْزَلَ اللهُ آيَةُ الرَّجْمِ ۴۱۳/۸
۱۲۰۸. فَكَانَ يُعْجِبُنَا أَنْ يَجِيءَ الرَّجُلُ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ الْعَاقِلُ فَيَسْأَلَهُ وَنَحْنُ نَسْمَعُ ۱۰۰/۴
۱۲۰۹. فَكُلٌّ مُيَسَّرٌ أَمَّا أَهْلُ السَّعَادَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعَادَةِ وَأَمَّا أَهْلُ الشَّقَاوَةِ فَيُيَسَّرُونَ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقَاوَةِ. ثُمَّ قَرَأَ ﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى... ﴾ الآيات ۱۶۰/۱۳
۱۲۱۰. فَكُونُوا فِي هَذَا الْأَمْرِ رُءُوسًا وَلَا تَكُونُوا فِيهِ أَذْنَابًا ۱۲۳/۷
۱۲۱۱. فَكَيْفَ أَصْنَعُ فَنَزَلَتْ ۴۵۹/۸
۱۲۱۲. فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَثْنَى اللهُ ﷻ ۱۲/۵
۱۲۱۳. فَلَا آذَنُ لَهُمْ ثُمَّ لَا آذَنُ لَهُمْ ثُمَّ لَا آذَنُ لَهُمْ ۲۶۴/۱۳
۱۲۱۴. فَلَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكُمْ مَا دُمْتُ فِي مَقَامِي هَذَا ۹۴/۴
۱۲۱۵. فَلَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكُمْ مَا دُمْتُ فِي مَقَامِي هَذَا فَأَكْثَرَ النَّاسُ فِي الْبُكَاءِ وَأَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَقَامَ عَبْدُ اللهِ بْنُ حُذَافَةَ السَّهْمِيُّ فَقَالَ مَنْ أَبِي؟ قَالَ أَبُوكَ حُذَافَةُ ثُمَّ أَكْثَرَ أَنْ يَقُولَ سَلُونِي فَبَرَكَ عُمَرُ عَلَى رُكْبَتَيْهِ ...فَسَكَتَ ۹۵/۴
۱۲۱۶. فَلَا تَفْعَلُوا ۳۵۵/۶
۱۲۱۷. فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ ۲۸۳/۷
۱۲۱۸. فَلَا تَنْكِحْهَا ۴۱۶/۸
۱۲۱۹. فَلَا يُرِيدُ أَنْ يُنْفِقَ شَيْئًا إِلَّا لَزِقَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ مَكَانَهَا فَهُوَ يُوَسِّعُهَا فَلَا تَتَّسِعُ ۲۲۰/۷
۱۲۲۰. فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ ضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ۵۹/۹
۱۲۲۱. فَلَمْ أَكُنْ أُحِلُّ لَهُ لِأَنِّي لَمْ أُهَاجِرْ كُنْتُ مِنَ الطُّلَقَاءِ ۹۹/۱۰
۱۲۲۲. فَلَمْ أَكُنْ لِلْجَلِسِ إِذْ وَقَعَ الشَّيْطَانُ ۳۸۸/۳
۱۲۲۳. فَلَمَّا اسْتَبَنْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللهِ ﷺ عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ ۵۴۹/۵
۱۲۲۴. فَلَمَّا تَبَيَّنْتُ وَجْهَهُ عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ ۴۳۷/۱۱
۱۲۲۵. فَلَمَّا ذَهَبُوا وَتَوَلَّوْا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ۲۳۳/۴
۱۲۲۶. فَلَمَّا كَانَتْ وَقْعَةُ أَهْلِ الْفَتْحِ بَادَرَ كُلُّ قَوْمٍ بِإِسْلَامِهِمْ ۴۱۶/۱۱
۱۲۲۷. فَلَوْ كَانَ عَدَدُ هَذِهِ الْعِضَاهِ نَعَمًا لَقَسَمْتُهُ بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بَخِيلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا .. ۲۱۷/۷
۱۲۲۸. فَلَوْ كُنْتُ ثَمَّ لَأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ عِنْدَ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ ۲۱۰/۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۲۲۹. فَلَوْلَا أَنَّ اللهَ قَضَى لِأَهْلِ الْجَنَّةِ الْحَيَاةَ فِيهَا وَالْبَقَاءَ لَمَاتُوا فَرَحًا وَلَوْلَا أَنَّ اللهَ قَضَى لِأَهْلِ النَّارِ الْحَيَاةَ فِيهَا وَالْبَقَاءَ لَمَاتُوا تَرَحًا ۵۰۵/۷

۱۲۳۰. فَلَوْلَا ذَاكَ أُبْرِزَ قَبْرُهُ غَيْرَ أَنَّهُ خُشِيَ أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا ۳۶۰/۷

۱۲۳۱. فَلْيُخَلِّ سَبِيلَهَا وَلَا تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا ۱۱۸/۳

۱۲۳۲. فَلْيَخْلُقُوا مِثْلَ خَلْقِي ذَرَّةً أَوْ ذُبَابَةً أَوْ حَبَّةً ۳۰۸/۸

۱۲۳۳. فَلْيَرْبِطْ حَبْلًا فِي سَقْفٍ ثُمَّ لْيَخْتَنِقْ بِهِ حَتَّى يَمُوتَ ۲۳۶/۸

۱۲۳۴. فَمَا أَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَاتِ إِلَّا نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ ۲۱۱/۳

۱۲۳۵. فَمَا اسْتَقْبَلَهُ جَبَلٌ وَلَا شَجَرٌ إِلَّا وَهُوَ يَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ! ۲۳۹/۷

۱۲۳۶. فَمَا مِنْ مَرَّةٍ يُوحَى إِلَيَّ إِلَّا ظَنَنْتُ أَنَّ نَفْسِي تَفِيضُ ۴۹۹/۱۲

۱۲۳۷. فَمَا نِلْتُمَا مِنْ عِرْضِ أَخِيكُمَا آنِفًا أَشَدُّ مِنْ أَكْلِ مِنْهُ ۴۶۸/۱۱

۱۲۳۸. فَمِنْ أَجْلِ ذَلِكَ قَرَنْتُ بَيْنَهُمَا وَلَمْ أَكْتُبْ بَيْنَهُمَا سَطْرَ بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۲۶۰/۵

۱۲۳۹. فَمَنْ إِذًا ۵۷۵/۳

۱۲۴۰. فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ ۶۷/۴

۱۲۴۱. فَمَنْ سَمَّيْتُ فَلْيَقُمْ ۹/۴

۱۲۴۲. فَمَنْ لَمْ تُعْطِهِ الْحُمْسُ طَافَ بِالْبَيْتِ عُرْيَانًا ۴۴۸/۴

۱۲۴۳. فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّ الصَّوْمَ لَهُ وِجَاءٌ ۴۸۹/۸

۱۲۴۴. فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي ۲۳۸/۷

۱۲۴۵. فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلِ اللهُ وَرَسُولُهُ ۱۳۹/۱۱

۱۲۴۶. فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلِ اللهُ وَرَسُولُهُ رَحِمَ اللهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ ۱۳۴/۱۰

۱۲۴۷. فَمَتِّعِيهَا ۴۰۷/۱

۱۲۴۸. فَنَزَلَ جِبْرِيلُ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ۴۲۸/۸

۱۲۴۹. فَنَزَلَتْ ﴿ءَأَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ﴾ الْآيَةَ قَالَ فَبِي خَفَّفَ اللهُ عَنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ ۱۹۲/۱۲

۱۲۵۰. فَنَزَلَتْ ۲۴۷/۱

۱۲۵۱. فَنَصَرَنَا اللهُ عَلَى مُشْرِكِي الْعَرَبِ وَنَصَرَ اللهُ أَهْلَ الْكِتَابِ عَلَى الْمَجُوسِ ۴۵۷/۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

فهرست

١٢٥٢. نَنْهَى النَّبِيَّ ﷺ ٢٦٤/٧

١٢٥٣. فَهٰذَا وَلِيُّ مَنْ أَنَا مَوْلَاهُ اللّٰهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ اللّٰهُمَّ عَادِ مَنْ عَادَاهُ ٤٠٩/٣

١٢٥٤. فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ ٤١٥/٤

١٢٥٥. فَهَلَّا قَبْلَ الْآنَ ٥٠١/٣

١٢٥٦. فَهِيَ رَسُولُ اللهِ ﷺ مَا قَالَ أَبُو بَكْرٍ وَلَمْ يَهْوَ مَا قُلْتُ ٣٠٣/١١

١٢٥٧. فَهِيَ أَسْرَعُ فِيهِمْ مِنْ نَضْحِ النَّبْلِ ١٦٥/٩

١٢٥٨. فَوَاللهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا ٢٧/١٠

١٢٥٩. فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ أَهْدَى بِمَنْزِلِهِ فِي الْجَنَّةِ مِنْهُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا ٣٠٦/١١

١٢٦٠. فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا خَرَجَ مِنِّي إِلَّا حَقٌّ ٥٧٠/١١

١٢٦١. فَوَاللهِ مَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلٰكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ الدُّنْيَا عَلَيْكُمْ كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا فَتُهْلِكَكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ ٣٢٣/١٢

١٢٦٢. فَوَاللهِ مَا عَلِمْتُ مِنْ أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا ٤٤٥/٨

١٢٦٣. فَوَلَدَتْ جَارِيَةً وَلَدَتْ نَبِيًّا ٤٢٩/٧

١٢٦٤. فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَاهَا دَرَجَةً وَمِنْهَا تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ الْأَرْبَعَةُ وَمِنْ فَوْقِهَا يَكُونُ الْعَرْشُ فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللهَ فَاسْأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ ٢٠٧/٧

١٢٦٥. فِي الْجَنَّةِ مِائَةُ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مِائَةُ عَامٍ ٢٩٦/٨

١٢٦٦. فِي الدَّرَجَاتِ وَالْكَفَّارَاتِ وَفِي نَقْلِ الْأَقْدَامِ إِلَى الْجَمَاعَاتِ وَإِسْبَاغِ الْوُضُوءِ فِي الْمَكْرُوهَاتِ وَانْتِظَارِ الصَّلَاةِ ٤٧٢/١٠

١٢٦٧. فِي ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ٥/٥

١٢٦٨. فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ ٤٠٣/٢

١٢٦٩. فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ فَيَرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ ٥٦٠/٩

١٢٧٠. فَيَأْتُونِي فَأَسْجُدُ تَحْتَ الْعَرْشِ فَيُقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَسَلْ تُعْطَهْ ٢٩٥/٧

١٢٧١. فَيَأْمُرُ السَّمَاءَ أَنْ تُمْطِرَ فَتُمْطِرَ ١٥/٦

١٢٧٢. فَيَبْلُغُ النَّاسَ مِنَ الْغَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ وَلَا يَحْتَمِلُونَ .... ١٧٩/١٠، ٣٦/١٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۲۷۳. فَيَتَعَلَّقُ أَبُو ذَرٍّ بِالْأَمْرِ الشَّدِيدِ ۳۳۸/۵
۱۲۷۴. فَيَتَّكِلُوا ۲۰۳/۲
۱۲۷۵. فَيُخْتَمُ عَلَى فِيهِ فَيُقَالُ لِأَرْكَانِهِ انْطِقِي ۴۵٦/۸
۱۲۷٦. فَيُرْسِلُ اللهُ عَلَيْهِمُ النَّغَفَ فِي رِقَابِهِمْ فَيُصْبِحُونَ فَرْسَى كَمَوْتِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ۴۴۸/۷
۱۲۷۷. فَيَسْتَفْتِحُ لَهُ فَلَا يُفْتَحُ لَهُ ۴٦٦/۴
۱۲۷۸. فَيُسَمِّيهِ ۳۵۵/۹
۱۲۷۹. فَيُشَيِّعُهُ مِنْ كُلِّ سَمَاءٍ مُقَرَّبُوهَا إِلَى السَّمَاءِ الَّتِي تَلِيهَا حَتَّى يُنْتَهَى بِهِ إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ .. ۷۴/۱۳
۱۲۸۰. فَيَصِيحُ صَيْحَةً يَسْمَعُهَا مَنْ يَلِيهِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ ۷۷/۱۲
۱۲۸۱. فَيُقَالُ لَهُ فَإِنَّ لَكَ الَّذِي تَمَنَّيْتَ وَعَشَرَةَ أَضْعَافِ الدُّنْيَا ۹۵/۱۱
۱۲۸۲. فَيَقُولُ أَلَا يَتَّبِعُ كُلُّ إِنْسَانٍ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ۳۴۷/۱۰
۱۲۸۳. فَيَقُولُ اللهُ ﷻ اكْتُبُوا كِتَابَهُ فِي سِجِّينٍ فِي الْأَرْضِ السُّفْلَى فَتُطْرَحُ رُوحُهُ طَرْحًا ۲٦۵/۸
۱۲۸۴. فَيَقُولُ اللهُ ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ ۴۱۷/٦
۱۲۸۵. فِيمَا سَقَتِ السَّمَاءُ وَالْعُيُونُ أَوْ كَانَ عَثَرِيًّا الْعُشْرُ وَمَا سُقِيَ بِالنَّضْحِ نِصْفُ الْعُشْرِ ۲۷٦/۴
۱۲۸٦. فَيَمُرُّ أَوَائِلُهُمْ عَلَى بُحَيْرَةِ طَبَرِيَّةَ فَيَشْرَبُونَ مَا فِيهَا وَيَمُرُّ آخِرُهُمْ فَيَقُولُونَ لَقَدْ كَانَ بِهَذِهِ مَرَّةً مَاءٌ ۴۴۷/۷

ق

۱۲۸۷. قَالَ الَّذِي عَلَيْهِمْ ارْجِعُوا فَسَتَخْرِقُونَهُ غَدًا إِنْ شَاءَ اللهُ ۴۴٦/۷
۱۲۸۸. قَالَ اللهُ ابْنَ آدَمَ أَنَّى تُعْجِزُنِي وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ مِثْلِ هَذِهِ ۵۷۴/۱۲
۱۲۸۹. قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَا أَهْلٌ أَنْ أُتَّقَى فَمَنْ اتَّقَانِي فَلَمْ يَجْعَلْ مَعِي إِلَهًا فَأَنَا أَهْلٌ أَنْ أَغْفِرَ لَهُ ۵۳۴/۱۲
۱۲۹۰. قَالَ لِسُلَيْمَانَ أُنْظُرْ إِلَى السَّمَاءِ، فَمَا أَطْرَقَ حَتَّى جَاءَ بِهِ فَوَضَعَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ ۲۰۹/۹
۱۲۹۱. قَالَ هَؤُلَاءِ أَكَلَةُ الرِّبَا ٦۷/۱۳
۱۲۹۲. قَالَ: دَعُوهُ فَإِنَّمَا هُوَ أَبْتَرُ لَا عَقِبَ لَهُ لَوْ هَلَكَ انْقَطَعَ ذِكْرُهُ وَاسْتَرَحْتُمْ مِنْهُ ۲۵۷/۱۳
۱۲۹۳. الْقَتْلُ ۵۷/۳
۱۲۹۴. قُتِلَ قَوْمٌ وَهِيَ فِي بُطُونِهِمْ ۷٦/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۲۹۵. قَتَلُوهُ قَتَلَهُمُ اللهُ أَلَا سَأَلُوا إِذْ لَمْ يَعْلَمُوا فَإِنَّمَا شِفَاءُ الْعِيِّ السُّؤَالُ ۹۷/٤

۱۲۹۶. قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتَهُ فِيهِ ٤٨٧/٩

۱۲۹۷. قَدْ أَذِنَ اللهُ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ لِحَوَائِجِكُنَّ ٦١/١٠

۱۲۹۸. قَدْ أَذِنْتُ لَكَ ٣٧٧/٥

۱۲۹۹. قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرُزِقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللهُ بِمَا آتَاهُ ١٣٧/٧

۱۳۰۰. قَدْ أَفْلَحَ مَنْ آمَنَ وَرُزِقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللهُ بِهِ ٨٧/٨

۱۳۰۱. قَدْ أَفْلَحَ مَنْ هُدِيَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَرُزِقَ الْكَفَافَ وَقَنَعَ بِهِ ٨٦/٨

۱۳۰۲. قَدْ أَنْزَلَ اللهُ عَلَيَّ آيَاتٍ لَمْ يُرَ مِثْلُهُنَّ ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴾ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ وَ ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴾ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ ٢٨٩/١٣

۱۳۰۳. قَدْ أُنْزِلَ فِيكَ وَفِي صَاحِبَتِكَ قُرْآنٌ ٤٢٨/٨

۱۳۰٤. قَدْ اسْتُجِيبَ لَكَ فَسَلْ ٤١٨/١

۱۳۰۵. قَدْ حَمَلْتُهَا بِمَا فِيهَا ١٣٨/١٠

۱۳۰٦. قَدْ سَأَلَ اللهَ بِاسْمِ اللهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا سُئِلَ بِهِ أَعْطَى وَإِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ ٢٠٨/٩

۱۳۰۷. قَدْ سَأَلْتَ الْبَلَاءَ فَسَلِ اللهَ الْعَافِيَةَ ٢٧٥/٦

۱۳۰۸. قَدْ سَهُلَ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ ١٦/١٢

۱۳۰۹. قَدْ غُفِرَ لَكَ غَدَرَاتُكَ وَفَجَرَاتُكَ ٥٣٣/١٠

۱۳۱۰. قَدْ قَالَ النَّاسُ ثُمَّ كَفَرَ أَكْثَرُهُمْ فَمَنْ مَاتَ عَلَيْهَا فَهُوَ مِمَّنْ اسْتَقَامَ ٩٣/١١

۱۳۱۱. قَدْ كَانَ أَبْغَضَ الْحَدِيثِ إِلَيْهِ ٣٦٨/١٠

۱۳۱۲. قَدْ كَانَ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ رِجَالٌ يُكَلَّمُونَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا أَنْبِيَاءَ فَإِنْ يَكُ مِنْ أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَعُمَرُ ١٦/٦

۱۳۱۳. قَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُؤْخَذُ الرَّجُلُ فَيُحْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهَا فَيُجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نِصْفَيْنِ وَيُمْشَطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ وَعَظْمِهِ فَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللهِ لَيَتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرُ حَتَّى يَسِيرَ الرَّاكِبُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ ٣٩٧/٩

۱۳۱٤. قَدْ كُنْتُ أَصْبَحْتُ صَائِمًا ٣٨٧/١١

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۳۱۵. قَدْرُ مَا يُغَدِّيهِ وَيُعَشِّيهِ ۱۶۷/۲
۱۳۱۶. قَدِمَ وَفْدُ الْجِنِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ۱۷۳/٤
۱۳۱۷. الْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ ۱۳/۱
۱۳۱۸. قَضَيْتَ بِحُكْمِ اللهِ أَوْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ ۵۰/۱۰
۱۳۱۹. قُلْ أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فَقَالَ أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ قَالَ اللَّهُمَّ تُبْ عَلَيْهِ ۵٤۹/۳
۱۳۲۰. قُلْ آمَنْتُ بِاللهِ ثُمَّ اسْتَقِمْ .... ۱٤۹/۲، ۲۰۵/۶، ٤٦/۸، ۹۳/۱۱
۱۳۲۱. قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ أَشْهَدُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۳۳۹/۹
۱۳۲۲. قَلْبُ الشَّيْخِ شَابٌّ عَلَى حُبِّ اثْنَتَيْنِ طُولِ الْحَيَاةِ وَكَثْرَةِ الْمَالِ ۵۲۰/۶
۱۳۲۳. قُمْ يَا عَلِيُّ فَأَدِّ رِسَالَةَ رَسُولِ اللهِ ﷺ ۲۷۱/۵
۱۳۲٤. قُمْ يَا فُلَانُ! قُمْ يَا فُلَانُ! قُمْ يَا فُلَانُ! ۳۸۱/۱۱
۱۳۲۵. قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ تُفْلِحُوا ۲۷۳/۱۳
۱۳۲۶. قُولُوهَا مَا قُبِلَتْ مِنْكُمْ فَإِذَا رُدَّتْ عَلَيْكُمْ فَعَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۱۱۰/٤
۱۳۲۷. قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ ۱۲۵/۹
۱۳۲۸. قُومُوا إِلَى جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَالْأَرْضُ ۲۳۲/۵
۱۳۲۹. قُومُوا فَانْحَرُوا ثُمَّ احْلِقُوا .... ۹۷/۱۱، ٤۰۲/۱۱

ك

۱۳۳۰. كَأَنَّمَا عَلَى رُءُوسِهِمُ الطَّيْرُ ٤٤۵/۱۱
۱۳۳۱. كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مُوسَى هَابِطًا مِنَ الثَّنِيَّةِ وَلَهُ جُؤَارٌ إِلَى اللهِ بِالتَّلْبِيَةِ ۳۷۰/۸
۱۳۳۲. كَادَ أَنْ يُسْلِمَ ۱٦٤/۹
۱۳۳۳. كَادَ ابْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ ۷۰/۵
۱۳۳٤. كَادَ الْجُعَلُ أَنْ يُعَذَّبَ فِي جُحْرِهِ مِنْ خَطِيئَةِ بَنِي آدَمَ ۸۱/۷
۱۳۳۵. كَادَ الضَّبُّ أَنْ يَمُوتَ فِي جُحْرِهِ هَزْلًا مِنْ ظُلْمِ ابْنِ آدَمَ ۸۲/۷
۱۳۳۶. كَادَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ أَنْ تَكُونَ أَنْبِيَاءَ كُلُّهَا ۱۲۵/۱
۱۳۳۷. كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ يُحَرِّكُ بِهِ لِسَانَهُ يُرِيدُ أَنْ يَحْفَظَهُ فَأَنْزَلَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾ ۷۷/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۳۳۸. كَانَ أَحَدُنَا إِذَا هَاجَرَ لَمْ يَسْأَلْ رَسُولَ اللهِ ﷺ عَنْ شَيْءٍ ۱۰۱/۴
۱۳۳۹. كَانَ آخِرَ قَوْلِ إِبْرَاهِيمَ حِينَ أُلْقِيَ فِي النَّارِ حَسْبِيَ اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۱۶۳/۸
۱۳۴۰. كَانَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا حَتَّى تُفْهَمَ عَنْهُ ۴۴/۱۲
۱۳۴۱. كَانَ ابْنُ عُمَرَ لَا يَأْكُلُ حَتَّى يُؤْتَى بِمِسْكِينٍ يَأْكُلُ مَعَهُ ۴۲۸/۷
۱۳۴۲. كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ ۸۸/۶
۱۳۴۳. كَانَ الْمُشْرِكُونَ يَقُولُونَ: لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ (فَيَقُولُ رَسُولُ اللهِ ﷺ: وَيْلَكُمْ قَدْ قَدْ فَيَقُولُونَ:)
إِلَّا شَرِيكًا هُوَ لَكَ تَمْلِكُهُ وَمَا مَلَكَ ۳۶۶/۶
۱۳۴۴. كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا ۱۰۴/۱۰
۱۳۴۵. كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَذْكُرُ اللهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ .... ۲۵/۳، ۵۱۳/۱۱
۱۳۴۶. كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً ۵۱۰/۱۲
۱۳۴۷. كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ الْفَأْلُ الْحَسَنُ وَيَكْرَهُ الطِّيَرَةَ ۱۶/۱۲
۱۳۴۸. كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَعْرِضُ نَفْسَهُ بِالْمَوْقِفِ فَقَالَ أَلَا رَجُلٌ يَحْمِلُنِي إِلَى قَوْمِهِ فَإِنَّ قُرَيْشًا مَنَعُونِي
أَنْ أُبَلِّغَ كَلَامَ رَبِّي ۲۷۵/۱۲
۱۳۴۹. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ إِذَا حَزَبَهُ أَمْرٌ صَلَّى .... ۴۴/۶، ۹۲/۸
۱۳۵۰. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَأْتِي مَسْجِدَ قُبَاءٍ رَاكِبًا وَمَاشِيًا فَيُصَلِّي فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ۴۷۹/۵
۱۳۵۱. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَعَوَّذُ مِنْ عَيْنِ الْجَانِّ وَعَيْنِ الْإِنْسِ فَلَمَّا نَزَلَتِ الْمُعَوِّذَتَانِ أَخَذَ بِهِمَا
وَتَرَكَ مَا سِوَى ذٰلِكَ ۲۸۹/۱۳
۱۳۵۲. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَفَاءَلُ وَلَا يَتَطَيَّرُ وَيُعْجِبُهُ الِاسْمُ الْحَسَنُ ۱۶/۱۲
۱۳۵۳. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُحِبُّ هٰذِهِ السُّورَةَ ۱۱۰/۱۳
۱۳۵۴. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَحُثُّنَا عَلَى الصَّدَقَةِ وَيَنْهَانَا عَنِ الْمُثْلَةِ ۲۴۶/۱۲
۱۳۵۵. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَذْكُرُ اللهَ ﷻ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ ۸۹/۱۰
۱۳۵۶. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُعِيدُ الْكَلِمَةَ ثَلَاثًا لِتُعْقَلَ عَنْهُ ۲۰۰/۸
۱۳۵۷. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُغِيرُ إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ ۲۱۸/۱۳
۱۳۵۸. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَقْضِي حَاجَتَهُ ثُمَّ يَخْرُجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَأْكُلُ مَعَنَا اللَّحْمَ ۱۳۷/۱۲
۱۳۵۹. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ يَمِينًا وَشِمَالًا وَلَا يَلْوِي عُنُقَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ ۳۲۷/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۳۶۰. كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَلْحَظُ فِي صَلَاتِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَلْوِيَ عُنُقَهُ ۳۲۱/۸

۱۳۶۱. كَانَ زَكَرِيَّا نَجَّارًا ۴۷٤/۷

۱۳۶۲. كَانَ شُعَيْبُ كَثِيرُ الْمَلِ ۱۸۷/۶

۱۳۶۳. كَانَ طَالُوت أَعْلَمُ بَنِي إِسْرَائِيل بِالْحَرْبِ ۶۷/۲

۱۳۶٤. كَانَ عَلَى مُوسَى يَوْمَ كَلَّمَهُ رَبُّهُ كِسَاءُ صُوفٍ وَجُبَّةُ صُوفٍ وَكُمَّةُ صُوفٍ وَسَرَاوِيلُ صُوفٍ وَكَانَتْ نَعْلَاهُ مِنْ جِلْدِ حِمَارٍ مَيِّتٍ ۵۷۲/۷

۱۳۶۵. كَانَ كُلُّ نَبِيٍّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى كُلِّ أَحْمَرَ وَأَسْوَدَ ۱۸٤/۱۰

۱۳۶۶. كَانَ نَاسٌ مِنَ الْأَسْرَى يَوْمَ بَدْرٍ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ فِدَاءٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللهِ ﷺ فِدَاءَهُمْ أَنْ يُعَلِّمُوا أَوْلَادَ الْأَنْصَارِ الْكِتَابَةَ ۳۵۲/۱۱

۱۳۶۷. كَانَ نَاسٌ يَحُجُّونَ بِغَيْرِ زَادٍ ٤۶۶/۱

۱۳۶۸. كَانَتِ الْمَرْأَةُ تَطُوفُ بِالْبَيْتِ وَهِيَ عُرْيَانَةٌ فَتَقُولُ مَنْ يُعِيرُنِي تِطْوَافًا ٤٤۷/٤

۱۳۶۹. كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ فِي الْيَوْمِ تَقْتُلُ ثَلَاثَمِائَةَ نَبِيٍّ ثُمَّ يُقِيمُونَ سُوقَ بَقْلِهِمْ فِي آخِرِ النَّهَارِ ... ۱۲۶/۱

۱۳۷۰. كَانَتْ بِيَدِ رَسُولِ اللهِ ﷺ قَوْسٌ عَرَبِيَّةٌ فَرَأَى رَجُلًا بِيَدِهِ قَوْسٌ فَارِسِيَّةٌ فَقَالَ مَا هَذِهِ أَلْقِهَا وَعَلَيْكُمْ بِهَذِهِ وَأَشْبَاهِهَا وَرِمَاحِ الْقَنَا فَإِنَّهُمَا يَزِيدُ اللهُ لَكُمْ بِهِمَا فِي الدِّينِ وَيُمَكِّنُ لَكُمْ فِي الْبِلَادِ ۲۲۵/۵

۱۳۷۱. كَانَتْ تِلْكَ النَّارُ نُورًا ۱۷۶/۹

۱۳۷۲. كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمُسِ ۱۲۷/۵

۱۳۷۳. كَانَتْ لِي مَنْزِلَةٌ مِنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ لَمْ تَكُنْ لِأَحَدٍ مِنَ الْخَلَائِقِ فَكُنْتُ آتِيهِ كُلَّ سَحَرٍ فَأَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللهِ فَإِنْ تَنَحْنَحَ انْصَرَفْتُ إِلَى أَهْلِي وَإِلَّا دَخَلْتُ عَلَيْهِ ٤۶٤/۸

۱۳۷٤. كَانَتَا شَيْئًا وَاحِدًا مُلْتَزِقَتَيْنِ، ﴿ فَفَتَقْنَاهُمَا ﴾ فَصَلْنَا بَيْنَهُمَا بِالْهَوَاءِ ۱۲۷/۸

۱۳۷۵. كَانُوا فِي أَوَّلِ النَّهَارِ سَحَرَةً وَفِي آخِرِ النَّهَارِ شُهَدَاءَ ۵۵۳/٤

۱۳۷۶. كَانُوا يَخْذِفُونَ أَهْلَ الطَّرِيقِ وَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ٤۱۶/۹

۱۳۷۷. كَبِّرِي اللهَ عَشْرًا وَسَبِّحِي اللهَ عَشْرًا وَاحْمَدِيهِ عَشْرًا ثُمَّ سَلِي مَا شِئْتِ يَقُولُ نَعَمْ نَعَمْ ٤۱۶/۱

۱۳۷۸. الْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي وَالْعَظَمَةُ إِزَارِي فَمَنْ نَازَعَنِي وَاحِدًا مِنْهُمَا قَذَفْتُهُ فِي النَّارِ .... ۳۲۷/۷، ۳۲۰/۹

۱۳۷۹. كُتِبَتْ عَلَيْكَ كِذْبَةٌ ٤۷۸/۹

۱۳۸۰. كِخْ كِخْ لِيَطْرَحَهَا ثُمَّ قَالَ أَمَا شَعَرْتَ أَنَّا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ ۳۵۷/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٣٨١. كَذَبَ النَّسَّابُونَ ٢٠٩/٤
١٣٨٢. كَذَبْتَ ٩١/٦
١٣٨٣. كَذَبْتِ إِنَّ اللهَ لَا يُؤَاخِذُ عَبْدَهُ فِي أَوَّلِ مَرَّةٍ ٣١٤/٣
١٣٨٤. كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللهِ! إِنْ أَمْسَكْتُهَا، فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللهِ ﷺ ٤٣٦/٨
١٣٨٥. كَذَّبَنِي هَؤُلَاءِ ١٩٠/٤
١٣٨٦. كَعَكَرِ الزَّيْتِ فَإِذَا قَرَّبَ إِلَيْهِ سَقَطَتْ فَرْوَةُ وَجْهِهِ فِيهِ ٣١٥/٧
١٣٨٧. كَفَّارَةُ الذَّنْبِ النَّدَامَةُ ٥٣٣/١٠
١٣٨٨. كَفَّارَةُ الْمَجَالِسِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ ٤٦٨/١١
١٣٨٩. كُفُّوا عَنِ الْقَوْمِ إِلَّا أَرْبَعَةً ٣٥١/١١
١٣٩٠. كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ ٢٤٨/٣
١٣٩١. كَفَى بِالنَّفْيِ فِتْنَةً ٤١٠/٨
١٣٩٢. كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَمْ يُبْدَأْ فِيهِ بِالْحَمْدِ أَقْطَعُ ١٣٦/٦
١٣٩٣. كُلُّ إِنْسَانٍ تَلِدُهُ أُمُّهُ عَلَى الْفِطْرَةِ ٤٢٨/٧
١٣٩٤. كُلُّ ابْنِ آدَمَ يَأْكُلُهُ التُّرَابُ إِلَّا عَجْبَ الذَّنَبِ مِنْهُ خُلِقَ وَفِيهِ يُرَكَّبُ ٢٩٧/٤
١٣٩٥. كُلُّ الْكَذِبِ يُكْتَبُ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا ثَلَاثَ خِصَالٍ رَجُلٌ كَذَبَ عَلَى امْرَأَتِهِ لِيُرْضِيَهَا أَوْ رَجُلٌ كَذَبَ فِي خَدِيعَةِ حَرْبٍ أَوْ رَجُلٌ كَذَبَ بَيْنَ امْرَأَيْنِ مُسْلِمَيْنِ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمَا ٥٠٣/٥
١٣٩٦. كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو فَبَايِعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوبِقُهَا .... ٥٥٤/١٢، ٣٣٤/١٣
١٣٩٧. كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ وَخَيْرُ الْخَطَّائِينَ التَّوَّابُونَ .... ٣٤٩/٦، ٤٨٣/٨
١٣٩٨. كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ ٤٩٢/٦
١٣٩٩. كُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ حَتَّى الْعَجْزُ وَالْكَيْسُ ٥٧/١٢
١٤٠٠. كُلُّ شَيْءٍ بِقَضَاءٍ وَقَدَرٍ حَتَّى وَضَعْتَ يَدَكَ عَلَى خَدِّكَ ٥٧/١٢
١٤٠١. كُلُّ قَرْضٍ جَرَّ مَنْفَعَةً فَهُوَ وَجْهٌ مِنْ وُجُوهِ الرِّبَا ١٩٧/٢
١٤٠٢. كُلْ مَا شِئْتَ وَالْبَسْ مَا شِئْتَ مَا أَخْطَأَتْكَ اثْنَتَانِ سَرَفٌ أَوْ مَخِيلَةٌ ٤٥٠/٤
١٤٠٣. كُلُّ مَا يَلْهُو بِهِ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ بَاطِلٌ إِلَّا رَمْيَهُ بِقَوْسِهِ وَتَأْدِيبَهُ فَرَسَهُ وَمُلَاعَبَتَهُ أَهْلَهُ فَإِنَّهُنَّ مِنَ الْحَقِّ ٥٢٠/٩

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٤٠٤. كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ ٣٨٣/٥

١٤٠٥. كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَإِنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ وَأَنْ تُفْرِغَ مِنْ دَلْوِكَ فِي إِنَاءِ أَخِيكَ ٤٨٧/٩

١٤٠٦. كُلَّ يَوْمٍ يُجِيبُ دَاعِيًا وَيَكْشِفُ كَرْبًا وَيُجِيبُ مُضْطَرًّا وَيَغْفِرُ ذَنْبًا ٧٤/١٢

١٤٠٧. كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ١٩٣/٣

١٤٠٨. كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ ٤٢٩/٢

١٤٠٩. كَلِمَتَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ .... ٤٦٤/٩، ١٣٣/١٢

١٤١٠. كُلُوا الزَّيْتَ وَادَّهِنُوا بِهِ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ ٣٣٨/٨

١٤١١. كُلُوا جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا فَإِنَّ الْبَرَكَةَ مَعَ الْجَمَاعَةِ ٥٤٧/٨

١٤١٢. كُلُوا وَاشْرَبُوا وَتَصَدَّقُوا وَالْبَسُوا مَا لَمْ يُخَالِطْهُ إِسْرَافٌ أَوْ مَخِيلَةٌ ٤٥٠/٤

١٤١٣. كَمْ مِنْ أَشْعَثَ أَغْبَرَ ذِي طِمْرَيْنِ لَا يُؤْبَهُ لَهُ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لَأَبَرَّهُ مِنْهُمُ الْبَرَاءُ بْنُ مَالِكٍ ..٤٦٠/١١

١٤١٤. كَمَا يَرْزُقُهُمْ فِي حَالَةٍ وَاحِدَةٍ فِي الدُّنْيَا ٢٣٩/٤

١٤١٥. كَمَا يَرْزُقُهُمْ فِي وَقْتٍ وَاحِدٍ ٥١٢/٦

١٤١٦. كَمُلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا آسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَمَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ ٢٧٦/٩

١٤١٧. كَمُلَ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ وَفَضْلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ ٣٥٧/١٢

١٤١٨. كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ ١٢٥/٩

١٤١٩. كُنَّا نُسَمِّنُ الْأُضْحِيَّةَ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ يُسَمِّنُونَ ٢٦٣/٨

١٤٢٠. كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَسَمِعْتُهُ اسْتَغْفَرَ مِائَةَ مَرَّةٍ ٣٦/١١

١٤٢١. كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَزُورُوهَا ٢٠٥/١

١٤٢٢. كَهَيْئَةِ الذَّرِّ ٦٨/٥

١٤٢٣. الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ .... ١٣٩٣، ٦١/٥، ٢٨٥/١١، ٢٢٨/١٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۴۲۴. كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ ۸۶/۱۰
۱۴۲۵. كَيْفَ نَصْنَعُ بِأَيْمَانِنَا ۶۴/۴
۱۴۲۶. كَيْفَ يُفْلِحُ قَوْمٌ شَجُّوا نَبِيَّهُمْ وَكَسَرُوا رَبَاعِيَتَهُ وَهُوَ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللهِ ۴۷۱/۲

ل

۱۴۲۷. لَأَحَدُهُمْ أَهْدَى بِمَنْزِلِهِ فِي الْجَنَّةِ مِنْهُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا ۵۵۵/۱۰
۱۴۲۸. لَأُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ حَتَّى لَا أَدَعَ إِلَّا مُسْلِمًا ۲۰۶/۱۲
۱۴۲۹. لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْكَ ۴۸۸/۵
۱۴۳۰. لِأَنَّ فِي قَلْبِي الْيَوْمَ مَا لَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ ۳۰۴/۵
۱۴۳۱. لَأَنْ يُهْدَى بِكَ رَجُلٌ وَاحِدٌ خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ ۲۳۰/۳
۱۴۳۲. لِأَنَّهَا كَانَتْ تَعْمَلُ بِيَدِهَا وَتَصَدَّقُ ۴۸۶/۴
۱۴۳۳. لا ۱۷۸/۳
۱۴۳۴. لَا آذَنُ لَكَ وَلَا كَرَامَةَ وَلَا نُعْمَةَ عَيْنٍ كَذَبْتَ أَيْ عَدُوَّ اللهِ لَقَدْ رَزَقَكَ اللهُ طَيِّبًا حَلَالًا فَاخْتَرْتَ مَا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْكَ مِنْ رِزْقِهِ ۵۱۹/۹
۱۴۳۵. لَا أَشُكُّ وَلَا أَسْأَلُ ۵۷/۶
۱۴۳۶. لا أُغَرِّبُ بَعْدَهُ مُسْلِمًا ۴۱۰/۸
۱۴۳۷. لَا آكُلُ مُتَّكِئًا ۲۷۳/۶
۱۴۳۸. لَا أُكَلِّمُكَ أَبَدًا ۱۴۸/۳
۱۴۳۹. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللهُ لَهُ ۴۱۸/۱
۱۴۴۰. لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ۵۷۹/۶
۱۴۴۱. لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ لَا تَدَعْ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ۴۱۶/۱
۱۴۴۲. لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَغَلَبَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَهُ ۲۶/۱۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۴۴۳. لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ.
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ. اللَّهُمَّ لَا تَدَعْ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَلَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۳۶۱/۱۱
۱۴۴۴. لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَسُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ ۴۱۷/۱
۱۴۴۵. لا أَنْتَ مُؤْمِنٌ وَهُوَ كَافِرٌ وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ جَمَعَ الْعَرَبَ عَلَى الْأَصْنَامِ ۱۰۷/۴
۱۴۴۶. لا إِنَّهُ لَمْ يَقُلْ يَوْمًا قَطُّ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَوْمَ الدِّينِ ۴۷۲/۶
۱۴۴۷. لا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ .... ۴۴۱/۳، ۱۲۷/۱۲
۱۴۴۸. لا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ قُلُوبُهُمْ قَلْبٌ وَاحِدٌ ۴۶۹/۴
۱۴۴۹. لا بِشَيْءٍ مِنْ نِعَمِكَ رَبَّنَا نُكَذِّبُ فَلَكَ الْحَمْدُ ۶۷/۱۲
۱۴۵۰. لا بَلْ تَشَقَّقُ عَنْهَا ثَمَرُ الْجَنَّةِ ۳۶۶/۷
۱۴۵۱. لا تَأْخُذْ مِنْهُ إِلَّا سَبْعَةَ دَرَاهِمَ ۱۹۷/۲
۱۴۵۲. لا تَأْكُلْ فَإِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى غَيْرِهِ ۴۶۹/۳
۱۴۵۳. لا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا ۳۶۰/۸
۱۴۵۴. لا تَحِلُّ لِلْأَوَّلِ حَتَّى يُجَامِعَهَا الْآخَرُ ۱۰/۲
۱۴۵۵. لا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ ۸۶/۲
۱۴۵۶. لا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ ثُمَّ قَنَّعَ رَأْسَهُ وَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى أَجَازَ الْوَادِيَ ۵۶۶/۶
۱۴۵۷. لا تَدَعُوا رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ وَإِنْ طَرَدَتْكُمُ الْخَيْلُ ۵۶۴/۱۱
۱۴۵۸. لا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ لَا تُوَافِقُوا مِنَ اللهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبُ لَكُمْ ۵۴۲/۵

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۴۵۹. لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى خَدَمِكُمْ وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ لَا تُوَافِقُوا مِنَ اللهِ سَاعَةً نَيْلٍ فِيهَا عَطَاءٌ فَيَسْتَجِيبَ لَكُمْ ۱۹۵/۷
۱۴۶۰. لَا تَرَايَا نَارَاهُمَا .... ۲۳۶/۳، ۳۰/۴
۱۴۶۱. لا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْإِفْطَارَ وَأَخَّرُوا السُّحُورَ ۴۲۷/۱
۱۴۶۲. لَا تَزَالُ الْمَسْأَلَةُ بِأَحَدِكُمْ حَتَّى يَلْقَى اللهَ وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ ۱۶۷/۲
۱۴۶۳. لَا تَزَالُ جَهَنَّمُ تَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ حَتَّى يَضَعَ فِيهَا رَبُّ الْعِزَّةِ قَدَمَهُ فَتَقُولُ قَطْ قَطْ وَعِزَّتِكَ وَيُزْوَى بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ ۵۰۰/۱۱
۱۴۶۴. لا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ ۸۴/۵
۱۴۶۵. لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ عَلَى مَنْ نَاوَاهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَيَنْزِلَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عليه السلام ۳۵۵/۱۱
۱۴۶۶. لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي مَنْصُورِينَ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ ۴۳۹/۲
۱۴۶۷. لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي يُقَاتِلُونَ عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۲۷۶/۱۲
۱۴۶۸. لَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ اللهُ أَعْلَمُ بِأَهْلِ الْبِرِّ مِنْكُمْ. فَقَالَ: مَا نُسَمِّيهَا؟ قَالَ: سَمُّوهَا زَيْنَبَ .... ۱۴/۱۲_ ۱۵
۱۴۶۹. لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ ۳۰۱/۶
۱۴۷۰. لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ فَإِنْ أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وُكِلْتَ إِلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا ۶/۲
۱۴۷۱. لَا تُسَافِرُوا بِالْقُرْآنِ فَإِنِّي لَا آمَنُ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ ۱۲۷/۱۲
۱۴۷۲. لَا تُسَبِّخِي عَلَيْهِ دَعِيهِ بِذَنْبِهِ ۳۸۸/۳
۱۴۷۳. لا تَسُبُّوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ ۲۵۴/۵
۱۴۷۴. لا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنْفَقَ أَحَدُكُمْ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ ۴۵۹/۵
۱۴۷۵. لَا تَسُبُّوا الأَمْوَاتَ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا ۴۶۰/۵
۱۴۷۶. لَا تَسُبُّوا الدَّهْرَ فَإِنَّ اللهَ هُوَ الدَّهْرُ ۲۸۷/۱۱
۱۴۷۷. لَا تَسُبُّوا تُبَّعًا فَإِنَّهُ قَدْ كَانَ أَسْلَمَ ۲۶۲/۱۱
۱۴۷۸. لَا تَسْتَنْجُوا بِالرَّوْثِ وَلَا بِالْعِظَامِ فَإِنَّهُ زَادُ إِخْوَانِكُمْ مِنَ الْجِنِّ .... ۳۵۰/۴، ۲۶۶/۷، ۲۷۳/۷
۱۴۷۹. لَا تُشَدِّدُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَيُشَدَّدَ عَلَيْكُمْ فَإِنَّ قَوْمًا شَدَّدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ فَشَدَّدَ اللهُ عَلَيْهِمْ ۱۴۰/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٤٨٠. لَا تُشَدِّدُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَيُشَدَّدَ عَلَيْكُمْ فَإِنَّ قَوْمًا شَدَّدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ فَشَدَّدَ اللهُ عَلَيْهِمْ فَتِلْكَ بَقَايَاهُمْ فِي الصَّوَامِعِ وَالدِّيَارِ ١٦٧/١٢

١٤٨١. لَا تُشْرِكْ بِاللهِ شَيْئًا وَإِنْ قُطِّعْتَ وَحُرِّقْتَ ٩٦/١٣

١٤٨٢. لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا ﴿ آمَنَّا بِاللهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا ﴾ الْآيَةَ ٧٠/٢، ١٨٠/٨، ٤٣٣/٩

١٤٨٣. لَا تُصِيبُ عَبْدًا نَكْبَةٌ فَمَا فَوْقَهَا أَوْ دُونَهَا إِلَّا بِذَنْبٍ وَمَا يَعْفُو اللهُ عَنْهُ أَكْثَرُ. وَقَرَأَ ﴿ وَمَا أَصَابَكُمْ ﴾ الآية ١٥٦/١١

١٤٨٤. لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ ٤٢٢/٣

١٤٨٥. لَا تَفْتَخِرُوا بِآبَائِكُمُ الَّذِينَ مَاتُوا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمَا يُدَهْدِهُ الْجُعَلُ بِمَنْخَرَيْهِ خَيْرٌ مِنْ آبَائِكُمُ الَّذِينَ مَاتُوا فِي الْجَاهِلِيَّةِ ٤٧٤/١١

١٤٨٦. لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ وَلَا صَدَقَةٌ مِنْ غُلُولٍ ١٤٥/٢

١٤٨٧. لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ ٥٣٢/٣

١٤٨٨. لَا تَقْرَأُ الْحَائِضُ وَلَا الْجُنُبُ شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ ١٢٧/١٢

١٤٨٩. لَا تَقُلْ مُؤْمِنٌ وَقُلْ مُسْلِمٌ ٤٧٩/١١

١٤٩٠. لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَإِذَا رَآهَا النَّاسُ آمَنَ مَنْ عَلَيْهَا فَذَاكَ حِينَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ ٣٩٧/٤

١٤٩١. لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُحَجَّ الْبَيْتُ ٩٢/٤

١٤٩٢. لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُقَالَ فِي الْأَرْضِ اللهُ اللهُ ٥٤١/٣

١٤٩٣. لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي مَكَانَهُ ١٨١/١

١٤٩٤. لَا تَقُومُ السَّاعَةُ عَلَى أَحَدٍ يَقُولُ اللهُ اللهُ ٢٠٩/٨

١٤٩٥. لَا تَكْتُبُوا عَنِّي وَمَنْ كَتَبَ عَنِّي غَيْرَ الْقُرْآنِ فَلْيَمْحُهُ ١٠٣/٤

١٤٩٦. لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّيبَاجَ وَلَا تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهِيَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ ٢٣٠/١١

١٤٩٧. لا تَمَسُّ النَّارُ مُسْلِمًا رَآنِي أَوْ رَأَى مَنْ رَآنِي ٢٥٤/٥

١٤٩٨. لَا تَنْحَنْ ٢٥٨/١٢

١٤٩٩. لَا تَنْذِرُوا فَإِنَّ النَّذْرَ لَا يُغْنِي مِنَ الْقَدَرِ شَيْئًا وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ ١٥٠/٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٥٠٠. لَا تُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ ____ ٣٩٤/٤

١٥٠١. لَا تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ وَلَا تَنْقَطِعُ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا ____ ٣٩٤/٢

١٥٠٢. لَا تَنْقَطِعُ الْهِجْرَةُ مَا قُوتِلَ الْكُفَّارُ ____ ٣٩٤/٣

١٥٠٣. لَا تُنْكَحُ الْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ، وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَكَيْفَ إِذْنُهَا؟ قَالَ: أَنْ تَسْكُتَ ____ ٤٥٧/٨

١٥٠٤. لَا تُنْكَحُ الثَّيِّبُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنْكَحُ الْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ وَإِذْنُهَا الصُّمُوتُ ____ ٣٦٣/٣

١٥٠٥. لَا تَيْأَسَا مِنَ الرِّزْقِ مَا تَهَزَّزَتْ رُءُوسُكُمَا فَإِنَّ الْإِنْسَانَ تَلِدُهُ أُمُّهُ أَحْمَرَ لَيْسَ عَلَيْهِ قِشْرٌ ثُمَّ يَرْزُقُهُ اللَّهُ ﷻ ____ ٤٥٧/١١

١٥٠٦. لا جَرَمَ وَاللَّهِ لَا أُحِلُّكِ لِحُرٍّ بَعْدَهُ أَبَدًا ____ ٣٦٥/٨

١٥٠٧. لا ذَاكَ الْجَمَالُ إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ وَلَكِنَّ الْكِبْرَ مَنْ سَفِهَ الْحَقَّ وَازْدَرَى النَّاسَ ____ ١٤٧

١٥٠٨. لَا شِغَارَ فِي الْإِسْلَامِ ____ ١٩٧

١٥٠٩. لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يُطِعِ الصَّلَاةَ ____ ٤٣٧/٩

١٥١٠. لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ ____ ١٢/١

١٥١١. لَا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ ____ ٣١٦/٧

١٥١٢. لَا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ ____ ١٩/٣

١٥١٣. لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ ____ ٣٦٢/٣

١٥١٤. لَا طِيَرَةَ وَخَيْرُهَا الْفَأْلُ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا الْفَأْلُ؟ قَالَ الْكَلِمَةُ الصَّالِحَةُ يَسْمَعُهَا أَحَدُكُمْ ١٢/١٢

١٥١٥. لَا عَدْوَى وَلَا طِيَرَةَ ____ ١٥/١٢

١٥١٦. لَا قَطْعَ فِيمَا دُونَ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ ____ ٥٥٩/٣

١٥١٧. لا كَبِيرَةَ مَعَ الاِسْتِغْفَارِ وَلَا صَغِيرَةَ مَعَ إِصْرَارٍ ____ ١٣٣/٣

١٥١٨. لَا مَا جَاءَنَا مِنْ نَبِيٍّ ____ ٣٦٩/١٠

١٥١٩. لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ وَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ ____ ١٥/٢

١٥٢٠. لَا نُورَثُ ____ ٤٥٣

١٥٢١. لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ ____ ٤٦٣/٧

١٥٢٢. لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا ____ ٣٩٤/٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٥٢٣. لا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ فَانْفِرُوا ٢٥٤/٥

١٥٢٤. لَا وَلَكِنِّي كُنْتُ أَشْرَبُ عَسَلًا عِنْدَ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ فَلَنْ أَعُودَ لَهُ وَقَدْ حَلَفْتُ لَا تُخْبِرِي بِذَلِكِ أَحَدًا ٣٤٤/١٢

١٥٢٥. لا يُؤَدِّي عَنِّي إِلَّا أَنَا أَوْ رَجُلٌ مِنِّي ٣٦٩/٥

١٥٢٦. لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ .... ٣٤٣/١، ١٦/١٠

١٥٢٧. لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ .... ٣٤٣/١، ٤٥١/٣، ٤٤٦/٨، ٦٧/١٣، ٣٣٥/١٣

١٥٢٨. لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ وَحَتَّى يَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَهُ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَهُ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ ٣٦٨/١٢

١٥٢٩. لا يَبْقَى الْوَلَدُ فِي رَحِمِ أُمِّهِ أَكْثَرَ مِنْ سَنَتَيْنِ وَلَوْ بِفَلْكَةِ مِغْزَلٍ ٣٦٥/١١

١٥٣٠. لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ حَذَرًا لِمَا بِهِ الْبَأْسُ ٦٣/٤

١٥٣١. لَا يُبَلِّغُنِي أَحَدٌ عَنْ أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِي شَيْئًا فَإِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَخْرُجَ إِلَيْهِمْ وَأَنَا سَلِيمُ الصَّدْرِ ٩٩/٤

١٥٣٢. لَا يُتْمَ بَعْدَ احْتِلَامٍ ٤٩/٣

١٥٣٣. لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ فَإِنَّهُ عِنْدَ انْقِطَاعِ عَمَلِهِ وَلَا يُرَدُّ فَيَسْتَعْتِبَ ٨٦/١١

١٥٣٤. لَا يُجْلَدُ أَحَدٌ فَوْقَ عَشْرِ جَلَدَاتٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ ٤٢١/٨

١٥٣٥. لَا يَحِلُّ أَكْلُ لُحُومِ الْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ ١٦/٧

١٥٣٦. لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ زِنًا بَعْدَ إِحْصَانٍ أَوْ ارْتِدَادٍ بَعْدَ إِسْلَامٍ أَوْ قَتْلِ نَفْسٍ بِغَيْرِ حَقٍّ فَقُتِلَ بِهِ .... ١٠٢/٢_١٠٣

١٥٣٧. لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالثَّيِّبُ الزَّانِي وَالْمُفَارِقُ لِدِينِهِ التَّارِكُ لِلْجَمَاعَةِ ٣٢٤/٧

١٥٣٨. لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ٢٨/٢

١٥٣٩. لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ ١٤٨/٣

١٥٤٠. لَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنَ اثْنَيْنِ إِلَّا بِإِذْنِهِمَا ١٩٢/١٢

١٥٤١. لا يَخَافُونَ الْبَعْثَ ٥٣٦/٥

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۰۴۲. لَا يَخْلُوَنَّ أَحَدُكُمْ بِامْرَأَةٍ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ ثَالِثُهُمَا ۲۱/۶
۱۰۴۳. لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ ۱۲/۳
۱۰۴۴. لَا يَدْخُلُ أَحَدٌ الْجَنَّةَ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ لَوْ أَسَاءَ لِيَزْدَادَ شُكْرًا وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ إِلَّا أُرِيَ مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ لَوْ أَحْسَنَ لِيَكُونَ عَلَيْهِ حَسْرَةً ۵۰۶/۷
۱۰۴۵. لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ ۴۶/۳
۱۰۴۶. لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ ۲۸۹/۱۲
۱۰۴۷. لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مُدْمِنُ خَمْرٍ وَلَا عَاقٌّ وَلَا مَنَّانٌ ۱۳۹/۲
۱۰۴۸. لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ وَلَا يَدْخُلُ النَّارَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ خَرْدَلَةٍ مِنْ إِيمَانٍ ۳۶/۷
۱۰۴۹. لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ ۲۳۴/۱۳
۱۰۵۰. لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَلَدُ زِنْيَةٍ وَلَا مَنَّانٌ وَلَا عَاقٌّ وَلَا مُدْمِنُ خَمْرٍ ۴۹۹/۷
۱۰۵۱. لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ۴۲۰/۱۱
۱۰۵۲. لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا شَقِيٌّ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَنِ الشَّقِيُّ؟ قَالَ: مَنْ لَمْ يَعْمَلْ لِلَّهِ بِطَاعَةٍ وَلَمْ يَتْرُكْ لَهُ مَعْصِيَةً .... ۱۶۱/۱۳_۱۶۲
۱۰۵۳. لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ أَحَدٌ الَّذِينَ بَايَعُوا تَحْتَهَا. قَالَتْ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَانْتَهَرَهَا. فَقَالَتْ حَفْصَةُ: ﴿ وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ﴾ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: قَدْ قَالَ اللَّهُ ﷻ ﴿ ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴾ ۵۳۴/۷
۱۰۵۴. لَا يَدْعُوَنَّ أَحَدُكُمْ بِالْمَوْتِ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ وَلَكِنْ لِيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي ۱۸۲/۱
۱۰۵۵. لَا يُذْكَرُ اللهُ إِلَّا ذُكِرْتَ مَعَهُ ۱۷۵/۱۳
۱۰۵۶. لا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ وَلا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ ۲۵۳/۵
۱۰۵۷. لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ مُعْنِقًا صَالِحًا مَا لَمْ يُصِبْ دَمًا حَرَامًا فَإِذَا أَصَابَ دَمًا حَرَامًا بَلَّحَ ۲۷۹/۳
۱۰۵۸. لَا يَزَالُ يُسْتَجَابُ لِلْعَبْدِ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ ۴۱۰/۱
۱۰۵۹. لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ .... ۱۳/۶، ۲۳۳/۷
۱۰۶۰. لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ ۲۷۴/۹
Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۵۶۱. لَا يُصَلِّيَنَّ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ ... ۴۷/۱۰

۱۵۶۲. لَا يَعْدَمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ، إِمَّا أَنْ تَشْتَرِيَهُ وَإِمَّا تَجِدُ رِيحَهُ ... ۳۵۶/۵

۱۵۶۳. لَا يَعْلَمُ أُولَئِكَ الْآبَاءَ أَحَدٌ إِلَّا اللهُ ... ۲۶/۴

۱۵۶۴. لَا يَغْلَقُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْهُ ... ۲۹/۴

۱۵۶۵. لَا يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ ... ۱۰/۳

۱۵۶۶. لَا يَقْبَلُ اللهُ صَلَاةَ حَائِضٍ إِلَّا بِخِمَارٍ ... ۴۵۰/۴

۱۵۶۷. لَا يَقْبَلُهُ أَحَدٌ ... ۳۳/۲

۱۵۶۸. لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ فَيَجْلِسَ فِيهِ وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا وَتَوَسَّعُوا ... ۱۹۰/۱۲

۱۵۶۹. لَا يَكُونُ الْعَبْدُ تَقِيًّا حَتَّى يُحَاسِبَ نَفْسَهُ كَمَا يُحَاسِبُ شَرِيكَهُ مِنْ أَيْنَ مَطْعَمُهُ وَمَلْبَسُهُ ... ۶۱/۵

۱۵۷۰. لَا يَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللهِ تَعَالَى حَتَّى يَعُودَ اللَّبَنُ فِي الضَّرْعِ وَلَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللهِ وَدُخَانُ نَارِ جَهَنَّمَ ... ۳۶/۷

۱۵۷۱. لَا يَلِجُ النَّارَ رَجُلٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللهِ حَتَّى يَعُودَ اللَّبَنُ فِي الضَّرْعِ وَلَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللهِ وَدُخَانُ جَهَنَّمَ ... ۲۸/۱۲

۱۵۷۲. لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ ... ۹۹/۵

۱۵۷۳. لَا يَمُوتُ لِمُسْلِمٍ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ فَيَلِجَ النَّارَ إِلَّا تَحِلَّةَ الْقَسَمِ ... ۵۳۶/۷

۱۵۷۴. لَا يَنَالُ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى عُنُقِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةٌ لَهَا خُوَارٌ أَوْ شَاةٌ تَيْعَرُ ... ۶۵/۸

۱۵۷۵. لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يُحْرِمَ بِالْحَجِّ إِلَّا فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ ... ۴۶۳/۱

۱۵۷۶. لَا يُنْجِيكُمْ إِلَّا الصِّدْقُ فَلْيَدَعْ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَا يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ صَدَقَ فِيهِ ... ۵۰۳/۵

۱۵۷۷. لَا يَنْظُرُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ ... ۴۴۰/۴

۱۵۷۸. لَا، لَمْ يَزَلْ مَلَكٌ بَيْنِي وَبَيْنَهَا ... ۲۴۵/۷

۱۵۷۹. لَبِنَةٌ مِنْ فِضَّةٍ وَلَبِنَةٌ مِنْ ذَهَبٍ وَمِلَاطُهَا الْمِسْكُ الْأَذْفَرُ وَحَصْبَاؤُهَا اللُّؤْلُؤُ وَالْيَاقُوتُ وَتُرْبَتُهَا الزَّعْفَرَانُ ... ۱۹۲/۱۰، ۵۰۱/۱۰

۱۵۸۰. لَتُؤَدُّنَّ الْحُقُوقَ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقْتَصَّ لِلشَّاةِ الْجَمَّاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ تَنْطَحُهَا ۵۱۷/۱۰

۱۵۸۱. لَتُؤَدُّنَّ الْحُقُوقَ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَلْحَاءِ مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ ... ۲۰۳/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۵۸۲. لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ دَخَلُوا فِي جُحْرِ ضَبٍّ لَاتَّبَعْتُمُوهُمْ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ! الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى؟ قَالَ: فَمَنْ! ۳۳۲/۵

۱۵۸۳. لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ سَلَكُوا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكْتُمُوهُ. قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ! الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى؟ قَالَ: فَمَنْ ۱۵۵/۱۲

۱۵۸۴. لَتَرْكَبُنَّ سُنَّةَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ ۵۶۹/۴

۱۵۸۵. لَتَكُونَنَّ هِجْرَةٌ بَعْدَ هِجْرَةٍ إِلَى مُهَاجَرِ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۴۱۰/۹

۱۵۸۶. لِجَهَنَّمَ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ بَابٌ مِنْهَا لِمَنْ سَلَّ السَّيْفَ عَلَى أُمَّتِي ۵۴۸/۶

۱۵۸۷. لَخَشِيتُ أَنْ أَكُونَ ذَلِكَ الرَّجُلَ ۴۹۳/۴

۱۵۸۸. لِسُرَادِقِ النَّارِ أَرْبَعَةُ جُدُرٍ كِثَفُ كُلِّ جِدَارٍ مَسِيرَةُ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۳۷۴/۷

۱۵۸۹. لَعَلَّ اللهَ أَنْ يُبَارِكَ لَهُمَا فِي لَيْلَتِهِمَا ۴۲۹/۷

۱۵۹۰. لَعَلَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ أَخَذَهَا ۵۳۴/۲

۱۵۹۱. لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ تَيْبَسَا ۲۶/۱۱

۱۵۹۲. لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنَ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبَيْهِ تَغْلِي مِنْهُ أُمُّ دِمَاغِهِ ۴۹۰/۵

۱۵۹۳. لَعَنَ اللهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ ۳۵۹/۷

۱۵۹۴. لَعَنَ اللهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللهِ ۳۵۹/۱

۱۵۹۵. لَعَنَ رَسُولُ اللهِ ﷺ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ فِي الْحُكْمِ ۴۲۹/۱

۱۵۹۶. لَعَنَ رَسُولُ اللهِ ﷺ الرَّجُلَ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْأَةَ تَلْبَسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ ۴۴۰/۴

۱۵۹۷. لَعَنَ رَسُولُ اللهِ ﷺ الْمُحِلَّ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ ۱۰/۲

۱۵۹۸. لَقَدْ أَعَانَكَ عَلَيْهِ مَلَكٌ كَرِيمٌ ۴۷۰/۲

۱۵۹۹. لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ ﴿ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴾ ۳۹۳/۱۱

۱۶۰۰. لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ ۱۷۷/۸

۱۶۰۱. لَقَدِ احْتَظَرْتِ بِحِظَارٍ شَدِيدٍ مِنَ النَّارِ ۴۱۶/۶

۱۶۰۲. لَقَدْ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهْرَ الرَّجُلِ ۱۷۹/۳

۱۶۰۳. لَقَدْ تَابَ تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ أُمَّةٍ لَوَسِعَتْهُمْ ۵۴۷/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٦٠٤. لَقَدْ سَأَلْتَ اللهَ بِاسْمِ اللهِ الْأَعْظَمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أَعْطَى ٧٤/١٢

١٦٠٥. لَقَدْ ضَحِكْتَ وَشَارَكْتَ فِيمَا قِيلَ ٤٥٠/٨

١٦٠٦. لَقَدْ عُرِضَ عَلَيَّ عَذَابُكُمْ أَدْنَى مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ ٢٤٤/٥

١٦٠٧. لَقَدْ كَانَ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ مِنَ الأُمَمِ نَاسٌ مُحَدَّثُونَ فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَإِنَّهُ عُمَرُ ٥٦٣/٦

١٦٠٨. لَقَدْ مَزَجْتِ بِكَلِمَةٍ لَوْ مُزِجَ بِهَا مَاءُ الْبَحْرِ لَمُزِجَ ٤٦٧/١١

١٦٠٩. لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لَا أَقْبَلَ هَدِيَّةً إِلَّا مِنْ قُرَشِيٍّ أَوْ أَنْصَارِيٍّ أَوْ ثَقَفِيٍّ أَوْ دَوْسِيٍّ ٤٧٣/١١

١٦١٠. لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُ مِائَةِ نَاقَةٍ ١٥٤/٢

١٦١١. لَكَ وَلِمَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ أُمَّتِي ٢٠٨/٦

١٦١٢. لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ عِنْدَ اسْتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٣٤٦/٤

١٦١٣. لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِغَدْرَتِهِ ٢٧٥/٥

١٦١٤. لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اسْتِهِ عَلَى قَدْرِ غَدْرَتِهِ ١٠٦/١٣

١٦١٥. لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ قَدْ دَعَا بِهَا فِي أُمَّتِهِ وَخَبَّأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٣٧٠/١١

١٦١٦. لِكُلِّ نَبِيٍّ رَهْبَانِيَّةٌ وَرَهْبَانِيَّةُ هَذِهِ الْأُمَّةِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ ﷻ .... ٥٣/٤، ١٦٨/١٢

١٦١٧. لِلْابْنَةِ النِّصْفُ وَلِابْنَةِ ابْنِ السُّدُسُ تَكْمِلَةَ الثُّلُثَيْنِ وَمَا بَقِيَ فَلِلْأُخْتِ ٤٣٤/٣

١٦١٨. لِلسَّائِلِ حَقٌّ وَإِنْ جَاءَ عَلَى فَرَسٍ .... ٣٧٢/١، ٥١٨/١١

١٦١٩. لَمْ أزَلْ أُنْقَلُ مِنْ أَصْلَابِ الطَّاهِرِيْنَ إِلَى أَرْحَامِ الطَّاهِرَاتِ ٢٦١/٤

١٦٢٠. لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ ٣٢٨/٤

١٦٢١. لَمْ يُؤْمِنْ بِهَا أَكْثَرُ النَّاسِ آيَةَ الْإِذْنِ وَإِنِّي لَآمُرُ جَارِيَتِي هَذِهِ تَسْتَأْذِنُ عَلَيَّ ٥٣٧/٨

١٦٢٢. لَمْ يَبْقَ إِلَّا ذُرِّيَّةُ نُوحٍ ٣٦٨/١٠

١٦٢٣. لَمْ يَبْقَ مِنَ النُّبُوَّةِ إِلَّا الْمُبَشِّرَاتُ قَالُوا: وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ؟ قَالَ: الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ ١٦/٦

١٦٢٤. لَمْ يَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ حَتَّى يُعْلِنُوا بِهَا إِلَّا فَشَا فِيهِمُ الطَّاعُونُ وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلَافِهِمْ ٢٢٣/٧

١٦٢٥. لَمْ يُقْتَلْ نَبِيٌّ قَطُّ مِنَ الأَنْبِيَاءِ إِلا مَنْ لَمْ يُؤْمَرْ بِالْقِتَالِ وَكُلُّ مَنْ أُمِرَ بِقِتَالٍ نُصِرَ ١٢٦/١

١٦٢٦. لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ ﷺ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: قَوْلِهِ إِنِّي سَقِيمٌ وَلَمْ يَكُنْ سَقِيمًا، وَقَوْلَهُ لِسَارَةَ أُخْتِي، وَقَوْلِهِ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا ١٥٦/٨

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٦٢٧. لَمَّا حَمَلَتْ حَوَّاءُ طَافَ بِهَا إِبْلِيسُ وَكَانَ لَا يَعِيشُ لَهَا وَلَدٌ فَقَالَ سَمِّيهِ عَبْدَ الْحَارِثِ فَسَمَّتْهُ عَبْدَ الْحَارِثِ فَعَاشَ ..... ٩٨/٥_٩٩

١٦٢٨. لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ كَانُوا مِنْ أَخْبَثِ النَّاسِ كَيْلًا فَأَنْزَلَ اللهُ سُبْحَانَهُ ﴿ وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ﴾ فَأَحْسَنُوا الْكَيْلَ بَعْدَ ذَلِكَ ٦٥/١٣

١٦٢٩. لَمَّا كَذَّبَنِي قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلَّى اللهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ ..... ١٨٢/٧_١٨٣

١٦٣٠. لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ قَالَ ﴿ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ ﴾ قَالَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ ﴿ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذَا أَهْوَنُ أَوْ هَذَا أَيْسَرُ ٢٤٤/٤

١٦٣١. لَنْ تَلْبَثُوا إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى يَجْلِسَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ فِي الْمَلَإِ الْعَظِيمِ مُحْبِيًا لَيْسَتْ فِيهِمْ حَدِيقَةٌ ..٥٢٥/٨

١٦٣٢. لَنْ نُغْلَبَ الْيَوْمَ مِنْ قِلَّةٍ ٣٠٥/٥

١٦٣٣. لَنْ يُدْخِلَ أَحَدًا عَمَلُهُ الْجَنَّةَ قَالُوا وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ بِفَضْلٍ وَرَحْمَةٍ ٢٤٠/٣

١٦٣٤. لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ امْرَأَةً ..... ٢٤٧/٢، ١٩٤/٣

١٦٣٥. لَنْ يَهْلِكَ النَّاسُ حَتَّى يُعْذِرُوا مِنْ أَنْفُسِهِمْ ٣٦٧/١٢

١٦٣٦. لَهُ عَيْنَانِ تُبْصِرَانِ وَأُذُنَانِ تَسْمَعَانِ وَلِسَانٌ يَنْطِقُ ٥٦٨/٨

١٦٣٧. لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى وَادِيًا ثَالِثًا وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللهُ عَلَى مَنْ تَابَ ..... ١١٥/١١_١١٦

١٦٣٨. لَوْ أَخَذُوا أَدْنَى بَقَرَةٍ فَذَبَحُوهَا لَأَجْزَأَتْ عَنْهُمْ وَلَكِنَّهُمْ شَدَّدُوا وَتَعَنَّتُوا مُوسَى فَشَدَّدَ اللهُ عَلَيْهِمْ ١٤٠/١

١٦٣٩. لَوْ أَمَرْتَنِي أَنْ أَقْتُلَ نَفْسِي لَفَعَلْتُ قَالَ صَدَقْتَ يَا أَبَابَكْرٍ ٢١٩/٣

١٦٤٠. لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ يَعْمَلُ فِي صَخْرَةٍ صَمَّاءَ لَيْسَ لَهَا بَابٌ وَلَا كُوَّةٌ لَخَرَجَ عَمَلُهُ لِلنَّاسِ كَائِنًا مَا كَانَ ..... ٤٧٢/٥، ٤٣٦/١١

١٦٤١. لَوْ أَنَّ اللهَ كَتَبَ ذَلِكَ لَكَانَ هَذَا مِنْ أُولَئِكَ الْقَلِيلِ ٢١٦/٣

١٦٤٢. لَوْ أَنَّ دَلْوًا مِنْ غَسَّاقٍ يُهَرَاقُ فِي الدُّنْيَا لَأَنْتَنَ أَهْلَ الدُّنْيَا ٤٦٨/١٠

١٦٤٣. لَوْ أَنَّ رَصَاصَةً مِثْلَ هَذِهِ أُرْسِلَتْ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَهِيَ مَسِيرَةُ خَمْسِ مِائَةِ سَنَةٍ لَبَلَغَتْ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

الْأَرْضَ قَبْلَ اللَّيْلِ وَلَوْ أَنَّهَا أُرْسِلَتْ مِنْ رَأْسِ السِّلْسِلَةِ لَسَارَتْ أَرْبَعِينَ خَرِيفًا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ قَبْلَ أَنْ تَبْلُغَ أَصْلَهَا أَوْ قَعْرَهَا ۴۲۹/۱۲

۱۶۴۴. لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا ثُمَّ قَطَعَ تِلْكَ الْمَرْأَةَ ۵۶۲/۳

۱۶۴۵. لَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الزَّقُّومِ قُطِرَتْ فِي دَارِ الدُّنْيَا لَأَفْسَدَتْ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا مَعَايِشَهُمْ ۲۵۹/۷

۱۶۴۶. لَوْ أَنَّ مِقْمَعًا مِنْ حَدِيدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ فَاجْتَمَعَ لَهُ الثَّقَلَانِ مَا أَقَلُّوهُ مِنَ الْأَرْضِ ۲۴۶/۸

۱۶۴۷. لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا ۲۷۱/۱۲

۱۶۴۸. لَوْ أَنَّكُمْ تَوَكَّلْتُمْ عَلَى اللهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا ۴۴۳/۹

۱۶۴۹. لَوْ اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ ۹۳/۵

۱۶۵۰. لَوْ تَأَمَّلَ النَّاسُ فِي هٰذِهِ السُّورَةِ لَكَفَتْهُمْ ۲۳۳/۱۳

۱۶۵۱. لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا .... ۲۱۰/۱۰، ۲۸/۱۲

۱۶۵۲. لَوْ تَمَالَأَ عَلَيْهِ اهل صَنْعَاءَ لَقَتَلْتُهُمْ جَمِيعًا ۳۸۰/۱

۱۶۵۳. لَوْ جِئْتُمُونِي بِالشَّمْسِ حَتَّى تَضَعُوهَا فِي يَدِيْ مَا سَأَلْتُكُمْ غَيْرَهَا ۳۳۷/۱

۱۶۵۴. لَوْ خُيِّرْتُ بَيْنَ النَّصْرِ وَالْهَزِيْمَةِ لَاخْتَرْتُ الْهَزِيْمَةَ ۴۶۹/۲

۱۶۵۵. لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ ۱۹۰/۳

۱۶۵۶. لَوْ دَعَا نَادِيَهُ لَأَخَذَتْهُ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ مِنْ سَاعَتِهِ ۱۹۲/۱۳

۱۶۵۷. لَوْ دَنَا مِنِّي لَاخْتَطَفَتْهُ الْمَلَائِكَةُ عُضْوًا عُضْوًا ۱۸۸/۱۳

۱۶۵۸. لَوْ رَاجَعْتِهِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللهِ تَأْمُرُنِي قَالَ إِنَّمَا أَنَا أَشْفَعُ قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ ۲۵۲/۳

۱۶۵۹. لَوْ ضَاعَ لِيْ عِقَالُ بَعِيرٍ لَوَجَدْتُهُ فِي كِتَابِ اللهِ تَعَالَى ۲۰۲/۴

۱۶۶۰. لَوْ ضُرِبَ الْجَبَلُ بِقِمَعٍ مِنْ حَدِيدٍ لَتَفَتَّتَ ثُمَّ عَادَ كَمَا كَانَ وَلَوْ أَنَّ دَلْوًا مِنْ غَسَّاقٍ يُهْرَاقُ فِي الدُّنْيَا لَأَنْتَنَ أَهْلَ الدُّنْيَا ۲۴۶/۸

۱۶۶۱. لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكَ تَنْظُرُ لَطَعَنْتُ بِهَا فِي عَيْنِكَ إِنَّمَا جُعِلَ الِاسْتِئْذَانُ مِنْ أَجْلِ الْبَصَرِ ۴۶۵/۸

۱۶۶۲. لَوْ فَعَلَهُ لَأَخَذَتْهُ الْمَلَائِكَةُ ۱۸۸/۱۳

۱۶۶۳. لَوْ قُلْتُ نَعَمْ لَوَجَبَتْ ثُمَّ إِذًا لَا تَسْمَعُونَ وَلَا تُطِيعُونَ وَلَكِنَّهُ حَجَّةٌ وَاحِدَةٌ ۹۴/۴

۱۶۶۴. لَوْ كَانَ أُسَامَةُ جَارِيَةً لَحَلَّيْتُهَا وَلَكَسَوْتُهَا حَتَّى أُنْفِقَهَا ۱۹۵/۱۱

۱۶۶۵. لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَنَالَهُ رَجُلٌ أَوْ رَجُلٌ مِنْ هَؤُلَاءِ ۲۸۲/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۶۶۶. لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ عِنْدَ الثُّرَيَّا لَنَالَهُ رِجَالٌ مِنْ هَؤُلَاءِ ۳/۳۶۵

۱۶۶۷. لَوْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ كَاتِمًا شَيْئًا مِنَ الْوَحْيِ لَكَتَمَ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿ وَإِذْ تَقُولُ ﴾ (الآيَة) ۱۰/۷۹

۱۶۶۸. لَوْ كَانَ شَيْءٌ سَابَقَ الْقَدَرَ لَسَبَقَتْهُ الْعَيْنُ ۶/۳۲۳

۱۶۶۹. لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيًا مِنْ ذَهَبٍ لَأَحَبَّ أَنْ يَكُونَ لَهُ ثَانِيًا وَلَا يَمْلَأُ فَاهُ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللهُ عَلَى مَنْ تَابَ ۱۱/۱۱۵

۱۶۷۰. لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى ثَالِثًا وَلَا يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ وَيَتُوبُ اللهُ عَلَى مَنْ تَابَ ۲/۲۴۹

۱۶۷۱. لَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَعْدِلُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا شَرْبَةَ مَاءٍ ۱۱/۲۰۲

۱۶۷۲. لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا ۳/۱۴۲

۱۶۷۳. لَوْ كُنْتُ أَنَا لَأَسْرَعْتُ الْإِجَابَةَ وَمَا ابْتَغَيْتُ الْعُذْرَ ...... ۶/۲۹۱_۲۹۲

۱۶۷۴. لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ لَبَعَثَ اللهُ ﷻ رَجُلًا مِنَّا يَمْلَؤُهَا عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا ۸/۵۲

۱۶۷۵. لَوْ لَمْ يَبْقَ مِنَ الدَّهْرِ إِلَّا يَوْمٌ لَبَعَثَ اللهُ رَجُلًا مِنْ اهل بَيْتِي يَمْلَؤُهَا عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا ۵/۳۲

۱۶۷۶. لَوْ نَزَلَتْ لَكَانَ ابنُ أُمِّ عَبْدٍ مِنْهُمْ ۳/۲۱۶

۱۶۷۷. لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ مَا طَمِعَ فِي الْجَنَّةِ أَحَدٌ وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللهِ مِنَ الرَّحْمَةِ مَا قَنَطَ مِنَ الْجَنَّةِ أَحَدٌ ۶/۵۵۵

۱۶۷۸. لِوَاءُ الْحَمْدِ يَوْمَئِذٍ بِيَدِي ۱۳/۱۶

۱۶۷۹. لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي ۱۰/۱۲۲

۱۶۸۰. لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا كُلِّهَا ۴/۱۹۹

۱۶۸۱. لَوْلَا أَنْ يَقُولَ زَادَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي كِتَابِ اللهِ تَعَالَى لَكَتَبْتُهَا "الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ فَارْجُمُوهُمَا الْبَتَّةَ" فَإِنَّا قَدْ قَرَأْنَاهَا ۸/۴۱۳

۱۶۸۲. لَوْلَا أَنْ يَقُولَ: زَادَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي كِتَابِ اللهِ تَعَالَى لَكَتَبْتُهَا ۸/۲۰۵

۱۶۸۳. لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزِ اللَّحْمُ ۸/۱۱۲

۱۶۸۴. لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ مِنَ الْمَالِ بِحَلَالٍ أَوْ بِحَرَامٍ ۱۳/۱۳۵

۱۶۸۵. لِيَتَقَدَّمْ إِمَامُكُمْ فَلْيُصَلِّ بِكُمْ. فَإِذَا صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ خَرَجُوا إِلَيْهِ ۱۰/۸۵

۱۶۸۶. لَيَخْرُجَنَّ قَوْمٌ مِنْ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ بِشَفَاعَتِي يُسَمَّوْنَ الْجَهَنَّمِيِّينَ ۲/۲۶۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۶۸۷. لَيَدْخُلَنَّ الْجَنَّةَ مَنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ إِلَّا صَاحِبَ الْجَمَلِ الْأَحْمَرِ ۴۲۰/۱۱

۱۶۸۸. لَيْسَ التَّقِيَةُ بِالْعَمَلِ إِنَّمَا التَّقِيَةُ بِاللِّسَانِ ۲۸۵/۲

۱۶۸۹. لَيْسَ الْخَبَرُ كَالْمُعَايَنَةِ .... ۱۲۴/۲، ۳۰۰/۶، ۱۷۵/۷، ۴۳۹/۷، ۱۹۳/۹، ۲۸۱/۹

۱۶۹۰. لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ ۱۶۳/۱۱

۱۶۹۱. لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ .... ۸۶/۸، ۱۹۳/۱۰

۱۶۹۲. لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا ۳۶۶/۳

۱۶۹۳. لَيْسَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ ۳۷۴/۱

۱۶۹۴. لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلَا اللُّقْمَةُ وَلَا اللُّقْمَتَانِ إِنَّمَا الْمِسْكِينُ الَّذِي يَتَعَفَّفُ وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ يَعْنِي قَوْلَهُ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا ۱۶۷/۲

۱۶۹۵. لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ تَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلَكِنْ الْمِسْكِينُ الَّذِي لَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ وَلَا يُفْطَنُ بِهِ فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ وَلَا يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ ۴۰۲/۲

۱۶۹۶. لَيْسَ بِأَرْضٍ وَلَا امْرَأَةٍ وَلَكِنَّهُ رَجُلٌ وَلَدَ عَشَرَةً مِنَ الْعَرَبِ فَتَيَامَنَ مِنْهُمْ سِتَّةٌ وَتَشَاءَمَ مِنْهُمْ أَرْبَعَةٌ ۱۶۹/۱۰

۱۶۹۷. لَيْسَ شَيْءٌ يَخْبَأُ إِلَّا الْإِنْسَانُ وَالْفَأْرَةُ وَالنَّمْلَةُ ۴۴۳/۹

۱۶۹۸. لَيْسَ عَامٌ بِأَكْثَرَ مَطَرًا مِنْ عَامٍ وَلَكِنَّ اللهَ يُصَرِّفُهُ كَيْفَ يَشَاءُ ...ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ ۳۵/۹

۱۶۹۹. لَيْسَ عَلَى مُخْتَلِسٍ وَلَا مُنْتَهِبٍ وَلَا خَائِنٍ قَطْعٌ ۵۵۸/۳

۱۷۰۰. لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ صَدَقَةٌ .... ۱۹۲/۵، ۳۳۸/۵

۱۷۰۱. لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ مِنَ الْإِبِلِ صَدَقَةٌ ۱۹۲/۵

۱۷۰۲. لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ ۳۷۲/۴

۱۷۰۳. لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوْءِ الَّذِي يَعُودُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْئِهِ .... ۷۳/۵، ۴۶۹/۱۱

۱۷۰۴. لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ ۳۹۸/۱

۱۷۰۵. لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِنَا لَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلَا بِالنَّصَارَى فَإِنَّ تَسْلِيمَ الْيَهُودِ الْإِشَارَةُ بِالْأَصَابِعِ وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى الْإِشَارَةُ بِالْأَكُفِّ ۲۵۸/۳

۱۷۰۶. لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَتَغَنَّ بِالْقُرْآنِ ۵۱۴/۶

۱۷۰۷. لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا ۵۳۵/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٧٠٨. لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا يُعْزَفُ عَلَى رُءُوسِهِمْ بِالْمَعَازِفِ وَالْمُغَنِّيَاتِ يَخْسِفُ اللهُ بِهِمُ الْأَرْضَ وَيَجْعَلُ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ ٥١٩/٩

١٧٠٩. لِيَلِيَنِي مِنْكُمْ أُولُو الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى ١٩١/١٢

م

١٧١٠. الْمُؤْمِنُ إِذَا اشْتَهَى الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ حَمْلُهُ وَوَضْعُهُ وَسِنُّهُ فِي سَاعَةٍ كَمَا يَشْتَهِي ٥٤٣/٧

١٧١١. الْمُؤْمِنُ إِذَا اشْتَهَى الْوَلَدَ فِي الْجَنَّةِ كَانَ حَمْلُهُ وَوَضْعُهُ وَسِنُّهُ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ كَمَا يَشْتَهِي ٢٣٦/١١

١٧١٢. الْمُؤْمِنُ غِرٌّ كَرِيمٌ وَالْفَاجِرُ خِبٌّ لَئِيمٌ ٣٩٥/٥

١٧١٣. الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ٤٣٥/١١

١٧١٤. الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ يَكُفُّ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَيَحُوطُهُ مِنْ وَرَائِهِ ٤٥٧/١١

١٧١٥. الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعًى وَاحِدٍ وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ ٣٦١/١١

١٧١٦. الْمُؤْمِنُونَ تَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ وَهُمْ يَدٌ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ وَيَسْعَى بِذِمَّتِهِمْ أَدْنَاهُمْ أَلَا لَا يُقْتَلُ مُؤْمِنٌ بِكَافِرٍ وَلَا ذُو عَهْدٍ فِي عَهْدِهِ ٣٨٠/١

١٧١٧. الْمُؤْمِنُونَ فِي الدُّنْيَا عَلَى ثَلَاثَةِ أَجْزَاءٍ: الَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَالَّذِي يَأْمَنُهُ النَّاسُ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ الَّذِي إِذَا أَشْرَفَ عَلَى طَمَعٍ تَرَكَهُ لِلَّهِ ﷻ ٤٧٩/١١

١٧١٨. الْمُؤْمِنُونَ كَرَجُلٍ وَاحِدٍ إِنْ اشْتَكَى رَأْسُهُ تَدَاعَى سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحُمَّى وَالسَّهَرِ ٥٤٠/٣

١٧١٩. مَا أَبْقَيْتَ لِأَهْلِكَ ٢٢٢/٧

١٧٢٠. مَا أَحَبَّ عَبْدٌ عَبْدًا لِلَّهِ ﷻ إِلَّا أَكْرَمَ رَبَّهُ ﷻ ٤٨٧/٩

١٧٢١. مَا أُحِلَّ لَنَا مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ الَّتِي أُمِرْتَ بِقَتْلِهَا ٤٦٣/٣

١٧٢٢. مَا أَرَاكِ إِلَّا حُرِّمْتِ عَلَيْهِ وَلَمْ أُومَرْ فِي شَأْنِكِ بِشَيْءٍ ١٧٨/١٢

١٧٢٣. مَا أَزَالُ أَجِدُ أَلَمَ الطَّعَامِ الَّذِي أَكَلْتُ بِخَيْبَرَ فَهٰذَا أَوَانُ وَجَدْتُ انْقِطَاعَ أَبْهَرِي مِنْ ذٰلِكَ السُّمِّ ١٦٧/١

١٧٢٤. مَا آسَى عَلَى شَيْءٍ فَاتَنِي إِلَّا أَنِّي لَمْ أَحُجَّ مَاشِيًا حَتَّى أَدْرَكَنِي الْكِبَرُ ٢٥٦/٨

١٧٢٥. مَا أَصَرَّ مَنِ اسْتَغْفَرَ وَإِنْ عَادَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً ٣٩٣/٢

١٧٢٦. مَا أَطْيَبَكِ مِنْ بَلَدٍ وَأَحَبَّكِ إِلَيَّ وَلَوْلَا أَنَّ قَوْمِي أَخْرَجُونِي مِنْكِ مَا سَكَنْتُ غَيْرَكِ ٣٦١/١١

١٧٢٧. مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَقُولُ ٢٧٠/١٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۷۲۸. مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ وَإِنَّ نَبِيَّ اللهِ دَاوُدَ عليه السلام كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ۱۱۷/۸
مَا أَمْلِكُ أَنَّ اللهَ نَزَعَ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ ۴۵۵/۵
۱۷۲۹. مَا أَنَا بِصَانِعَةٍ شَيْئًا حَتَّى أُوَامِرَ رَبِّي. فَقَامَتْ إِلَى مَسْجِدِهَا ۳۵۵/۹
۱۷۳۰. مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لَا يُجِيبُونَ ۵۱۷/۴
۱۷۳۱. مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْفَاذَّةُ الْجَامِعَةُ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ ۲۱۴/۱۲
۱۷۳۲. مَا أَنْفَقْتُمْ عَلَى أَهْلِيكُمْ فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلَا تَقْتِيرٍ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ ۱۳۳/۲
۱۷۳۳. مَا أَوْلَمَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى شَيْءٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَى زَيْنَبَ أَوْلَمَ بِشَاةٍ ۸۳/۱۰
۱۷۳۴. مَا اسْتَفَادَ الْمُؤْمِنُ بَعْدَ تَقْوَى اللهِ خَيْرًا لَهُ مِنْ زَوْجَةٍ صَالِحَةٍ إِنْ أَمَرَهَا أَطَاعَتْهُ وَإِنْ نَظَرَ إِلَيْهَا سَرَّتْهُ وَإِنْ أَقْسَمَ عَلَيْهَا أَبَرَّتْهُ وَإِنْ غَابَ عَنْهَا نَصَحَتْهُ فِي نَفْسِهَا وَمَالِهِ ۱۴۶/۳
۱۷۳۵. مَا الْإِيمَانُ؟ قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَلِقَائِهِ وَرُسُلِهِ وَتُؤْمِنَ بِالْبَعْثِ الْآخِرِ. قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! مَا الْإِسْلَامُ؟ قَالَ: الْإِسْلَامُ أَنْ تَعْبُدَ اللهَ وَلَا تُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ وَتُؤَدِّيَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ ۴۷۸/۱۱
۱۷۳۶. مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمَاذَا تَرْجِعُ ..... ۲۸۵/۸، ۴۱۸/۶
۱۷۳۷. مَا السَّبِيلُ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ الزَّادُ وَالرَّاحِلَةُ ۴۱۷/۳
۱۷۳۸. مَا الْمَسْئُولُ بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ ۱۴۷/۴
۱۷۳۹. مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ ۵۴۷/۹
۱۷۴۰. مَا الْمُسْلِمُونَ فِي الْكُفَّارِ إِلَّا كَشَعْرَةٍ بَيْضَاءَ فِي ثَوْرٍ أَسْوَدَ أَوْ كَشَعْرَةٍ سَوْدَاءَ فِي ثَوْرٍ أَبْيَضَ .. ۴۴۸/۷
۱۷۴۱. مَا بِذَلِكَ بَعَثَنِي وَلَا بِذَلِكَ أَمَرَنِي ۳۷۷/۲
۱۷۴۲. مَا بَعَثَ اللهُ بَعْدَهُ نَبِيًّا إِلَّا فِي ثَرْوَةٍ مِنْ قَوْمِهِ ۵۶۴/۷
۱۷۴۳. مَا بَعَثَ رَسُولُ اللهِ ﷺ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ فِي جَيْشٍ قَطُّ إِلَّا أَمَّرَهُ عَلَيْهِمْ وَلَوْ بَقِيَ بَعْدَهُ اسْتَخْلَفَهُ ۷۰/۱۰
۱۷۴۴. مَا بَغَتْ امْرَأَةُ نَبِيٍّ قَطُّ ۳۵۶/۱۲
۱۷۴۵. مَا بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ .... ۵۰۷/۹ _ ۵۰۸، ۵۴۵/۱۰
۱۷۴۶. مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِي النَّاسِ فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ ۴۸۲/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۷۴۸. مَا تَقُولُونَ وَمَا تَظُنُّونَ ...اِبْنُ اخٍ، وَابْنُ عَمٍّ حَلِيمٍ رَحِيمٍ ...اَقُولُ كَمَا قَالَ يُوسُفُ ﴿ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴾ .... ۲۲۵/۶ _ ۲۲۶
۱۷۴۹. مَا حَفِظْتُ "قٓ" إِلَّا مِنْ فِي رَسُولِ اللهِ ﷺ يَخْطُبُ بِهَا كُلَّ جُمُعَةٍ وَكَانَ تَنُّورُنَا وَتَنُّورُ رَسُولِ اللهِ ﷺ وَاحِدًا ۴۸۳/۱۱
۱۷۵۰. مَا خَابَ مَنِ اسْتَخَارَ وَلَا نَدِمَ مَنِ اسْتَشَارَ ۵۲۷/۲
۱۷۵۱. مَا خُيِّرَ رَسُولُ اللهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ أَحَدُهُمَا أَيْسَرُ مِنَ الْآخَرِ إِلَّا اخْتَارَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا .... ۴۳۷/۵، ۵۱۹/۵
۱۷۵۲. مَا دَعْوَةٌ أَسْرَعَ إِجَابَةً مِنْ دَعْوَةِ غَائِبٍ لِغَائِبٍ ۴۱۵/۱
۱۷۵۳. مَا ذِئْبَانِ جَائِعَانِ أُرْسِلَا فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حِرْصِ الْمَرْءِ عَلَى الْمَالِ وَالشَّرَفِ لِدِينِهِ ۱۶۳/۱
۱۷۵۴. مَا ذَبَحَ اللهُ فَلَا تَأْكُلُوهُ وَمَا ذَبَحْتُمْ أَنْتُمْ فَكُلُوهُ ۳۳۶/۴
۱۷۵۵. مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَكْثَرَ مَشُورَةً لِأَصْحَابِهِ مِنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ ۵۲۷/۲
۱۷۵۶. مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ مُنْتَصِرًا مِنْ مَظْلَمَةٍ ظُلِمَهَا قَطُّ ۱۷۱/۷
۱۷۵۷. مَا زَالَ جِبْرَئِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ ۱۵۳/۳
۱۷۵۸. مَا صَحِبَهُ مِنَّا أَحَدٌ ۳۳۵/۱۱
۱۷۵۹. مَا صَمَتُّ إِلَّا لِيَقُومَ إِلَيْهِ بَعْضُكُمْ فَيَضْرِبَ عُنُقَهُ ...إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِنَبِيٍّ أَنْ تَكُونَ لَهُ خَائِنَةُ الْأَعْيُنِ ۲۹۲/۴
۱۷۶۰. مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللهِ ﷺ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ وَلَا امْرَأَةً وَلَا خَادِمًا إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللهِ ۳۸۷/۱۲
۱۷۶۱. مَا ضَلَّ قَوْمٌ بَعْدَ هُدًى كَانُوا عَلَيْهِ إِلَّا أُوتُوا الْجَدَلَ ۲۳۳/۱۱
۱۷۶۲. مَا ظَنُّكَ بِاثْنَيْنِ اللهُ ثَالِثُهُمَا ۳۵۴/۵
۱۷۶۳. مَا عَلَامَةُ ذَلِكَ ۳۰۸/۵
۱۷۶۴. مَا عَلَى أَحَدِكُمْ لَوِ اشْتَرَى ثَوْبَيْنِ لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ سِوَى ثَوْبَيْ مِهْنَتِهِ ۴۵۰/۴
۱۷۶۵. مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا وَهِيَ تُصْبِحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مُصِيخَةً حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ۵۲/۵
۱۷۶۶. مَا فِي الْقُرْآنِ أَشَدُّ تَوْبِيخًا مِنْ هَذِهِ الْآيَةِ ۲۴/۴
۱۷۶۷. مَا كَانَ بَيْنَ إِسْلَامِنَا وَبَيْنَ أَنْ عَاتَبَنَا اللهُ بِهَذِهِ الْآيَةِ ﴿ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللهِ ﴾ إِلَّا أَرْبَعُ سِنِينَ ۱۵۴/۱۲
۱۷۶۸. مَا كَلَّفْتَنِي كَثِيرًا ۴۱۳/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٧٦٩. مَا كُنَّا نَدْعُوهُ إِلَّا زَيْدَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ ١١/١٠
١٧٧٠. مَا لِصَبِيِّكُمْ هَذَا يَبْكِي فَهَلَّا اسْتَرْقَيْتُمْ لَهُ مِنَ الْعَيْنِ ٣٦٤/٦
١٧٧١. مَا مَاتَ رَسُولُ اللهِ ﷺ حَتَّى أُحِلَّ لَهُ النِّسَاءُ ١٠٦/١٠
١٧٧٢. مَا مَثَلُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَثَلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ فِي الْيَمِّ فَلْيَنْظُرْ بِمَ يَرْجِعُ ... ٣٣٨/٣، ٣٥٢/٥
١٧٧٣. مَا مَسَّتْ يَدُ رَسُولِ اللهِ ﷺ يَدَ امْرَأَةٍ إِلَّا امْرَأَةً يَمْلِكُهَا ٢٥٧/١٢
١٧٧٤. مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْعُو بِدُعَاءٍ إِلَّا آتَاهُ اللهُ مَا سَأَلَ أَوْ كَفَّ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهُ مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةِ رَحِمٍ ٤١٢/١
١٧٧٥. مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٌّ إِلَّا أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ آمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ ١٤٢/٦
١٧٧٦. مَا مِنِ امْرِئٍ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ ثُمَّ يَنْسَاهُ إِلَّا لَقِيَ اللهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَجْذَمَ ٨٨/٨
١٧٧٧. مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدِ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ ١٩٧/١٢
١٧٧٨. مَا مِنْ رَجُلٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا ثُمَّ يَقُومُ فَيَتَطَهَّرُ ثُمَّ يُصَلِّي ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللهَ إِلَّا غَفَرَ اللهُ لَهُ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللهَ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ ٤١٥/١
١٧٧٩. مَا مِنْ رَجُلٍ يُصَابُ بِشَيْءٍ مِنْ جَسَدِهِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ بِهِ دَرَجَةً وَحَطَّ عَنْهُ بِهِ خَطِيئَةً سَمِعَتْهُ أُذُنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي ٥٧٥/٣
١٧٨٠. مَا مِنْ صَاحِبِ كَنْزٍ لَا يُؤَدِّي زَكَاتَهُ إِلَّا أُحْمِيَ عَلَيْهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَيُجْعَلُ صَفَائِحَ فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ ٣٢٧/٥
١٧٨١. مَا مِنْ عَبْدٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ فَيَقُولُ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَجَرَهُ اللهُ فِي مُصِيبَتِهِ وَأَخْلَفَ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا ٣٦/١
١٧٨٢. مَا مِنْ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللهَ إِلَّا حَفَّتْ بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ ٤٦٧/٢
١٧٨٣. مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَأَنَا أَوْلَى بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ١٦/١٠
١٧٨٤. مَا مِنْ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَهُ بَابَانِ بَابٌ يَصْعَدُ مِنْهُ عَمَلُهُ وَبَابٌ يَنْزِلُ مِنْهُ رِزْقُهُ فَإِذَا مَاتَ بَكَيَا عَلَيْهِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ ﷻ ﴿ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ ﴾ (الآية) ٢٥٨/١١
١٧٨٥. مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ ١٣٦/٢
١٧٨٦. مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُلَبِّي إِلَّا لَبَّى مَنْ عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ مِنْ حَجَرٍ أَوْ شَجَرٍ أَوْ مَدَرٍ حَتَّى

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

تَنْقَطِعَ الْأَرْضُ مِنْ هَاهُنَا وَهَاهُنَا ۲۳۸/۷
۱۷۸۷. مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ لَهُ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْوَلَدِ لَمْ يَبْلُغُوا الْحِنْثَ إِلَّا تَلَقَّوْهُ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ دَخَلَ ۵۴۸/۶
۱۷۸۸. مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَنْظُرُ إِلَى مَحَاسِنِ امْرَأَةٍ أَوَّلَ مَرَّةٍ ثُمَّ يَغُضُّ بَصَرَهُ إِلَّا أَحْدَثَ اللهُ لَهُ عِبَادَةً يَجِدُ حَلَاوَتَهَا ۴۷۱/۸
۱۷۸۹. مَا مِنْ مُصِيبَةٍ تُصِيبُ الْمُسْلِمَ إِلَّا كَفَّرَ اللهُ بِهَا عَنْهُ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا .... ۳۴۴/۳، ۵۴۹/۳
۱۷۹۰. مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا وَقَدْ ذُرَّ عَلَيْهِ مِنْ تُرَابِ حُفْرَتِهِ ۱۴۵/۴
۱۷۹۱. مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلاَّ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ كَمَا تُنْتَجُ الْبَهِيمَةُ بَهِيمَةً جَمْعَاءَ هَلْ تُحِسُّونَ فِيهَا مِنْ جَدْعَاءَ ۹۷/۵
۱۷۹۲. مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، ثُمَّ يَقُولُ: اقْرَءُوا ﴿ فِطْرَةَ اللهِ الَّتِي ﴾ الآية ۴۷۶/۹
۱۷۹۳. مَا مِنْ نَفْسٍ تُقْتَلُ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا ذَلِكَ لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ أَسَنَّ الْقَتْلَ .. ۴۶۳/۴
۱۷۹۴. مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا وَيَقُولُ الْآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا ۱۹۳/۱۰
۱۷۹۵. مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْتِيَ أَلَمْ يَقُلِ اللهُ: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ ۱۶۲/۵
۱۷۹۶. مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا لَهُ مَنْزِلَانِ مَنْزِلٌ فِي الْجَنَّةِ وَمَنْزِلٌ فِي النَّارِ فَإِذَا مَاتَ فَدَخَلَ النَّارَ وَرِثَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنْزِلَهُ فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴾ ۳۳۷/۸
۱۷۹۷. مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ وُكِّلَ بِهِ قَرِينُهُ مِنَ الْجِنِّ وَقَرِينُهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ۴۹/۱۱
۱۷۹۸. مَا مِنْكُنَّ امْرَأَةٌ تُقَدِّمُ بَيْنَ يَدَيْهَا مِنْ وَلَدِهَا ثَلَاثَةً إِلَّا كَانَ لَهَا حِجَابًا مِنَ النَّارِ ۴۱۶/۶
۱۷۹۹. مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ رَجُلًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ ۱۶۵/۱۱
۱۸۰۰. مَا هَذَا الرَّعْدُ؟ قَالَ: مَلَكٌ مِنْ مَلَائِكَةِ اللهِ ﷻ مُوَكَّلٌ بِالسَّحَابِ بِيَدِهِ أَوْ فِي يَدِهِ مِخْرَاقٌ مِنْ نَارٍ يَزْجُرُ بِهِ السَّحَابَ يَسُوقُهُ حَيْثُ أَمَرَ اللهُ. قَالُوا: فَمَا هَذَا الصَّوْتُ الَّذِي يُسْمَعُ؟ قَالَ: صَوْتُهُ. قَالُوا: صَدَقْتَ ۴۰۱/۶
۱۸۰۱. مَا هَذَا السَّرَفُ فَقَالَ: أَفِي الْوُضُوءِ إِسْرَافٌ؟ قَالَ: نَعَمْ! وَإِنْ كُنْتَ عَلَى نَهَرٍ جَارٍ ۲۷۳/۴
۱۸۰۲. مَا هَذَا بِالْعَدْلِ ۳۸۴/۵
۱۸۰۳. مَا وَرَاءَكَ ...إِنْ عَادُوا فَعُدْ ۱۵۰/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۸۰۴. مَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةِ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يَلْقَى اللهَ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ ۱۵۹/۱۱

۱۸۰۵. مَا يَسُرُّنِي أَنِّي حَكَيْتُ رَجُلًا وَأَنَّ لِي كَذَا وَكَذَا ۴۶۶/۱۱

۱۸۰۶. مَاءُ زَمْزَمَ لِمَا شُرِبَ لَهُ ۲۹۷/۵

۱۸۰۷. الْمَبْطُونُ شَهِيدٌ وَالْمَطْعُونُ شَهِيدٌ ۲۹۶/۸

۱۸۰۸. مُتَشَابِهًا فِي الأَلْوَانِ مُخْتَلِفًا فِي الطُّعُومِ ۶۵/۱

۱۸۰۹. الْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَيْ زُورٍ ۱۶/۳

۱۸۱۰. الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا لَا تَلْبَسُ الْمُعَصْفَرَ مِنَ الثِّيَابِ وَلَا الْمُمَشَّقَةَ وَلَا الْحُلِيَّ وَلَا تَخْتَضِبُ وَلَا تَكْتَحِلُ ۲۸/۲

۱۸۱۱. مَتَى تَقُومُ السَّاعَةُ؟ وَعِنْدَهُ غُلَامٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ مُحَمَّدٌ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ إِنْ يَعِشْ هَذَا الْغُلَامُ فَعَسَى أَنْ لَا يُدْرِكَهُ الْهَرَمُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ ۱۸۷/۴

۱۸۱۲. مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ لَا يُدْرَى أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ ۴۴۱/۲

۱۸۱۳. مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ الْعَائِرَةِ بَيْنَ الْغَنَمَيْنِ تَعِيرُ إِلَى هَذِهِ مَرَّةً وَإِلَى هَذِهِ مَرَّةً .... ۳۸۱/۳، ۱۹۶/۱۲

۱۸۱۴. الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ ۴۱۳/۵

۱۸۱۵. الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .... ۲۲۱/۳، ۵۵۰/۱۱

۱۸۱۶. الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ وَأَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ فَمَا رَأَيْتُ فَرِحَ الْمُسْلِمُونَ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَرَحَهُمْ بِهَذَا ۲۲۱/۳

۱۸۱۷. الْمَرْأَةُ عَوْرَةٌ ۴۷۴/۸

۱۸۱۸. الْمَرْأَةُ عَوْرَةٌ فَإِذَا خَرَجَتْ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ .... ۴۸۲/۸، ۶۶/۱۰

۱۸۱۹. الْمِرَاءُ فِي الْقُرْآنِ كُفْرٌ ۵۶۲/۱۰

۱۸۲۰. مَرَّةً يَنْطِقُونَ وَمَرَّةً يُخْتَمُ عَلَيْهِمْ ۶۷۸/۱۲

۱۸۲۱. مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ ۹۴/۸

۱۸۲۲. مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ ۵۳۶/۸

۱۸۲۳. الْمُسْتَبَّانِ مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِئِ مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ ۵۳۴/۳

۱۸۲۴. الْمُسْتَبَّانِ مَا قَالَا فَعَلَى الْبَادِي مِنْهُمَا مَا لَمْ يَعْتَدِ الْمَظْلُومُ ۳۸۸/۳

۱۸۲۵. مُسْتَرِيحٌ أَوْ مُسْتَرَاحٌ مِنْهُ ۱۳۲/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۸۲۶. الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ ۵۲۳/۲
۱۸۲۷. مُسْتَقَرُّهَا الْمَكَانُ الَّذِي تَأْوِي إِلَيْهِ وَتَسْتَقِرُّ فِيهِ لَيْلًا وَنَهَارًا وَمُسْتَوْدَعُهَا الْمَوْضِعُ الَّذِي تُدْفَنُ فِيهِ إِذَا مَاتَتْ ۸۶/۶
۱۸۲۸. مُسْتَقَرُّهَا تَحْتَ الْعَرْشِ ۲۹۲/۱۰
۱۸۲۹. مِسْعَرُ حَرْبٍ ۴۸/۱۲
۱۸۳۰. الْمُسْلِمُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ ۳۸۰/۱
۱۸۳۱. الْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ ۵۲۳/۲
۱۸۳۲. مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ .... ۱۸۱/۲، ۳۸۹/۳
۱۸۳۳. الْمَعِدَةُ بَيْتُ الْأَدْوَاءِ وَالْحِمْيَةُ رَأْسُ كُلِّ دَوَاءٍ وَأَعْطِ كُلَّ جَسَدٍ مَا عَوَّدْتَهُ ...مَا تَرَكَ كِتَابُكُمْ وَلَا نَبِيُّكُمْ لِجَالِينُوسَ طِبًّا ۴۵۷/۴
۱۸۳۴. مَعَهُمْ كَفَنٌ مِنْ أَكْفَانِ الْجَنَّةِ وَحَنُوطٌ مِنْ حَنُوطِ الْجَنَّةِ ۱۳۳/۱۲
۱۸۳۵. مَفَاتِحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ .... ۲۳۴/۴، ۵۴۷/۹
۱۸۳۶. مَلْعُونٌ مَنْ ضَارَّ مُؤْمِنًا أَوْ مَكَرَ بِهِ ۲۵۹/۱۰
۱۸۳۷. مَنْ أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي ۴۹۳/۸
۱۸۳۸. مَنْ آتَاهُ اللهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ مَالُهُ شُجَاعًا أَقْرَعَ لَهُ زَبِيبَتَانِ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَأْخُذُ بِلِهْزِمَتَيْهِ يَقُولُ أَنَا مَالُكَ أَنَا كَنْزُكَ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ۵۷۲/۲
۱۸۳۹. مَنْ آتَاهُ اللهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ مَالُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ ۴۴۰/۹
۱۸۴۰. مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ ۴۴۳/۶
۱۸۴۱. مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَّ بِآخِرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ آخِرَتَهُ أَضَرَّ بِدُنْيَاهُ فَآثِرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى ۱۱۶/۱۳، ۱۳۵
۱۸۴۲. مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ .... ۴۸۷/۹، ۴۷۹/۱۱
۱۸۴۳. مَنْ أَذْنَبَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا فَعُوقِبَ بِهِ فَاللهُ أَعْدَلُ مِنْ أَنْ يُثَنِّيَ عُقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ وَمَنْ أَذْنَبَ ذَنْبًا فِي الدُّنْيَا فَسَتَرَ اللهُ عَلَيْهِ وَعَفَا عَنْهُ فَاللهُ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ فِي شَيْءٍ قَدْ عَفَا عَنْهُ ۱۵۹/۱۱
۱۸۴۴. مَنْ أَصَابَ حَدًّا أُقِيمَ عَلَيْهِ فِيهِ وَإِنْ أَصَابَ فِي الْحِلِّ وَلَجَأَ إِلَى الْحَرَمِ لَمْ يُكَلَّمْ وَلَمْ يُبَايَعْ حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الْحَرَمِ فَيُقَامَ عَلَيْهِ الْحَدُّ ۴۱۵/۲
۱۸۴۵. مَنْ أَصَابَ فِي الدُّنْيَا ذَنْبًا فَعُوقِبَ بِهِ فَاللهُ أَعْدَلُ مِنْ أَنْ يُثَنِّيَ عُقُوبَتَهُ عَلَى عَبْدِهِ ۵۴۷/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۸۴۶. مَنْ أَصَابَ مِنْكُمْ حَدًّا فَعُجِّلَتْ لَهُ عُقُوبَتُهُ فَهُوَ كَفَّارَتُهُ ٥٤٨/٣

۱۸۴۷. مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِي سِرْبِهِ مُعَافًى فِي جَسَدِهِ عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا ٥١٧/٣

۱۸۴۸. مَنْ أَعَانَ مُجَاهِدًا فِي سَبِيلِ اللهِ أَوْ غَارِمًا فِي عُسْرَتِهِ أَوْ مُكَاتَبًا فِي رَقَبَتِهِ أَظَلَّهُ اللهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ٤٩٠/٨

۱۸۴۹. مَنْ أُعْطِيَ عَطَاءً فَوَجَدَ فَلْيَجْزِ بِهِ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُثْنِ فَإِنَّ مَنْ أَثْنَى فَقَدْ شَكَرَ وَمَنْ كَتَمَ فَقَدْ كَفَرَ ١٧٠/١٣

۱۸۵۰. مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الِاسْتِغْفَارِ جَعَلَ اللهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا وَمِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ٢٣٦/١٢

۱۸۵۱. مَنْ أَمَّنَ رَجُلًا عَلَى نَفْسِهِ فَقَتَلَهُ أُعْطِيَ لِوَاءَ الْغَدْرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٢٧٥/٥

۱۸۵۲. مَنْ أَنْتَ؟ قَالَ: أَنَا مُوسَى قَالَ: مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ؟ قَالَ: نَعَمْ! قَالَ: فَمَا شَأْنُكَ؟ قَالَ: جِئْتُ لِتُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا. قَالَ أَمَا يَكْفِيكَ أَنَّ أَنْبَاءَ التَّوْرَاةِ بِيَدِكَ وَأَنَّ الْوَحْيَ يَأْتِيكَ يَا مُوسَى إِنَّ لِي عِلْمًا لَا يَنْبَغِي أَنْ تَعْلَمَهُ وَإِنَّ لَكَ عِلْمًا لَا يَنْبَغِي أَنْ أَعْلَمَهُ فَجَاءَ طَائِرٌ فَأَخَذَ بِمِنْقَارِهِ. فَقَالَ: وَاللهِ مَا عِلْمِي وَعِلْمُكَ فِي عِلْمِ اللهِ إِلَّا كَمَا أَخَذَ هَذَا الطَّائِرُ بِمِنْقَارِهِ مِنَ الْبَحْرِ ٤١٥/٧

۱۸۵۳. مَنْ أُهْرِيقَ دَمُهُ وَعُقِرَ جَوَادُهُ ٢٩٦/٨

۱۸۵۴. مَنْ أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ طَاهِرًا يَذْكُرُ اللهَ حَتَّى يُدْرِكَهُ النُّعَاسُ لَمْ يَنْقَلِبْ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ يَسْأَلُ اللهَ شَيْئًا مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أَعْطَاهُ اللهُ إِيَّاهُ ٤١٨/١

۱۸۵۵. مَنِ احْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللهِ إِيمَانًا بِاللهِ وَتَصْدِيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شِبَعَهُ وَرِيَّهُ وَرَوْثَهُ وَبَوْلَهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٥٠٨/٥

۱۸۵۶. مَنِ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ ١٢/١٠

۱۸۵۷. مَنِ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ ٥٢/٧

۱۸۵۸. مَنِ اسْتَيْقَظَ مِنَ اللَّيْلِ وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ فَصَلَّيَا رَكْعَتَيْنِ جَمِيعًا كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ ٧٠/١٠

۱۸۵۹. مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أَوْجَبَ اللهُ لَهُ النَّارَ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ ٣٧٠/٢

۱۸۶۰. مِنَ الْكَبَائِرِ أَنْ يَشْتُمَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ! وَهَلْ يَشْتُمُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ:

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

نَعَمْ يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَشْتُمُ أَبَاهُ وَيَشْتُمُ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ ______ ۳۷۷/۴
۱۸۶۱. مِنَ الْكَبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَهَلْ يَشْتُمُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ ______ ۳۷۷/۴، ۴۶۷/۱۱
۱۸۶۲. مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَهُ ______ ۲۹۳/۵، ۱۹۰/۱۲
۱۸۶۳. مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا قُبِلَ مِنْهُ ______ ۹/۳
۱۸۶۴. مَنْ تَرَكَ دِينَارًا فَهُوَ كَيَّةٌ ______ ۳۳۶/۵
۱۸۶۵. مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ وَلَا يَقْبَلُ اللهُ إِلَّا الطَّيِّبَ فَإِنَّ اللهَ يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ ______ ۴۱۵/۹
۱۸۶۶. مَنْ تَكَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَهُوَ كَمَثَلِ الْحِمَارِ ______ ۲۸۷/۱۲
۱۸۶۷. مَنْ تَوَضَّأَ عَلَى طُهْرٍ كَتَبَ اللهُ لَهُ بِهِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ ______ ۴۷۹/۳
۱۸۶۸. مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فُتِحَتْ لَهُ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ ______ ۵۴۸/۶
۱۸۶۹. مَنْ ثَابَرَ عَلَى اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ دَخَلَ الْجَنَّةَ أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ ______ ۵۰۶/۱۱
۱۸۷۰. مَنْ جَعَلَ لِلَّهِ نِدًّا جَعَلَهُ اللهُ فِي النَّارِ ______ ۵۷/۱
۱۸۷۱. مَنْ جَلَسَ فِي مَجْلِسٍ فَكَثُرَ فِيهِ لَغَطُهُ فَقَالَ قَبْلَ أَنْ يَقُومَ مِنْ مَجْلِسِهِ ذَلِكَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا كَانَ فِي مَجْلِسِهِ ذَلِكَ ______ ۵۶۳/۱۱
۱۸۷۲. مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ ______ ۴۹۷/۵
۱۸۷۳. مَنْ حَافَظَ عَلَى شُفْعَةِ الضُّحَى غُفِرَ لَهُ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ ______ ۴۳۳/۱۰
۱۸۷۴. مَنْ حَالَتْ شَفَاعَتُهُ دُونَ حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ فَقَدْ ضَادَّ اللهَ ______ ۴۰۸/۸
۱۸۷۵. مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ ______ ۴۶۶/۱، ۴۸۷/۱
۱۸۷۶. مَنْ حَدَّثَكَ أَنَّ مُحَمَّدًا ﷺ كَتَمَ شَيْئًا مِمَّا أُنْزِلَ عَلَيْهِ فَقَدْ كَذَبَ وَاللهُ يَقُولُ: ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ﴾ الْآيَةَ ______ ۳۵/۴
۱۸۷۷. مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ ______ ۹۷/۴، ۳۲۲/۸، ۱۲۵/۹

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۸۷۸. مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ أَشْرَكَ ۳۶۳/۶
۱۸۷۹. مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ ٦٦/٤
۱۸۸۰. مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ سِوَى الْإِسْلَامِ كَاذِبًا فَهُوَ كَمَا قَالَ ٦٦/٤
۱۸۸۱. مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ وَلْيَفْعَلِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ ٥٦٤/١
۱۸۸۲. مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَقَالَ إِنْ شَاءَ اللهُ فَلَا حِنْثَ عَلَيْهِ ۳۶۷/۷
۱۸۸۳. مَنْ حَلَفَ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ ۷/۱۲
۱۸۸٤. مَنْ حُوسِبَ عُذِّبَ ۳۸٦/۷
۱۸۸٥. مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ اتَّبَعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ فَعَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ اتَّبَعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا ٤٠/٧
۱۸۸٦. مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ يَتَّبِعُهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا .. ۳۸٦/۱۲
۱۸۸۷. مَنْ دَعَا عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ فَقَدْ انْتَصَرَ ۱٦۷/۱۱
۱۸۸۸. مَنْ رَأَى شَيْئًا فَأَعْجَبَهُ فَقَالَ: مَا شَاءَ اللهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ لَمْ يَضُرَّهُ ۳٦٤/٦
۱۸۸۹. مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ .... ۹۷/۱، ٤۲۷/۲، ٤۷۰/۱۱
۱۸۹۰. مَنْ سَأَلَ النَّاسَ أَمْوَالَهُمْ تَكَثُّرًا فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لِيَسْتَكْثِرْ ۳۷۲/۱
۱۸۹۱. مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۳۸۷/۳
۱۸۹۲. مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللهَ وَرَسُولَهُ أَوْ يُحِبَّهُ اللهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَصْدُقْ حَدِيثَهُ إِذَا حَدَثَ، وَلْيُؤَدِّ أَمَانَتَهُ إِذَا اؤْتُمِنَ وَلْيُحْسِنْ جِوَارَ مَنْ جَاوَرَهُ ۲۸۹/۲
۱۸۹۳. مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ ٤۱۷/۱، ٥٤۲/٥_٥٤۳
۱۸۹٤. مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى شَهِيدٍ يَمْشِي عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ ٤٤/۱۰
۱۸۹٥. مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأْيُ عَيْنٍ فَلْيَقْرَأْ إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ وَإِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ وَإِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ ٤۸/۱۳
۱۸۹٦. مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَتُهُ اللهَ... وَمِنْ شِقْوَةِ ابْنِ آدَمَ تَرْكُهُ اسْتِخَارَةَ اللهِ ۳٥۷/۹
۱۸۹۷. مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا وَمَنْ اتَّبَعَ الصَّيْدَ غَفَلَ وَمَنْ أَتَى السُّلْطَانَ افْتَتَنَ ٤٥٥/٥
۱۸۹۸. مَنْ سَمَّى الْمَدِينَةَ يَثْرِبَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللهَ ﷻ هِيَ طَابَةُ هِيَ طَابَةُ ۳۲/۱۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۸۹۹. مَنْ شَغَلَهُ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ عَنْ مَسْأَلَتِي وَذِكْرِي أَعْطَيْتُهُ أَفْضَلَ ثَوَابِ السَّائِلِينَ ۱۴/۱

۱۹۰۰. مَنْ شَهِدَ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ النَّارَ ۴۳۶/۹

۱۹۰۱. مَنْ شَهَرَ سَيْفَهُ ثُمَّ وَضَعَهُ فَدَمُهُ هَدَرٌ ۵۳۴/۳

۱۹۰۲. مَنْ صَلَّى عَلَى جِنَازَةٍ فَلَهُ قِيرَاطٌ وَمَنْ انْتَظَرَ حَتَّى يُفْرَغَ مِنْهَا فَلَهُ قِيرَاطَانِ قَالُوا: وَمَا الْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: مِثْلُ الْجَبَلَيْنِ ۴۳۹/۵

۱۹۰۳. مَنْ صَلَّى لِلَّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا فِي جَمَاعَةٍ يُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى كُتِبَ لَهُ بَرَاءَتَانِ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَبَرَاءَةٌ مِنَ النِّفَاقِ ۴۲۶/۹

۱۹۰۴. مَنْ صَلَّى يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ صَامَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ تَصَدَّقَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ ۳۶۳/۶_۳۶۴

۱۹۰۵. مِنْ ضُعْفٍ ۵۰۶/۹

۱۹۰۶. مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ طُوِّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ ۳۴۰/۱۲

۱۹۰۷. مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ دَخَلْتُ أَنَا وَهُوَ الْجَنَّةَ كَهَاتَيْنِ، وَأَشَارَ بِأُصْبُعَيْهِ ۸۰/۷

۱۹۰۸. مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ ۲۱۴/۱

۱۹۰۹. مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ ۲۹۲/۵

۱۹۱۰. مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنَّا ۱۳۸/۶

۱۹۱۱. مَنْ فَرَّ عَنْ ثَلَاثَةٍ لَمْ يَفِرَّ وَمَنْ فَرَّ عَنْ اثْنَيْنِ فَقَدْ فَرَّ ۲۳۸/۵

۱۹۱۲. مَنْ فَصَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ أَوْ قُتِلَ فَهُوَ شَهِيدٌ أَوْ وَقَصَهُ فَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ أَوْ لَدَغَتْهُ هَامَّةٌ أَوْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ أَوْ بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللَّهُ فَإِنَّهُ شَهِيدٌ وَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ ۴۸۵/۵

۱۹۱۳. مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ۴۲۸/۱۰

۱۹۱۴. مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ ۳۱۲/۸

۱۹۱۵. مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي وَعَدْتَهُ إِلَّا حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۵۵۳/۳

۱۹۱۶. مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِاللهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَقَرَأَ ثَلَاثَ آيَاتٍ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْحَشْرِ وَكَّلَ اللهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ ۲۳۶/۱۲

۱۹۱۷. مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ ۴۶۴/۹

۱۹۱۸. مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ .... ۲۸۵/۲، ۱۳/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۹۱۹. مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلَبُهُ .... ۳۴۳/۲، ۴۱۵/۴، ۲۸۱/۶

۱۹۲۰. مَنْ قَرَءَ الْقُرْآنَ قَبْلَ اَنْ يَحْتَلِمَ فَقَدْ أُوتِيَ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۴۸۳/۷

۱۹۲۱. مَنْ قَرَأَ بِمِائَةِ آيَةٍ فِي لَيْلَةٍ كُتِبَ لَهُ قُنُوتُ لَيْلَةٍ ۴۹۲/۱۰

۱۹۲۲. مَنْ كَانَ أَشْرَكَ فِي عَمَلٍ عَمِلَهُ لِلّٰهِ أَحَدًا فَلْيَطْلُبْ ثَوَابَهُ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ فَإِنَّ اللّٰهَ أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ ۳۵۰/۳

۱۹۲۳. مَنْ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ قَوْمٍ عَهْدٌ فَلَا يَحُلَّنَّ عَهْدًا وَلَا يَشُدَّنَّهُ حَتَّى يَمْضِيَ أَمَدُهُ أَوْ يَنْبِذَ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ۲۲۱/۵

۱۹۲۴. مَنْ كَانَ لَهُ امْرَأَتَانِ يَمِيلُ لِإِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَدُ شِقَّيْهِ مَائِلٌ ۳۶۱/۳

۱۹۲۵. مَنْ كَانَ لَهُ ثَلَاثُ بَنَاتٍ أَوْ ثَلَاثُ أَخَوَاتٍ أَوْ ابْنَتَانِ أَوْ أُخْتَانِ فَأَحْسَنَ صُحْبَتَهُنَّ وَاتَّقَى اللّٰهَ فِيهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ .... ۸۰/۷_ ۸۱

۱۹۲۶. مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ يُبَلِّغُهُ حَجَّ بَيْتِ رَبِّهِ أَوْ يَجِبُ عَلَيْهِ فِيهِ زَكَاةٌ فَلَمْ يَفْعَلْ يَسْأَلِ الرَّجْعَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ ۳۰۶/۱۲

۱۹۲۷. مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا أَخَاهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فُلَانًا وَاللّٰهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُزَكِّي عَلَى اللّٰهِ أَحَدًا ۱۳/۱۲

۱۹۲۸. مَنْ كَانَ هَمُّهُ الْآخِرَةَ جَمَعَ اللّٰهُ شَمْلَهُ وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا فَرَّقَ اللّٰهُ عَلَيْهِ ضَيْعَتَهُ وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا مَا كُتِبَ لَهُ ۸۷/۸

۱۹۲۹. مَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللّٰهَ فَإِنَّ اللّٰهَ حَيٌّ لَمْ يَمُتْ وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ ۴۹۵/۲

۱۹۳۰. مَنْ كَانَ يَعْبُدُ شَيْئًا فَلْيَتَّبِعْهُ ۲۷۷/۷

۱۹۳۱. مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلِمَةٌ لِأَخِيهِ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهَا فَإِنَّهُ لَيْسَ ثَمَّ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ ۴۶۷/۱۱

۱۹۳۲. مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ دَعَاهُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ مِنْ أَيِّ الْحُورِ شَاءَ ۴۸۰/۲

۱۹۳۳. مَنْ لَا تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ يَزِدْ بِصَلَاتِهِ مِنَ اللّٰهِ إِلَّا بُعْدًا ۴۲۶/۹

۱۹۳۴. مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يُرْحَمُ ۱۸۲/۲

۱۹۳۵. مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ لَا يَشْكُرُ اللّٰهَ ۵۲۸/۹

۱۹۳۶. مَنْ لَبِسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ ۳۶۷/۷

۱۹۳۷. مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ۱۴/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۹۳۸. مَنْ لَمْ يَدْعُ اللهَ سُبْحَانَهُ غَضِبَ عَلَيْهِ ۴۲/۱۱

۱۹۳۹. مَنْ لَمْ يَسْأَلْ اللهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ ۴۰۶/۱

۱۹۴۰. مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْقَلِيلَ لَمْ يَشْكُرِ الْكَثِيرَ ۵۲۸/۹

۱۹۴۱. مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبُعِ يَوْمَ لَيْسَ لَهَا رَاعٍ غَيْرِي ۵۰/۱۳

۱۹۴۲. مَنْ مَاتَ فِي أَحَدِ الْحَرَمَيْنِ بُعِثَ مِنَ الْآمِنِيْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۴۱۵/۲

۱۹۴۳. مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ ۲۸۲/۳

۱۹۴۴. مَنْ مَشَى مَعَ ظَالِمٍ لِيُقَوِّيَهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ ظَالِمٌ فَقَدْ خَرَجَ مِنَ الإِسْلَامِ ۲۰۶/۱

۱۹۴۵. مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً تُبَلِّغُهُ إِلَى بَيْتِ اللهِ وَلَمْ يَحُجَّ فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا ... ۴۱۹/۲

۱۹۴۶. مَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدَّ فَاقَتُهُ وَمَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِاللهِ فَيُوشِكُ اللهُ
لَهُ بِرِزْقٍ عَاجِلٍ أَوْ آجِلٍ ۲۱۰/۷

۱۹۴۷. مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا فَإِنَّ اللهَ ﷻ قَالَ ﴿ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴾ ۵۷۳/۷

۱۹۴۸. مَنْ نَصَرَ قَوْمَهُ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ فَهُوَ كَالْبَعِيرِ الَّذِي رُدِّيَ فَهُوَ يُنْزَعُ بِذَنَبِهِ ۳۶۸/۳

۱۹۴۹. مَنْ نَفَّسَ عَنْ غَرِيمِهِ أَوْ مَحَا عَنْهُ كَانَ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۱۸۲/۲

۱۹۵۰. مَنْ وَجَدْتُمُوهُ يَعْمَلُ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ فَاقْتُلُوا الْفَاعِلَ وَالْمَفْعُولَ بِهِ ۴۲۱/۸

۱۹۵۱. مَنْ وَقَّرَ صَاحِبَ بِدْعَةٍ فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ الإِسْلَامِ ۲۴۹/۴

۱۹۵۲. مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا فَوَلَّى رَجُلًا وَهُوَ يَجِدُ مَنْ هُوَ أَصْلَحُ لِلْمُسْلِمِيْنَ مِنْهُ فَقَدْ
خَانَ اللهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِيْنَ ۱۹۳/۳

۱۹۵۳. مَنْ يَتَصَدَّقُ بِصَدَقَةٍ أَشْهَدُ لَهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ...فَجَاءَ رَجُلٌ وَلَمْ أَرَ بِالْبَقِيعِ رَجُلًا أَشَدَّ سَوَادًا
أَصْغَرَ مِنْهُ وَلَا آدَمَ يَعْبُرُ بِنَاقَةٍ لَمْ أَرَ بِالْبَقِيعِ نَاقَةً أَحْسَنَ مِنْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ أَصَدَقَةٌ قَالَ
نَعَمْ قَالَ دُونَكَ هَذِهِ النَّاقَةَ قَالَ فَلَمَزَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَذَا يَتَصَدَّقُ بِهَذِهِ فَوَاللهِ لَهِيَ خَيْرٌ مِنْهُ قَالَ
فَسَمِعَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ كَذَبْتَ بَلْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ وَمِنْهَا ۴۲۸/۵

۱۹۵۴. مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ وَمَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ وَمَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ ۴۱۶/۱

۱۹۵۵. مَنْ يُرِدْ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ ۳۹۶/۶

۱۹۵۶. مَنْ يَشْهَدُ لَكَ. فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ ﷺ وَأُمَّتُهُ. فَنَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ ۹۰/۱۰

۱۹۵۷. مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ ۳۲۴/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ وَمَنْ يَعْصِهِمَا فَقَدْ غَوَى

۱۹۵۸. مَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ وَمَنْ يَعْصِهِمَا فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّ إِلَّا نَفْسَهُ وَلَا يَضُرُّ اللهَ شَيْئًا ۴۳۶/۷

۱۹۵۹. مَنْ يَعْدِلُ عَلَيْكُمْ بَعْدِي ۴۳۶/۷

۱۹۶۰. مَنْ يُقْرِضُ غَيْرَ عَدِيمٍ وَلَا ظَلُومٍ ۱۳۸/۱۱

۱۹۶۱. مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُ وَ الْكَافِرُ ۳۳۳/۱۲

۱۹۶۲. مِنْهُمْ مَنْ تَأْخُذُهُ النَّارُ إِلَى كَعْبَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ تَأْخُذُهُ النَّارُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ تَأْخُذُهُ النَّارُ ۳۲۹/۴

۱۹۶۳. إِلَى حُجْزَتِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ تَأْخُذُهُ النَّارُ إِلَى تَرْقُوَتِهِ ۵۴۷/۶

ن

۱۹۶۴. نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ ...... ۴۳۳/۵، ۱۲۲/۱۲، ۲۲۳/۱۳

۱۹۶۵. نَارُكُمْ هَذِهِ الَّتِي تُوقِدُونَ جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ ۱۱۵/۱۳

۱۹۶۶. النَّاسُ مَعَادِنُ ۲۲۰/۱

۱۹۶۷. نَاقِصَاتِ عَقْلٍ ۴۲۴/۸

۱۹۶۸. نَامُوا فِي الْمَسْجِدِ ۱۶۳/۲

۱۹۶۹. نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ ۱۲۵/۲

۱۹۷۰. نَحْنُ أَحَقُّ أَنْ نَفْعَلَ ذَلِكَ يَارَسُولَ اللهِ ۴۴۷/۴

۱۹۷۱. نَحْنُ الآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْدَ أَنَّهُمْ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا ۵۲۷/۵

۱۹۷۲. نَحْنُ نَرَى أَشْيَاءَ نُنْكِرُهَا وَ لا نَقُولُ فِيهَا ۵۵/۵

۱۹۷۳. نَخْلُهَا كَأَنَّهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ۳۶۴/۱۰

۱۹۷۴. النَّذِيرُ الْعُرْيَانُ ۲۷/۱۲

۱۹۷۵. نَزَلَ مَلَكٌ مِنَ السَّمَاءِ يُكَذِّبُهُ بِمَا قَالَ لَكَ فَلَمَّا انْتَصَرْتَ وَقَعَ الشَّيْطَانُ فَلَمْ أَكُنْ لِأَجْلِسَ إِذْ وَقَعَ الشَّيْطَانُ ۱۶۵/۱۱

۱۹۷۶. نَزَلَتْ سُورَةُ الْقَارِعَةِ بِمَكَّةَ ۲۲۱/۱۳

۱۹۷۷. نَزَلَتْ عَلَيَّ سُورَةُ الْأَنْعَامِ جُمْلَةً وَاحِدَةً وَشَيَّعَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ لَهُمْ زَجَلٌ بِالتَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ ۱۳۸/۴

۱۹۷۸. نَزَلَتْ فِي اهلِ قُبَاءَ ﴿ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴾ ...... ۴۷۹/۵ _ ۴۸۰

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

١٩٧٩. نَزَلَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ فِي ﴿ يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ ﴾ ٤٢٩/٣

١٩٨٠. النِّسَاءِ الْقُصْرَى ٣٢٥/١٢

١٩٨١. نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللهِ لَنَنْصَحَنَّ لَكَ عَلَى قَوْمِنَا ٢٤٥/٥

١٩٨٢. نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ ٥٠٦/٣

١٩٨٣. نُصِرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتْ عَادٌ بِالدَّبُورِ .... ٢٠٦/٥، ٢٥/١٠، ٣٢٨/١١، ٥٢٩/١١

١٩٨٤. نِصْفُ صَاعٍ مِنْ حِنْطَةٍ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ ٧٠/٤

١٩٨٥. النُّعَاسُ فِي الْقِتَالِ مِنَ اللهِ وَفِي الصَّلَاةِ مِنَ الشَّيْطَانِ ٥١٩/٣

١٩٨٦. نَعَمْ ٥١١/١٠

١٩٨٧. نَعَمْ ٤٠٢/١١

١٩٨٨. نَعَمْ ١٣٨/٧

١٩٨٩. نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخُبْثُ .... ١٦٤/٥، ٢١٣/٦

١٩٩٠. نَعَمْ إِنَّ الرَّضَاعَةَ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ ٤٧٨/٨

١٩٩١. نَعَمْ ابْنُ آدَمَ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ بِيَمِينِهِ يُخْفِيهَا مِنْ شِمَالِهِ ٢٠٨/٥

١٩٩٢. نِعْمَ الْإِخْوَةُ لَكُمْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِنْ كَانَتْ لَهُمْ كُلُّ مُرَّةٍ، وَلَكُمْ كُلُّ حُلْوَةٍ، كَلَّا وَاللهِ لَتَسْلُكُنَّ طَرِيقَهُمْ قَدْرَ الشِّرَاكِ ٥٧٤/٣

١٩٩٣. نَعَمْ الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا وَإِيفَاءُ بِعُهُودِهِمَا مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِمَا وَإِكْرَامُ صَدِيقِهِمَا وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا تُوصَلُ إِلَّا بِهِمَا ٢١٤/٧

١٩٩٤. نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا .... ٢٤/١٢، ٢٤/١٢

١٩٩٥. نَعَمْ كَانَتِ السَّمَاوَاتُ رَتْقًا لَا تُمْطِرُ وَكَانَتِ الْأَرْضُ رَتْقًا لَا تُنْبِتُ فَلَمَّا خَلَقَ لِلْأَرْضِ أَهْلًا فَتَقَ هٰذِهِ بِالْمَطَرِ وَفَتَقَ هٰذِهِ بِالنَّبَاتِ ١٢٨/٨

١٩٩٦. نَعَمْ كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطَ لِأَهْلِ مَكَّةَ ٣٠٦/٩

١٩٩٧. نَعَمْ لَهَا أَجْرَانِ أَجْرُ الْقَرَابَةِ وَأَجْرُ الصَّدَقَةِ ٣٧٢/١

١٩٩٨. نَعَمْ هُمْ شَرٌّ مِنْ شَيَاطِينِ الْجِنِّ ٣٢٩/٤

١٩٩٩. نَعَمْ وَفِيهَا شَجَرَةٌ تُدْعَى طُوبَى ٤٢٢/٦

٢٠٠٠. نَعَمْ يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ وَيَشْتُمُ أُمَّهُ فَيَشْتُمُ أُمَّهُ ٥٣٥/٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۰۰۱. نُعِيتْ إِلَيَّ نَفْسِي». «كَأَنِّي مَقْبُوضٌ فِي تِلْكَ السَّنَةِ ۲۷۰/۸۳
۲۰۰۲. نَفْسِي نَفْسِي ۱۵۲/۷
۲۰۰۳. نَفْسِي نَفْسِي نَفْسِي ۱۳۵/٤
۲۰۰٤. النِّكَاحُ مِنْ سُنَّتِي فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي ۳۰٦/۲
۲۰۰۵. نَمْ كَنَوْمَةِ الْعَرُوسِ ۳۷٦/۷
۲۰۰٦. نَهَانَا رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنِ الْوَسْمِ فِي الْوَجْهِ وَالضَّرْبِ فِي الْوَجْهِ ۵٦۲/٦
۲۰۰۷. نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ أَنْ يُسْتَقَادَ فِي الْمَسْجِدِ وَأَنْ تُنْشَدَ فِيهِ الْأَشْعَارُ وَأَنْ تُقَامَ فِيهِ الْحُدُودُ ۱٦۵/۹
۲۰۰۸. نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنْ أَكْلِ الْمُجَثَّمَةِ ۳٦۰/۱
۲۰۰۹. نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنِ الشِّغَارِ ۷۹/۷
۲۰۱۰. نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنْ كُلِّ ذِي نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ وَعَنْ كُلِّ ذِي مِخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ ٤٦۵/۳
۲۰۱۱. نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنْ لُحُومِ الْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ ۱٦/۷
۲۰۱۲. نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنْ نَتْفِ أَذْنَابِ الْخَيْلِ وَأَعْرَافِهَا وَنَوَاصِيهَا ٤۵۳/۱۰
۲۰۱۳. نُهِينَا عَنِ التَّكَلُّفِ ٤۷۹/۱۰

هـ

۲۰۱٤. هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ وَيَقَعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ ٤٦۷/۱۱
۲۰۱۵. هَؤُلَاءِ كُلُّهُمْ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ وَكُلُّهُمْ فِي الْجَنَّةِ ۲٤٤/۱۰
۲۰۱٦. هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ ٤۹/۱۰
۲۰۱۷. هَا هُنَا وَنَحَا بِيَدِهِ نَحْوَ الشَّامِ ٤۱۰/۹
۲۰۱۸. هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ بِسَارَةَ فَدَخَلَ بِهَا قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ مِنَ الْمُلُوكِ ۱٦٤/۸
۲۰۱۹. هَاكَ بِأَمَانَةِ اللهِ تَعَالَى ۱۹۰/۳
۲۰۲۰. هَاكَ مِفْتَاحَكَ يَا عُثْمَانُ ۱۹۰/۳
۲۰۲۱. هَذَا أَدْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا ٤٦۱/۷
۲۰۲۲. هَذَا ابْنُ آدَمَ وَهَذَا أَجَلُهُ عِنْدَ قَفَاهُ وَبَسَطَ يَدَهُ أَمَامَهُ ثُمَّ قَالَ وَثَمَّ أَجَلُهُ ۵۲۰/٦
۲۰۲۳. هَذَا الرَّجُلُ يَهْدِينِي إِلَى السَّبِيلِ ۳۷٤/۱۰
۲۰۲٤. هَذَا السُّجُودُ فَأَيْنَ الْبُكَى ۵۲۳/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۰۲۵. هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللهُ عَلَى مُوسَى ۳۳۶/۱۱
۲۰۲۶. هَذَا الْوُضُوءُ فَمَنْ زَادَ عَلَى هَذَا فَقَدْ أَسَاءَ وَتَعَدَّى وَظَلَمَ ۴۸۰/۳
۲۰۲۷. هَذَا جِبْرِيلُ آخِذٌ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ ۱۴۲/۵
۲۰۲۸. هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ ۳۳۸/۷
۲۰۲۹. هَذَا خَيْرٌ مِمَّا أُخِذَ مِنِّي وَأَرْجُوا الْمَغْفِرَةَ ۲۴۸/۵
۲۰۳۰. هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِثْلَ هَذَا ۹۳/۴
۲۰۳۱. هَذَا فِي نَفَقَةِ الْجِهَادِ ۶۰/۲
۲۰۳۲. هَذَا كَفَّارَةُ مَا يَكُونُ فِي الْمَجْلِسِ ۵۶۳/۱۱
۲۰۳۳. هَذَا لِبَرِيرَةَ صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ ۴۴/۱۲
۲۰۳۴. هَذَا مَا صَالَحَ عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ سُهَيْلَ بْنَ عَمْرٍو .... ۴۲۸/۱۱_ ۴۲۹
۲۰۳۵. هَذَا مَا وَعَدَكَ اللهُ فِي الدُّنْيَا وَمَا ادَّخَرَ لَكَ فِي الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۵۳/۷
۲۰۳۶. هَذَا مَالِكٌ صَاحِبُ النَّارِ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَالْتَفَتُّ إِلَيْهِ فَبَدَأَنِي بِالسَّلَامِ ۳۳۲/۱۱
۲۰۳۷. هَذَا مِمَّنْ قَضَى نَحْبَهُ ۴۴/۱۰
۲۰۳۸. هَذَا مِيرَاثُ مُحَمَّدٍ ﷺ يُقْسَمُ بَيْنَ وَرَثَتِهِ وَلَيْسَ مِيرَاثُهُ دُنْيَاكُمْ ۴۷۵/۷
۲۰۳۹. هَذَا وَأَصْحَابُهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ كَانَ الْإِيمَانُ مَنُوطًا بِالثُّرَيَّا لَتَنَاوَلَهُ رِجَالٌ مِنْ فَارِسَ ۳۹۱/۱۱
۲۰۴۰. هَذَا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاخْتَلَفُوا فِيهِ فَهَدَانَا اللهُ فَالنَّاسُ لَنَا فِيهِ تَبَعٌ الْيَهُودُ غَدًا وَالنَّصَارَى بَعْدَ غَدٍ ۱۶۵/۷
۲۰۴۱. هَذِهِ ثُمَّ ظُهُورَ الْحُصُرِ ۶۲/۱۰
۲۰۴۲. هَذِهِ لَكُمْ ۸۴/۵
۲۰۴۳. الْهَرَمُ ۱۵۸/۴
۲۰۴۴. هَكَذَا أَقْضِي بَيْنَ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِقَضَاءِ اللهِ وَقَضَاءِ رَسُولِهِ ۲۰۳/۳
۲۰۴۵. هَكَذَا وَهَكَذَا فِي مَرَّةٍ عَشَرَةً وَفِي مَرَّةٍ تِسْعٌ ۵۲۸/۱۲
۲۰۴۶. هَلْ أَنْتِ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيتِ، وَفِي سَبِيلِ اللهِ مَا لَقِيتِ ۳۶۷/۱۰
۲۰۴۷. هَلْ تَجِدُنِي فِي الْإِنْجِيلِ رَسُولًا ۴۴۷/۶
۲۰۴۸. هَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُرِيَنِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ ۱۲۹/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۰۴۹. هَلْ كَانَ فِيهَا وَثَنٌ مِنْ أَوْثَانِ الْجَاهِلِيَّةِ يُعْبَدُ؟ قَالُوا لَا قَالَ هَلْ كَانَ فِيهَا عِيدٌ مِنْ أَعْيَادِهِمْ؟ قَالُوا لَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْفِ بِنَذْرِكَ فَإِنَّهُ لَا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ ۴۵۵/۳
۲۰۵۰. هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ثُمَّ قَالَ إِنَّهُمُ الْآنَ يَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ ۲۵۰/۹
۲۰۵۱. هَلْ يَعْلَمُ اللهُ مَا فِي قَلْبِي ۷۹/۶
۲۰۵۲. هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُونَ ۹۷/۴
۲۰۵۳. هُمْ قَوْمُ هَذَا ۱۴/۴
۲۰۵۴. هُمَا كِتَابَانِ كِتَابٌ سِوَى أُمِّ الْكِتَابِ يَمْحُو مِنْهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثْبِتُ وَأُمُّ الْكِتَابِ الَّذِي لا يُغَيَّرُ مِنْهُ شَيْءٌ ۴۴۱/۶
۲۰۵۵. هُنَّ حَوْلِي كَمَا تَرَى يَسْأَلْنَنِي النَّفَقَةَ ۵۴/۱۰
۲۰۵۶. هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ ۳۲۱/۸
۲۰۵۷. هُوَ الْخَيْرُ الَّذِي أَعْطَاهُ اللهُ إِيَّاهُ ۲۵۷/۱۳
۲۰۵۸. هُوَ الْفَصْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ ۱۰۷/۱۳
۲۰۵۹. هُوَ زَوْجُ النَّاقَةِ ۴۶۷/۴
۲۰۶۰. هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ وَهُوَ لَنَا هَدِيَّةٌ ۳۳۳/۱
۲۰۶۱. هُوَ لَكُمْ لا نَأْكُلُ ثَمَنَ الْمَوْتَى ۲۵/۱۰
۲۰۶۲. هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ ۱۵/۴
۲۰۶۳. هُوَ مَسْجِدِي هذا ۴۸۰/۵
۲۰۶۴. هُوَ هذا مَسْجِدُ الْمَدِينَةِ ۴۸۰/۵
۲۰۶۵. هِيَ الْحَنْظَلَةُ ۴۸۲/۶
۲۰۶۶. هِيَ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ ۱۶/۶
۲۰۶۷. هِيَ اللَّيَالِ الْعَشْرُ الْأُولَى مِنْ ذِي الْحِجَّةِ ۱۲۷/۱۳
۲۰۶۸. هِيَ الْمَانِعَةُ هِيَ الْمُنْجِيَةُ تُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ۳۵۹/۱۲
۲۰۶۹. هِيَ النَّخْلَةُ ۴۸۱/۶
۲۰۷۰. هِيَ جَزَاؤُهُ فَإِنْ شَاءَ اللهُ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنْهُ فَعَلَ ۲۶/۹
۲۰۷۱. هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أُرِيَهَا رَسُولُ اللهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ ۲۵۸/۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

و

۲۰۷۲. وَ إِنِّي قَدْ كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ ۱٥٦/۸

۲۰۷۳. وَأَبِي وَأَبِي فَقَلَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ ۳٦۳/٦

۲۰۷٤. وَأَتَتْهُ الدُّنْيَا وَهِيَ رَاغِمَةٌ ۲۰٦/۷

۲۰۷٥. وَأُتِيتُ بِدَابَّةٍ أَبْيَضَ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ الْبُرَاقُ فَانْطَلَقْتُ ۱۸۰/۷

۲۰۷٦. وَأَحَبُّ الْقَوْمِ إِلَيَّ ۱۲/۱۰

۲۰۷۷. وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ ٤۱۲/۳

۲۰۷۸. وَأَخَّرَ اللهُ تِسْعًا وَتِسْعِينَ رَحْمَةً يَرْحَمُ بِهَا عِبَادَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۱٦۳/٤

۲۰۷۹. وَإِذَا أَبْغَضَ اللهُ عَبْدًا دَعَا جِبْرِيلَ فَيَقُولُ إِنِّي أُبْغِضُ فُلَانًا فَأَبْغِضْهُ، فَيُبْغِضُهُ جِبْرِيلَ، ثُمَّ يُنَادِي فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللهَ يُبْغِضُ فُلَانًا فَأَبْغِضُوهُ، فَيُبْغِضُونَهُ، ثُمَّ تُوضَعُ لَهُ الْبَغْضَاءُ فِي الْأَرْضِ ٥٥٦/۷

۲۰۸۰. وَإِذَا أَرَدْتَ فِي النَّاسِ فِتْنَةً فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ غَيْرَ مَفْتُونٍ .... ۱۸۲/۱، ۳۸۹/۸

۲۰۸۱. وَإِذَا قَلَ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ فَقُولُوا آمِينَ يُجِبْكُمُ اللهُ ۲۳/۱

۲۰۸۲. وَإِذَا كَانَتْ أُمَرَاؤُكُمْ شِرَارَكُمْ وَأَغْنِيَاؤُكُمْ بُخَلَاءَكُمْ وَأُمُورُكُمْ إِلَى نِسَائِكُمْ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ ظَهْرِهَا ۱۸۱/۱

۲۰۸۳. وَإِذَا هُوَ قَدْ أُعْطِيَ شَطْرَ الْحُسْنِ ۲۷۳/٦

۲۰۸٤. وَأَسْلَمَ عِنْدَ ذَلِكَ نَاسٌ كَثِيرٌ ٤٥۸/۹

۲۰۸٥. وَأَعْرِفُهُمْ بِنُورِهِمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ۱٤۹/۱۲

۲۰۸٦. وَأَعْطَانِي الْعِزَّ وَالنَّصْرَ وَالرُّعْبَ يَسْعَى بَيْنَ يَدَيْ أُمَّتِي شَهْرًا ۲۰٦/۱۲

۲۰۸۷. وَأَعْفُوا اللِّحَى .... ۲۰۹/۱، ٥۳۲/٤

۲۰۸۸. وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ ۹۸/۷

۲۰۸۹. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ ۲۲٤/۸

۲۰۹۰. وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَرَمِ ۹۸/۷

۲۰۹۱. وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ ٤۱٤/۱

۲۰۹۲. وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى قَلَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ٤۲۹/۱۱

۲۰۹۳. وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ وَإِمَّا أَنْ يُكَفِّرَ عَنْهُ مِنْ ذُنُوبِهِ بِقَدْرِ مَا دَعَا ٤۱۳/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۰۹۴. وَأَمَّا الْقَلْبُ الْأَغْلَفُ فَقَلْبُ الْكَافِرِ ۱۶۸/۱

۲۰۹۵. وَأَمَّا الْكُفَّارُ فَيُنَادَى عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ ۱۰۶/۶

۲۰۹۶. وَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَإِنَّ اللهَ يَدَّخِرُ لَهُ حَسَنَاتِهِ فِي الْآخِرَةِ وَيُعْقِبُهُ رِزْقًا فِي الدُّنْيَا عَلَى طَاعَتِهِ ۱۳۶/۷

۲۰۹۷. وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ أَنْ يَقُولَ اتَّخَذَ اللهُ وَلَدًا وَأَنَا الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُولَدْ ۱۲۱/۱۰

۲۰۹۸. وَأَمَرَنِي رَبِّي ﷻ بِمَحْقِ الْمَعَازِفِ وَالْمَزَامِيرِ وَالْأَوْثَانِ وَالصُّلُبِ وَأَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ ۵۱۹/۹

۲۰۹۹. وَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللهِ مَا دَامَ وَإِنْ قَلَّ ۴۴۸/۱۲

۲۱۰۰. وَإِنَّ أَوَّلَ مَا يَتَكَلَّمُ مِنَ الْآدَمِيِّ فَخِذُهُ وَكَفُّهُ ۳۶۲/۱۰

۲۱۰۱. وَإِنَّ ابْنَهُ هَذَا مِنْ بَعْدِهِ لَأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ فَاسْتَوْصُوا بِهِ خَيْرًا فَإِنَّهُ مِنْ خِيَارِكُمْ ۱۴/۱۳

۲۱۰۲. وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوَرِّثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَرَّثُوا الْعِلْمَ فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ ۴۷۵/۷

۲۱۰۳. وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ .... ۲۳/۴، ۳۳۶/۱۲

۲۱۰۴. وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِخَطِيئَةٍ يَعْمَلُهَا ۴۰۵/۳

۲۱۰۵. وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ ۴۷۴/۷

۲۱۰۶. وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا حُضِرَ بُشِّرَ بِعَذَابِ اللهِ وَعُقُوبَتِهِ ۳۷۰/۸

۲۱۰۷. وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرِضَ ثُمَّ أُعْفِيَ كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ أَهْلُهُ ثُمَّ أَرْسَلُوهُ فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ وَلَمْ يَدْرِ لِمَ أَرْسَلُوهُ ۵۶۲/۱۱

۲۱۰۸. وَأَنْ تَأْخُذُوا مِنْ مَالِ أَغْنِيَائِكُمْ فَتَرُدُّوهَا عَلَى فُقَرَائِكُمْ ۲۱۲/۱۲

۲۱۰۹. وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ ۹۱/۵

۲۱۱۰. وَأَنْ تُكَلِّمَ أَخَاكَ وَأَنْتَ مُنْبَسِطٌ إِلَيْهِ وَجْهُكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنَ الْمَعْرُوفِ ۵۳۲/۹

۲۱۱۱. وَإِنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قُبِضَ وَلَمْ يُفَسِّرْهَا لَنَا فَدَعُوا الرِّبَا وَالرِّيبَةَ ۱۷۲/۲

۲۱۱۲. وَإِنَّ رُوحَ الْأَمِينَ قَدْ نَفَثَ فِي رُوعِي ۴۱۲/۳

۲۱۱۳. وَإِنْ كَانَ أَحَدُهُمْ لَيَفْرَحُ بِالْبَلَاءِ كَمَا يَفْرَحُ أَحَدُكُمْ بِالرَّخَاءِ ۱۵۳/۱۱

۲۱۱۴. وَإِنْ كَانَ قَضِيبًا مِنْ أَرَاكٍ ۳۷۰/۲

۲۱۱۵. وَإِنْ كَانَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ فَيَتَتَبَّعُ بِهَا صَدَائِقَ خَدِيجَةَ فَيُهْدِيهَا لَهُنَّ ۲۱۴/۷

۲۱۱۶. وَإِنَّ لِنَفْسِكَ وَأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ۱۳۰/۳

۲۱۱۷. وَإِنَّ لَهُ لَثَلَاثَ مِائَةِ خَادِمٍ وَيُغْدَى عَلَيْهِ وَيُرَاحُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثُ مِائَةِ صَحْفَةٍ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مِنْ ذَهَبٍ فِي كُلِّ صَحْفَةٍ لَوْنٌ لَيْسَ فِي الْأُخْرَى ۲۳۰/۱۱

۲۱۱۸. وَأَنَا أُقْسِمُ بِاللهِ لَا أُطَلِّقُهُمْ وَلَا أُعْذِرُهُمْ حَتَّى يَكُونَ اللهُ هُوَ الَّذِي يُطَلِّقُهُمْ ۴٦٤/۵

۲۱۱۹. وَأَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا فَخْرَ ۵۰۷/۱۱

۲۱۲۰. وَإِنَّا كُنَّا نَقْرَأُ سُورَةً كُنَّا نُشَبِّهُهَا فِي الطُّولِ وَالشِّدَّةِ بِبَرَاءَةَ فَأُنْسِيتُهَا ۲۰٦/۱

۲۱۲۱. وَإِنَّا لَنْ نَزَالَ غَالِبِينَ مَا ثَبَتُّمْ مَكَانَكُمْ .... ۴۹۱/۲، ۵۱۰

۲۱۲۲. وَأَنْتُمْ تُرِيدُونَ أَنْ تُقَاتِلُوا حَتَّى تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِغَيْرِ اللهِ ۱۸٦/۵

۲۱۲۳. وَأَنْفِقْ عَلَى عِيَالِكَ مِنْ طَوْلِكَ وَلَا تَرْفَعْ عَنْهُمْ عَصَاكَ أَدَبًا وَأَخِفْهُمْ فِي اللهِ .... ۱۴۸/۳، ۳۵۲/۱۲

۲۱۲۴. وَإِنَّمَا أُذِنَ لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ۴۱٦/۱۱

۲۱۲۵. وَإِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالْخَوَاتِيمِ ۷۴/۵

۲۱۲٦. وَإِنَّمَا بَعَثَنِي رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ۲۰۸/۸

۲۱۲۷. وَإِنَّمَا قِيلَ الْأَكْبَرُ مِنْ أَجْلِ قَوْلِ النَّاسِ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ ۲٦۷/۵

۲۱۲۸. وَإِنَّمَا نَأْخُذُكُمْ الْآنَ بِمَا ظَهَرَ لَنَا مِنْ أَعْمَالِكُمْ فَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا خَيْرًا أَمِنَّاهُ وَقَرَّبْنَاهُ وَلَيْسَ إِلَيْنَا
مِنْ سَرِيرَتِهِ شَيْءٌ، اللهُ يُحَاسِبُهُ فِي سَرِيرَتِهِ ۴۴۳/۸

۲۱۲۹. وَإِنَّهُ قَدْ عَنَّانَا وَإِنِّي قَدْ أَتَيْتُكَ أَسْتَسْلِفُكَ ۳۸۰/۱۱

۲۱۳۰. وَإِنَّهُ لَنْ يَغْلِبَ عُسْرٌ يُسْرَيْنِ ۱۷٦/۱۳

۲۱۳۱. وَإِنَّهَا حَلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ ۱۴۳/۱۳

۲۱۳۲. وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا ۲۹۵/٦

۲۱۳۳. وَإِنِّي قَدْ كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذِبَاتٍ ۳۷/۱۰

۲۱۳۴. وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ ۳٦/۱۱

۲۱۳۵. وَإِيَّاكُمْ وَالشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَمَرَهُمْ بِالْقَطِيعَةِ فَقَطَعُوا وَأَمَرَهُمْ بِالْبُخْلِ
فَبَخِلُوا وَأَمَرَهُمْ بِالْفُجُورِ فَفَجَرُوا ۲۱۸/۱۲

۲۱۳٦. وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِي فَلَهُ أَجْرَانِ ۳۳۸/۹

۲۱۳۷. وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ سَقَى مُسْلِمًا عَلَى ظَمَإٍ سَقَاهُ اللهُ ﷻ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ ۷۸/۱۳

۲۱۳۸. وَأَيُّنَا لَمْ يَظْلِمْ. فَنَزَلَتْ: ﴿ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴾ ۲۷۴/۴

۲۱۳۹. وَا رَأْسَاهُ فَقَالَ بَلْ أَنَا يَا عَائِشَةُ وَا رَأْسَاهُ ۱۸۲/۸

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٢١٤. وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ ٣٩/١٠

٢١٤. وَاحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي ٤٢٩/٤

٢١٤١. وَارْتَبِطُوا الْخَيْلَ وَامْسَحُوا بِنَوَاصِيهَا وَأَعْجَازِهَا ٤٥٣/١٠

٢١٤٢. وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوْ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ لَكَ وَإِنْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ عَلَيْكَ رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ ١٦٧/٤

٢١٤٤. وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ .... ٢٢٧/٥، ٤٨٥/٥

٢١٤٥. وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا .... ٤١٣/٨، ٤٣٠/٨

٢١٤٦. وَالْأَنْبِيَاءُ أَوْلَادُ عَلَّاتٍ .... ١٩١/٨، ١٣٦/١١

٢١٤٧. وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ ١٥١/٥

٢١٤٨. وَالثَّلَاثَةُ رَكْبٌ ١٨٢/١٢

٢١٤٩. وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ .... ٤٥٩/١٠، ٤٨١/١٢

٢١٥٠. وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ .... ٢٣٦/١، ١٠٦/٦

٢١٥١. وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّكُمْ دَلَّيْتُمْ بِحَبْلٍ إِلَى الْأَرْضِ السُّفْلَى لَهَبَطَ عَلَى اللهِ ٤٨٩/٤

٢١٥٢. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُ لَيُخَفَّفُ عَلَى الْمُؤْمِنِ حَتَّى يَكُونَ أَخَفَّ عَلَيْهِ مِنْ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ يُصَلِّيهَا فِي الدُّنْيَا ٤٤٢/١٢

٢١٥٣. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُكَلِّمَ السِّبَاعُ الْإِنْسَ وَحَتَّى تُكَلِّمَ الرَّجُلَ عَذَبَةُ سَوْطِهِ وَشِرَاكُ نَعْلِهِ وَتُخْبِرَهُ فَخِذُهُ بِمَا أَحْدَثَ أَهْلُهُ بَعْدَهُ ٢٥٥/٩

٢١٥٤. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُكْلَمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللهِ وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكْلَمُ فِي سَبِيلِهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّوْنُ لَوْنُ الدَّمِ وَالرِّيحُ رِيحُ الْمِسْكِ ٣٠٧/١

٢١٥٥. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُمَا أَثْقَلُ فِي الْمِيزَانِ مِنْ أُحُدٍ ٤٢٠/٤

٢١٥٦. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

أَحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ٢١٩/٣
٢١٥٧. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ ٢٠٥/٨
٢١٥٨. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ٣٠١/٥
٢١٥٩. وَالزُّمْرَةُ الثَّانِيَةُ عَلَى لَوْنِ أَحْسَنَ مِنْ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ ٥٥٤/١٠
٢١٦٠. وَالشَّجَرَةُ الْمَلْعُونَةُ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ٢٥٨/٧
٢١٦١. وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ، ثُمَّ تَلَا ﴿ تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ ﴾ (الآيتان) ٥٦٦/٩
٢١٦٢. وَالْعَجْمَاءُ جَرْحُهَا جُبَارٌ ١٧٧/٨
٢١٦٣. وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلَاهَا دَرَجَةً وَمِنْهَا تَخْرُجُ الْأَنْهَارُ الْأَرْبَعَةُ ٣٦٢/١١
٢١٦٤. وَاللهِ إِنْ شَاءَ اللهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا ٣٤٧/١٢
٢١٦٥. وَاللهِ إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا عُدِلَ فِيهَا ٣٨٤/٥
٢١٦٦. وَاللهِ إِنَّكِ لَخَيْرُ أَرْضِ اللهِ وَأَحَبُّ أَرْضِ اللهِ إِلَيَّ وَاللهِ لَوْلَا أَنِّي أُخْرِجْتُ مِنْكِ مَا خَرَجْتُ ... ٣٦١/١١
٢١٦٧. وَاللهِ أَنَّهَا تَجْرِي سَائِحَةً عَلَى وَجْهِ الأَرْضِ ٣٦٢/١١
٢١٦٨. وَاللهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتْقَاكُمْ لَهُ ٢١٠/١٠
٢١٦٩. وَاللهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً ٣٦/١١
٢١٧٠. وَاللهِ تَأْمُرُهُ وَتَنْهَاهُ ٤٢٥/٩
٢١٧١. وَاللهِ لَأَنَا أَغْيَرُ مِنْهُ وَاللهُ أَغْيَرُ مِنِّي وَمِنْ أَجْلِ غَيْرَةِ اللهِ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ٣٨٩/٤
٢١٧٢. وَاللهِ لَا نَسْأَلُ رَسُولَ اللهِ ﷺ شَيْئًا أَبَدًا لَيْسَ عِنْدَهُ ٥٤/١٠
٢١٧٣. وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ ٢١٣/٣
٢١٧٤. وَاللهِ لَقَدْ سَمِعْتُ شَيْئًا مَا هُوَ بِالشِّعْرِ وَلَا بِالسِّحْرِ وَلَا بِالْكَهَانَةِ، وَلَقَدْ ظَنَنْتُ أَنَّ صَاعِقَةَ الْعَذَابِ عَلَى رَأْسِي ٦١/١١
٢١٧٥. وَاللهِ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا .... ٤٣٤/٥، ٧٣/٦
٢١٧٦. واللهِ لَوْ كَانَ مُوسَى حَيًّا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ مَا حَلَّ لَهُ إِلَّا أَنْ يَتَّبِعَنِي ٣٨٤/٢

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

وَاللهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ مَا يُبَايِعُهُنَّ إِلَّا بِقَوْلِهِ قَدْ بَايَعْتُكِ ٢٥٧/١٢

٢١٧٧. وَاللَّيْلَةَ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ سُورَةُ مَرْيَمَ سَمِّهَا مَرْيَمَ ٤٦٨/٧

٢١٧٨. وَالْمُشْرِكُونَ يَسْتَمِعُونَ ٦٠/١٢

٢١٧٩. وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللهُ عَنْهُ ٢٦٢/٣

٢١٨٠. وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَخَلَقَ اللهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ ١٤٥/٤

٢١٨١. وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقِهُوا .... ٦٦/١٠، ٤٧٣/١١

٢١٨٢. وَانْصُرْنِي عَلَى مَنْ يَظْلِمُنِي وَخُذْ مِنْهُ بِثَأْرِي ٣٥/١١

٢١٨٣. وَبَحْرَ الْخَمْرِ ثُمَّ تُشَقَّقُ الْأَنْهَارُ بَعْدُ ٣٥٣/١٠

٢١٨٤. وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ وَيَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهٍ ٣٨٤/٣

٢١٨٥. وَتُرِيدُ أَنْ تَخْرِقَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا ٤١٧/٧

٢١٨٦. وُجِدَ فِي زَمَنِ زِيَادٍ أَوْ ابْنِ زِيَادٍ حُفْرَةٌ فِيهَا حَبٌّ أَمْثَالُ النَّوَى عَلَيْهِ مَكْتُوبٌ هَذَا نَبَتَ فِي زَمَانٍ
كَانَ يُعْمَلُ فِيهِ بِالْعَدْلِ ٤٩٦/٩

٢١٨٨. وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا .... ١٦٦/٣، ٤٨٧/٣

٢١٨٩. وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ ٤٤٦/٤

٢١٩٠. وَحَرَّمَ مَا سِوَى ذَلِكَ مِنْ أَصْنَافِ النِّسَاءِ ١٠٦/١٠

٢١٩١. وَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ كَفَافًا لَا عَلَيَّ وَلَا لِي ١٦٧/٤

٢١٩٢. وَدِرْعُهُ رَهْنٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ ٢٠٥/٦

٢١٩٣. وَدَعَاهُمْ رَسُولُ اللهِ ﷺ لِيَسْتَغْفِرَ لَهُمْ فَلَوَّوْا رُءُوسَهُمْ ٣٠١/١٢

٢١٩٤. وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ ٣٢٧/٥

٢١٩٥. وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ إِخْفَاءً حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ ٥٧٤/٧

٢١٩٦. وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللهَ ٢٦٠/٦

٢١٩٧. وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللهَ ٣٦٧/١٢

٢١٩٨. وَرَجُلٌ طَلَبَتْهُ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللهَ ١٦/١٠

٢١٩٩. الْوُرُودُ الدُّخُولُ لَا يَبْقَى بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ إِلَّا دَخَلَهَا فَتَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِ بَرْدًا وَسَلَامًا كَمَا كَانَتْ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ ٥٣٢/٧

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۲۰۰. وَسَلْ تُعْطَ وَاشْفَعْ تُشَفَّعْ وَقُلْ يُسْمَعْ لِقَوْلِكَ ۷۰/۱۱

۲۲۰۱. وَشِرَارُ عِبَادِ اللهِ الْمَشَّاؤُونَ بِالنَّمِيمَةِ الْمُفَرِّقُونَ بَيْنَ الْأَحِبَّةِ ۸۹/۱۲

۲۲۰۲. وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ ۷/۵

۲۲۰۳. وَشَهَادَةُ الزُّورِ أَوْ قَوْلُ الزُّورِ ٤/۱۲

۲۲۰٤. الْوَضُوءُ الْمُبَارَكُ ۲۲/۱

۲۲۰۵. وَظَهَرَتِ الْقَيْنَاتُ وَالْمَعَازِفُ ۱۹/۹

۲۲۰٦. وَعَبْدٍ رَزَقَهُ اللهُ عِلْمًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالًا فَهُوَ صَادِقُ النِّيَّةِ يَقُولُ لَوْ أَنَّ لِي مَالًا لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلَانٍ فَهُوَ بِنِيَّتِهِ فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ ٤۰۳/۲

۲۲۰۷. وَعَلَى الْوَارِثِ ذِي الرَّحِمِ الْمُحَرَّمِ ۲٤/۲

۲۲۰۸. وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ ۳۳۰/۷

۲۲۰۹. وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ ۱٤۵/۱۳

۲۲۱۰. وَعِنْدَ ذَلِكَ يَأْخُذُونَ فِي الزَّفِيرِ وَالْحَسْرَةِ وَالْوَيْلِ ۳۹۷/۸

۲۲۱۱. وَفْدُ اللهِ ثَلَاثَةٌ الْغَازِي وَالْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ ۵٤۸/۷

۲۲۱۲. وَفَرَّقَ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ ۱۱٤/۳

۲۲۱۳. وَفِّرُوا اللِّحَى وَأَحْفُوا الشَّوَارِبَ ۹۰/۵

۲۲۱٤. وَفِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّاكِبُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا وَاقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ۱۰۹/۱۲

۲۲۱۵. وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ يُصَلِّي فَيَسْأَلُ اللهَ فِيهَا شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ ٤۱۷/۱

۲۲۱٦. وَفِيهَا آيَةٌ هِيَ سَيِّدَةُ آيِ الْقُرْآنِ هِيَ آيَةُ الْكُرْسِيِّ ۹٦/۲

۲۲۱۷. وَقَدْ حَلَفْتُ ۳٤٦/۱۲

۲۲۱۸. وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ ۵۳۲/٦

۲۲۱۹. وَقَدْ رَأَى قَوْمٌ الْعَذَابَ فَقَالُوا ﴿ هَذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا ﴾ ۳۲۸/۱۱

۲۲۲۰. وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ ٤۲٤/۸

۲۲۲۱. وُقِيتَ شَرَّكُمْ كَمَا وُقِيتُمْ شَرَّهَا ۵٦۹/۱۲

۲۲۲۲. وَكَانَ أَبُو رَافِعٍ يُؤْذِي رَسُولَ اللهِ ﷺ وَيُعِينُ عَلَيْهِ ۱٤/۳

۲۲۲۳. وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً .... ۱۸٤/۱۰، ٤٦۹/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۲۲۴. وَكَانَ دِحْيَةُ الْكَلْبِيُّ تُشْبِهُ لِحْيَتَهُ وَسِنُّهُ وَوَجْهُهُ جِبْرِيلَ عليه السلام ۴۹۰/۷
۲۲۲۵. وَكَانَ زَعِيمُ الْقَوْمِ أَرْذَلَهُمْ وَأُكْرِمَ الرَّجُلُ مَخَافَةَ شَرِّهِ ۱۹۴/۳
۲۲۲۶. وَكَانَ كَسَا عَبَّاسًا قَمِيصًا ۴۳۹/۵
۲۲۲۷. وَكَانَ مُهُورُ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ أَرْبَعَ مِائَةِ دِرْهَمٍ ۹۷/۱۰
۲۲۲۸. وَكَانَ وَقَّافًا عِنْدَ كِتَابِ اللهِ ۱۰۸/۵
۲۲۲۹. وَكَانَ يَقْرَأُ بِالسُّورَةِ فَيُرَتِّلُهَا حَتَّى تَكُونَ أَطْوَلَ مِنْ أَطْوَلَ مِنْهَا .... ۴۹۸/۱۲_ ۴۹۹
۲۲۳۰. وَكَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عليه السلام ۱۶۲/۸
۲۲۳۱. وَكَانَ يَنْهَى عَنْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةِ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةِ الْمَالِ ۱۰۰/۴
۲۲۳۲. وَكَانَتْ الْأَئِمَّةُ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ يَسْتَشِيرُونَ الْأُمَنَاءَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْأُمُورِ الْمُبَاحَةِ لِيَأْخُذُوا بِأَسْهَلِهَا فَإِذَا وَضَحَ الْكِتَابُ أَوْ السُّنَّةُ لَمْ يَتَعَدَّوْهُ إِلَى غَيْرِهِ ۱۶۴/۱۱
۲۲۳۳. وَكَانَتِ الْعَرَبُ تَلَوَّمُ بِإِسْلَامِهِمْ الْفَتْحَ فَيَقُولُونَ اتْرُكُوهُ وَقَوْمَهُ فَإِنَّهُ إِنْ ظَهَرَ عَلَيْهِمْ فَهُوَ نَبِيٌّ صَادِقٌ فَلَمَّا كَانَتْ وَقْعَةُ أَهْلِ الْفَتْحِ بَادَرَ كُلُّ قَوْمٍ بِإِسْلَامِهِمْ ۱۴۴/۱۲
۲۲۳۴. وَكَانُوا إِذَا فَزِعُوا فَزِعُوا إِلَى الصَّلَاةِ ۹۴/۸
۲۲۳۵. وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا تَغْدِرُ ۲۵۱/۱۲
۲۲۳۶. وَكَذَلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ ۱۴۲/۵
۲۲۳۷. وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ۱۶۷/۱۲
۲۲۳۸. وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ ۵۴۱/۱۰
۲۲۳۹. وَكُنْ قَنِعًا تَكُنْ أَشْكَرَ النَّاسِ ۱۳۶/۷
۲۲۴۰. وَكَيْفَ أَنْعَمُ وَصَاحِبُ الْقَرْنِ قَدْ الْتَقَمَ الْقَرْنَ وَاسْتَمَعَ الْأُذُنَ مَتَى يُؤْمَرُ بِالنَّفْخِ فَيَنْفُخُ ۲۵۶/۴
۲۲۴۱. وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى ۳۶/۱۰
۲۲۴۲. وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللهُ بِرَحْمَةٍ ۳۲۷/۸
۲۲۴۳. وَلَا انْتَقَمَ لِنَفْسِهِ شَيْئًا يُؤْتَى إِلَيْهِ ۱۶۵/۱۱
۲۲۴۴. وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَحَسَّسُوا ۹۹/۴
۲۲۴۵. وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا .... ۲۵۰/۲، ۱۱/۱۲
۲۲۴۶. وَلَا تَحَسَّسُوا وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا ۴۶۵/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

۲۲۴۷. وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ ۱۹/۱۱
۲۲۴۸. وَلَا خَيْرَ فِي دِينٍ لَيْسَ فِيهِ رُكُوعٌ ۲۸۱/۷
۲۲۴۹. وَلَا نَقَصَ قَوْمٌ الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِلَّا قُطِعَ عَنْهُمُ الرِّزْقُ ۱۸۴/۶
۲۲۵۰. وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدَيْهِ ۲۵۰/۷
۲۲۵۱. وَلَا يُبَالِي ۵۱۶/۱۰
۲۲۵۲. وَلَا يَتَكَلَّمُ يَوْمَئِذٍ إِلَّا الرُّسُلُ ۱۶/۱۳
۲۲۵۳. وَلَا يَجْتَمِعُ شُحٌّ وَإِيمَانٌ فِي قَلْبِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ ۲۱۸/۱۲
۲۲۵۴. وَلَا يَجِدُ رِيحَ نَفَسِهِ إِلَّا مَاتَ وَرِيحُ نَفَسِهِ مُنْتَهَى بَصَرِهِ ۳۱۵/۶
۲۲۵۵. وَلَا يَجْزِي بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ ۹۸/۱۱
۲۲۵۶. وَلَا يَحِلُّ لِي مِنْ غَنَائِمِكُمْ مِثْلُ هَذَا إِلَّا الْخُمُسُ وَالْخُمُسُ مَرْدُودٌ فِيكُمْ ۱۸۹/۵
۲۲۵۷. وَلَا يَدْفَعُ السَّيِّئَةَ بِالسَّيِّئَةِ وَلَكِنْ يَعْفُو وَيَصْفَحُ ۱۷۱/۷
۲۲۵۸. وَلَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَمْشِيَ عَلَى الْأَرْضِ وَمَا لَهُ خَطِيئَةٌ ۳۹۶/۶
۲۲۵۹. وَلَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ فَكُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ ۱۴/۶
۲۲۶۰. وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ ۴۴۸/۴
۲۲۶۱. وَلَتُتْرَكَنَّ الْقِلَاصُ فَلَا يُسْعَى عَلَيْهَا ۱۴/۷
۲۲۶۲. وَلَتَقُومَنَّ السَّاعَةُ وَقَدْ نَشَرَ الرَّجُلَانِ ثَوْبَهُمَا بَيْنَهُمَا فَلَا يَتَبَايَعَانِهِ وَلَا يَطْوِيَانِهِ ۳۰۳/۱۰
۲۲۶۳. وَلِجَهَنَّمَ جِسْرٌ أَدَقُّ مِنَ الشَّعْرِ وَأَحَدُّ مِنَ السَّيْفِ عَلَيْهِ كَلَالِيبُ وَحَسَكٌ يَأْخُذُونَ مَنْ شَاءَ اللهُ وَالنَّاسُ عَلَيْهِ كَالطَّرْفِ وَكَالْبَرْقِ وَكَالرِّيحِ وَكَأَجَاوِيدِ الْخَيْلِ وَالرِّكَابِ وَالْمَلَائِكَةُ يَقُولُونَ رَبِّ سَلِّمْ رَبِّ سَلِّمْ فَنَاجٍ مُسَلَّمٌ وَمَخْدُوشٌ مُسَلَّمٌ وَمَكْوُورٌ فِي النَّارِ عَلَى وَجْهِهِ ۵۳۵/۷
۲۲۶۴. وَلَدُ الزِّنَا شَرُّ الثَّلَاثَةِ ۴۹۹/۷
۲۲۶۵. وُلِدْتُ أَنَا وَرَسُولُ اللهِ ﷺ عَامَ الْفِيلِ ۲۴۵/۱۳
۲۲۶۶. وُلِدْتُ عَنْ نِكَاحٍ لَا عَنْ سِفَاحٍ ۲۶۱/۴
۲۲۶۷. وَلَعَنَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَوَّلَهَا ۲۱۹/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د [illegible] اباسین لخوا سکین شو

٢٢٦٨. وَلَقَدِ اجْتَمَعَ أَهْلُ هَذِهِ الْبَحْرَةِ عَلَى أَنْ يُتَوِّجُوهُ فَيُعَصِّبُوهُ ٤٩٤/٩

٢٢٦٩. وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَفْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا ٤٩٩/١٢

٢٢٧٠. وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَوْمَ الْقَادِسِيَّةِ مَعَهُ رَايَةٌ سَوْدَاءُ ٤١٧/١١

٢٢٧١. وَلَقَدْ كُنَّا نَسْمَعُ تَسْبِيحَ الطَّعَامِ وَهُوَ يُؤْكَلُ ٢٣٨/٧

٢٢٧٢. وَلَكِنَّ الْكِبْرَ مَنْ بَطَرَ الْحَقَّ وَغَمَصَ النَّاسَ ٣٦/٧

٢٢٧٣. وَلَكِنَّ اللهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَلَا يَأْمُرُنِي إِلَّا بِحَقٍّ ٢٥٠/٤

٢٢٧٤. وَلَكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا حَضَرَهُ الْمَوْتُ بُشِّرَ بِرِضْوَانِ اللهِ وَكَرَامَتِهِ فَلَيْسَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا أَمَامَهُ ١٨٢/١

٢٢٧٥. وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الَّذِي لَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ وَلَا يُفْطَنُ بِهِ فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ وَلَا يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ ٥١٨/١١

٢٢٧٦. وَلَكِنَّ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَعَانَنِي عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ ١٣٨/٧

٢٢٧٧. وَلَكِنْ نَاسٌ أَصَابَتْهُمُ النَّارُ بِذُنُوبِهِمْ أَوْ بِخَطَايَاهُمْ فَأَمَاتَهُمْ إِمَاتَةً حَتَّى إِذَا كَانُوا فَحْمًا أُذِنَ فِي الشَّفَاعَةِ فَجِيءَ بِهِمْ ضَبَائِرَ ضَبَائِرَ ١١٦/١٣

٢٢٧٨. وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ ٥٠٩/١

٢٢٧٩. وَلَكِنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ عليه السلام فِي صُورَتِهِ مَرَّتَيْنِ ١٥٩/٤

٢٢٨٠. وَلَكِنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَمْ يَرَهُ فِي صُورَتِهِ إِلَّا مَرَّتَيْنِ مَرَّةً عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَمَرَّةً فِي جِيَادٍ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ قَدْ سَدَّ الْأُفُقَ ٥٧٢/١١

٢٢٨١. وَلَكِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نِيَّتِهِ ٣٩٦/٦

٢٢٨٢. وَلَكِنَّهَا عَلَى قَدْرِ نَصَبِكِ ١٩٧/١٣

٢٢٨٣. وَلَكِنَّهَا عَلَى قَدْرِ نَصَبِكِ أَوْ قَالَ نَفَقَتِكِ ٢٥٧/٨

٢٢٨٤. وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ عَنْهَا ٥٠٦/٥

٢٢٨٥. وَلَمْ يَنْقُضُوا عَهْدَ اللهِ وَعَهْدَ رَسُولِهِ إِلَّا سَلَّطَ اللهُ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ فَأَخَذُوا بَعْضَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ ١٣٤/٧

٢٢٨٦. وَلَنْ يُغْلَبَ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ ٣٠٥/٥

٢٢٨٧. وَلَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ ..... ٥٤/٣، ٤١٢/٣

٢٢٨٨. وَلَوْ أَنَّ الْيَهُودَ تَمَنَّوُا الْمَوْتَ لَمَاتُوا وَرَأَوْا مَقَاعِدَهُمْ فِي النَّارِ ١٨٣/١

٢٢٨٩. وَلَوْ أَنَّ قَطْرَةً مِنَ الزَّقُّومِ قُطِرَتْ لَأَمَرَّتْ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ عَيْشَهُمْ فَكَيْفَ مَنْ لَيْسَ لَهُمْ

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

طَعَامٌ إِلَّا الزَّقُّومُ ۱۰/۲۶۳

۲۲۹۰. وَلَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مِنْ بِأَقْطَارِهَا ۲/۲۷۳

۲۲۹۱. وَلَوْ خَرَجَ الَّذِينَ يُبَاهِلُونَ رَسُولَ اللهِ ﷺ لَرَجَعُوا لَا يَجِدُونَ مَالًا وَلَا أَهلا ۲/۲۵۰

۲۲۹۲. وَلَوْ قُضِيَ أَنْ يَكُونَ بَعْدَ مُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيٌّ لَعَاشَ ابْنُهُ وَلَكِنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ ۱۰/۸٤

۲۲۹۳. وَلَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَزِنُ عِنْدَ اللهِ جَنَاحَ بَعُوضَةٍ مَا سَقَى كَافِرًا مِنْهَا قَطْرَةً أَبَدًا ٦/٤١٨

۲۲۹٤. وَلَوْ وَحْدِي ۲/٥٠٤

۲۲۹٥. وَلَوْلَا أَنَّهَا أُطْفِئَتْ بِالْمَاءِ مَرَّتَيْنِ مَا انْتَفَعْتُمْ بِهَا ۱۳/۲۲٤

۲۲۹٦. وَلَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ الْعُذْرُ مِنَ اللهِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ أَنْزَلَ الْكِتَابَ وَأَرْسَلَ الرُّسُلَ ۳/٤۱٦

۲۲۹۷. وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللهِ ﷺ لِنَفْسِهِ ۱۱/۹۹

۲۲۹۸. وَمَا بِي مِنْ جُنُونٍ مَا بِي إِلَّا الْجُوعُ ۲/۱٦۲

۲۲۹۹. وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ ۳/٥٥۲

۲۳۰۰. وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ أَدَاءِ الْفَرَائِضِ وَمَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ وَإِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ ۱۰/٥۷٦

۲۳۰۱. وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ .... ٤/٤۲۷، ۱۰/۲۲۲، ۱۲/۱۹۱

۲۳۰۲. وَمَا ذَاكَ لَهَا بِخُلُقٍ وَلَكِنْ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفِيلِ ۱۳/۲٤٤

۲۳۰۳. وَمَا فِي الْجَنَّةِ أَعْزَبُ ۱۰/۳٥٦

۲۳۰٤. وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ وَلَقَدْ أَنْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ ۲/۳۸۳

۲۳۰٥. وَمَا يُدْرِيكِ أَنَّ اللهَ قَدْ أَكْرَمَهُ ۱۲/۱۳

۲۳۰٦. وَمَا يَرَوْنَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَرَاسِيِّ بِأَفْضَلَ مِنْهُمْ مَجْلِسًا ۷/٥٤۳

۲۳۰۷. وَمَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ وَإِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ ۷/٥٥٥

۲۳۰۸. وَمَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ .... ۱/۱۸۳، ٦/٤١٥

۲۳۰۹. وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللهَ وَمَنْ آذَى اللهَ يُوشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ ۱۰/۱۲۷

۲۳٦۰. وَمَنْ أَطَاعَ أَمِيرِي فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ عَصَى أَمِيرِي فَقَدْ عَصَانِي ۳/۱۹٥

۲۳٦۱. وَمَنْ أَهْدَى لَكُمْ فَكَافِئُوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُوهُ فَادْعُوا لَهُ ۹/٤۸٦

۲۳٦۲. وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ يَتْبَعُهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا ٤/٤٦٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۳۱۳. وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا .. ۳۹۷/۹

۲۳۱٤. وَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُخْبِرُ بِمَا يَكُونُ فِي غَدٍ فَقَدْ أَعْظَمَ عَلَى اللهِ الْفِرْيَةَ ۲۳۷/۹

۲۳۱٥. وَمَنْ سَأَلَ النَّاسَ لِيُثْرِيَ بِهِ مَالَهُ كَانَ خُمُوشًا فِي وَجْهِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٥٦٤/٧

۲۳۱٦. وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْئًا ۲۸٤/۷

۲۳۱۷. وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ ۱۰٤/۱۳

۲۳۱۸. وَمَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا ۲۸۱/۲

۲۳۱۹. وَمَنْ قَرَأَ وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ فَلْيَقُلْ بَلَى وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۱۸۱/۱۳

۲۳۲۰. وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ سُلِّمَ بِهِ مِمَّا لَحِقَ الْأُمَمَ مِنَ الْخَسْفِ وَالْغَرَقِ ۲۰۸/۸

۲۳۲۱. وَمَنْ نَذَرَ نَذْرًا لَمْ يُطِقْهُ فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ وَمَنْ نَذَرَ نَذْرًا أَطَاقَهُ فَلْيَفِ بِهِ ۱٥۱/۲

۲۳۲۲. وَمَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ ۸٤/۱۳

۲۳۲۳. وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفُّهُ اللهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللهُ وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ ۱۳٦/٥

۲۳۲٤. وَمِنْهُمْ سَرِيعُ الْغَضَبِ سَرِيعُ الْفَيْءِ فَتِلْكَ بِتِلْكَ ۳۱/٥

۲۳۲٥. وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً ۱٤/۹

۲۳۲٦. وَنَحْنُ فِي مَصَافِّنَا يَوْمَ أُحُدٍ ٥۱۸/۲

۲۳۲۷. وَنَعُوذُ بِاللهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا ۲۹۲/۱۳

۲۳۲۸. وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ ۱۱۲/٦

۲۳۲۹. وَهُمْ يَظُنُّونَ أَنَّ ذَلِكَ يَخْفَى عَلَيْهِ وَعَلَى اللهِ فَنَزَلَتْ ۷۹/٦

۲۳۳۰. وَهُنَّ مِنْ تِلَادِي ۹۷/۸

۲۳۳۱. وَهُوَ أَقْرَبُنَا إِلَى الْعَدُوِّ وَكَانَ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ بَأْسًا ۱٤۱/٥

۲۳۳۲. وَهُوَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ الَّذِي قَالَ اللهُ ﷻ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ۲۹٥/۷

۲۳۳۳. وَهُوَ حَوْضٌ تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ آنِيَتُهُ عَدَدُ النُّجُومِ ۲٥۸/۱۳

۲۳۳٤. وَهُوَ سَاكِتٌ فَرُبَّمَا تَبَسَّمَ مَعَهُمْ ۱٦٥/۹

۲۳۳٥. وَهُوَ قَائِمٌ بِعَرَفَةَ يَوْمَ جُمُعَةٍ ٤٥۸/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٢٣٣٦. وَوَتَدَ فِيهَا وَتِدًا ٤١٨/٧
٢٣٣٧. وَوَقَعَ أَبُوهُ عَلَى أُمِّهِ فَعَلِقَتْ فَوَلَدَتْ مِنْهُ خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ٤٢٩/٧
٢٣٣٨. وَيَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ أَحْيَانًا رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ ١٥٩/٤
٢٣٣٩. وَيْحَكَ، اقْرَءْ مَا فَوْقَهَا هٰذِهِ لِلْكُفَّارِ ٥٥٥/٣
٢٣٤٠. وَيس قَلْبُ الْقُرْآنِ لَا يَقْرَؤُهَا رَجُلٌ يُرِيدُ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَالدَّارَ الْآخِرَةَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ وَاقْرَءُوهَا عَلَى مَوْتَاكُمْ ٢٦٢/١٠
٢٣٤١. وَيُضْرَبُ الصِّرَاطُ بَيْنَ ظَهْرَيْ جَهَنَّمَ فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِي أَوَّلَ مَنْ يُجِيزُ ٥٣٣/٧
٢٣٤٢. وَيُضْرَبُ جِسْرُ جَهَنَّمَ ٥٣٣/٧
٢٣٤٣. وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ الصَّالِحُ الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ ١٦/١٢
٢٣٤٤. وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ الصَّالِحُ وَالْفَأْلُ الصَّالِحُ الْكَلِمَةُ الْحَسَنَةُ ١٦/١٢
٢٣٤٥. وَيَفْشُوَ الزِّنَا ٢٢٣/٧
٢٣٤٦. وَيَقُولُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ٢٣٢/٢
٢٣٤٧. وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ أَسْبِغُوا الْوُضُوءَ ٤٨٤/٣
٢٣٤٨. الْوَيْلُ وَادٍ فِي جَهَنَّمَ يَهْوِي فِيهِ الْكَافِرُ أَرْبَعِينَ خَرِيفًا قَبْلَ أَنْ يَبْلُغَ قَعْرَهُ ١٥٤/١
٢٣٤٩. وَيْلَكَ مَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ .... ٣٨٤/٥، ١٣٩/١١
٢٣٥٠. وَيُهْلِكُ اللهُ فِي زَمَانِهِ الْمِلَلَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِسْلَامَ ٢٧١/١٢

ي

٢٣٥١. يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا ١١٢/٩
٢٣٥٢. يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ الصَّابِرُ فِيهِمْ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ ٤٣٦/٢
٢٣٥٣. يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَثَاءُ الْأَسْنَانِ سُفَهَاءُ الْأَحْلَامِ ١٨٥/٦
٢٣٥٤. يُؤْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنَ الْكُفَّارِ فَيُقَالُ اغْمِسُوهُ فِي النَّارِ غَمْسَةً فَيُغْمَسُ فِيهَا ثُمَّ يُقَالُ لَهُ أَيْ فُلَانُ هَلْ أَصَابَكَ نَعِيمٌ قَطُّ فَيَقُولُ لَا مَا أَصَابَنِي نَعِيمٌ قَطُّ، وَيُؤْتَى بِأَشَدِّ الْمُؤْمِنِينَ ضُرًّا وَبَلَاءً فَيُقَالُ اغْمِسُوهُ غَمْسَةً فِي الْجَنَّةِ فَيُغْمَسُ فِيهَا غَمْسَةً فَيُقَالُ لَهُ أَيْ فُلَانُ هَلْ أَصَابَكَ ضُرٌّ قَطُّ أَوْ بَلَاءٌ فَيَقُولُ مَا أَصَابَنِي قَطُّ ضُرٌّ وَلَا بَلَاءٌ ١٥٣/٩
٢٣٥٥. يَأْكُلُ التُّرَابُ كُلَّ شَيْءٍ مِنَ الْإِنْسَانِ إِلَّا عَجْبَ ذَنَبِهِ ٢٤/١٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۳۵۶. يَا أُمَّ حَارِثَةَ! إِنَّهَا لَيْسَتْ بِجَنَّةٍ وَاحِدَةٍ وَلَكِنَّهَا جِنَانٌ كَثِيرَةٌ وَإِنَّهُ فِي الْفِرْدَوْسِ الْأَعْلَى ۹۵/۱۲

۲۳۵۷. يَا أَبَا بَكْرٍ ارْفَعْ مِنْ صَوْتِكَ شَيْئًا وَقَالَ لِعُمَرَ اخْفِضْ مِنْ صَوْتِكَ شَيْئًا .... ۱۱۴/۵، ۳۳۰/۸

۲۳۵۸. يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّكَ ضَعِيفٌ وَإِنَّهَا أَمَانَةٌ وَإِنَّهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ خِزْيٌ وَنَدَامَةٌ إِلَّا مَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا وَأَدَّى الَّذِي عَلَيْهِ فِيهَا ۱۹۳/۳

۲۳۵۹. يَا أَبَا ذَرٍّ لَوْ أَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَخَذُوا بِهَا لَكَفَتْهُمْ ۳۳۶/۱۲

۲۳۶۰. يَا أَبَا ذَرٍّ! تَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ شَيَاطِينِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ. قُلْتُ: أَوَ لِلْإِنْسِ شَيَاطِينُ؟ قَالَ: نَعَمْ ۲۹۲/۱۳

۲۳۶۱. يَا أَبَا هُرَيْرَةَ! جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا أَنْتَ لَاقٍ .... ۲۳۶/۴، ۴۴۴/۶، ۲۲۴/۱۰، ۱۶۲/۱۲

۲۳۶۲. يَا أُخَيَّ أَشْرِكْنَا فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِكَ وَلَا تَنْسَنَا ۵۵۲/۳

۲۳۶۳. يَا أَسْمَاءُ إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا بَلَغَتِ الْمَحِيضَ لَمْ يَصْلُحْ لَهَا أَنْ يُرَى مِنْهَا إِلَّا هَذَا وَهَذَا. وَأَشَارَ إِلَى وَجْهِهِ وَكَفَّيْهِ ۴۷۳/۸

۲۳۶۴. يَا أُمَّ سُلَيْمٍ! إِنَّ اللهَ ﷻ قَدْ كَفَانَا وَأَحْسَنَ ۳۰۷/۵

۲۳۶۵. يَا أُمَّ فُلَانٍ! إِنَّ الْجَنَّةَ لَا تَدْخُلُهَا عَجُوزٌ ۱۱۱/۱۲

۲۳۶۶. يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! حَسْبُكَ قَدْ ذَهَبَ الَّذِي كُنْتُ أَجِدُ فِي رَأْسِي ۱۰۲/۴

۲۳۶۷. يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ فَيَقُولُونَ: لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ فَيَقُولُ: هَلْ رَضِيتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى وَقَدْ أَعْطَيْتَنَا مَا لَمْ تُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ. فَيَقُولُ: أَنَا أُعْطِيكُمْ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ. قَالُوا: يَا رَبِّ وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ؟ فَيَقُولُ: أُحِلُّ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا ۴۱۱/۵_ ۴۱۲

۲۳۶۸. يَا أَهْلَ النِّفَاقِ مَا هَذَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْكُمْ ۴۱۷/۵

۲۳۶۹. يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَدُّوا الْخِيَاطَ وَالْمَخِيطَ فَإِنَّ الْغُلُولَ يَكُونُ عَلَى اهلِهِ عَارًا وَشَنَارًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .... ۱۸۹/۵_ ۱۹۰

۲۳۷۰. يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ إِلَى اللهِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ۵۴۷/۷

۲۳۷۱. يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ إِلَى اللهِ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلًا ثُمَّ قَالَ ﴿ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ﴾ الآيَةِ ۲۰۱/۸

۲۳۷۲. يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ فَإِنَّهُ اهلكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمُ الْغُلُوُّ فِي الدِّينِ ۴۲۲/۳

۲۳۷۳. يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّهُ مَعَكُمْ إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ۴۹۲/۴

۲۳۷۴. يَا أَيُّهَا النَّاسُ انْصَرِفُوا فَقَدْ عَصَمَنِي اللهُ ۳۴/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۳۷۵. يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَلِمَ شَيْئًا فَلْيَقُلْ بِهِ وَمَنْ لَمْ يَعْلَمْ فَلْيَقُلْ اللهُ أَعْلَمُ فَإِنَّ مِنَ الْعِلْمِ أَنْ يَقُولَ لِمَا لَا يَعْلَمُ اللهُ أَعْلَمُ ۴۷۹/۱۰

۲۳۷۶. يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ ۱۹۳/۱۰

۲۳۷۷. يَا ابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأْ صَدْرَكَ غِنًى وَأَسُدَّ فَقْرَكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ مَلَأْتُ صَدْرَكَ شُغْلًا وَلَمْ أَسُدَّ فَقْرَكَ ۸۷/۸

۲۳۷۸. يَا ابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأْ صَدْرَكَ غِنًى وَأَسُدَّ فَقْرَكَ وَإِلَّا تَفْعَلْ مَلَأْتُ صَدْرَكَ شُغْلًا وَلَمْ أَسُدَّ فَقْرَكَ ۵۳۸/۱۱

۲۳۷۹. يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّي رَسُولُ اللهِ وَلَنْ يُضَيِّعَنِي اللهُ أَبَدًا .... ۳۹۶/۱۱، ۳۹۹

۲۳۸۰. يَا بُنَيَّ ۱۳/۱۰

۲۳۸۱. يَا بُنَيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ تَكُونُ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ ۵٦٦/۸

۲۳۸۲. يَا حَسَّانُ أَجِبْ عَنْ رَسُولِ اللهِ اللَّهُمَّ أَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ۱٦۵/۹

۲۳۸۳. يَا حَنْظَلَةُ لَوْ كُنْتُمْ كَمَا تَكُونُونَ عِنْدِي لَصَافَحَتْكُمُ الْمَلَائِكَةُ عَلَى فُرُشِكُمْ أَوْ عَلَى طُرُقِكُمْ يَا حَنْظَلَةُ سَاعَةً وَسَاعَةً ۳٤٦/٦

۲۳۸٤. يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي يَا رَبِّ أُمَّتِي ۱۵۲/۷

۲۳۸۵. يَا رَبِّ تُحْيِينِي فَأُقْتَلُ فِيكَ ثَانِيَةً ۳۵/۱۱

۲۳۸٦. يَا رَبِّ مَنْ أَعَزُّ عِبَادِكَ عِنْدَكَ؟ ...مَنْ إِذَا قَدَرَ غَفَرَ ۳٤۳/٦

۲۳۸۷. يَا رَبِّ! إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ فَأَيُّ خِزْيٍ أَخْزَى مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ ۱۰۸/۹

۲۳۸۸. يَا رَبِّ! إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ فَأَيُّ خِزْيٍ أَخْزَى مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ. فَيَقُولُ اللهُ تَعَالَى: إِنِّي حَرَّمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۱۰۸/۹

۲۳۸۹. يَا رَبِّ! مَنْ أَعَزُّ عِبَادَكَ عِنْدَكَ قَالَ: مَنْ إِذَا قَدَرَ غَفَرَ ۱٦٦/۱۱

۲۳۹۰. يَا رَبَّنَا أَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا فَيَقُولُ رِضَايَ فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا ۱۳٦/٤

۲۳۹۱. يَا رَسُولَ اللهِ! إِنَّا نَضْرِبُ فِي الْأَرْضِ فَكَيْفَ نُصَلِّي ۳۰۵/۳

۲۳۹۲. يَا رَسُولَ اللهِ! أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ قَالَ فَأَيُّ النَّاسِ شَرٌّ قَالَ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَسَاءَ عَمَلُهُ .... ۱۸۲/۱، ۵٦٤/۲

۲۳۹۳. يَا رَسُولَ اللهِ! دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ ۲٤۰/۱۲

۲۳۹٤. يَا رَسُولَ اللهِ! وَاللهِ لَوْ أَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ لَجَاهَدْتُ وَكَانَ أَعْمَى ۲۹۰/۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۳۹۵. يَا رَسُولَ اللهِ! أَسِيرِي ...اللَّهُمَّ اغْنِ الْمِقْدَادَ مِنْ فَضْلِكَ ۱۷۶/۵

۲۳۹۶. يَا رَسُولَ اللهِ! اجْعَلْ لَنَا ذَاتَ أَنْوَاطٍ ۲۰۷/۱

۲۳۹۷. يَا رَسُولَ اللهِ! الرَّجُلُ مِنَّا يَلْقَى أَخَاهُ أَوْ صَدِيقَهُ أَيَنْحَنِي لَهُ ۳۵٤/۶

۲۳۹۸. يَا رَسُولَ اللهِ! بِمَاذَا نَتَصَدَّقُ وَعَلَى مَنْ نُنْفِقُ ۵۱۵/۱

۲۳۹۹. يَا رَسُولَ اللهِ! عَلَيْكَ بِالْعِيرِ وَدَعِ الْعَدُوَّ ۱۳۶/۵

۲٤۰۰. يَا رَسُولَ اللهِ! قَدْ حَرَّمَ اللهُ الْمَيْتَةَ فَمَاذَا يَحِلُّ لَنَا ٤۶۳/۳

۲٤۰۱. يَا رَسُولَ اللهِ! كَذَبْنَا وَاللهِ بِالأَمْسِ ۶۳/۱۱

۲٤۰۲. يَا رَسُولَ اللهِ! كَيْفَ أَصْنَعُ فِي مَالِي كَيْفَ أَقْضِي فِي مَالِي فَلَمْ يُجِبْنِي بِشَيْءٍ حَتَّى نَزَلَتْ آيَةُ الْمِيرَاثِ ٤۲۹/۳

۲٤۰۳. يَا رَسُولَ اللهِ! لَوْ أَمَرْتَ نِسَاءَكَ أَنْ يَحْتَجِبْنَ فَإِنَّهُ يُكَلِّمُهُنَّ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ. فَنَزَلَتْ ۱۰۹/۱۰

۲٤۰٤. يَا رَسُولَ اللهِ! مَنْ أَوْلِيَاءُ اللهِ؟ قَالَ: الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا ذُكِرَ اللهُ ۱۳/۶

۲٤۰۵. يَا رَسُولَ اللهِ! وَاللهِ لَا أَخْتَارُ عَلَيْكَ أَحَدًا ۷۶/۱۰

۲٤۰۶. يَا رَسُولَ اللهِ! وَهَلْ لِجَهَنَّمَ مِنْ عَيْنٍ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَمَا سَمِعْتُمُ اللهَ يَقُولُ ﴿ إِذَا رَأَتْهُمْ ﴾ الآيَة ... ۵۶/۸

۲٤۰۷. يَا سَارَةُ! لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرُكِ ۲۶۰/۱۰

۲٤۰۸. يَا صَاحِبَ الْحَوْضِ لَا تُخْبِرْنَا ۹۷/٤

۲٤۰۹. يَا عَائِشَةُ! أَمَّا اللهُ فَقَدْ بَرَّأَكِ ٤۳۷/۸

۲٤۱۰. يَا عَلِيُّ لَا تُتْبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ فَإِنَّ لَكَ الْأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ ٤۶۹/۸

۲٤۱۱. يَا عَلِيُّ! ثَلَاثٌ لَا تُؤَخِّرْهَا: الصَّلَاةُ إِذَا آنَتْ، وَالْجَنَازَةُ إِذَا حَضَرَتْ، وَالْأَيِّمُ إِذَا وَجَدْتَ لَهَا كُفُوًا ٤۸۷/۸

۲٤۱۲. يَا عَمِّ! أُرِيدُهُمْ عَلَى كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ تَدِينُ لَهُمْ بِهَا الْعَرَبُ وَتُؤَدِّي الْعَجَمُ إِلَيْهِمُ الْجِزْيَةَ. قَالَ: مَا هِيَ؟ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ ۲۰۸/۱۱

۲٤۱۳. يَا عَمِّ! قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أَشْهَدُ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ ...عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ۳٤۰/۹

۲٤۱٤. يَا عُمَرُ! لَقَدْ عَرَفْتُهُ حِينَ رَأَيْتُهُ كَمَا عَرَفْتُ ابْنِي، وَمَعْرِفَتِي بِمُحَمَّدٍ ﷺ أَشَدُّ مِنْ مَعْرِفَتِي بِابْنِي ...أَشْهَدُ أَنَّهُ رَسُولٌ حَقٌّ مِنَ اللهِ تَعَالَى، وَقَدْ نَعَتَهُ اللهُ فِي كِتَابِنَا، وَلَا أَدْرِي مَا تَصْنَعُ النِّسَاءُ ۲۹۱/۱

۲٤۱۵. يَا عَمْرُو! بَايِعْ فَإِنَّ الْإِسْلَامَ يَجُبُّ مَا كَانَ قَبْلَهُ .... ۲٤۶/۱، ۱۸۵/۵، ۵۳۳/۱۰

۲٤۱۶. يَا فَتَى مَا الْحَرَجَةُ عِنْدَكُمْ ...الشَّجَرَةُ تَكُونُ بَيْنَ الأَشْجَارِ لَا تَصِلُ إِلَيْهَا رَاعِيَةٌ وَلَا وَحْشِيَّةٌ ۳٤۶/٤

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

... بالحراب في القتاع ______ [illegible]

۲٤١٧. يا أنجع التنفيش بالحراب التي القتاع لا تغطوا إلى ... في قصاعهم ومنقبة ومشية ... ______ [illegible]

۲٤١٨. يا أنجع إنما قال أبي ... قائمة وقاعدة ومنقلبة ومشية في ... الجنة ... الله والله ...

۲٤١٩. يا محمد أقرئ أمتك مني السلام وأخبرهم أن الجنة طيبة التربة عذبة الماء وأنها قيعان وأن غراسها سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر ______ [illegible]

______ [illegible]

۲٤٢٠. يا محمد ما هذا إلا سحر ذاهب ______ [illegible]

۲٤٢١. يا معاذ أتدري ما حق الله على العباد؟ قال: الله ورسوله أعلم قال: أن يعبدوه ولا يشركوا به شيئا أتدري ما حقهم عليه؟ قال: الله ورسوله أعلم قال: أن لا يعذبهم ______ [illegible]

۲٤٢٢. يا معشر الأنصار ألم آتكم ضلالا فهداكم الله بي وكنتم متفرقين فألفكم الله بي وعالة فأغناكم الله بي ______ [illegible]

۲٤٢٣. يا معشر قريش إنه ليس أحد يعبد من دون الله فيه خير ______ [illegible]

۲٤٢٤. يا معشر من قد أسلم بلسانه ولم يفض الإيمان إلى قلبه لا تؤذوا المسلمين ولا تعيروهم ولا تتبعوا عوراتهم ______ [illegible]

۲٤٢٥. يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك ______ [illegible]

۲٤٢٦. يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك فقلت: يا رسول الله آمنا بك وبما جئت به فهل تخاف علينا؟ قال: نعم إن القلوب بين أصبعين من أصابع الله يقلبها كيف يشاء ______ [illegible]

۲٤٢٧. يا موسى إني على علم من علم الله علمنيه لا تعلمه أنت وأنت على علم من علم الله علمك الله لا أعلمه ______ [illegible]

۲٤٢٨. يا نساء المسلمات لا تحقرن جارة لجارتها ولو فرسن شاة ______ [illegible]

۲٤٢٩. يا وزان زن وأرجح ______ [illegible]

۲٤٣٠. يبعث الشيطان سراياه فيفتنون الناس فأعظمهم عنده منزلة أعظمهم فتنة ______ [illegible]

۲٤٣١. يبيع أقوام دينهم بعرض من الدنيا ______ [illegible]

۲٤٣٢. يتعاقبون فيكم ملائكة بالليل وملائكة بالنهار ويجتمعون في صلاة الفجر وصلاة العصر ______ [illegible]

۲٤٣٣. يتعاقبون فيكم ملائكة بالليل وملائكة بالنهار ويجتمعون في صلاة العصر وصلاة الفجر ثم يعرج الذين باتوا فيكم فيسألهم ربهم وهو أعلم بهم كيف تركتم عبادي فيقولون تركناهم وهم يصلون وأتيناهم وهم يصلون ______ [illegible]

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٢٤٣٤. يُجَاءُ بِالْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ لَهُ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيُقَالُ لَهُ قَدْ كُنْتَ سُئِلْتَ مَا هُوَ أَيْسَرُ مِنْ ذَلِكَ ٣٩٨/٢

٢٤٣٥. يَجُرُّ قُصْبَهُ فِي النَّارِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ ١٠٧/٤

٢٤٣٦. يُجْزِئُ عَنِ الْجَمَاعَةِ إِذَا مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ وَيُجْزِئُ عَنِ الْجُلُوسِ أَنْ يَرُدَّ أَحَدُهُمْ ٢٥٦/٣

٢٤٣٧. يَجِيءُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَالرَّجُلِ الشَّاحِبِ فَيَقُولُ أَنَا الَّذِي أَسْهَرْتُ لَيْلَكَ وَأَظْمَأْتُ نَهَارَكَ ٤١٩/٤

٢٤٣٨. يَجِيءُ مُتَعَلِّقًا بِالْقَاتِلِ تَشْخَبُ أَوْدَاجُهُ دَمًا فَيَقُولُ أَيْ رَبِّ سَلْ هَذَا فِيمَ قَتَلَنِي ٢٨٥/٣

٢٤٣٩. يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ ١٠٧/٣

٢٤٤٠. يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ النَّاسِ يَعْلُوهُمْ كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الصَّغَارِ ٣٤٦/٤

٢٤٤١. يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ النَّاسِ يَعْلُوهُمْ كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الصَّغَارِ حَتَّى يَدْخُلُوا سِجْنًا فِي جَهَنَّمَ ٣٣/٧

٢٤٤٢. يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ النَّاسِ يَعْلُوهُمْ كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الصَّغَارِ حَتَّى يَدْخُلُوا سِجْنًا فِي جَهَنَّمَ يُقَالُ لَهُ بُولَسُ فَتَعْلُوَهُمْ نَارُ الْأَنْيَارِ يُسْقَوْنَ مِنْ طِينَةِ الْخَبَالِ عُصَارَةِ أَهْلِ النَّارِ ٥٣٦/١٠

٢٤٤٣. يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ الرِّجَالِ يَغْشَاهُمُ الذُّلُّ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ يُسَاقُونَ إِلَى سِجْنٍ فِي جَهَنَّمَ يُسَمَّى بُولَسَ تَعْلُوهُمْ نَارُ الْأَنْيَارِ يُسْقَوْنَ مِنْ عُصَارَةِ أَهْلِ النَّارِ طِينَةَ الْخَبَالِ ٩٢/١١

٢٤٤٤. يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَةَ أَصْنَافٍ صِنْفًا مُشَاةً وَصِنْفًا رُكْبَانًا وَصِنْفًا عَلَى وُجُوهِهِمْ ٣٦٢/٧

٢٤٤٥. يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى أَرْضٍ بَيْضَاءَ عَفْرَاءَ كَقُرْصَةِ النَّقِيِّ ٥١٠/٦

٢٤٤٦. يُخَرِّبُ الْكَعْبَةَ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنَ الْحَبَشَةِ .... ٢٥٢/١، ٩٢/٤

٢٤٤٧. يَخْرُجُ الدُّخَانُ فَيَأْخُذُ الْمُؤْمِنَ كَهَيْئَةِ الزُّكْمَةِ وَيَدْخُلُ فِي مَسَامِعِ الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِ حَتَّى يَكُونَ كَالرَّأْسِ الْحَنِيذِ ٢٤٩/١١

٢٤٤٨. يَخْرُجُ الْمُؤْمِنُ مِنَ الْكَافِرِ كَمَا فِي حَقِّ إِبْرَاهِيمَ وَالْكَافِرُ مِنَ الْمُؤْمِنِ كَمَا فِي حَقِّ وَلَدِ نُوحٍ عليه السلام وَالْعَاصِيَ مِنَ الْمُطِيعِ وَبِالْعَكْسِ ٢٦٢/٤

٢٤٤٩. يَخْرُجُ عُنُقٌ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهُ عَيْنَانِ تُبْصِرَانِ وَأُذُنَانِ تَسْمَعَانِ وَلِسَانٌ يَنْطِقُ يَقُولُ إِنِّي وُكِّلْتُ بِثَلَاثَةٍ بِكُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَبِكُلِّ مَنْ دَعَا مَعَ اللهِ إِلَهًا آخَرَ وَبِالْمُصَوِّرِينَ .... ٤٧٠/٦، ٤٥٥/٧

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۴۵۰. يَخْرُجُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ رِجَالٌ يَخْتِلُونَ الدُّنْيَا بِالدِّينِ يَلْبَسُونَ لِلنَّاسِ جُلُودَ الضَّأْنِ مِنَ اللِّينِ أَلْسِنَتُهُمْ أَحْلَى مِنَ السُّكَّرِ وَقُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الذِّئَابِ يَقُولُ اللهُ ﷻ أَبِي يَغْتَرُّونَ أَمْ عَلَيَّ يَجْتَرِئُونَ فَبِي حَلَفْتُ لَأَبْعَثَنَّ عَلَى أُولَئِكَ مِنْهُمْ فِتْنَةً تَدَعُ الْحَلِيمَ مِنْهُمْ حَيْرَانًا ۳۳۳/۵

۲۴۵۱. يُخْسَفُ بِهِ مَعَهُمْ وَلَكِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نِيَّتِهِ ۱۶۵/۵

۲۴۵۲. يَخْطِفَانِ الْبَصَرَ وَيَطْرَحَانِ مَا فِي بُطُونِ النِّسَاءِ ۳۱۳/۶

۲۴۵۳. يَخْلُصُ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ فَيُحْبَسُونَ عَلَى قَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيُقْتَصُّ لِبَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ مَظَالِمُ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا هُذِّبُوا وَنُقُّوا أُذِنَ لَهُمْ فِي دُخُولِ الْجَنَّةِ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَحَدُهُمْ أَهْدَى بِمَنْزِلِهِ فِي الْجَنَّةِ مِنْهُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا ۴۶۹/۴

۲۴۵۴. يَدُ اللهِ مَلْأَى لَا تَغِيضُهَا نَفَقَةٌ سَحَّاءُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۲۷/۴

۲۴۵۵. يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا بِغَيْرِ حِسَابٍ .... ۴۶۱/۷، ۵۵۳/۱۰

۲۴۵۶. يَذْبَحُهَا فَيَأْكُلُهَا وَلَا يَقْطَعُ رَأْسَهَا يَرْمِي بِهَا ۴۶۴/۳

۲۴۵۷. يَرْحَمُ اللهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكَتْ زَمْزَمَ لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا ۴۹۹/۶

۲۴۵۸. يَرْحَمُ اللهُ لُوطًا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ۱۷۱/۶

۲۴۵۹. يَرْحَمُ اللهُ مُوسَى لَوَدِدْنَا أَنَّهُ كَانَ صَبَرَ حَتَّى يَقُصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَخْبَارِهِمَا ۴۳۳/۷

۲۴۶۰. يَرْحَمُنَا اللهُ وَأَخَا عَادٍ ۳۲۷/۱۱

۲۴۶۱. يُرْسَلُ الْبُكَاءُ عَلَى أَهْلِ النَّارِ فَيَبْكُونَ حَتَّى يَنْقَطِعَ الدُّمُوعُ ثُمَّ يَبْكُونَ الدَّمَ حَتَّى يَصِيرَ فِي وُجُوهِهِمْ كَهَيْئَةِ الْأُخْدُودِ لَوْ أُرْسِلَتْ فِيهَا السُّفُنُ لَجَرَتْ ۴۳۴/۵

۲۴۶۲. يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي الصَّلَاةِ ۳۲۱/۸

۲۴۶۳. يَرَى عَرْشَ إِبْلِيسَ فَوْقَ الْبَحْرِ ۲۶۵/۷

۲۴۶۴. يُرِيدُ الدُّنْيَا وَعَرَضَهَا ۵۱۱/۲

۲۴۶۵. يَزْعُمُونَ أَنَّ فِرْعَوْنَ مَكَثَ بَعْدَ هَذِهِ الدَّعْوَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۴۷/۶

۲۴۶۶. يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي ۴۰۹/۱

۲۴۶۷. يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا ۱۹۲/۵

۲۴۶۸. يَسِّرَا وَلَا تُعَسِّرَا وَبَشِّرَا وَلَا تُنَفِّرَا ۵۲۰/۵

۲۴۶۹. يُصَلِّي فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا لَمْ يَعُودُوا إِلَيْهِ آخِرَ مَا عَلَيْهِمْ ۵۴۳/۱۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۲۴۷۰. يُعَذَّبُ الْمَيِّتُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ ۲۲/۱۲

۲۴۷۱. يُعَذَّبُ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ فِي النَّارِ حَتَّى يَكُونُوا فِيهَا حُمَمًا ثُمَّ تُدْرِكُهُمُ الرَّحْمَةُ فَيُخْرَجُونَ ۴۳۷/۹

۲۴۷۲. يُعَذَّبُ نَاسٌ مِنْ اهل التَّوْحِيدِ فِي النَّارِ حَتَّى يَكُونُوا فِيهَا حُمَمًا ثُمَّ تُدْرِكُهُمُ الرَّحْمَةُ ۲۶۹/۲

۲۴۷۳. يُعْرَضُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَاثَ عَرَضَاتٍ فَأَمَّا عَرْضَتَانِ فَجِدَالٌ وَمَعَاذِيرُ وَأَمَّا الْعَرْضَةُ الثَّالِثَةُ فَعِنْدَ ذَلِكَ تَطِيرُ الصُّحُفُ فِي الْأَيْدِي فَآخِذٌ بِيَمِينِهِ وَآخِذٌ بِشِمَالِهِ ۴۲۳/۱۲

۲۴۷۴. يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ ثَلَاثَ عُقَدٍ إِذَا نَامَ بِكُلِّ عُقْدَةٍ يَضْرِبُ عَلَيْكَ لَيْلًا طَوِيلًا فَإِذَا اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ وَإِذَا تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عَنْهُ عُقْدَتَانِ فَإِذَا صَلَّى انْحَلَّتْ الْعُقَدُ فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ ۲۸۶/۱۳

۲۴۷۵. يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَؤُهَا .... ۱۴/۱، ۴۹۹/۱۲

۲۴۷۶. يُقَالُ لِلْكَافِرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا أَكُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ! فَيُقَالُ لَهُ: قَدْ سُئِلْتَ أَيْسَرَ مِنْ ذَلِكَ .... ۵۵۴/۳، ۱۵۱/۱۲

۲۴۷۷. يَقْبِضُ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْأَرْضَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَطْوِي السَّمَاءَ بِيَمِينِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَنَا الْمَلِكُ أَيْنَ مُلُوكُ الْأَرْضِ ۵۴۱/۱۰

۲۴۷۸. يُقَرَّبُ إِلَى فِيهِ فَيَكْرَهُهُ فَإِذَا أُدْنِيَ مِنْهُ شَوَى وَجْهَهُ وَوَقَعَتْ فَرْوَةُ رَأْسِهِ فَإِذَا شَرِبَهُ قَطَّعَ أَمْعَاءَهُ حَتَّى يَخْرُجَ مِنْ دُبُرِهِ ۴۷۱/۶

۲۴۷۹. يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي مَالِي وَهَلْ لَكَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ أَوْ أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ ۲۲۷/۱۳

۲۴۸۰. يَقُولُ ابْنُ آدَمَ مَالِي مَالِي. وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ ۱۴۳/۱۲

۲۴۸۱. يَقُولُ الْعَبْدُ مَالِي مَالِي، إِنَّ مَا لَهُ مِنْ مَالِهِ ثَلَاثٌ، مَا أَكَلَ فَأَفْنَى أَوْ لَبِسَ فَأَبْلَى أَوْ أَعْطَى فَاقْتَنَى، مَا سِوَى ذَلِكَ فَهُوَ ذَاهِبٌ وَتَارِكُهُ لِلنَّاسِ ۲۹۴/۴

۲۴۸۲. يَقُولُ اللهُ ﷻ أَنَا مَعَ عَبْدِي حِينَ يَذْكُرُنِي فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَإٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَإٍ هُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَإِنْ اقْتَرَبَ إِلَيَّ شِبْرًا اقْتَرَبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِنْ اقْتَرَبَ إِلَيَّ ذِرَاعًا اقْتَرَبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا فَإِنْ أَتَانِي يَمْشِي أَتَيْتُهُ هَرْوَلَةً ۳۰۰/۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٢٤٨٣. يَقُولُ اللهُ أَخْرِجُوا مِنَ النَّارِ مَنْ ذَكَرَنِي يَوْمًا أَوْ خَافَنِي فِي مَقَامٍ ٣٦٧/١٢
٢٤٨٤. يَقُولُ قَدْ دَعَوْتُ وَقَدْ دَعَوْتُ فَلَمْ أَرَ يَسْتَجِيبُ لِي فَيَسْتَحْسِرُ عِنْدَ ذَلِكَ وَيَدَعُ الدُّعَاءَ ٤١٠/١
٢٤٨٥. يُكْتَبُ مِنْ أُمِّ الْكِتَابِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مَا يَكُونُ فِي السَّنَةِ مِنْ رِزْقٍ أَوْ مَوْتٍ أَوْ حَيَاةٍ أَوْ مَطَرٍ حَتَّى يُكْتَبَ الْحَاجّ يَحُجُّ فُلَانٌ وَيَحُجُّ فُلَانٌ ٢٤٦/١١
٢٤٨٦. يَكْشِفُ رَبُّنَا عَنْ سَاقِهِ فَيَسْجُدُ لَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ وَيَبْقَى مَنْ كَانَ يَسْجُدُ فِي الدُّنْيَا رِيَاءً وَسُمْعَةً فَيَذْهَبُ لِيَسْجُدَ فَيَعُودُ ظَهْرُهُ طَبَقًا وَاحِدًا ٤٠٦/١٢
٢٤٨٧. يَكُونُ فِي آخِرِ الْأُمَّةِ خَسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ قَالَتْ قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَنَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ؟ قَالَ: نَعَمْ! إِذَا ظَهَرَ الْخُبْثُ ٥٠٥/٤
٢٤٨٨. يَكُونُ فِي آخِرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَسْفٌ وَمَسْخٌ وَقَذْفٌ ٣٦٠/١١
٢٤٨٩. يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ آزَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٢٦٠/٤
٢٤٩٠. يُلْقَى عَلَى أَهْلِ النَّارِ الْجُوعُ فَيَعْدِلُ مَا هُمْ فِيهِ مِنَ الْعَذَابِ فَيَسْتَغِيثُونَ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ مِنْ ضَرِيعٍ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ فَيَسْتَغِيثُونَ بِالطَّعَامِ فَيُغَاثُونَ بِطَعَامٍ ذِي غُصَّةٍ فَيَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُجِيزُونَ الْغُصَصَ فِي الدُّنْيَا بِالشَّرَابِ فَيَسْتَغِيثُونَ بِالشَّرَابِ فَيُرْفَعُ إِلَيْهِمُ الْحَمِيمُ بِكَلَالِيبِ الْحَدِيدِ فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وُجُوهِهِمْ شَوَتْ وُجُوهَهُمْ فَإِذَا دَخَلَتْ بُطُونَهُمْ قَطَّعَتْ مَا فِي بُطُونِهِمْ ٥٠٤/١٢
٢٤٩١. يُلْقَى فِي النَّارِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ حَتَّى يَضَعَ قَدَمَهُ فَتَقُولُ قَطْ قَطْ ٥٠٠/١١
٢٤٩٢. يُلْهَمُونَ التَّسْبِيحَ وَالتَّحْمِيدَ كَمَا تُلْهَمُونَ النَّفَسَ ١٤٧/١٠
٢٤٩٣. يَمِينُكَ عَلَى مَا يُصَدِّقُكَ عَلَيْهِ صَاحِبُكَ ٦٧/٤
٢٤٩٤. يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ مِنْهَا نَفَقَةَ سَنَتِهِ ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي السِّلَاحِ وَالْكُرَاعِ عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللهِ .. ٢١١/١٢
٢٤٩٥. يَهْدِمُ ٥٣٣/١٠
٢٤٩٦. الْيَهُودُ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ وَالنَّصَارَى ضُلَّالٌ ٢٢/١
٢٤٩٧. الْيَوْمَ أَنْسَاكَ كَمَا نَسِيتَنِي ٢٩٣/١١
٢٤٩٨. يَوْمُ الْأَحَدِ ٦٩/١١
٢٤٩٩. الْيَوْمُ الْمَوْعُودُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَالْيَوْمُ الْمَشْهُودُ يَوْمُ عَرَفَةَ وَالشَّاهِدُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ ٩٣/١٣

Downloaded from: bawarketabtoon.com

په عزیز التفاسیر کښې د پښتو، عربي او دري شعرونو فهرست

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د پښتو شعرونه

۱ـ د ابلیس وریاضت ته دې نظر کا :: چې غرور کا په طاعت په ریاضت څوک
علت لاړ شي عادت نه ځي د سړي نه :: خدای دې نه کاندې په بد چاره عادت څوک ۳۵/۱

۲ـ تر حرص پورته بله بلا نشته :: دا بلا د ستا په خونه شوه نزوله ۱۲۵/۱

۳ـ فرق چې نه وي په سپین په تور کښې :: عزت به نه وي په هغه کور کښې
دولت به لاړ شي د هغو خلکو :: چې سره همېش وي په شرو شور کښې ۱۶۳/۱

۴ـ بې عمل که کتاب کېږدي په سر څه شو :: ګویا اېښې يې د پښو لاندې کتاب دی ۱۹۱/۱

۵ـ قناعت مې تر خرقې لاندې اطلس دی :: پټ د درست جهان پاچا ظاهر ګدا یم ..... ۱۶۴/۲، ۱۳۶/۷

۶ـ دا دستور دی چې لوی غم په سړي ورشي :: واړه غمونه يې همه شي تر پښو لاندې ۵۱۲/۲، ۵۰/۱۳

۷ـ د قیامت په ورځ به یې بیا له تا قربان کړم :: چې صورت مې خدای معاد کړي په محشر بیا ۲۱۹/۳

۸ـ پښې ابله مزل ښه دی نه په پښو کښې پېزار تنګ :
سختي د سفر ښه ده نه په کور کښې مدام جنګ ...۲۵۴/۳

۹ـ تا ته خدای د ملکو مقام درکړ :: خو تا دا خپل صورت پخپله ګاو خر کړ ۵۶۰/۳

۱۰ـ وسیلاب ته د ونډوکي څه حاجت وي :: چې زړه ژاړي سترګې څه رنګ ژړا نه که ۵۸/۴

۱۱ـ ښه ده ښه ده دا دنیا :: چې توښه ده د عقبا
په دنیا کښې بدي نشته :: چې بدي نه وي له تا
د دنیا په بازار کېږي :: د هغه جهان سودا .... ۳۴/۳، ۱۸۹/۴

۱۲ـ عاقبت به د تقدیر ښکلي وربېښ شي :: که په اوښکو د چا تول جهان چقړ شي ۲۳۶/۴

۱۳ـ خبر نه یم چې یې راوستم د کومه :: بیا مې کومې خوا ته استوي چې درومه
لکه روند چې لاس د بل په اوږه کېږدي :: هیڅ ژوره لوړه نه وي ورمعلومه
خدای راپېښه نړۍ لار کړه نالبدلي :: لکه ورانه مشوره چې وي سرګومه ۳۰۵/۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۴ـ پیغمبر غونډې صاحب د دنیا تېر شو :: دا دنیا یې ورانه نه شوه په هجران
که غلبهل کړم د تمامې دنیا خاوري :: بیا به نه مومم دارا او شاجهان
بوی د نام و د ننبان یې پاتې نه شو :: چې دعوی یې کړه د نام او د ننبان
که دروغ وایم ته ورشه نظر وکړه :: د پلار او د نیکه په ګورستان
چې مدام به یې په قربان قربان بللې :: اوس دې غړ درباندې وکا چې قربان
د رحمان و سوزان شعر ته حیران یم :: چې یې اور بل شوی نه دی په دیوان ۵۶۳/۵

۱۵ـ زلیخا غونډې به بله شیدا نه وي :: که د مصر مستوراتې شي راټولې
هغه تېر شو چې مې مینه په غلا-غلا کړه :: اوس په درست جهان رسوا ده په غلا نه ده ۲۷۴/۶

۱۶ـ چې قاصد د ورک یوسف زیری پرې وکړ :: د یعقوب د سترګو بیا نظر پیدا شو ۳۴۸/۶

۱۷ـ که مې سل نصیحتونه ورته وکړه :: هغه خدای بې لارې کړی په لار نه شو ۴۵۴/۶

۱۸ـ هسې رنګ نعمت راکړی خدای و ما دی :: چې هیڅ څیز بها یې نشته بې بها دی
یو خو دا چې یې په شکل د ادم کړم :: دوهم دا چې محمد (ﷺ) مې رهنما دی
لاس و پښې غوږ و سترګې خوله او ژبه :: یو صورت مې په څو اسمه مسمی دی
آسمان ځمکه لمر سپوږمۍ او روښان ستوري :: درست جهان مې ونظر ته تماشا دی
شپه او ورځ د ماه و مهر له پرتوه :: مخ د ځمکې راته درست نقره طلا دی
په هر دم زندګاني بښي وما ته :: هر نسیم د یار د لورې مسیحا دی
چې دا هسې معرفت یې پرې پېرزو کړ :: په رحمان باندې منت د پاک مولی دی ۴۹۳/۶

۱۹ـ چې له مرګه بې پروا یې په هر دم :: دغه هسې غم دې هېر دی په کوم غم
نور همه واړه غمونه به دې هېر شي :: که یو ځل درباندې راشي دا ماتم
چې زخمي یې شفا نه مومې په بیه :: مفت مونده شي نن ساعت هغه مرهم
د مرهمو تیاری درلره بویه :: چې لا نه یې د اجل په تېغ کړم
چې دې تن له سرایه درومي توبنه واخله :: تر دا سرای پورته سرای نشته محکم
د دې لارې تله څه هسې اسان نه دي :: مشکلات دي په هر دم په هر قدم
که حرص درباندې زور شي مرګ رایاد کړه :: دا علاج دی دغه رنځ لره محکم
ځان پخوا تر هغه وژاړه که مرد یې :: چې په تا باندې ژړا کړي نور عالم
که زه نه وایم ته خو د سترګې رنې کړه :: کور دې خور شه ته چارپای یې که آدم ۵۲۰/۶ـ ۵۲۱

۲۰ـ په نامه د هغه خدای مې دا بیان دی :: چې یو نوم یې په نومونو کښې سبحان دی

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په سجود یې ځمکې سر دی لګولی :: زوړند سر یې په رکوع سره اسمان دی
هره ونه په قیام ورته ولاړه :: هر ګیا یې په تسبیح سره ګویان دی
همه واړه په تسبیح د ده مشغول دي :: که ملک دی که پېری دی که انسان دی
هر ماهي یې په دریاب کښې حمد وایي :: هر مرغه یې په چمن کښې ثناخوان دی
حق په حق یې ثنا هیڅا نه ده کړې :: نه له هیڅا واقع شوی دا بیان دی
مخلوقاتو هسې نه دی پېژاندلی :: لکه ده سره چې قدر د خپل ځان دی
نه یې زیان نه یې زوال نه یې نقصان شته :: دی بې زیانه بې زواله بې نقصان دی
نه یې مثل نه یې مثال نه یې مکان شته :: دی مثله بې مثاله بې مکان دی
که یې څوک په سترګو ویني نه لیدی شي :: او که وایي و هر چا وته عیان دی
منزه دی د جمله وو جهتونو :: او بیا هر جهت په ده باندې ودان دی
د زړګونو صفتونو راشه ګوره :: نیم صفت یې کړی ما عبدالرحمن دی ۶۶/۷

۲۱_ ښایسته مخ دې تور کودی شي په پیرۍ کښې :: سم قامت وي کوږ لرګی شي په پیرۍ کښې
لکه شمع د سحر افتاب د ژمي :: هم بې تاب وهم زیړی شي په پیرۍ کښې
یو طرف ته یې سر ریږدي بل خوا درومي :: خپل صورت تمام پردی شي په پیرۍ کښې
د مړده وو په حساب وي غزا وشوه :: که څرګند لیده ژوندی شي په پیرۍ کښې
مړ لا ښه دی پس له مرګه بیا ژوندی شي :: نشته دا چې څوک زلمی شي په پیرۍ کښې
که څه وخوري لکه زهر نه هضمېږي :: نه څه ښنی نه څه خوړی شي په پیرۍ کښې
دا خواني ده چې څه اوري یا څه ویني :: نه لیدی نه اورېدی شي په پیرۍ کښې
ای رحمانه! پیري هسې عاجزي ده :: که روستم وي زړه پرې سوی شي په پیرۍ کښې۹۹/۷، ۴۷۳

۲۲_ خدای یې مه ګڼه بې شکه چې بنده دی :: نور یې کل واړه صفات دي په رښتیا ۱۷۸/۷

۲۳_ چې همه واړه خوبان دي مقتدیان دي :: د همه وارو امامه راشه راشه
پري رویه سنبل مویه ملک خویه :: عنبر بویه لاله فامه راشه راشه ۱۸۱/۷

۲۴_ تر حرص پورته بله بلا نشته :: دا بلا د ستا په خونه شوه نزوله ۸۷/۸

۲۵_ چې د زړه حضور یې نه وي په لمانځه کښې :: په کار نه دی مقتدي وي که امام ۳۲۲/۸

۲۶_ څوک له خاورو ایرو پاڅوي تخت ورکا :: څوک له تخته د ایرو په ډېران ولي ۹۵/۹

۲۷_ بدلوې په دنیا دین او ایمان ولې؟ :: نه پوهېږې په خپل سود او په زیان ولې؟
همېشه په ځای د شکر شکایت کړې :: منکرېږې په عطاء د سبحان ولې؟

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

مدام اوښکې تویوې د زرق له غمه :: در گوهر په بها پلورې ارزان ولې؟
چې په هر بېگا سامان د هر سبا کړې :: کورو کر شوې د محشر په سامان ولې؟
چې پخوا تر قضا خپله رضا غواړې :: بېهوده په لوټو ولې اسمان ولې؟
په ژوند ومره چې د مرګ له غمه خلاص شې :: اسان کار دې کړ په خان باندې ګران ولې؟
غیرې مینې دې په زړه باندې انبار کړې :: په کعبه کښې ننباسې بوتان ولې؟
زړه د نفس په پېروی درخخه لاړ شو :: د خبیث په لاس دې ورکړ قرآن ولې؟
چې یوسف د حبشې په بها مومې :: د مطلوب په بها نه پلورې خان ولې؟
بد د بدو پښېماني کاندي رحمانه :: ته په خپلو بدو نه شوې پښېمان ولې؟ ۴۴۴/۹

۲۸ـ په نامه د هغه خدای مې دا بیان دی :: چې یو نوم یې په نومونو کښې سبحان دی
هر یو کار چې وهر چاوو ته مشکل وي :: هغه کار واړه وده وو ته اسان دی
څوک افتاب شي په اسمان راخېژولی :: ده افتاب راخېژولی په اسمان دی
څوک د لمر په مخ حجاب شي غوړولی :: ده پټ کړی لمر په ابر کښې پنهان دی
څوک یو څاڅکی پرهیستی شي د اسمانه :: نازل کړی ده په مونږ باندې باران دی
څوک شي روح ننویستی په یوه ماشي :: ژوندی کړی ده په روح تمام جهان دی
څوک د خاورو شي یو ګل پیدا کولی :: ده له خاورو پیدا کړی ګلستان دی
په سجود یې ځمکې سر دی لګولی :: څوړند سر یې په رکوع سره اسمان دی
هره ونه په قیام ورته ولاړه :: هر ګیاه یې په تسبیح سره زبان دی
هر ماهي یې په دریاب کښې حمد وایي :: هر مرغه یې په چمن کښې ثناخوان دی
مخلوقاتو هسې نه دی پېژاندلی :: لکه ده سره چې قدر د خپل خان دی
منزه دی له جملـه وو جهتونو :: او بیا هر جهت په ده باندې ودان دی
له زرګونو صفتونو راشه ګوره :: چې یې کړی نیم صفت عبد الرحمن دی. ۵۵۸/۹

۲۹ـ رواړه ته یې خندول که ژړول کړې :: زه پخپله نه خندا کړم نه ژړا کړم
زړه که یو دی ما خو تا لره درکړی :: مګر نورو لره نور زړونه پیدا کړم ۱۰/۱۰

۳۰ـ په ښه خوی د بدخواهانو بې پروا یم :: په نرمۍ لکه اوبه د اور سزا یم ۳۳۸/۹
قناعت مې تر خرقې لاندې اطلس دی :: پټ د درست جهان پاچا ظاهر ګدا یم
که چا لار د عاشقۍ وي ورکه کړې :: زه رحمان د ګمراهانو رهنما یم ۱۹۴/۱۰

۳۱ـ کر د ګلو کره چې سیمه دې ګلزار شي :: اغزي مه کره په پښو کښې به دې خار شي
ته چې بل په غښو ولې هسې پوه شه :: چې همدا غښی به ستا په لور ګوزار شي
کوهی مه کنه د بل سرې په لار کښې :: چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ته چې هر چا ته په خوارو سترګو ګوري :: لا ړومبی به ستا صورت تر خاورو خوار شي
آدم زاد په معنی واړه یو صورت دی :: هر چې بل ازاروي هغه ازار شي
که ته نه کوې نظر د چا وعیب ته :: هر سړی به ستا د عیبو پرده دار شي
لږ یې مه ګڼه ګناه که هر څو لږ وي :: لږلږ چې سره جمع شي بسیار شي ...۲۵۹/۱۰

۳۲_ د قیامت په ورځ به یې بیا له تا قربان کړم :: چې صورت مې خدای معاد کړ په محشر بیا ..۳۵/۱۱

۳۳_ خو چې خاورو لره ورشي برابر شي :: که چا غوندی وي اغوستی که اطلس
هم هغه مې خندوي چې ژړوي مې :: بل څوک نشته د رحمان فریادرس ۲۴/۱۲

۳۴_ عبادت د ریاکار څه په کار نه دی :: لکه غوک غوندې په بحر کښې مردار شو
علمیت د بې عمله عالمانو :: لکه ګنج د کتابونو په خره بار شو ۲۸۶/۱۲

۳۵_ هی: توبه د فریبیانو :: لکه زوړند چاود کمر
لکه زړی په میوه کښې :: درون سنګ بیرون ثمر
لکه بې لاسه لستوڼی :: سر تر پایه پای تر سر
لکه بې نمکه ناوې :: چې په سر کاندې میزر
د میزر لاندې چا څه زده :: چې دختر ده که مادر
په دستار کښې یې مسواک وي :: تر بغل لاندې خنجر
په شپه ویني د مظلوم خوري :: سبا کیني په ممبر
په زړه تور لکه تبې وي :: په مخ سپین لکه قمر
د دنیا په طلب ګرځي :: او ځان بولي قلندر
کلیمه په ژبه وایي :: په زړه نه لري باور
په مثال د منافقو :: نه مسلم وي نه کافر
نه مسلم وي نه کافر وي :: نه پخلا نه مرور
په کوڅه د دنیادارو :: ګوخورګي کا لکه خر
دا بیان دور و دراز دی :: رحمان وکړ مختصر ....۲۹۸/۱۲_ ۲۹۹

۳۶_ چې بې خدایه محبت کا هغه خلک :: نارینه یې واړه خره او ښځې خرې دي
و سپین ږیري ته یې مه وایه سپین ږیری :: همګي واړه طفلان د ګواري دي
هسې وایه چې خرې دي د زنانو :: که یې ایښې په دستار کښې قرقرې دي
نه څه فیض نه څه بهره ځنې مونده شي :: همګي واړه بې فیضه بې بهرې دي
ذخیره د دنیا مه کوه رحمانه :: دا همه واړه د خاورو ذخیرې دي ۲۹۹/۱۲

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په پای کښې د عبدالرحمن مؤمند یو بل شعر هم ولولئ:

خوک دې راکاندې قسم په کردګار :: که درم لرم په کور کښې یا دینار
زه دینار او درم نه لرم په کور کښې :: ولې نور عالم مې بولې دنیا دار
نه مې ښکته ملک لېدلی نه مې پورته :: خبر نه یم په یمین او په یسار
آب و خور لکه آسیا په خای رارسي :: په خپل کور کښې مې سکون دی هم رفتار
لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم :: که خزان رابانددې راشي که بهار
توکل مې لاس پښې سره کړل په نکرېزو :: چې په خای یې کېنولی یم قرار
زما په باب چې ښکلي دي رارسي :: که راحت دی که زحمت دی وار په وار
چې هژده هزار قومونه یې پیدا کړل :: مربي دی هغه پروردګار
کار همه په اراده د رب موقوف دی :: موقوف نه دی د هېچا په اختیار ....[1]

د عربي شعرونه

۱_ سَتُبْدِيْ لَكَ الْأَيَّامُ مَا كُنْتَ جَاهِلا :: وَيَأْتِيْكَ بِالْأَخْبَارِ مَنْ لَمْ تُزَوِّدِ .... ۱/۵، ۳۲۰/۱۰

۲_ تَطَاوَلَ هَذَا اللَّيْلُ وَاسْوَدَّ جَانِبُه :: وأَرَّقَنِي أَلَّا حَبِيْبَ أُلَاعِبُهُ ۵٦٤/۱

۳_ أعدْ ذكر نعمان لنا إنّ ذِكرَه :: هوَ المِسكُ ما كررته يتضوع ۳۰۷/۲

٤_ مَا أَحْسَنَ الدِّيْنُ والدُّنْيَا إِذَا اجْتَمَعَا :: وَأَقْبَحَ الْكُفْرُ وَالْإِفْلَاسُ بِالرَّجُلِ ۳٤/۳

۵_ أَرَبٌّ يَبُوْلُ الثُّعْلُبَانُ برأسِهِ :: لَقَدْ ذَلَّ مَنْ بَالَتْ عَلَيْهِ الثَّعَالِبُ ٤۰۷/٦

٦_ وَمُحْمَرُّ الشَّقِيْقِ إِذَا تَصَوَّبَ أَوْ تَصَعَّدَ :: أَعْلَامُ يَاقُوْتٍ نُشِرْنَ على رِمَاحٍ مِنْ زَبَرْجَدِي ٤۸٤/٦

۷_ إِذَا كَانَ الْغُرَابُ رَئِيسُ قَوْمٍ :: سَيَهْدِيْهِمْ إِلى قِدَرٍ وَجِيْفِ ٤۸۷/٦

۸_ مَا لِأَبِي الدَّلْفَاءِ لَا يَأْتِيْنَا :: يَظَلُّ فِي الْبَيْتِ الَّذِيْ يَلِيْنَا
يَحْرُدُ أَنْ لَا نَلِدَ الْبَنِيْنَا :: وَإِنَّمَا نَأْخُذُ مَا يُعْطِيْنَا ۷٦/۷

۹_ إِصْبِرْ نَكُنْ بِكَ صَابِرِيْنَ فَإِنَّمَا :: صَبْرُ الرَّعِيَّةِ عِنْدَ صَبْرِ الرَّأْسِ
خَيْرٌ مِنَ الْعَبَّاسِ أَجْرُكَ بَعْدَهُ :: وَاللهُ خَيْرٌ مِنْكَ لِلْعَبَّاسِ ۱۷۲/۷

۱۰_ أَلَا فَارْحَمُوْنِي يَا إِلهَ مُحَمَّدٍ :: فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا فَأَنْتَ لَهُ أَهْلُ ۳۹۰/۸

[1] د عبدالرحمن مؤمند دیوان ص۵۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

۱۱_ جَرَاحَاتُ السِّنَانِ لَهَا الْتِيَامُ :: وَلا يُلْتَامُ مَا جَرَحَ اللِّسَانُ ۴۲۳/۸

۱۲_ اللّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا :: وَلا تَصَدَّقْنَا وَلا صَلَّيْنَا
فَأَنْزِلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا :: وَثَبِّتْ الأَقْدَامَ إِنْ لاقَيْنَا
إِنَّ الأُولَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا :: وَإِنْ أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا ۲٤/۱۰

۱۳_ إِنْ تَغْفِرْ اللّهُمَّ تَغْفِرْ جَمًّا :: وَأَيُّ عَبْدٍ لَكَ لَا أَلَمًّا ۳۱۹/۱۰

۱٤_ أَيَقْتُلُنِي وَالْمَشْرَفِيُّ مَضَاجِعِي :: وَمَسْنُونَهٌ زُرْق كَأَنْيَابِ أَغْوَالِ ۳٦٤/۱۰

۱۵_ لِسَانُ الْفَتَى نِصْفُ وَنِصْفُ فُؤَادُهُ :: فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا صُورَةُ اللَّحْمِ وَالدَّمِ ٦٤/۱۲

۱٦_ لَا يَخْدَعَنْكَ اللُّحَى وَلَا الصُّوَر :: تِسْعَة أَعْشَارِ مَنْ تَرَى بَقَرْ ۲۹۸/۱۲

۱۷_ :: زَجَجْنَ الْحَوَاجِبَ وَالْعُيُونَا :: ٤۷۸/۱۲

د دري شعرونه

۱_ خط سبزو لب لعل و رُخ زیبا داري :: حسن یوسف دم عیسی ید بیضا داري
شیوهٔ شکل وشمائل حرکات وسکنات :: آنچه خوبان همه دارند تو تنها داري ۲۸۰/۴

۲_ چراغي را که ایزد بر فرو زد :: کسش پف کند ریشش بسوزد ۳۲۶/۵

۳_ باران که در لطافت طبعش خلاف نیست :: در باغ لاله رویدو در شوره بوم خس ۵۱۷/۵

۴_ زمصرش بوی پیراهن شمیدي :: چرا در چاه کنعانش نه دیدي
بگفتا احوال ما برق جهان است :: دمي پیدا و دیگر دم نهان است
گهي پر طارم اعلی نشینم :: گهي بر پشت پای خود نبینم ۳۴۶/۶

۵_ نفس من کمتر از فرعون نیست :: لیکن او را عون مرا عون نیست ۱۵/۱۱

۶_ گربه مسکین اگر پر داشتي :: تخم گنجشک از جهان برداشتي
هیچ کس راگرد خود نه گذاشتي :: این دو شاخ گاو اگر خر داشتي ٦۸/۱۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

په عزیز التفاسیر کښې د مصادرو او مراجعو فهرست

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

تفسیرونه او د تفسیر علوم

١. تفسير الطبري، للعلامة أبي جعفر ابن جرير الطبري
٢. تفسير ابن كثير، لإسماعيل بن كثير الدمشقي
٣. روح المعاني، للألوسي البغدادي الحنفي
٤. تفسير القرطبي، لأبي عبد الله القرطبي
٥. تفسير البغوي، للإمام البغوي
٦. تفسير جلالين، للإمامين جلال الدين السيوطي وجلال الدين المحلي
٧. الدر المنثور، للإمام جلال الدين السيوطي
٨ تفسير أبي السعود، لقاضي القضاة أبي السعود
٩. المحرر الوجيز في تفسير الكتاب العزيز لابن عطيه
١٠. التفسير الكبير، للإمام فخر الرازي
١١. البحر المحيط، لمحمد بن يوسف أبي حيان
١٢. لباب التأويل في معاني التنزيل، للإمام علاء الدين علي بن محمد بن إبراهيم البغدادي، المعروف بالخازن
١٣. تنوير المقياس من تفسير ابن عباس، لأبي طاهرمحمد بن يعقوب الفيروز آبادي
١٤. أنوار التنزيل وأسرار التأويل، للقاضي أبي سعيد عبد الله بن عمرو البيضاوي
١٥. حاشية الشيخ زاده علي تفسير البيضاوي
١٦. مدارك التنزيل وحقائق التأويل، لأبي البركات عبدالله بن أحمد النسفي
١٧. زاد المسير في علم التفسير، للإمام جلال الدين الجوزي
١٨. فتح القدير الجامع بين فني الرواية والدراية من علم التفسير، لمحمد بن علي الشوكاني
١٩. نظم الدرر في تناسب الآيات والسور، للإمام أبي الحسن إبراهيم بن عمر البقاعي
٢٠. أضواء البيان في إيضاح القرآن بالقرآن، لمحمد الأمين بن محمد المختار
٢١. اللباب في علوم الكتاب، لأبي حفص عمر بن علي ابن عادل الدمشقي
٢٢. الكشاف عن حقائق غوامض التنزيل وعيون الأقاويل في وجوه التأويل، للزمخشري المعتزلي
٢٣. التحرير والتنوير،للشيخ عبدالطاهر بن عاشور
٢٤. تفسير القاسمي، لمحمد جمال الدين القاسمي
٢٥. تفسير المراغي، لأحمد مصطفي المراغي
٢٦. تفسير المظهري، لمحمد ثناء الله الحنفي
٢٧. في ظلال القران، للشهيد سيد قطب
٢٨. تفسير المنار، لمحمد رشيد رضا
٢٩. تفسير تبصير الرحمن، للمخدوم علي المهايمي
٣٠. صفوة التفاسير، لمحمد علي الصابوني
٣١. روائع البيان (تفسير آيات الأحكام)، لمحمد علي الصابوني
٣٢. الجواهر في تفسير القرآن الكريم، للشيخ الطنطاوي الجواهري
٣٣. أسباب النزول، لأبي الحسن علي بن احمد الواحدي
٣٤. أسباب النزول، للسيوطي
٣٥. تفسير القيم، للإمام ابن قيم الجوزية
٣٦. التفسيرات الأحمدية في بيان الآيات الشرعية، للشيخ أحمدي الحنفي

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

موضح القرآن
٣٨. تفسير نمونه، لأهل التشيع
٣٩. تفسير تدبر القرآن
٤٠. تفهيم القرآن، لمولانا المودودي
٤١. الإتقان في علوم القرآن، لجلال الدين السيوطي
٤٢. أحكام القرآن، لأبي بكر بن احمد الجصاص
٤٣. أحكام القرآن، لابن العربي
٤٤. البرهان في علوم القرآن، لبدر الدين الزركشي
٤٥. مناهل العرفان في علوم القرآن، لمحمد عظيم الزرقاني
٤٦. نشر المرجان من مشكلات القرآن، لمحمد أفضل

د احاديثو كتابونه او شروح يې

٤٧. صحيح البخاري، للإمام محمد بن إسماعيل البخاري
٤٨. صحيح مسلم، لأبي مسلم النسابوري
٤٩. جامع الترمذي، لأبي عيسى الترمذي
٥٠. سنن أبي داوُد، لسليمان أبي داوُد السجستاني
٥١. سنن النسائي، لعبد الرحمن النسائي
٥٢. سنن ابن ماجه، لأبي عبد الله ابن ماجه
٥٣. المسند للإمام أحمد بن حنبل
٥٤. سنن الدارمي، لمحمد بن عبدالله الدارمي
٥٥. الموطأ، للإمام مالك
٥٦. سنن الكبرى للإمام النسائي
٥٧. سنن الكبرى، للإمام البيهقي
٥٨. شعب الإيمان، للإمام البيهقي
٥٩. سنن الدار قطني، لعلي بن عمر الدارقطني
٦٠. المعجم الكبير، للطبراني
٦١. المعجم الأوسط، للطبراني
٦٢. المعجم الصغير، للطبراني
٦٣. مسند الشامين، للطبراني
٦٤. مصنف ابن أبي شيبة
٦٥. مصنف عبد الرزاق
٦٦. صحيح ابن حبان
٦٧. المستدرك على الصحيحين، للحاكم
٦٨. شرح معاني الآثار، للطحاوي
٦٩. شمائل الترمذي لأبي عيسى الترمذي
٧٠. كتاب المراسيل، لأبي داوُد السجستاني
٧١. مسند عبد الحميد
٧٢. مسند أبي يعلى
٧٣. حلية الأولياء، للأصفهاني
٧٤. مشكوة المصابيح
٧٥. عمدة القاري شرح صحيح البخاري، للعيني
٧٦. فتح الباري شرح صحيح البخاري
٧٧. شرح النووي على مسلم
٧٨. تحفة الأحوذي شرح جامع الترمذي، للمبار كفوري
٧٩. بذل المجهود في حل أبي داوُد للشيخ خليل أحمد السُهارنفوري
٨٠. مرقاة المفاتيح شرح مشكوة المصابيح، للعلامة ملا علي قاري
٨١. جمع الوسائل في شرح الشمائل، للعلامة ملا علي قاري
٨٢. كشف الخفاء ومزيل الإلباس عما اشتهر من الأحاديث على ألسنة الناس، للشيخ إسماعيل بن محمد العجوني الجراحي

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

٨٣ إعلاء السنن، للعلامة ظفراحمد العثماني التهانوي
٨٤ زاد المعاد في هدي خير العباد لابن قيم الجوزية

فقه او اصول فقه

٨٥ الهدايه في الفقه
٨٦ شرح فتح القدير على الهدايه، للشيخ كمال الدين بن الهمام الحنفي
٨٧ رد المختار على در المختار، لابن عابدين الشامي
٨٨ بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع، لعلاء الدين الكاساني الحنفي
٨٩ الفتاوى الخيرية لنفع البرية، لخير الدين الرملي
٩٠. شرح المجلة، للعلامة محمد بن خالد الأتاسي
٩١. الفقه على المذاهب الأربعة، للشيخ عبد الرحمن الجزيري
٩٢. الفقه الإسلامي وأدلته، للدكتور وهبة الزهيلي
٩٣. الرسالة السراجية، لسراج الدين
٩٤. نور الأنوار، للعلامه الشيخ احمد الحنفي
٩٥. الحسامي، لحسام الدين محمد بن محمد عمر
٩٦. الوجيز في أصول الفقه، لعبدالكريم زيدان

د عقائدو كتابونه

٩٧. شرح العقيدة الطحاوية، لابن أبي العز الدمشقي
٩٨. شرح فقه أكبر، للعلامة ملا علي قاري
٩٩. شرح العقائد النسفيه، للإمام عمر النسفي
١٠٠. النبراس شرح شرح العقائد، للعلامة محمد عبد العزيز الفرهاري
١٠١. شرح المقاصد في علم الكلام، للعلامة سعد الدين مسعود بن عمر بن عبد الله التفتازاني
١٠٢. كتاب الملل والنحل، للامام الشهرستاني

د سيرت كتابونه

١٠٣. سيرة النبي ﷺ، لابن هشام
١٠٤. الإصابة في تميز الصحابة، لابن حجرالعسقلاني
١٠٥. طبقات الكبرى، لابن سعد
١٠٦. الاستيعاب في معرفة الأصحاب، لابن عبد البر
١٠٧. حيات الصحابة ﷺ، لمحمد يوسف الكاندهلوي

اعلام او تاريخ

١٠٨. سير أعلام النبلاء، للذهبي
١٠٩. مناقب الإمام أبي حنيفة رحمه الله
١١٠. وفيات الأعيان وأنباء أبناء الزمان، لأبي العباس شمس الدين أحمد بن محمد بن أبي بكر بن خلكان
١١١. تاريخ الأمم والملوك، للإمام ابن جرير الطبري
١١٢. تاريخ الإسلام، للدكتور حسن إبراهيم حسن
١١٣. تاريخ ابن خلدون، للعلامة عبدالرحمن بن محمد بن خلدون الحضرمي المغربي

د نحو او صرف كتابونه

١١٤. الكافية، لابن حاجب
١١٥. شرح ملا جامي على الكافية للشيخ عبد الرحمن الجامي
١١٦. شرح ابن عقيل علي الألفية لابن مالك
١١٧. هداية النحو، لأبي حيان النحوي
١١٨. صرف العزيز، لمولوي سلطان عزيز (عزيز)

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د لغت کتابونه

۱۱۹. لسان العرب، للعلامه ابن منظور

۱۲۰. ترتيب القاموس المحيط، للطاهر أحمد الزاوي

۱۲۱. معجم مفردات الفاظ القرآن، للعلامه الراغب الأصفهاني

۱۲۲. النهاية في غريب الحديث والأثر، لمجد الدين ابن الأثير

۱۲۳. المعجم الوسيط

۱۲۴. منتخب اللغات

۱۲۵. غياث اللغات

متفرقه کتابونه

۱۲۶. المعجم المفهرس لألفاظ القرآن الكريم، لمحمد فؤاد عبد الباقي

۱۲۷. مفتاح كنوز السنة، لمحمد فؤاد عبد الباقي افندي

۱۲۸. المعجم المفهرس لالفاظ الاحاديث النبوية، لـ ای – ونسك – وي

۱۲۹. موسوعة أطراف الحديث النبوي الشريف، لأبي هاجر محمد السعيد بن بسيوني زعلون

۱۳۰. المفصل في أحكام المرأة والبيت المسلم، للدكتور عبد الكريم زيدان

۱۳۱. التذكرة في أحوال الموتى وأمور الأخرة، للقرطبي

۱۳۲. حجة البالغة، لشاه ولي الله الدهلوي

۱۳۳. إحياء علوم الدين، للغزالي

۱۳۴. حادي الأرواح إلى بلاد الأفراح، لابن قيم الجوزية

۱۳۵. الإمامة العظمى عند أهل السنة والجماعة، لعبد الله بن عمر بن سليمان الدميجي

۱۳۶. المعجزة الخالدة، لحسن ضيلء الدين

۱۳۷. البصائر، للشيخ حمد الله الباكستاني

۱۳۸. الإسرائيليات والموضوعات في كتب التفسير، لمحمد أبي شهبه

۱۳۹. مسؤلية المرأة المسلمة، لعبدالله بن جار الله

۱۴۰. رسالة الحجاب، لمحمد بن صالح بن عثيمين

۱۴۱. مختصر المعاني في علم البلاغة، للعلامه سعد الدين التفتازاني

۱۴۲. ډیموکراسي ډاګیز کفر دی، د مفتي علامه عبد المجید زرعي تصنیف او د پوهنمل أحمد جان زاهدي أحمدزی ژباړه

۱۴۳. هندو کیا هی، د پوهنمل زاهدي أحمدزي ژباړه

۱۴۴. کتاب تیمور لنك، لمحمد بناهي ایراني

۱۴۵. تاریکیهای سرخ، لأحمد حامي

۱۴۶. د عبد الرحمن مومند دیوان

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د دیارلسم ټوک محتویات

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

النبأ (۷۸)

سریزه ۵
څو نکات ۶
د څو لغاتو معناوې ۹
دوه ډوله تفسیر ۱۲
"فَتْحَة" څه معنی؟ ۱۲
د "مِرْصَاد" معنی ۱۲
"أحْقَاب" څه معنی؟ ۱۳
د څو لغاتو معناوې ۱۵
یو تفسیري تحلیل ۱۶
د "رُوح" معنی ۱۶
تفسیري تحلیل ۱۷
هېر مو نه شي ۱۷

النازعات (۷۹)

سریزه ۲۰
پنځه سوګندونه په پنځو کلماتو سره ۲۱
د "رَاجِفَة" او "رَادِفَة" معناوې ۲۳
د "وَجِيف" معنی ۲۳
د "حَافِرَة" معنی ۲۳
د مشرکانو استدلال او د هغه رد ۲۳
یو نحوي تحلیل ۲۶
دوه ډوله تفسیر ۲۷
د "سَمْك" معنی ۲۹
د "إغْطَاش" معنی ۲۹
د "دَحْو" معنی ۳۰
څو نکات ۳۲
د "عَشِيَّة. ضُحَى" معناوې ۳۳

عبس (۸۰)

سریزه ۳۵
سوال جواب ۳۷
"صَدَى" څه معنی؟ ۳۸
سوال جواب ۳۸
صحیفي یعنې څه؟ ۳۸
د "سَفَرَة" او "بَرَرَة" معناوې ۳۹
د "قُتِلَ" تفسیر ۴۱
د "تقدیر" د کلمې تفسیر ۴۱
دوه ډوله تفسیر ۴۱
د "إقْبَار" معنی ۴۲
هېر مو نه شي ۴۲
د څو لغاتو معناوې ۴۲
هېر مو نه شي ۴۵

التکویر (۸۱)

سریزه ۴۷
"تَکْوِیْر" څه معنی؟ ۴۹
تبصره ۴۹
"کُدُوْرَة" څه معنی؟ ۴۹
د "عِشَار" معنی ۵۰
سوال جواب ۵۰
دا به هم مشکل وخت وي ۵۱
د "سَجْر" معنی ۵۱
"نُفُوس" څه معنی؟ ۵۱
سوال جواب ۵۲
د "کَشْط" معنی ۵۲
څو نکات ۵۵
په دغو سوګندونو کښې څه شي ته اشاره ده؟ ۵۷
"ضِنَّة" څه معنی؟ ۵۷

الانفطار (۸۲)

سریزه ۵۹
د "فَجْر" معنی ۶۱
د "بَعْثَرَة" معنی ۶۱

المطففین (۸۳)

سریزه ۶۵
څو نکات ۶۷
سوال جواب ۶۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

ځو نکات ۷۱
"زَيْن" څه معنی؟ ۷۲
د الله ﷻ ديدار حق دی ۷۳
ځو نکات ۷۳
دوه ډوله تفسير ۷۷
د "رَحِيق" د کلمې معنی ۷۷
د جنتي شرابو چينه (تسنيم) ۷۸
د ايتونو مصداق ۷۸
هېر مو نه شي ۷۹

الانشقاق (٨٤)

سريزه ۸۱
د ځو لغاتو معناوې ۸۲
محاسبه په دوه ډوله ده ۸۴
دلته د "أَهْل" د کلمې تفسير ۸۴
په ياد ولرئ ۸۵
"حور" څه معنی؟ ۸۵
ځو مطالب ۸۸
د تلاوت ديارلسمه سجده ۸۹
"إِيْعَاء" څه معنی؟ ۸۹
يو نحوي تحليل ۸۹

البروج (٨٥)

سريزه ۹۱
ځو مطالب ۹۳
"أُخْدُود" څه معنی؟ ۹۴
د اصحاب الاخدود قيصه ۹۴
د ايتونو ارشادات ۹۵
سوال جواب ۹۹
ځو مطالب ۹۹

الطارق (٨٦)

سريزه ۱۰۲
ځو نکات ۱۰۴
درې لغات ۱۰۵
ځو مطالب ۱۰۷
"سَرِيْرَة" څه معنی؟ ۱۰۶
"رُوَيْد" څه معنی؟ ۱۰۸

الأعلى (٨٧)

سريزه ۱۱۰
"حُوَّة" څه معنی؟ ۱۱۳
نسيان په دوه ډوله دی ۱۱۴
سوال جواب ۱۱۵
اور په دوه ډوله دی ۱۱۵
نه مرګ او نه ژوند ۱۱۶
سوال جواب ۱۱۶
دوه حديثونه ۱۱۶
يوه پوښتنه او د هغې جواب ۱۱۷
ټولې اسماني صحيفې څو دي؟ ۱۱۷

الغاشية (٨٨)

سريزه ۱۱۹
ځو مطالب ۱۲۰
"آنِيَة" څه معنی؟ ۱۲۱
"ضَرِيع" څه شي ته وايي؟ ۱۲۱
سوال جواب ۱۲۲
د ځو لغاتو معناوې ۱۲۲
سوال جواب ۱۲۳
ماثور تفسير ۱۲۴

الفجر (٨٩)

سريزه ۱۲۶
ځو مطالب ۱۲۷
ځو نکات ۱۳۰
"جَوْبِ" څه معنی؟ ۱۳۱
د يتيم اکرام څه شی دی؟ ۱۳۴
"لَمّ" څه معنی؟ ۱۳۴
د "جَمّ" معنی ۱۳۵
د "دَكّ" معنی ۱۳۷
د دوزخ راښکودل ۱۳۷

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دلته د "ل" توری څه معنی ورکوي ۱۳۷
یو تفسیري تحلیل ۱۳۸
سوالونه او جوابونه ۱۳۸

البلد (۹۰)

سریزه ۱۴۱
څو مطالب ۱۴۲
د "لُبَد" معنی ۱۴۵
صرفي تحلیل ۱۴۵
"نَجْدَيْن" څه معنی؟ ۱۴۵
د څو لغاتو معناوي ۱۴۷
نحوي تحلیل ۱۴۸
سوال جواب ۱۴۸

الشمس (۹۱)

سریزه ۱۵۰
څو مطالب ۱۵۱
دلته د "ما" کلمه د "الذي" معنی ورکوي ۱۵۲
"اِلْهَام" څه معنی؟ ۱۵۲
یو صرفي تحلیل ۱۵۲
د سوګندونو جواب ۱۵۳
څو مطالب ۱۵۴
"دَمْدَمَة" څه معنی؟ ۱۵۴
هېر مو نه شي ۱۵۵

اللیل (۹۲)

سریزه ۱۵۷
څو نکات ۱۵۹
ماثور تفسیر ۱۵۹
ماثور تفسیر ۱۶۱
سوال جواب ۱۶۲
شان نزول ۱۶۲
د غار دوه ملګري ۱۶۲

الضحی (۹۳)

سریزه ۱۶۴
د "سُجُوًا" معنی ۱۶۷
هېر مو نه شي ۱۶۷
دوه ډوله تفسیر ۱۶۷
ماثور تفسیر ۱۶۸
سوال جواب ۱۶۸
د نبي کریم ﷺ د ژوند حالات ۱۶۸
د "ضَالّ" د کلمې معنی ۱۶۹
د نبي کریم ﷺ تنګلاسي ختمه شوه ۱۶۹
د نعمت څرګندونه ۱۶۹

ألم نشرح (۹٤)

سریزه ۱۷۲
د "شرح الصدر" بیان ۱۷۳
سوال جواب ۱۷۳
"اِنْقَاض" څه معنی؟ ۱۷۴
دروند بار څه شی وه؟ ۱۷۴
د ذکر لوړول ۱۷۵
یو نحوي قانون ۱۷۵
"نَصَب" څه معنی؟ ۱۷۶

التین (۹۵)

سریزه ۱۷۸
څو نکات ۱۷۹
هېر مو نه شي ۱۸۰
سوال جواب ۱۸۱
یادونه ۱۸۱

العلق (۹۶)

سریزه ۱۸۳
سوالونه او جوابونه ۱۸۴
"عَلَق" څه معنی؟ ۱۸۶
د بنوداني ډولونه ۱۸۶
څو مطالب ۱۸۹
نحوي تحلیل ۱۹۰
سوال جواب ۱۹۱
د "سَفع" او "نَاصِيَة" معناوي ۱۹۱

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

سوال جواب ۱۹۲
د "نادي" او "الزبانية" معناوي ۱۹۲
د تلاوت څوارلسمه سجده ۱۹۳

القدر (۹۷)

سریزه ۱۹۵
"قدر" څه معنی؟ ۱۹۶
سوالونه او جوابونه ۱۹۶
هېر مو نه شي ۱۹۹
سوال جواب ۱۹۹
نحوي تحلیلونه ۱۹۹
یوه پوښتنه او د هغې جواب ۲۰۰

البینة (۹۸)

سریزه ۲۰۲
سوال جواب ۲۰۴
څو مطالب ۲۰۵
"بَرِيّة" څه معنی؟ ۲۰۷
ماثور تفسیر ۲۰۷

الزلزال (۹۹)

سریزه ۲۱۰
"ثِقل" څه معنی؟ ۲۱۱
هېر مو نه شي ۲۱۲
سوال جواب ۲۱۲
ماثور تفسیر ۲۱۲
"وحی" څه معنی؟ ۲۱۳
د "صدر" او "شت" معناوي ۲۱۳
"ذرّة" څه معنی؟ ۲۱۳

العادیات (۱۰۰)

سریزه ۲۱۶
څو نکات ۲۱۷

القارعة (۱۰۱)

سریزه ۲۲۱
څو مطالب ۲۲۲
"عِهن" څه معنی؟ ۲۲۲
"هَاوِيَة" څه معنی؟ ۲۲۳
د سکتې "ه" ۲۲۳
ماثور تفسیر ۲۲۳

التکاثر (۱۰۲)

سریزه ۲۲۶
څو نکات ۲۲۷
دوه ډوله تفسیر ۲۲۸
سوال جواب ۲۲۹
د غفلت رد ۲۲۹
د "لو" توری شرطیه دی ۲۳۰
یقین او د هغه مراتب ۲۳۰
یو بل مثال ۲۳۰
د نعمت پوښتنه ۲۳۱

العصر (۱۰۳)

سریزه ۲۳۳
"عصر" څه معنی؟ ۲۳۴
کوم کسان زیانکاران دي؟ ۲۳۴

الهمزة (۱۰۴)

سریزه ۲۳۷
د "هَمز" او "لَمز" معناوي ۲۳۸
"تَعدِید" څه معنی؟ ۲۳۸
د "حُطَمَة" معنی ۲۳۹
هېر مو نه شي ۲۳۹
یادونه ۲۳۹
اعرابي تحلیل ۲۴۰

الفیل (۱۰۵)

سریزه ۲۴۲
د اصحاب الفیل قیصه ۲۴۳
"تَضلیل" څه معنی؟ ۲۴۴
د "أبابیل" معنی ۲۴۴
دا څنګه مرغان وه؟ ۲۴۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د "سِجّیل" او "عَصْف" معناوي ۲۴۵
سوال جواب ۲۴۵

قریش (۱۰٦)

سریزه ۲۴۷
څو نکات ۲۴۷

الماعون (۱۰۷)

سریزه ۲۵۱
څو مطالب ۲۵۲
سوالونه او جوابونه ۲۵۲

الکوثر (۱۰۸)

سریزه ۲۵۶
د "الکوثر" شان نزول ۲۵۷
"کَوثَر" څه معنی؟ ۲۵۷
سوال جواب ۲۵۷
لمونځ او قرباني ۲۵۸
د "شانئ" او "بَتَر" معناوي ۲۵۹

الکافرون (۱۰۹)

سریزه ۲۶۲
د "الکافرون" شان نزولونه ۲۶۲
سوالونه او جوابونه ۲۶۳
د دې سورت اهمیت ۲۶۵

النصر (۱۱۰)

سریزه ۲۶۷
دلته د "الفتح" معنی ۲۶۸
"نَصر" او "فَتح" څه فرق لري؟ ۲۶۸
ولې بیز ایمان راوړل ۲۶۹
د یوه حدیث تازه مصداق ۲۶۹
تسبیح او استغفار ۲۶۹
یوه پوښتنه او د هغې جواب ۲۷۰

تبت (۱۱۱)

سریزه ۲۷۲
څو نکات ۲۷۳
د ابو لهب میرمن ۲۷۴
د "جید" او "مَسَد" معناوي ۲۷۵
یو اعرابي تحلیل ۲۷۵

الإخلاص (۱۱۲)

سریزه ۲۷۸
د "الاخلاص" شان نزولونه ۲۷۸
دا (هُوَ) د شان ضمیر دی ۲۷۹
دا سورت د احادیثو په رڼا کښې ۲۸۰

الفلق (۱۱۳)

سریزه ۲۸۲
د نبي کریم ﷺ د مسحوریت قیصه ۲۸۳
سوالونه او جوابونه ۲۸۳
"فَلَق" څه معنی؟ ۲۸۴
د "غَسَق" او "وَقَب" معناوي ۲۸۵
یوه پوښتنه او د هغې جواب ۲۸۵
"نَفث" څه معنی؟ ۲۸۶
چوف کوونکې ولې ځوک دي؟ ۲۸۶
د "حَسَد" معنی ۲۸۷

الناس (۱۱٤)

سریزه ۲۸۹
د "المُعَوِّذة" معنی ۲۹۰
سوالونه او جوابونه ۲۹۰

موضوعي محتویات ۲۹۵
د احادیثو او آثارو فهرست ۳۶۱
د اشعارو فهرست ۴۸۵
د مصادرو او مراجعو فهرست ۴۹۳

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

په پای کښې یوه هیله

محترمو لوستونکو!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته. اما بعد!

که څه هم مونږ د بشري توان په اندازه د الله ﷻ په توفیق د دې کتاب (عزیز التفاسیر) په تصحیح او تنظیم کښې زیار ویستلی دی (چې د الله ﷻ څخه یې په دواړو دارینو کښې اجر غواړو).

مګر د دې سره-سره مونږ یقین لرو چې اوس به هم پکښې ډېرې غلطیاوې او ډېرې بې نظمۍ شتون لري چې ځای په ځای به محترمو لوستونکو ته ورڅرګندې شي.

نو هرچا ته چې څه غلطیاوې او څه بې نظمیۍ ورڅرګندې شوې د هغوی څخه احترامانه هیله کوو چې مونږ ته پرې په هغې پته باندې اطلاع راکړي کومه چې د دې کتاب د هر مجلد (ټوک) په دوهم مخ کښې لیکلې شوې ده، ترڅو په بیا چاپونه کښې مراعات کړی شي.

د الله ﷻ څخه د اطلاع راکوونکو کسانو دپاره په دنیا او آخرت کښې عظیم اجر غواړو.

په دې باندې علاوه، د محترمو لوستونکو څخه دا هیله هم لرو چې مونږ ته اصلاحي نظریات هم په ذکره شوې پته باندې راواستوي ترڅو په بیا چاپونه کښې د نظر لاندې ونیول شي.

مونږ د دغو کسانو دپاره هم د الله ﷻ څخه په دواړو دارینو کښې لوی اجر غواړو.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

أخوكم في الله أبو حذيفه سلطان عزيز (عزيز) عفي الله عنه

۱۴۲۹/۱/۱ هـ ق = ۱۳۸۶/۱۰/۲۰ هـ ش.

Downloaded from: bawarketabtoon.com

له لومړي چاپ څخه وروسته اضافه شوي توضیحات

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

لومړی توضیح

په ۱۳ توک ۱۴۸ مخ کښې د سوال دپاره یو هغه جواب دی کوم چې په ذکره شوي صفحه کښې لیکلی شوی دی. والحمد لله. خو څه لرې نه ده چې د همدغه ذکر شوي سوال دپاره داسې جواب هم ورکړی شي چې ، أولیٰت ، مستقله جمله ونه ګڼله شي بلکې دغه اشاره د وړاندیني منفي کلام پورې تعلق ونیسي نو حاصل به یې داسې راوخیژي چې

ذکر شوی ناشکره انسان نه په سخت غاښي باندې وخوت چې هغه کارونه یې کړي وي کوم چې په ایتونو کښې ذکر دي. نه یې ایمان راووړ. نه یې په صبر سره تواصې وکړه او نه په مرحمت او زړه سوي باندې وصیت کوونکی جوړ شو د دغو کارونو کسب کوونکي کسان همدوی اصحاب المیمنه کسان دي. خو نوموړی ناشکره انسان د دغې ډلې د شمول څخه محروم وګرځید که بالفرض ناشکره انسانانو وړاندې کارونه کړي وی او په سخت غاښي باندې ختلي وی او خپله عقیده او عمل یې دواړه سم کړي وی نو دوی به د ښي لاس د ملګرو څخه ګرځیدلي وی او د چپ لاس ملګري به تري نه وی جوړ شوي کوم چې د اور دروازی به ورباندئ قلفي کړی شوي وي

دویمه توضیح

که څوک وایې چې د ۱۲ توک ۳۷۱ صفحې سوال خو په هغه جواب سره نه جوابیږي کوم چې ورته ذکر شوی دی؟

مونږ وایو چې ، مَن فِي ٱلسَّمَآءِ ، د «استوی علی العرش» سره څه منافات نه لري. دا ځکه چې د ، ٱلسَّمَآءِ ، کلمه په لغوي معنی سره العرش العظیم ته هم شامله ده، لکه چې عرب وایي: «کل ما علاك فهو سماء» یعنې هرشی چې ستا د سر دپاسه وي هغه اسمان دی. دا هم څه لرې نه ده چې دلته د ، ٱلسَّمَآءِ ، کلمه د حصر په توګه نه وي نازله شوي ترڅو اعتراض وارد شي. بلکې د مقام د غوښتنې په بنیاد یې نزول موندلی وي. دا ځکه چې دلته د هغو مشرکانو تخویف او تعجیز مطلب دی د کومو بوتان چې د داسې موادو څخه جوړ وه چې د ځمکې د جنس څخه دي لکه لرګي، خته، ډبره، سره زر، سپین زر او داسې نور

په همدې جواب باندې هغه حدیث شریف ډیر ښه دلالت کوي کوم چې په ذکره شوي صفحه کښې په پښتو ژباړل شوی دی. که بالفرض حصر مطلب وی نو ځینو مشرکانو خو د هغو مخلوقاتو عبادت هم کاوه کوم چې په اسمان کښې دي. لکه لمر، ستوري او داسې نور. نو حصر به څنګه صحت ومومي؟

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دریمه توضیح

که څوک وايي چې ذکر شوی حدیث شریف خو د ۸ توک په ۱۱۲ مخ کښې هم زیات شوی دی او بیا مو هلته لیکلي دي چې الله ﷻ «لامکان» دی. نو پوښتنه دا ده چې ایا د «في السماء» کلمات د «لا مکانیت» سره څه منافات نه لري؟

مونږ وایو چې د «في» توری په مخلوقاتو کښې په ظرفیت او مکانیت باندې دلالت کوي چې مدخول یې د متعلق دپاره ظرف او مکان وي اما ذکر شوی توری (في) د الله ﷻ په ارتباط په ظرفیت او مکانیت باندې دلالت نه کوي بلکې په دې تقدیر دغه توری د متشابهاتو څخه ګرځي نو په کار دي چې مونږ پکښې سکوت وکړو او د مکانیت معنی ترې وانخلو د کومې څخه چې د احتیاج وړمه او چنبیږي

مونږ باید د «في السماء» په معنی کښې فقط همدومره ووایو چې الله ﷻ په هغه شان سره په اسمان کښې دی کوم چې د ده ﷻ سره مناسبت لري که څه هم مونږ وربانديې نه پوهیږو اما دا راته جواز نه لري چې مونږ د ذکرو شوو کلماتو څخه دا معنی واخلو چې اسمان د الله ﷻ مکان دی. دا خکه چې د اسمان مکانیت د الله ﷻ دپاره نه په ایتونو کښې ثابت دی او نه یې په احادیثو کښې روایت موندل کیږي

څلورمه توضیح

په ۱۳ توک ۱۷۳ مخ کې د ذکر شوي سوال دپاره د لیکلی شوي جواب څه زیات وضاحت دا دی:

۱ د نبي کریم ﷺ د جوصلې غتېدلو او د سینې پراخولو ته په «أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ» کښې اشاره شوې ده. همدغه شرح الصدر موسی ﷺ د الله ﷻ څخه د خپل رسالت په ابتداء کښې غوښتی وه چې «رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي» [طه: ۲۵] یعنې: ای زما ربه! زما دپاره زما سینه پراخه کړه (حوصله مې غټه کړه).

۲ اما د نبي کریم ﷺ شق الصدر (داسې معلومیږي چې دا به د ده ﷺ خاصه وي) د انس بن مالک ﷺ په حدیث کښې بنه مشرحه روایت شوی دی چې پښتو ژباړه یې په لاندې کرښو کښې لوستلی شي:

یوه ورځې نبي کریم ﷺ ته جبرائیل ﷺ یا دوه ملکي علیهما السلام په داسې حال کښې ورغلي چې هغه ﷺ د نورو ماشومانو سره لوبې کولې. نبي کریم ﷺ یې راونیو او د زمزم کوهي ته یې بوت او هلته یې په

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

خمکه باندي څملاوه او سینه مبارکه یې ورته شق کړله (وڅیرله) او د هغه مبارک زړه یې ترې رابهر کړ بیا یې همدغه مبارک زړه څیرې کړ او څه منجمده وینه یې ترې راوویستله، او په عوض یې د علم او حکمت څخه ډک کړ بیا یې نبي کریم ﷺ مخاطب کړ چې «هذه حظ الشیطان منك» یعني دغه منجمده وینه ستا څخه د شیطان برخه ده (چې په آینده کښې د تشویش او وسواس سبب جوړیده.) بیا یې دغه مبارک زړه د سرو زرو په لوښي (ښانک) کښې د زمزم په اوبو سره ووینځه او بیرته یې بند کړ او په خپل ځای باندې یې په خپل لومړني شکل کیښود (سینه یې ورباندې وربنده کړه) او ویې ګنډله څه وخت چې ذکر شوي عملیه پیل شوه نو ماشومانو د نبي کریم ﷺ رضعي مور حلیمي رضي الله عنها ته ور وځغاستل او اطلاع یې ورکړه چې یقینا محمد ﷺ ووژل شو، کله چې د نبي کریم ﷺ سره د ذکر شوي بي بي رضي الله عنها ور استولي کسان ملاقي شوه نو په داسي حال کښې یې وموند چې مبارکه څیره یې زیړه ګرځیدلي وه او تغیر پکې وه.

انس رضي الله عنه د ذکر شوي حدیث راوي، وایې چې «کنت أرى أثر المخيط في صدره»[١] یعني ما به د نبي کریم ﷺ په مبارکه سینه کښې د ګنډلو ښنې لیدلې (سرې پوهید چې دا ګنډله شوې ده).

(١) سنن النسائي ج١ ص٧٩. مسند احمد بن حنبل ج۴ ص۲۹۹. ۵۷۴

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د عزیز التفاسیر د مؤلف

لنډه پېژندنه

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

د مؤلف لنډه پېژندنه

- مولوي سلطان عزيز (عزيز)، د افغانستان د ننګرهار ولايت د غني خېلو د ولسوالۍ د ګلايي د مجاهد اباد د کلي اوسېدونکی، په قوم حسن خيل، ډوی زی، مومند دی.

- نوموړی په ۱۳۱۵ هـ ش کال زېږېدلی دی. د طفوليت د دوري څخه وروسته يې تر ۱۳۳۱ هـ ش کال پورې په خپل کور کښې څه ابتدائي زده کړه وکړه، بيا يې تر ۱۳۳۲ هـ ش کال پورې د افغانستان په مختلفو ځنډو کښې لکه لغمان، تګاب، لوګر، شمالي او د کابل ښار په شاوخوا کښې شپږ کاله خپلې زده کړې ته ادامه ورکړه.

- په ۱۳۳۲ هـ ش کال د ننګرهار ولايت د نجم المدارس د مدرسې په اووم ټولګي کښې شامل شو. وروسته يې بيا د نهم ټولګي لپاره د ترفيه امتحان ورکړ. په دې توګه يې په يود کال کښې دوه ټولګي پاس کړه. نو پنځه کاله وروسته په ۱۳۴۱ هـ ش کال د همدې مدرسې د دولسم ټولګي څخه په اعلی درجه فارغ شو. نو په دې بنياد يې خپل ټول تحصيل په يوولس (۱۱) کاله کښې انجام کړ.

- د فراغت څخه وروسته په همدغه کال (۱۳۴۱ هـ ش) په ذکره شوي مدرسه کښې د استاذ په حيث مقرر کړی شو چې تر ۱۳۵۵ هـ ش کال پورې يې څوارلس کاله په دغي مدرسه کښې د تدريس دنده تر سره کړه. او د تدريس په جريان کښې يې په ۱۳۴۳ هـ ش کال قران کريم حفظ کړ.

- په ۱۳۵۶ هـ ش کال د تخارستان ديني مدرسې ته تبديل کړی شو چې تقريباً دوه کاله په دغي مدرسه کښې استاذ وه.

- په ۱۳۵۷ هـ ش کال د ګرديز ولايت روحاني دار العلوم ته تبديل شو. په دغي مدرسه کښې يې څو شپې ورځې تېرې کړې خو بالاخره د همدغه کال (۱۳۵۷ هـ ش) په وروستۍ شپه يعني د کب د مياشتې په اخرنۍ شپه پاکستان ته په هجرت کولو کامياب شو.

- د جهاد تر څنګ يې د يو کال دپاره د پاکستان د پېښور ښار د مالګې منډيې په ديني مدرسه کښې د استاذۍ وظيفه ترسره کړه او د احاديثو او فقهي کتابونه يې تدريس کړل.

- کله چې د جهادي قوت د يووالي خبرې پيل شوې، مولوي عزيز ورته تدريس پرېښود او په دغه اهم کار کښې يې ګډون وکړ، نو د الله ﷻ په فضل جهادي قوتونه سره متحد شول، او

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

دافغانستان د مجاهدينو اسلامي اتحاد تر نامه لاندې سره راټول شول. شپېته کسيزه شوری جوړه شوه او په ۳۱ ۵ ۱۳۷۰هـ ش نېټه يې خپل اولنۍ اجلاس پيل کړ. چې مسلمانان بې اندازې خوشاله او دښمنان بې اندازې خپه شول. په دغې شورى کښې مولوي عزيز د يوه غړي په حيث شامل شو

- تر يوه وخته پورې يې د نوموړې شورى د منشي (د عبوري دار التحرير د رئيس) په توګه وظيفه اجراء کړه. بيا په انتخاباتو کښې د اجرائيه شورى غړى وګرځولى شو چې سمدستي د پلان د کميټې د رئيس په صفت انتخاب شو او بيا څه وخت وروسته د دعوت او تنظيم کميټې ته د رئيس په توګه تبديل شو

- کله چې ذکر شوى اتحاد خلکو پرېښود او هر څوك خپل پخواني تنظيم ته ورستون شو، نو مولوي عزيز (چې د مرحوم مولوي خالص د اسلامي حزب غړى وه) بېرته نوموړي تنظيم ته ورستون نه شو. دليل يې دا وه چې

الف اتحاد شرعاً متحقق شوى دى چې ټولو مشرانو استعفاګانې کړې او خپل خپل تنظيمونه يې منحل اعلان کړي دي

ب دغه تنظيمونه چې اوس بيا فعال شول په زړو نومونو باندې نوي جوړ شوي دي، پخواني تنظيمونه له منځه تللي دي.

ج بايد ټول مجاهدين په خپل خپل عهد ودرېږي او مړه شوي تنظيمونه بېرته راژوندي نه کړي.

افسوس چې د شورى د شپېتو (۶۰) غړو څخه يوازې مولوي عزيز خپل عهد ته وفادار پاتې شو او نورو ټولو د څرمي په سوګند سره تائيد شوي عهدونه مات کړه، فإنا لله و إنا إليه راجعون نو مولوي عزيز ټولو نوو جوړو شوو تنظيمونو ته (چې فقط نومونه يې زاړه وه) شا کړه او د يوه مجاهد او يوه فرد په حيث يې د کمونستانو سره په جهاد کښې په عملي توګه لويه ونډه واخستله او هم يې د شهيدانو د کونډو او يتيمانو سره او هم د جهاد د زخميانو سره خدمتونو ته اوږه ورکړه. الله ﷻ دې د خپلې رضامندى اسباب وګرځوي. اللهم تقبله منه.

- کله چې د روسانو سره جهاد پاى ته ورسيد او د منافقانو په لمسون د مجاهدينو تر منځ جنګونه پيل شول. مولوي عزيز په خپل دريځ کلك ودرېد او د يوې ډلې سره هم ملګرى نه شو. اما د بې اتفاقى د منځه وړلو او د اصلاح دپاره يې ډېرې هلې ځلې وکړې او په همدې ترڅ کښې حتى الوسع غلى پاتې نه شو

Downloaded from: bawarketabtoon.com

د میرویس اباسین لخوا سکین شو

- علمي آثار يې
  - د عقايدو په ارتباط کتاب؛ چې لا چاپ شوی نه دی
  - د میراث کتاب، چې دا هم لا چاپ شوی نه دی
  - صرف العزیز، چې تر اوسه پورې درې خلې چاپ شوی دی او په لومړي ځل په ۱۳۴۳ هـ ش کال چاپ شو
  - عزیز التفاسیر، چې په لومړي ځل په ۱۴۲۹ هـ ق ۱۳۸۷ هـ ش کال په پښپړه توګه چاپ شو
- مولوي عزیز د تفسیر لیکنې ترڅنګ په یوه مدرسه کښې د احادیثو په تدریس هم بوخت و، برسېره پر دې له اوږدې مودې راهیسې دخپل هریوه استوګنځي په مربوط جوماتونو کې د الله په مرسته د قران کریم د ترجمې او تفسیر په تدریس باندې په دوامداره توګه مشغول دی

وفي الأخير: اللّٰهمّ أره الحق حقًّا و ارْزقه اتباعَه

و أره الباطلَ باطلاً و ارْزقه اجتنابَه؛ آمين.

Downloaded from: bawarketabtoon.com